Resimli ve Açıklamalı

BÜYÜK
TÜRKÇE SÖZLÜK

Yönetmen Yardımcıları:

Mehmet İLKORUR
Yalvaç URAL

•

Teknik Düzenleme:

Semih POROY
Gülşen SARAÇOĞLU
Nezahat DOĞANER
Turgut ETİNGÜ
Veysel EMİROĞLU

© Yayın hakkı (Copyright) MİLLİYET ÇOCUK Dergisi'ne ait olan bu sözlük, MİLLİYET Gazetecilik A.Ş. tesislerinde dizilip, basıldı.

Resimli ve Açıklamalı

BÜYÜK TÜRKÇE SÖZLÜK

Milliyet
YAYINLARI

Yöneten:

TARIK DURSUN K.

Düzenleyenler:

ENVER NACİ GÖKŞEN
(Edebiyat Öğretmeni ve Dil Uzmanı)

AHMET KÖKLÜGİLLER
(Türkçe ve Edebiyat Öğretmeni)

YUSUF ÇOTUKSÖKEN
**(İ.Ü. Yabancı Diller OKulu
Türkçe Bölümü Öğretim Görevlisi)**

AYDIN OY
(Öğretmen ve Dil uzmanı)

HİKMET ALTINKAYNAK
(Öğretmen ve Eğitim uzmanı)

M. SABRİ KOZ
(Türkçe Öğretmeni)

•

Resimler :

Semih POROY

GİRİŞ...

ÖZEL eklerle okurlarımıza her hafta dergi ile birlikte sunulacak olan bu sözlüğün hazırlanışında ilk ve orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin gereksinmeleri göz önünde bulunduruldu. 20.000'e yakın sözcük ve terim ile 2000'e yakın deyimden oluşan bu sözlükte, hem ders kitaplarında geçen, hem de günlük dilde kullanılan sözcüklerin ve deyimlerin tanımlarını bulacaksınız.

Bu sözlük aşağıdaki ilkelere bağlı kalarak düzenlendi:

- Yazı ve konuşma dilinde en çok kullanılan sözcüklere, terimlere ve deyimlere yer verildi.
- Elden geldiğince özlü tanımlar getirilmeye çalışıldı.
- Sözcüklerin tanımları önem sırasına göre dizildi ve 1, 2, 3,... diye numaralandırıldı.
- Deyimlerden önce (•) işareti kullanıldı.
- Sözcüklerin tanımları yaygın Türkçelerinden verildi.
- Yabancı sözcüklerin hangi dilden oldukları (parantez) içinde kısaltılarak belirtildi.
- Giriş bölümüne sözlükte kullanılan kısaltmaların bir listesi, Türkçe yazım kurallarına ilişkin bilgiler, yazım (imlâ) işaretleri ve Türk alfabesi eklendi.

TÜRK ALFABESİ

A	M	a	m
B	N	b	n
C	O	c	o
Ç	Ö	ç	ö
D	P	d	p
E	R	e	r
F	S	f	s
G	Ş	g	ş
Ğ	T	ğ	t
H	U	h	u
I	Ü	ı	ü
İ	V	i	v
J	Y	j	y
K	Z	k	z
L		l	

NOKTALAMA İŞARETLERİ

1. Nokta (.)

a) Bitmiş bir cümlenin sonuna konur.

b) Kimi kısaltmalardan sonra konur: Dr. (doktor), Prof. (profesör): Büyük harflerden sonraki kısaltma noktaları atılabilir: TC (Türkiye Cumhuriyeti), PTT (Posta, Telgraf, Telefon);

c) Sıra gösteren sayılardan sonra kullanılır: 1. (birinci), 6. (altıncı);

ç) Belli bir günü gösteren tarihlerin yazımında gün, ay ve yılı birbirinden ayırır. Saat gösteren sayılarda, zaman birimleri arasına konur: 6.6.1977, saat 6.30'da;

2. Virgül (,)

a) Eş görevli sözcükleri, sözcük öbeklerini ve sıralı cümleleri ayırmada kullanılır: Her canlı, doğar, yaşar, büyür, ölür. Damlar, sokaklar, kırlar, her yer, karla örtülü.

b) Özneyle yüklem arasına başka öğeler girmişse ya da öznenin vurgulu bir biçimde belirtilmesi gerekiyorsa, özneden sonra, kullanılır: Babam, uzun bir yolculuktan sonra, bu akşam gelecek.

c) Tümcede vurgulu bir biçimde belirtilmesi gereken öğelerden sonra konur: Uyumak, uzun uzun uyumak, bıraksalar günler, haftalar boyunca uyumak geliyordu içinden.

ç) Seslenmelerden sonra kullanılır: Sevgili anneciğim, Saygıdeğer büyüğüm.

d) Arasöz ve ara tümcelerin başında ve sonunda kullanılır: O isterse, pek ummam ya, gidebilir.

e) Tırnak içine alınmamış aktarma tümcelerin sonunda, tırnak yerine kullanılır: Bugün geliyorum, dedi.

f) Sayıların ondalık kısımlarını belirtmede kullanılır: 186.312,47 : 967,13.

3. Noktalı virgül (;)

a) Birbirine bağlı, ama her biri kendi içinde bağımsız tümceleri ayırmada kullanılır.

b) Bir tümcede, virgülle ayrılmış örnek kümeleri ya da değişik örnekler arasında kullanılır: Ankara'da öğrenci kaydına başlayan fakülte ve yüksek okullar: Hukuk Fakültesi; Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Basın - Yayın Yüksekokulu.

c) İki tümce birbirine: ve, ama, fakat, çünkü, ancak, ne var ki, bu nedenle gibi bağlaçlarla bağlanıyorsa, birinci tümceden sonra kullanılır.

4. İki nokta (:)

a) Bir tümceden ya da sözcükten sonra örnekler, açıklamalar sıralanacaksa, bu tümcenin ya da sözcüğün sonuna konur.

b) Aktarılan yazı ve sözlerde, tırnaktan ya da konuşma çizgisin-

den önce genellikle iki nokta konur:

Çocuk yavaşça:
— Anne, diye seslendi...

5. Üç nokta (...)

a) Birtakım bölümler, örnekler sayıldıktan sonra vb. anlamında kullanılır: **Annesinin öğütleri bitmiyordu: Çalış, erken kalk, erken gel...**

b) Herhangi bir nedenle bitmemiş tümcelerin sonuna konur.

c) Bir metinden alıntı yapıldığında, atlanan yerler, üç nokta ya da sıra noktalarla gösterilir.

ç) Söz arasında söylenmeyen, söylenmek istenmeyen sözcüklerin yerine kullanılır: **... adında bir genç.**

6. Soru imi (?)

a) Soru bildiren tümce ya da sözcükten sonra kullanılır.

b) Ayraç içindeki soru imi (?) verilen bilginin kesin olmadığını, bundan duyulan kuşkuyu belirtir.

7. Ünlem imi (!)

a) Ünlem bildiren sözcüklerden, tümcelerden sonra kullanılır: **Ayyy! Ey Türk Gençliği!**

b) Ayraç içindeki ünlem, küçümseme, yerme, alay bildirmek için ilgili sözcüğün ya da tümcenin sonunda, kimi kez soru imiyle ya da sıra noktalarla birlikte kullanılır.

8. Kısa çizgi (-)

a) Satır sonuna sığmayan sözcükleri, dilbilgisi kurallarına uygun biçimde ayırmak için kullanılır.

b) İki sözcüğün gösterdiği başlangıçla sonu ve aralarındaki ilgiyi, bağlantıyı belirtmek için kullanılır: **1914-1918 Savaşı.**

9. Uzun çizgi (—)

Karşılıklı konuşmada, konuşan değiştikçe, sözlerin başına konur.

10. Tırnak imi (" ")

a) Bir metnin içinde, başkasından aktarılan yazı ya da sözlerin başına ve sonuna konur.

b) Önemi belirtilmek istenen, özgün biçimde aktarılan sözcüklerin başına ve sonuna konur.

11. Ayraç ( )

a) Bir tümce ya da sözcükle ilgili bir açıklamanın başına ve sonuna konur.

b) Maddelerin sıralanışında, alt bölümleri belirten sayı ya da harflerden sonra, ayracın kapama biçimi ")" kullanılabilir: **a), 1).**

12. Köşeli ayraç [ ]

İçinde ayraç bulunan bir sözün, ayrıca ayraç içine alınması gerekirse, köşeli ayraç kullanılır.

13. Çengel imi (§)

Çengel imi, ayrı maddeleri, ayrı konuları, değişik yazı bölümlerini (paragraflarını) ayırmak için kullanılır.

Noktalama imlerine dip notları göstermekte kullanılan imi de eklenebilir.

Sayıların yazımı:

Sayılar, gerekli görülen yerlerde, yazıyla yazılabilir.

Sayı adları, bu durumda ayrı ayrı yazıya geçirilmelidir: **elli altı, yüz on dokuz, bin yüz yirmi bir, on bir, dört milyon altmış sekiz bin.**

Banka işlemlerinde ve parayla ilgili belgelerde sayıların bitişik yazılması zorunludur: **yüzonyedibin, ellibinyetmişdokuz.**

Tarihlerin yazımı:

Gün bildiren tarihler, aşağıdaki biçimlerde yazılabilir:

22 Mayıs 1981
22.V.1981
22.5.1981

KISALTMALAR

Al	Almancadan
Ar	Arapçadan
argo.	Argo
Arn	Arnavutçadan
bağ	Bağlaç
ç	Çoğul
ed	Edat (ilgeç)
Erm	Ermeniceden
f	Fiil (eylem)
Far	Farsçadan
Fr	Fransızcadan
is	İsim (ad)
İbr	İbraniceden
İng	İngilizceden
İsl	İslavcadan
İsp	İspanyolcadan
İtl	İtalyancadan
Lat	Latinceden
Mac.	Macarcadan
mec.	Mecazi
öz	Özel
Rus	Rusçadan
s	Sıfat
Tr	Türkçe
ün	Ünlem
vb	Ve benzeri. ve benzerleri
Yun	Yunancadan
zf	Zarf (belirteç)
za	Zamir (adıl)

a, A is. **1.** Türk alfabesinin ilk harfi. **2.** Kalın, geniş ve düz sesli.

a ün. **1.** Kimi olaylar karşısında beğenme, şaşma, öfkelenme, üzülme gibi duygusal tepkileri belirtir. **2.** Uyarma, sitem etme, ayıplama gibi durumlarda söylenen sözleri pekiştirir.

aba is. (Ar.) **1.** Yünden yapılan bir tür kalın kumaş. **2.** s. Bu kumaştan yapılan (hırka, terlik vb.)• **Abayı sermek,** bir yere teklifsizce yerleşmek. • **Abayı yakmak,** âşık olmak.

abajur is. (Fr.) Işığı yumuşatarak etrafa yaymak amacıyla siperliği cam, kumaş, kâğıt vb.'den, gövdesi cam, porselen, maden vb.'den yapılan elektrik lâmbası.

abandone is. (Fr.) Boksta, sporcunun dövüşemeyecek duruma gelerek, karşılaşmayı yarıda bırakması.

abanmak f. Herhangi bir kimsenin ya da şeyin üzerine yaslanmak, kapanmak, dayanmak.

abartma is. Abartmak işi; mübalağa.

abartmak f. Bir olayı, durumu, nesneyi çeşitli amaç ve etkilerle olduğundan büyük göstermek; mübalağa etmek.

abdal is. (Ar.) İslam dünyasında çeşitli tarikatlardan gezici derviş; ermiş.

abdest is. (Far.) Aptes.

abece is. Alfabe.

abes is. (Ar.) **1.** Akla ve sağduyuya aykırı olay, durum, düşünce. **2.** s. Boş, saçma.

abide is. (Ar.) Anıt.

abideleşmek f. Anıtlaşmak.

abla is. **1.** Büyük kızkardeş. **2.** Kadın ve kızlar için kullanılan saygı sözü.

abluka is. (İtl.) Herhangi bir yerleşme yerinin (ülke, kent, liman, kale) dışarıyla bütün bağlantılarını kesmek amacıyla kuşatılması.

abone is. (Fr.) Bir malın ya da hizmetin belirli bir süre peşin parayla ya da yarar sağlandıkça ödenmek üzere alıcısı durumunda olan kimse, kuruluş.

abonman is. (Fr.) Bir malın ya da hizmetin düzenli olarak sağlanması için bir kuruluş ile alıcılar arasında yapılan sözleşme.

abuk sabuk s. ve zf. Anlamsız, saçma sapan (söz, konuşma).

abur cubur is. Tadı, sırası, yararı gözetilmeksizin gelişigüzel yenen şey(ler).

acaba zf. (Ar.) Şaşma, kuşku, tereddüt, merak, kimi zaman da alay anlatımı veren soru zarfı.

acayip s. (Ar.) **1.** Şaşırtıcı, yadırgatıcı, anlaşılması güç olan. **2.** İlgi çeken, eşi benzeri bulunmayan. **3.** ün. "Ne garip, ne tuhaf" anlamında kullanılır. • **Acayibine gitmek,** tuhaf karşılamak, yadırgamak.

acele is. (Ar) **1.** Tezlik, çabukluk, ivedi. **2.** s. Hemen yapılması gereken. • **Aceleye gelmek,** aceleyle yapılan bir işten istenilen sonuç alınamamak. • **Aceleye getirmek,** acele ederek bir işin düzensiz biçimde yapılmasına yol açmak.

Acem öz. is. İranlı.

acemi s. (Ar.) **1.** Bir işte, konuda ustalaşmamış olan. **2.** Bir yerin yabancısı olan.

aconta is. (İtl.) 1. Büyük mali ve ticari kuruluşların temsilciliklerinin her birl. 2. Bir ticari işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde para karşılığı aracılık eden kimse.

acı s. 1. Ağızda hoş bir tat bırakmayan. 2. **Mec.** Sert, keskin olan. 3. Üzücü, kırıcı, dokunaklı.

acı.

acı is. 1. İç ya da dış etkenlerle vücudun herhangi bir yerinde duyulan sızı, sancı; ıstırap. 2. Ölüm, aynlık, deprem gibi olayların yarattığı üzüntü; dert, elem, keder, kahır. • **Acı çekmek,** yara, ezik, vb. nedeniyle acı duymak; girişilen bir işin kötü sonuçlanmasına üzülmek. • **Acısını çıkarmak,** öç almak.

acıbadem is. 1. Bazı badem ağaçlarının keskin kokulu, acımtırak meyvesi. 2. İçine acıbadem konularak yapılan kurabiye.

acıklı s. 1. Üzücü; elim, feci, hazin, trajik. 2. Üzüntülü, yaslı, kederli, hüzünlü. 3. zf. Üzücü, üzüntü verici bir biçimde.

acıkmak f. Yemek yeme gereksinmesi duymak.

acılaşmak f. Yiyecek ya da içeceklerin tadı acı bir nitelik almak.

acıma is. Acımak işi; merhamet.

acımak f. 1. Vücudun herhangi bir yerinde ağrı, sızı duymak. 2. Bir kimsenin acısını, üzüntüsünü, paylaşmak ve gidermeye çalışmak; merhamet etmek. 3. Üzülmek, kıyamamak. 4. Emek verilip yapılan bir işten şu ya da bu nedenle pişmanlık duymak. 5. Tadı acılaşmak.

acımasız s. 1. Katı yürekli, acıması olmayan; gaddar, zalim. 2. zf. Acımadan, zalimce.

acil s. (Ar.) Tez elden yapılması gereken, ivedili.

aciz is. (Ar.) 1. Güçsüzlük, düşkünlük. 2. Beceriksizlik, yetersizlik. 3. Çaresizlik.

aciz s. (Ar.) 1. Güçsüz, düşkün. 2. Beceriksiz, yetersiz. 3. Çaresiz.

acur is. Kabakgillerden, meyvesi salata ve yemek yapımında kullanılan bir sebze çeşidi.

aç is. 1. Yemek yeme gereksinmesi duyan. 2. Yoksul. 3. Gözü bir türlü doymayan, açgözlü; haris.

açacak is. 1. Şişe kapağı, konserve kutusu vb.'yi açmaya yarayan özel biçimli araç. 2. Kurşunkalem açma işinde kullanılan kesici araç; kalemtıraş.

açgözlü s. Bir türlü doymak bilmeyen, her gördüğünü isteyen; haris, tamahkâr.

açı is. 1. Başlangıç noktaları ortak olan ve aynı doğru üzerinde bulunmayan iki ışının birleşimi. 2 **Mec.** Bakış açısı.

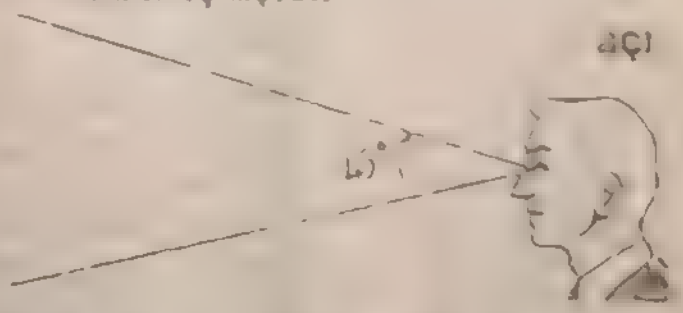

açık s. 1. Açılmış olan, kapalı olmayan. 2. Engeli olmayan. 3. Üzerinde örtü, kapak bulunmayan. 4. Çıplak. 5. Boş. 6. Geniş, düz. 7. Çalışır, işler durumda olan. 8. Gizli, saklı olmayan. 9. Belirli. 10. Uygun, elverişli; müsait. 11. Giriş serbest olan. 12. Ahlâk dışı olan; müstehcen. 13. Koyu renkte ol

mayan. **14.** zf. İçten, samimi, gerçeğe uygun biçimde. • **Açık kapı bırakmak,** katı kurallar koymamak, fırsat tanımak. • **Açık saçık,** herkesçe ayıplanacak nitelikte olan (söz, davranış, giysi). • **Açık seçik,** kolay anlaşılır bir durumda olan. • **Açıkta kalmak,** işsiz, yersiz, korumadan yoksun duruma düşmek; öğrenim olanağından yoksun kalmak • **Açık vermek,** hesabı tutturamamak; kendini ele verecek söz ya da davranışta bulunmak.

açık is. **1.** Kapalı, örtülü olmayan yer. **2.** Bir yerin biraz uzağı. **3.** Denizin kıyıdan uzak yerleri. **4.** Hesaplama sonunda ortaya çıkan eksiklik. **5.** Boşalan ya da yeni açılan görev yeri. **6.** Bir futbol takımında hücum hattının sağ (sağ açık) ve sol (sol açık) kanadında oynayan sporcu.

açıkgöz s. Fırsatları kendi yararına kullanmasını bilen.

açıklama is. **1.** Bir konu ya da sorun hakkında ayrıntılı bilgi verme. **2.** Bir konu ya da sorun hakkında verilen bilgilerin tümü; ifşa, itiraf, izah, izahat.

açıklamak f. **1.** Bir konu ya da sorun hakkında ayrıntılı bilgi vermek; izah etmek. **2.** Bir işin gerçek yönünü ortaya koymak. **3.** Gizli, saklı olan bir şeyi herkese duyurmak; ifşa etmek. **4.** Yorumlamak; tefsir etmek.

açıkoturum is. Televizyonda, radyoda ya da bir salonda dinleyiciler önünde güncel bir konuya açıklık getirmek amacıyla yapılan tartışmalı toplantı.

açıkoturum

açıksözlü s. Sözünü esirgemeyen, düşüncesini çekinmeden söyleyen.

açıktan zf. **1.** Hiçbir çaba harcamaksızın. **2.** Bir yerin uzağından

açılış is. **1.** Yeni yapılan bir binanın hizmete girmesi ya da yeni açılan bir kuruluşun çalışmaya başlaması. **2.** Bunun için yapılan tören.

açılmak f. **1.** Açık duruma gelmek. **2.** Aynılmak, uzaklaşmak. **3.** Yol vermek, dağılmak. **4.** Kendine gelmek. **5.** Sıkılganlığı, utangaçlığı kalmamak. **6.** Derdini bir kimseye anlatmak. **7.** Borçlanmak. **8.** Boşalmak. **9.** Hizmete girmek.

açıortay is. Başlangıç noktası açının köşesi olan ve açıyı iki eşit açıya bölen ışın.

açıölçer is. Bir açının derece cinsinden ölçüsünü bulmaya yarayan araç; iletki.

açlık is. **1.** Aç olma durumu. **2.** Yoksulluktan ya da kıtlıktan ötürü yeterli beslenememe durumu. • **Açlıktan nefesi kokmak,** yoksul duruma düşmek.

açma is. **1.** Açmak işi. **2.** Bir tür susamsız yağlı simit.

açmak f. **1.** Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek. **2.** Genişletmek. **3.** İki şeyi birbirinden uzaklaştırmak. **4.** Bir kuruluşu hizmete sokmak. **5.** Bir aracı, düzeneği işler duruma getirmek. **6.** Bir işyerini çalışır duruma getirmek. **7.** Rahatlatmak, ferahlık vermek. **8.** Anlatmak; açıklamak. **9.** Düzenlemek. **10.** Ayırmak, tahsis etmek.

açmaz is. İçinden çıkılması zor bir durum. • **Açmaza düşmek,** çok güç bir durumla karşı karşıya kalmak.

ad is. Somut ve soyut varlıkları belirtmeye yarayan sözcük; isim. • **Adı çıkmak,** kötü bir ün kazanmak. • **(Bir işe) adı karışmak,** söz konusu işle kendisinin de ilgili olduğu söylenmek.

ada is. Deniz ve göllerde, yer kabuğundaki değişmeler sonucu oluşan kara parçası.

adabımuaşeret is. (Ar.) Bir toplumda uyulması gerekli görülen ahlak kurallarının tümü.

adaçayı is. Ballıbabagillerden, kurutulmuş yaprakları çay yapımında kullanılan bir bitki.

adak is. İstenilen bir şeyin gerçekleşmesi durumunda yapılmasına söz verilen şey (kurban kesme, mum yakma, yoksullara para verme vb.)

adale is. (Ar.) Kas.

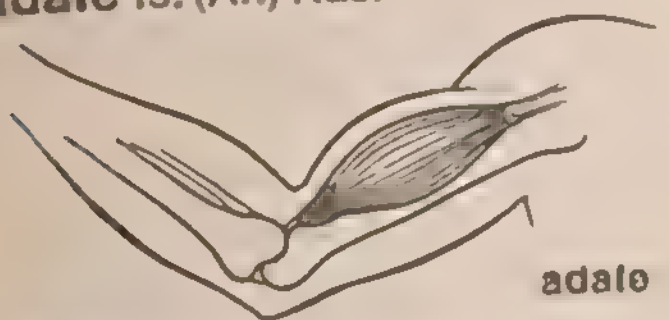

adale

adalet is. (Ar.) 1. Bir toplumda yasalarca belirlenen haklara saygı gösterme, bunları koruma ve bunların kullanılmasına olanak sağlama. 2. Bir toplumda yasalarca belirlenen hakları koruyan devlet kuruluşu. 3. Eşitlik.

adam is. (İbr.) 1. İnsan, kişi. 2. Erkek kişi. 3. Bir kimsenin yandaşı, koruyucusu. 4. İyi insan. • **Adama dönmek,** sözlerine, davranışlarına, dış görünüşüne dikkat edip herkesçe beğenilir olmak. • **Adam etmek,** bir kimseyi topluma yararlı bir insan duruma getirmek; bir şeyi onarıp işe yarar duruma getirmek. • **Adam yerine koymak,** bir kimseye değer vermek.

adamak f. 1. Bir dileğin gerçekleşmesi durumunda kurban kesme, mum yakma, para yardımında bulunma gibi bir şeye niyet etmek. 2. **Mec.** Bütün varlığıyla yaptığı işe, hizmet ettiği topluluğa ya da kimseye bağlanmak.

adamakıllı zf. İyice, çok, gereği gibi.

adap ç. is. (Ar.) 1. Töre. 2. Yol, yordam, yol yöntem.

adaptasyon is. (Fr.) Uyarlama.

adaş is. Aynı adı taşıyanların her biri.

aday is. 1. Bir görevi, işi aranan koşulları taşıdığı için yükümlenecek olan kimse. 2. Bir iş, görev için yetiştirilmekte olan kimse; namzet.

adçekme is. Talih yoluyla bir şeyin kime ait olacağını, bir kimsenin nereye atanacağını vb.'yi saptamak amacıyla başvurulan yöntem; kura.

adçekmek f. Talih yoluyla bir şeyin kime ait olacağını, bir kemsenin nereye atanacağını vb.'yi saptamak; kura çekmek.

âdet is. (Ar.) 1. Bir kimsenin alışkanlık haline getirdiği şey. 2. Toplum içinde herkesçe uyulan kural, görenek vb. • **Âdet yerini bulsun diye,** alışkanlık haline geldiği için

adet is. (Ar.) Tane.

adeta zf. (Ar.) Bayağı, sanki, hemen hemen.

adıl is. Zamir.

adım is. 1. Yürümek için yapılan ayak atışlarından her biri. 2. Bir adımda alınan yol. • **Adım atmak,** yürümek için ayağı öne uzatıp yere basmak. • **Adım atmamak,** bir yere hiç gitmemek, uğramamak.

adımlamak f. Bir yeri adımlarla ölçmek.

adi s. (Ar.) 1. Bayağı, sıradan, hiçbir özelliği olmayan. 2. Aşağılık.

adil s. (Ar.) Adalete uygun olarak iş gören.

adlandırmak f. Ad vermek.

adli s. (Ar.) Adaletle ilgili.
adliye is. (Ar.) 1. Adalet işleriyle uğraşan örgüt. 2. Mahkemelerin görev yaptığı bina.
adres is. (Fr.) 1. Bir kimsenin geçici ya da sürekli olarak kaldığı konut ya da işyeri. 2. Posta ile gönderilecek mektup, kart, paket vb.'nin üzerine yazılan ve alacak kimsenin adının, bulunduğu yerin belirtildiği yazı.
aerodinamik is. (Fr.) Cisimleri kuşatan hava kütlesiyle bu hava kütlesi içindeki cisimlerin her tür bağıl hareketini, bu hareketten doğan fiziksel olayları inceleyen bilim dalı.
af is. (Ar.) 1. Bir suç, kabahat, kusur ya da cezayı bağışlama ya da bunların bağışlanması. 2. Mazur görme, mazur görülme. • **Affa uğramak**, affedilmek, bağışlanmak.
afacan s. (Far.) Zeki ve yaramaz (çocuk).
afallamak f. Şaşırıp kalmak, sersemleşmek.
aferin ün. (Far.) Beğenme, övme, okşama gibi duyguları anlatmak için kullanılan ünlem; bravo.
afet is. (Ar.) Deprem, sel baskını gibi, büyük yıkımlar getiren doğa olayı.
afetzede s. (Ar. ve Far.) Afete uğramış.
affetmek f. (Ar. ve Tr.) 1. Bir suçu, kabahati, kusuru ya da cezayı bağışlamak. 2. Mazur görmek.
Afgan öz. is. İsim tamlamalarında Afganistan, Afganlılar yerine kullanılır.

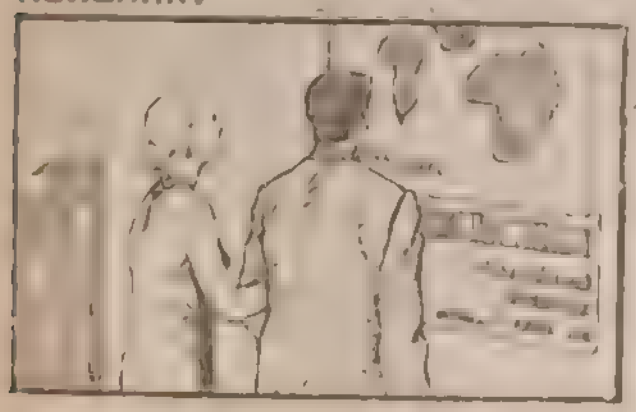
afiş

afiş is. (Fr.) Bir malı, sanat yapıtını tanıtmak, bir toplantıyı, gösteriyi duyurmak amacıyla hazırlanan ve genellikle duvarlara asılan resimli yazılı ilan.
afiyet is. (Ar.) Sağlıklı olma durumu, esenlik. • **Afiyet olsun**, bir şeyler yiyip içenlere "yarasın" anlamında kullanılan iyi dilek ve incelik sözü.
aforoz is. (Yun.) 1. Hıristiyanlıkta bir kimseye kilise tarafından verilen dinden ve toplumdan uzaklaştırma cezası. 2. Kovma. • **Aforoz etmek**, o kimseyle bütün ilişkileri kesmek.
Afrikalı öz. s. ve is. Afrika kıtası halklarından olan (kimse).
afsun is. (Fars.) Büyü.
Afşar, Avşar öz., is. Bir bölümü İran'ın kuzey, bir bölümü Türkiye'nin güney bölgelerinde yaşayan bir Türk boyu.
afyon is. (Yun.) Olgunlaşmış haşhaş kozalağını bıçakla çizerek akıtılan, uyuşturucu maddeler ile kimi ilaçların yapımında kullanılan sıvı.
ağ is. 1. İp, sicim, tel gibi ince gereçlerden kafes biçiminde örülen ve balıkçılıkta (balığı ağı), sporda (tenis ağı, voleybol ağı) kullanılan gereç. 2. Örümceğin özel bir salgı çıkararak içgüdüsel olarak ördüğü biçim. 3. Don ve pantolonun apış arasına gelen bölümü. 4. Biçimi ağı andıran şey. • **Ağına düşürmek**, bir kimseyi hazırladığı tuzağa düşürmek.
ağa is. 1. Köy ve kasabalarda, geniş topraklara sahip olan, toprağında yaşayan insanlar üzerinde büyük otorite kuran zengin ve nüfuzlu kimse. 2. Halk arasında sayılan, sözü geçen kimse. 3. Büyük kardeş, ağabey.
ağabey is. Bir kimsenin kendinden yaşça büyük olan erkek kar-

deşi
ağaç is. 1. Doğada uzun yıllar yaşayabilen, ürünlerinden çeşitli biçimlerde yararlanılan dallı, yapraklı büyük bitki. 2. Ağaçtan kesilmiş parça, direk. 3. s. Ağaçtan yapılmış.
ağaçkakan is. Serçegillerden, sivri gagalı, ağaç kurtları ile beslenen bir kuş türü.
ağaçlandırmak f. Boş bir alana çeşitli ağaçlar dikmek.
ağarmak f. 1. Ak, beyaz duruma gelmek. 2. Yeryüzü aydınlanmak.
ağda is. (Ar.) Limon ve şekerin birlikte kaynatılmasıyla elde edilen, koyu macun kıvamında, yapışkan eriyik.
ağdalı s. 1. Ağda kıvamına gelmiş olan. 2. **Mec.** Anlaşılması oldukça güç (deyiş, üslup).
ağı is. Zehir. ağı

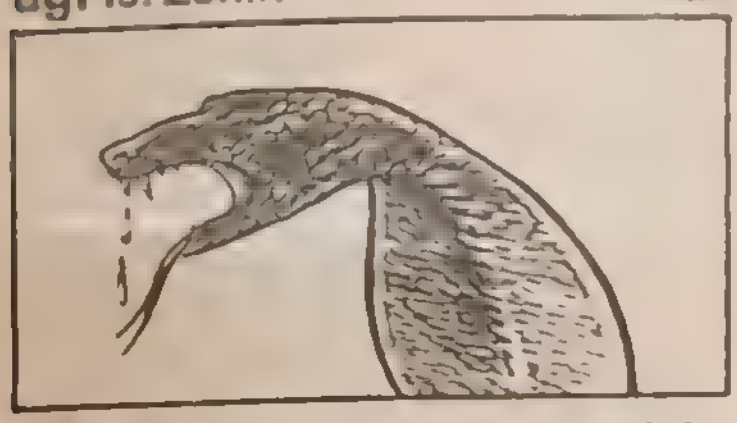

ağıl is. Koyun ve keçi sürülerinin gecelemesi için yapılan, çevresi çit ya da duvarlarla çevrili, üstü açık yer.
ağır s. 1. Kaldırılması ve taşınması güç olan. 2. Çetin, güç, zor. 3. Korkulu, tehlikeli. 4. Sıkıntı verici. 5. Yavaş. 6. zf. Oldukça yavaş. • **Ağır basmak**, daha etkili olmak, etkisi üstün gelmek. • **Ağır başlı** ciddi, tutarlı (kimse). • **Ağırdan almak**, bir işe başlamada isteksiz, gönülsüz davranmak. • **Ağır gelmek**, onuruna dokunmak; gücünü aşmak. • **Ağına gitmek**, gücüne gitmek, kırılmak, gücenmek • **Ağır söylemek** (konuşmak), onuruna kırıcı sözler söylemek.
ağırküre is. Yerin merkezi çevresinde demir, nikel gibi yoğunlukları büyük madenlerden oluşan katman; barisfer.
ağırlamak f. Bir konuğun, saygı gereği, her türlü gereksinmesini karşılayıp rahat etmesini sağlamak.
ağırlaşmak f. 1. Ağır duruma gelmek. 2. Tehlikeli bir aşamaya gelmek. 3. Yavaşlamak. 4. Aklı başında davranışlarda bulunmaya başlamak. 5. Güçleşmek, zorlaşmak.
ağırlık is. 1. Tartıda çok çeken, taşınması kaldırılması zor olan nesnelerin özelliği. 2. Yerin cisimlere uyguladığı çekim kuvveti. 3. Yük, eşya. 4. Ağır olma durumu. 5. **Mec.** Yük, külfet. • **Ağırlık basmak (çökmek)**, üzerine bir gevşeklik gelmek, uyuyacak duruma gelmek.
ağıt is. Ölen bir kimsenin iyiliklerini ölümünden duyulan acıyı belirtmek için söylenen söz, okunan ezgi, yazılan yazı.
ağız is. 1. Sindirim sisteminin başlangıç bölümü. 2. Buraya açılan dudaklarla çevrili bölüm. 3. Kap biçimindeki nesnelerin üstündeki boş kısım. 4. Bir derenin, ırmağın, denize ya da göle döküldüğü yer. 5. Bir anadilin lehçelerinin bölgelere ya da sınıflara göre değişiklik gösteren alt bölümü. • **Ağız kalabalığına getirmek**, konu dışı sözlerle karşısındakini şaşır-

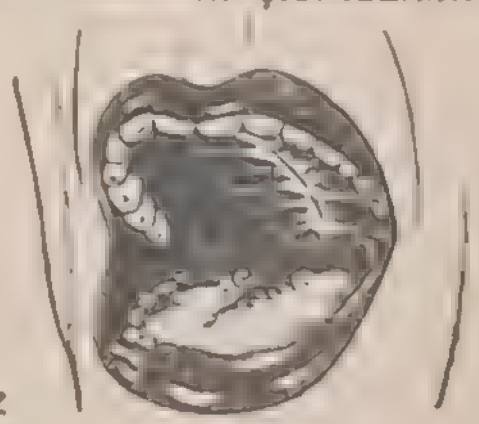

ağız

tıp amacına ulaşmak. • **Ağzı açık kalmak,** bir olay ya söz karşısında şaşırıp kalmak. • **Ağzı kulaklarına varmak,** çok sevinmek. • **Ağzına geleni söylemek,** birisine kızıp kötü ve kırıcı sözler söylemek. • **Ağzından girip burnundan çıkmak,** bir kimseyi bir iş yapmaya razı etmek. • **Ağzından kaçırmak,** boş bulunup söylemek istemediği şeyleri söyleyivermek. • **Ağzını bozmak,** kızıp kötü sözler söylemek. • **Ağzını kapamak,** susmak, susturmak. • **Ağzının payını vermek,** bir kimseye hak ettiği karşılığı (dersi) vermek.) • **Ağzının suyu akmak,** canı istemek, imrenmek. • **Ağzı süt kokmak,** genç ve tecrübesiz olmak.

ağız is. Yeni doğmuş memelilerin ilk sütü.

ağızlık is. 1. Ucuna takılan sigaranın nikotinini süzen, ince boru biçiminde ağaçtan, lületaşından, plastik ya da madenden yapılan kullanma eşyası. 2. Telefon vb. aygıtlarda ağıza yaklaştırılan bölüm.

ağlamak f. 1. Ağrı, üzüntü, pişmanlık ya da sevinç nedeniyle gözyaşı dökmek. 2. Yakınmak, sızlanmak.

ağmak f. Yükselmek, havalanmak.

ağrı is. Vücudun herhangi bir yerinde duyulan ve uzunca süren sızı.

ağrımak f. Vücudun herhangi bir yerinde ağrı, sızı duymak.

ağtabaka is. Gözün damar tabakasının iç kısmında, görme siniri telciklerinin dağılmasıyla oluşan, ışığa duyarlı zar; retina.

ağustos is. (Lat.) Yılın 31 gün süren sekizinci ayı.

ağustosböceği is. Eşkanatlılardan, erkeği yazın kesik ve tekdüze öten bir böcek türü.

ah ün. Beğenme, sevgi, özlem, pişmanlık, öfke gibi duygulan belirten ünlem. • **Ah almak,** bir kimsenin kendisine ilenmesine neden olmak. • **Ahı tutmak,** ilenmesi gerçekleşmek.

ahali is. (Ar.) Bir kentte, semtte oturanların tümü.

ahbap is. (Ar.) Aralarında yakınlık, dostluk bulunan kişilerin her biri; dost.

ahçı is. Aşçı.

ahçı

ahdetmek f. (Ar. ve Tr.) Ant içmek, bir şeyi yapmaya kendi kendine söz vermek.

ahenk is. (Far.) 1. Bir bütünü oluşturan parçalar arasındaki uyum, armoni. 2. Müzik, resim ve edebiyatta ses, renk-çizgi ve sözcükler arasındaki uygunluk.

aheste s. (Far.) 1. Yavaş, ağır, acelesiz. 2. zf. Yavaş yavaş, ağır ağır.

ahır is. (Far.) At, eşek, öküz gibi hayvanların barındırıldığı üstü kapalı yer. • **Ahıra çevirmek,** bir yerin düzenini bozarak bakımsız, dağınık duruma getirmek.

ahır

âhir s. (Ar.) Son, en son. • **Âhir zaman,** en son zaman; inanca göre kıyametin kopmasına yakın olan son günler.
ahize is. (Ar.) Almaç.
ahlak is. (Ar.) 1. Bir toplumda kişilerin uymak zorunda olduğu davranış kurallarının tümü. 2. Bu davranış kurallarını inceleyen bilim, törebilim. 3. Huy, alışkanlık, davranış biçimi.
ahlaki s. (Ar.) Ahlak kurallarına uygun; ahlakla ilgili.
ahlaklı s. İyi ahlaklı, iyi huylu (kimse).
ahlaksız s. Ahlak kurallarına uymayan, kötü huylu (kimse).
ahlat is. (Yun.) Yaban armudu.
ahmak s. (Ar.) Zeka düzeyi düşük, akılsız, kalın kafalı (kimse).
ahret is. (Ar.) İnanca göre, insanların ölümden sonra gittikleri yer, öbür dünya.
ahşap s. (Ar) 1. Ağaçtan, tahtadan yapılmış. 2. Tahtadan yapılmış ya da kaplanmış ev, köprü, eşya.
ahtapot is. (Yun.) Kafadanbacaklılar sınıfından sekiz kollu, vücudu kısa ve yuvarlak vantuzlu bir deniz hayvanı.

ahtapot

ahu is. (Far.) Ceylan.
ahududu is. (Far.) Gülgillerden, dikenli bir çalı görünümünde olan bitki; bu bitkinin **ağaç çileği** de denilen duta benzer, kokulu, kırmızı ve sulu yemişi.
aidat is. (Ar.) Ödenti.
aile is. (Ar.) 1. Ana-baba ve çocuklardan oluşan en küçük toplum parçası. 2. Aralarında kan bağı bulunan aynı soydan gelme kimselerin tümü ya da bu kimselerin oluşturduğu soy zinciri. 3. Aynı amaç ve görev üzerinde çalışan kimselerin tümü. 4. Temel niteliklerde benzerlikleri olan dil, hayvan ya da bitki topluluğu.
ailece zf. 1. Aileyi oluşturan kişiler toplu olarak bir arada olduğu halde. 2. Aile bireylerinin tümüne göre.
ailevi s. (Ar.) Aile ile ilgili.
ait s. (Ar.) Özgü, ilişkin, ilgili.
ajan is. (Fr.) 1. Bir kişi, kurum ya da devletin birtakım işlerini yürütmekle görevli kimse. 2. Devletler ya da kurumlar adına başka devlet ya da kurumlardan gizli olarak haber, bilgi ya da belge alan görevli, casus.
ajans is. (Fr.) 1. Ülke ve dünya olaylarını toplayarak ilgili yerlere ileten kuruluş; **haber ajansı.** 2. Ticaretle uğraşan bir kuruluşun, bağımsız muhasebesi bulunmayan kolu, şubesi.
ak s. Kar, süt renginde olan; beyaz. • **Akla karayı seçmek,** bir işi yapıp sonuçlandırıncaya kadar çok sıkıntı çekmek.
akademi is. (Yun.) 1. Yüksek düzeyde öğrenim görülen okul, yüksek okul; 2. Düşün, bilim ve sanat adamlarının üyeliği ile oluşturulan kurul, kurum.

akağaç is. Kayın ağacı cinsinden, beyaz kabuklu kerestelik ağaç.

akala is. Son yıllarda yurdumuzda da yetiştirilen iyi cins pamuk türü.

akarsu is. 1. Irmak, dere, çay gibi akıp giden, durgun olmayan su. 2. Değerli taşlarla süslü bir tür gerdanlık.

akaryakıt is. Benzin, mazot, gazyağı türünden sıvı yakacakların genel adı.

akasya is. (Yun.) 1. Baklagillerden, sıcak iklimlerde yetişen zamk, boya ve ilaç yapımında kullanılan bir ağaç (Ülkemizde yaygın değildir.) 2. Baklagillerden, süs ve gölge ağacı olarak park ve bahçelere, yol kenarlarına dikilen, ülkemizde de yaygın olan bir ağaç.

akbaba

akbaba is. Dağlık yerlerde yaşayan ve leşle beslenen, başı ve boynu yer yer çıplak, iri yapılı yırtıcı kuş.

akciğer is. İnsanlarda ve karada yaşayan memeli hayvanlarda göğüs kafesinde bulunan ve sağlı sollu iki parçadan oluşan solunum organı.

akçe is. 1. Para, metal para. 2. Osmanlı döneminde kullanılan ve bir **para**'nın üçte biri değerinde olan gümüş para birimi.

akıbet is. (Ar.) 1. Son, sonuç. 2. zf. Sonunda, en sonunda.

akıcı s. 1. Sıvı durumunda olan. 2. Kulağı tırmalamadan ve kolayca söylenebilen ya da okunabilen pürüzsüz, söz, yazı.

akıl is. (Ar.) 1. İnsanın anlama, bilme, düşünme ve önlem alma gücü, us 2. Bellek, hafıza. 3. Öğüt, öğütlenen yol, yöntem. • **Akıl almak,** birine danışmak, öğüt almak. • **Akıl almamak,** akla uygun gelmemek, inanılacak gibi olmamak. • **Akıl almaz,** inanılacak durumda olmayan, inanılmaz. • **Akıl etmek,** düşünmek, önlem almak. • **Akıl hocası,** akıl veren, yol gösteren kimse. • **Aklı başına gelmek,** uslanmak, akıl dışı davranışlardan vazgeçmek; kendine gelmek, ayılmak. • **Aklı çıkmak,** korkmak, bir iş üzerinde titizlikle durmak, aşırı merak içinde olmak. • **Aklı karışmak,** şaşırmak, ne yapacağını bilememek • **Aklı yatmak,** bir işin olabileceğine, gerçekleşebileceğine inanmak. • **Aklına gelmek,** Anımsamak. Kafasında yeni bir fikir oluşmak. • **Aklına koymak,** bir işi yapmaya kesin olarak karar vermek. • **Aklına uymak,** birinin öğütlerine uyarak iyi olmayan bir iş yapmak. • **Aklını başına toplamak,** dengesiz ve akılsızca davranışlardan vazgeçmek. • **Aklını bozmak,** herhangi bir iş ya da şeyle aşırı olarak ilgilenmek, uğraşmak. • **Aklını çelmek,** bir insanı amacından, yapmak istediği işten vazgeçirmek; kandırmak, ayartmak, baştan çıkartmak. • **Aklını kaçırmak,** delirmek; delirmiş gibi gereksiz ya da sakıncalı işler yapmak. • **Aklını oynatmak,** delirmek, çıldırmak. • **Aklını şaşırmak,**

uygun olmayan bir iş yapmak, yersiz düşüncelere kapılmak.

akılcı is. ve s. 1. Tutum ve davranışlarında akla dayanan, düşünerek hareket eden (kimse). 2. Usçu.

akılcılık is. 1. Akılcı olma durumu. 2. Usçuluk.

akıllı s. 1. Akla ve gerçeklere uygun düşen davranışlarda bulunan (kimse). 2. Zekâ düzeyi yüksek (kimse). 3. Karşıdaki kişinin akılsız ve düşüncesiz davranışlarda bulunduğunu uyarı ve alay yoluyla belirtmek için kullanılan söz; akılsız, düşüncesiz.

akılsız s. Akla ve gerçeklere uygun düşen davranışlarda bulunamayan, anlayışsız.

akım is. 1. Hava, su gibi akıcı maddelerle, elektrik, ışık gibi güçlerin belli bir yönde hareket ederek yer değiştirmesi; cereyan. 2. Sanat, siyaset ve düşünce alanında ortaya atılan ve birtakım kimselerce benimsenen yeni bir görüş, yöntem, sistem.

akın is. 1. Düşman olarak kabul edilmiş bir ülkeye halkını yıldırmak, yol, köprü, havaalanı, enerji merkezi gibi yerleri tahrip etmek, silahlı güçleri yıldırmak amacıyla yapılan ani saldırı. 2. Bir şeyin kalabalık topluluklar halinde ardı kesilmeden bir yere ya da yöne doğru geçip gitmesi.

akıncı is. 1. Düşman ülkesine yapılacak akına katılacak olan kimse. 2. Osmanlı askeri örgütünde, sınır boylarında yaşayan ve görevleri düşman ülkelerine akınlar düzenleyip sınırları korumak olan atlı asker ocağına bağlı kimse.

akıntı is. 1. Akmak eylemi. 2. Sıvı ya da gaz durumundaki maddelerin herhangi bir yöne doğru yer değiştirmesi; akım, cereyan, selan. 3. Hastalık yüzünden vücudun herhangi bir yerindeki yaradan sulu bir madde akması. • **Akıntıya kürek çekmek,** sonuçsuz bir iş üzerinde ısrarla boş yere çalışmak, uğraşmak.

akışkan s. Kendilerine özgü biçimleri olmayan, içinde bulundukları kaba göre biçimlenen sıvı ya da gaz durumundaki maddelerin nitelikleri.

akıtma is. 1. Akıtma işi. 2. At, öküz gibi hayvanların başlarında, alınlarından burunlarına doğru uzanan beyaz leke. 3. Bir çeşit tatlı

akıtma

akıtmak f. Bir sıvının bir başka yere ya da yöne doğru akmasını sağlamak, dökmek.

akide is. (Ar.) Bir şeye inanarak bağlanma, dinsel inanç, inanılan şey.

akide is. (Ar.) Kaynatılarak soğutulmuş şekerden yapılan renkli, parlak, kokulu ve katı şeker, akide şekeri.

akik is. (Ar.) Yüzük taşı, mühür vb. yapımında kullanılan, türlü renklerde saydam, parlak ve değerli taş.

akis is. (Ar.) 1. Yankı. 2. Bir ışık ya da şeklin bir parlak yüzeye çarparak orada görünmesi, yansıma.

akit is. (Ar.) 1. İki ya da daha çok kişi arasında yapılmak istenen bir işin karşılıklı olarak kararlaştırılması; bağıt, mukavele.

akkan is. İçinde alyuvarlar bulunan, lenf damarlarında dolaşan sanımsı sıvı, lenf

akkor s. Işık saçacak duruma gelinceye kadar ısıtılmış.
aklamak f. Bir kişi ya da kurulun görüşme sonucu suçsuz ya da borçsuz olduğu yargısına varmak, temize çıkarmak, ibra etmek.
aklanmak f. Suçsuz ya da borçsuz olduğu ortaya çıkmak, temiz çıkmak, ibra edilmek.
aklıselim is. (Ar.) Sağduyu.
akordeon is. (Alm.) Üstündeki düğme ve dişlere basılarak çalınan körüklü el çalgısı.
akort is. (İtl.) Müzik araçlarının ses ayarı, düzeni.
akraba is. (Ar.) Kan bağı ya da evlilikler yoluyla birbirlerine bağlı olan kimseler.
akran is. (Ar.) Aynı yaşta olan, yaşıt.

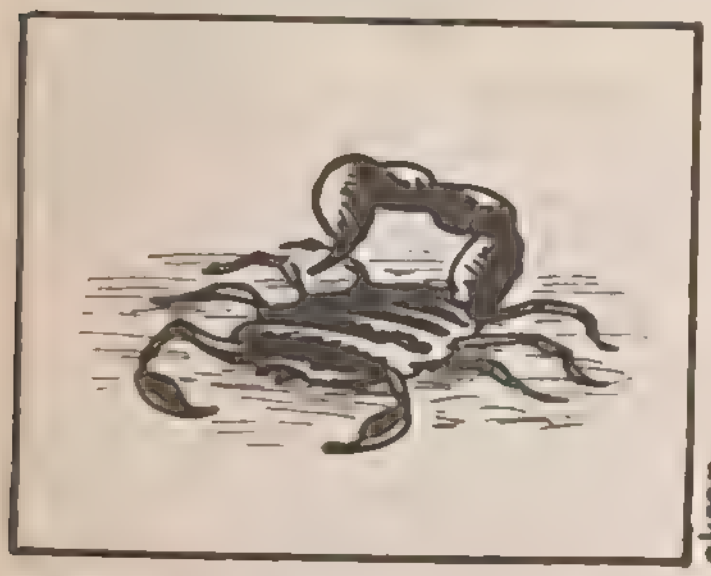

akrep

akrep is. (Ar.) 1. Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan; boğumlu, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi bulunan böcek. 2. Saatlerde ağır hareket eden ve ucu ile saat başlarını gösteren küçük ibre.
akrobasi is. (Yun.) Cambazlık.
akrobat is. (Yun.) Cambaz.
akrostiş is. (Yun.) Her dizesinin ilk harfi, yukarıdan aşağıya doğru okunduğunda, ortaya anlamlı bir söz ya da kişi adı çıkacak biçimde düzenlenmiş şiir.

aksak s. 1. Hafifçe topallayan, aksayan. 2. Bozuk, düzenli gitmeyen.
aksamak f. 1. Hafifçe topallamak. 2. Engele uğrayıp geri kalmak, istediği gibi gitmemek.
aksatmak f. Aksamasına neden olmak.
aksesuar is. (Fr.) 1. Bir bütünü tamamlayan parça, yedek parça (araba ya da başka makineler için). 2. Sinema ve tiyatroda konunun gereğine göre kullanılan ve sahnede yer alan her çeşit eşya. 3. Kadın giyim kuşamında kıyafeti tamamlayan ayakkabı, çanta, kemer, takılar vb. eşya.
aksetmek f. 1. (ses için) Bir engele çarparak geri dönmek, yankılanmak. 2. (ışık için) Bir yere vurmak. 3. Düz ve parlak yüzeyi olan bir cisme çarparak orada görünmek. 4. Duyurulmak, ulaştırılmak.
aksırık is. Hapşırma.
aksırmak f. Burun zarlarının sümük, toz gibi herhangi bir madde ile gıcıklanması ve solunum kaslarının birdenbire kasılmasıyla ağız ve burundan gürültülü bir soluk çıkarmak, hapşırmak.
aksi s. (Ar.) 1. Ters, karşıt, zıt (iş, eylem). 2. İnatçı, geçimsiz, huysuz (kimse). • **Aksi gibi,** birbiriyle çelişen iki durum ortaya çıktığında söylenen söz; yazık ki, maalesef. • **Aksi gitmek,** işlerin umulduğu gibi gelişmemesi. • **Aksi tesadüf,** şanssızlığa bak, aksiliğe bak! • **Aksi tesir,** birine ya da bir şeye karşı yapılan işin, etkinin karşı taraftan geri dönmesi; bir ilacın bünyeye ya da hastalığa iyi gelmeyerek kötü sonuç doğurması.
aksilik is. 1. Terslik, inatçılık, huysuzluk. 2. Talihsizlik, uygun-

suzluk.
aksiyon is. (Fr.) 1. Anonim şirketlere özgü hisse senedi. 2. İş, eylem.
akşam is. (Far.) Gündüzün gün batımıyla başlayan son ve gecenin ilk saatleri.
akşamcı is. 1. Akşamları içki içmeyi alışkanlık haline getirmiş olan kimse. 2. s. Nöbetli, işi akşama rastlayan kimse.
akşamlamak f. 1. Bütün günü akşama kadar bir yerde ya da bir işte geçirmek. 2. Akşam saatlerini bir yerde geçirmek.
aktar is. (Ar.) İğne, iplik, zarf, kâğıt, baharat ve koku satan kimse; bu tür şeylerin satıldığı dükkân.
aktarma is. 1. Aktarmak eylemi. 2. Yolculuk sırasında bir taşıttan bir başka taşıta geçme.
aktarmak f. 1. Bir şeyi bir yerden başka bir yere, bir kaptan başka bir kaba geçirmek, götürmek; boşaltmak. 2. Bir şeyi gözden geçirerek eskiyen, bozulan yerlerini onarmak, yenileriyle değiştirmek. 3. Bir sözü ya da haberi bir başkasına iletmek.
aktif s. (Fr.) 1. Hareketli, etkin, çalışkan; faal. 2. Etkili, etken. **Aktif metot,** öğrencilerin sınıf içinde eğitim ve öğretim çalışmalarına katılmalarını, derslerini bir bütünlük içinde işlemelerini ve her türlü yeteneklerinin geliştirilmesini amaçlayan öğretim yöntemi.
aktör is. (Lat.) Sinema ve tiyatroda rol alan erkek oyuncu.
aktris is. (Lat.) Sinema ve tiyatroda rol alan kadın oyuncu.
aktüalite is. (Fr.) 1. Güncellik. 2. Günlük olay, konu ya da durum.
aktüel s. (Fr.) Güncel, günlük, şimdiki.
akustik is. (Yun.) 1. Fizik biliminin sesi inceleyen kolu. 2. Kapalı bir yerde (tiyatro, sinema, tapınak vb.) seslerin dağılma ve yayılma durumu.

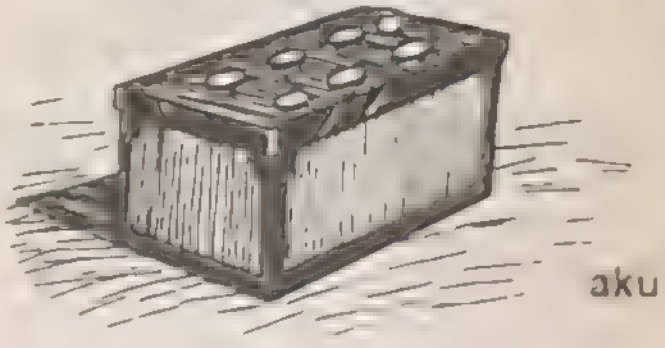
aku

akü is. (Fr.) Akümülatör.
akümülatör is. (Fr.) Elektriği gerektiğinde akım durumuna geçirerek kullanmak amacıyla toplamaya yarayan aygıt; akü.

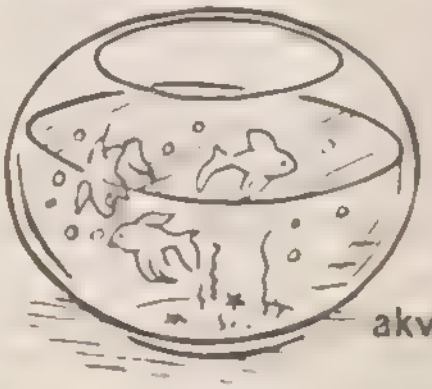
akvaryum

akvaryum is. (Lat.) Suda yaşayan hayvan ya da bitkileri doğal ortamları içinde süs ya da araştırma amacıyla yaşatmak, onları canlı korumak amacıyla kullanılan cam kap.
akyuvar is. Kan ve lenf gibi vücut sıvılarında bulunan ve insanı bulaşıcı hastalık mikroplarına karşı koruyan beyaz çekirdekli yuvarlak hücre; lökosit.
al s. Kızıl alev, nar çiçeği ve kan rengi. • **Al basmak,** yeni doğum yapmış kadının (lohusanın) albastı hastalığına yakalanması.
âl is. (Ar.) Aldatma, hile.
ala s. Karışık renkli, alaca; ela
âlâ s. (Ar.) İyi, çok iyi.

alabalık

alabalık is. Yüksek yerlerdeki tatlı ve soğuk ırmak ya da göl sularında yaşayan, derisinde kırmızımsı lekeler bulunan lezzetli bir balık.

alabildiğine zf. ve s. 1. Sınırsız, ucu bucağı olmayan. 2. Aşırı ölçüde, gereğinden çok.

alabora is. (İtl.) 1. Bir teknenin denizdeyken devrilerek ters dönmesi. 2. Düzenli olarak yürüyen işlerin aksaması, alt üst olması.

alaca s. 1. Karışık renkli, ala. 2. is. Birkaç renkli iplikten yapılmış dokuma. • **Alaca karanlık,** güneş doğmadan az önce ve battıktan az sonra çok kısa bir süre devam eden yarı karanlık.

alacak is. Bir hesap nedeniyle henüz alınmamış para, mal ya da benzeri şey.

alacaklı is. ve s. Birinden alacağı olan kimse.

alafranga s. (İtl.) Batı düzen ve geleneklerine uygun olan

alaka is. (Ar.) İlgi, ilişki; yakınlık.

alakadar s. (Ar. ve Far.) İlgili, ilişkili.

alamet is. (Ar.) Belirti, iz.

alan is. 1. Açık, düzgün ve geniş yer; saha, meydan. 2. Çalışma konusu ya da iş çevresi. 3. Yüzölçümü.

alarm is. (Fr.) 1. Olağanüstü bir durumda tehlikeyi herkese duyurmak için verilen işaret, duyuru. 2. Askerlikte savaş başlangıcı ya da silahbaşı duyurusu.

alaşım is. Birden fazla ergimiş metalin karıştırılıp soğutulmasıyla elde edilen katı madde.

alaturka s. (İtl.) Türk düzen ve geleneklerine uygun olan; doğu usulü.

alavere is. 1. Bir şeyin elden ele geçmesi. 2. Bir şeyi elden ele vererek aktarma, taşıma. • **Alavere dalavere çevirmek,** hileli, yasa dışı yollardan kirli işler çevirmek.

alay is. (Ar.) 1. Herhangi bir tören ya da gösteride yürüyüşe katılan, tören ya da gösteride yer alan insan topluluğu, kalabalık. 2. Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu.

alay is. (Yun.) Bir kimse ya da herhangi bir şeyle eğlenme. • **Alaya almak,** alay konusu yapmak.

alaz is. Alev.

alazlanmak f. Alevlenmek

albay is. Asıl görevi alay komutanlığı olan ve yarbay ile tuğgeneral arasındaki rütbeyi taşıyan subay.

albeni is. Çekicilik, cazibe

alb

albüm is. (Lat.) 1. Sayfaları resim, pul, plak gibi şeylerin düz

saklanmasına elverişli olan defter. 2. Bir konu ya da yeri tanıtmak amacıyla sayfaları açıklamalı resimlerle bezenmiş kitap, kitapçık.

albümin is. (Lat.) Bitki ve hayvan doku ve sıvılarında bulunan; karbon, oksijen, hidrojen, azot ve kükürtten oluşan madde.

alçak s. 1. Yerden yüksekliği az olan. 2. is. ve s. Bile bile kendi isteği ile en kötü davranışlarda bulunan; yurdunun, ulusunun çıkarlarına aykırı işler yapan kimse. • **Alçak gönüllü,** büyük, küçük herkesi kendisiyle eşit düzeyde gören kimse; mütevazi.

alçakça s. 1. Oldukça alçak. 2. zf. Alçak kimselere yaraşır biçimde.

alçı is. Pişirilip toz haline getirilmiş, çabuk donduğu için yapılarda ve kalıp çıkarmak amacıyla heykelcilik ve dişçilikte kullanılan alçıtaşı.

alçıtaşı is. Toprak altından çıkarılarak, pişirilip toz durumuna getirilerek alçı elde etmeye yarayan taş.

aldanmak f. 1. Görünüşe kapılıp yanlış ve yersiz bir yargıya varmak, yanılmak. 2. Aldatmak eylemine konu olmak.

aldatmak f. 1. Birini beklenmedik davranışlarla yanıltmak. 2. Birini bilgisizliğinden ya da içtenliğinden yararlanarak zarara sokmak. 3. Birine verilen sözde durmamak. 4. Oyalamak, avutmak.

aldırmak f. 1. Herhangi bir şeyi bir yerden başka bir yere taşıtmak, temin etmek, sağlamak. 2. Vücuttan herhangi bir organ ya da bir şeyin tıp yöntemleri ile alınması. 3. **Mec.** (Olumsuz, soru, şart biçimleriyle) Önem vermek (vermemek).

alelacele zf. (Ar.) Çarçabuk, çok ivedi.

alem is. (Ar.) 1. Bayrak ve sancakların uç kısımlarında bulunan madenden yapılmış ay. 2. Bazı dinsel yapıların özellikle minarelerin tepelerinde bulunan madenden ay.

âlem is. (Ar.) 1. Dünya, cihan. 2. Çevre, muhit. 3. Herkes. 4. Toplu eğlence.

alenen zf. (Ar.) Herkesin gözü önünde, gizlemeden, açıkça.

alerji is. (Yun.) 1. Canlıların yiyecek ya da ilaçlara karşı hastalık derecesinde gösterdikleri ters tepki. 2. **Mec.** Bir kimseye ya da bir kişiye duyulan aşırı olumsuz duyarlık.

alet is. (Ar.) 1. Bir işin yapılmasında kullanılan araç. 2. Makineyi oluşturan parçalardan her biri. • **Alet etmek,** bir kimseyi kendi çıkarı uğrunda kullanmak.

alev is. Yanan ve ışık veren şeylerden yükselen parlak uzantı, yalım, yalaz.

alev

Alevi öz. is. (Ar.) Alevilik mezhebinden olan kimse.
Alevilik öz. is. Halife Ali'yi kendinden önceki ilk üç halifeden üstün tutmak ana görüşüne dayanan mezhep ve tarikatların genel adı.
alevlenmek f. 1. Alev çıkarmaya başlamak. 2. **Mec.** Heyecanlı ya da zorlu bir duruma gelmek.
aleyh is. (Ar.) Karşı, karşıt. • **(Birinin) Aleyhinde olmak,** birine karşı olmak.
alfa is. (Yun.) Yunan abecesinin ilk harfi. • **Alfa ışınları,** radyoetkinliği olan cisimlerin yaydıkları üç ışından biri.
alfabe is. (Yun.) 1. Bir dilin ses değerlerini belli bir düzen içinde gösteren harflerin tümü; abece. 2. Okuma - yazma öğreneceklere harfleri ve okuma yolunu gösteren kitap. 3. **Mec.** Bir işin başlangıcı.

alfabe

algı is. Duyu organlarının yeterince uyarılması sonucunda dışımızdaki nesnelerin ya da içimizdeki oluşumların bilincine varma, duyum; idrak.
alıcı is. 1. Satın almak isteyen kimse; müşteri. 2. Kendisine bir şey gönderilen kimse. 3. Verilen bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren aygıt. 4. Almaç, ahize. • **Alıcı gözüyle bakmak,** inceden inceye gözden geçirmek, çok dikkatli bakmak.
alıç is. (Far.) Gülgillerden, kırlarda kendi kendine yetişen bir ağaç ve onun mayhoş yemişi.
alık s. Şaşkın ve beceriksiz.
alıklaşmak f. Şaşkınlaşmak, sersemleşmek.
alın is. 1. Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü. 2. Ön yüz. • **Alın damarı çatlamak,** utanma duygusu kalmamak. • **Alın teri** (dökmek), yorucu emek (harcamak). • **Alın yazısı,** talih, kader.
alındı is. Para ya da başka bir şeyin teslim alındığını gösteren belge; makbuz.
alınmak f. 1. Almak işi yapılmak. 2. Bir sözün bir davranışın kendisine yönelik olduğunu sanarak incinmek ya da öfkelenmek.
alışkanlık is. Bir şeye alışmış olma durumu; huy
alıştırma is. 1. Alıştırmak eylemi. 2. Bir bilgiyi, bir beceriyi kazanmak için yapılan yineleme.
alışveriş is. 1. Alım-satım işi. 2. **Mec.** İlişki.
âli s. (Ar.) Yüce, yüksek.
âlicenap s. (Ar.) Yüce gönüllü, bağışlayan, hoşgören, yardım eden.
alicengiz is. "Alicengiz oyunu" deyiminde geçer. • **Alicengiz oyunu,** kurnazca ve hainice kurulan düzen.
alıkıran s. "Alıkıran başkesen" deyiminde geçer. • **Alıkıran başkesen,** aşırı ölçüde zorba olan kimse.
alize is. (Fr.) Dönenceler arasında yer alan bölgelerdeki denizlerde kesiksiz esen birtakım rüzgârların adı.

alkali is. (Fr., Ar.) Kimyasal özellikleri yönünden sut ve potasa benzeyen birtakım maddelerin genel adı. Bu maddelerde, asitlerce kırmızıya çevrilen bitkisel mavi rengi eski durumuna döndürme özelliği vardır.
alkalimetre is. (Ar., Yun.) Alkalölçer.
alkaloit is. (Ar., Yun.) Kimyasal özellikleriyle alkalileri andıran organik madde.
alkalölçer is. Alkalilerin temizlik, katışıksız derecesini belirtmeye yarayan aygıt.
alkım is. Gökkuşağı.
alkış is. Alkışlama, alkışlama eylemi. Beğenme, hoşlanma, onaylama gibi nedenlerle iki el birbirine vurularak çıkarılan ses. • **Alkış tutmak,** el çırparak alkışlamak; topluca yüksek sesle "yaşa, var ol" gibi sözlerle birini ululamak.
alkol is. (Fr., Ar.) Şarabın ya da mayalanmış başka şekerli içkilerin damıtılmasıyla elde edilen renksiz, uçucu, yanıcı sıvı madde, ispirto.
alkolik s. (Fr.) Alkolizme tutulmuş.
alkolizm is. (Fr.) İspirtolu içkilerin çok ve sürekli kullanılmasından ileri gelen hastalık.
Allah öz., is. (Ar.) 1. Tanrı. 2. Kimi isim tamlamalarında tamlanan sözcüğü güçlendirici sözcük. • **Allaha bir can borcu olmak,** Allah'a vereceği candan başka hiç kimseye borcu olmamak. • **Allah adamı,** kimseye kötülük yapmayan, hile bilmeyen, dünya işlerine önem vermeyip Tanrıya ibadetle bütün zamanını geçiren kişi. • **Allaha ısmarladık,** esen kal. Seni Tanrı'ya emanet ediyorum. Tanrı seni her türlü afetten korusun. (Ayrılırken kalana söylenir). • **Allah akıllar (akıl, fikir) versin,** bu yaptığın (yaptığı) akılsızca bir iş. • **Allah Allah!** şaşılacak şey, ne yapmalı şimdi? • **Allah aratmasın,** kusursuz bir şey değil ama iş görüyor, bu da olmasa ne yaparız? • **Allah aşkına!** 1) Allahını seversen, 2) Şaşılacak şey, demek! • **Allah bağışlasın!** Tanrı çocuğunu, sevgilini kazadan belâdan esirgesin. • **Allah bana, ben de sana,** şimdi borcumu ödeyecek param yok, kazanırsam öderim. • **Allah bilir,** kimse bilmez, belli değil. • **Allah dört gözden ayırmasın,** Tanrı anasız-babasız bırakmasın. • **Allah etmesin,** dilerim ki böyle bir şey olmasın. • **Allah gecinden versin,** sözgelişi olarak anlakılan ölümünü Tanrı ona (sözü edilen kişiye) çok geç bir zamanda versin. • **Allahın binasını yıkmak,** kendini ya da başkasını öldürmek. • **Allahın (Tanrının) günü,** her gün. • **Allahını seven tutmasın,** öfke ile öyle bir davranışa geçti ki... • **Allah için,** doğrusu. • **Allah ne verdiyse,** 1) Evde ne yemek varsa; 2) Elimize (elinize) ne geçerdse, ne kazanabilirsek. • **Allah son gürlüğü versin,** Tanrı yaşlılıkta rahat yaşama ve bolluğa kavuştursun. • **Allah taksimi,** eşitlik gözetilmeden yapılan paylaştırma. • **Allah (acısını) unutturmasın,** Tanrı bu acıyı unutturacak daha büyük bir acı göstermesin. • **Allah utandırmasın,** iyi sonuç alınacağı umularak bu işe girişildi. İnşallah başarı elde edilir. • **Allah vere de,** inşallah, dileriz ki... • **Allah versin,** (dilenciye) istediğin sadayı veremeyeceğim; bekleme; işin yolunda, anlamında takılma sözü. • **Allah "yürü ya kulum" demiş,** az zamanda mesle-

ğinde çok ilerledi; hangi işe giriştiyse çok para kazandı.
allahlık s. Kendisinden hiçbir işte yararlanılamayan saf ve zararsız kimse.
allak s. (Ar.) 1. Sözünde durmayan; dönek; aldatıcı. 2. Kendisine güvenilmesi doğru olmayan kimse.
allak bullak s. ve zf. Altüst, karmakarışık.
allame s. (Ar.) Çok bilen, derin bilgin.
allegreto zf. (İtl.) Bir parçanın allegrodan biraz daha ağır çalınacağını anlatan müzik terimi.
allegro zf. (İtl.) Bir müzik parçasının canlı, neşeli ve hızlı çalınacağını anlatan müzik terimi.
allı s. Üzerinde al renk bulunan. • **Allı pullu,** parlak, göz alıcı renkler ve şeylerle süslenmiş.
allık is. 1. Al olma durumu. 2. Kadınların süs için yanaklarına sürdükleri boya.
almaç is. Aldığı elektrik akımını başka bir kuvvete çeviren aygıt; alıcı, ahize, reseptör.
almak f. 1. Bir şeyi yerinden ayırmak, elde bulundurmak. 2. Kendine çekmek. 3. Elde etmek. 4. Satın almak. 5. Bir şeyin içine başka bir şey sığmak. 6. Kabul etmek. 7. Kendine ulaştırmak. • **Al gülüm ver gülüm,** bir kimseye yapılan hizmetin hemen karşılığını bekleyiş.
Alman öz. is. 1. Almanya halkından olan kimse. 2. İsim tamlamalarında Almanya, Almanlar.
alo ün. Telefon konuşmasında ilk seslenme sözü.
alp is. Büyük işler görüp halk tarafından sevilen yiğit; kahraman.
alt is. 1. Bir şeyin yere bakan yanı. 2. Oturulurken yere gelen uyluk kısmı. 3. Birkaç şeyden yere yakın olanı. • **Alt alta, üst üste,** birbirleriyle iltişir kakışır bir durumda. • **Alt etmek,** yenmek. • **Alt olmak,** yenilmek. • **Altı kaval, üstü şişhane,** altı üstüne uymaz. • **Altına etmek,** yatağına veya donuna aptes etmek. • **Altından girip üstünden çıkmak,** bir serveti düşüncesizce harcayıp bitirmek. • **Altından kalkmak,** bir zorluğu yenmek • **Altta kalanın canı çıksın,** gücü yetmeyen ne olursa olsun. • **Alttan almak,** yumuşak davranmak.
altçene is. İnsanlarda ve hayvanlarda yiyecekleri çiğnemeye ve parçalamaya yarayan, oynayabilen çene.
altderi is. Derinin içte olan tabakası.
alternatif is. (Fr.) Seçenek.
alternatör is. (Fr.) Dalgalı elektrik akımı üreten üreteç.
altes is. (İtl.) Prens ve prenseslere ün ve saygı sözü olarak verilen şan, unvan.
altgeçit is. Trafik akımına düzen sağlamak için, akımı kesmeden başka bir yolun altından geçirilen yol.
altı s. Beşe bir eklemekle elde edilen sayının adı. Bu sayıyı gösteren rakam.
altıgen is. Altı kenarlı çokgen.

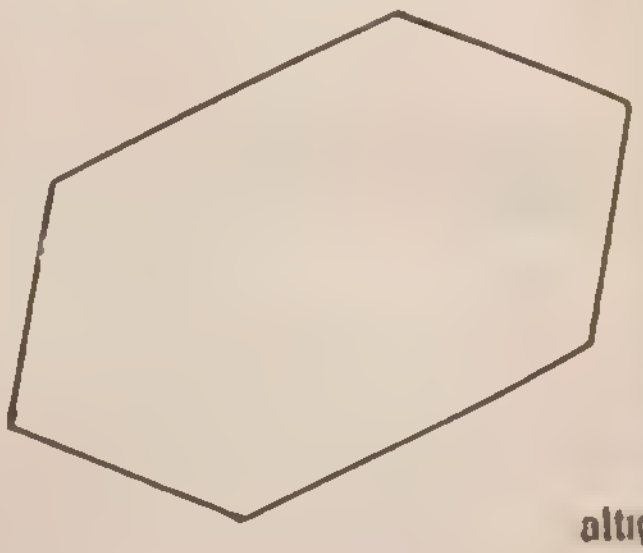

altıgen

altın is. 1. Yüksek değerli, paslanmaz, kolay işlenen maden. 2. (Eskiden) Lira. 3. s. Altından yapılan. 4. **Mec.** Değerli olan. • **Altını adını bakır etmek,** kötü işler yaparak itibardan düşmek, eski adını, uygun olmayan davranışlarıyla kötüye çevirmek. • **Altın bilezik,** para getiren iş, meslek. • **Altın kesmek,** çok para kazanır olmak.

altınbaş is. Çoğunlukla Ege Bölgesi'nde yetişen, kalınca kabuklu, yuvarlak biçimli, güzel bir kavun çeşidi.

altınkökü is. Güney Amerika'da yetişen kusturucu bir kök.

altınsuyu is. Altına ve platine çözücü etkisi olan klorhidrik asit ve nitrik asit karışımı.

altıntop is. Turunçgillerden, portakaldan daha iri, açık sarı renkte, acımsı tadı olan bir meyve ve bunun ağacı; greyfurt.

altıparmak s. 1. Ellerinde ya da ayaklarında altışar parmağı olan (kimse). 2. is. Bir cins iri palamut.

altıpatlar is. Altı tane fişek alabilen toplu tabanca.

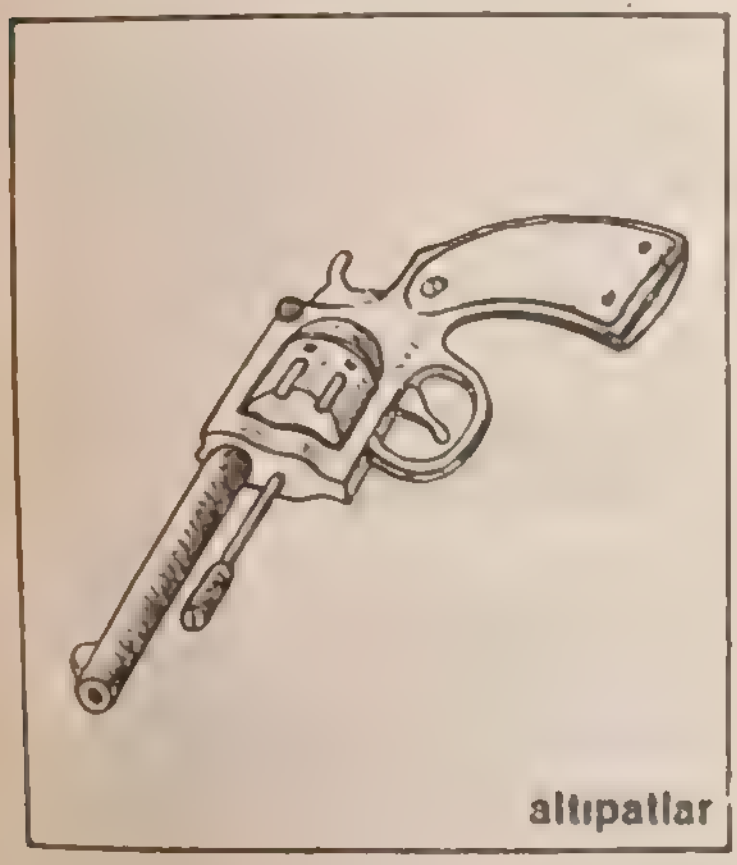

altıpatlar

altlı üstlü Etek ve ceket gibi iki parçalı olan giysi; alt ve üst katta olabilme.

altlık is. Bir şeyin altına, herhangi bir amaçla konulan nesne.

altmış s. 1. Elli dokuzdan bir artık, altı kere on. 2. is. Elli dokuzdan sonra gelen sayısının adı ve bu sayıyı gösteren rakam.

altmışaltı i. Altmış altı sayı almakla kazanılan bir iskambil oyunu.

altmışdörtlük is. Birlik notanın altmış dörtte biri değerinde olan nota.

alto is. (İtl.) 1. Kemanla viyolonsel arası büyük keman; viyola. 2. Pistonlu madenden bir ağız çalgısı. 3. Kadın seslerinin en kalını

altuni s. Altın renginde olan.

altüst s. Çok karışık ve dağınık. • **Altüst etmek,** karmakarışık etmek; aramadık bir yer bırakmamak. • **Altüst olmak,** karmakarışık bir duruma gelmek.

altyapı is. Yapı alanları için gerekli yol, su, elektrik, kanalizasyon gibi döşemlerin tamamı.

alüminyum is. (Fr.) Beyaz, gümüş parlaklığında, hafif bir maden.

alüvyon is. (Fr.) Suların sürükleyip getirdiği, ya da çekilirken bıraktığı kil ve kumlu çamur; mil.

alyuvar is. Kana al rengini veren, yuvarlak, çekirdeksiz, küçük göze.

ama, anıma bağ. (Ar.) 1. Yansıtılan düşünceler arasında aykırılık bulunan iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan sözcük. 2. Uyarma ya da şart durumunda olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarayan sözcük. 3. Beklenmedik bir sonucu anlatan iki cüm-

leyi onun nedeni durumundaki cümleye bağlayan sözcük. 4. Dikkati çekmek için cümlenin sonuna getirilen sözcük. 5. Yargı ve buyrukların pekiştirilmesi için kullanılan sözcük.

amā s. (Ar.) Kör.

amaç is. Yapılmak istenen, ardından koşulan, erişilmeye çalışılan sonuç; erek.

amaçlamak f. Bir amaca ulaşmayı istemek.

amade s. (Far.) Hazır.

aman ün. (Ar.) 1. Yardım isteme sözü. 2. Bir suçun bağışlanması dilediğini anlatan söz. 3. Rica anlatan söz. 4. Dikkat uyandırmak için kullanılan söz. 5. Öfke ve usanç anlatan söz. 6. Çok beğenmeyi anlatan söz.

amansız s. Aman vermeyen, hiç acımayan, cana kıyıcı

amatör is. ve s. (Fr.) Bir işi parası için değil, sevdiği için yapan kimse, hevesli, meraklı.

amazon is. (Yun.) 1. Savaşta yer alan kadın. 2. Ata binen kadın.

amazon

ambalaj is. (Fr.) Bir eşyayı paket yapma, sandıklama, taşınabilir duruma getirme işi; sarmalama; sandıklama.

ambar is. (Ar.) 1. Genellikle tahıl saklanan yer. 2. Eşya saklanan yer. 3. Geminin yük koymaya ayrılmış yeri. 3. Eşya taşıma işleri yapan kurum ya da ortaklık.

ambargo is. (Isp.) Bir gemi'nin bulunduğu limandan ayrılması, bir paranın ya da ticaret eşyasının kullanılması, başka bir yere götürülmesi yasağı.

amber is. (Ar.) Güzel kokulu olan çimi maddelerin ortak adı.

amberağacı is. Baklagillerden bir cins mimoza.

amberbalığı is. Yunus familyasından, boyu yirmi beş metreye kadar çıkan kocaman başlı, ağzı dişli, yırtıcı bir balık, adabalığı.

amca is. 1. Babanın erkek kardeşi. 2. Bir insanın babası yaşında olan kimselere saygı için kullandığı seslenme.

amcazade is. Amca oğlu ya da kızı.

amel is. (Ar.) 1. Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek üzere yaptıkları. 2. İş, işlem, edim 3. Mec. Sürgün, ihsal.

amele ç. is. (Ar.) İşçi, emekçi.

ameliyat is. (Ar.) 1. Eylem. 2. Operatör tarafından hastanın bir yerini kesme, yarma ve dikme yoluyla yapılan tedavi.

ameliyathane is. (Ar. ve Far.) Hastanelerde hastaların ameliyat edildiği oda.

Amerikalı öz. is. Amerika Birleşik Devletleri halkından olan kimse.

Amerikan öz. is. ve s. (İsim tamlamalarında) Amerika ya da Amerikalılarla ilgili.

amerikan, amerikan bezi, is. Pamuktan düz dokuma.

(')amfi is. (Yun.) Amfiteatr sözcüğünün kısaltılmışı.
amfiteatr is. (Yun.) **1.** Seyirci ya da dinleyicilerin oturacağı sıraları arkaya doğru basamak basamak yükselen toplantı yeri. **2.** Azar azar yükselerek uzanan toprak parçası.
amigo is. (İtl.) Bir spor yarışmasında seyircileri coşturan kişi.
amil is. (Ar.) Yapan, etken, etmen.
amin is. Özellikleri ve kuruluşları bakımından amonyağa benzer birtakım cisimlerin cins adı
âmin ün. (İbr.) "Öyle olsun", "Tanrı kabul etsin" anlamına, duaların arasında ya da sonunda kullanılır.
amip is. (Yun.) Tatlı ve tuzlu sularda yaşayan, vücudunun biçim değiştirmesiyle geçici kollar ya da yalancı ayaklar üzerinde sürünerek yer değiştiren birgözeli.
amir s. (Ar.) **1.** Buyuran, buyurucu, üst. **2.** Baş.
amiral is. (Fr.) Albaydan yüksek deniz subaylarının genel adı.
amiyane zf. (Far.) Bayağı.
amme is. (Ar.) Kamu.
amonyak is. (Fr.) **1.** Azot ve hidrojen bileşimi olan keskin kokulu bir gaz. **2.** İçinde bu gazın eritilmiş bulunduğu su, nişadırruhu.
amorti is. (Fr.) **1.** Piyangoda bilete ödenen para kadar karşılık. **2.** Birden ödenerek faizin işlemesine son verilen tahvil.
amortisman is. (Fr.) **1.** Demirbaşa yatırılan paranın azar azar kazançtan ayrılması. **2.** Bir borcun azar azar ödenmesi. **3.** Faizinin işlemesine son vermek üzere, bir tahvilin birden ödenmesi.

amortisör is. (Fr.) Otomobillerde, makinelerde sarsıntı, gürültü vb.lerini yumuşatmaya yarayan düzen, yumuşatmalık.
amper is. (Ampère adlı bilginin adından) Elektrik akımında şiddet birimi
ampermetre is. (Fr. ve Yun.) Amperölçer.
amperölçer is. (Fr., Tr.) Elektrik akımının şiddetini ölçmeye yarayan aygıt.
ampersaat is. (Fr. Ar.) Bir amper şiddetinde akım geçiren bir iletkenden bir saat içinde geçen elektrik miktarı.
ampul is. (Fr.) **1.** İçinde, elektrik akımı ile akkorlaşarak ışık verebilen bir iletkeni bulunan, havası boşaltılmış cam şişe. **2.** En çoğu birkaç santimetre küp oylumunda ilaç tüpü.

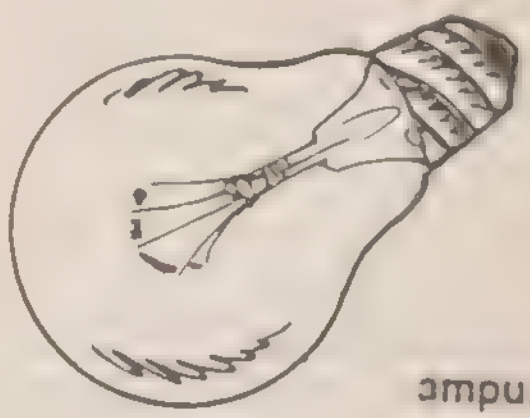

ampul

amut is. (Ar.) Dikme. • **Amuda kalkmak,** iki eli üstüne dayanarak bacaklarını havada dikey tutmak.
amyant is. (Yun.) Kolayca bükülen ve ateşe dayanan liflerden oluşmuş bir çeşit ak asbest.
an (I) is. (Ar.) Zamanın bölünmeyecek kadar kısa bir parçası.
an (II) is. İnsanda bilinçli durumun topu; bilincin, irade ve heyecan karıştırmadan, algılama, düşünme kısmı, zihin.

ana

ana is. 1. Çocuğu olan kadın, anne. 2. Yavrusu olan dişi hayvan. 3. Dince aziz tanınan kimi kadınlara verilen saygı unvanı. 4. Temel, esas. 5. Velinimet. • **Ana-baba günü,** mahşer günü, sıkıntılı, telâşlı, tehlikeli zaman ya da durum. • **Ana-baba yavrusu,** nazlı büyümüş, evlât. • **Ana bir baba ayn,** yalnız anaları aynı olup başka babadan olan (kardeşler). • **Ana çizgi,** belli bir kurala göre yürütülerek bir şeklin meydana çıkmasına yarayan çizgi. • **Ana defter,** gündelik deftere geçmiş hesapların çeşidine göre yerli yerine yazıldığı defter. • **Anadan doğma,** çırılçıplak. • **Anadan doğmuşa dönmek,** dertsiz, tasasız, sağlıklı bir duruma gelmek. • **Anasından emdiği süt burnundan gelmek,** çok sıkıntı çekmek. • **Anasının gözü,** pek kurnaz, becerikli, hinoğluhin. • **Anasının ipini satmış** (ya da **pazara çıkarmış**), kendisinden her türlü kötülük beklenilen (kimse). • **Anasının nikânı istemek,** bir şeye değerinden çok para istemek.

anaç s. is. 1. Yavru ya da yemiş yetiştirecek duruma gelmiş olan (hayvan ya da ağaç). 2. **Mec.** Kurnaz, tecrübeli. 3. İri, kart.

anadil is. Başka diller türetmiş olan dil.

anadili is. İnsanın çocukken anasından ya da evindekilerden öğrendiği dil.

anaerki is. Soyda temel olarak anayı alan ve ailede çocukları ana klanına mal eden ilkel bir toplumun durumu, maderşahilik.

anaerkil s. Anaerki temeline dayanan, maderşahi.

anafor is. (Yun.) 1. Bir su ya da hava akıntısının bir engele çarpması ile geriye dönerek oluşturduğu ters akıntı. 2. **argo.** Yolsuz ya da emeksiz elde edilen şey

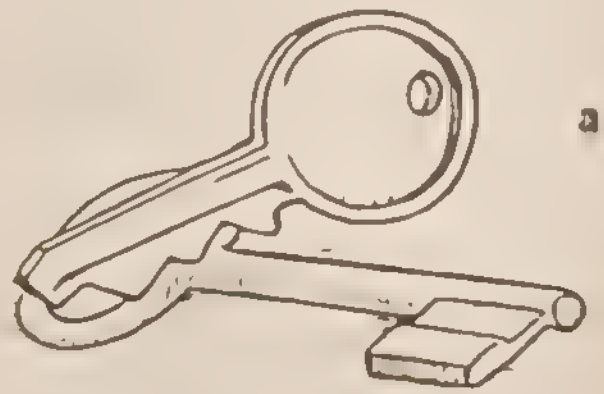
anahtar

anahtar is. (Yun.) 1. Bir kilidi açıp kapamak için kullanılan aygıt, açkı. 2. Kurma aygıtı, kurgu. 3. Bir elektrik devresini açıp kapamaya yarayan çevirgi. 4. Notaların müzik merdivenindeki yükseklik derecelerini göstermek ve buna göre okunmasını sağlamak için portenin başına konulan işaret.

anakara is. Yeryüzündeki beş kara parçasından her biri, kıta

analık is. 1. Ana olma durumu. 2. Ana duygusu. 3. Ana yerini tutan kadın. 4. Üvey ana. 5. Anaca davranış.

analiz is. (Yun.) Çözümleme.
anamal is. Bir ticaret işinin kurulması için gereken para ya da paraya çevrilebilen malların tümü, kapital, sermaye.
anamalcı is. 1. Bir ticaret işine anamal yatırmış olan kimse, kapitalist, sermayedar. 2. Anamalcılık sistemi yanlısı.
anamalcılık is. Anamala dayanan ve kâr amacı güden üretim düzeni, kapitalizm.
ananas is. (Amerika yerlilerinin dilinden) Ananasgillerden, sıcak ülkelerde yetişen bir ağaç ve bu ağacın, tadı, kokusu güzel meyvesi.

ananas

anane is. (Ar.) Gelenek.
anaokulu is. Öğrenim çağına henüz gelmemiş çocukların okul düzenine hazırlanmasını sağlayan eğitim kurumu.
anarşi is. (Yun.) 1. Kargaşa, başıboşluk. 2. Kişinin her türlü yönetimsel bağdan kurtulmasını kabul eden politik ve sosyal yöntem, başsızlık.
anarşist is. (Yun.) 1. s. Anarşi ile ilgili olan. 2. is. Anarşizm yanlısı olan kimse.
anarşizm is. (Yun.) Tarihsel koşullar ne olursa olsun devletin ortadan kaldırılmasını savunan kuram.
anason is. (Yun.) Kokulu tohumu rakıcılıkta ve hamur işlerinde kullanılan, yurdumuzda ekimi yapılan, maydanozgillerden bir bitki.
anatomi is. (Yun.) 1. İnsan, hayvan ve bitkilerin yapısını ve organlarının birbirleriyle olan ilgilerini inceleyen bilim. 2. Beden yapısı, gövde yapısı. 3. **Mec.** Bir şeyin şu ya da bu biçimde yapılmış olmasından doğan özellik.
anayasa is. Devletin biçimini, yasama, yürütme ve yargılama güçlerini tanımlayan, kişilerin devletle olan ilişkilerindeki temel hak ve özgürlüklerini saptayan yasa.
anayol is. Küçük yolların kendisine açıldığı en büyük yol.
anayön is. Kuzey, güney, doğu ve batı yönlerinden her biri.
anayurt is. Bir ulusun öteden beri yaşamakta olduğu ya da eskiden yaşadığı yurt; ilk yurt edinilen yer.
ancak bağ. ve zf. 1. "Yalnız, sadece" gibi sınırlama anlatır. 2. "Olsa olsa", "en çok", "güçlükle" gibi bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını anlatır. 3. "Lakin", "ama", "yalnız" gibi uyarma anlatır.
ançüez is. (İng.) Genellikle hamsi balığının tuzlaması.
andaç is. Bir kimseyi ya da olguyu anımsattığı için saklanan ya da anımsatsın diye verilen şey, anmalık, hatıra, yadigâr.
andante zf. (İtl.) Yan yavaş, adagio ile andantino arası.
andantino zf. (İtl.) Andanteden daha canlı, daha yürükçe.
andavallı is. **Argo.** Bön ve görgüsüz kimse.
andırış is. 1. İki şey arasında bazı noktalarda uygunluk durumu. 2. Bu uygunluğa bakarak bunların başka noktalarda da uyabileceği-

nı ileri süren bir çıkarsama.
andırışma is. 1. Birini andırma 2. Aralarındaki herhangi bir benzerlik yüzünden iki şeyden birinin öbürü sanılarak onun yerinde kullanılması.
andırmak f. 1. Anmak işini yaptırmak. 2. Benzer tarafları bulunmak
andızotu is. Islak yerlerde yetişen, sarı çiçekli, acı ve kokulu bir ot.
anestezi is. (Yun.) Duyuları uyuşturma; ameliyat olacak hastalara uygulanan bir çeşit bayıltma.
angaje is. (Fr.) Anlaşma ile tutulmuş, yükümlü; bağımlı.
angarya is. (İtl.) Zorla ve parasız olarak yaptırılan iş.
angın s. Ünlü; çok tanınan; meşhur.
angut 1. is. Ördeğe benzeyen, kiremit renginde tüyleri olan, evcilleştirilebilen bir yaban kuşu. 2. **Mec.** Ahmak.
anı is. Bir insanın başından geçenler ve bunları anlatan kitap ya da yazı; hatıra.
anımsamak f. Unutmamış olmak; hatırlamak.
anıştırma is. Üstü kapalı anlatma; imâ; telmih.
anıt is. Büyük ve önemli bir olayı gelecek kuşaklara anımsatmak için yapılan büyük yapı; heykel; abide.
anız is. Ekin biçildikten sonra toprakta kalan köklü sap.
ani s. (Ar.) Birdenbire; hemen; çabucak oluveren.
anide zf. Bir anda; birden; hemencecik.
anjin is. (Fr.) Boğaz nezlesi; boğak.
Anka is. (Ar.) Adı yalnızca masallarda geçen ve gerçekte var olmayan bir kuş; Zümrüdüanka.
anket is. (Fr.) Bir konuda birçok kimseden sorarak bilgi almak; soruşturma. • **Anket yapmak,** bir konuda araştırma, soruşturma yapmak.
anlak is. Anlama, sezme gücü; anlama erki; yargılama yetisi; zekâ.
anlam is. Bir sözcükten, bir sözden ya da olaydan anlaşılan fikir; mâna. • **Anlam aykınlığı,** karşıt anlamlı sözlerin bir araya gelmesi. • **Anlam daralması,** geniş kavramları olan bir sözcüğün, bu kavramlar içinden tek bir anlam bildirme durumu. • **Anlam genişlemesi,** anlamın genişlemesi, daralması, kayması ya da bayağılaşması. • **Anlam kayması,** sözcüklerin yeni bir anlamda kalıplaşmaları.
anlamak 1. Bir şeyin anlamını kavramak. 2. Sorup öğrenmek. 3. Akıl erdirmek. • **Anladımsa Arap olayım,** hiç anlamadım. • **Hanya'yı Konya'yı anlamak,** bir işin gerçek yönünü anlayarak gerçeği kavramak, akıllanmak. • **Anlamazlıktan gelmek,** bir şeyi anladığı halde anlamamış, farkına varmamış gibi davranmak.
anlamdaş s. Anlamları bir olan sözcüklerden her biri; eşanlamlı; sinonim; müradif.
anlamlı s. Bir anlamı olan; önemli bir şey anlatan; manâlı; manidar.
anlamsız s. Boş; değersiz; önemli bir şey anlatmayan.
anlaşılan zf. Görünüşe göre; sezildiğine göre; galiba.
anlaşma is. Anlaşmak eylemi sözleşme; karşılıklı düşünce ve erek birliği; ahenk; ittifâk.

anlaşmazlık is. Taraflar arasındaki düşünce ayrılığı; ihtilâf.
anlatım is. 1. Anlatmak eylemi. 2. Bir konunun söz ya da yazı durumuna getirilmesi; ifade.
anlatmak f. 1. Birinin anlamasını sağlamak. 2. İnandırmak.
anlayış is. 1. Anlama biçimi, anlama yeteneği. 2. Zekâ; düşünce; görüş; zihniyet.
anlayışlı s. Anlayışı olan; hoş görülü; zeki kimse.
anma is. Bir kimseyi ya da bir şeyi akla getirip düşünmek; sözünü etmek.
anmalık is. Anılmak için verilen şey; andaç; mansiyon.
anneanne is. Annenin annesi.
anofel is. (Yun.) Sıtma mikrobu taşıyan sivrisinek.
anonim s. (Yun.) 1. Yapanın adı bilinmeyen yapıt. 2. Bilinmeyen. 3. Sermayesi paylara bölünmüş olan ve her ortağın sorumluluğu kendi payı ile sınırlı bulunan ortaklık; şirket.
anormal s. (Fr.) Kurala aykırı; genel örneğe uymayan; gayrı tabiî
ansımak f. Anımsamak; hatırlamak.
ansızın Birdenbire; hiç akla gelmedik bir sırada.
ansiklopedi is (Yun.) Bütün bilimler ve sanatlar üzerinde bilgi veren takvim ve sözlük.
ant is. Bir konuda Tanrı'yı ya da kutsal bilinen bir varlığı tanık göstererek verilen söz; yemin. • **Ant içmek,** bir şeyi yapmaya ya da yapmamaya ant ile söz vermek. • **Antını bozmak,** andına aykırı davranmak.
anten is. (Fr.) Boşlukta elektromanyetik dalgaları çeken ya da yayımlayan iletken tel, duyurga.

antepfıstığı

antepfıstığı is. Kabuğu sert, içi lezzetli bir yemiş ve bunun ağacı.
antibiyotik is. (Yun.) Küf mantarlarında bulunan ve birçok mikropları öldüren, penisilin vb. gibi maddelerin ortak adı.
antika is. (Lat.) 1. Eski zamanlardan kalma, değerli eşya ya da yapıt. 2. Tuhaf, şaşırtıcı eylemleri olan kimse.
antilop is. (Fr.) Ceylana benzeyen, çok hızlı koşan, sıcak bölgelerde yaşayan, geviş getirici ve boynuzlu bir hayvan.
antipati is. (Yun.) Sevemezlik; soğukluk.
antipatik • **Antipatik bulmak,** kanı kaynamamak.
antiseptik s. (Yun.) Mikropları öldürmek için kullanılan ilaçlar
antlaşma is. Tarafların bir işi yerine getireceklerine söz vermesi; muahede.
antoloji is. (Yun.) Seçme sanat yazılarından oluşan kitap; seçmeler; güldeste.
antre is. (Fr.) Bir yapının girilen ilk bölümü; giriş.
antrenman is. (Fr.) Spor yarışmalarına hazırlık çalışmaları; hazırlık idmanı.
antrepo is. (Fr.) Daha gümrük vergisi ödenmemiş malların konulduğu depo.
anut s. (Ar.) İnatçı.
apaçık s. Çok açık.

apandis is. (Fr.) Körbağırsağın ince bir parmağa benzeyen son bölümü.
apandisit is. (Fr.) Körbağırsağın iltihaplanması.
apansız, apansızın zf. Birdenbire; habersizce.
apartmak Alıp götürmek.
apar-topar zf. Çabucak ve telâşla.
apış is. Butların iç yüzü.
apışmak 1. Ne yapacağını bilememek, şaşırmak. 2. Hayvanın yorgunluktan bacaklarını ayırarak yere çökmesi eylemi.
apse is. (Fr.) Çıban; iltihaplı şiş; irin.
aptal s. (Ar.) Zekâsı hiç gelişmemiş; bucala; sersem.
aptes is. (Far.) Namaz kılmak için yapılan vücut temizliği. • **Aptes almak,** bu arınmayı yapmak. • **Aptes bozmak,** ayakyoluna gitmek.
aptesbozan is. Bağırsak kurdu; şerit; tenya.
apteshane is. (Far.) Aptes bozulacak yer; ayakyolu; helâ.
apul apul zf. Tombul çocukların bacaklarını açа açа yürümesi.
ar is. (Fr.) Yüz metre karelik yüzey ölçü birimi.
ar is. (Ar.) Utanma; utanç duyma. • **Ar daman çatlamak,** utanç duyulacak şeyleri hiç sıkılmadan yapar olmak. • **Ar etmek,** utanmak. • **Ar namus tertemiz,** utanması olmayan, ayıp şeyleri kolaylıkla yapanlara söylenen bir ters deyiş. • **Ar yılı değil, kâr yılı,** birinin sıkılmayı bir yana bırakarak yalnız çıkarına baktığı anlatılırken söylenir.
ara is. 1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, boşluk. 2. Zaman farkı. • **Aralarını bozmak,** iki kişi arasındaki dostluğu bozmak. • **Aralarını bulmak,** birbirleriyle bir türlü anlaşamayan iki tarafı uzlaştırmak. • **Arada bir,** seyrek olarak. • **Aradan çıkarmak,** yapılan bir işin yanı sıra, bir işi de yapıvermek. • **Arada dağlar kadar fark olmak,** aralarında her yönden büyük ayrılıklar bulunmak, benzerlikler pek az olmak. • **Arada kalmak,** anlaşamayan iki tarafı uzlaştırmak üzere araya girme yüzünden güç duruma düşmek. • **Arap saçına dönmek,** işler çok karışıp çözümü bulunamaz duruma gelmek. • **Arası soğumak,** aradan zaman geçmesiyle işin önemi azalmak. • **Araya vermek,** yararsız yere harcamak. • **Arayıp taramak,** her yeri dikkatle inceleyerek aramak.
arabalık is. Araba konulan yer, bir araba alacak kadar.
arabulucu is. Uzlaştıran, barıştıran kimse.
aracı is. 1. Uzlaştıran, anlaşma sağlayan kişi. 2. Bir malı başkası adına alıp satan işadamı; vasıta.
araç is. Bir işi yapmaya yarayan şey, aygıt, âlet; makine.

araka

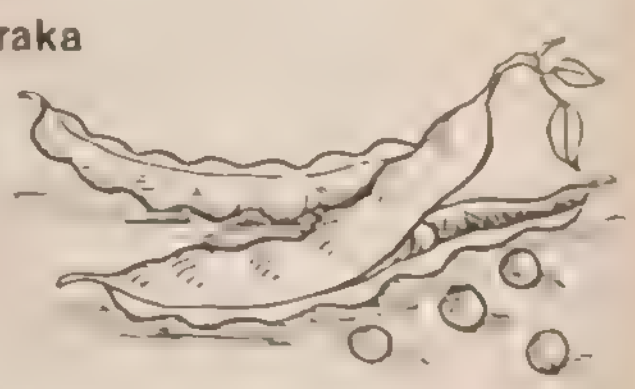

araka is. İri taneli bezelye
arakacı s.(argo) Hırsız
araklamak f. (argo) Çalmak; aşırmak.
aralamak İki şey arasını biraz açmak; yarı açmak.

aralık is. 1. İki şey arasındaki açıklık. 2. Evin iki bölümü arasındaki dar geçit. 3. Eskiden Birinci Kânun denilen Aralık ayı; vakit; fırsat; dar sokak; ayakyolu.
aranağme is. Doğu müziğinde şarkıların sonunda sözsüz çalınan parça.
arapsabunu is. Potasla yapılan yumuşak bir sabun.
arapzamkı is. Ağaçların özsuyundan elde edilen bir zamk.
arapsaçı is. İçinden çıkılmaz gibi ve karışık; çözülmesi güç şey.
arasöz is. Bir tümcede açıklayıcı durumda olan ek söz.
arasta is. (Far.) Bir çarşıda aynı çeşit işi yapan esnafın bulunduğu yer.
araştırma is. Araştırma eylemi; bulmaya çalışmak; tetebbu.
aratmak f. Arama işini yaptırmak. • **Eskisini aratmamak,** yenisi, eskisinin yerini doldurabilmek, yokluğunu duyurmamak.
arazi is. (Ar.) Toprak; yeryüzü parçası.
arbede is. (Ar.) Kavga; gürültü patırdı; dalaş.
ardıç is. Yaprakları kışın da dökülmeyen, kerestesi suya ve ıslaklığa dayanıklı, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir orman ağaççığı; dağselvisi.
ardıçkuşu is. Bir çeşit alaca karatavuk.

ardıçkuşu

ardıl s. Bir görevden ayrılanın yerine gelen; halef.
ardiye is. (Ar.) Ticaret eşyasını koymak için kullanılan üstü kapalı yer; böyle bir yere konan eşya için ödenen para.
argaç is. Dokumacılıkta enine atılan iplik, atkı.
argo is. (Fr.) Bir meslekten ya da topluluktan olan kimselerin kullandıkları özel söz; külhanbeylerin ve serserilerin kullandıkları söz.

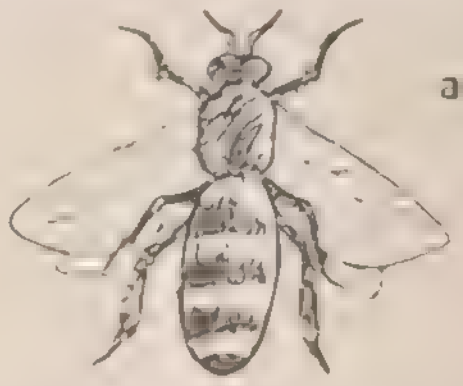

arı

arı is. Bal veren, iğnesiyle sokan, sinekten daha büyük bir böcek. • **Arı gibi,** çok çalışkan. • **Arı kovanı gibi işlemek,** gidip geleni, girip çıkanı çok olmak. • **Arının dikenini görüp balından el çekmek,** bir işin tehlikesini görüp sağlayacağı yararlardan vazgeçmek. • **Arının yuvasına çöp dürtmek,** tehlikeli kişiyi incitip kışkırtmak; onun kendisine saldırmasına yol açmak. • **Arı sili,** tertemiz.
arı s. Temiz, katışıksız.
arık s. Etli, yağı erimiş; zayıf.
arınma is. Temizlenme.
arıza is. (Ar.) 1. Aksama; aksaklık. 2. Coğrafyada engebe.
arızi is. (Ar.) Sonradan olma; geçici; eğreti.
arif s. (Ar.) Pek anlayışlı, sezgili kimse.
arife is. (Ar.) Bayramdan bir gün öncesi.
aristokrasi is. (Yun.) Aristokratlık.

aristokrat s. (Yun.) Sınıf ayırımı güden yerlerde soylu sayılan kimse; asilzade.
aritmetik is. (Yun.) Sayılardan ve özelliklerinden söz eden matematik kolu.
ariyet is. (Ar.) Eğreti; ödünç.
ark is. Toprağı kazarak yapılan üstü açık su yolu; hark; cetvel; kanal.
arka is. On yüzün tam ters tarafı; öte yüz; geri kalan kısım; sonra; iltimas.
arkalık Sırt dayayacak yer; bir çeşit hırka; hamal semeri.
arlanmak (Ar. ve Tr.) Utanmak.
arma is. (İtl.) Bir devletin, bir kentin, bir kurumun simgesi olan özel işaret.

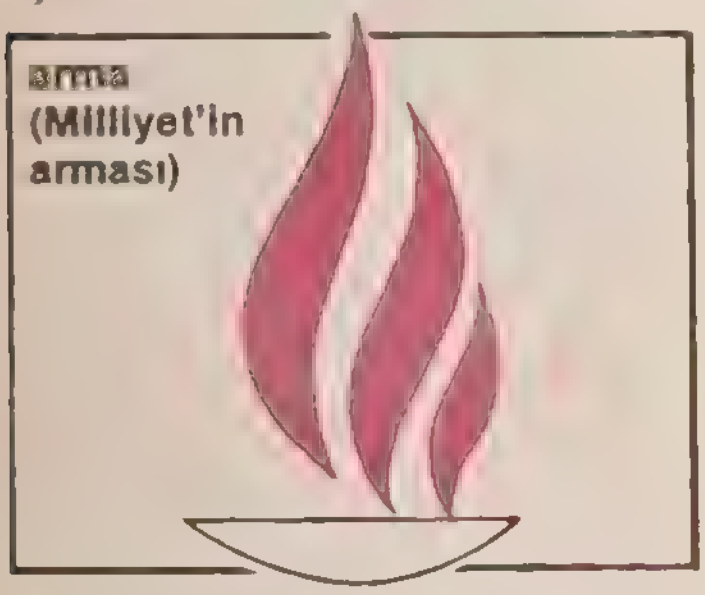
arma
(Milliyet'in arması)

armağan is. Birini sevindirmek ya da saygı göstermek üzere karşılıksız verilen şey; hediye; ödül.
armatör is. (Fr.) Ticaret gemisi işleten kimse; gemi sahibi.
armoni is. (Yun.) Çeşitli seslerin hoşa gidecek yolda birleştirilmesi; uyum.
arpacık is. Göz kapağında çıkan bir çıban; ateşli silahlarda namlunun ucunda bulunan küçük kabartı.
arpacık soğanı is. Tohumluk küçük soğan.
arpalık is. 1. Arpa ekilen alan 2. Eskiden kimi din görevlilerine maaş karşılığı verilen şeyler ya da para. 3. Açıktan geçim sağlayan gelir.
arpasuyu is. Biranın eski adı.
arsa is. (Ar.) Üzerine yapı kurulabilecek boş yer.
arsız s. Utanmaz; sıkılmaz; yüzsüz; şık; yüzsüz.
arş is. (Ar.) Müslümanlık inanışına göre göğün en yüksek katı.
arşe is. (Fr.) Keman yayı
arşın is. 68 santimlik eski uzunluk ölçüsü.
arşınlamak f. 1. Arşınla ölçmek. 2. Büyük adımlarla bir yeri geçmek. 3. Amaçsız dolaşmak.
arşiv is. (Yun. ve Fr.) Önemli, tarihsel belgelerin saklandığı yer; belgelik; mahzen-i evrak.
artağan s. Çok artan; çok üreyen; bereketli; verimli.
artakalan s. Geriye kalan
artçı is. Yürüyen bir asker topluluğunun güvenliğini sağlamak üzere en arkadan gelen birlik
artezyen is. (Fr.) Toprak delinerek açılan ve suyu fışkırarak çıkan bir çeşit kuyu.
artı is. Aritmetikte sayıların toplanacağını gösteren (+) işareti.
artık s. Daha çok; fazla olan; yenilip içildikten sonra geri kalan. Bir işin ya da durumun yeter olduğunu anlatır; bundan sonra.
artıkgün is. Dört yılda bir şubat ayına eklenen gün.
artıkyıl is. Dört yılda bir gelen 366 günlük yıl.
artım is. Artma; çoğalma.
artırım is. Bir şeyi hesaplı harcayarak bir bölümünü artırma işi, tasarruf.

artırma is. 1. Çoğaltlma. 2. Alıcılar arasında en yüksek fiyatı verene malın kalmasıyla biten bir satış biçimi.
artırmak f. 1. Artmasına neden olmak. 2. Fiyatı yükseltmek. 3. Azmak, azıtmak.
artist ib. (Fr.) Sinema ve tiyatro sanatçısı.
artistik s (Fr) Sanatla ilgili; davranışlarıyla bir sanatçıya benzemeye çalışan.
artkafa is. Kafatasının beyni koruyan arka bölümü.
artmak f. 1. Çoğaltmak. 2. Şiddetlenmek. 3. İlerlemek. 4. Fazla gelmek.
artsız arasız zf. Bir düziye; kesiksiz.
aruz is. (Ar.) Hecelerin uzunluğu ve kısalığına dayanan söz kalıplarından oluşan bir nazım ölçüsü.
arya is. (Ar.) Operalarda başsolistlerden birinin orkestra eşliğinde söylediği şarkı.
arz is. (Ar.) 1. Sunma. 2. Anlatma. 3. Saygıyla bildirmek. 4. Yeryüzü ya da bir toprak parçası.
arzu is. (Ar.) İstek, dilek.
arzuhal is. (Ar.) Dilekçe; istida.
arzulamak f. Özlemek; istek duymak.
as Alt ve aşağı anlamında bir önek. (Astsubay, asteğmen.)
as is. (Fr.) 1. İşinin birincisi. 2. Oyun kağıdında birli.
asa is. (Ar.) 1. Uzun el deyneği; dayanılacak sopa. 2. Başı topuzlu ya da kancalı, gümüş ve altınla kaplı, törenlerde hükümdarların ya da din adamlarının bir güç simgesi olarak taşıdıkları sopa.
asabi s. (Ar.) 1. Sinirsel. 2. Çabuk kızan, sinirli.
asabiye is. (Ar.) Sinir hastalıkları.
asabiyet is. (Ar.) Sinirlilik.
asal s. Başlıca. Temel niteliğinde olan. • **Asal sayı,** kesirsiz olarak bölünemeyen sayı.
asalak is. 1. Başka bir bitki ya da hayvanın üzerinde onun zararına yaşayan canlı; parazit. 2. **Mec.** Başkalarının sırtından geçinen kimse.
asalet is. (Ar.) 1. Soyluluk, asillik. 2. Bir işin asıl sahipliği.
asaleten zf. (Ar.) Bir işin asıl sahibi, görevlisi olarak.
asansör is. (Fr.) İnsan ya da eşyayı yukarı çıkarıp indiren elektrikle işleyen araç.
asap is. (Ar.) Sinirler. • **Asabı bozulmak,** sinirlenmek.
asarıatika i. (Ar.) Eski yapıtlar.
asayiş is. (Far.) Düzenlik, güvenlik.
asbest is. (Fr.) Liflı, yumuşakça ve ateşe dayanan bir madde, mineral.
asetilen is. (Fr.) Renksiz, kokusu sarmısağa benzeyen, kuvvetlı beyaz ışık saçarak yanan bir gaz
aseton i. (Fr.) Organik maddeleri eritmekte kullanılan uçucu, eter kokulu bir sıvı.
asfalt is. (Yun.) Yer altından çıkarılan sıvı ya da katı halde bulunan "bitüm" cinsinden bir şekilsiz madde. Kaldırım, yol, şose döşemesi olarak kullanılır.
asfaltlamak f. Asfaltla kaplamak.
asgarî s. (Ar.) En az, en aşağı, en azından.
asıl is. ve s. (Ar.) 1. Kök, kaynak. 2. Temel. 3. Baş, başlangıç 4. Gerçekçilik. 5. Soy. 6. En önce, en eski. 7. En önemli, esaslı. 8. Bir şeyin kendisi.
asılmak f. 1. Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak. 2. Asılarak öl-

dürülmek. 3. Sarkmak, uzanmak. 4. İstekte direnmek. 5. **Mec.** Sarılıp bırakmamak

asılsız s. (Ar.) Doğru olmayan; köksüz, dayanaksız.

asıntı is. 1. Bir işin sonraya bırakılması. 2. **Argo,** Sırnaşık kişiler için de kullanılır.

asır is. (Ar.) Yüzyıl, çağ.

asi i. (Ar.) İsyan eden, baş kaldıran.

asil i. (Ar.) 1. Soylu, soydan. 2. İnce duyguyla yapılan. 3. zf. Doğrudan doğruya kendisi olarak.

asistan i. (Fr.) 1. Hekim yardımcısı. 2. Yüksek öğretimde profesör yanında bilgisini artıran ve gereğinde ona yardımcı olan kimse.

asit i. (Fr.) 1. Suyun bir anidrit ile birleşmesinden oluşan hidrojenli bileşik. 2. **Mec.** Ekşilik.

askat is. Herhangi bir ölçü biriminin bölündüğü eşit parçalardan her biri. (Santim, gram, kuruş vb. gibi.)

asker

asker is. (Ar.) 1. Orduda, erden mareşale kadar görevli herkes. 2. Askerlik hizmeti.

askeri is. (Ar.) 1. Ordudan bir kimse. 2. Askerlikle ilgili.

askerlik is. Asker olma durumu, ordu hizmeti.

askı i. 1. Üzerinde herhangi bir şey asmaya yarayan araç. 2. Giysi ya da pantolonun düşmemesi için omuza takılan bağ. 3. Resmi duyuruların ilgili yerlerde bir süre asılı durması.

asla zf. (Ar.) Hiçbir zaman.

aslan

aslan is. 1. Yırtıcı bir hayvan. 2. **Mec.** Yiğit ve gürbüz insan. • **Aslan payı,** bir bölüşmede en büyük pay.

Aslan is. Yengeç ile Başak burçları arasında yer alan burcun adı.

aslanağzı is. 1. Türlü renkte, güzel, kokusuz bir bitki. 2. Havuz kenarlarına konulan ve ağzından su akan aslan biçimindeki çeşme taşı.

aslangiller i. Kedi cinsinden olan bütün et yiyenleri (etoburları) içine alan hayvanlar topluluğu.

aslankuyruğu is. Yer pırasası da denilen, eskiden hekimlikte kullanılan bir bitki.

aslanpençesi is. Gülgillerden bir yaban bitkisi.

aslen zf. (Ar.) Soy bakımından.

aslı s. (Ar.) Baş, temel, temelli, köklü.

asma is. 1. Asma eylemi; asılmış, asılı. 2. Üzüm bitkisi.

asmagiller is. Başta üzüm as-

ması olmak üzere, ikiçeneklilerden oluşan ve dalları çardak üzerine yayılan bitkilere verilen genel isim.
asmak f. 1. Bir şeyi yüksek bir yere iliştirip sarkıtmak. 2. Bir kimseyi darağacına çekerek öldürmek. 3. **Mec.** Özürsüz olarak işine gitmemek.
asmakabağı is Çardakta yetiştirilen bir cins kabak.
aspiratör is. (Fr.) Hava ya da toz çeken bir makine; emmeç.
aspirin i. (Fr.) Ağrı dindirici ekşimtrak bir ilaç.
asri s. (Ar.) Zamanın yeniliklerine uyan. Modern. Çağcıl.
asrilik i. Zamanın yeniliklerine uyma işi. Çağcıllık
asrileşmek f. Çağcıllaşmak, modernleşmek.
assubay i. Orduda subay yardımcısı.
ast s. 1. Alt. 2. Birinin buyruğu altında bulunan kimse.
astar is. (Ar.) 1. Giysi, çanta, ayakkabı gibi şeyler yapılırken, kumaşın ya da meşinin iç tarafına geçirilen ince kat. 2. Sıva ya da boya yapmadan önce vurulan kat. • **Astarı yüzünden pahalı olmak,** bir işin ikinci derecedeki giderinin birinci derecedekini aşması.
astarlamak f. Astar geçirmek ya da astar vurmak.
astarlık is. Astar olmaya uygun madde.
asteğmen is. Subaylıkta ilk rütbe.
astbaşkan is. İkinci başkan.
astım is. (Yun.) Bronşların daralmasından ileri gelen bir hastalık; nefes darlığı.
astigmatizm is. (Yun.) Göz billurunun eğriliğinden ileri gelen bir göz hastalığı.
astragan i. Kıvırcık ve parlak kuzu postu.
astronomi i. (Yun.) Gök boşluğunu ve cisimlerini inceleyen bilim. • **Astronomik rakam,** insana şaşkınlık veren büyük rakam.
astronot is. (Yun.) Uzay yolculuğu yapan; uzay adamı.
astropikal (Yun.) Tropikal bölgelere yakın olan yer.
asude s. (Far.) Rahat, gürültüsüz.
asüman i. (Ar.) Gökyüzü
asyön is. İki ana yön (kuzey, güney; doğu, batı) arasında bulunan yön.
aş is. Pişirilerek hazırlanan yemek.
aşağı is. 1. Bir şeyin altı. 2. s. Niteliği düşük, kötü. 3. Sayısal bakımdan az. • **Aşağı yukarı,** tam değil, tama yakın. • **Aşağıdan almak,** öfkelenen biri karşısında yumuşak konuşmak.
aşağılamak f. Saygı ve değerden düşürücü, küçültücü davranışlarda bulunmak.
aşağılı yukarılı s. Tümü birden ya da aşağı ve yukarı bölümleri olan.
aşağılık is. 1. Aşağı olma durumu; adilik. 2. Niteliği düşük; adi. • **Aşağılık duygusu,** kendini başkasından aşağı görme.
aşağı yukarı z. Yaklaşık olarak
aşama is. Önem ve değer bakımından gitgide yükselen sıra basamaklarının her biri; rütbe. derece, paye.
âşar is. (Ar.) Osmanlı yönetiminde toprak ürünlerinden alınan onda bir vergi.
aşçı is. Yemek pişiren ya da pişirdiği yemeği satan kimse.
aşevi i. 1. Para ile yemek yenilen

yer; lokanta. 2. Yoksullara parasız yemek yedirilen ya da dağıtılan yer.

aşı is. 1. Kimi hastalıklara tutulmamak için ya da tutulmuşlan iyileştirmek için kana şınnga edilen eriyik. 2. Bir ağacın dalı ya da gövdesine, aynı familyadan daha iyi bir türden alınan kalem, göz, tomurcuk gibi parçalan ekleme, üretme işi.

aşıboyası is. Koyuca kırmızı kiremit rengi.

âşık

âşık is. (Ar.) 1. Bir şeye karşı büyük sevgi duyan. 2. Saz çalarak türkü söyleyen, gezginci halk şairi.

aşık i. Topuk kemiği. • **Aşık atmak,** kendisinden üstün biriyle yarışmak.

aşılamak f. 1. Aşılama işi. 2. s. Aşılanmış ağaç. 3. Soğuğa ılık, ılığa soğuk su katıp içecek kıvama getirme. 3. Birtakım düşünce ve duyguları, başkalarına benimsetme; telkin etme.

aşınmak f. Sürtüşme sonucu incelmek, yıpranmak.

aşındırmak f. Aşınmak işine uğratmak; dokunulan cisimlerin aşınmasına neden olmak.

aşırı s. 1. Alışılmışın üstüne çıkan, taşkın. 2. Bir şeyin ötesinde 3. Birer aralıkla olan; biri boş geçilen. 4. zf. Pek, çok.

aşırıbesi i. Çok yemek yeme ya da yedirme.

aşırıcılık i. Çok ileri gitmek

aşırmak f. 1. Bir şeyin üstünden öte yana geçirmek. 2. Atlatmak. 3. Kovmak. 4. Çalmak, hırsızlamak

aşikar s. (Far.) Açık, belli, ortada.

aşina i. (Far.) Bildik, tanıdık

aşiret i. (Ar.) Birlikte konup göçen halk topluluğu. Oymak, boy.

aşk i. (Ar.) Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu. Sevi. • **Aşka gelmek,** coşmak, heyecanlanmak.

aşkın s. 1. Belli bir durumun, yaşın ötesine geçmiş; geçkin. 2. Fazla.

aşketmek f. Kuvvetle birine vurmak.

aşlık is. Yemeklik.

aşmak f. 1. Bir şeyin üstüne çıkıp ötesine geçmek. 2. Kaçmak.

aşure is. (Ar.) Başta buğday olmak üzere şeker, üzüm, incir gibi kuru yemişlerin kaynatılmasından oluşan bir çeşit tatlı.

at

at is. Binmek, yük taşımak işlerinde kullanılan hayvan. • **Atı eşkin, kılıcı keskin,** her bakımdan güçlü. • **At izi it izine karışmak,** toplumun bozulması sonucu, değerliyle değersizin birbirine karışması; ayırt edilememesi.

ata is. 1. Baba. 2. Büyükbaba, de. 3. Yaşlı ve saygın kimse.
atabey, atabek is. Selçuklularda şehzadelerin eğitmeni. Lala.
atacılık i. Atalarda bulunan kimi karakter özelliklerinin torunlara geçmesi; Atavizm, soyaçekme.
ataç i. Atalardan gelen özellik.
ataerki i. Ailede, çocukları baba soyuna mal eden topluluk durumu.
ataerkil s. Ataerki temeline dayanan; pederşahlik.
atak s. 1. Düşünmeden ortaya atılan. 2. Sporda hücum, saldırma
atamak f. Bir kimseyi göreve getirmek; tayin etmek.
atalet is. (Ar.) Tembellik, işsizlik.
atardamar is. kanı kalpten alıp bedenin her yanına yayan damar.
atasözü is. Atalardan gelen özlü söz.
ataşe i. (Fr.) Bir elçiliğe bağlı uzman.
Atatürkçülük i. Atatürk'ün açtığı çağdaşlaşma ve kalkınma yolu; bu yola bağlılık.
atavizm is. Atacılık.
atçılık i. İyi cins ve at yetiştirme; at koşuları ve at sergileri gibi çalışmalar.
ateh i. (Far.) Bunama, bunaklık.
atelye is. (Far.) İşçilerin, zanaatçıların çalıştıkları yer; işlik, işyeri.
ateş is. (Far.) 1. Kimi maddelerin ışık ve ısı çıkararak yanması. 2. Işık. 3. Isı. 4. Patlayıcı silahların atılması. 5. **Mec.** Öfke, coşku, kızgınlık. • **Ateş açmak,** karşıdakilere ateşli silahlarla mermi atmak. • **Ateş almak,** alevlenmek, tutuşmak; telâşlanmak. • **Ateş basmak,** öfke ya da aşırı heyecan sonucu beden ısısının yükselmesi. • **Ateş bacayı sarmak,** durumun tehlikeli olması. • **Ateşle oynamak,** çok tehlikeli bir işin üstüne gitmek. • **Ateş püskürmek,** çok kızmak.
ateşböceği is. Kınkanatlılardan, karanlıkta ışıldamak özelliği olan böcek

ateşböceği

ateş tuğlası i. Ocak ve sobalarda kullanılmak için yapılmış, ateşe dayanıklı tuğla.
ateşçi i. Fabrika, gemi, lokomotif ocağı gibi yerlere kömür atıp yakan görevli.
ateşkes i. Savaşçıların karşılıklı olarak savaşı durdurması.
ateşgede i. (Far.) Mecusilerin tapınağı.
ateşin s. Ateşli, coşkun.
ateşlemek f. 1. Tutuşturmak, yakmak. 2. **Mec.** Kışkırtmak.
ateşli b. 1. Ateşi yüksek olan. 2. Kızgın, öfkeli, coşkun.
atfen zf. (Ar.) (Birine) mal ederek.
ateşperest i. (Far.) Ateşe tapan kimse.
atgiller i. At, eşek, zebra gibi tekparmaklı memeli hayvanlar topluluğu.
atıcı atıcı i. İyi nişan alan ve attığını vuran kimse.
atıf i. (Ar.) 1. Eğme, çevirme. 2. Yükleme, yükletme.
atılgan s. 1. Girişken. 2. Kendini tutamayıp her şeye karışan.
atılım i. İleriye doğru hızla ilerleme; hamle.
atılmak f. 1. Atmak işine konu olmak. 2. Saldırmak 3. Birdenbire ve şiddetle söze karışmak.
atım i. 1. Ateşli silahların atılması, boşaltılması. 2. Kurşunun gidebildiği yer

atış i. Atma biçimi ya da atma işi.
atışmak f. 1. Vuruşmak. 2. Birbirine söverek kavga etmek. 3. Halk şairlerinin belli bir uyak üzerine karşılıklı deyiş söylemesi.
atıştırmak f. 1. Acele yemek yemek, içmek. 2. Yağmur ya da karın hafifçe yağması; serpiştirilmesi.
atik s. 1. Çabuk davranan, çevik. 2. Eski zamanla ilgili.
atkafalı f. Ahmak, aptal, geri zekâlı.
atkestanesi i. İri ve yenmez bir çeşit kestane veren gölge ve süs ağacı.

atkı i. 1. Dokumacılıkta, mekikle enine atılan iplik, argaç teli. 2. Omuza ya da sırta alınan şal; hafif örgülü kumaş. 3. Kapı ve pencerelerin üstüne konulan ağaç, taş ya da beton destek. 4. Ekin atmaya yarayan büyük yaba
atkılamak f. Mekikle atkıyı atarak dokumak, argaçlamak
atkuyruğu i. 1. Nemli yerlerde çok yetişen, kökü güçlü, ilaç olarak kullanılan bir bitki. 2. Kızların at kuyruğuna benzettikleri bir saç bağlama biçimi.
atlamak f. 1. Bir engeli fırlayarak aşmak. 2. Sıçramak. 3. Zaman yitirmeden binmek. 4. Gazetecilikte haber kaçırmak. 5. Okurken ya da sayarken, kimi bölümleri bırakarak geçmek. 6. Yanılmak, aldanmak.

atlas is. Parlak, sık dokunmuş ipekli kumaş.
atlas is. (Yun.) 1. Bir ülkenin ya da bölgenin fiziksel, siyasal, ekonomiksel durumunu gösteren haritalar, resimler, şekiller derlemesi; kitabı. 2. Boyun omurlarının üstten birincisi.
atlasçiçeği is. Yaprakları yayvan ve dikenli; güzel, parlak çiçekleri olan bir bitki.
atlatmak f. 1. Birini atlamaya ve sıçramaya zorlamak. 2. Geçirmek, aşırmak. 3. Mec. Kandırmak; baştan savmak.

atlet i. (Yun.) 1. Çevik, güçlü, beden yetenekleri gelişmiş; koşan, atlayan, ağırlık kaldıran insan, sporcu. 2. Kolsuz gömlek.
atletik s. (Yun.) 1. Atlet gibi. 2. Atletleri ilgilendiren.
atletizm i. (Yun.) Atletin yaptığı beden hareketlerinin tümü; bedensel yetenekleri geliştirmek için yapılan çalışmalar.
atlı s. Ata binmiş.
atlıkarınca i. Yere dikilmiş bir eksen çevresinde döndürülen, binmeye yarayan birçok dolaplardan oluşan eğlence aracı.

atmaca

atmaca i. Doğan cinsinden yırtıcı bir kuş.

atmak f. 1. Bir maddeyi bir yöne doğru fırlatmak. 2. Bir şeyi elden yere doğru bırakmak. 3. İçerden dışarı çıkarıp kovmak. 3. Bırakıp bakmamak. 5. Yalan söylemek. 6. Mec. Sözle sataşmak.

atmasyon i. ve s. (Argo). Uydurma, yalan söyleme.

atmosfer is. (Yun.) 1. Dünyayı ya da öteki gök cisimlerini saran hava tabakası. 2. İçinde yaşanılan ve etkisinde kalınan toplumsal ortam.

atol i. Halka biçiminde mercan adacağı.

atom i. (Yun.) Artık bölünemez varsayılan ve moleküllerin temelini oluşturan en küçük parça. Bugünkü bilgilere göre, atomun yapısı, pozitif protonlardan, nötronlardan ve bunların çevresinde dönen negatif elektronlardan oluşmaktadır. • **Atom bombası,** atom çekirdeklerinin parçalanmasından doğan enerjiye dayanan bomba. • **Atom çekirdeği,** atomun çekim gücünün etkisiyle çevresinde elektronlar dolaşan proton ve nötronlardan oluşan pozitif elektron yüklü merkez kısmı. • **Atom enerjisi,** atom çekirdeklerinin parçalanmasından doğan büyük enerji.

atropin is. (Yun.) Hekimlikte kullanılan zehirli bir ilaç.

atsineği is. Atların kuyruk altlarına ya da bacaklarına yapışan sarımsı, uzun bacaklı bir sinek türü.

av i. 1. Karada ve denizde evcil olmayan hayvanları vurma ya da tutma işi. 2. Avda tutulan kuş, hayvan, balık. 3. Elde geçirilen şey. (Mecaz)

avadanlık i. Araç (alet) takımı.

aval s. (Argo). Saflığı sersemlik derecesine varan kimse.

avam i. (Ar.) 1. Aşağı sınıftan sayılan halk. 2. Herkes, halk.

avanak s. (Argo). Kolayca aldanan kimse.

avangard i. (Fr.) Düşünce ve sanat akımlarında en ilerde bulunan kimse: öncü.

avans i. (Fr.) İlerde, alacağına sayılmak üzere önceden verilen para; öndelik.

avanta is. (İtl.) (Argo). Gizliden ya da dolayısıyla elde edilen kazanç, çıkar.

avantaj is. (Fr.) Kolaylık, üstünlük.

avare s. (Far.) İşsiz gezen, aylak.

avaz i. Yüksek ses.

avcı i. s. Av avlayan, ava meraklı ya da avı kendine iş edinen kimse. • **Avcı uçağı,** düşman uçaklarını düşürmek için kullanılan askeri uçak.

avdet i. (Ar.) Dönüş, geri gelme
avize i. (Far.) Tavana asılan, şamdanlı, lâmbalı billûr ya da madenden yapılan aydınlatma aracı.

avize

avlak i. Avı bol olan yer; av yeri.
avlamak f. 1. Av yakalamak, vurmak, tutmak. 2. Tuzağa düşürmek, kandırmak. (Mecaz)
avlanmak f. 1. Av avlamak, ava gitmek. 2. **Mec.** Tuzağa düşmek, aldatılmak.
avlu i. 1. Evlerde, kapıdan girince karşılaşılan açıklık. 2. Binanın çevresinde çitle ya da duvarla çevrilmiş üstü açık yer
avrat is. (Ar.) 1. Kadın. 2. Karı, eş
avuç i. 1. Elin iç tarafı. 2. Avucun alabileceği kadar. • **Avucunun içine almak,** bir kişiyi etki ve baskı altına almak. • **Avucunu yalamak,** umduğunu bulamamak. • **Avuç açmak,** dilenmek.

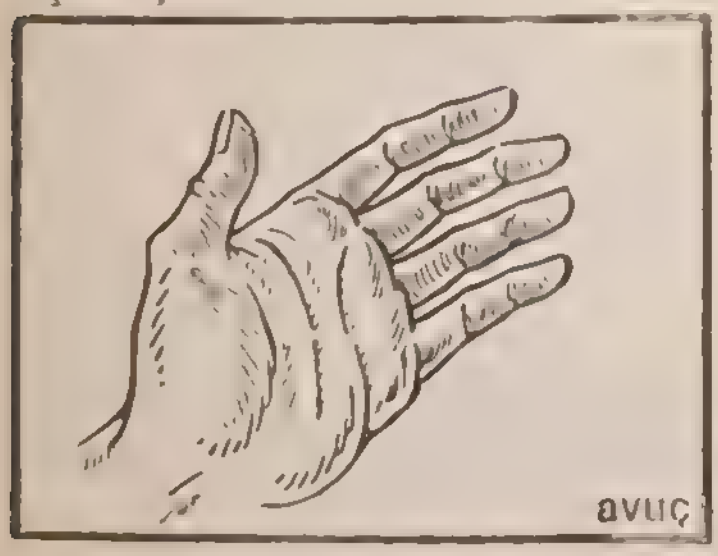

avuç

avuçlamak f. Avuçla kavramak.
avukat i. (Fr.) Mahkemede para karşılığı birinin adına davayı ya da hakkını korumayı kendine iş edinen kimse.
avunmak f. 1. Acısı hafiflemek, acıyı unutmak. 2. Oyalanmak.
avuntu is. İnsanı avunduran şey, oyalanma. Teselli
avurt is. Yanağın göz boşluğuna gelen yeri. • **Avurdu avurduna geçmek,** çok zayıfladığı yüzünden belli olmak. • **Avurt satmak,** yapamayacağı şeyi yapabilirmiş gibi göstermek. • **Avurt zavurt etmek,** korkutucu büyük sözler söylemek.
avutmak f. 1. Birinin acısını ya da sıkıntısını yatıştırmak; teselli etmek. 2. **Mec.** Oyalamak.
ay ünl. 1. Şaşırma, çekinme, ürkme bildirir. 2. Acı, ağrı duygusu anlatır.

ay

ay is. 1. Dünyanın tek uydusu olan gezegen. 2. Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri. 3. Bir aylık zaman. • **Ay ağılı,** ayın çevresindeki ışık, hale.

aya is. Parmaklar katılmadan el ve ayağın iç yüzü, düz tarafı.

ayak is. 1. Bacakların bilekten sonraki kısmı. 2. Bacak. 3. Kimi şeylerin üstünde durduğu kısmı. 4. Dikey duran şeylerin yere dokunan tabanı. 5. Basamak. 6. Adım. 7. Halk şiirinde uyak, kafiye. • **Ayağına kapanmak,** alçalırcasına yalvarmak. • **Ayağını denk almak,** olası bir kötülüğe karşı uyanık ve tetikte bulunmak. • **Ayağının papucu olamamak,** değerce düşük olmak.

ayakaltı i. Gelip geçenlerin çok olduğu yer.

ayakçı i. 1. Ayak işlerinde kullanılan hizmetçi. 2. Bir iş süresince tutulan hizmetçi.

ayakbastı i. Eskiden bir yere gelen (en fazla deniz yoluyla) birinden alınan para; ayakbastı parası. Sonraları "iskele parası" da denmiştir.

ayakçak i. 1. Merdiven basamağı. 2. Cambazların, çocukların ayaklarına takıp yürüdükleri çifte sırık, ayaklık.

ayakkabı i. Ayağa giyilen çarık, kundura, pabuç, potin, terlik, postal, bot, sandal... vb. gibi şey.

ayakkabı

ayakkabılık is. 1. Ayakkabı konulan yer, ayakkabı dolabı. 2. s. Ayakkabı yapımında kullanmaya elverişli.

ayaklanma is. 1. Ayaklanmak eylemi. 2. Yasalara ya da buyruklara tepki gösterme ve bu isteği toplu bir eyleme dönüştürme; isyan.

ayaklanmak f. 1. Yasalara ya da buyruklara tepki göstermek ve bu isteği toplu bir eyleme dönüştürmek; isyan çıkarmak. 2. Gitmeye davranıp durduğu yerden kalkmak. 3. (Çocuk için) Emekleme döneminden yürümeye geçmek. 4. (Yatan hasta için) Yürüyebilir duruma gelmek.

ayaklı s. Ayağı olan. • **Ayaklı kütüphane,** çok okumuş, geniş bir alanda ve çeşitli konularda bilgisi olan kimse.

ayaklık is. 1. Ayakla işletilen makinelerde ayak basılan yer; pedal. 2. Ayak basılacak yer. 3. Cambazların ve onları taklit eden çocukların ayaklarına takıp yürüdükleri çifte sırık.

ayaktakımı is. Toplum içinde hoş karşılanmayan davranışlarda bulunan, görgü kurallarına uymayan kimseler.

ayaktopu

ayaktopu is. Futbol.

ayakucu is. 1. Yatan bir kimsenin ayağını uzattığı ya da yatılan

bir yerde ayak uzatılacak yön. 2. Yeryüzünde bir noktada çekülün gösterdiği doğrultudaki aşağı yön.

ayaküstü zf. Oturmadan, kısa süre ayakta durarak.

ayakyolu is. Yüznumara; apteshane; hela; tuvalet.

ayandon is. 28 Ocakta başlayan bir fırtına.

ayar is. (Ar.) **1.** Ölçü ve tartı aygıtlarının kendilerinden beklenen işi tam ve doğru yapabilmeleri durumu. **2.** Ölçü ve tartı aygıtlarını kendilerinden beklenen işi tam ve doğru olarak bildirecek duruma getirme. **3.** Altın ve gümüş gibi madenlerden yapılmış şeylerin katışıksızlık derecesi. **4. Mec.** Değer derecesi.

ayarlamak f. **1.** Tartı ve ölçü aygıtlarını değişmez ve belli bir örneğe göre doğru ve tam iş görür duruma getirmek. **2. Mec.** Çalışma düzenini kurmak. **3.** (Argo). Bir kimseyi ilerde birinden yana davranacak duruma getirmek.

ayartmak f. **1.** Doğru yoldan saptırmak. **2.** Birini bulunduğu ya da çalıştığı yerden ayırıp başka bir işe girmesi için kandırmak.

ayaz is. Açık, rüzgârsız havada çıkan kuru soğuk. • **Ayaz kesmek,** uzun süre soğukta kalıp çok üşümek. • **Ayaz paşa kol gezmek,** dışarda hava çok soğuk olmak. • **(Hava) ayaza çekmek,** hava birden soğumak. • **Ayazda kalmak** (Argo). umulan sonucu elde edememek.

ayazlamak f. **1.** Hava ayaza çevirmek. **2.** Ayaz havada dışarda kalıp çok üşümek. **3.** (Argo). Beklediği sonucu elde edememek

ayazlatmak f. **1.** Soğukta bekletmek. **2.** Ayazda soğutmak.

ayazma is. (Yun) Rumlarca kutsal sayılan kaynak ya da pınar.

ayça is. Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi; hilal

ayçiçeği

ayçiçeği is. Sarı yapraklarla çevrili, iri çiçeği tabağa benzeyen; üzerindeki tohumlarından yağ çıkarılan, yurdumuzda çok yetiştirilen bir bitki; günebakan.

aydın s. **1.** Öğrenimi, bilgisi ve görgüsü olan; çağdaş görüşlü, kültürlü, ileri düşünceli (kimse). **2.** Kolayca anlaşılacak kadar açık (söz, yazı). **3.** is. Aydınlık.

aydınger is. (Alm.) Plan, krokî gibi çizimler için kullanılan, kaygan yüzeyli, saydam, özel bir kâğıt.

aydınlanma is. **1.** Üzerine ışık vurarak görülür olma. **2.** Yabancısı olmaktan kurtulup bir konu hakkında yeterli bilgiyi edinme.

aydınlanmak f. **1.** Aydınlık, ışıklı, görülür olmak. **2. Mec.** Bir konuda yeterli bilgiyi edinip fikir sahibi olmak.

aydınlatıcı s. **1.** Aydınlık, ışık verici. **2.** Bir konuyu çözüme kavuşturucu nitelikte olan.

aydınlatmak f. **1.** Bir yerin karanlığını gidermek. **2. Mec.** Bir konuyu açıklığa kavuşturacak bilgiyi vermek.

aydınlık is. **1.** Işık, ışık demeti. **2.** Kolay anlaşılır derecede açık ol-

ma durumu. 3. Bir yapının ortasına düşen mutfak ve sandık odası gibi bölümlerin ışık almasına yarayan, damdan zemine doğru bırakılmış boşluk. 4. s. Işıklı, ışık alan.

ayet is. (Ar.) **Kur'ân**'daki cümlelerden her biri.

aygın baygın s. ve zf. 1. Güçsüz ve bitkin. 2. Hayran. 3. Âşık, vurgun, tutkun.

aygır is. Damızlık erkek at.

aygıt is. 1. Çeşitli parçalardan yapılmış âlet; cihaz. 2. Vücutta belirli bir görevin sağlanmasına yarayan organların tümü. 3. Deney yapmak için birbirine eklenen aletlerden oluşan takım.

ayı is. Memelilerin etoburlar takımından olduğu halde meyve ve bal da yiyen; iri, tehlikeli, yaban hayvanı.

ayı

ayıbalığı is. Fok.

ayıcı is. Ayı oynatmayı meslek edinmiş kimse.

ayık 1. s. Sarhoşluğu geçmiş olan (kimse). 2. **Mec.** Uyanık, çıkarını korur anlayışta olan (kimse).

ayıklamak f. Bir yığının içinden işe yaramayan parçaları ya da taneleri ayırıp çıkarmak. • **Ayıkla pirinci taşını,** çok karışık bir konunun içinden çık çıkabilirsen.

ayıklanma is. 1. Canlılarda ortamın koşullarına en iyi uyanların kalıp soylarını sürdürmesi, uymayanların yok olup soyunun tükenmesi. 2. Bir ortam ya da toplumda kötü ve işe yaramazların atılıp iyilerin kalması.

ayılmak f. 1. Bayılmış, sarhoş olmuş, dalmış bir kimse kendine gelmek. 2. **Mec.** Aklı başına gelip gerçeği görmek.

ayıp is. (Ar.) 1. Bir toplumdaki ahlâk kurallarına aykırı olan utanılacak durum ya da davranış. 2. Kusur, eksiklik. 3. s. Utanç veren. • **Ayıp etmek,** yakışıksız, hoş karşılanmayan davranışta bulunmak. • **Ayıptır söylemesi,** övünmek gibi olmasın ama...; özür dilerim.

ayıplamak f. Bir davranışı, bir sözü yakışıksız, utanç verici, çirkin bulmak; kınamak.

ayıraç is. Kimyada, cisimleri bileşim ya da ayrışıma uğratarak niteliklerini belirtmek için kullanılan madde.

ayırım is. Bir varlığı benzerlerinden ayrı tutma; fark gözetme; eşit davranmama; tefrik.

ayırmak f. 1. Toplu olarak bir arada bulunan, bir arada olan şeyleri birbirinden uzaklaştırmak. 2. Nitelik değişikliğini anlamak. 3. Varlıklar arasında süregelen bir uzlaşmayı bozmak. 4. Ayrı tutmak. 5. Bölmek, parçalamak. 6. Bir amaç için alıkoyup kullanmamak. 7. Bir şeyi birinin özel kullanımına sunmak.

ayırt etmek f. Birkaç şeyi birbirinden ayıran niteliği anlamak.

ayin is. (Far.) 1. Dinsel tören. 2. Eskiden Mevlevî tekkelerinde okunan ağır bestelerin bağlı olduğu müzik biçimi.

aykırı s. 1. Alışılmış ve doğru o-

larak bellenmişe uygun olmayan; karşıt; ters. 2. Uymayan, uygun olmayan. 3. Bütün noktaları aynı düzlemde bulunmayan. • **Aykın düşmek,** uygun gelmemek; ters gelmek; ters düşmek.

ayla is. Ay'ın ve bazı yıldızların çevresini kuşatan ışık; hale.

aylak s. İşsiz; boş gezen; boşta (kimse).

aylakçı is. Temelli ve sürekli işi olmayan işçi.

aylaklık is. Aylak olma durumu; işsizlik.

aylık is. 1. Görevi karşılığı ya da geçimi için birine her ay ödenen para; maaş. 2. s. Bir ay içinde olan, bir ay süren. 3. Ayda bir kez yapılan ya da çıkan. 4. s. ..... aydan beri yar olan. • **Aylık bağlamak,** birine bir durumdan sonra devletçe aylık verilmeye başlamak. • **Aylığa geçmek,** gündelikten ya da ücretten kadroya geçmek; aylık alınan bir işe başlamak.

aylıkçı is. 1. Aylıkla çalışan (kimse). 2. Yalnız aldığı aylıkla geçimini sağlayan, yan geliri olmayan (kimse).

aylıklı s. Gördüğü işe karşılık parasını aydan aya alan (kimse).

aymak f. 1. Kendine gelmek. 2. **Mec.** Gerçeği görmek.

ayna is. (Far.) 1. Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, parlak, arka yüzü sırlı cam. 2. **Mec.** Bir şeyi canlandıran, göz önüne getiren. 3.(Argo) İyi bir durumda, yolunda. • **Ayna gibi,** çok açık, dümdüz, parıl parıl.

aynacı is. 1. Ayna yapan ya da satan kimse. 2. (Argo) İşini hileli yapan, hileci kimse.

aynı s. (Ar.) 1. Başkası değil, yine bilinen şey. 2. Ayırt edilemeyecek kadar benzeri, tıpkısı. • **Aynı ağzı kullanmak,** aynı şeyi söylemek, aynı düşünceyi öne sürmek. • **Aynı zamanda,** hem de, bununla birlikte.

ayni s. (Ar.) Para olarak değil de değeri olabilecek mal verilerek yapılan (yardım).

ayol ün. Daha çok kadınların söze başlarken kullandıkları seslenme ve dikkat çekme sözü.

ayraç is. Cümlede, metin dışı sayılabilecek bir sözün baş ve sonuna konulan yay biçiminde noktalama işareti; parantez.

ayran is. 1. Yoğurdu karıştırıp su katılarak yapılan içecek. 2. Yayıkta çalkalanarak yağı alınan süt ya da yoğurttan kalan sulu kısım. • **Ayran delisi,** safdil, bön. • **Ayranı kabarmak,** öfkelenip gayrete gelmek.

ayrı s. 1. Bir arada olanlardan uzak, başka yerde, tek başına olan. 2. Başka, başka türlü. • **Aynısı gaynısı olmamak (ayrı gayrı bilmemek),** birbirinden hiçbir şey esirgemeyecek kadar aralarında eşitlik olmak. • **Ayrı tutmak,** farklı davranmak.

ayrıbasım is. Bir dergide yayımlanmış bilimsel bir yazının broşür halinde yapılmış basımı.

ayrıca zf. 1. Ayrı olarak. 2. Ayrı bir önem verilerek. 3. Bundan başka.

ayrıcalık is. Başkalarından ayrı ve üstün tutulma durumu; imtiyaz.

ayrıkotu is. Buğdaygillerden ayrık kökü denilen kökü, idrar söktürücü olarak kullanılan, yabani bir bitki.

ayrılanma is. Kimyasal maddelerde tümden ayrılıp bir yerde toplanma.

ayrılaşmak f. Benzerleri arasında ayrı bir önemi ve yeri olmak.
ayrılık is. 1. Ayrı olma durumu. 2. Birinden, bir yerden uzak kalma. 3. Düşünce ve duygular arasında uymazlık. 4. Geçici bir zaman için evliliğin yargıç kararı ile bozulması.
ayrılmak f. 1. Ayırmak eyleminin etkisinde kalmak. 2. Bir yerden, bir kişiden uzaklaşmak. 3. Anne ve baba arasındaki evlilik bozulmak
ayrım is. 1. Yazılarda bölümlerin ayrıldığı parçalardan her biri. 2. İki şeyin nitelik bakımından aynı olmamaları durumu; fark. 3. Ayrılmak noktası
ayrımlaşmak f. Nitelik bakımından birbirinden ayrı biçimde oluşup gelişmek.
ayrıntı is. 1. Bir bütünden ayrı olmakla birlikte onu tümleyen ve önem bakımından ikinci derecede olan parçaların her biri; detay; teferruat. 2. Bir yazıda konunun işlenmesinde kullanılan, olay ve düşüncelerle ilgili öğelerin her biri.
ayrışık s. 1. Ayrışmış olan. 2. Ayrı cinsten, çeşit çeşit; muhtelif.
ayrışmak f. 1. Birliği bozulmak, bütünden ve birbirinden ayrılmak. 2. Öğeleri birbirinden ayrılarak bir cismin bileşik olma niteliği bozulmak.
ayrıt is. Cisimlerin iki yüzeyini birbirinden ayıran doğru, ara kesit.
aysberk is. (İng.) Buzdağı.
ayşekadın is İyi cins, lezzetli, kılçıksız tase fasulye
ayva is. Sarı renkte, ortalama yumruk büyüklüğünde, üzeri tüylü, sertçe dokulu, ufak çekirdekli sonbahar meyvesi ve bu meyvenin yetiştiği, gülgillerden, yaz

ayva

başlarında iri ve pembe çiçek açan, yapraklarının alt kısmı tüylü ağaç. • **Ayva tüyü,** yanaklardaki ince tüy. • **Ayvayı yemek, (argo),** kötü bir duruma düşmek.
ayvan is. (Far.) Bir yanı dışarıya açık olan, balkonu andıran oda ya da salon.
ayvaz is. Eskiden büyük konaklarda ve dairelerde mutfak işlerinde ve yemek hizmetlerinde kullanılan uşak. • **Ayvaz kasap hep bir hesap,** şöyle ya da böyle değişen bir şey yok
ayyaş s. (Ar.) İçkiye düşkün, gece gündüz fırsat buldukça içen (kimse).
ayyuk is. (Ar.) Göğün en yüksek katı. • **Ayyuka çıkmak,** (ses için), göğün en yüksek katında bile sanki duyulacakmış gibi yükselmek.
az s. Alışılmış olandan, umulandan ya da gerekenden eksik. • **Az buçuk,** biraz. • **Az buz değil,** azımsanmayacak derecede. • **Az çok,** bir parça, oldukça. • **Az çok dememek,** olanla yetinmek. • **Az daha,** az kaldı, az kalsın, nerede ise. • **Az değil,** herhangi bir yönden hiç de göründüğü gibi değil.
aza is. (Ar.) 1. Organ, uzuv. 2. Üye.
azade s. (Far.) Bir yere bağlı olmayan, bir şeyle ilişkisi bulunmayan; serbest, erkin; hoşlanılmayan durum ya da yerden uzak
azamet is. (Ar.) 1. Ululuk 2. Mec. Çalım, kurum.
azami is. (Ar.) En çok, en fazla
azap is. (Ar.) Şiddetli ve büyük sı

kıntı. • **Azap çekmek**, çok büyük sıkıntıya uğramak; dünyada işlenmiş bir günaha karşılık ahrette ceza görmek.

azar is. (Far.) Sözle cezalandırma, paylama. • **Azar işitmek**, sözle cezalandırmak, paylamak.

azat is. (Far.) 1. Serbest bırakma. 2. Okullarda paydos. • **Azat etmek**, salıvermek, serbest bırakmak, özgür kılmak.

azdırmak f. 1. Azmasına neden olmak. 2. Azgın duruma getirmek. 3. Şımartmak. 4. Kötü davranış ya da alışkanlıklara sürükleyip yoldan çıkarmak.

Azeri öz., is. 1. Azerbaycan Türkleri'nden olan kimse. 2. Azerbaycan ve yakın yörelerine özgü.

azgelişmiş s. 1. Gelişmesi gecikmiş. 2. Doğal kaynaklarından yeterince yararlanılmayan, yaşam düzeyi düşük, endüstri ve ulaşımı gelişmemiş (ülke, bölge).

azgın s. 1. Çok azmış, ele geçirilmesi güç (deli, köpek...) 2. Şiddetli, engel tanımaz (su, rüzgâr). 3. Yarası hemen kapanmayan (ten). 4. Çok yaramaz (çocuk).

azı is. Köpekdişlerinden sonra ağız boşluğuna doğru, her çenenin iki yanında beşer tane bulunan ve yenen şeyleri öğütmeye yarayan dişlerin ortak adı, azıdişi.

azıcık s. 1. Pek az. 2. Biraz, kısa bir süre için.

azık is. 1. Yolculuk ya da uzakça bir yerde görülecek iş sırasında yenmek üzere hazırlanan yiyecek; kumanya; nevale. 2. Besin, yiyecek, gıda, rızk.

azılı s. 1. Gözü bir şey görmeyen, gözü dönmüş, azgın (kimse). 2. Yaramaz, haşarı (çocuk).

azımsamak f. Umulandan az bulmak, az görmek.

azınlık is. 1. Bir toplulukta sayıca ve nitelikçe az olanlar. 2. Bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan gelen ve sayıca az olan topluluk; ekalliyet. • **Azınlıkta kalmak**, bir toplulukta belirli bir düşünceyi paylaşanlar az sayıda olmak.

azıtmak f. 1. Azgınlık etmek. 2. Çığırından çıkarmak.

azil is. (Ar.) Görevden alma.

azim is. (Ar.) Bir işi her şeye karşın sonuna kadar yapma, sürdürme, sonuçlandırma kararı.

aziz s. (Ar.) Pek sevgili. • **Aziz olmak**, pek sevilmek.

aziz is. (Ar.) Ermiş, eren.

azizlik 1. Aziz olma durumu. 2. Mec. Muziplik. • **Azizlik etmek**, muziplik etmek.

azletmek f. Bir devlet görevlisini bir üst makam işinden ayırıp açıkta bırakmak, görevden almak, işine son vermek.

azlık is. 1. Az olma durumu. 2. Azınlık.

azma is. 1. Azmak eylemi. 2. Kırma; melez.

azmak f. 1. Taşkınlık yapmada ileri gitmek, kötülüğü artmak. 2. İki ayrı ırktan doğmak. 3. Etkinliği artmak.

azman s. 1. Olağandan çok gelişmiş. 2. is. Bir cinsin vücutça çok irisi.

azmetmek f. Engeller ne olursa olsun bir işi sonuçlandırmaya karar vermiş olmak.

azot is. (Yun.) Havada beşte dört oranında bulunan, rengi, kokusu ve tadı olmayan gaz.

Azrail öz., is. (İbr.) İnsanların canını almakla görevli olduğuna inanılan melek. • **Azrail'in elinden kurtulmak**, ölümden kurtulmak.

b, B is. Türk alfabesinin ikinci harfi.

baba is. 1. Çocuğu olan erkek. 2. Yaşlı adam, ata, peder. 3. Başkalarına iyilik eden olgun erkek. 4. İskelelerde halat bağlanan kalın, yuvarlak demir ya da ağaç kazık.

babaanne is. Babanın annesi.

babacan s. Cana yakın, olgun, güvenilir; her şeye aldırmayan erkek.

babayiğit is. 1. Güçlü ve temiz yürekli. 2. Mert, korkusuz, özü sözü bir olan. 3. Yetişmiş delikanlı.

baca is. Dumanı havaya çekmek için ocağın damdan yukarı çıkan kısmı. • **Bacası tütmez olmak,** ailesi dağılmak ya da işi bozulmak.

bacak is. 1. Bedenin kalçadan ayağa kadar olan bölümü. 2. İskambil kâğıtlarından biri.

bacaksız s. 1. Bacağı olmayan. 2. Kısa boylu, bodur. 3. Yaşından büyük işlere kalkışan çocuklara uyarma ya da şaka yollu söylenen söz.

bacanak is. İki kızkardeşin kocaları.

bacı is. 1. Büyük kızkardeş, abla. 2. Yaşlı kadın. 3. Zenci hizmetçi.

baç is. 1. Eskiden gümrük vergisi. 2. Zorla alınan para; haraç.

badana is. Duvarlara sürülen sulandırılmış kireç ya da plastik boya.

badem is. Gülgillerden, sert kabuklu bir yemiş ve ağacı.

bademcik is. Boğazın iki yanında bulunan ve bademe benzer iki bez.

badi is. Ördek. • **Badi badi yürümek,** ördek gibi iki yana eğilerek yürümek.

bağ is. 1. Bağlamaya yarayan ip, tel, şerit gibi şey. 2. Üzüm ağaçlarının dikili olduğu yer. 3. Bir çeşit meyve ağaçlarının yetiştirildiği bahçe. 4. Ekin demeti. 5. İlgi.

bağa is. Deniz kaplumbağası kabuğu.

bağbozumu is. 1. Bağlardaki bütün üzümlerin toplanması. 2. Sonbahar.

bağcık is. Bağlayıp sıkmaya yarayan şerit biçimi bağ.

bağdaş is. Ayakları çaprazlayarak oturmak.

bağdaşmak f. Anlaşmak, uzlaşmak, uymak.

bağımlı s. Başka bir şeyin etkisi

altınca bulunan, kendi başına var olmayan ya da bir şey yapamayan.
bağımsız s. Bağımlı olmayan; özgür, müstakil.
bağır is. Göğüs; döş; orta bölüm • **Bağrına taş basmak,** sızlanmadan her türlü acıya katlanmak.
bağırsak is. Sindirim yolunun mideden sonraki bölümü
bağırtı is. Acı ve yüksek bağırma sesi.
bağış is. Bağışlama işi ya da bağışlanan şey, teberru
bağışıklık is. Kimi mikroplara karşı aşı yoluyla ya da doğal olarak vücutta oluşan direnç; muafiyet
bağlaç is. İki sözü birbirine bağlamaya yarayan sözcük.
bağlama is. 1. Bağlama eylemi. 2. Üç çift telli saz. 3. Duvar örülürken aralarına konan kiriş.
bağlanmak f. 1. Bağlamak işi yapılmak. 2. Söz vermek. 3. İçten sevmek. 4. Bir yükün altına girmek; mecbur olmak
bağlantı is. İki ya da daha çok şeyin birbiriyle bağlı ve ilgili olması; irtibat
bağlık is. Üzüm bağları çokça olan toprak
bağlılık is. Bağlı olma durumu; sevgi duyma, sadakat
bağnaz s. Körü körüne inanmış; dar kafalı; geri düşünceli; mutaassıp.
bahadır s. Kahraman; yiğit; koçak
bahane is. (Far.) Gerçek nedeni saklamak için soylenen sozde neden.
bahar is. (Far.) 1. İlkbahar; kışla, yaz arasındaki mevsim. 2. Bu mevsimde açan çiçekler. 3. Mec. Gençlik çağı. 4. Yiyecek ve içeceklere koku vermek için kullanılan nesneler; baharat.
bahçe is. (Far.) Çiçek, sebze, ağaç yetiştirilen yer

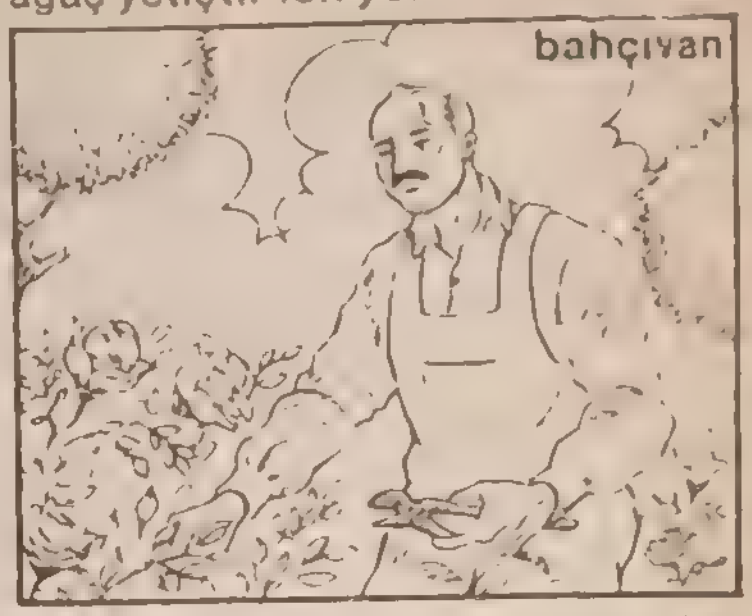
bahçıvan

bahçıvan is. (Far.) Bahçeye bakan kimse; bitki yetiştirmeyi meslek edinen.
bahis is. (Ar.) Konu; söz; konuşma.
bahriye is. (Ar.) 1. Denizle ilgili 2. Bir devletin deniz güçleri ve örgütleri.
bahsetmek f. Bir konu üzerinde söz söylemek ya da yazı yazmak.
bahşetmek f. (Far.) Bağışlamak
bahşiş is. (Far.) Bir hizmet gören kimseye fazladan verilen para. • **Bahşiş alın dişine bakılmaz,** yardım olarak verilen bir şeyin ufak tefek kusurları görülmez.

bahşiş

baht is. (Far.) Talih; kısmet; şans. • **Bahtı açık,** talihli. • **Bahtı kara,** talihsiz.

bahtiyar s. (Far.) Mutlu; sevinçli.

bakaç

bakaç is. Dürbün.

bakan is. Ülkenin genel işlerinden birini yönetmek üzere başbakanca seçilen ve cumhurbaşkanı tarafından onaylanan kimse; vekil.

bakanlık is. 1. Bakan olma durumu ve görevi. 2. Bir bakanın sorumluluğu altındaki örgütlerin tümü. 3. Bu örgütlerin bulunduğu yer.

bakarkör s. Gözleri sağlam olduğu halde baktığını göremeyen.

bakıcı is. 1. Bakmak, korumak, yetiştirmekle görevli kimse. 2. Falcı.

bakım is. Bir şeyin iyi olması ve gelişmesi için harcanan emek.

bakımevi is. Hastalara ayakta bakılan yer; dispanser.

bakımlı s. İyi bakılmış; özen gösterilmiş.

bakınmak f. Sağına soluna bakmak; araştırmak; çevreye göz gezdirmek.

bakır is. 1. Kolay işlenebilen, dayanıklı, kırmızı renkli bir maden. 2. Bu madenden yapılmış kap kacak. • **Bakır çalmak,** bakır kaptaki yemeğin bakır tuzlarının etkisiyle zehirli duruma gelmesi.

bakış is. Bakmak biçimi; bakmak işi.

bakışım is. Benzer parçaları karşılıklı olarak aynı uzaklıkta bulunan iki benzer parçanın birbirine göre olan durumu; simetri.

bakkal is. (Ar.) Türlü yiyecek ve içeçeğin perakende olarak satıldığı dükkan ve bu dükkânın sahibi.

bakla is. (Ar.) 1. Yeşil ürünü taze yken sebze olarak yenilen, iri fasulyeye benzeyen kuru tanelerinden yararlanılan bitki. 2. Bir zinciri, bir halkayı oluşturan taneler-den her biri.

baklava is. İçine ceviz, badem fındık, fıstık ya da kaymak konularak kat kat yufkadan yapılmış bir hamur tatlısı.

bakliye is. (Ar.) Baklagiller.

bakraç

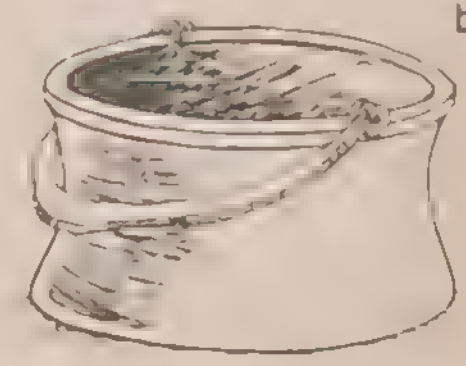

bakraç is. Bakırdan yapılmış, kulplu kova.

bakteri is. (Yun.) Yalnızca mikroskopla görülebilen tek gözeli canlı.

bal is. Arıların çiçeklerden toplayıp yaptıkları tatlı madde; kimi ağaçların ve yemişlerin sıvılaşmış özü.

balarısı is. Bal yapan arı türü.

balayı is. Evlilik yaşamının ilk günleri.

balçık is. Yapışkan, özlü ve koyu çamur.

baldır is. Bacağın dizden ayağa kadar olan kısmının arka yanı; incik.

baldıran is. Yaprakları dereotuna benzeyen zehirli bir ot; ağıotu.

baldız is. Bir erkeğin karısının kızkardeşi.
bale, balet is. (Fr.) Bir konuyu müzik ve hareketlerle anlatan sözsüz sahne oyunu, bale oynayan erkek.

balerin

balerin is. (Fr.) Bale oynayan kadın.
balgam is. (Ar.) Solunum borusunda beliren ve öksürükle çıkarılan sümük.
balık is. Suda yaşayan, çoğu solungaçla soluyan ve yumurtlayarak üreyen hayvan.

balık-balıkadam

balıkadam is. Suların dibine inebilen ve su içinde çeşitli işleri görebilmek üzere donatılmış kişi.
balıkçıl is. Su kıyılarında balık yiyerek yaşayan, uzun bacaklı ve uzun gagalı bir kuş türü.
balıketi, balıketinde s. Ne zayıf, ne de şişman kimse.
balıklama is. Suya dalarken balık gibi gergin, düz ve başaşağı olma durumu.
balıksırtı s. 1. Desenl çapraz olan kumaş, 2. Ortası biraz yüksek ve kubbemsi yol.
balina is. (Lat.) 1. Büyük denizlerde yaşayan, memeli ve çok büyük hayvan. 2. Giysilerin dik ve düzgün durması için balina çubuğundan ya da başka sert ve esnek maddelerden yapılmış çubuk.
balkabağı is. İçi turuncu, sarı renkli ve tatlısı yapılan bir tür kabak.
balkan is. Sarp ve ormanlık sıradağlar.
Balkanlar Öz. is. Yugoslavya, Arnavutluk, Bulgaristan, Yunanistan ve Trakya'yı kapsayan bölgenin adı.
balkon is. 1. Bir yapının dış yüzünde dışarıya doğru çıkmış, çoğun üzerl açık yer. 2. Tiyatro ve sinemalarda salonun içindeki yüksek kat.
ballandırmak f. Çok övmek; imrendirmek.
ballıbaba is. Yaprakları tüylü bir kır çiçeği.
balmumu is. Arı peteklerinin eritilmesiyle elde edilen ve genellikle sanayide kullanılan bir çeşit mum.
balo is. (İtl.) Danslı, eğlenceli büyük gece toplantısı.

balon is. (Fr.) **1.** İçi havadan daha hafif bir gazla doldurulan, uçabilen, küre biçiminde, kumaştan yapılmış bir araç. **2.** İçi hafif bir gazla ya da nefesle doldurulunca havada durabilen lastikten bir çocuk oyuncağı. **3.** Karnı yuvarlak ve şişkin cam kap. • **Balon uçurmak,** gerçek dışı haber vermek.

balta is. Ağaç kesmeye yarayan, ucu keskin demirden ve sapı ağaçtan yapılmış kesici araç. • **Balta girmemiş (orman):** Pek sık ağaçlı; ağaçları kesilmemiş. • **Balta olmak, Moc.** Tedirgin etmek; üzerine çok düşmek.

balta

baltalamak f. **1.** Balta ile kesmek. **2. Mec.** Başkasının işini bile bile bozacak gibi davranmak.

balya is. (İtl.) Ticaret eşyası dengi.

balyoz is. (Lat.) Çok iri ve ağır çekiç.

bambu is. (Malezya dilinden) Sıcak ülkelerde yetişen, çok uzun ve mobilyacılıkta kullanılan kamış.

bamya is. (Ar.) Meyvesi yaşken ve kurutularak yemek yapılan bitki.

bamteli is. **1.** Kimi sazlarda kalın ses veren tel ya da kiriş. **2.** Alt dudağın hemen altındaki kıllar. • **Bamteline basmak,** insanın en çok kızacağı şeyi yapmak ya da sözü söylemek.

bandıra is. (İtl.) Bir geminin hangi devletten olduğunu gösteren bayrak.

bando is. (İtl.) Vurma ve nefesli sazlardan oluşan müzik takımı.

bandrol is. (Fr.) Tekel Vergisi etiketi.

bangır bangır bağırmak f. Çok bağırmak, yaygara koparmak.

banka is. (İtl.) Her türlü para işleriyle uğraşan kuruluş.

banket is. (Fr.) Asfalt yolun yan tarafındaki toprak kısım.

banknot is. (İng.) Kâğıt para.

banliyö is. Büyük kentlerin çevresindeki yerleşim bölgeleri; dolay.

banmak f. Sulu ya da toz bir şeye batırıp çıkarmak.

bant is. (Fr.) **1.** Düz, ensiz bağ. **2.** Ses saptamak için kullanılan plastik şerit.

banyo is. (İtl.) **1.** Yıkanma. **2.** İçinde yıkanılan tekne. **3.** Yıkanma yeri.

bar is. **1.** Doğu Anadolu'da el ele tutuşularak oynanan bir halk oyunu. **2.** Hastalık sırasında dilde beliren pas.

bar is. (İng.) **1.** Danslı, içkili eğlence yeri. **2.** Bir salonda içki içmek için hazırlanmış köşe.

bar is. (Yun.) Hava basıncı birimi.

baraj is. (Fr.) **1.** Suyu toplayıp tarlaları sulamak ve gücünden yararlanmak üzere akarsular üzerinde kurulan yüksek, kalın duvarlı set; su bendi; büget. **2.** Koşul. • **Baraj ateşi,** zorlu yaylım ateşi.

baraka

baraka is. (İtl.) Tahta, çinko, teneke gibi hafif şeylerden yapılmış temelsiz kulübe
barbar is. ve s. (Yun.) Yabanî, uygarlaşmamış; vahşî; kan dökücü.
bar bar bağırmak f. Sürekli bağırmak
barbunya is. (İtl.) 1. Kırmızı renkli; beyaz etli ve lezzetli bir balık. 2. Taneleri kırmızı, siyah benekli bir tür fasulye.
bardacık is. Bir çeşit taze incir.
bardakeriği is. İri ve tatlı bir tür erik.
barem is. (Fr.) Maaş ve not derecelerini gösterir cetvel.
barınak is. Barınılacak yer; ev; yurt.
barınmak f. Korunmak üzere bir yere sığınmak.
barış is. Kavgadan ya da savaştan sonra tarafların uzlaşması; sulh.
barışık s. Barışmış; uzlaşmış.
bari ed. (Far.) Hiç olmazsa; öyle ise.
barikat is. (Fr.). Bir yolu kapatmak için taş, toprak vb.'den yapılan engel.
barometre is. (Fr.) Hava basıncını, dolayısıyla durumunu gösterir araç.
barut is. (Yun.) Merminin ateşli silahlarla atılmasına ya da herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, siyah renkli patlayıcı madde.
basamak is. Merdiven ayağı; ayak basacak yer.
basbayağı s. Hiçbir başkalığı olmayan; alışılmış; çok belli; açık.
basık s. 1. Yassılaşmış; basılmış. 2. Fazla yüksek olmayan; alçak.
basım is. Bası sanatı; kitap, dergi vb. basma işi.
basımevi is. Kitap, dergi vb.'nin basıldığı yer; matbaa.
basın is. Belli zamanlarda çıkan gazete, dergi gibi yayınların tümü; matbuat.
basınç is. Bir kuvvetin bir yüzey üzerine yaptığı zorlama; tazyik
basınçölçer is. Hava basıncını ölçmeye yarayan aygıt; barometre.
basil is. (Fr.) Bakterilerin çomak biçiminde olanları
basit s. (Ar.) Yapılması ya da anlaşılması kolay olan; kolay; sıradan; açık.
baskı is. 1. Bir yapıtın basılış biçimi ya da durumu. 2. Bir yapıtın basılıp yayınlanmasının her bir seferi. 3. Kuvvet ve zor altında bulundurma; tazyik.
baskın is. 1. Kısa süreli, beklenmedik saldırı. 2. Suç işlenen bir yere ya da suçluların bulunduğu sanılan bir yere ansızın girmek. 3 Üstün. • **Baskın çıkmak,** üstünlüğünü göstermek.
baskül is. (Fr.) Büyük ağırlıkları tartmaya yarayan kantar.

baskül

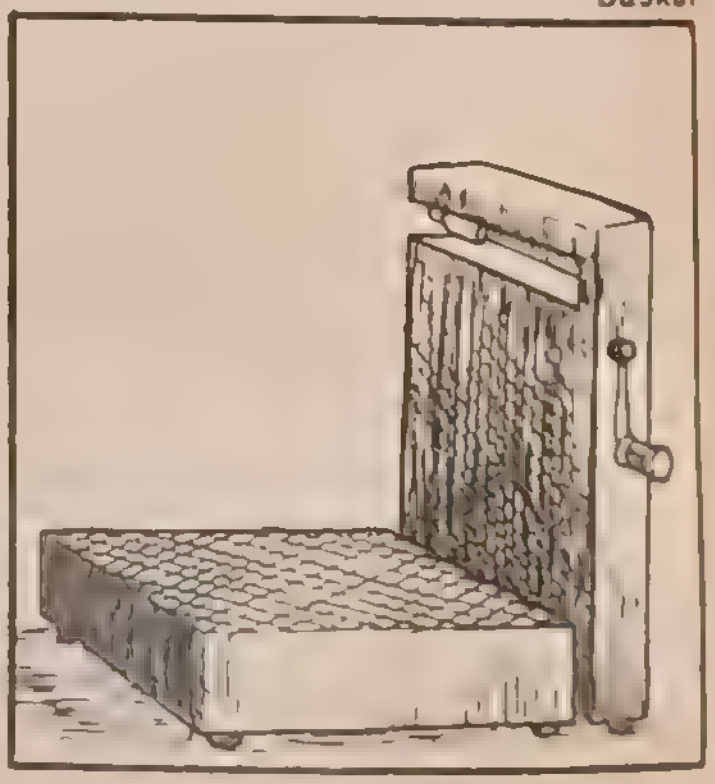

basma is. 1. Basmak işi. 2. Üzerine renkli resimler ve şekiller basılmış olan pamuklu, ince kumaş.
basmakalıp s. Körükörüne; bilineni yineleyen; başkalarından görüldüğü gibi; klişe.
bastırmak f. 1. Kitap, dergi vb.'nin basılması işini yaptırmak. 2. Zararlı bir olayı önlemek. 3. Gidermek. 4. Kumaşın kenarlarını kıvırıp dikmek. 5. Birdenbire etkisini göstermek.
bastıbacak s. Bacakları çarpık ya da kısa olan kimse; paytak.
baston is. (İtl.) Yürürken dayanmaya yarayan biçimli değnek.
basur is. (Ar.) Kalın bağırsaktaki iltihaptan dolayı anüsten kan ve irin gelmesi. anustan
baş is. 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, burun, ağız organlarını kapsayan, vücudun üst kısmındaki bölüm; kafa. 2. Bir topluluğu ya da örgütü yöneten kimse. 3. Başlangıç; temel; tepe; uç. 4. Kasaplık hayvanlarda ve kimi yiyeceklerde tane. • **Baş göz etmek**, evlendirmek.

baş

başak

başak is. Ekin başı; arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.
başaltı is. 1. Yağlı güreşlerde beş sınıftan ikincisi. 2. Gemilerde tayfaların baş taraftaki koğuşları.
başarı is. Başarmak eylemi ya da başarılan iş; olumlu bir biçimde varılan sonuç; muvaffakiyet.
başarmak f. Önemli sayılan bir işi gerektiği gibi bitirmek.
başbakan is. Hükümet başkanı; başvekil.
başbuğ is. En büyük komutan; başkomutan.
başçavuş is. Askerlikte üstçavuştan bir derece yüksek çavuş.
başçık is. Çiçeklerin erkek organlarında çiçektozunu taşıyan torba.
başıboş s. Serbest bırakılmış; bekçisiz. **Mec.** Baskısız; bağlanmamış; sahibi olmayan.
başıbozuk s. 1. Asker olmayan; sivil. 2. **Mec.** Düzensiz.
başka s. Bilinenden ayrı; özge; ayrıca; üstelik.
başkaca zf. Ayrıca.
başkan is. Bir topluluğun, bir toplantının, bir derneğin başında bulunan en yetkili kişi.
başkent is. Bir devletin yönetim yeri olan kent; başşehir.

başkomutan is. Savaşta bir ülkenin kara, deniz ve hava güçlerini komutası altında bulunduran en büyük asker; başkumandan.
başkonsolos is. (Lat.) En yüksek rütbedeki konsolos.
başlamak f. 1. Bir işe girişmek. 2. Ortaya çıkarmak. 3. İşi yürür duruma getirmek.
başlangıç is. Sırada ilk gelen; ilk öncesi.
başlıbaşına zf. 1. Kendi başına. 2. En önemli; başta gelen.
başlık is. 1. Bir işin başı. 2. Başa geçirilen giysi. 3. Hayvan koşumunun başa geçirilen bölümü. 4. Bir yazının en üstüne yazılan yazı. 5. Sütün ya da direk tepeliği. 6. Kimi bölgelerimizde evlenecek erkeğin kız babasına topluca ödemesi gereken para.
başörtü, başörtüsü is. Kadınların saçlarını örttükleri tül ya da ince kumaştan örtü.

başörtüsü

başsağlığı is. Ölen bir kimsenin yakınlarını avutmak, üzüntülerini gidermek için söylenen söz.
başucu is. Yatılan bir yerin baş koyulacak yönü.
başvekalet is. Başbakanlık.
başvekil is. Başbakan.
başvurmak f. Birinden yardım istemek; müracaat etmek.
başvuru is. Bir işi yaptırmak; birinden ya da bir yerden yardım isteme; müracaat.
batak is. 1. Batılan çamurlu yer. 2. Mec. Hayır gelmez, yararsız.
batakçı s. 1. Borcunu ödememeyi iş edinmiş olan. 2. Eline geçen parayı batıran.
batakhane is. 1. Gidenleri soyup batıran kumar ve kötülük yeri. 2. Mec. İşlerin vaktinde ve düzenli yapılmadığı yer.
bataklık is. Üzerine basılınca çöken çamurlaşmış toprak.
batarya is. (İtl.) 1. En küçük topçu birliği. 2. Elektrik pil takımı
batı is. 1. Güneşin battığı yön. 2. Güneşin battığı yöndeki ülkeler
batık is. Suya batmış.
batman is. Yerine göre değişen bir ağırlık ölçüsü.
battaniye is. (Ar.) Yorgan gibi kullanılan kalınca örtü.
bavul is. (İtl.) İçine eşya konulan büyük çanta.
bay s. Erkeklere saygı göstermek için "bey" yerine kullanılan sıfat.
bayağı s. 1. Niteliği düşük, değersiz. 2. Özelliği olmayan. 3. Hemen hemen, oldukça. 4. Aşağılık, kaba.
bayağıkesir is. Bir bütün içinden kaç parça alındığını gösteren kesir.
bayan s. Kadınlara saygı göstermek için "hanım" yerine kullanılan sıfat.
bayat s. 1. Taze olmayan, bozulmuş. 2. Mec. Güncelliğini, önemini yitirmiş; eski; modası geçmiş 3. Tatsız.

baygın s. 1. Bayılmış, kendinden geçmiş. 2. Gönül vermiş. 3. İnsanı kendinden geçirir gibi olan. 4. Sözgün.
bayındır s. Gelişip güzelleşmesi için üzerinde çalışılmış olan yer; mamur.
bayır is. Az inişli yer;yokuş; yamaç.
bayi is. (Ar.) Satıcı; satan.
baykuş is. Başında iki sorgucu bulunan, yıkıntılarda yaşayan, uğursuz sayılan yırtıcı bir gece kuşu.

baykuş

bayrak is. Bir ulusu, belli bir topluluğu ya da başka bir anlamı belirtmek için göndere çekilmek üzere yapılmış, çeşitli renk ve biçimde dikdörtgen kumaş.
bayram is. Ulusal ya da dinsel önemi olan gün.
bayramlık s. 1. Bayramda kullanılan. 2. Bayramlarda armağan edilen şey ya da para.
baytar is. (Ar.) Hayvan hastalıkları hekimi; veteriner.
bazen zf. (Ar.) Ara sıra; arada bir; kimi zaman.
bazı s. (Ar.) Birtakım; kimi.
bebe is. Bebek.
bebek is. Meme ve kucak çocuğu.
beceri is. Elinden iş gelme; becerme; maharet.
becerikli s. Elinden iş gelen; bir işi kolayca yapabilen.
beceriksiz s. Elinden iş gelmeyen; bir işi doğru dürüst yapamayan.
becermek f. Bir işi kolaylıkla görmek.
bedava s. (Far.) 1. Karşılıksız, parasız. 2. Çok ucuz.
bedbaht s. (Far.) Mutsuz; talihsiz.
beddua is. (Far.) Birinin kötülüğünü isteme; ilenme; ilenç.
bedel is. (Ar.) Bir şeye karşılık olarak verilen eşya ya da para.
beden is. (Ar.) 1. Vücut, gövde. 2. Kale duvarı.

bedevî

bedevî is. (Ar.) Çölde çadırlarda göçebe halinde yaşayan; Arap göçebesi.

beğeni is. Güzeli çirkinden ayırma yetisi; zevk.
bekâr is. (Ar.) Evlenmemiş kimse.
bekçi is. Bir yeri ya da bir şeyi korumak ve gözlemekle görevli kimse.
bel is. 1. Göğüsle karın arasındaki daralmış bölüm. 2. Toprağı kazmak için ayakla basılarak yere batırılan bir tarım aracı. 3. Bir dağın iki tepesi arasındaki geçit veren çukur yer.
bela is. (Ar.) İçinden çıkılmaz kötü durum.
belalı s. Yorucu; can sıkıcı.
bel bel bakmak f. Durgun ve anlamsız bakmak.
belde is. (Ar.) Kent; şehir.
belemek f. 1. Çocuğu kundaklamak. 2. Bulamak.
beleş s. (Ar.) Bedava; parasız; karşılıksız; anafor (argo).
belge is. Bir olayın, bir düşüncenin doğruluğunu gösterir inandırıcı eşya ya da yazı; vesika.
belgelik is. Yazılı eski belgelerin saklandığı yer; arşiv.
belgin s. Tam ve kesin olarak belirlenmiş; açık.
belirgin s. Anlaşılır, açık; besbelli; seçkin.
belirli s. Kesin olarak sınırlandırılmış ya da kararlaştırılmış olan; muayyen.
belirmek f. Ortaya çıkmak; tezahür etmek.
belirteç is. Bir eylemin, bir sıfatın, başka bir belirtecin anlamını etkileyen sözcük; zarf.
belirti is. Bir şeyin anlaşılmasına yardım eden durum; im; iz; alamet; nişan.
belirtili s. 1. Belirtisi olan. 2. Belirtilmiş olan. 3. Belirtili kılınan.
belirtisiz s. 1. Belirtilmemiş olan. 2. Belirtisi olmayan
belirtme is. Belirli duruma getirme.
belirtmek f. 1. Açıklamak. 2. Matematikte bilinen ögelerin yardımıyla yeni herhangi bir öğeyi bildirmek.
belkemiği is. 1. Omurga kemiği. 2. **Mec.** Bir şeyin en önemli bölümü.
belki zf. Olabilir; ancak; herhalde.
bellek is. Unutmama yetisi; hafıza.
bellemek f. 1. Öğrenip akılda tutmak. 2. Bel denilen tanım aracıyla toprağı kabartmak. 3. Sanmak; bilmek.
belli s. 1. Belirli olan, değişmeyen. 2. Herkesçe bilinen. • **Belli belirsiz,** şöyle böyle belli olan. • **Belli etmek,** açığa vurmak, göstermek.
bembeyaz s. Çok beyaz.
ben is. 1. İnsan derisi üzerinde bulunan ufak, koyu renkli kabartı. 2. Konuşan kişinin adı yerine kullanılan tekil birinci şahıs zamiri
bencil s. Yalnız kendi çıkarını ve yararını düşünen kimse; hodkâm.
bencileyin zf. Benim gibi.
benek is. Bir şeyin üzerinde bulunan yuvarlak leke ya da nokta.
benimsemek f. Bir şeyi kendinin sanmak; çok ısınmak; kabullenmek.
beniz is. Yüzün rengi. • **Beniz uçmak,** yüzü sararmak.
benlik is. Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği; gurur.
bent is. (Far.) 1. Suyu geniş ölçüde biriktirmek için bir akarsuyun önüne örülen duvar; baraj. 2. Madde; bölüm; eskiden gazete yazısı. 3. Bağlama.

benzemek f. Bir şeyin uyarı olmak; tıpkı onun gibi olmak.
benzerlik is. Benzer olma durumu.
benzeşim is. Sıkı benzerlik.
beraber zf. (Far.) Birlikte; bir arada.
berbat s. (Far.) Çok kötü; pis.
berber is. (Lat.) Saç, sakal kesmeyi ve düzeltmeyi meslek edinmiş kimse.

berber

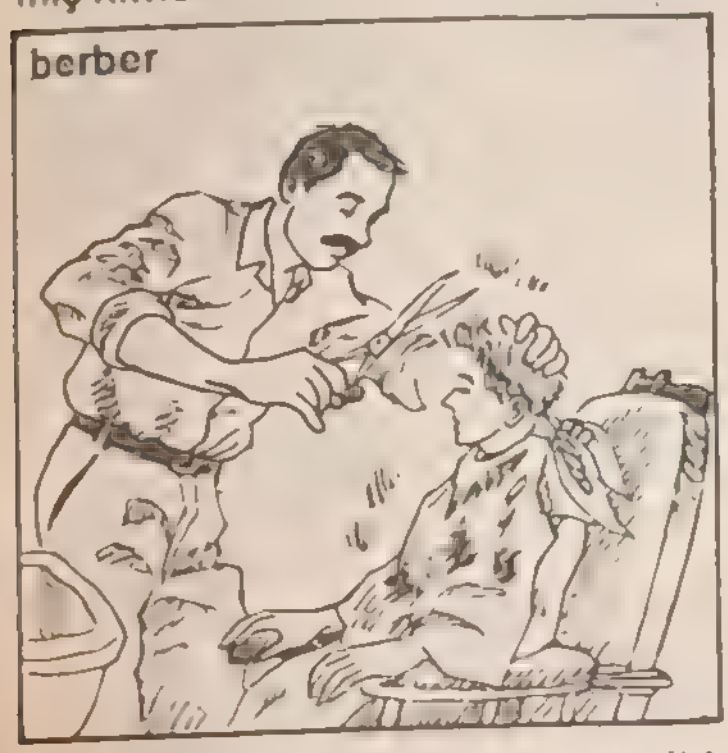

bere is. 1. Vurma, çarpma gibi nedenlerle vücutta beliren yara, çürük. 2. Bir şeyin üzerindeki ezik, sıyrık, bozukluk. 3. Sipersiz bir çeşit yumuşak başlık.
bereket is. (Ar.) 1. Bolluk; verim; görlük; yağmur. 2. zf. İyi ki, neyse ki.
beri is. 1. Söz söyleyene daha yakın olan yer. 2. ed. -den başlayarak.
berrak s. (Ar.) Duru; pek parlak.
besbelli s. Açık; apaçık; çok belli.
besi is. Yaşatmak ve geliştirmek için gereken besinleri yedirip içirme.
besiye çekmek f. Gereken besinleri yedirip içirmek; yormamak.

besili, beslı s. İyi beslenmiş; semirtilmiş; semiz.
besin is. Canlıların yaşaması için gerekli yiyecekler; gıda.
besisuyu is. Bitkilerin damarlarında dolaşan besleyici su; usare.
besleme is. 1. Beslemek eylemi. 2. Parasız çalıştırılan hizmetçi kız.
beslemek f. 1. Yaşaması için yiyip içmesini sağlamak. 2. Eklenmek, katılmak. 3. Yetiştirmek. 4. Mec. Gönülde yaşatmak.
beste is. (Far.) Belli kurallara göre oluşturulan müzik parçası.
besteci is. Beste yapan adam; bestekâr.
bestekâr is. (Far.) Besteci.
beşbıyık is. Muşmula.

beşbıyık

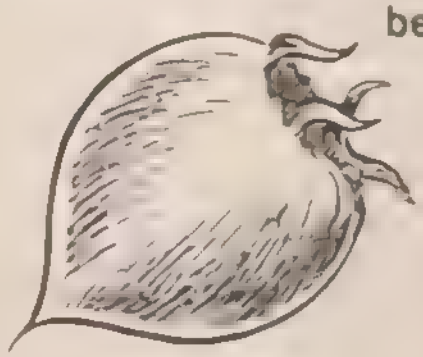

beşer is. (Ar.) 1. İnsanoğlu; adam. 2. s. Her birine beş tane.
beşgen is. Beş kenarlı şekil.
beşibirlik is. Kadınların süs için taktıkları beş altınlı gerdanlık.
beşik is. 1. Sallantılı bebek karyolası. 2. Mec. Bir şeyin doğup geliştiği yer.

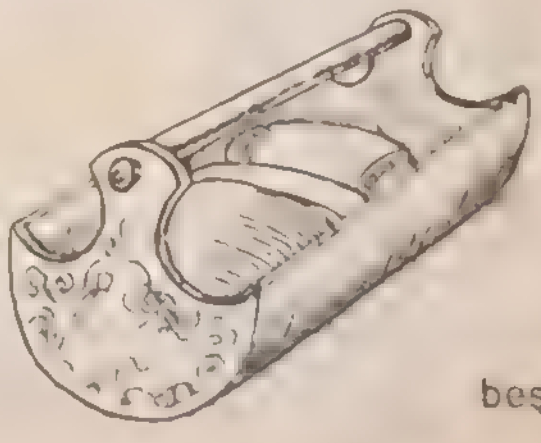

beşik

bet f. (Far.) Kötü, fena.
bet beniz zf. Yüz; çehre.
bet bereket zf. Bolluk.
betim is. Bir şeyi, bir olayı, bir kişiyi... canlandıran söz ya da yazı; tasvir.
betimlemek f. Bir şeyin, bir varlığın özelliklerini resim ya da yazıyla belirtmek; tasvir etmek.
beton is. (Fr.) Yapı işlerinde kullanılan çimento, kum, çakıl karışımı sert madde.
bey is. (Ar.) 1. Eskiden "bay" yerine kullanılan unvan sıfatı. 2. Eskiden zengin, ileri gelen. 3. Küçük bir toplumun ya da devletin başkanı.
beyaz s. (Ar.) Süt rengi; ak.
beyazperde is. Sinema perdesi; sinema.
beygir is. (Far.) Yük taşıyan, araba çeken at.
beygirgücü is. Saniyede 75 kilogrametrelik iş yapan bir motorun gücü.
beyhude zf. (Far.) Boşuna; yararsız.
beyin is. Kafatasını dolduran yumuşakça ve beyazımtırak organ; akıl; anlayış.

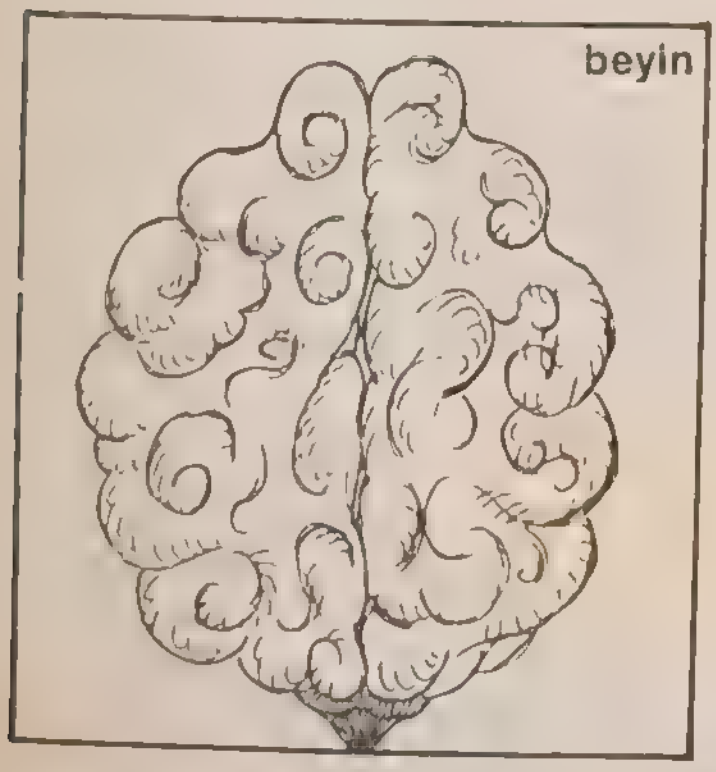
beyin

beyincik is. Kafanın art bölümün de ve beynin altındaki sinir organı.
beylik s. 1. Devlet malı olan. 2. Herkesin kullandığı. 3. Tarihte bir beyin yönettiği ülke.
bez is. İnce pamuk ipliğinden yapılan dokuma.
beze is. Salgı oluşturan organ; gudde.
bezelye is. (Lat.) Sebze olarak kullanılan, baklagillerden tırmanıcı bir bitki ve bunun tohumları.
bezemek f. Süslemek; donatmak.
bezgin s. Bezmiş; usanmış; yaşama gücünü yitirmiş.
bezik is. (Fr.) Bir çeşit iskambil oyunu.
bezir is. (Ar.) Keten tohumundan çıkarılan ve yağlıboya yapmakta kullanılan bir çeşit yağ.
bezirgan is. (Far.) 1. Eskiden tüccar, esnaf. 2. Çok kazanç peşinde koşan kimse.
bezmek f. Bıkmak; usanmak.
bıçak is. Kesme aracı. • Bıçak sırtı; çok az aralıklı ya da ayrımlı

bıçak

bıçkı is. Tahta ve ağaç kesmekte kullanılan, karşılıklı iki sapı olan büyük testere.
bıçkın is. 1. Külhanbeyi; kabadayı. 2. s. Cesur; yürekli.
bıkkın s. Çok bıkmış, usanmış.
bıkmak f. Usanmak; üstelenmesi, sürüp gitmesi yüzünden bir şeyden usanç ve yorgunluk duyarak onu istemez hale gelmek.

bıldır zf. Geçen yıl; bir yıl önce.
bıldırcın is. Boz renkli, benekli, küçük ve etl çok lezzetli, tavukgillerden bir kuş.
bıngıl bıngıl s Dolgun ve pelte gibi titrek.
bıyık is. Erkeklerde üst dudağın üzerinde çıkan kıllar. • **Bıyık altından gülmek,** belli etmeden alaylı gülmek.
bİber is. Taze iken yeşil ve kimi türleri acı olan, sebze ve baharat olarak kullanılan bitki.
bİberon is. (Fr.) Emzik; çocuklara mama vermek için kullanılan emzikli şişe.

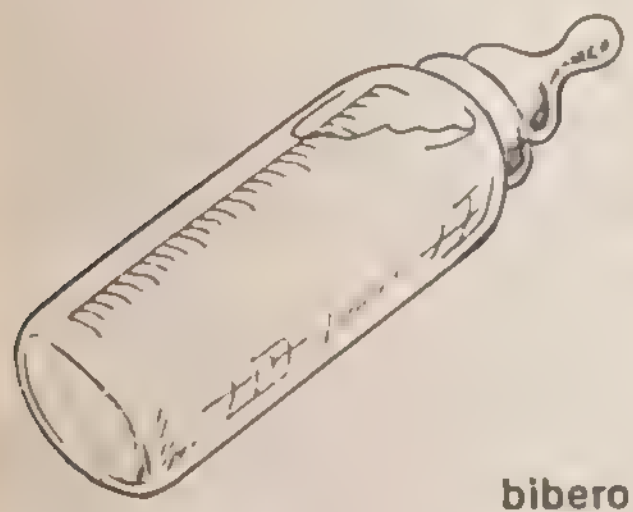

biberon

bibliyografya is. (Yun.) 1. Kitaplar üzerine bilgi. 2. Bir yapıtın düzenlenmesinde başvurulan yayınların listesi; kaynakça.
biblo is. (Fr.) Süs eşyası olarak kullanılan heykelcik.
bİçare s. (Far.) Zavallı.
bİçerbağlar is. Ekini hem biçen, hem de demet yapan makine.
bİçerdöver is. Ekini biçen, döven ve harman eden makine.
bİçim is. 1. Biçme işi. 2. Görünüş özelliği; şekil; durum.
bİçimli s. Biçimi güzel; yakışıklı; düzgün.
bİçki is. Kumaşı örneğe ve ölçüye göre dikme sanatı.
bİçmek f. 1. Kumaşı örneğe ve ölçüye uygun olarak makasla kesmek. 2. Ekini, otu, odunu bir aletle kesmek.
bidon is. (Fr.) İçine sıvı maddeler konulan silindir biçiminde kap

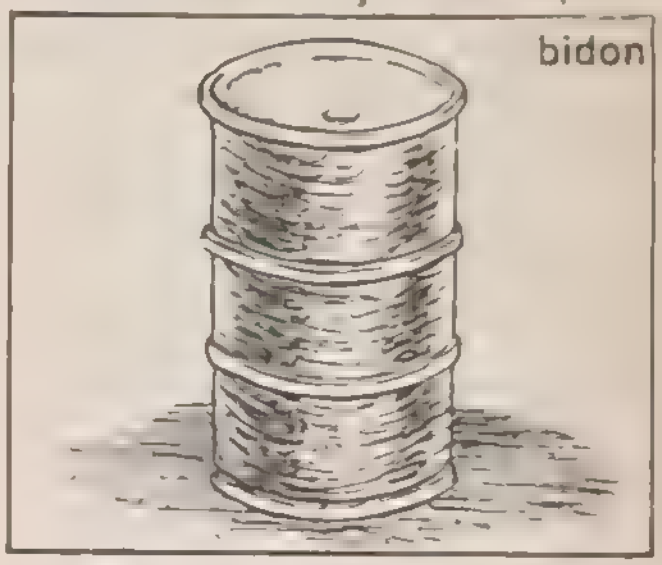

bidon

biftek is. (Fr.) Sığır eti külbastısı.
bilakis zf. (Ar.) Tersine olarak; tam tersine.
bildiri is. 1. Bir kuruluşça bir işi halka duyurmak üzere yazılan şey. 2. Bilimsel bir konu üzerine yapılan açıklama; tebliğ; tebligat.
bile zf., bağ. Beraber; daha; henüz; üstelik.
bilek is. Elle kolun ya da ayakla bacağın birleştiği yer.
bilemek f. Kesici araçları sert bir şeye sürterek keskinleştirmek.
bileşik s. Birkaç şeyin bileşmesinden oluşmuş; mürekkep.
bileşim is. Bileşmek eylemi ve sonucu; terkip.
bilet is. (İtl.) Bir yere girmek ya da bir şeye binmek için para karşılığında alınan kâğıt.
bileyi is. Kesici araçları keskinleştirmek için üzerine sürtülen taş vb., sert madde.
bileyici is. Kesici araçları bilemeyi meslek edinmiş kimse.
bilezik is. Kadınların kollarına taktıkları süs halkası.
bilge is. Çok sağlam ve iyi bilen

kimse; bildiğini kendisi ve başkaları için en yararlı biçimde kullanan kişi; hâkim.

bilgi is. Bir iş ya da konu üzerinde bilinen şey; malûmat.

bilgiç is. **1.** Gerçekten bilgili kimse. **2. Mec.** Bilgelik taslayan kimse.

bilgin is. Herhangi bir konuda derin bilgisi olan kimse; alim.

bilgisayar is. Kendisine verilen bilgilere göre işlemleri çözümleyip sonuçlandıran ve elektrikle çalışan makine; elektronikbeyin

bilim is. Deneylere ve gerçeklere dayanarak kesin kurallara bağlanmış bilgi; ilim.

bilimkurgu is. Çağdaş bilimlere dayanılarak düşlenen bir konu ile ilgili olan yapıt.

bilimsel s. Bilimle ilgili; bilime dayanan; ilmi.

bilinç is. İnsanın kendi varlığı ya da çevresiyle ilgili olayları sezme yeteneği.

bilmece is. Bir şeyin ne olduğunu bulmak için karışık ve şaşırtmalı olarak düzenlenmiş söz; muamma.

bilmek f. **1.** Bir şey üzerinde bilgisi olmak. **2.** Öğrenmek; tanımak. **3.** Anımsamak. **4.** Tanımak.

bilmezlik is. Bilmez gibi davranmak.

bilye is. (İtl.) Çeşitli maddelerden yapılmış, daha çok çocukların oynadıkları küçük yuvarlak.

bina is. (Ar.) Yapı; dayama.

binbaşı is. Yüzbaşıdan sonra gelen ve bir tabur askere komuta eden üst subay.

bindallı is. Mor kadife üzerine sırma ile işlenmiş çiçek, yaprak, dal biçiminde kabartmaları bulunan örtü ya da giysi.

bindebir zf. Pek seyrek olarak.

binek is. **1.** Binmeye özgü şey. **2.** Üzerine binilen at. **3.** Yalnızca insanların bindiği taşıt.

binektaşı is. Bir hayvana binmek için üzerine çıkılan yüksekçe taş.

binici s. Ata iyi binen kimse

binlik is. **1.** Bin liralık kâğıt para. **2.** Büyük şişe.

binmek f. **1.** Ayaklarını iki yana atarak yüksekçe bir şeyin ya da hayvanın üzerine oturmak. **2.** Bir taşıtta yer almak. **3.** İstenilmeyen bir duruma varmak.

bira is. (İtl.) Arpa suyundan yapılan az alkollü içki.

biraz s. **1.** Kısa bir süre. **2.** Çok değil; az.

birazcık s. Azın azı; en az.

birazdan zf. Az sonra.

birçok s. Oldukça çok; çok sayıda; hayli.

birden zf. **1.** Bir kezde. **2.** Beklenmedik bir anda. **3.** Birlikte; beraber.

birdenbire zf. Beklenmedik bir sırada; hemencecik; ansızın.

birdirbir is. Çocukların birbirlerinin üstlerinden atlayarak oynadıkları oyun.

birebir zf. Hiç yanılmaz; etkisi kesin olan.
bireşim is. Parçaları bir araya getirip bir bütün yapmak; sentez.
birey is. Topluluk içinden herhangi biri; fert.
bireysel s. Bireyle ilgili olan; bireyin malı olan; ferdi.
birgözeli s. Tek bir gözeden oluşan hayvan ya da bitki; tekhücreli.
biri, birisi zm. 1. Bir tanesi. 2. Bilinmeyen bir kişi.
biricik s. 1. Tek. 2. Eşi benzeri bulunmayan ve çok sevilen.
birikinti is. Bir yerde kendi kendine birikmiş olan su ve başka maddeler.
birikmek f. 1. Toplanıp yığılmak. 2. Birbirine eklenip çoğalmak.
biriktirmek f. Toplayıp yığmak; çoğalmasını sağlamak.
birim is. Bir şeyin niceliğini ölçmek için kullanılan değişmez ölçü; vahit.
birkaç s. Çok olmayan; az sayıda.
birleşik is. Aralarında birlik kurulmuş olan; birleşmiş; bir araya gelmiş.
birleşim is. Bir kurulun beher toplantısı.
birleşmek f. Bir olmak; bir araya gelmek; toplanmak; uyuşmak.
birlik is. 1. Bir ve tek olma. 2. Beraberlik. 3. Dernek. 4. Asker topluluğu.
birtakım s. Bazı; birçok; birkaç.
bisiklet is. (Lat.) Ayakla çalıştırılan, çoğu iki tekerlekli olan bir çeşit taşıt.
bisküvi is. (Fr.) İnce, ufak ve gevrek bir çeşit çörek.
bit is. İnsanların ve hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan ufak böcek.
bitap s. (Far.) Çok halsiz; çok yorgun; yorgun argın.
bitaraf s. (Far.) Tarafsız; yansız, yan tutmayan.
bitevîye zf. Ayrı şekilde ve sürekli olarak; boyuna; bidüziye; yeksanak.
bitik s. 1. Yorgunluk ya da hastalıktan ötürü güçsüz düşmüş. 2. Mec. Durumu kötü.
bitim is. Son.
bitirim is. Çok beğenilen bir kimse ya da şey
bitirmek f. 1. Tamamlamak; sona erdirmek; sonuçlandırmak. 2. Mec. Güçsüz düşürmek.
bitişik s. Birbirine dokunur biçimde yan yana; duvar bir komşu
bitişmek f. Birbirine dokunur biçimde yan yana gelinek.
bitki is. Kökleri ile yerden besinlerini alarak yetişen ot, ağaç, çiçek gibi canlılar; nebat
bitkin s. Gücü kalmamış; çok yorgun.
bitkisel s. Bitki ile ilgili; nebati
bitmek f. 1. Saç, bitki gibi şeyler için büyümek, yetişmek. 2. Tükenmek, kalmamak; sona ermek
bitpazarı is. Eski eşyanın alınıp satıldığı pazar yeri.
bityeniği is. Bir şeyin gizli kalmış kötü ve aksak yönü; gizli ayıp.
biyografi is. (Yun.) Tanınmış bir kimsenin yaşamını ayrıntılarıyla anlatan yazı türü; yaşam öyküsü
biz 1. zm. Birinci çoğul şahıs zamiri 2. is. Katı bir şey dikerken iğneye yol açmak için kullanılan ince, ucu sivri, çelikten bir araç.
bizar s. (Far.) Bıkmış; tedirgin; usanmış.
bizon is. (Lat.) Hörgüçlü Amerikan yaban öküzü.
blok is. (Al.) Büyük ve tek parça.

blöf is. (İng.) Birisini bir işten caydırmak için söylenen asılsız söz ya da davranış.
bluz is. (Fr.) İnce kumaştan, gömleğe benzer, astarsız bir kadın giysisi.
boa is. (Lat.) Sıcak ülkelerde yaşayan çok iri ve zehirsiz bir yılan.
boca is. (İtl.) 1. Devirme; boşaltma; aktarma. 2. Geminin rüzgâr almayan yönü.
bocalamak f. 1. Geminin rüzgâr yüzünden sürüklenmesi. 2. **Mec.** Şaşırmak; ne yapacağını bilememek.
bodrum is. (Yun.) Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü.
bodur s. Kısa boylu.
boğa is. Damızlık erkek sığır.

boğa

boğaz is. 1. Boyunun ön bölümü ve buradaki organlar. 2. Bir şeyin ağzına yakın olan dar bölümü. 3. İki dağ arasındaki dar geçit ya da iki kara arasındaki dar deniz.
boğazlamak f. Hayvan ya da insanı boğazından keserek öldürmek.
boğmaca is. Nöbet geldiği zaman soluk aldırmayan ve çok öksürten, bulaşıcı bir hastalık.
boğmak f. 1. Soluğunu kesmek için boğazını sıkmak. 2. El ya da iple sıkmak. 3. Suya daldırıp öldürmek. 4. Bunaltmak. 5. **Mec.** Bir kimseye bir şeyin fazlasını vermek.
boğuk s. Kısık, kısılmış ses.
boğulmak f. 1. Havasızlıktan ölmek. 2. Bunalmak; çok sıkılmak
boğum is. 1. Boğulmuş, sıkılmış yer. 2. Kemiklerin oynak yeri. 3. Kamış, saz gibi şeylerin şişkince bölümü.
boğumlanma is. Ses yolunda oluşan sesin herhangi bir noktada daralması ya da kapanması.
boğuşmak f. İtişip kakışmak dövüşmek.

bohça

bohça is. İçine çeşitli giysiler konularak sarılan dört köşe bez ve böyle bir kumaşa sarılmış eşya.
bohçacı is. Bir bohça içine koyduğu eşyayı ev ev gezdirerek satan kadın.
boks is. (İng.) Yumruk oyunu.

boks

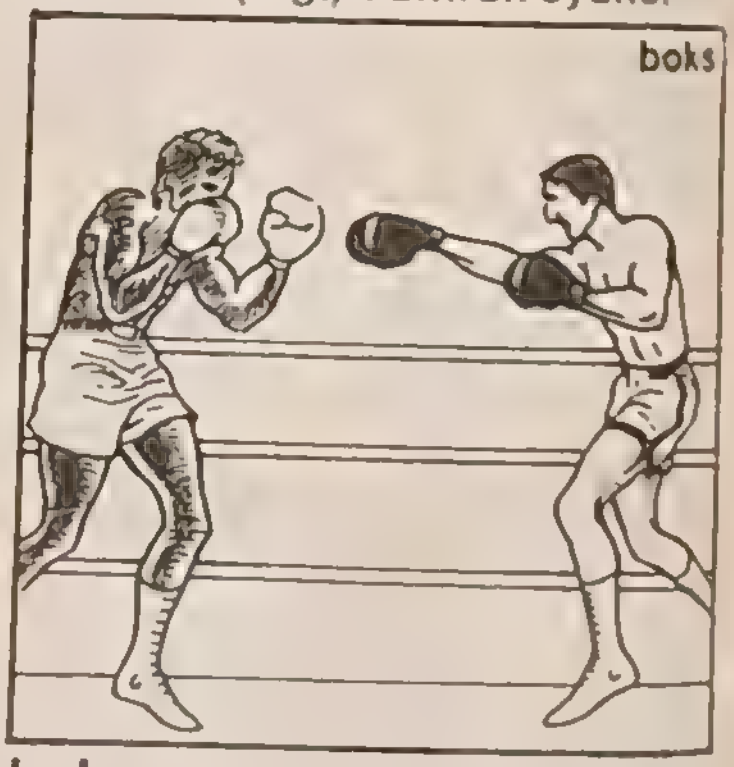

bol s. 1. Gereğinden çok geniş olan. 2. Alışılandan çok.

bollaşmak f. 1. Vücuduna bol gelmek. 2. Çoğalmak, artmak.
bolluk is. 1. Bol olma durumu. 2. Bir şeyin bol olduğu zaman.
bomba is. (İtl.) İçi barut gibi patlayıcı madde ile doldurulmuş, madenden yapılmış, yuvarlakça savaş aracı.
bombardıman is. (Fr.) Top ateşine tutuma; bombalama.
bomboş s. Çok boş.
boncuk is. Ortası delik, yuvarlak, renkli, küçük süs tanesi.
bonfile is. (Fr.) Kasaplık hayvanların sırtından çıkarılan yumuşak, ızgaralık et.
bonkör s. (Fr.) Eliaçık; cömert; iyi kalpli.
bono is. (İtl.) Bir paranın belirli bir tarihte, belli bir kimseye ödenmesini bildiren senet; borç senedi.
bora is. (İtl.) Genellikle ardından yağmur getiren sert ve geçici rüzgâr.
borazan is. (Far.) 1. Üflenerek çalınan çalgı. 2. Askerde bu çalgıyı çalan er.
borç is. 1. Ödenmesi gereken para ya da başka bir şey. 2. Yerine getirilmesi gereken ödev.
borda is. (İtl.) Geminin yanı.
bornoz is. (Ar.) Giyilerek kurulanılan havlu.
boru is. 1. İçi boş, iki yanı açık, uzun ve dar silindir. 2. Üflenerek çalınan çalgı; borazan.
bostan is. (Far.) 1. Sebze bahçesi. 2. Kavun, karpuz tarlası.
boş s. 1. İçinde bir şey bulunmayan. 2. Bir işe yaramayan. 3. İşsiz. 4. Mec. Bilgisiz.
boşalmak f. 1. İçinde bir şey kalmamak. 2. Hayvanın bağından kurtulması. 3. Sıkıntısını anlatarak açılmak.
boşanmak f. 1. Kan ve kocanın mahkeme kararı ile ayrılması. 2. Hayvanın bağlantısız kalması. 3. Birdenbire ve bol bol akmak.
boşboğaz s. Sır saklamayan; geveze.
boşluk is. Oyuk; çukur; boş yer; uzay.
boşta s. İşsiz.
boşuna zm. Boş yere; yararsız yere; beyhude; nafile
boy is. 1. Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık. 2. Uzayıp giden kıyı. 3. Uzunluk. • **Boy atmak,** boyu uzamak.
boya is. Eşyayı dış etkilerden korumak ya da renk vermek için sürülen ya da içine konulan renkli madde.
boyamak f. 1. Boyaya batırarak renk vermek. 2. Boya sürmek.
boykot is. (İng.) Alışverişi, ilişkiyi kesmek.
boylam is. Yeryüzünde bir yerin başlangıç meridyeni ile yaptığı açı.
boylamak f. Kendi isteği dışında bir yere gitmek; kaçmak; sıvışmak.
boylu s. Boyu başkalarından uzun olan. • **Boylu boslu,** boyu uzun ve düzgün olan.
boynuz is. Kimi hayvanların başında çıkan, tırnağa benzer bir maddeden oluşan, kıvrık ya da çatallı bir korunma organı.

boynuz

boyun is. 1. Başla omuz arasındaki vücut bölümü. 2. Şişe, güğüm gibi kapların dar olan üst kısmı. • **Boyun eğmek,** istemeye istemeye uymak. • **Boyun bükmek,** acındıracak gibi davranmak. • **Boynum kıldan ince,** haksızsam her türlü cezaya razıyım.

boyuna zf. Durmadan; aralıksız. 2. Dik olarak; uzunlamasına.

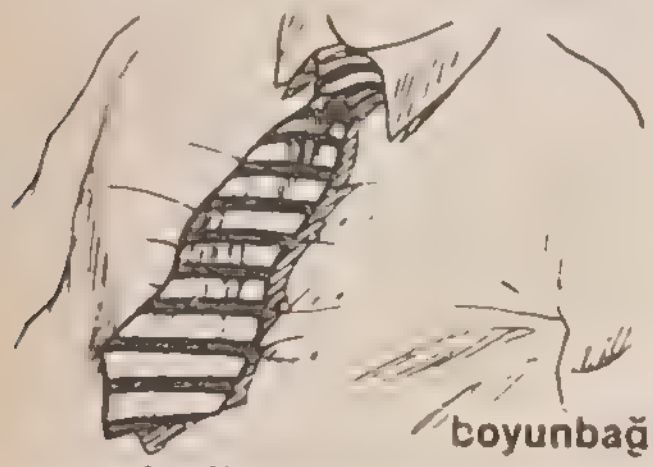

boyunbağı

boyunbağı is. Yakaya süs olarak takılan, yukarısı düğümlenen, uzun, enlice kumaş parçası; kravat.

boyunduruk is. Öküzleri ya da mandaları arabaya ya da sabana koşarken boyunlarına geçirilen ağaç çerçeve.

boyunduruk

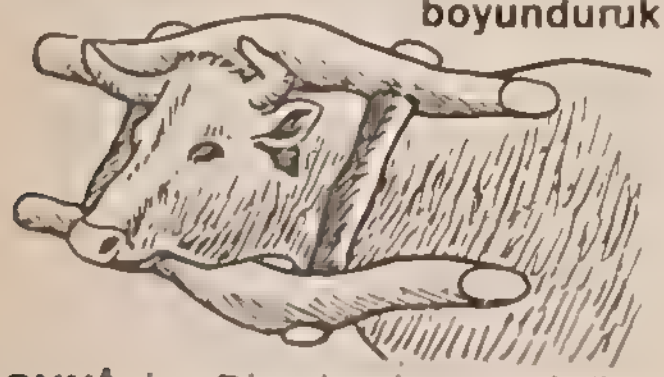

boyut is. Bir cismin uzunluğu, genişliği ve yuksekliği; buut.

boz s. 1. Kül rengi ya da toprak rengi. 2. is. Açılmamış, sürülmemiş toprak.

boza is. Ekşitilmiş darı hamurundan yapılan koyu, sıvı içecek.

bozarmak f. Rengi boz olmak; bozlaşmak.

bozbulanık s. Çok bulanık.

bozgun is. Yenilip düzenini yitirme; yenilmişlik; perişanlık.

bozkır is. Ağaçsız ve susuz ova.

bozmak f. 1. Bir şeyi iş yapamayacak duruma getirmek; harap etmek. 2. Düzenini gidermek. 3. Büyük parayı ufaklığa çevirmek.

bozarak s. Bozumsu renkte.

bozuk s. 1. Bozulmuş olan; eskimiş; işlemez. 2. Ufak para.

bozukluk is. 1. Bozuk olma durumu. 2. Bozuk para; ufaklık.

bozum is. 1. Bozulmak. 2. Utanılacak duruma düşmek (Argo).

bozuntu is. 1. Şaşırıp iş yapamayacak duruma geliş. • **Bozuntuya vermemek,** bir yanlışlığın farkında değilmiş gibi davranmak; aldırmamak. 2. Bozulmuş bir şeyden arta kalan parçalar. 3. İstenilen nitelikte olmayan; dökünti.

bozuşmak f. Aralan açılmak; küsüşmek.

böbrek is. Sidiği ayırıp kanı temizleyen iki iç organdan her biri.

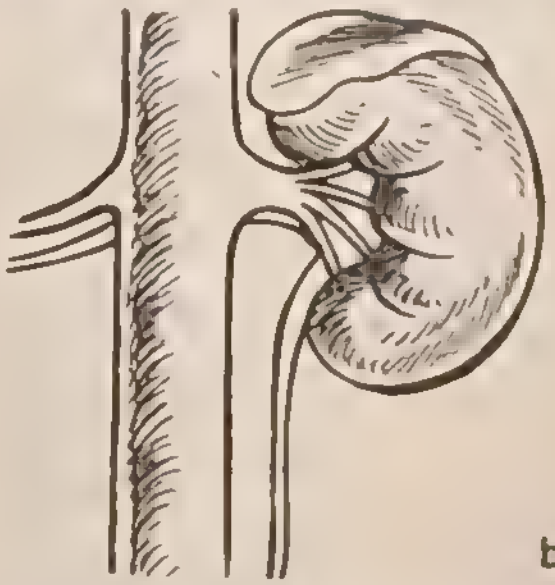

böbrek

böbürlenmek f. Övünerek kurulmak; üstünlük taslamak.

böcek is. Arı, tırtıl, kurt, kelebek gibi küçük hayvanların genel adı.

böceklenmek f. İçinde böcek üremek.

böceklik is. İpekböceği yetiştirilen yer.

böğ is. Bir çeşit zehirli örümcek.
böğür is. Vücutta koltuk ile kalça arasında bulunan bölüm; yan.
böğürmek f. Öküz, manda, deve gibi hayvanlarda bağırmak.
böğürtlen is. Kendiliğinden yetişen dikenli bir çalı ve onun meyvesi.

böğürtlen

böğürtü is. Böğürürken çıkan ses.
bölge is. Benzer nitelikte olan yerler; mıntıka.
bölgesel s. Bir bölge ile ilgili ya da bir bölgeye özgü olan.
bölme is. 1. Bölme işi. 2. Salon, oda, sofa gibi büyükçe bir yerden ayrılmış küçük bölüm. 3. Matematikte bir sayıyı eşit parçalara ayırma işi.
bölmek f. Bir bütünü parçalara ayırmak; bir bütün sayıyı eşit olarak ayırmak.
bölü is. 1. Bölme işini gösteren (÷) işaretinin adı. 2. Bir bayağı kesrin pay ile paydası arasına konulan çizginin adı.
bölük is. 1. Bir bütünden bolünmüş kısım 2. Üç takımdan oluşan asker birlik.
bölüm is 1. Matematikte bolme işlemi sonunda elde edilen sayı. 2. Bir bütünü oluşturan parçalardan her biri; kısım; bahis.
bölümlemek f. Bölümlere ayırmak; tasnif etmek.
bölüntü is. Bölünmüş parça.
bölüşmek f. Paylaşmak; ölüşmek.
bön s. Saf; budala
börek is. Yufka ya da hamur arasında peynir, kıyma gibi şeyler konularak yapılan yiyecek.
börtmek f. Az pişirmek.
börülce is. Tanelerinin ortası koyu renk benekli bir tür fasulye
böyle s. Bunun gibi; bu biçimde: buna benzer.
böylece zf. Bu gidişle; böyle yapa yapa; bu biçimde yaparak.
böylecesine zf. Böyle aşırı bir biçimde; bu denli.
branda is. (İtl.) 1. Savaş gemilerinde erlerin yattığı salıncak yatak. 2. Yelken bezi; kalın bez.
bravo ün. (İtl.) Aferin.
bronş is. (Fr.) Soluk borusunun akciğerlere giden iki kolundan biri.
bronşit is. (Fr.) Bronş hastalığı
bronz is. (Fr.) Bakırla kalay alaşımı.
broşür is. Küçük kitap.
brüt s. (Fr.) 1. Darası çıkarılmadan tartılan şey. 2. Kesintisiz para.
bucak is. 1. Köşe; kuytu yer. 2. İlçelere bağlı yönetim bölümü.
buçuk s. Yarım; yarısı.
buçuklu s. Kesirli.
budak is. Dal; ağaçta ve tahtadaki yuvarlak dal yeri.
budala s. (Ar.) Ahmak, aptal; zekâsı kıt olan
budamak f. Ağacın dallarını kesmek; azaltmak.
bugün is 1. İçinde bulunulan gün. 2. zf Yaşanılan zamanda
buğday is Tanelerinin unundan ekmek yapılan, buğdaygillerden bir bitki.
buğu is. 1. Gaz haline gelmiş su buharı. 2. Soğuk bir cisim üzerin-

de yoğunlaşmış su buharı.
buğulama is. Buğuda pişirilmiş yiyecek.
buğulanmak f. Buğu ile kaplanmak; bir şeyin üzerinde buğu oluşmak.
buhar is. (Ar.) Isı nedeniyle sıvıların ya da kimi katıların gazlaşması.
buket is. (Al., Fr.) Çiçek demeti.
bukle is. (Fr.) Saç lülesi.
bulamaç is. Sulu hamur.
bulamak f. 1. Bir şeyin üzerine başka bir şey sürerek kaplamak. 2. Kirletmek.
bulandırmak f. Bulanık duruma getirmek. **Mec.** 1. Ortalığı karıştırmak. 2. Kuşku yaratmak.
bulanık s. Duru olmayan; durgunluğunu, parlaklığını yitirmiş. • **Bulanık suda balık avlamak,** kargaşalıktan yararlanıp kendi çıkarını sağlamak.
bulanmak f. 1. Duruluğunu ya da parlaklığını yitirmek. 2. Bulantısı olmak. 3. Her yanı bir nesneyle kaplanmış olmak.
bulantı is. Midenin bulanıp insanın kusacak gibi olması.
bulaşıcı s. Hastalık bulaşmış olan; bulaşabilen; sarı.
bulaşık s. 1. İçinde yemek yenilmiş olan kap kacak. 2. Bulaşmış olan.
bulaşmak f. 1. İstenilmeyen bir madde, bir şeye sürülmek. 2. Hastalık geçmek. 3. Üzerine sürülen bir şey nedeniyle kirlenmek.
bulgu is. Varlığı bilinmeyen bir şeyin ortaya çıkarılması; keşif.
bulgur is. Kaynamış, kurutulmuş ve kabuğu çıkarıldıktan sonra kırılmış buğday.
bulmaca is. Sözcükleri ya da şekilleri düşündürerek, aratarak bulma oyunu.
bulmak f. 1. Arayarak ya da aramadan bir şeyle, bir kimseyle karşılaşmak. 2. Yitirilmiş bir şeyi elde etmek. 3. Varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana çıkarmak; keşfetmek.
bulunmak f. 1. Yitirilen ya da aranılan bir şey, elde edilmek. 2. Şu ya da bu durumda olmak. 3. Var olmak.
buluş is. 1. Bulmak eylemi ya da biçimi. 2. Kendine özgü bir şey ortaya koymak; icat.
buluşmak f. Bir araya gelmek; kavuşmak.
bulut is. Yeryüzündeki sulardan havaya yükselen ve küme biçiminde görülen su buharı.

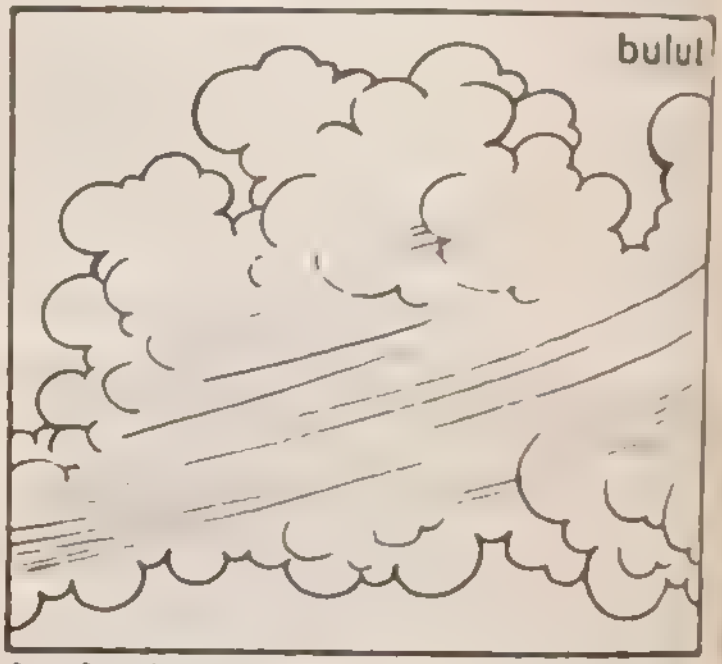

bulvar is. (Fr.) Kent içinde bulunan iki yanı ağaçlı geniş cadde.
bunalım is. Sıkıntılı durum; buhran.
bunalmak f. 1. Soluk alması güçleşmek. 2. Çok sıkılmak.
bunaltıcı s. Sıkıcı; boğucu
bura zm. Bu yer.
buram buram zf. Duman, koku gibi havaya yayılan şeylerin gür, güçlü ve sürekli olduğunu anlatır.
burcu burcu zf. Güzel ve hoşa giden koku.

burç

burç is. (Ar.) Eski kalelerin köşelerindeki yüksek kulelerden biri.
burçak is. Taneleri hayvan yemi olarak kullanılan, baklagillerden bir bitki.
burgu is. Delik açmak için döndüre döndüre kullanılan araç.
burkulmak f. 1. Burar gibi çevirmek. 2. Bir vücut organı birdenbire kendi üzerine dönüvermek. 3. Mec. Üzülmek; alınmak.
burma s. 1. Burmak işi. 2. Burulmuş; burularak yapılmış. 3. Sarığı burma tatlısının kısa söylenişi.
burmak f. Bir şeyi kendi ekseni çevresinde döndürerek bükmek.
buruk s. 1. Burulmuş. 2. Ekşiliğinden dolayı yiyince ağzı buran. 3. Mec. Alınmış; küsmüş; gücenmiş.
burun is. 1. Ağzın üstünde bulunan, iki delikli, koklama organı. 2. Bir şeyin ön ve sivri bölümü. 3. Karanın denize doğru uzanan parçası. • **Burnunu sokmak,** durup dururken bir işe karışmak. • **Burun bükmek,** beğenmemek; önemsememek.

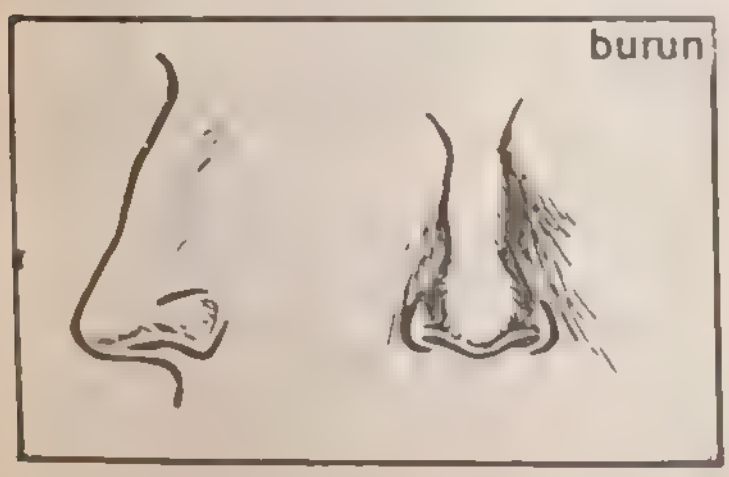
burun

buruntu is. Bağırsaklarda duyulan sancı.
buruşmak f. Düzgünlüğü bozulmak; kırışmak.
buruşuk s. Buruşmuş olan; düzgünlüğü bozulmuş.
buse is. (Far.) Öpüş; öpme; öpücük.
but is. Kalça ile diz arasındaki bölüm
buut is. (Ar.) 1. Boyut. 2. Uzaklık.
buyruk is. Bir şeyin yapılmasını ya da yapılmamasını kesin olarak isteme; emir; ferman.
buyurmak f. 1. Emretmek. 2. Gelmek, gitmek. 3. Söylemek; bildirmek. • **Buyurun cenaze namazına,** hiç beklenmedik bir olay karşısında şaka yollu bir üzüntüyü anlatır.
buz is. 1. Donmuş su. 2. Mec. Cana yakın olmayan kimse.
buzağı is. Daha sütten kesilmemiş sığır yavrusu.
buzdağı is. Denizlerde yüzen büyük buz parçası; aysberg.

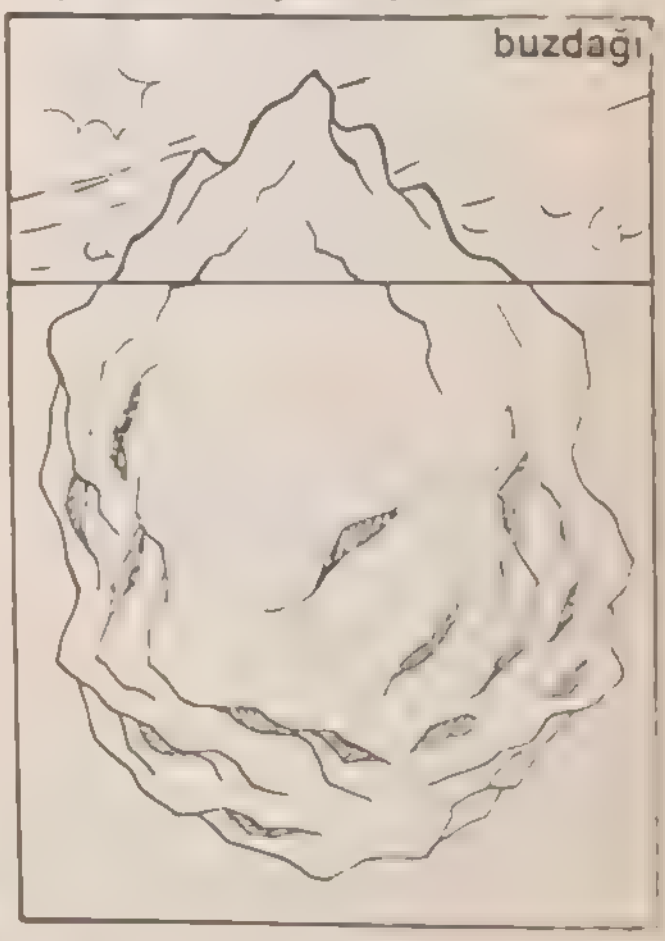
buzdağı

buzul is Dağ başlarında birikerek yaz, kış erimeyen büyük kar ve buz kitlesi.
bücür s. Çok kısa boylu.
büget is. Akarsu önüne yapılan engel; bağlağı; set; bent; baraj.
büklüm is. Bükülmüş, kıvrılmış şeylerin meydana getirdiği halka, kat
bükme is. 1. Bükmek işi. 2. Bükülmüş kaytan, ip, iplik. 3. İnce, kıvırcık kumaş; krepon.
bükmek f. 1. Birkaç tane ipliği ya da ince teli birbirinin üstüne getirerek çevirmek. 2. Sertçe çevirmek; kıvırmak. 3. Katlamak; kıvırmak; iğirmek.
bükük s. Bükülmüş. • **Boynu bükük**, üzgün, yoksun
bülbül is. (Ar.) Güzel sesli, serçegillerden küçük bir kuş.

bülbül

bülten is. (Fr.) Resmî rapor; belleten.
bürümek f. Sarmak; kaplamak; örtmek; basmak.
bürünmek f. 1. Ortalığın bir şeyle kaplanması; örtülmek. 2. Sarınmak; örtünmek.
büsbütün zf. Hiç eksiksiz; iyiden iyiye; tamamen.
büst is. (Fr.) Belden yukarı kısmı gösteren heykel.
bütçe is. (İng.) Gelir ve giderleri ayrıntılarıyla tasarlayan hesap cetveli.
bütün s. Eksiksiz; tam; parçalara ayrılmamış.
bütünleme is. 1. Bütünlemek işi. 2. İlk sınavda başarılı olamayanlar için açılan ikinci sınav
büve is. Zehirli bir sinek türü
büyü is. Doğaüstü sanılan şeylerin sözde yardımıyla yapılan birtakım eylemler.
büyücek s. Oldukça büyük.
büyük s. Boyutları benzerlerinden daha fazla olan. • **Büyük söylemek**, boş yere övünmek. • **Büyük başın derdi büyük olur**, üstlerine büyük işler alanların tasaları da büyük olur.
büyükanne is. Annenin ya da babanın annesi; nine.
büyükayı is. Göğün kuzey yönünde bulunan yedi yıldızlı takım yıldız.
büyükbaba is. Annenin ya da babanın babası; dede.
büyükelçi is. Üstün dereceli elçi.
büyülemek f. 1. Büyü yaparak etki altına almak. 2. Belli bir niteliğinden dolayı etkisi altına almak
büyüleyici s. Çekici; etkileyici
büyümek f. 1. Genişlemek. 2. Yetişmek.
büyüteç is. Yaklaştırıcı ve büyütücü mercek; pertavsız.
büzgü is. Kumaşın bolluğunu azaltan sık, küçük kıvrım.
büzmek f. 1. Bir şeyi buruşturup sıkıştırarak ya da kıvrım yaparak küçültmek.
büzülmek f. 1. Büzme işi yapılmak. 2. Sinmek; saklanmak. 3. Kendini büzmek. • **Büzülüp oturmak**, bir kenara çekilip çekingen çekingen oturmak; içine çekilmek.

C

c, C is. Türk alfabesinin üçüncü harfi, ünsüz.
caba is. 1. Karşılıksız; bedava. 2. zf. Üstelik; fazla olarak.
cabadan zf. Bedava olarak; fazladan.
cacık is. Sulandırılmış yoğurt içine salatalık ya da marul doğranılarak yapılan yiyecek.
cadaloz s. Çenesi düşük, huysuz, şirret kadın.
cadde is. (Ar.) Kentlerdeki geniş, bakımlı yol; anayol.
cadı is. (Far.) 1. Kötülük yaptığına inanılan masal kişisi. 2. Yaşlı ve çirkin kadın.
cafcaf is. 1. Ağız kalabalığı. 2. Süs ve gösteriş.
cahil s. (Ar.) 1. Okumamış, bilgisiz. 2. Yaşam deneyimi olmayan genç; toy.
caka is. Gösteriş; çalım. (Argo). • **Caka satmak,** gösteriş yapmak; çalım satmak.
cam is. (Far.) 1. Kumun başka maddelerle karıştırılıp eritilmesiyle elde edilen sert, saydam, çabuk kırılır cisim. 2. Pencere.
cambaz is. (Far.) 1. İp ya da başka şeyler üzerinde çeşitli denge oyunları yapan kimse. 2. At alıp satan adam. 3. **Mec.** Kurnaz ve hileci.
cambul cumbul s. Çok sulu.

cami

cami is. (Ar.) Müslümanların toplu ca ibadet ettikleri yer; tapınak.
can is. (Far.) 1. Canlıları yaşattığına inanılan güç. • **Can vermek,** ölmek. • **Canını dişine takmak,** bütün zorlukları göze alarak işe girişmek. 2. Kişi; birey. • **Can cümleden azizdir:** Kişinin rahatı başkalarınınkinden önce gelir. • **Can atmak,** coşkuyla istemek. • **Can damar,** bir şeyin en önemli noktası.

canavar is. (Far.) **1.** Yırtıcı, yabanıl hayvan. **2. Mec.** Acımasız ve kıyıcı kimse.
candan s. İçten; samimi.
cani is. (Ar.) Başkasını öldüren kimse.
cankurtaran is. Çok hasta olanları taşıyan taşıt; ambülans.

cankurtaran

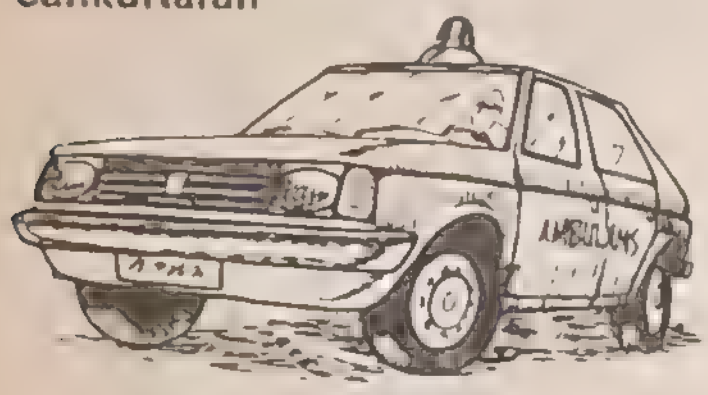

canlanmak f. **1.** Diri duruma gelmek; gücü artmak. **2.** Hareket kazanmak; etkinliği artmak. **3.** Durumu düzelmek; hastalığı geçmeye başlamak.
canlı s. **1.** Canı olan; yaşayan; diri. **2.** Hareketli; güçlü; neşeli.
cansız s. **1.** Canı olmayan; gelişimden yoksun. **2.** Güçsüz; çok zayıf.
car car zf. Yüksek sesle ve gürültülü konuşmak.
casus is. (Ar.) Bir ülkeyle ya da bir kimseyle ilgili gizli bilgileri başkalarının hesabına öğrenmeyi iş edinen kimse; ajan.
cayır cayır yanmak f. İyice yanmak.
cayırtı is. Şiddetli yanma; yırtılma sesi.
caymak f. Kararından dönmek; vazgeçmek.
caz is. (İng.) **1.** Kuzey Amerika'dan dünyaya yayılan hafif müzik. **2.** Bu müziği çalan orkestra.

cehennem is. (Ar.) Dinsel inanca göre kötülük yapanların öbür dünyada ceza görecekleri yer. **Mec.** çok sıkıntılı yer; çok sıcak.
ceket is. (Fr.) Gömlek üstüne giyilen, vücudu kalçalara dek örten, kollu giysi.
celse is. (Ar.) Oturum.
cemaat is. (Ar.) **1.** Bir imama uyarak topluca namaz kılan kimseler. **2.** Kalabalık.
cemiyet is. (Ar.) **1.** Belli bir amaç etrafında toplanan kimselerin kurduğu örgüt; dernek. **2.** Topluluk; toplum.
cemre is. (Ar.) İlkbahardan az önce ilkin havada, sonra suda ve toprakta belirdiği sanılan sıcaklık yükselişi.
cenaze is. (Ar.) Tabuta konmuş, ama daha gömülmemiş ölü. • **Cenaze alayı:** Bir ölüyü gömme törenine katılan kalabalık.
cenk is. (Far.) Savaş.
cennet is. (Ar.) Dinsel inanca göre iyilik yapanların öbür dünyada sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer. **2. Mec.** Çok güzel yer
centilmen is. (İng.) İyi arkadaş; görgülü, kibar erkek.
cenup is. (Ar.) Güney.
cep is. (Ar.) Giysilerde genellikle içine bir şey koymak için yapılmış ufak torba.
cephane is. Ateşli silahlarda kullanılan her türlü patlayıcı madde.
cephe is. (Ar.) **1.** Bir yapının önü, yüzü. **2.** Ön; yüz. **3.** Savaş bölgesi **4.** Düşünce beraberliği.
cepken is. Kolları yırtmaçlı ve uzun, yakasız, iliksiz, ceket gibi bir giyecek.
cereyan is. (Ar.) Elektrik, su, hava gibi akıcı bir şeyin bir yöne

doğru yer değiştirmesi; akıntı; akım.
cerrah is. (Ar.) Ameliyat yapan hekim; operatör.
cesaret is. (Ar.) Yiğitlik; korkusuzluk; gözü peklik; yüreklilik; cesurluk.
ceset is. (Ar.) Ölü vücut.
cesur s. (Ar.) Cesaretli; yürekli.
cetvel is. (Ar.) **1.** Düz çizgi çizmek için kullanılan araç. **2.** Çizgilerle bölümlere ayrılmış kâğıt; çizelge. **3.** Su yolu; kanal.

cetvel

cevahir is. (Ar.) Elmas, yakut gibi değerli taşlar. • **Cevahir yumurtlamak,** önemli şeyler söylediğini sanarak saçmalamak.
cevap is. (Ar.) Bir soruya, bir söze, bir yazıya, bir gereksinmeye verilen karşılık; yanıt.
cevher is. (Ar.) **1.** Topraktan çıkarılan ve ülkeye ekonomik katkısı bulunan madenler topluluğu **2. Mec.** Değerli şey. **3.** Oz madde. **4.** İyi yetenek. **5.** Değerli sus taşı.
ceviz is. (Ar.) Yemişleri kalın bir kabuk içinde bulunan, kerestesi değerli bir ağaç; ceviz ağacından yapılmış mobilya.
ceylan is. Asya ve Afrika'da yaşayan, çok hızlı koşan, ince bacaklı, gözlerinin güzelliği ile tanınan, geyik türünden bir hayvan.
ceza is. (Ar.) Suçluyu uslandırmak için yapılan acı işlem.
cezaevi is Hükümlülerin içinde tutuldukları yer; tutukevi; hapishane.

cezve

cezve is. (Ar.) Genellikle kahve pişirmeye yarayan, uzun saplı kap.
cılız s. Çok zayıf ve güçsüz.
cılızlaşmak f. Zayıflamak; gücünü, değerini yitirmek.
cılk s. **1.** Tazeliğini yitirmiş; bozuk. **2.** Sulu durumda olan; cıvık. • **Cılk çıkmak,** boş, kusurlu, bozuk çıkmak.
cımbız is. Kıl gibi ince şeyleri tutmak ya da çıkarmak için kullanılan küçük maşa.
cır cır zf. Durmadan sıkıcı ve ince ses çıkarmayı anlatır.
cırcırböceği is. Düzkanatlılardan, kırlarda yaşayan bir böcek; cırlak.
cırlak s. Sevimsiz ve keskin ses cırcırböceği
cıva is. (Far.) Parlak, sıvı bir maden
cıvata is. (İtl.) Ucuna somun takılan, vidalı büyük çivi.

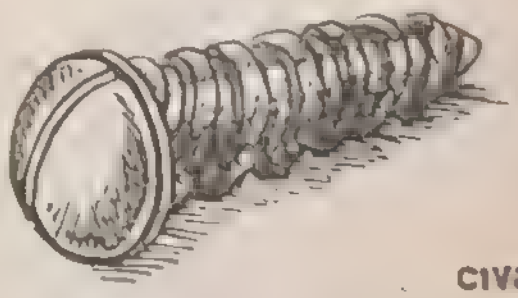

cıvata

cıvık s. **1.** Çok sulu ve bulaşar sıvı **2. Mec.** Sevimsiz ve sıkıcı şakalar yapan kimse.

cıvıl cıvıl zf. 1. Kuşların bir ağızdan cıvıltı ile ötüşmeleri. 2. Neşeli; canlı. 3. Kalabalık ve hareketli.
cıvıldamak f. Cıvıl cıvıl ötmek.
cıvıltı is. Ufak kuş ya da civcivlerin öterken çıkardıkları ses.
cıvımak f. 1. Cıvık olmak. 2. Çığırından çıkmak.
cıyak cıyak zf. İnce, acı, yüksek sesle aralıksız bağırmayı anlatır.
cızbız is. ve s. Izgarada pişirilmiş köfte.
cızıktırmak f. Önemsemeden, üstünkörü yazmak.
cızırdamak f. Pişerken cızır cızır ses çıkarmak.
cızırtı is. Cızırdama sesi.
cızlamı çekmek f. Kaçmak; savuşmak. (Argo).
cibilliyet is.(Ar.) Ahlak; yaratılış; maya.
cibinlik is. Sineklerden ve başka böceklerden korunmak için yatağın üzerine ve yanlarına gerilen tül çadır.
cici s. Sevimli; iyi; çocuğun hoşuna giden şey. • **Cici bici:** Süslü giysi ya da süs eşyası. • **Cicili bicili:** göze çarpan süslerle bezenmiş.
ciddi s. (Ar.) 1. Ağırbaşlı. 2. Şaka olmayan; gerçek. 3. Sıkı; sürekli. 4. Ağır; tehlikeli. 5. Güvenilir; sağlam. • **Ciddiye almak:** İnanmak; gerçek sanmak.
ciddileşmek f. Ağırbaşlı olmak.
ciddiyet is. (Ar.) Ciddilik.
cife is. (Ar.) 1. Leş. 2. İğrenç şey.
ciğer is. (Far.) Akciğerlerle karaciğerin ortak adı. • **Ciğeri beş para etmez;** değersiz, aşağılık kimse. • **Ciğerimin köşesi;** çok sevdiğim. • **Ciğeri yanmak;** çok acı ve sıkıntı çekmek. • **Ciğerine işlemek;** kötü bir söz ya da davranış çok dokunmak.
cihan is. (Far.) Bütün dünya, âlem.
cihaz is. (Ar.) 1. Birçok parçalardan oluşmuş alet; aygıt. 2. Çeyiz.
cihet is. (Ar.) 1. Yön; yan. 2. Neden; bahane; vesile.
cila is. (Ar.) 1. Bir şeyi parlatmak için sürülen madde. 2. Parlaklık. 3. **Mec.** Gösteriş; gereksiz süs.
cilasun s. Bahadır; yiğit.
cilt is. (Ar.) 1. Deri; ten. 2. Bir kitaba geçirilen bez, deri, kâğıt kaplı kapak. 3. Bir yapıtın ayrı kitap olarak basılan bölümlerinden her biri.
cimcime is. 1. Küçük ve tatlı bir tür karpuz. 2. Küçük ve sevimli.
cimri s. (Far.) Parayı çok seven; harcamadan para biriktiren; pinti; hasis.
cin is. (Ar.) Masallarda geçen ve kimi inançlara göre göze görünmeyen, doğaüstü güçleri olduğu sanılan yaratık.
cinayet is. (Ar.) Adam öldürme ya da bu derece ağır suç.
cingöz s. Hiç aldatılamayan; açıkgöz.
cinnet is. (Ar.) Delilik. • **Cinnet getirmek;** aklını kaçırmak.
cins is. (Ar.) 1. Ana nitelikleri bir olan varlıkların tümü; çeşit; tür; soy. 2. Soyu iyi olan.
cip is. (İng.) Her türlü arazide gidebilen bir çeşit otomobil.

cip

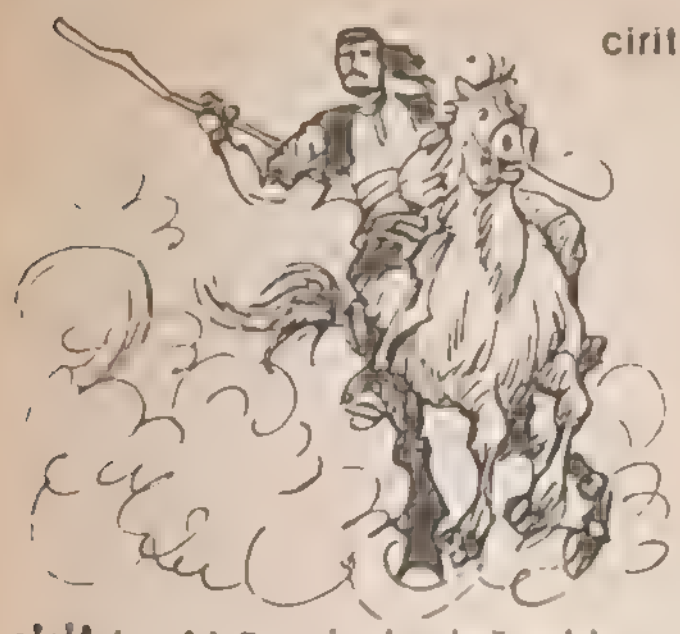
cirit

cirit is. At üzerinde değnekle oynanan oyun. • **Cirit atmak;** kimi canlılar çokça bulunmak.
cisim is. (Ar.) Boşlukta bir yer dolduran, bir biçim almış olan varlık.
civar is. (Ar.) Yöre; yakın yer.
civciv is. Kümes hayvanlarının yumurtadan yeni çıkmış yavrusu.
civelek s. Canlı; neşeli; sevimli ve sokulgan.
cokey is. (İng.) Yarış atlarını koşturan ve yöneten kimse.
coşku is. Olağanüstü güzel duygu; heyecan.
coşkun s. Coşmuş olan.
coşmak f. **1.** İnsanın duygularının artması. **2.** Birdenbire çoğalıp hızlanmak. **3.** Kabarmak; taşıp köpürmek.
cömert s. **1.** Elindeki parayı ve malı esirgemeden veren; eli açık. **2. Mec.** Verimli.
cönk is. Eskiden içine önemli şeyler, şiirler yazılan, uzunlamasına açılan defter.
cumba is. Eski evlerde dışarı doğru çıkmış pencere bölümü.
cumburtu is. Suya düşen ağır bir cismin ya da çalkantılı suyun çıkardığı ses.
cumhur is. (Ar.) Halk; topluluk.
cumhurbaşkanı is. Cumhuriyetle yönetilen ülkelerde devlet başkanı.
cumhuriyet is. (Ar.) Ulusun egemen olduğu ve seçtiği mebuslarca yönetilen devlet şekli
cura is. İki ya da üç telli bağlama.
curcuna is. **1.** Alaturka müzikte hızlı bir usul. **2.** Bağınşma; gürültü.
cüce is. Boyu çok kısa olan kişi.
cümle is. (Ar.) **1.** Tümce. **2.** Hepsi; bütün.
cüppe is. (Ar.) Kimi meslek adamlarının görevlerinde, törenlerde giydikleri uzun, bol, düğmesiz giysi.
cüret is. (Ar.) **1.** Yüreklilik; cesaret; ataklık. **2.** Saygıyı aşan davranış; kendini bilmezlik.
cürüm is. (Ar.) Suç.
cüsse is. (Ar.) İnsan gövdesi; insan vücudu.
cüz is. (Ar.) **1.** Bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri. **2.** Kur'an'ın otuz bölümünden her biri.
cüzam is. (Ar.) Bulaşıcı deri hastalığı; miskin hastalığı.
cüzdan is. (Far.) Cebe girecek büyüklükte, kağıt ve para konulan küçük çanta.

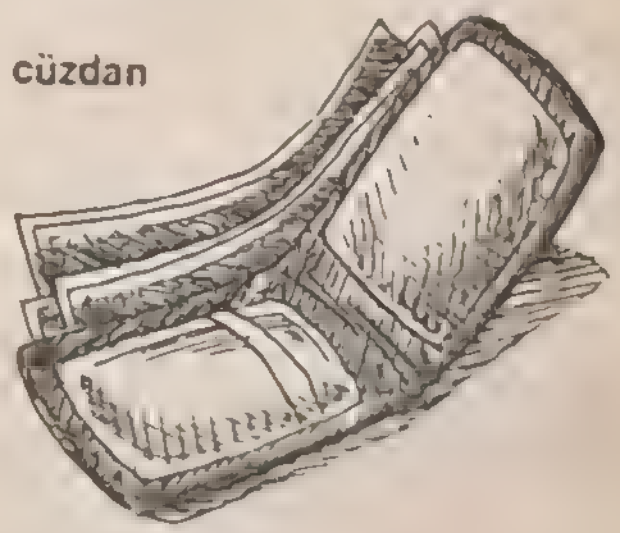
cüzdan

cüzi s. (Ar.) Az sayıda; azıcık.

Ç

ç, Ç Türk alfabesinin dördüncü harfi, ünsüz.

çaba is. Bir işi yapmak için harcanan güç; sürekli çalışma; ceht.

çabalamak f. Güç bir durumdan kurtulmak için uğraşmak; gücünün yetmediği bir işi başarmaya çalışmak; gayret etmek.

çabucacık zf. Çabukluk ve kolaylıkla; pek çabuk.

çabucak zf. Çok çabuk; vakit geçirmeden; hemen.

çaça is. 1. Eski ve usta gemici. 2. Bir çeşit hızlı dans.

çaçabalığı is. Hamsiye benzeyen küçük bir balık.

çaçaron s. Yüksek sesle ve durmadan konuşan kadın; çenesi kuvvetli.

çadır is. Kalın bezden, kıldan yapılan, direklerle tutturulan, taşınabilir barınak.

çadır

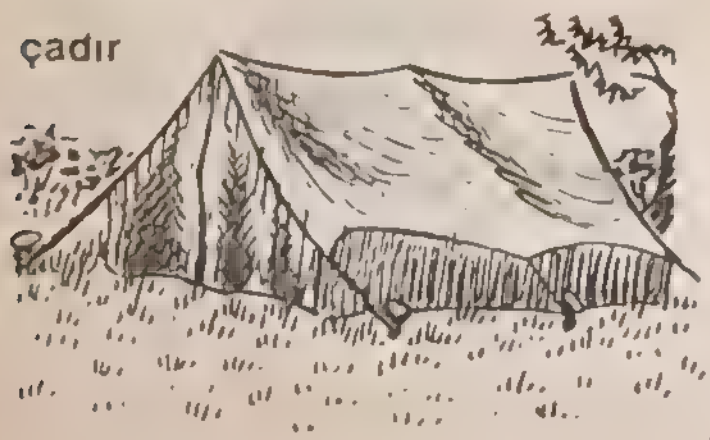

çağ is. 1. Belirli bir zaman bölümü; devir; vakit. 2. Yaş.

çağanak is. Çalgı.

çağanoz is. Etli yenilen su hayvanı; yengeç.

çağanoz

çağcıl s. Çağa uygun; modern; asri.

çağdaş s. İçinde bulunulan çağdan olan ve o çağı yaşayan; muasır.

çağdışı s. 1. Çağının gerektirdiği koşulların dışında kalmış. 2. Askerliğe alınma çağı geçmiş kişi.

çağıl çağıl zf. Çağıldayarak akan suların çıkardığı ses.

çağıldamak f. Suyun taşlara engellere çarparak ve köpürerek akması.

çağıltı is. Akan suyun taşlara çarparak çıkardığı ses.

çağırmak f. 1. Seslenmek; yüksek sesle söylemek. 2. Birinin bir yere gelmesini istemek. • Türkü çağırmak, türkü söylemek.

çağla is. 1. Badem, kayısı, erik gibi meyvelerin yenilebilecek ham hali. 2. Açık yeşil.
çağlamak f. Köpürerek gürültü ile akmak.
çağlayan is. Bir akarsuyun köpürerek döküldüğü yüksek yer.
çağrı is. Çağırma eylemi; davet.
çağrılık is. Birisini çağırmak için düzenlenen yazılı ya da basılı kâğıt.
çağrışım is. Bir şeyin onunla ilgili başka bir şeyi akla getirmesi; tedai.
çakal is. Kurda benzeyen, sürü halinde yaşayan, yırtıcı bir yaban hayvanı.
çakı is. Kesici ağzı açılıp kapanan, bir ya da birkaç ağızlı cep bıçağı

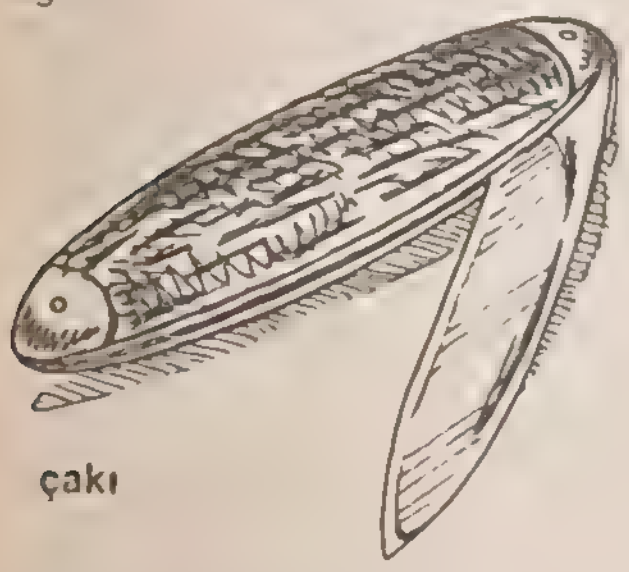

çakı

çakıl is. Suyun aşındırarak yuvarlaklaştırdığı ufak taş.
çakılı s. Bir yere çakılmış olan.
çakın is. Şimşek; yıldırım.
çakır s. Ela ile karışık açık yeşil ya da mavi göz.
çakırkeyif s. Yarı sarhoş.
çakmak f. 1. Çivi, kazık gibi şeyleri tepesine vurarak yerleştirmek. 2. Çakılınca kıvılcım ya da ateş çıkaran araç. 3. Parlamak; ışık verip sönmek. 4. (Argo) Bilmek; bir işten anlamak
çakmaklı is. Çakmaktaşı ve zemberekle ateş alan eski zaman tüfeği.
çakmaktaşı is. Çeliğe, demire sürtülünce kıvılcım çıkaran bir tür taş.
çaksır is. Bir çeşit erkek şalvarı.
çaktırmak f. 1. Sezdirmek. 2. Kaktırmak; mıhlatmak.
Çalap is. Tanrı.
çalçene s. Durmaksızın konuşan; çok geveze.
çalgı is. Müzik aleti.
çalı is. Ağaçla ot arasında, dalları çok çatallı ve dikenli bitki. • **Çalı çırpı**, kolayca yanabilen ince dallar.
çalıfasulyesi is. Çalıya sarılarak yetişen fasulye türü.
çalılık is. Çalılarla kaplı yer.
çalım is. 1. Gösterişli davranış. 2. Kılıcın keskin ucu. • **Çalım satmak**; gösteriş yapmak; büyüklük taslamak.
çalıntı s. Çalınmış olan.
çalışkan s. Çok çalışan; çalışmaktan yılmayan.
çalışmak f. 1. Bir şeyi elde etmek için emek harcamak. 2. Kendini zorlamak; uğraşmak. 3. Bir görevde bulunmak. 4. İşe yarar duruma gelmek; işlemek.
çalkalamak f. İçinde sıvı bulunan bir kabı sıkıca sallayıp karıştırmak.
çalkalanmak f. 1. Çalkalamak işi kendisine yapılmak. 2. Dalgalanmak. 3. Bir haber ya da söylenti herkesin ağzında dolaşmak.
çalkantı is. 1. Çalkalanmış şey. 2. Sularda dalgalanma. 3. Kalbur yardımıyla ayrılan çerçöp.
çalkar is. Pamuk kozası temizlemeye yarar büyük kalbur

çalmak f. 1. Başkasının malını gizlice almak; aşırmak. 2. Bir müzik aracını seslendirmek. 3. Vurarak ses çıkarmak. 4. Benzemek; andırmak. 5. Katıp karıştırmak. 6. Vurmak;atmak. 7. Ses çıkarmak.

çam is. İğne yapraklı, kışın yapraklarını dökmeyen ağaç türünün genel adı. • **Çam devirmek;** hata yapmak; pot kırmak; yıkıcı ve bozucu söz söylemek.

çamaşır is. (Far.) 1. İç giysileri. 2. Yıkanması gereken kirli giyecekler ve eşya.

çamfıstığı is. Fıstık çamının kozalak biçimindeki meyvesinden çıkarılan yağlı, sert kabuklu, nişastalı çekirdek.

çamlık is. Çam ağaçlarının sık ve çok olduğu yer; çam korusu.

çamsakızı is. Çam ağacından çıkarılan reçine.

çamur is. Su ile karışarak cıvıklaşmış toprak.

çamurluk is. 1. Çamuru çok olan yer. 2. Kimi taşıtlarda çamurun sıçramaması için tekerlek üstüne konan parça.

çan is. İçinde asılı küçük tokmağın kenarlara vurmasıyla ses çıkaran, koni biçiminde, madenden araç; büyük çıngırak.

çan

çanak is. 1. Topraktan yapılmış yayvan kâse. 2. Çiçeğin en dışındaki yeşil yaprakçıkların topu. • **Çanak yalamak,** yüze gülmek; dalkavukluk etmek. • **Çanak tutmak;** kötü bir karşılık almaya neden olmak.

çanak çömlek is. Topraktan yapılmış kap kacak.

çanakyaprak is. Bir çiçeğin renkli bölümünü saran yaprakçıklar; çanak

çançan is. Yüksek sesle durmadan edilen gevezelik. • **Çançan etmek;** yüksek sesle gevezelik etmek.

çanta is. Kumaştan, deriden ya da madenden yapılmış, içine çeşitli nesneler konulan, taşınabilir kap.

çap is. 1. Genellikle cisimlerin genişliği. 2. Ölçü; değer.

çapa is. (İtl.) 1. Toprağı kazarak işlemek için kullanılan ağaç saplı demir tarım aracı. 2. Gemi, kayık gibi su araçlarının belirli bir yerde kalması için suya atılan, zincirle araca bağlı olan, ucu çengelli demir araç; demir.

çapacı is. Tarlalarda çapa ile çalışan işçi.

çapaçul s. Kılığı ve eşyası düzensiz kişi; dağınık kimse.

çapak is. 1. Göz pınarlarında ve kirpiklerde birikerek kuruyan ya da pıhtılaşan akıntı. 2. Dökme madenlerin üzerlerinde kalan pürüz.

çapalamak f. Toprağı çapa ile kabartmak.

çapanoğlu is. Başa dert olacak hal; karışık şey.

çapar is. 1. Eskiden "çapan" denilen postacı. 2. Bir çeşit Karadeniz kayığı.

çapari is. Çok iğneli balık oltası

çapkın s. 1. Geçici aşklar peşinde koşan. 2. Haylaz. 3. Şakacı; sevimli.
çapraşık s. İçinden çıkılması ve çözülmesi güç olan; karışık.
çapraz s. Birbirini yanlamasına kesen ya da bağlayan çizgiler.
çaprazlama zf. Çapraz olarak.
çapul is. Başkasının malını zorla ele geçirme; yağma.
çapulcu s. Yağmacı; zorla mal elde eden kişi.
çaput is. Eskimiş bez parçası; paçavra.
çar is. (Rus.) Eskiden Rus imparatorlarına ve Bulgar krallarına verilen sıfat.
çarçabuk zf. Pek çabuk; çabukça; hemen
çarçur is. Gereksiz yere harcama; ziyan. • **Çarçur etmek;** boş yere harcayarak bitirmek. • **Çarçur olmak;** ziyan olmak; boşa gitmek
çardak is. (Far.) Gölgelik olsun diye ya da asma gibi tırmanıcı bitkilerin sarılması için dört direkle yapılmış çatı.
çare is. (Far.) Bir amaca erişmek için tutulması gereken yol; çıkar yol; yardım; ilaç.
çarık is. 1. İşlenmemiş deriden yapılma köylü papucu. 2. Yokuş aşağı inen bir arabayı frenlemek için tekerleğin altına konulan demir parçası.

çarık

çark is. (Far.) Bir eksenin etrafında dönen tekerlek biçimindeki makine parçası.
çarkçı is. 1. Bir makineyi ya da bir geminin makine bölümünü yöneten kimse. 2. Çarkla kesici araçlar bileyen adam; bileyici.
çarkıfelek is. (Far.) 1. Çiçekleri tekerlek gibi olan, tırmanıcı bir süs bitkisi. 2. Yakılınca döne döne ateş saçan donanma fişeği.
çarmıh is. (Far.) Eski Romalıların suçluları ceza olarak gerdikleri haç biçimindeki direk.
çarpı is. 1. Matematikte birbiriyle çarpılan iki sayı arasına konulan (x) işareti. 2. Kaba sıva; çarpma sıva.
çarpık s. Düzgünlüğü bozularak eğrilmiş. • **Çarpık çurpuk;** eğri büğrü; çok çarpık
çarpım is. Matematikte çarpma işleminin sonucu olan sayı. • **Çarpım tablosu;** birden dokuza kadar olan sayıların birbirleriyle çarpımlarını gösteren çizelge.
çarpıntı is. Yüreğin hızlı ve sık vurması.
çarpışmak f. 1. Birbirine çarpmak; tokuşmak. 2. Vuruşmak; savaşmak.
çarpma is. 1. Çarpmak eylemi 2. Çarpa çarpa yapılan şey. 3. Matematikte verilen iki sayıdan birincisini ikinci sayı kadar çoğaltarak bir üçüncü sayıyı elde etme işlemi; darp; zarp.
çarpmak f. 1. Hızla vurmak. 2. Çarpma işlemini yapmak. 3. Yürek hızlı çalışmak.
çarşaf is. (Far.) 1. Yatağa serilen ya da yorgana geçirilen bez örtü. 2. Kimi kadınların başlarından örtündükleri sokak giysisi
çarşı is. (Far.) Dükkânların bu-

lunduğu alışveriş yeri.

çat is. Sert nesnelerin birbirine çarpınca ya da kırılınca çıkardığı ses. • **Çat kapı;** beklenmedik bir zamanda gelmek. • **Çat etmek;** çat diye ses çıkarmak.

çatal is. 1. Yemek yenilen, madenden yapılma dişli araç. 2. İki ya da daha çok kollara ayrılan değnek. 3. Harmanda ekin saplarını ayırmaya yarayan ucu dişli araç; diren.

çatalağzı is. Bir akarsuyun denize eriştiği yerde iki kol arasında oluşan üçgen biçiminde adacık; delta.

çatallaşmak f. Olasılıklar çoğaldığı için anlaşılması güç bir duruma gelmek; zorlaşmak.

çatana is. Genellikle motorsuz deniz taşıtlarını çeken küçük vapur.

çatı is. 1. Bir yapının en üstünü örten bölüm. 2. Birbirine çakılmış, çatılmış şeyler. 3. Yapının tavanı ile damı arasındaki bölüm. 4. İnsan ve hayvan iskeletinin kuruluşu.

çatık s. 1. Çatılmış olan; uçlarından birleştirilmiş olan. 2. Asık. • **Çatık kaş;** birbirine bitişik kaş; öfkeli. • **Çatık surat;** öfkeli yüz.

çatır çatır zf. Gevrek şeylerin kırılırken ya da sökülürken çıkardıkları ses.

çatırdamak f. 1. Çatır çatır ses çıkarmak. 2. Yıkılmaya yüz tutmak.

çatırtı is. Çatırdayan bir şeyin çıkardığı ses.

çatışmak f. 1. Vuruşmak; dövüşmek. 2. Kavga etmek. 3. Düşünceleri birbirine karşıt olmak; çelişmek.

çatkı is. 1. Uç uca birbirine çatılan şeylerin topu. 2. Başa çepçevre bağlanan bağ; kaşbastı.

çatlak s. Çatlamış olan; parçalara ayrılmayarak yarılmış şey. Mec. Akılca zayıf olan kimse. • **Çatlak ses;** sağlıksız, pürüzlü ses

çatlamak f. 1. Parçaları ayrılıp dağılmadan yarılmak. 2. Mec. Çok acı çekmek; aşırı ölçüde merak, sıkıntı, sabırsızlık, kıskançlık duymak.

çatmak f. 1. Tüfek, kereste, kılıç gibi uzun şeyleri tepelerinden tutturmak. 2. Bir yapıda kereste vb şeyleri birbirine iliştirmek. 3. Giysi parçalarını dikmeden önce geçici olarak tutturmak. 4. Sert sözler söylemek; azarlamak. • **Gelip çatmak;** hoşa gitmeyen bir şeyin vakti gelmek.

çat pat zf. Tek tük; ara sıra; biraz. • **Çat pat konuşmak;** bir dili pek az bilmek.

çatpat is. Üzerine basılınca ya da bir yere sürtülünce çat pat diye patlayan bir eğlence fişeği.

çatra patra zf. Bir dili şöyle böyle, biraz konuşma.

çavdar is. Ekmeği esmer olan, hayvanlara yem olarak da verilen arpa ve buğday biçimindeki tahıl.

çavuş is. 1. Askerlikte onbaşıdan sonra gelen ve manga komutanlığı yapan erbaş. 2. Bir işin ya da işçilerin başındaki sorumlu kişi.

çavuşüzümü is. İnce kabuklu, iri taneli, ufak çekirdekli bir çeşit üzüm.

çay is. (Çince'den) Kurutulmuş yapraklarının kaynatılmış suyu içilen bir ağaççık.

çay is. Dereden büyük, ırmaklan küçük akarsu.

çaydanlık is. İçinde çay demle-

nen kap.

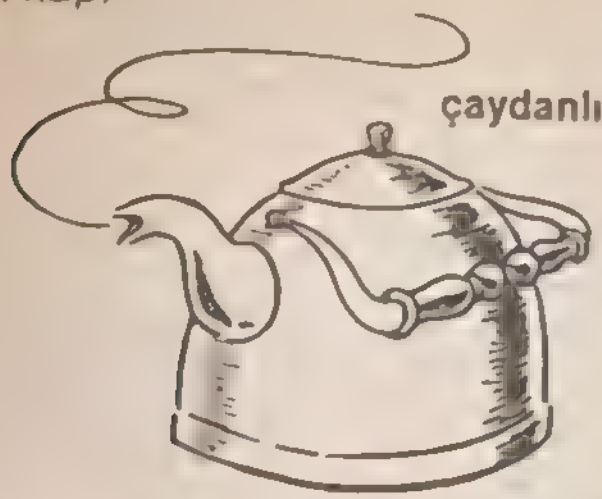

çaydanlık

çayır is. Üzerinde kendi kendine otlar yetişen düz ve nemli yer.

çaylak is. 1. Uzun kanatlı, çengel gagalı, civcivleri ve küçük kuşları avlayan yırtıcı bir kuş. 2. Mec. Deneyimsiz; toy kişi.

çeç is. Tahıl yığını.

çeçe is. İnsana uyku hastalığı getiren bir çeşit Güney Afrika sineği.

çehre is. (Far.) 1. Yüz. 2. Mec. Görünüş.

çekecek is. Ayakkabıyı rahatça giyebilmek için kullanılan, içi oluklu bir araç.

çekememek f. 1. Çekme işini yapamamak. 2. Kıskanmak.

çeki is. 1. Tartı. 2. İki yüz elli kiloluk bir ağırlık ölçüsü. 3. Mec. Üzüntü, sıkıntı. 4. • **Çekidüzen;** biçim; tertip; düzgünlük..

çekici s. 1. Çekme işini yapan. 2. Mec. Hoşa giden, beğenilen; cazibeli.

çekiç is. Çivi çakmaya, maden vb. dövmeye yarayan, demir uçlu, tahta saplı alet.

çekiç

çekik . 1. Gerilerek bir yana doğru çekilmiş. 2. İçeriye doğru girmiş; batık

çekiliş is. 1. Bir şey ortadan çekilmek . 2. Piyango çekilme işi.

çekilme 1. Çekilmek eylemi. 2. Geri gitmek. 3. Deniz sularının gerilemesi.

çekilmek f. 1. Çekmek işine konu olmak. 2. Kendini geri çekmek. 3. Bir işten ayrılmak; istifa etmek. 4. Gerilemek.

çekim is. 1. Çekmek eylemi. 2. Makineyle resim çıkarma işi. 3. Dilbilgisinde sözcüklerin zamana ve kişilere göre sıralanması. 4. Bir cismin başka bir cismi kendine doğru yürütme gücü; cazibe.

çekimser s. Bir konu üzerinde düşüncesi olmayan; düşüncesini belirtmeyen; hiçbir yanı tutmayan; müstenkif.

çekingen s. Her şeyden çekinme huyu olan; sıkılgan; ürkek.

çekinmek f. Sakınmak; bir şeyi yapmaya eli varmamak.

çekirdek is. 1. Meyvelerin içindeki sert bir kabukla kaplı tohum. 2. Mec. Bir şeyin özü. • **Çekirdekten yetişme;** bir işe küçük yaştan başlayarak gelişmiş ve yetişmiş olan kimse

çekirge is. Uzun olan arka bacakları sayesinde sıçrayabilen, bitkiler için zararlı, uçucu bir böcek.

çekişmek f. 1. Karşılıklı çekmek. 2. Az çok kavga etmek; aşırı tartışmak. 3. Aralarında ad çekmek. 4. Mec. Üstünlük kazanmaya çalışmak.

çekişmeli s. Zorlu; sert; kolay olmayan.

çekiştirmek f. 1. Bir şeyi iki ucundan tutarak ayrı yönlere doğ-

ru çekmek. 2. Bir kimsenin arkasından kötü konuşmak; kötülemek; dedikodu yapmak.

çekme is. 1. Çekme eylemi. 2. Çekmece. 3. Düzgün ve biçimli.

çekmece is. 1. Masa, dolap gibi şeylerin dışarı çekilen gözü; çekme. 2. Değerli şeyler saklanan küçük, süslü sandık. 3. Kuytu koy.

çekmek f. 1. Ucundan tutup uzatmak. 2. Bir şeyi tutup kendine ya da başka bir yöne doğru yürütmek. 3. İçine almak. 4. Bir yerden başka bir yere taşımak. 5. Bulup toplamak. 6. Atmak; vurmak. 7. Bir yakınına benzemek. 8. Daralıp kısalmak. 9. Tartmak. 10. Ağırlığı olmak. 11. **Mec.** Zor durumlara uğramak. • **Çek arabanı;** git buradan. • **Çekip çevirmek;** iyi yönetmek. • **Çekip gitmek;** sıvışmak.

çektirme is. 1. Çektirme işi. 2. Kürekle yürütülen, tek direkli, büyük odun kayığı.

çelenk is. Çiçek ve ince dallarla yapılmış halka.

çelik is. 1. Dayanıklılığı artırılmış demir. 2. Kısa kesilmiş dal. • **Çelik gibi;** zayıf ama çok sağlam vücut.

çelikçomak is. Çocukların çomakla dal parçalarına vurarak oynadıkları oyun.

çelimsiz s. Zayıf; güçsüz; cılız.

çelişik s. Çelişme halinde olan; içinde çelişme bulunan; mütenakız.

çelişmek f. Birbirini tutmamak; karşıt düşmek.

çelme is. Birisini devirmek için ayakları arasına ayak uzatma. • **Çelme atmak;** bir işin olumlu olmamasına çalışmak.

çelmek f. 1. Düşürmek. 2. Engel olmak; yolundan çevirmek. 3. Vurmak; çarpmak. 4. Kandırıp caydırmak.

çeltik is. Kabuğu yıkanmamış pirinç.

çember is. 1. Ortasındaki değişmez bir noktadan aynı uzaklıktaki noktaların meydana getirdiği daire. 2. Çocukların oynamak için çevirip ardından koştukları büyük bir halka biçimindeki oyuncak

çemen is. Maydanozgillerden bir bitki ve bunun kokulu tohumu. Bu tohumun karabiber ve sarımsakla karıştırılmasından elde edilen hamura da "çemen" derler ve pastırmanın korunması için üzerine sürülür.

çemkirmek f. Arsızca karşılık vermek.

çene is. 1. Ağızda dişlerin saplanmış olduğu altlı üstlü iki kemik parçası. 2. **Mec.** Çok konuşma; gevezelik. • **Çene çalmak;** gevezelik etmek; çok konuşmak. • **Çene yormak;** boşuna konuşmak. • **Çenesi düşük;** geveze; çok konuşan. • **Çenesini tutmak;** düşündüğünü, bildiğini söylemeyip saklamak.

çeneli s. **Mec.** Çok söyleyen; geveze.

çengel is. (Far.) Bir şeyi takmaya yarayan ucu kıvrık demir. • **Çengel takmak;** uğraşmak; bir işe karışıp ardını bırakmamak; kötülük etmek için el atmak

çengi is. (Far.) Çalgı çalıp oynayarak eğlenmeyi iş edinmiş kadın

çentik is. Bir şeyin kenarından kesilerek ya da oyularak oluşturulan küçük kertik

çentmek f. 1. Bir şeyin kenarlarını ya da üstünü çentik çentik etmek. 2. İnce ince doğramak

çerçeve is. (Far.) 1. Resim, yan

ayna gibi şeylerin kenarlığı. 2. Pencere camlarının, kapıların oturtulduğu kenar. 3. **Mec.** Bir düşünce alanının sınırları ya da bu sınırlar içinde olan.

çerçi is. Köylerde, pazarlarda dolaşarak ufak tefek satan satıcı.

çerçöp is. 1. Çalı çırpı, odun kırıntısı; süprüntü. 2. ün. Çocuk oyunlarında dikkati çekmek için kullanılan uyarma sözü.

çerez is. 1. Asıl yemekten sayılmayan zeytin, peynir gibi yiyecekler. 2. Yemek dışında yenen yemişler.

çeşit is. Tür; örnek; nevi; cins. • **Çeşit çeşit;** türlü türlü.

çeşitkenar is. Matematikte kenarlarından hiçbiri ötekine eşit olmayan; çokgen.

çeşme is. (Far.) Herkesin yararlanması için yapılmış su akan yer.

çeşni is. (Far.) Tat; lezzet, ornek

çete is. Ordu dışında silahlı küçük birlik; milis.

çetele is. (Yun.) Üzerine çentikler çizerek hesap tutulan tahta parçası. • **Çeteleye dönmek;** insanın bir yerinde birçok çizikler, sıyrıklar olmak.

çetin s. 1. Başarılması güç olan; sert; katı. 2. **Mec.** Yola getirilmesi güç olan kimse.

çetrefil s. Anlaşılması güç; karışık.

çevik s. Hareketleri çabuk, canlı, atik, sağlam insan ya da hayvan.

çeviri is. Bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı; tercüme.

çevirmek f. 1. Bir şeyin yönünü değiştirmek. 2. Döndürmek. 3. Bir dilden başka dile aktarmak. 4. Kuşatmak. 5. Alt üst etmek.

çevirmen is. Bir yazıyı bir dilden başka bir dile aktaran kimse; tercüman.

çevre is. 1. Bir şeyin kenarları, yakını, dolayı, etrafı, civarı. 2. Bir kimse ile ilişkisi olanların tümü. 3. Sırma işlemeli büyük mendil.

çevrili s. Kuşatılmış; çevrilmiş.

çeyiz is. (Ar.) Evlenecek bir kız için hazırlanmış eşyalar; cihaz.

çeyrek s. (Far.) 1. Dörtte bir. 2. On beş dakikalık zaman.

çeyreklemek f. Süt çocuklarının kollarını ve bacaklarını çaprazlama gererek idman yaptırmak.

çıban is. Bedenin bir yerinde, deri üzerinde beliren irinli, kırmızımsı kabarcık. • **Çıban başı:** 1. Çıbanın kendiliğinden açılmak üzere olduğu uç. 2. **Mec.** Kurcalandığında kötü sonuçlar verebilecek olan sorun.

çığ is. Dağdan büyüyerek yuvarlanan kar kümesi.

çığır is. 1. Çığın açtığı yol. 2. Patika. 3. **Mec.** Başkalarının da yararlanabileceği yol; yöntem. • **Çığır açmak;** herhangi bir konuda öncü olmak; başkalarının da izleyeceği yeni bir anlayış ortaya koymak.

çığırtkan is. Seyirci ya da alıcı toplamak için bağıra bağıra övücülük yapan kimse

çığlık is. Acı, acı ya da ince ve keskin bir sesle bağırmak; feryat.

çıkagelmek f. Beklenmedik bir zamanda gelmek.

çıkar is. Kişisel yarar; kazanç; menfaat.

çıkarcı is. Yalnız kendi çıkarını düşünen kimse.

çıkarma is. 1. Çıkarma işi. 2. Matematikte belli bir sayıdan başka bir sayıyı eksiltme işlemi. 3. Kıyılara, daha çok düşman kıyılarına asker çıkarma işi.

çıkarmak f. 1. Meydana koy-

mak. 2. Çıkmasını sağlamak. 3. Sökmek. 4. Vücutta sivilce ya da lekeler belirmek. 5. Giyilen şeyleri vücuttan ayırmak.

çıkı is. Küçük bohça.

çıkık s. 1. Yerinden çıkmış organ. 2. Çıkıntılı olan.

çıkıkçı is. Çıkık organları onaran kimse; kırıkçı.

çıkıtlamak f. Çıkın yapmak.

çıkın is. İçinde öteberi bulunan mendil, bohça, çevre. Bir çeşit bez paket.

çıkıntı is. Düz bir yüzeydeki tümsek ya da düzgünlüğü bozan kısım.

çıkış is. 1. Çıkmak eylemi ya da biçimi. 2. Koşuya başlayış. 3. Kuşatılmış askerin yaptığı saldırı. 4. Beklenmedik sert konuşma.

çıkışlı s. Belli bir okulu ya da öğrenim derecesini bitirmiş olan kimse; mezun; neşetli.

çıkışmak f. 1. Azarlamak; paylamak. 2. Yetmek; yeter olmak.

çıkma is. 1. Çıkma işi. 2. Bir yapının dışarı doğru uzanan kısmı. 3. Bir yazının kenarına yazılan ve metinle ilgili not.

çıkmak f. 1. İçeriden dışarıya uğramak. 2. Bir işten ayrılmak; ilgiyi kesmek. 3. Bir okuldan mezun olmak. 4. Sıyrılmak, ayrılmak. 5. Bir yerin yukarısına varmak ya da yükselmek. 6. Talihine ya da payına düşmek. 7. Yerinden oynamak. 8. Yayınlanmak.

çıkmaz s. 1. Sonu kapalı olan yol. 2. **Mec.** İçinden çıkılmaz iş. • **Çıkmaza girmek;** çözülmez ve karmaşık duruma gelmek.

çıkrık is. 1. Kuyudan su çekmeye yarayan ya da ağır bir şey çekecek ipin sarılmasına yarayan silindir biçimi dolap. 2. El ya da ayak yardımıyla iplik sarılan araç.

çılbır is. Yoğurtlu yumurta yemeği.

çıldırmak f. Aklını kaçırmak; delirmek.

çılgın s. 1. Deli. 2. Delicesine aşırı davranışlarda bulunan.

çıma is. (İtl.) Gemi bağlama halatı. • **Çıma vermek;** halat uzatmak.

çımacı is. Vapurlarda, iskeleler de çıma uzatan ya da tutan işçi.

çınar is. (Far.) Kalın gövdeli, uzun ömürlü, koyu gölgeli, geniş yapraklı bir ağaç.

çınar

çıngırak is. Küçük çan

çınlamak f. Yankılanmak, çın diye ses çıkarmak

çıpı çıpı is. Çocuk dilinde yıkama.

çıpıldak s. Küçük çocuklar için çıplak.

çıplak s. 1. Üzerinde hiçbir giysi olmayan; soyunmuş. • **Çıplak gözle;** görmeye yarayan hiçbir alet kullanmadan. 2. Pek zoğurt kimse.

çıra is. (Far.) Çam vb. reçineli ağaçların yağlı ve çabuk tutuşan yeri.

çırak is. 1. Bir işi öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse. 2. Getir-götür yapan dükkân yamağı.

çırılçıplak, çırçıplak s. Üstünde bir giysi olmayan; büsbütün çıplak.
çırpınmak f. 1. Ağrı sızı etkisiyle elini, kolunu oynatmak. 2. Telâşa düşmek.
çırpıntı is. 1. Çırpınma. 2. Sulann ufak ve çok hareketli dalgalar halinde olması.
çırpıştırmak f. 1. İnce değnekle hafifçe vurmak. 2. **Mec.** Acele acele yazmak. 3. Bir işi üstünkörü yapmak.
çıta is. Düzgün kesilmiş, ensiz ve uzun tahta.
çıtçıt is. Giysilerde düğme yerine kullanılan, karşılıklı dikilen ve birbirinin içine geçerek kapanan bir çeşit düğme.
çıtı pıtı s. Sevimli ve ufak tefek.
çıtır çıtır zf. Kömür ve odun yanarken ya da ince, gevrek şeyler kırılırken çıkan ses.
çıtırdamak f. Çıtır çıtır ses çıkarmak.
çıtırtı is. Çıtır çıtır çıkan ses.
çıtkırıldım is. ve s. Yapmacık denecek derecede aşırı ince, kibar ve gösterişi seven kimse.
çıtlamak f. Çıt çıt diye ses çıkarmak.
çıtlatmak f. 1. Bir şeyden çıt diye ses çıkarmak. 2. **Mec.** Biraz bilgi vermek; sezdirmek.
çıyan is. Çokayaklı, sarımtırak renkli, zehirli bir böcek. • **Çıyan gibi;** hain bakışlı sarışın kimse.
çiçek is. 1. Bitkilerin üreme organlarını taşıyan, göz alıcı renklerde olan, çoğu güzel kokulu bölümü. 2. Süs bitkisi. 3. İyi göründüğü halde aslında kötü olan kimse. • **Çiçek hastalığı;** yüzde irinli kabarcıklarla beliren, izler bırakan, ateşli ve bulaşıcı bir hastalık. • **Çiçek gibi;** durumu çok düzgün; giydiklerini kendine çok yakıştırmış olan. • **Çiçeği burnunda;** taze; yeni olmuş; yeni yetişmiş.
çiçekbozuğu is. 1. Çiçek hastalığının yüzde bıraktığı yara yerleri. 2. Çopur.
çiçektozu is. Çiçekte döllenmeyi sağlayan toz.
çiçeklik is. 1. Çiçek tarlası. 2. Çiçekleri dış etkilerden korumak için yapılmış saydam, kapalı yer; sera. 3. İçine kopanılmış çiçek konan kap; vazo.
çift s. 1. İki ile bölünebilen sayı. 2. İkisi bir bütün olan takım; iki tane. 3. Tarım yapabilmek için birlikte koşulan iki hayvan. 4. Toprağı sürmek için hayvanları sabana, pulluğa bağlamak.
çiftçi is. Geçimini tarla işleriyle uğraşarak sağlayan kimse.
çifte s. (Far.) 1. İkisi bir arada; ikili. 2. is. At, eşek gibi hayvanların arka ayaklarıyla attıkları tekme. 3. İki namlusu olan av tüfeği. • **Çifte kavrulmuş;** 1. İnce kesilmiş, bir çeşit lokum. 2. **Mec.** Bir sınıfta ikinci yılını okuyan öğrenci (Argo). 3. **Mec.** Sıkılmaz; çok pişkin kimse.
çiftekanatlılar is. Sinekler gibi iki kanatlı ve emici böcekler.
çifteker is. Ayakla çevrilen, iki tekerlekli binit; bisiklet.
çiftenağra is. Birbirine bağlı iki ufak dümbelekten meydana gelmiş vurma saz.
çiftetelli is. Göğüs titreterek, gerdan kırarak oynanan çok hareketli bir oyun ve oyun havası.
çiftlik is. Çeşitli hayvan yetiştirilen, tarım yapılan, üzerinde yapılar bulunan geniş arazi.
çiftsayı is. Matematikte ikiye bölünebilen sayı.

çiğ s. 1. Pişmemiş; az pişmiş. 2. **Mec.** Daha olgunlaşmamış; yetişmemiş kimse. 3. **Mec.** Uygun olmayan ve göze batan renkler. 4. **Mec.** Kaba ve yakışıksız.

çiğdem is. Pembe, beyaz ve sarı renklerde çiçek açan, zambakgillerden bir kır bitkisi.

çiğnemek f. 1. Dişler arasında ezmek; öğütmek. 2. Ayak ya da tekerlek altında ezmek. 3. **Mec.** Sayılması gereken bir şeyi ya da kimseyi saymamak.

çiklet is. (İng.) Ambalaj içinde satılan, kokulu hazır sakız.

çikolata is. (Meksika dilinden) Kakaodan yapılan, içine süt, fındık, fıstık gibi şeyler de katılabilen şekerleme.

çil is. 1. Yüzde beliren sarımsı lekeler. 2. Tüyünde benekler bulunan hayvan. 3. Dağtavuğu denilen bir av kuşu. • **Çil yavrusu gibi dağılmak;** her biri bir yana gitmek; perişan olmak.

çile is. (Far.) Eziyet; sıkıntı. • **Çile çekmek;** sıkıntı çekmek. • **Çile doldurmak;** sıkıntılı bir durumun sona ermesini beklemek. • **Çileden çıkmak;** sabredemeyerek sinirlenmek, taşmak.

çile is. İplik yumağı.

çilek is. Sapları sürüngen, ufak çekirdekli, pembe ve kırmızı renkli, güzel kokulu bir bitki ve meyvesi.

çilek

çilemek f. Bülbül için ötmek.

çilingir is. (Far.) Anahtar, kilit işleri yapan usta.

çim is. Bahçeleri ve parkları yeşillendirmek için dikilen ince yapraklı ve uzun ömürlü bitki.

çimdik is. 1. Parmak uçlarıyla vücudun bir yerini sıkmak. 2. İki parmak ucu arasına alınabilen miktar. • **Çimdik atmak;** çimdiklemek.

çimen is. (Far.) Kırlarda kendiliğinden yetişmiş çim.

çimento is. (İtl.) Kirecin ve kil toprağın özel fırınlarda pişirilip dövülmesiyle elde edilen ve sıvı hali kuruyunca sertleşen külrengi bir toz.

çimlenmek f. 1. Filizlenmek. 2. Üzerinde çim bitmek. 3. **Mec.** Kendisinin olmayan şeylerden az çok yarar sağlamak.

çimmek f. Bütün vücudunu suya sokmak; yıkanmak.

çingene is. 1. Izgara, maşa gibi şeyler yaparak geçinen, göçebe yaşayan bir topluluk. 2. **Mec.** Açgözlü; cimri.

çini is. (Far.) Beyaz topraktan yapılan, dışı sırla kaplı, üzeri resimli süs eşyası ya da yapı gereci.

çinko is. (İtl.) Mavimsi beyaz renkte, yapı işlerinde ve kalıp kacak yapımında kullanılan maden.

çipil s. Gözleri zayıf ve kirpikleri dökülmüş kimse.

çipura is. Eti beyaz ve lezzetli olan bir Akdeniz balığı.

çiriş is. Çirişotunun kökü dövülerek yapılan, su ile karıştırılınca tutkallaşan ve daha çok kunduracılıkta kullanılan bir toz.

çirkef is. (Far.) 1. Birikmiş pis su; pis ve kokuşmuş su. 2. **Mec.** İğrenç ve insanı rahatsız eden şey ya da kimse. • **Çirkefe taş atmak;** edepsiz bir kimsenin kötü tepkisine yol açacak gibi davranmak.

çirkin s. (Far.) 1. Güzel olmayan; göze ve kulağa hoş gelmeyen. 2. Yakışık almayan.

çiroz is. 1. Yumurtasını bırakarak yağsızlaşmış ve zayıflamış uskumru balığı. 2. **Mec.** Çok zayıf kimse.

çiselemek f. İnce ince yağmur yağmak.

çisenti is. Toz gibi ince yağan yağmur.

çiş is. Sidik.

çit is. Bahçe, bostan gibi yerlerin çevresine çalı, kamış, ağaç dalı gibi şeylerden çekilmiş duvar.

çitilemek f. Çamaşırı temizlemek için elde ovalayarak yıkamak.

çivi is. İki şeyi birbirine tuttırmak için çakılan, ucu sivri başlı, madenden ya da ağaçtan yapılmış çubuk.

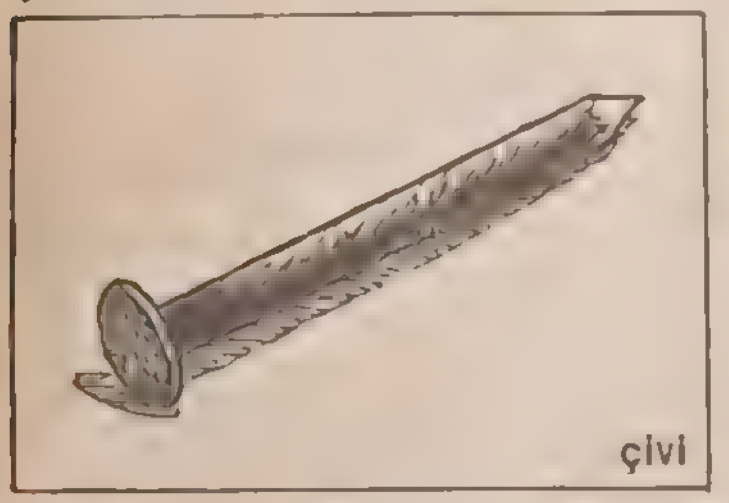

çivi

çivileme is. 1. Çivilemek işi. 2. Denize dik ve ayaküstü atlamak.

çivit is. Çamaşırın sarılığını gidermek için son suya katılan mavi renkli, bitkisel toz boya.

çiviyazısı is. Eski Mezopotamya ve Anadolu'da kullanılmış çivi biçimindeki yazı türü.

çiy is. Havadaki su buharının soğumasından ötürü sabahları bitkiler ve yerler üzerinde görülen su damlaları.

çizelge is. Ölçülü çizgilerle bölünmüş kağıt; cetvel.

çizgi is. Uzun ve ince iz.

çizik is. Çizilmiş; çizgi.

çizme is. 1. Çizme işi. 2. Koncu diz kapaklarına varan bir çeşit ayakkabı.

çizme

çizmek f. 1. Çizgi çekmek. 2. Sivri bir şeyle tırmalamak. 3. Resmini yapmak. 3. Silmek; karalamak.

çoban is. (Far.) Sürüleri güden ve otlatan kimse.

çobanpüskülü is. Yaprakları dikenli bir süs bitkisi.

çobanyıldızı is. Yön belirlemeye yarayan, çok parlak bir yıldız; çulpan; zühre; venüs.

çocuk is. 1. Küçük yaştaki erkek ya da kız; insan yavrusu; evlat. 2. Yaşına uygun davranmayan kimse.

çoğalmak f. Eskisinden daha çok olmak.

çoğu s. 1. Büyük bölümü. 2. zm. Çok kez; birçok.

çoğul s. Sayısı birden çok olan.

çoğumsamak f. Çok görmek.

çoğun, çoğunca zf. Çok kez; sık sık; ekseriya.

çoğunluk is. Sayıca üstünlük; ekseriyet.
çok s. ve zf. Az olmayan; bol; gerektiğinden fazla; sayı ya da ölçü bakımından üstün; sık sık; bir şeyin büyük bölümü. *Mec.* • **Çok görmek;** esirgemek. • **Çok olmak;** karşısındakini bıktırmak.
çokayaklılar is. Kırkayak, çıyan gibi vücudunun her ekleminden bir çift ayak çıkan hayvanlar.
çokbilmiş s. Sinsi; kurnaz.
çokgen is. Geometride dörtten çok kenarı olan şekil.
çokgözeliler is. Yapısında birden çok göze bulunan hayvan ya da bitki; çokhücreli.
çolak s. Eli ya da kolu sakat olan kimse.
çolpa s. Beceriksiz; acemi; bir işe yaramayan.
çomak is. Değmek.
çomar is. Çoban köpeği; iri köpek.
çopur s. Yüzünde çiçek-hastalığı çukurlukları fazlaca olan kimse; çiçekbozuğu.
çorak s. Verimsiz toprak.
çorap is. Ayağa geçirilen ve kundura içine giyilen giyecek. • **Çorap söküğü gibi gitmek;** başladıktan sonra arkası kolaylıkla gelmek.
çorba is. 1. İçine çeşitli yiyecekler konulan sulu aş. 2. *Mec.* Karışıklık. • **Çorbada tuzu bulunmak;** bir işe az çok emeği geçmek.
çorbacı is. 1. Eskiden Hıristiyan ileri gelenlerine verilen ad. 2. Gemi patronu. 3. Yeniçerilerde takım komutanı.
çotuk is. Kesilen ağacın topraktan yukarı kalan bölümü.
çöğür is. 1. Gövdesi iri, sapı kısa bir çeşit saz. 2. Ekinler içinde biten dikenli bir yabanıl ot.
çökelek is. Yağı alınmış bir cins peynir; kesik; ekşimik.
çökelmek f. Bir sıvıda erimiş madde dipte toplanmak; teressüp etmek.
çökmek f. 1. Bulunduğu yerden aşağı inmek. 2. Yıkılmak; parçalanmak. 3. Dinçliğini yitirmek. 4. Oturmak; çömelmek.
çökük s. Çökmüş; çukurlaşmış; batmış; yıkılmış.
çöküntü is. Çökünti; dibe çöken şeyler; tortu; göçük; çöken şeyden kalan.
çöl is. Kumluk, ıssız, susuz, ağaçsız, geniş arazi. • **Çöle dönmek;** bakımsız ve kurak bir durum almak.
çömelmek f. Dizleri toplayıp topuklar üzerine oturmak.
çömez is. 1. Eskiden medrese öğrencisi. 2. Çırak; yamak. 3. *Mec.* Bir zanaatı öğrenmek için bir ustayı izleyen kişi.
çömlek is. Topraktan yapılmış tencere.
çöp is. 1. Süprüntü; yararsız şeyler. 2. Saman inceliğinde dal, sap ya da tahta parçaları.
çöpçü is. Temizlik işçisi.
çöplenmek f. 1. Şundan bundan birer parça yemek. 2. Kendine açıktan ufak tefek yarar sağlamak.
çörek is. Yağlı, şekerli ya da şekersiz, unlu, ekmek cinsinden yiyecek.

çörek

çöreklenmek f. 1. Yılan için halka halinde kıvrılıp kalmak. 2. Mec. Kolay kolay gitmemek; oturup kalmak.

çöreotu is. Susam büyüklüğünde, çöreklere çeşni vermek için ekilen siyah tohum.

çöven is. Kökü ve dalları sabun gibi köpüren temizleyici bir bitki.

çöz is. Bumbar yağı.

çözgü is. Dokumacılıkta atkıların geçirildiği uzunlamasına ipler; arış.

çözmek f. 1. Bir düğümü, bağlı ya da sarılı bir şeyi açmak. 2. Bir sorunu anlaşılmazlıktan kurtarmak. 3. Bir şeyin bilinmeyen yönünü bulup açıklamak.

çözük s. Çözülmüş olan.

çözülmek f. 1. Düğüm ve bağ açılmak. 2. Yumuşamak; çözülmek. 3. Çetin bir sorun için anlaşılmak.

çözüm is. 1. Bir sorunun çözülmesi eylemi; bir sorunun çözülmesinden alınan sonuç. 2. Matematikte bir problemin sonucunu ortaya çıkarma.

çözümlemek f. Çözümleme yoluyla incelemek; tahlil etmek.

çubuk is. 1. İnce, uzun, değnek biçiminde sert şey. 2. Bir bitkiyi üretmek için toprağa daldırılan körpe dal. 3. Tütün içmeye yarar uzun ağızlık.

çuha is. Sık dokunmuş, tüysüz, ince yün kumaş.

çukur is. ve s. Çevre düzeyine göre aşağıda olan yer; derince oyulmuş.

çul is. Kıldan yapılmış kaba dokuma. • **Çul tutmaz**; bütün kazancını harcayan.

çulha is. Eltezgâhında bez dokuyan işçi.

çullanmak f. 1. Altta bırakmak için birinin üstüne abanmak. 2. Saldırmak. 3. Mec. Bezdirecek derecede üstüne varmak; musallat olmak.

çulluk is. Uzun gagalı, kısa bacaklı bir av kuşu.

çulluk

çuval is. (Far.) Pamuk, kenevir ipliklerinden ya da naylondan dokunmuş torba.

çuvaldız is. (Far.) Çuval gibi kaba dokunmuş şeyleri dikmeye yarayan, ucu sivri ve yassı büyük iğne.

çuvallamak f. 1. Çuvala koymak. 2. (Argo) Başaramamak; yüzüne gözüne bulaştırmak.

çürük s. 1. Sağlam olmayan; çürümüş. 2. Bir dış etkiyle vücutta beliren mor leke. 3. Sağlam bir temele dayanmayan görüş ya da düşünce. • **Çürüğe çıkmak**; sağlam olmadığı anlaşılmak. • **Çürük tahtaya basmak**; dikkatsizlik yüzünden bir işte başarısızlığa uğramak. • **Çürük çarık**; işe yaramaz, kötü.

çürümek f. 1. Bozulmak; dağılmak. 2. Sağlığını yitirmek. 3. Geçersiz olmak. 4. Dış etkilerle vücutta lekeler olmak.

D

d, D is. Türk alfabesinin beşinci harfi, ünsüz.

dadanmak f. 1. Bir şeyin tadını alarak alışmak. 2. **Mec.** Yarar ve çıkar umarak bir yere sık sık uğramak.

dadaş is. 1. Erkek kardeş. 2. Delikanlı, babayiğit kimse. 3. ün. Seslenme sözü.

dadı is. Çocuk bakımı ile görevli kadın.

dağ is. Çevresine göre yüksek tepe. • **Dağlar kadar,** aşırı ölçüde büyük. • **Dağ fare doğurdu;** büyük işler beklerken değersiz bir sonuç alındı. • **Hüt dağı gibi şişmek;** çok şişmek ya da kabarmak. • **Dağlara taşlara;** bizden uzak olsun.

dağ is. (Far.) 1. Kızgın demirle vurulan damga. 2. Zehiri gidermek ya da mikrobu öldürmek için kızgın bir madenle vücudu yakma.

dağcı is. Dağ sporu yapan kimse.

dağarcık is. Meşinden ya da dokumadan torba.

dağdağa is. Gürültü patırdı.

dağılmak f. Yayılmak; toplu bir durumdan ayrılmak.

dağınık s. Rasgele dağılmış, karışık; perişan; düzensiz.

dağlamak f. (Far.) 1. Kızgın bir demirle damga vurmak. 2. Yak

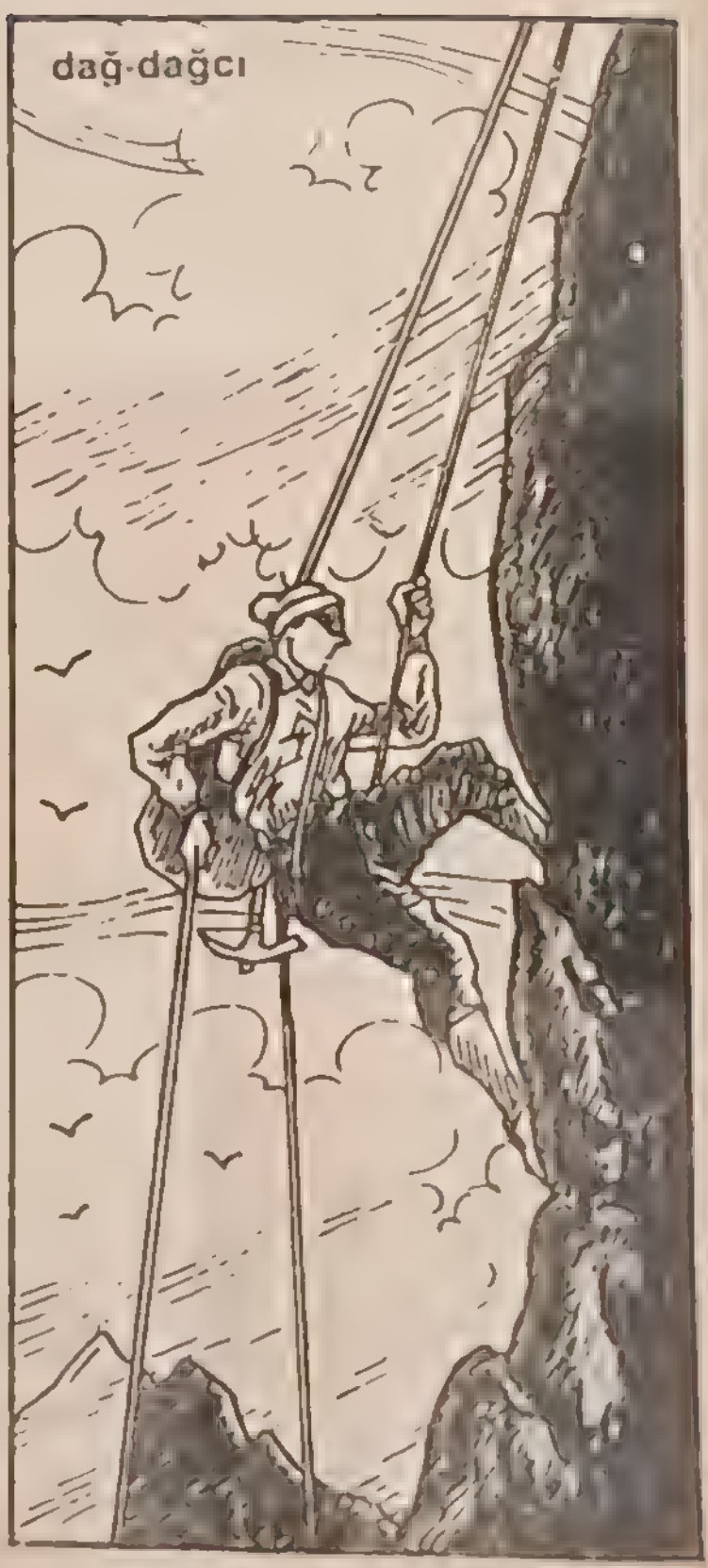

mak. 3. Tedavi amacı ile vücudun bir yerini yakmak. 4. **Mec.** Acısı yüreğe işlemek.

dağlıç is. Eti lezzetli bir koyun türü.

daha zf. 1. Şimdiye kadar; henüz. 2. Başka; çok; artık. • **Daha neler;** öyle şey olur mu?

dahi ed. de; da; bile; fazla olarak.

dahi s. ve is. Çok üstün yetenekli, olağanüstü işler başaracak güçte olan kimse.

daima zf. (Ar.) Her vakit; bidüzlye.

daire is. (Ar.) 1. Yuvarlak çizgi ve içinde kalan düzlem parçası. 2. Büyük bir yapının ayrıldığı bölümlerden her biri. 3. Devlet işlerini yöneten kuruluşlardan her biri.

dakik s. (Ar.) Her işi vaktinde yapan insan. 2. Düzenli işleyen. 3. İnce; nazik.

dakika is. (Ar.) Bir saatlik zamanın altmışta biri. • **Dakikası dakikasına;** tam vaktinde.

daktilo is (Yun.) 1. Yazı makinesi. 2. Makine ile yazı yazmayı iş edinen kimse.

daktilo

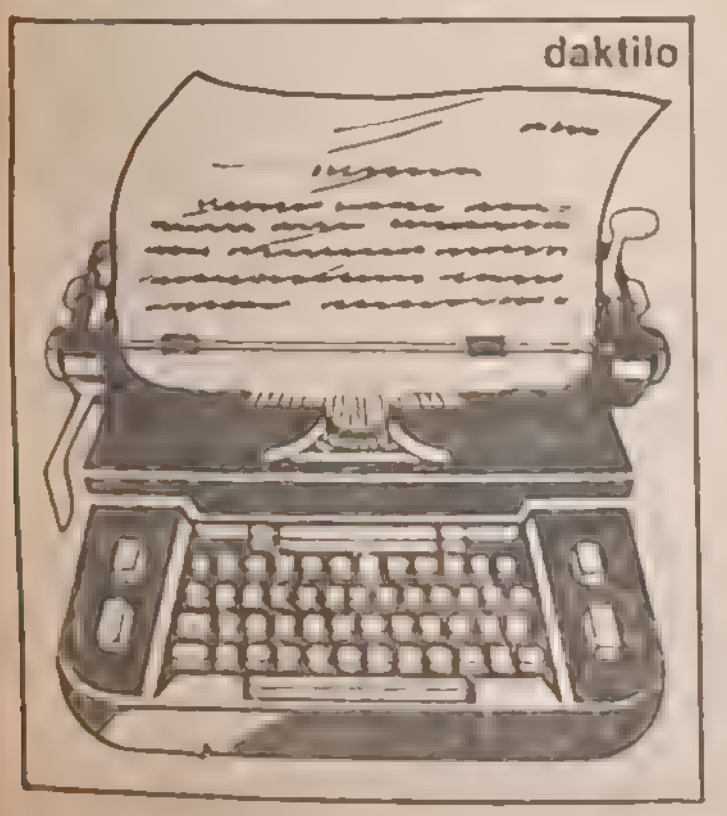

dal is. 1. Ağacın gövdesinden ayrılan sürgünleri. 2. Kol, bölüm. • **Dal budak salmak;** yayılıp genişlemek. • **Dalına basmak;** insanın hoşlanmadığı şeyi yaparak kızdırmak. • **Daldan dala konmak;** durmadan iş, konu ya da düşünce değiştirmek.

dal is. 1. Arka. 2. s. Çıplak; yalın.

dalak is. Midenin solunda bulunan, kan dolaşımını düzenleyen, mor renkli bir organ.

dalamak f. 1. Köpek, kurt vb. için ısırmak. 2. İnsan tenini kabartmak ya da kaşındırmak.

dalaşmak f. 1. Köpekler birbirini ısırmak. 2. Ağız kavgası.

dalavere is. (İtl.) Kötü iş; yalan dolan; aldatma.

daldırma is. 1. Daldırma işi. 2. Bir ağacın dalını toprağa daldırarak üretme yolu.

dalga is. 1. Deniz ya da göl sularının rüzgarla tümsek tümsek kabarıp köpürmesi. 2. (Argo) Gizli iş; dalavere. • **Dalga geçmek;** gereken işle uğraşmayıp aklı başka yerde olmak.

dalgakıran is. Limanı dalgalardan korumak için deniz içinde yapılan duvar.

dalgakıran

dalgıç is. Bir iş yapmak için suyun altında çalışmayı meslek edinmiş kimse.

dalgın s. Düşüncelere dalmış; kendinden geçmiş; unutkan kimse

dalkavuk is. ve s. Kendi çıkarı için başkalarına yapmacık saygı gösteren, öğücülük yapan kimse.
dalkılıç s. Kılıcını çekmiş olan.

dallandırmak f. 1. Dallanmasına yol açmak. 2. Bir şeyi çok ayrıntılı anlatmak; yaymak.

dallı s. 1. Dalları olan. 2. Üzerinde dallar işlenmiş giysi. • **Dallı budaklı;** ayrıntısı çok olan, çapraşık.
dalmak f. 1. Bir sıvının içine ya da bir yere hızla girmek. 2. **Mec.** Bir konu üzerinde çok durmak. 3. Hasta kendinden geçmek.
daltaban s. 1. Yalınayak. 2. **Mec.** Değersiz kimse.
dalya is. (İsveççeden) Yıldız çiçeği.
dalyan is. Deniz kıyılarında balık tutmak için ağ ve kazıklarla kurulan tuzak yeri. • **Dalyan gibi;** boylu poslu, iri yarı.
dam is. 1. Yapılarda çatıların üzerini örten kiremit kaplı örtü. 2. Ahır. 3. Cezaevi. 4. Dansta erkeğe eşlik eden kadın. 5. Tuzak; hile. • **Damdan düşer gibi;** birdenbire ve yersiz olarak. • **Dam üstünde saksağan vur beline kazmayı;** saçma ve yersiz söz ya da davranış.

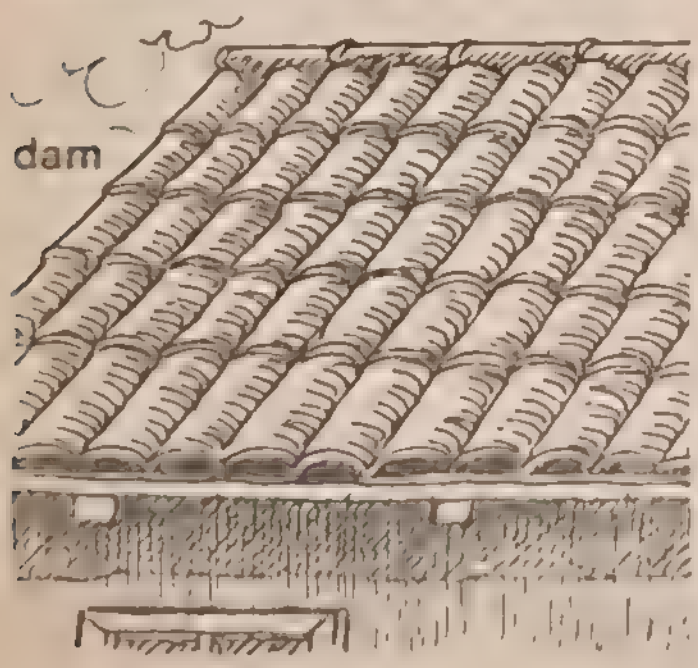
dam

dama is. (Fr.) Karelere ayrılmış bir tahta üzerinde iki kişiyle karşılıklı oynanan bir oyun.
damacana is. (İtl.) Dar ağızlı, geniş karınlı büyük şişe.

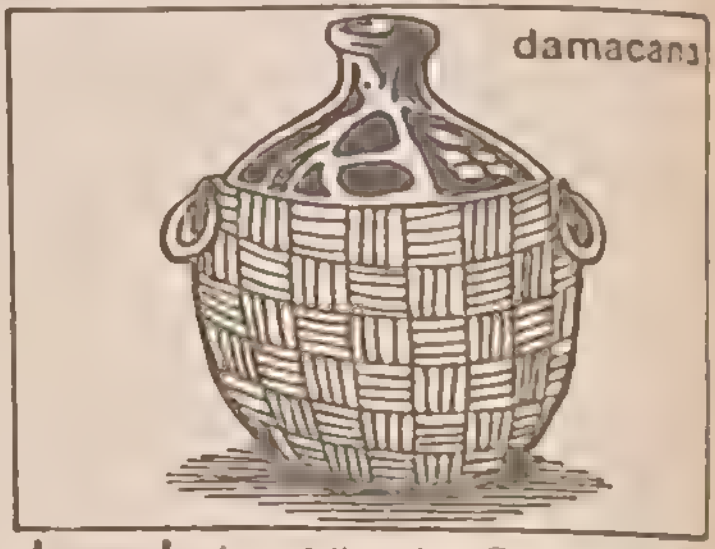
damacana

damak is. Ağız boşluğunun tavanı.
damalı s. Üstünde kareler bulunan.
damar is. 1. Canlılarda kanın ya da besleyici sıvının dolaştığı borucuk. • **Damarına basmak;** birini öfkelendirmek. 2. Bir cins taşta bulunan dalgalı çizgi. Belli bir madenin toplu bulunduğu toprak altındaki yer. 3. **Mec.** Huy. • **Damarı tutmak;** inat etmek; öfkelenmek.
damat is. (Far.) Güvey; evlenmekte olan erkek.
damga is. 1. Bir şeyin üzerine vurulan işaret. 2. Bir kimsenin herkesçe bilinen kusuru.
damgalamak f. 1. İşaret koymak. 2. Bir şeyin üzerine damga vurmak.
damıtmak f. Bir sıvıyı ısıttıktan sonra soğutarak yabancı maddelerinden arındırmak.
damızlık s. İyi döl almak için beslenen hayvan ya da yetiştirilen bitki.
damla is. 1. Sulu bir şeyin çok küçük miktardaki parçası. 2. Bir çeşit eklem hastalığı.

damlalık is. Bir sıvıyı damla damla akıtmak için kullanılan kauçuk başlıklı sivri uçlu bir araç.

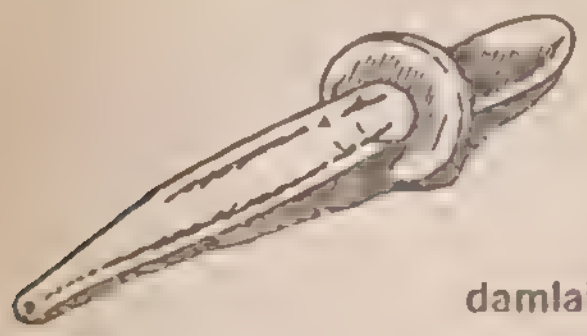

damlalık

damlamak f. 1. Damla biçiminde düşmek. 2. (Argo) İstenmeyen biri ansızın gelmek.

damlasakızı is. İri taneli, parlak renkli, iyi cins bir sakız.

dana is. İneğin sütten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu; buzağı.

dana

danaburnu is. Toprak altında yaşayan, bitki köklerini yiyen zararlı bir böcek.

dandini ön. 1. Düzensiz; darmadağınık. 2. Şımarık; hoppa.

dangalak s. Kaba ve akılsız; kalınkafalı.

dangıl dungul s Dili ve davranışları kaba.

danışıklı s. İki tarafça önceden gizlice anlaşılmış; söz birliği edilmiş; muvazaalı. • **Danışıklı dövüş;** başkalarını atlatmak için önceden yapılan gizli anlaşma.

danışma is. 1. Danışma eylemi. 2. Bir işyerinin çalışmasıyla ilgili bilgi edinilen yer; müracaat; enformasyon.

danışman is. Bilgisinden ve düşüncelerinden yararlanılmak üzere kendisine başvurulan görevli; müşavir.

Danıştay is. Yönetim davalarına bakan ve üyeleri Büyük Millet Meclisi'nce seçilen yüksek mahkeme; Devlet Şurası.

dans is. (Fr.) Müziğin temposuna uyularak yapılan ölçülü vücut hareketleri; raks.

dansör is. (Fr.) Dans etmeyi meslek edinmiş erkek.

dansöz is. (Fr.) Dans etmeyi meslek edinmiş kadın.

dantel is. (Fr.) Mendillerin ve kimi giyeceklerin kenarlarına dikilen ince, ağ biçiminde iplik örgü; tentene.

dar s. 1. Geniş olmayan. 2. İçine güç sığılan. 3. Az; sıkı; sabırsız; yetersiz.

dara is. (İtl.) Kabıyla tartılan şeyin kap ağırlığı. • **Darasını düşmek;** tartıdan sonra kabın ağırlığını düşmek.

daracık s. Çok dar.

dara dar zf. Ancak; güçlükle; ucu ucuna.

daralmak f. 1. Dar duruma gelmek. 2. **Mec.** Güçleşmek. 3. Bunalmak; sıkılmak. 4. Geçim sıkıntısı çekmek.

darbe is. (Ar.) 1. Vuruş; çarpış. 2. **Mec.** Yıkım.

darbımesel is. (Far.) Atasözü.

darbuka is. (Ar.) Dip tarafına deri geçirilmiş, elle vurularak çalınan, çoğu topraktan yapılma bir çalgı.

dan is. Ufak taneli bir çeşit tahıl. • **Dansı başına**; bu iyi olay senin de başına gelsin.

danılmak f. 1. Gücenmek. 2. Azarlamak; paylamak.

darmadağın, darmadağınık s. Çok dağınık ve karışık.

dava is. 1. Birisinin hakkını aramak üzere mahkemeye başvurması. 2. Savunulan görüş, düşünce.

davacı is. Dava eden kimse.

davalı is. Dava edilen kimse.

davar is. 1. Koyun ya da keçinin ortak adı. 2. Koyun ya da keçi sürüsü.

davet is. (Ar.) Çağrı; birisini bir yere çağırmak.

davetiye is. (Ar.) Çağırmak için yazılan yazı; çağrılık.

davranış is. İnsan ya da hayvanların çevrelerine gösterdikleri uyum, tepki.

davranmak f. 1. Bir kişiye ya da şeye karşı belli bir tavır almak. 2. Gereken işe girişmek.

davul is. (Ar.) İki tarafı deri kaplı vurma saz.

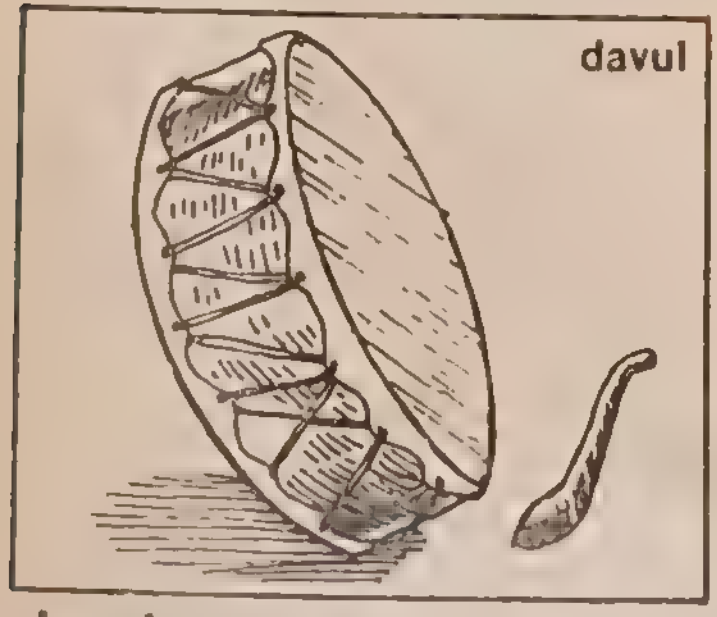

dayak is. Dövmek işi.

dayalı s. Dayanmış olan. • **Dayalı döşeli**; eşyaca eksiği olmayan.

dayamak f. 1. Destek koymak; yaslamak; yanaştırmak. 2. **Mec.** Güvenmek.

dayanak is. 1. Dayanılacak şey; destek. 2. **Mec.** Güvenilen varlık; esas; güç verici; yardımcı.

dayanıklı s. Sağlam; çok dayanan; mukavim.

dayanışma is. Toplum bireylerinin birbirlerine bağlı olması; tesanüt.

dayanmak f. 1. Bir yere yaslanmak; 2. Kendini dayamak. 3. Çabuk eskimemek ve bozulmamak.

dayatmak f. Dayamak işini yaptırmak. 2. Karşısındakinin isteğini benimsememekte direnmek; ısrar etmek.

dayı is. 1. Annenin erkek kardeşi. 2. Birisini koruyan sözü geçer kimse.

dede is. 1. Babanın ya da ananın babası. 2. Eski tarikatların şeyhi. 3. Yaşlı kimse.

dedikodu is. Çekiştirme; birisi hakkında kötü ve asılsız sözler söyleme.

defa is. (Ar.) Kez; kat; kere.

defetmek f. (Ar.) 1. Savmak; savuşturmak. 2. İtelemek. 3. Kovmak.

defile is. (Fr.) Giyecekleri göstermek üzere canlı mankenlerin yaptığı geçit.

defin is. (Ar.) Ölüyü gömme.

define is. (Ar.) 1. Toprağa saklanan para ya da değerli eşya; gömü. 2. Gösterişi olmayan değerli adam.

defne is. (Yun.) Yaprakları güzel kokulu, kışın yapraklarını dökmeyen bir ağaç.

defolmak f. Savuşup gitmek.

defter is. (Yun.) Yazı yazmak için kullanılan, yaprakları kitap gibi dikilmiş kağıtlar.

defterdar is. (Yun. ve Far.) Bir ilin maliye işlerine bakan en yüksek memur.

değer is. 1. Bir şeyin ederi, karşılığı. 2. Fiyat; kıymet; baha. 3. Önemi büyük olan. • **Değer biçmek;** bir şeyin önemini saptamak.
değerlenmek f. Değeri artmak.
değin zf. Dek; kadar.
değinmek f. Üzerinde söz söylemek; temas etmek.
değirmen is. 1. Tahıl öğütülen yer. 2. Taneleri ezen ve öğüten aygıt.

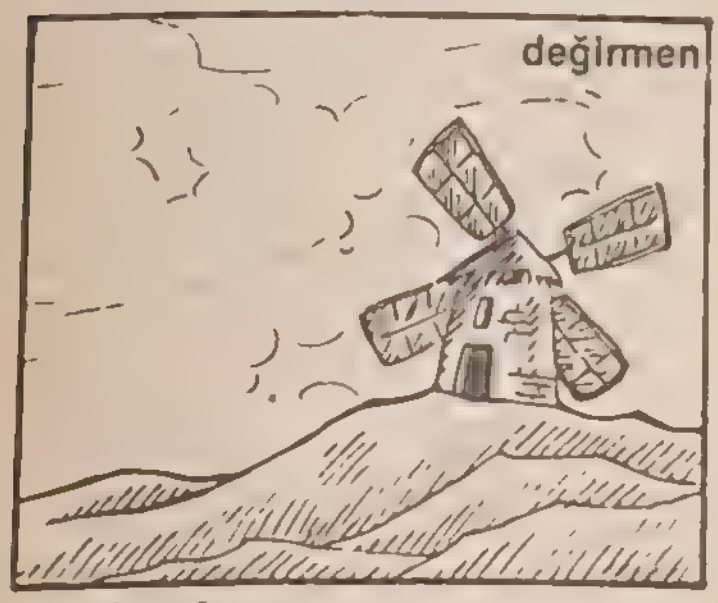
değirmen

değirmi s. Yuvarlak biçiminde olan.
değişik s. Değişmiş; başkalaşmış; alışılmıştan ayrı olan.
değişim is. 1. Değişme işi. 2. Zamanla meydana gelen değişiklikler.
değişken s. Ayrı değerler alabilen nitelik.
değişmek f. 1. Başkalaşmak; değişik olmak. 2. Karşılıklı alıp vermek. 3. Yerine başka bir şey ya da kimse gelmek.
değme s. Herhangi bir; rasgele; gelişigüzel.
değmek f. 1. Dokunmak. 2. Çarpmak. 3. Ulaşmak; varmak. 4. Değeri olmak.
değnek is. 1. İnce ve uzun dal, ağaç. 2. Kötek.
deh ün. Hayvanları yürütmek için söylenen uyarma sesi.
deha is. (Ar) Bir sanat ya da bilim dalında yaratıcı güç.
dehliz is. (Far) Üstü kapalı, dar ve uzun geçit.
dehşet is. (Ar.) 1. Büyük korku. 2. Korkunç bir şey. • **Dehşete kapılmak;** çok korkmak.
dek zf. değin; kadar.
dek is. Hile; oyun.
dekan is. (Lat.) Fakülte başkanı.
dekar is. (Lat.) Bin metrekarelik yüzey ölçü birimi.
dekolte is. (Fr.) Boynu, omuzları, biraz da göğsü açık kadın giysisi ya da böyle giyinmiş kadın.
dekor is. (Fr.) Ev döşemesi ve süsü; bir tiyatro ya da sinema sahnesi donatan eşyanın topu.
dekoratör is. (Fr.) Dekorcu; konut ve işyerlerini bezemeyi iş edinmiş kimse
dekovil is. (Fr.) Raylarının arası 60 santimden çok olmayan dar demiryolu ve böyle bir yolda işleyen küçük tren.

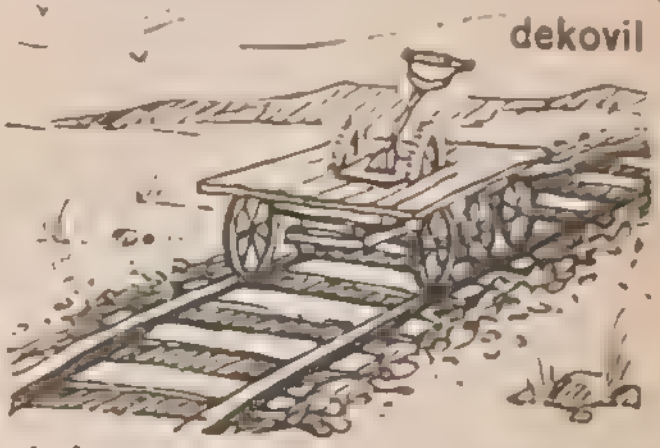
dekovil

delege is. Kendisine yetki verilerek bir yere gönderilen temsilci; elçi; murahhas; vekil.
deli s. 1. Aklını yitirmiş olan kimse. 2. Aşırı derecede düşkün olan. • **Deli posteki sayar gibi;** çok karışık bir işye uğraşma. • **Deli saraylı gibi;** acayip giyinmiş ve süslenmiş kadın. • **Deliye her gün bayram;** yok yere bayrammış gibi davranan.

delibozuk s. Saçma sapan işler gören; yaptığı işler birbirine uymayan.
delice s. 1. Az çok deli olan. 2. Tahıl tarlalarında yetişen, tohumu zehirli olan yabanıl bitki.
delidolu s. İlerisini gerisi düşünmeden konuşan; patavtasız.
delikanlı is. Çocukluk çağından çıkmış genç ve dinç erkek.
delişmen s. Şımarık ve delice davranışlı; hoppa.
delta is. (Yun.) Çatalağız.
dem is. (Far.) 1. Kan. 2. Zaman; çağ. 3. İçki. 4. Haşlanan çayın renklenmesi. • **Dem çekmek;** kuşlar uzun ve güzel ötmek. • **Dem vurmak;** gelişigüzel söz etmek.
demeç is. Yetkili bir kimsenin bir konu üzerinde bilgi vermesi; beyanat.
demek f. 1. Söylemek. 2. Ad vermek. 3. bağ. Öyle ise; şu halde.
demet is. (Yun.) Saplarından bağlanmış çiçek ya da bitki topluluğu; buket.
demin zf. Az önce.
demir is. 1. Mavimtırak renkte, sert bir maden ve bu madenden yapılmış olan her şey. 2. Su taşıtını bir yerde tutmak için suya sallandırılan çapa. • **Demir almak;** taşıtın yola çıkması için çapasını çıkarmak. • **Demir atmak;** çapayı denize salmak.
demirbaş is. 1. Bir yerde kullanılan ve olduğu gibi kalan eşya. 2. **Mec.** Bir yerin en eskisi olan kimse.
demirci is. 1. Demir ticareti yapan. 2. Demiri döverek çeşitli araç ve eşya yapan zanaatçı.
demirhindi is. Meyvesinden şerbet yapılan sıcak ülkeler bitkisi.
demiryolu is. Üzerinde demir tekerlekli taşıtların gittiği iki ray döşeli yol; tren yolu.

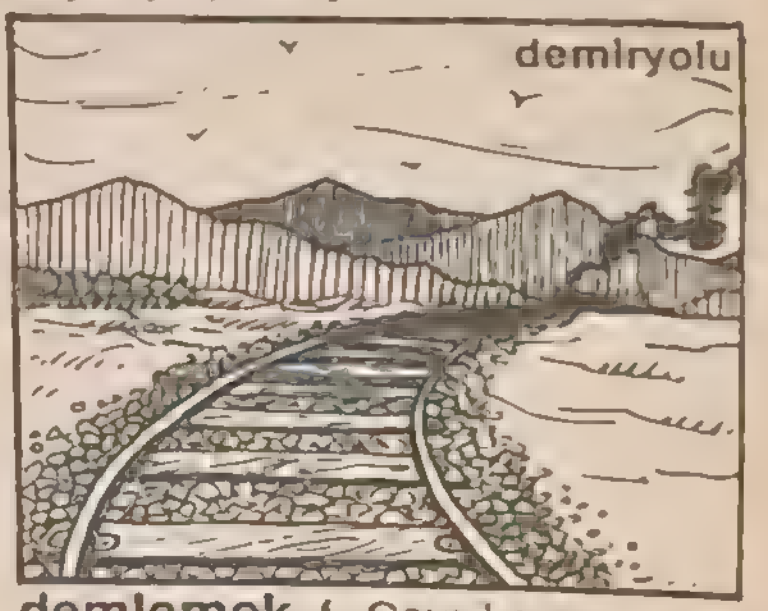

demlemek f. Çayı kaynar suya attıktan sonra rengının ve kokusunun çıkması için beklemek. bekletmek.
demlenmek f. 1. Çay rengi ve kokusu suya geçmek. 2. **Mec.** İçki içmek.
demli s. Demlenmiş çay.
demlik is. İçinde çay demlenen kap; çaydanlık.
demokrasi is. (Yun.) Halkın kendi kendini yönetmesi; halk egemenliği; demokratlık.
demokrat s. ve is. (Yun.) Demokrasi yanlısı; demokratça düşüncede olan kimse.
deneme is. 1. Denemek işi; tecrübe. 2. Kesin bir sonuca varıldığı kanısı uyandırmayan bir yazın türü; ese.
denemek f. Bir şeyin gerçekliğini anlamaya çalışmak; sınamak; tecrübe etmek.
denetçi is. Denetleme ile görevlendirilmiş kimse; murakıp.
denetim is. Denetleme işi; kontrol.
denetlemek f. Bir şeyin doğru ve uygun biçimde yapılıp yapılmadığına bakmak; kontrol etmek.

deney is. 1. Bilimsel bir gerçeği bulmak için yapılan deneme ve çalışma.
deneyim is. Bir kişinin belli bir işte ya da yaşam boyu elde ettiği bilgi; becerilerin tümü; tecrübe.
denge is. 1. İki şeyin tartıca eşit olması. 2. Eşit olan şeyin hali. 3. Denk gelme; uygunluk.
dengesiz s. Denge halinde olmayan; akıl düzeni bozuk.
deniz is. Yeryüzünün çoğunu kaplayan engiz, tuzlu su kitlesi. • **Denizden çıkmış balığa dönmek;** yeni çevresini yadırgayıp sıkılmak. • **Denizden geçip çayda boğulmak;** büyük güçlükleri yendiği halde küçük bir engel karşısında başarısızlığa uğramak. • **Denizde kum, onda para;** çok zengin kimse.
denizaltı is. 1. Deniz altında bulunan. 2. Dalgalara açık. 3. Gerektiğinde dalıp deniz yüzeyinin altında görev yapan savaş gemisi.
denizaltıcı is. Denizaltılarda görevli subay ya da er.
denizanası is. Medüz.
denizaşırı s. Denizler ötesinde bulunan.
denizatı is. Başı at başına benzeyen, kuyruğu kıvrık, eti yenmez, ufak bir balık türü.

denizci is. 1. Denizle ilgili işlerde çalışan kimse. 2. Görevi ne olursa olsun gemide çalışan herkes.
denizcilik is. 1. Denizle ve gemi işleriyle ilgili mesiek. 2. Denizlerde sefer yapma işi.
denizkestanesi is. Derisidikenlilerden kestaneye benzeyen bir yumuşakça.
denizkızı is. Masallarda adı geçen ve belden aşağısı balık, belden yukarısı kız biçiminde diye anlatılan hayal yaratığı.
denizlik is. Kayıklarda dalganın ve pencere kanatlarının alt tarafında yağmur suyunun içeri girmesine engel olacak biçimde yapılmış tahta.
denizminaresi is. Koni biçiminde kabuklu bir deniz böceği.

denk is. 1. Yük hayvanlarının sağ ve sol taraflarına asılan yüklerin her biri. 2. Yatak, yorgan gibi eşyanın taşınmak üzere bağlanmasıyla aldıkları biçim.
denk s. 1. s Nitelik bakımından eşit. 2. Uygun. • **Dengi dengine;** herkes kendine denk olanla. • **Dengine getirmek;** fırsat kollayıp uygun bir zaman ve durumunu yakalamak.
denklem is. İçinde yer alan niceliklere uygun bir değer verildiğinde sağlanabilen eşitlik.
denkleştirmek f. 1. Birbirine denk duruma getirmek. 2. Gereken miktarı sağlamak.

densiz s. Yakışıksız ve düşüncesizce davranan kimse.
denşirmek f. Kimyada, bir şeyin tablatını ya da niteliğini bozmak.
deplasman is. (Fr.) 1. Yer değiştirme. 2. Spor takımlarının kendi kentleri dışında maç yapmaya gitmesi.
depo is. (Fr.) 1. Korunmak ya da gerektiğinde kullanılmak üzere bir şey konulan yer. 2. Bir malın çok bulunduğu ve toptan satıldığı yer.
depo etmek f. Yığmak, biriktirmek, depolamak.
depozit, depozito is. (İtl.) Bir işi taahhüt edene ya da bir davanın çözümü beklenirken yasayla belirtilen ilgili bir kuruluşa yatırılan bağlanma akçesi.
deppoy is. (Fr.) Silah, giysi gibi asker eşyası konulan yer.
deprem is. Yerkabuğunun derin katmanlarının kırılıp yer değiştirmesi ya da yanardağların püskürmesi yüzünden oluşan sarsıntı; zelzele.
deprem kuşağı Sık sık deprem olan yerlerin bulunduğu bölgeler.
deprenmek f. Bir baskıdan kurtulmak için türlü hareketler yaparak kımıldamak.
depresyon is. (Fr.) Çalışmada verim düşüklüğüne yol açan ruhsal bozukluk.
depreşmek f. Vücutta ya da ruhta, sona ermiş gibi olan sıkıcı, rahatsız edilen durumların yeniden belirmesi; nüksetmek.
derbeder s. (Far.) Yaşayışı ve davranışları düzensiz kimse.
derbent is. (Far.) Dar geçit.
dere is. Yazın genellikle kuruyan küçük akarsu ve bunların yatağı. • **Dere tepe;** inişli, çıkışlı kır. • **Dereden tepeden;** ilgili ya da ilgisiz, gelişigüzel her konudan (konuşma).
derebeyi is. 1. Ortaçağda şatolarda oturan ve egemen olduğu toprakları dilediğince yöneten bey. 2. **Mec.** Zorba.
derebeylik is. 1. Ortaçağda özellikle Avrupa'da toprağı ve üzerinde yaşayan köylüleri derebeyinin malı sayan siyasal rejim; feodalite. 2. Derebeyinin yönetimindeki bölge.
derece is. (Ar.) 1. Gittikçe yükselen ya da alçalan durumlardan her biri, basamak. 2. Kimi ölçü araçlarının ölçeklerinde belirtilmiş bulunan bölümlerden her bir. 3. Çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi. 4. Isıölçer, termometre
dereotu is. Maydanozgillerden, güzel kokusundan dolayı ince yaprakları kimi yemeklere konan bitki.
dergâh is. (Far.) Eskiden dervişlerin oturduğu, tarikat ayinlerinin yapıldığı yurtlara verilen ad; tekke.
dergi is. Belirli zaman aralıklarıyla çıkan ve kimi konulara gazeteden daha ayrıntılı olarak yer veren süreli yayın; mecmua.
derhal zf. (Far.) Hemen, çabucak.
deri is. 1. İnsan ve hayvanların bütün vücudunu kaplayan koruyucu tabaka. 2. İşlenerek kullanılma ya elverişli duruma getirilmiş hayvan derisi. 3. s. Deriden yapılmış olan. • **Derisi kemiklerine yapışmak;** çok zayıflamak. • **Derisini yüzmek;** derisini soymak, sıyırmak; **(Mec.)** birisinin varını yoğunu elinden almak; **(Mec.)** birisini işkence ederek öldürmek

dericilik is. 1. Deri alıp satma işi. 2. Belirli bir amaçla kullanılacak hayvan derisini işleme
derin s. 1. Dibi, yüzeyinden ya da ağzından uzak olan. 2. **Mec.** Uzun süreli dikkat ve çalışmayla kavranabilen, ayrıntılı. 3. **Mec.** Pek içten gelen ya da içe işleyen. 4. Kendi alanındaki bilgilerin çoğunu elde etmiş bulunan (kimse). • **Derin derin düşünmek;** özüntülü düşünceye dalmak; iyice düşünmek. • **Derinden derine;** neresi olduğu pek belli olmayan uzaklardan.
derinleşmek f. 1. Derinliği artmak. 2. Bir alanda en ince ayrıntıyı bilecek duruma gelmek. 3. Uzaklaşarak az ve güç duyulur olmak.
derinleştirmek f. 1. Derinliğini artırmak. 2. Daha uzun ve ayrıntılara varacak biçimde incelemeye koyulmak.
derinlik is. 1. Dip tarafın yüzeye, ağıza olan uzaklığı. 2. Bulunulan yere göre uzakta olan kuytu yer. 3. Bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu. 4. **Mec.** Anlanmaca zengin olma özelliği. 5. Varlığın içi, özü.
derisidikenliler is. Denizkestanelleri, denizhıyarları, denizyıldızları ve denizlalelerinin yer aldığı hayvanlar takımı.
derleme is. 1. Seçip toplama. 2. s. Seçilip toplanmış.
derlemek f. 1. Seçip toplamak. • **Derleyip toparlamak;** dağınık olan şeyleri yerlerine yerleştirip düzenlemek.
derlenmek f. 1. Seçilerek bir araya toplanmak. 2. Kendine çeki düzen vermek. • **Derlenip toparlanmak;** dağınıklıktan kurtulup düzenli bir görünüm kazanmak
derli toplu s. Dağınık olmayan, düzenli.
derman is. (Far.) 1. Güç, dinçlik; takat; mecal. 2. İlaç. 3. Çare.
dermansız s. 1. Gücü kalmamış, bitkin, takatsız, mecalsiz. 2. İlacı olmayan, onulmaz. 3. Çare bulunmaz.
derme çatma s. 1. Şuradan buradan toplanmış, düzensiz. 2. Özen gösterilmeden yapılmış.
dermek f. Derlemek, toplamak.
dernek is. Aynı amaçla bir araya toplanan kimselerin oluşturduğu topluluk; cemiyet.
ders is. (Ar.) 1. Öğretmenin belli bir konuda öğrencilere bilgi vermesi. 2. Öğrencilerin öğrenmek zorunda oldukları bilgi. 3. Okullarda günlük çalışma süresi birimi. 4. Öğretim, okutma. 5. Birinden öğrenilmiş ya da birine öğretilmiş akıl. 6. Bir olgunun zihinde bıraktığı öğretici iz. • **Ders almak;** yetkili bir kimseden bilgi edinmek; zarar veren bir olaydan tecrübe kazanmak. • **Ders olmak;** başa gelen bir olay, ilerdeki davranışlar için örnek oluşturmak. • **Ders vermek;** bir konuda bilgi vermek, okutmak; yol gösterici sözler söylemek ya da örnek olacak davranışlarda bulunmak; **(Mec.)** Hakettiği biçimde davranışta bulunmak.
dershane is. (Ar. ve Far.) 1. Derslik. 2. Okulların dışında öğretim yapabilecek kuruluş.
derslik is. 1. Okullarda ders yapılan yer; dershane; sınıf. 2. s. Belli ders saati toplamınca okutulacak sürede.
dert is. (Far.) 1. Yıllarca süren bezdirici hastalık. 2. İnsanı için için kemiren üzüntü. 3. Bir sonuca bağlanıncaya kadar insanı çok uğraştıran konu, sorun, problem. •

Derdine yanmak; kara bahtına acınmak. • **Dert ortağı;** aynı derdi paylaşanların her biri; kendisine dert dökülen kimse. • **Dert yanmak;** derdini sızlanarak anlatmak.

dertlenmek f. Kaygılanmak, bir durumu kendine üzüntü konusu yapmak.

dertleşmek f. Konuşarak birbirinin dertlerini avutmaya çalışmak.

derviş is. (Far.) 1. Eskiden tarikatlardan birine girip yaşayışını o yolda sürdüren kimse. 2. **Mec.** Alçakgönüllü, hoşgörülü.

derya is. (Far.) 1. Deniz. 2. **Mec.** Engin bilgisi olan kimse. 3. **Mec.** Bir şeyin çok olduğu yer. • **Derya kuzusu;** kendi cinsinin iri balığı.

desen is. (Fr.) 1. Kumaş ya da kâğıtların üzerindeki süs. 2. Herhangi bir cismin çizgilerle yapılmış resmi.

desigram is. (Fr.) Bir gramın onda biri.

desilitre is. (Fr.) Bir litrenin onda biri.

desimetre is. (Fr.) Bir metrenin onda biri.

despot is. (Yun.) 1. Rumların din başkanlarına verilen ad. 2. Bir ülkeyi zora, baskıya dayanarak yöneten kimse; müstebit. 3. Çevresinde mutlak üstünlük kurup her dediğini yaptırmak isteyen kimse.

destan is. (Far.) 1. Bir kahramanlık öyküsünü ya da bir olayı anlatan, koşma biçiminde, on birli hece ölçüsüyle söylenmiş, halk edebiyatı şiiri. 2. Çok eski çağların kahramanlık öykülerini; ulusların, Tanrı'ların, yiğitlerin savaşlarını ve başlarından geçenleri anlatan büyük eser; epope. 3. **Mec.** Uzun uzun anlatılmaya değer. • **Destan gibi;** uzun yazılmış. • **Destanlar yaratmak;** büyük kahramanlıklar yapmak.

destanlaşmak f. Olağanüstü bir niteliğe bürünüp destan gibi anlatılır olmak.

deste is. (Far.) 1. Demet; bağlam. 2. (Para için) Çok. 3. Yağlı güreşte pehlivanların ayrıldıkları beş dereceden en küçüğü.

destek is. 1. Bir şeyin yıkılmaması için altına konulan dayak, dayanak. 2. **Mec.** Yardımcı, arka.

destekdoku is. Görevi öbür dokuları desteklemek olan doku.

desteklemek f. 1. Destek koymak. 2. **Mec.** Bir tarafı tutarak sonuca gitmesine yardımcı olmak.

destroyer is. (İng.) Orta çapta toplarla donatılmış, çok hızlı giden küçük savaş gemisi.

destur is. (Far.) 1. İzin; müsaade. 2. ün. "Yoldan çekilinizl Müsaade ediniz, geçelim!"

deşarj is. (Fr.) Boşalım, boşalma. • **Deşarj olmak;** akü ve pilin boşalması, gücünü yitirmesi, **(Mec.)** İçini döküp rahatlamak.

deşelemek 1. Deşmek, karıştırmak. 2. **Mec.** Araştırmak.

deşik s. 1. Deşilmiş. 2. is Deşilmiş yer.

deşmek f. 1. Oyarak ya da yararak içini açmak. 2. **Mec.** Unutulmuş bir konuyu açıp tazelemek.

detay is. (Fr.) Bir bütünün önemce ikinci derecede kalan parçalarından her biri; ayrıntı; teferruat

detaylı s. 1. Detayı olan, ayrıntılı. 2. **Mec.** Geniş bir biçimde, bütün boyutlarıyla.

detektif is. (İng.) Detektif, gizli polis; polis hafiyesi.

detektör is. (Fr.) Bulucu aygıt, aranan şeyin bulunup bulunmadığını bildiren aygıt.

deterjan is. (Fr.) Bulaşık ve çamaşır yıkamada, temizlik işlerinde kullanılan kimyasal temizleyici

determinant is. (Fr.) Kimi denklemlerin çözümlerini kolayca bulmaya yarayan, aynı sayıda satır ve sütun üzerine düzenlenmiş matematik çizelgesi.

dev is. (Far.) 1. Masallarda genellikle kötülük yapan, korkunç, iri yarı, pek güçlü kuvvetli diye anlatılan uydurma yaratık. 2. Olağanüstü büyüklükte. 3. **Mec.** İnsan gücünün çok üstünde başarılar gösteren kimse. • **Dev adımlarıyla ilerlemek;** üst üste başarılar göstererek daha ileri düzeylere çıkmak. • **Dev anası;** 1. masallarda geçen dişi dev. 2. **Mec.** Pek iriyarı kadın. • **Dev gibi;** pek iri ve korkunç.

deva is. (Ar.) İlaç.

devalüasyon is. (Fr.) Paranın dış ülke paraları karşısında değer kaybına uğraması.

devam is. (Ar.) 1. Sürüp gitme. 2. Belli bir amaçla bir yere gereken zamanlarda gitme. 3. ün. "Kesme, sürdür!"

devamlı s. Sürekli, ara vermeyen.

devamsız s. 1. Süreksiz. 2. İşine düzgün devam etmeyen.

devaynası is. Nesneleri olduğundan büyük gösteren ayna. • **(Kendini) Devaynasında görmek;** kendini olduğundan çok büyük ve önemli biri saymak.

deve is. Gevişgetiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir ya da iki hörgücü olan ve yük taşımakta kullanılan, attan iri hayvan. • **Deve yapmak;** başkasının malını kendine mal etmek. • **Devede kulak;** büyük bir bütüne göre önemsiz ufak bir parça.

deve

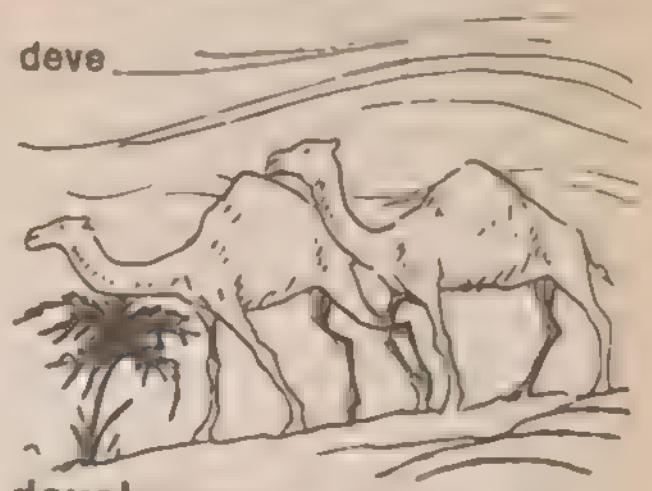

deveboynu is. S ya da U biçiminde boru.

deveci is. Deve kervanını güden kimse.

devedikeni is. Bir metre kadar uzayabilen, kırlarda biten, dikenli bir çeşit bitki.

devedişi s. Taneleri iri (nar, buğday...)

devekuşu is. Kısa kanatları uçmaya elverişli olmayan fakat uzun bacaklarıyla çok hızlı koşabilen, sıcak ülkelerde yaşayan bir kuş.

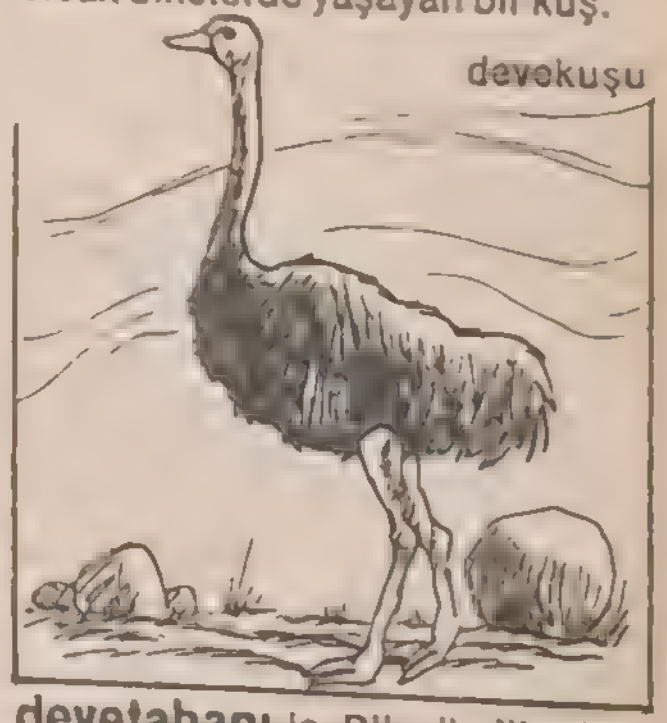

devekuşu

devetabanı is. Bileşikgillerden, geniş yapraklı, yaygın bir süs bitkisi.

devetüyü s. 1. Deve tüyünden yapılmış. 2. Devetüyü rengında olan.

devingen s. Devim durumunda olan, hareketli; müteharrik.
devinim is. Hareket.
devinmek f. Bir cismin, durağan bir noktaya göre yeri ya da durumu değişmek, hareket etmek.
devir is. (Ar.) 1. Çağ. • **Devir açmak;** tarihte özellik taşıyan yeni bir çağ başlatmak. 2. Dönme, dönüş. 3. Dolaşma, tur. 4. Aktarma. 5. Elden ele geçirme. 6. Birbirinin aynı olan ve eşit zamanlarda meydana gelen dönüşlerin her biri için geçen ara.
devirli s. Eşit zaman aralıkları ile ardışık olarak tekrarlanan.
devirmek f. 1. Ayakta ya da dikili duran bir şeyi yatar bir duruma sokmak. 2. Bir yönetim organını ya da başkanını zor kullanarak görevinden ayırmak. 3. Mec. Olancasını içmek. 4. Bir yana eğmek. 5. Bir kitabı başından sonuna okuyup bitirmek.
devleşmek f. 1. Dev gibi büyümek, irileşmek. 2. **Mec.** Çok büyük bir gelişme göstermek.
devlet is. (Ar.) 1. Toprak bütünlüğünü sağlamış bir ulusun ya da uluslar topluluğunun her yönden örgütlenmiş biçimi olarak kurulan tüzel varlık. 2. **Mec.** Mutluluk, talih. • **Devlet adamı;** devlet yönetiminde yeri olan kimse. • **Devlet düşkünü;** bolluk içinde mutlu yaşam sürerken sonradan bunları yitirmiş olan kimse. • **Devlet kuşu;** iyi talih.
devletçilik is. Özellikle ağır endüstri, tarım vb. alanlardaki ekonomik etkinliklerin devletçe yürütülmesi yolu.

devletle ün. "Güle güle!" anlamında uğurlama sözü.

devletleştirmek f. Kişilerin ya da özel kuruluşların sahip oldukları işletmeleri devlete mal etmek, kamulaştırmak
devletli s. Eskiden devlet adamlarından söz edilirken onlar için kullanılan saygı sözü.
devralmak f. (Ar. ve Tr.) Bir şeyi devir yolu ile almak; teslim almak.
devre is. (Ar.) 1. Özellikleri olan belli zaman süresi, çağ; dönem. 2. Elektrik akımı geçen iletken yolun bütünü; çevrim.
devren zf. (Ar.) Devir yoluyla, devrederek.
devretmek f. (Ar. ve Tr.) Devir işini yapmak. 2. Aktarma etmek.
devrik s. 1. Katlanıp kendi üzerine bükülmüş. 2. Devrilmiş, makamından zorla uzaklaştırılmış
devrik cümle Yüklemi başta ya da ortada bulunan cümle.
devrilmek 1. Devirmek eyleminin etkisinde kalmak. 2. Kendiliğinden yıkılmak; düşmek.
devrim is. Kısa sürede gerçekleştirilen ve olumlu yönde önemli değişmelere yol açıp toplum yaşayışında gelişmeler sağlayan hareket; inkılap.
devrimci s. Devrim yapan ya da devrime bağlı olan.
devrimcilik is. Eski toplumsal düzenin yerine yeni ve ileri bir toplum düzeni kurmayı amaçlayan düşünme yolu.
devriye is. (Ar.) Güvenliği sağlamak üzere dolaşarak görev yapan kolluk kuvvetleri.
devşirme is. 1. Devşirmek işi. 2. Eskiden yeniçeri yetiştirilmek üzere küçük yaştaki çocukları seçip toplama işi. 3. Bu yolla ocağa alınmış er.
devşirmek 1. Dermek, toplamak. 2. Katlayarak toplamak

deyim is. En az iki sözcükten oluşan, gerçek anlamının dışında kullanılan kalıplaşmış söz; tabir.
deyiş is. 1. Söz, söyleyiş, anlatma biçimi. 2. Halk şiirinde türkü, koşma, destan, nefes, tekerleme gibi türlerin genel adı
deyyus is. (Ar.) Karısının ya da yakını olan bir kadının iffetsizliğine göz yuman erkek için kullanılan sövgü.
dezenfekte s. (Fr.) Mikroplardan temizlenmiş.
dezenfekte etmek Mikroplardan temizlemek.
dımdızlak s. 1. Çırçıplak. 2. Bomboş, eli boş. • **Dımdızlak kalmak;** elinden her şeyi gitmek.
dırdır is. Bezginlik uyandıracak ölçüde söylenen söz.
dırıltı is. 1. Dırdır. 2. Küçük ölçüde çekişme. • **Dırıltı çıkarmak;** çekişmeye yol açmak.
dırlanmak f. Çevresindekileri tedirgin edecek biçimde söylenmek.
dış is. 1. Herhangi bir cismin ya da alanın sınırları içinde bulunmayan yer. 2. Bir konunun kapsamı dışında kalan şey. 3. Cisimlerin çevreye bakan yüzeyleri. 4. İki ya da ikiden çok şeylerin merkezden uzakta yer almış olanı. • **Dış kapının dış mandalı;** çok uzaktan hısım.
dışadönük s. 1. Dışla ilişkisi olan. 2. Duygularını dışa vurma eğiliminde olan (kimse).
dışalım is. Başka bir ülkeden kendi ülkesi için mal satın alma; ithalat.
dışarı is. 1. Dış çevre, dışta kalan yer. 2. Konut, il ve ülke sınırlarının ötesinde olan yer. 3. Taşra. 4. zf. Dış çevreye. • **Dışarı çıkmak;** büyük aptes bozmak.
dışavurumcu is. Dışavurumculuk akımına bağlı olan sanatçı; ekspresyonist.
dışavurumculuk is. Ruhsal içerikleri dile getirmek anlayışına dayanan sanat akımı; ekspresyonizm.
dışbükey s. Yüzeyi tümsek, çıkık ve şişkin olan; konveks.
dışişleri is. Bir devletin diğer devletlerle ilgili işleri.
dışişleri bakanlığı Bir devletin diğer devletlerle olan ilişkilerini düzenleyip yürüten bakanlık; hariciye vekaleti.
dışkı is. Anüs yoluyla dışarıya atılan besin posası.
dışkulak is. Kulak kepçesi ve dışkulak yolundan oluşan, kulağın dışarıya açılan bölümü.
dışsatım is. Kendi ülkesinden başka bir ülkeye mal satma; ihracat.
diba is. (Far.) Üzerinde dal ve çiçek desenleri bulunan bir çeşit ipekli kumaş.
dibek is. İçinde buğday, arpa, kahve dövülmek üzere taştan ya da ağaçtan yapılmış büyük havan.
didaktik s. (Yun.) 1. Öğretici. 2. is. Öğretim yöntemlerini ele alan bilim.
didik didik etmek İyice didiklemek; aramadık hiçbir yer bırakmamak.
didiklemek f. 1. Çekiştire çekiştire ya da örseleyerek parçalamak. 2. Bir yer bırakmaksızın eşyayı karıştırarak bir şey aramak. 3. **Mec.** Bir noktayı çözüme kavuşturmak için incelemede bulunmak, araştırma yapmak.
didinmek f. Bedence çok zahmet çekerek elinden geldiğince durmadan çalışmak.
didişken s. Didişmeyi huy edi-

nen.
didişmek f. 1. Birbirini hırpalayacak biçimde çekişip itişmek. 2. **Mec.** Geçimini sağlamak amacıyla güç yaşam koşulları ile mücadele etmek.
diferansiyel is. (Fr.) Dönemeçlerde otomobilin arka tekerleklerinin ayrı hızla dönmesini sağlayan aygıt.
difteri is. (Yun.) Kuşpalazı.
diğer s. (Far.) Başka, öbür, öteki, özge.
dik s. 1. Eğimi çok, çıkılması güç. 2. Yatık durmayan. 3. Yatay bir düzleme göre yerkeçimi doğrultusunda inen. 4. Birbirine dikey doğrulardan meydana gelmiş olan. • **Dik bakış;** sert bakış. • **Dik başlı;** mağrur, boyun eğmez. • **Dik kafalı;** inadından vazgeçmeyen, bildiğinden şaşmayan. • **Dik sözlü;** batacak sözler söyleyen.
dik açı Birbirini kesen iki doğrunun oluşturduğu, birbirine eşit 90 derecelik açılardan her biri.
dik yamuk Yan kenarlarından biri tabanlarına dikey olan yamuk.
dikdörtgen is. Açıları dik olan paralelkenar.

dikdörtgen

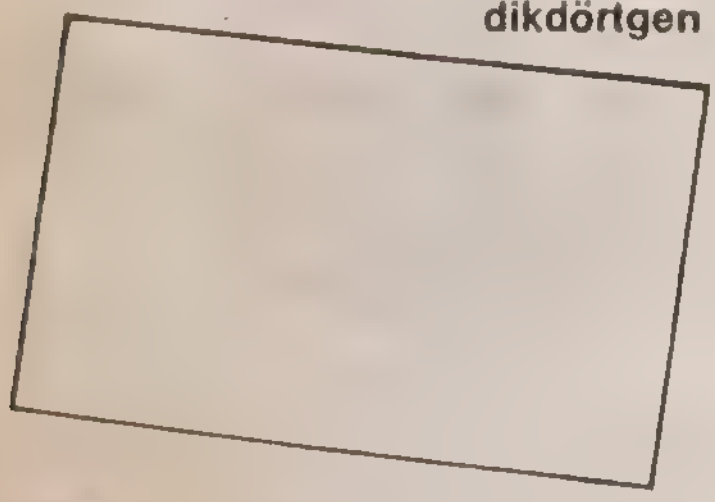

dikel is. Çapaya benzeyen çatal bel.
dikelmek f. 1. Yatikken dik duruma gelmek. 2. Ayakta durup amaçsız beklemek. 3. Sert konuşmak, kafa tutmak.
diken is. 1. Kimi bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu gibi kısımlarında; kimi hayvanların da derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri. 2. Dikeni çok olan bitki. • **Diken üstünde oturmak;** her an kötü bir şey olacakmış gibi tedirginlik duyarak oturmak.
dikey s. Kesiştiği doğru ile aralarında dik açı meydana gelen doğru.
dikili s. 1. Dikilmiş, dik duruma konmuş. 2. İğne ile dikilmiş. • **Dikili ağacı olmamak;** malı mülkü olmamak.
dikilitaş is. Önemli bir olayın anısına dikilmiş yüksek taş.
dikilmek f. 1. Herhangi bir fidan, kökü toprak içinde kalmak üzere toprağa dikine yerleştirilmek. 2. Dikme işi yapılmak. 3. Yatay bir durumdayken dik duruma geçmek. 4. Ayakta durmak.
dikim is. Uzunca bir süre ya da topluca çalışma ile yapılan dikme işi.
dikimevi is. Giysi ve çamaşır dikilen işyeri.
dikine zf. 1. Dikey olarak, dikilmesine. 2. **Mec.** İnadına, zıddına. • **Dikine gitmek;** çevresindekilerin sözlerine kulak asmayarak ve onları kırarak iş görmek.
dikiş is. 1. Dikmek işi. 2. Dikme biçimi. 3. Dikilecek şey. 4. Kumaş üzerinde gözle görülür dikilmiş iplik yolu. 5. İki kumaşın birbirine eklenip dikildiği yer. • **Dikiş tutturamamak;** bir yerdeki çalışma düzenine ayak uyduramayıp oradan ayrılmak.
dikiş payı Kumaş biçerken sonradan dikişin atmaması için dikiş

yerinden biraz fazlaca bırakılan kısım.

dikit is. Mağaraların tabanında, tavandan damlayan kireçli suların katılaşmasıyla aşağıdan yukarıya doğru zamanla oluşan sütun.

dikiz is. **argo.** Gözünü ayırmadan bakma.

dikiz aynası Taşıtlarda, sürücünün yanında ya da arkasında kalan yolu görebileceği noktalara yerleştirilmiş küçük ayna.

dikizlemek f. Sezdirmeden bakmak

dikkat is. (Ar.) 1. Duygularla, düşünceyi bir konu üzerinde toplama, bir iş uzerinde uyanık davranma. 2. ün. "Dikkat ediniz!" yerine uyarı. • **Dikkat kesilmek;** bütün dikkatini bir konu üzerinde toplamak. • **Dikkate almak;** hesaba katmak, gereğini düşünmek. • **Dikkati çekmek;** ilgiyi kendi üzerinde toplamak. • **Dikkatini çekmek;** önemli bir nokta için uyarmak.

diklenmek, dikleşmek f. 1. Dik bir duruma gelmek. 2. **Mec.** Karşı gelmek, kafa tutmak.

dikme is 1. Dikmek işi 2. Dikey doğru ya da düzlem

dikmek f. 1. Bir cismi dik olarak durdurmak, bir yere saplamak ya da tutturmak. 2. Bir fidanı ya da fideyi toprağa yerleştirmek. 3. Beklemesi için birini bir yerde görevlendirmek. 4. Bardak, testi, sürahi, kadeh gibi bir kabı baş aşağı ederek içindekileri nefes almadan içmek. 5. Heykel, anıt yapıp bir alana koymak ya da bir alanda yüksek bir yapı yapmak. 6. Kumaş, deri vb. parçalarını iğne ve iplikle tutturmak ve bunlardan bir şey meydana getirmek.

dikta is (Lat.) Hiçbir yasal yönü olmayan, ne olursa olsun kesin yerine getirilmesi gereken buyruklara dayalı yönetim.

diktatör is.-(Fr.) Bütün yetkileri kendinde toplayan devlet, hükümet ya da yönetici zümre başkanı.

diktatörlük is. 1. Başta bir diktatörün bulunduğu yönetim biçimi. 2. Böyle yönetilen ülke.

dikte etmek f. 1. Yazdırmak üzere, bir metni biraz daha ağır tane tane okumak. 2. **Mec.** Arzu, istek ve düşüncelerini birine zorla kabul ettirmek.

dil is. 1. Ağız boşluğunda bulunan, tatmaya ve konuşmaya yarayan organ. 2. Düşünce ve duyguları anlatmak için kullanılan her türlü işaret, özellikle ses işaretleri dizgesi; lisan. 3. Bir yazarın anlatım özelliği. 4. Denize uzanan dar kara parçası. 5. Kimi aygıtlarda bulunan hareketli küçük parça. • **Dil çıkarmak;** alay etmek, eğlenmek. • **Dil dökmek;** kandırmak için tatlı sözler söylemek. • **Dile düşmek;** dedikodusu yapılmak. • **Dile getirmek;** anlatmak, açıklamak. • **Dile kolay;** anlatması kolay ama aslı güç. • **Dili bir karış dışarı çıkmak;** yürümekten, koşmaktan çok yorulmak. • **Dili çözülmek;** ko-

nuşamayan ya da susan bir kimse konuşmaya başlamak. • **Dili damağına yapışmak;** susuzluktan ağzı kurumak. • **Dili dolaşmak;** şaşırarak söyleyeceklerini karıştırmak. • **Dili döndüğü kadar;** söylemek istediklerini açıklayabildiği, anlatabildiği kadar. • **Dili dönmemek;** bir sözü, doğru seslendirip söyleyememek. • **Dili durmamak;** sürekli konuşmak; söylenmemesi gereken şeyleri söylemek. • **Dili tutulmak;** herhangi bir neden dolayısıyla birdenbire söz söyleyemez olmak. • **Dili varmak;** bir sözü söylemeye gönlü razı olmak. • **Dilinde tüy bitmek;** tekrar tekrar söylemekten bıkıp usanmak. • **Dilinden düşürmemek;** sık sık, yerli, yersiz hep aynı konuyu söylemek. • **Dilini tutmak;** söylemeye hazırlanmışken kendini tutarak susmak. • **Dilini yutmak;** korku ya da şaşkınlıktan hiç ses çıkaramamak, tek söz söyleyememek. • **Dilinin ucuna gelmek;** bir şeyin söylenmesi için uygun durum meydana gelmek. • **Diliyle sokmak;** karşısındakini üzecek ve kıracak sözler söylemek. • **Dillere destan olmak;** birçok kimse tarafından soylenerek ünü halk arasında yayılmak.

dilbalığı is. Eti lezzetli, yassi bir balık

dilber s. (Far.) **1.** Çekici güzel. **2.** is. Genç ve güzel kız.

dilberdudağı is. Biçimi, kapanmış iki dudağı andıran bir tür hamur tatlısı.

dilbilgisi is. Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyen bilim; gramer.

dilbilim is. Dilleri ses, biçim, cümle ve anlam bilgisi bakımından genel ya da karşılaştırmalı olarak inceleyen bilim; tengüistik.

dilek is. İçten gelen ya da gerçekleştirilmesi, saygı duyulan bir büyükten beklenen istek.

dilekçe is. Bir dileği bildirmek üzere resmi dairelere sunulan pullu ve imzalı yazı; istida; arzuhal.

dilemek f. **1.** Bir şeyi gönülden istemek. **2.** Saygı duyulan bir büyükten bir istekte bulunmak.

dilenci is. **1.** Dilenmeyi geçim yolu yapan kimse. **2. Mec.** Başkalarından bir şey istemeyi huy edinen, arsız. • **Dilenci vapuru;** yakın yakına bütün iskelelere uğrayarak sefer yapan vapur.

dilenci

dilencilik is. **1.** Dilencinin yaptığı iş. **2.** Ancak dilenciye yakışır davranış, arsızlık.

dilenmek f. **1.** Sadaka istemek **2.** Kendine acındırarak bir şey istemek.

-di'li geçmiş zaman is. Eylemin bilinen, belirli bir geçmiş zamanda yapıldığını ya da görüldüğünü anlatan fiil zamanı; bilinen geçmiş zaman; belirli geçmiş zaman; görülen geçmiş zaman

dilim is. **1.** Kimi yiyeceklerden kesilerek ayrılmış uzun ve ince parça. **2.** Radyatör parçalarından her biri.

dilimlemek f. Dilimlere ayırmak.
dillenmek f. 1. Hiç konuşmazken konuşmaya başlamak. 2. Dedikodusu yapılmak.
dilli s. Konuşkan, sürekli ve tatlı konuşan (çocuk ya da kadın.)
dillidüdük is. 1. Bir çeşit kamış düdük. 2. **Mec.** Çok konuşan kimse.
dilmek f. Dilim dilim kesmek, uzun ve ensiz parça çıkacak biçimde yarmak.
dilpeyniri is. Kaşar hamurundan dil biçiminde yapılmış bir tür peynir.
dilsiz is. 1. Söz söyleme yeteneği olmayıp dilek ve düşüncesini ancak belirli işaretlerle anlatabilen kimse. 2. s. **Mec.** Ses çıkarmaz, sessiz.
dilüviyum is. (Yun.) Bugünkü ırmakların en eski alüvyonlarına verilen ad.
dimağ is. (Ar.) 1. Beyin. 2. Bilinç; zihin.
dimdik s. ve zf. 1. Çok dik. 2. Dikkatli, ısrarlı ve keskin (bakış) 3. Hiç eğilmeden. 4. Dikleşmiş. 5. **Mec.** Gururlu, baş eğmeyen
dimi is. (Yun.) Sıkı dokunmuş pamuklu bez.
din is. (Ar.) 1. Tanrıya ve onun buyruklarına bağlılıktan doğan kutsal inanç. 2. Bu yolda birtakım tasarımlar, kurallar, kurumlar, törenler ve simgelerle büyük sayıda kitleleri kendine bağlamış düzenlerin her biri. • **Dinden imandan çıkmak;** ne söylediğini, ne yaptığını bilmeyecek kadar öfkelenmek. • **Din kardeşi;** aynı dinden olanlar, dindaş.
din is. (Yun.) Bir gramlık bir kitleye uygulandığında onun hızını saniyede bir santimetre artırdığı varsayılan güç birimi.
dinamik s. (Fr.) Canlı, hareketli.
dinamit is. (Yun.) Nitrogliserin ile yapılan patlayıcı bir madde • **Dinamit lokumu;** kauçuk ve jelatin kıvamında dinamit çeşidi.
dinamitlemek f. 1. Dinamitle havaya uçurmak. 2. Bir girişimi, bir kuruluşu engelleyici yıkıcı davranışta bulunmak.
dinamizm is. (Fr.) Canlılık, hareketlilik
dinamo is. (Yun.) Hareketi elektrik akımına çevirmeye yarayan aygıt
dinamometre is. (Fr.) Kuvvetölçer.
dinar is. (Lat.) Yugoslavya, İran, Irak, Tunus'un para birimi
dinç s. 1. Güçlü ve sağlığı yerinde; zinde. 2. Tasasız, gailesiz.
dindar s. (Ar. ve Far.) Dinine çok bağlı kimse.
dindaş is. (Ar. ve Tr.) Aynı dinden olanların her biri.
dingil is. Tekerleklerin merkezinden geçen ve bir taşıtın altına enlemesine yerleştirilmiş mil; aks.
dingildemek f. 1. Sallanmak, oynamak. 2. Korkudan titremek.
dingin s. 1. Hareket etmeyen, durgun, kımıldamayan; sakin. 2. Çok çalışmaktan gücü tükenmiş; yorgun
dini s. (Ar.) Dinle ilgili, dinsel
dinlemek f. 1. İşitmek için kulak vermek. 2. Birinin sözünü, öğüdünü haklı bulup ona göre davranmak. 3. Kulakla ya da dinleme aygıtıyla hastanın solunum organlarını muayene etmek.
dinlendirmek f. 1. Dinlenmesini sağlamak. 2. Durulmaya bırakmak, bekletmek.
dinlenmek f. 1. Çalışmaya ara verip yorgunluğunu gidermek. 2.

Önemsenmek, kendine önem verilmek.
dinleti is. Konser
dinleyici is. 1. Söylenen ya da çalınan bir şeyi dinleyen kimse. 2. Kayıtlı öğrenci olmayıp derslere dışardan girerek izleyen kimse.
dinmek f. Üzüntü, acı ya da tedirginlik veren şey, sona ermek, bitmek, durmak, kesilmek.
dinsel s. Dinle ilgili, dini.
dinsiz s. 1. Hiçbir dine inanmayan. 2. **Mec.** Acımasız.
dip is. 1. Oyuk, ya da çukur bir şeyin en alt bölümü. 2. Yüksek şeylerin yerle birleştiği kısım. 3. Bir şeyin yanı başı. 4. Bakan kimseye göre kapalı bir yerin en uzak kısmı. • **Dibine dan ekmek;** bir şeyi geriye hiç bırakmamacasına bitirip tüketmek.
dipçik is. Tüfeğin, atış sırasında omuza dayanan taban kısmı.

dipçik

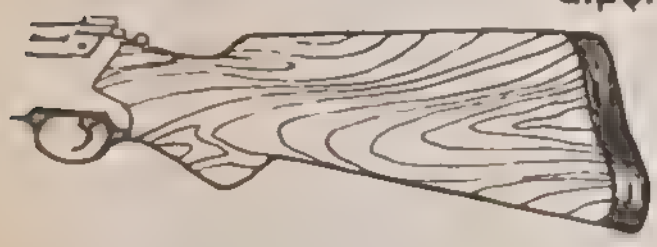

dipçiklemek f. Dipçikle vurmak.
dipdiri s. 1. Diriliğinden hiçbir şey eksilmemiş olan. 2. Canlı, hareketli.
dipkoçanı is. Asıl bölümü koparılıp ilgilinin eline verildikten sonra, bir alışveriş belgesi olarak saklanan defterlerin sırt tarafında kalan yaprak parçası ya da bunların tümü.
diploma is. (Yun.) Bir kimseye herhangi bir öğrenim derecesini bitirdiğini, bir sanat ya da meslekte çalışabileceğini bildirmek için verilen yetki belgesi.
diplomasi is. (Yun.) 1. Bir devletin öbür devletlerle ilişkilerinde uyguladığı yöntemlerin tümü 2. Yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme eylemi ve sanatı.
diplomat is. (Yun.) 1. Uluslararası işlerde ülkesini temsil etmekle görevli kimse. 2. **Mec.** s İlişkilerinde çok hesaplı, ölçülü, kurnaz.
diplomatik s. (Yun.) Dış politika ile ilgili.
diplomatlık is. 1. Diplomat olma durumu ya da işi. 2. Diplomatça davranış.
dipnot is. Sayfa içinde geçen herhangi bir düşünce ile ilgili olarak sayfa altına konulan açıklama.
dipsiz s. 1. Dibi olmayan. 2. **Mec.** Asılsız, dayanağı olmayan. • **Dipsiz kile boş ambar;** para, mal tutmayanın durumunu ya da bir işin çıkar yolda olmadığını anlatan bir söz.
dirayet is. (Ar.) 1. Yetenek. 2. Beceriklilik, başarılı olma durumu. 3. Seziş, kavrayış.
direk is. Ağaç, demir ya da betondan yapılan uzun ve dayanıklı destek. 2. **Mec.** En önemli kişi.
direksiyon is. (Fr.) Akaryakıtla çalışan kara taşıtlarında istenilen yönde gidişi sağlamak üzere yapılmış düzenek.

direksiyon

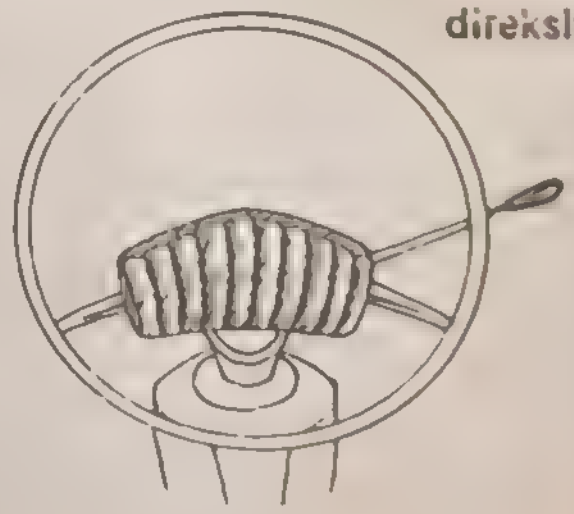

direkt s. ve zf. Fr. Doğrudan doğruya, dolaysız, doğrudan.
direktif is. (Fr.) Yonerge, buyruk, emir.
direktör is. (Fr.) Yönetmen, müdür
diren is. Harmanda sapları yaymaya yarar uzun çatallı ağaç.
direnç is. Bir güçün etkisine karşı koyan güç; mukavemet.
direnmek f. 1. Karşı koymak, dayanmak, inat etmek, mukavemet etmek. 2. Benimsenen bir düşünceyi, peşine düşülen bir dileği sonuna kadar sürdürecek bir tutumda olmak.
dirgen is. Diren.
dirhem is. (Ar.) 1. Eski bir ağırlık ölçüsü olan okkanın dört yüzde biri olup 31 desigrama eşit ağırlık birimi. 2. Çok eskiden kullanılan bir çeşit para. • **Dirhem dirhem;** azar azar, pek az ölçüde.
diri is. 1. Sağ, canlı. 2. s. Solmamış, pörsümemiş. 3. s. **Mec.** Güçlü, dinç. 4. zf. Canlı olarak. 5. zf. İyi pişmemiş.
dirilmek f. Ölmüş, bitkin, pörsümüş, hastalanmış, solmuş iken yeniden diri duruma gelmek.
dirim is. Canlılarda, bireyin korunmasını, üremesini, gelişmesini sağlayan organların sağlıklı bir biçimde işleyip çalışması, yaşama; hayat.
dirlik is. 1. Erinç, huzur. 2. Geniş ve yüksek geçim düzeyi; refah. • **Dirlik düzenlik;** ailede ya da bir çalışma yerinde bireyler arasında iyi geçinme durumu
dirsek is. 1. Kol ile önkol arasındaki eklemin arka tarafı. 2. Köşe. 3. Boruların doğrultusunu değiştirmeye yarayan bağlantı parçası. 4. Bir direği ya da dik durması gereken bir şeyi sağlamlaştırmak

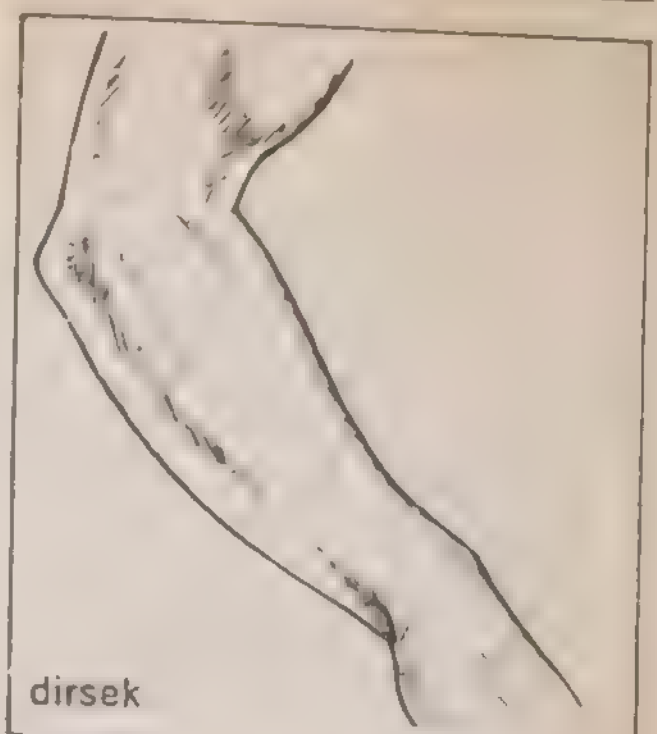
dirsek

için eğik olarak yanına konulan ağaç vb. destek. • **Dirsek çevirmek;** kendisine gereksinme kalmayınca birinden yüz çevirmek, onu ilişkilerin dışına atmak. • **Dirsek çürütmek;** bilgisini artırmak için çok okuyup çalışmış olmak.
disiplin is. (Fr.) 1. Yasa ve kurallara uygun davranma ile kurulan toplum düzeni. 2. Toplum düzenine her zaman ve ortamda uyan kişinin niteliği.
disk is. (Fr.) Sporda elle fırlatılarak uzağa atma amacıyla kullanılan yassı, yuvarlak ağaç ya da metal araç. 2. Omurları birbirine birleştiren ara madde. 3. Plak.

disk

diskalifiye is. (Fr.) Spor dallarında kurallara uymama sonucu yarış dışı.

diskotek is. (İng.) 1. Plak, ses bandı koleksiyonu. 2. Plağa ya da banda alınmış müzik eşliğinde dans edilebilen eğlence yeri. 3. Plak ya da ses bandı dolabı.

diskur is. (Fr.) Söylev, nutuk. • **Diskur geçmek;** söylev edasıyla eleştiri, öğüt, buyruk içerikli konuşma yapmak.

dispanser is. (Fr.) Hastalara ayakta parasız ya da az bir ücret karşılığında bakılan, ilaç verilen yer, bakımevi.

distribütör is. (Fr.) 1. Dağıtıcı 2. Benzinle işleyen taşıtlarda bujileri ateşlemek için akım dağıtan aygıt.

diş is. 1. Ağzın içinde ısırıp koparmaya ve çiğneyip öğütmeye yarayan sert ve beyazımtrak organlardan her biri. 2. Çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri. 3. Karanfil ve sarmısak tanesi. • **Diş bilemek;** kötülük yapmak için fırsat kollamak. • **Dişini sıkmak;** bir sıkıntılı duruma, bir acıya sabır göstererek dayanıp katlanmak. • **Dişini tırnağına takmak;** zorlukları yenmek için bütün gücünü kullanarak çalışmak.

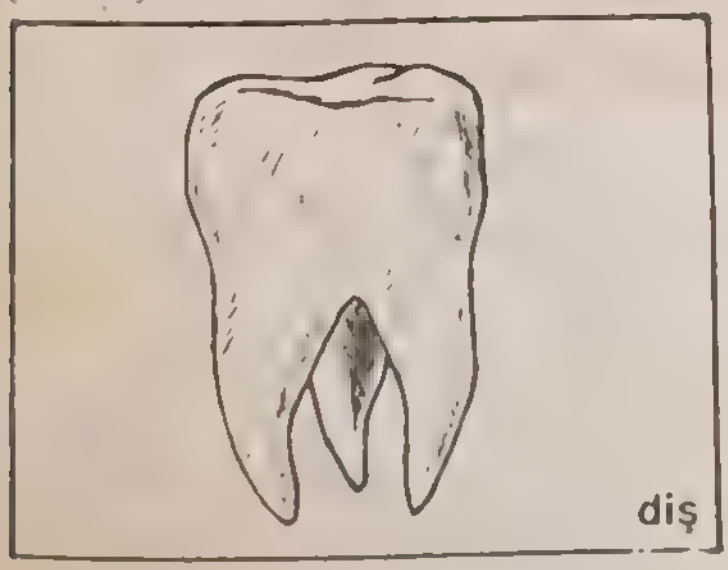

diş

dişbademi is. Kabuğu ince olduğu için dişle kırılabilen bir badem türü

dişbudak is. Zeytingillerden sert ve değerli kerestesi mobilyacılıkta kullanılan bir ağaç.

dişbuğdayı is. 1. Çocuk ilk dişi çıkardığı zaman kaynatılıp üzerine tozşeker ve dövülmüş ceviz gibi şeyler ekilerek dağıtılan buğday. 2. İri taneli buğday.

dişçi is. Diş hekimi.

dişeti is. Dişlerin çene kemiğiyle birleştikleri yeri örten et

dişi s. 1. Hayvan ve bitkilerde döllenecek cins. 2. Kadın. 3. Kopça, çıtçıt, anahtar gibi girintili ve çıkıntılı olmak üzere iki çeşit bulunan şeylerin girintili olanı.

dişiorgan is. Çiçeklerde yumurtalığı içine alan ve meyve ile tohumları oluşturan organ

dişlek s. Dişleri dışarıya doğru fırlamış olan.

dişlemek f. Bir şeyin bir parçasını dişlerle ısırmak ya da bu sırada o şeyin üzerinde dişlerinin izini bırakmak.

dişli s. 1. Dişleri olan. 2. Dişleri olan çark. 3. **Mec.** Sözünü geçiren, istediğini yaptırabilen (kimse).

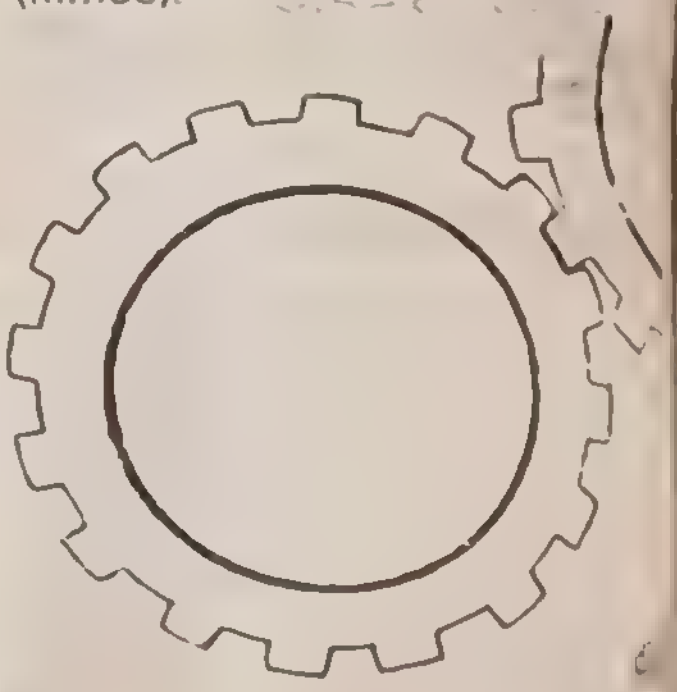

dişözü is. Dişlerin, katılgandoku, damar ve sinirlerden oluşmuş iç kısmı.
dıştacı is. Dişlerin, dişetleri dışında kalan kısmı.
ditmek f. 1. Yün, pamuk gibi şeyleri tutam tutam ayırıp lif lif etmek. 2. Çok küçük parçalara ayırmak.
divan is. 1. Arkalığı ve kol dayayacak yeri olmayan kanape, sedir. 2. Bir topluluk adına iş görmek üzere oluşturulmuş kurul. 3. Tarihte devlet adamlarının oluşturduğu meclis. 4. Eskiden şairlerin şiirlerinin belli bir sıraya göre toplandığı kitap.
divane s. Deli, kaçık, aklı başında olmayan.
divan-ı harp is. (Far. ve Ar.) Orduda yüksek mahkeme.
divit is. (Ar.) Eskiden kullanılan, kuşak arasında taşınan ve kalemliği ile hokkası bir arada olan yazı takımı.

divit

divitin is. Bir yüzü havlı pamuklu ya da yünlü kumaş.
diyabet is. (Yun.) Şeker hastalığı.
diyafram is. (Yun.) 1. Bir ışık demetinin çevresini sınırlamak için, ışık geçirmeyen bir levha üzerinde açılan delik. 2. Göğüs ve karın boşluklarını birbirinden ayıran kas.
diyagram is. (Yun.) 1. Herhangi bir olayın değişimini gösteren grafik. 2. Bir çiçeğin bütün ayrıntılarını gösteren şema.
diyalekt is. (Fr.) Bir dilin büyük bölümlerinden her biri; lehçe.
diyalog is. (Yun.) 1. Karşılıklı konuşma. 2. Oyun, roman, öykü gibi türlerde iki ya da daha çok kişinin konuşmaları. 3. Karşılıklı konuşma biçiminde yazılmış yapıt. 4. **Mec.** Kişiler arasında sağlanan, anlaşma, uyum.
diyanet is. (Ar.) 1. Dindarlık. 2. Din işleri.
diyapazon is. (Yun.) Titreştirildiğinde anaseslerden birini vermek üzere yapılan iki kollu, küçük, çelik aygıt.
diyapozitif is. (Fr.) Üzerine pozitif fotoğraf alınmış bulunan cam.
diyar is. (Ar.) Ülke.
diyastaz is. (Yun.) Nişastayı dekstrin ve glikoz haline getirme özelliği olan, tükürük ve pankreas salgısında bulunan bir enzim.
diye zf. 1. Neden bildirerek iki cümleyi birbirine bağlama görevi olan sözcük. 2. Diyerek. 3. Sanarak. 4. s. Adlı, denilen, adında.
diyecek is. Söylenecek söz.
diyet is. (Ar.) İslam hukukunca öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu akçe.
diyet is. (Fr.) Sağlığı korumak ya da düzeltmek amacıyla uygulanan beslenme düzeni; perhiz.
diyez is. (Yun.) 1. Önüne kondu-

ğu notanın yarım ton daha ince seslendirileceğini gösteren müzik işareti. 2. Bu yolla inceltilmiş (ses).

diyoptri is. (Fr.) Miyopluk ya da hipermetropluk derecelerinin değerlendirilme birimi.

diz is. 1. Uyluk ile baldırın birleştiği oynaklı bölge ve özellikle bunun ön tarafı. 2. Oturulduğunda, uyluğun ön tarafı. • **Diz boyu;** dize kadar. • **Diz çökmek;** diz üstü yere çökmek; boyun eğmek, teslim olmak. • **Diz dize;** oturma sırasında dizleri dokunurcasına birbirine yakın durumda. • **Dizini dövmek;** çok pişman olmak. • **Dizlerinin bağı çözülmek;** korkudan ya da uzun süren bir yorgunluktan ayakta duramayacak duruma gelmek. • **Dizleri kesilmek;** yürümek için dizlerinde derman kalmamak. • **Dizlerine kapanmak;** bir şey dilemek için kendini küçülterek yalvarmak.

dizanteri is. (Yun.) Ağrıyla ve kanlı ishalle beliren salgın hastalık, kanlı basur.

dizbağı is. Dizde çorabın tutturulduğu bağ.

dizdar is. (Far.) Kale merkez kumandanı.

dize is. Manzumeyi oluşturan satırlardan her biri; mısra.

dizel is. Kuvvetle sıkıştırılmış hava içine püskürtülmüş yakıtla çalışan içten yanmalı motor tipi.

dizge is. Bir bütün oluşturacak yolda karşılıklı olarak birbirine bağlı öğeler bütünlüğü; sistem.

dizgi is. Basımevinde harfleri dizme işi; tertip.

dizgin is. Geminin uçlarına bağlanarak hayvanı yönetmeye yarayan kayış. • **Dizginini çekmek;** aşırı davranışlarına engel olmak. • **Dizginleri ele almak;** bütün yönetimi eline geçirmek. • **Dizginleri salıvermek;** başıboş bırakmak, önce sıkı tuttuğu yönetimi sonradan gevşetmek

dizginlemek f. 1. Ata dizgin takmak ya da atın hareketlerini belirlemek üzere dizginini oynatmak. 2. **Mec.** Birinin aşırı hareket ve davranışlarını kısacak yolda ona engel olmak.

dizginsiz s. **Mec.** Alabildiğine aşırı, sınır tanımaz.

dizi is. 1. Bir ipliğe ya da tele art arda geçirilmiş şeylerin bütünü. 2. Art arda ya da yan yana duran şeylerin meydana getirdikleri bütün; sıra; saf. 3. Bir yönden bir bütün oluşturan şeylerin tümü; seri.

dizin is. Bir kitabın ya da benzeri bir yayının içeriğini oluşturan kişi ve yer adlarını, terimleri vb.ni sayfa numaralarını göstererek abecesel sıralamayla veren liste; indeks.

dizkapağı is. Diz oynağının ön tarafı.

dizkapağı kemiği Diz oynağının ön tarafında bulunan yassıca oynar kemik.

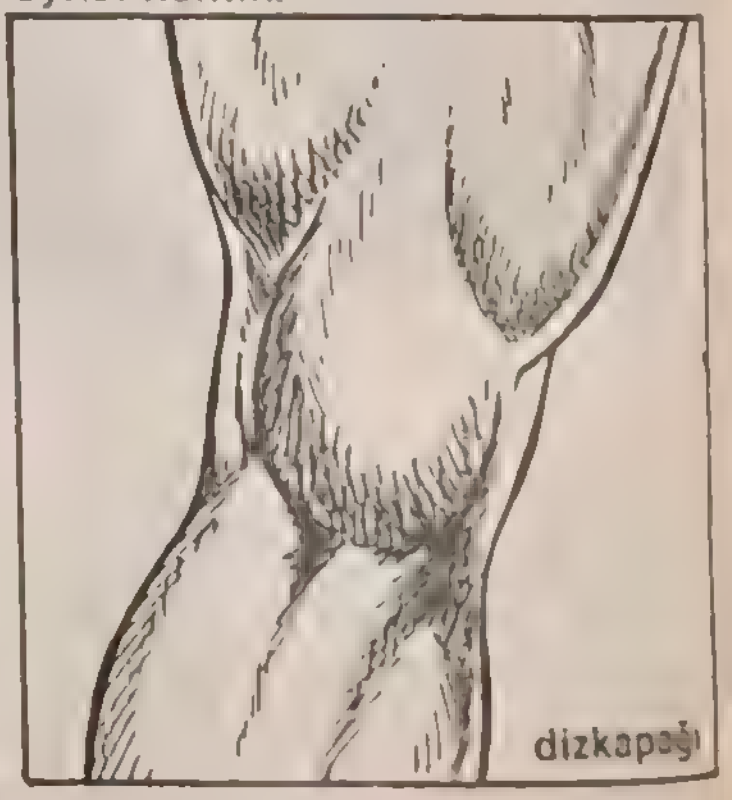

dizlik is. Korumak amacıyla dize geçirilen şey.
dizmek f. 1. Birçok şeyleri ipliğe ya da tele geçirmek. 2. Sıralamak. 3. Basımevlerinde harfleri yan yana getirerek sayfa düzenlemek.
do is. 1. Müzikte bir gam dizisinde **si** ile **re** arasında yer alan ses. 2. Bu sesin işareti olan nota.
dobra dobra zf. (İsl.) Dolambaçlı yollara sapmadan ve sakınmadan (söylemek, konuşmak).
doçent is. (Lat.) Üniversitelerde profesörlükten önceki aşamada bulunan öğretim üyesi.
dogma is. (Yun.) Her türlü inceleme ve eleştirmenin üstünde tutulan ve gözü kapalı inanılan düşünce.
doğa is. 1. İnsan etkinliğinin dışında kendi kendini sürekli olarak yeniden yaratan ve değiştiren güç, canlı ve cansız maddelerden oluşan varlığın tümü; tabiat. 2. İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini ve değerlerini koruyan genellikle yerleşim alanlarının dışında kalan kesim. 3. Varlık ve maddelerin yaradılış ve yapı özelliklerinin tümü.
doğa yasası Doğadaki canlıların yaşamında ve doğadaki olayların düzeninde görülen değişmez durum; tabiat kanunu.
doğal s. 1. Doğada bulunan, tabii. 2. Doğanın düzenine ve gereklerine uygun. 3. Kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış. 4. Gereğince, yapmacıksız.
doğan is. Yırtıcılardan, küçük kuşlarla beslenen, alıştırılarak kuş avında kullanılan; akdoğan, aladoğan, bozdoğan gibi türleri olan bir kuş.

doğan

doğancı is. Avcı doğan yetiştiren ya da doğanla avlanan kimse.
doğaötesi is. Fizikötesi; metafizik.
doğaüstü s. Doğa yasa ve güçlerini aşan; tabiatüstü.
doğmak f. 1. Dünyaya gelmek. 2. (Güneş, ay, yıldız) Ufuktan yükselmek, ışığı gözle görülür olmaya başlamak. 3. **Mec.** Ortaya çıkmak, belirmek. 4. **Mec.** (Düşünce, hayal) Zihinde birdenbire oluşmak.
doğrama is. 1. Doğramak işi. 2. Bir yapının kapı, pencere, dolap, raf gibi ağaç bölümleri.
doğramacı is. Yapıların doğramalarını yapan kimse.
doğramak f. Parça parça etmek, keserek parçalamak.
doğru s. 1. Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen. 2. Yalan olmayan, gerçek. 3. Yasa, yöntem ve ahlaka bağlı. 4. Gerçeğe ya da kurala uygun. 5. is. İki nokta arasında çekilebilen en kısa çizgi. 6. zf. Sağa sola sapmadan. 7. zf. (Zaman kavramlı sözcüklerden sonra) Yakın, yakınlarında. 8. ed. Karşı, yönünce. • **Doğru bulmak;** uygun görmek, onamak. • **Doğru çıkmak;** doğru olduğu anlaşılmak. • **Doğru durmak;** dik durmak, uslu durmak. • **Doğru yol;** her türlü kötülükten uzak olan tutum. • **Doğrudan doğruya;** araçsız, araya başka bir şey girmeden.

doğru akım İletken bir devre üzerinde yön değiştirmeyen sürekli elektrik akımı.

doğruca zf. Doğrudan doğruya, dolayısıyla olmaksızın, dolaşmayarak.

doğrucu s. Her şeyin doğrusunu yapmayı, söylemeyi huy edinmiş (kimse). • **Doğrucu Davut;** her şeyin doğrusunu yapmayı, söylemeyi huy edinmiş kimse için kullanılan niteleyici söz.

doğrulamak f. Bir söz ya da bir haberin doğru olduğunu bildirmek; teyit etmek; tasdik etmek.

doğrulmak f. 1. Eğri ya da eğik durumda iken düz ya da dik duruma gelmek. 2. Toparlanmak, kalkmaya davranmak. 3. Bir yere yönelmek. 4. Düzelmek, yeniden güçlenmek, kendini toparlamak, kalkınmak. 5. Yanlış iken düzelmek.

doğrultmak f. 1. Doğru duruma gelmesini sağlamak. 2. Yöneltmek. 3. Yönünü bulmak. 4. Para sağlamak.

doğrultu is. 1. Ayrı yönlerde iki doğruyu birbirinden ayırt ettiren durum ya da sonsuz bir doğrunun belirttiği tek yol. 2. Tutulan, izlenen yol.

doğrultusunda zf. Gereğince, uyarınca.

doğruluk is. 1. Doğru olma durumu. 2. Doğru olana yakışır davranış.

doğrusu zf. Gereği söylemek gerekirse, gerçek şu ki.

doğu is. 1. Güneşin doğduğu yön; şark. 2. Güneşin doğduğu yöndeki ülkeler bölgesi; şark.

doğulu is Doğudaki ülkelerden olan ya da doğu uygarlığını benimsemiş kimse.

doğum is. 1. Doğma olgusu. 2. Bir kimsenin doğduğu yıl. • **Doğum sancısı;** doğururken dişinin duyduğu sancı; **(Mec.)** yeni bir duruma geçilirken, bir yapıt yaratırken çekilen zorluklar.

doğumevi is. Doğum yapılan sağlık yurdu.

doğumlu s. Belirli bir yılda doğmuş.

doğuranlar is. Hayvanların yavru doğurarak üreyen sınıfı

doğurgan s. Çok doğuran.

doğurmak f. 1. Yavru dünyaya getirmek. 2. **Mec.** (Bir durum) ortaya çıkmasına yol açmak.

dok is. (İng.) 1. Gemi yapılan ya da onarılan üstü örtülü havuz. 2. Ticaret mallarını saklamak için rıhtımda yapılan büyük depo.

doksan s. 1. Dokuz kere on, seksen dokuzdan bir fazla. 2. is. Bu sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam.

doksanlık s. 1. İçinde bir şeyden doksan tane bulunan. 2. Doksan yaşında ya da yaşlarında olan.

doktor is. (Fr.) 1. Hastalara bakan, onları tedavi eden, gerektiğinde ameliyat eden kimse; hekim; tabib. 2. Bir fakülteyi bitirdik-

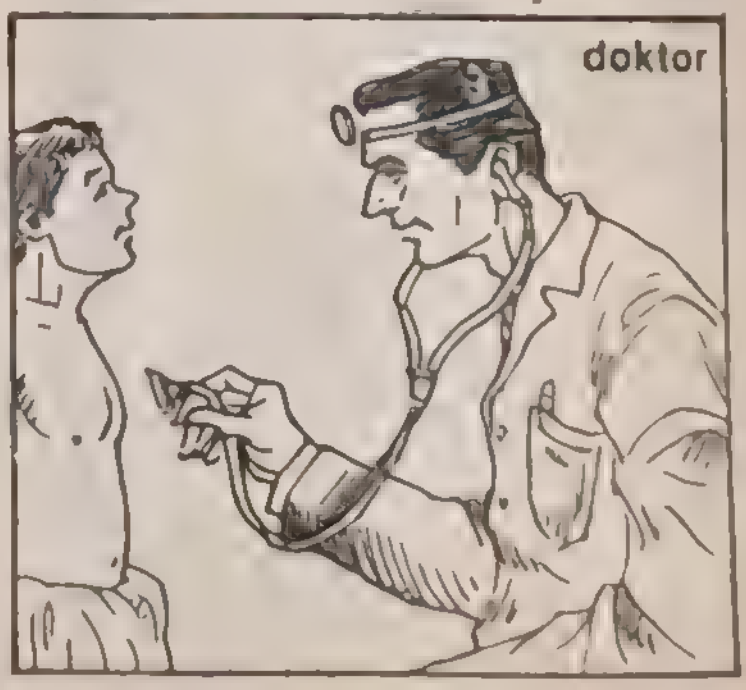

ten sonra o bilim dalındaki yeterliğini üniversitede düzenlenen bir sınav sonucu kazanıp bilim adamlığı aşamasında ilk basamağı aşan ya da başarılı bir yapıtla bu aşamaya geldiği bilim çevrelerince belgelenen kimselere verilen san.

doktora is. (Fr.) 1. Doktor sanını kazanmak için verilen sınav. 2. Bir fakülte ya da yüksek okulu bitirdikten sonra o bilim dalında sınav vererek ya da bilimsel bir yapıtla erişilen aşama.

doku is. 1. Vücudun ya da organların yapı ögelerinden birini oluşturan gözeler topluluğu. 2. **Mec.** Bir bütünün yapısı ve özelliği.

dokuma is. 1. Dokuma işi. 2. Dokunmuş şey; tekstil; mensucat. 3. Minder örtüsü, yatak kılıfı gibi şeyler için kullanılan, beyaz pamuk ipliğinden dokunan bez.

dokumak f. İplikten, dokuma tezgâhlarında kumaş yapmak.

dokunaklı s. İnsanın içine işleyen, etkili; hazin.

dokunmak f. 1. Hafifçe değmek; temas etmek. 2. El sürmek, el değdirmek. 3. Sağlığı bozmak. 4. Tedirgin etmek, sataşmak. 5. İyiliği ya da kötülüğü olmak. 6. İçine işlemek, duygulandırmak, batmak. 7. İlgi kurarak söz etmek. 8. İlişkin olmak; ilgili olmak.

dokunulmazlık is. Dokunulmaz, ilişilmez, karışılmaz olma hakkı ve durumu.

dokunum is. Derinin, çevremizdeki eşyanın sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık gibi değişik niteliklerini bildiren duyarlık niteliği.

dokurcun is. Ot ya da ekin dallarından meydana gelmiş yı[ğın]

dokuz s. 1. Sekizden bir fazla. 2. Bu sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam. • **Dokuz ayın çarşambası bir araya gelmek;** birçok iş, birden ortaya çıkıp sıkışık bir durum yaratmak. • **Dokuz canlı;** kolay kolay ölmeyen, yapısı çok sağlam olan. • **Dokuz doğurmak;** sonuçlanması istenen bir şeyi sabırsızlıkla, merakla, heyecanla beklemek.

dokuzlu s. 1. Dokuz parçası olan. 2. Üzerinde dokuzla ilgili bir rakam ya da benek bulunan.

dokuztaş is. Dokuz taşla oynanan ve taşların yerleri ile yürütme yolları çizgilerle gösterilen oyun.

dolak is. Tozluk yerine, bacaklara ayak bileğinden dize kadar dolanan ensiz ve uzun kumaş şerit.

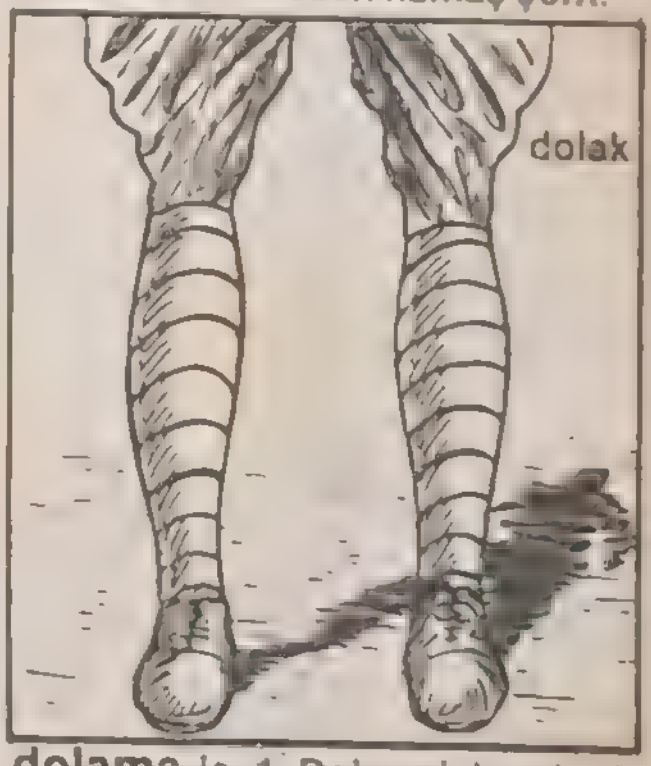
dolak

dolama is. 1. Dolamak hareketi. 2. Önü yırtmaçlı bir çeşit giysi. 3. Tırnak yöresinde olan yangılı ve ağrılı şiş.

dolambaç is. 1. Dolana dolana giden, döne döne uzanan yolun kıvrıntısı. 2. Kulağın en iç kısmı.

dolambaçlı s. 1. Dolambacı olan. 2. **Mec.** İçinden çıkılması güç, çapraşık.

dolandırıcı İs. ve s. Birinin parasını ya da malını hileyle elinden alan kimse.

dolandırmak f. 1. Hileyle birinin parasını ya da malını elinden almak. 2. Dolaştırmak.

dolanmak f. 1. Bir şeyin çevresine sarılmak. 2. Bir şeyin dolayında gezmek.

dolap İs. (Ar.) 1. İçine oteberi konulan, rafları olan kapaklı mobilya. 2. Bostan adı verilen sebze bahçelerinde dönerek su çeken avgıt. 3. Dönmedolap. 4. **Mec.** Düzen, hile. • **Dolap çevirmek;** hileli, dalaverell iş görmek. • **Dolap beygiri gibi dönüp durmak;** dar bir alanda boşuna dolaşıp durmak. • **Dolaba girmek;** aldatılmak.

dolap

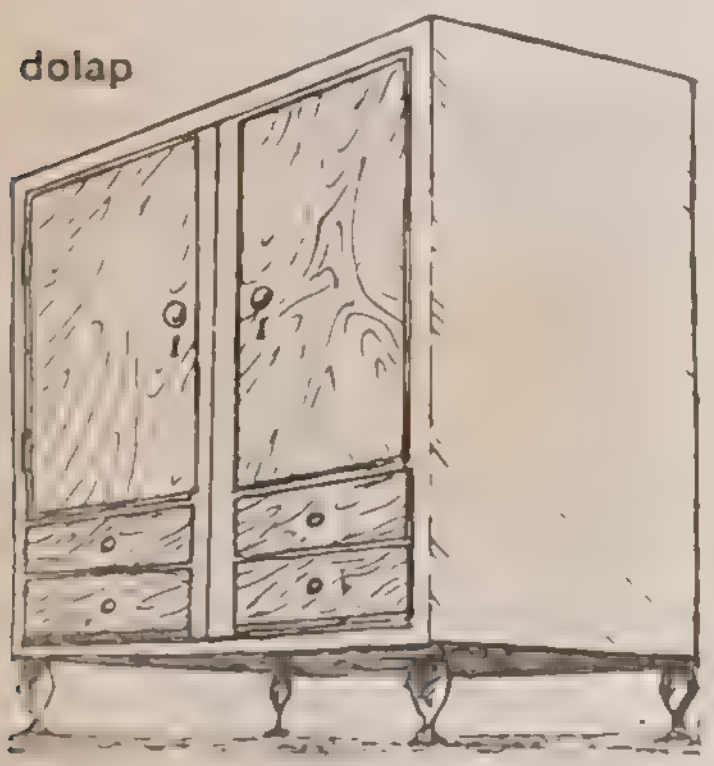

dolapçı İs. 1. Dolap yapan ya da satan kimse. 2. **Mec.** Hile yapan, düzenci.

dolar İs. (İng.) Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın para birimi.

dolaşık s. 1. Dolaşarak gidilen (yol). 2. Kolay çözülmeyecek ya da içinden çıkılmayacak derecede karışık.

dolaşım İs. 1. Dolaşma düzeni. 2. Yüreğin düzenli kasılıp gevşemesiyle kan ve lenfin damarlar içinde yer değiştirmesi.

dolaşmak f. 1. Amaçsız olarak gelişigüzel gezinmek. 2. Bir yeri görmek için gezmek, ziyaret etmek. 3. Doğru gitmeyip yolu uzatmak. 4. Saç, iplik gibi şeyler birbirine karışıp güç çözülür duruma gelmek. 5. **Mec.** Bir söz ya da haber birinden duyularak başkalarına da anlatılıp yayılmak.

dolay İs. Çevre, etraf.

dolayı ed. Ötürü.

dolaylı s. Doğrudan doğruya olmayan.

dolaylı tümleç Cümledeki yüklemin anlamını tümleyen; yönelme, kalma, çıkma durumlarından birinde yani ismin -e, -de, -den halinde bulunan sözcük ya da söz öbeği.

doldurmak f. 1. Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek. 2. Basılı kâğıtların boş bırakılmış olan yerlerini uygun cevaplarla sözlerle tamamlamak. 3. Ateşli silâhın namlusuna mermi sürmek. 4. **Mec.** Birini, başkası için kötü düşünecek bir duruma getirmek.

dolgu İs. Bir oyuğun, bir koyuğun içine doldurulan madde

dolgun s. 1. Dolarak yuvarlak biçim almış. 2. Şişmana yakın. 3. İçinde çok ve yararlı şeyler bulunan. 4. Miktarı yüksek, fazla

dolikosefal s. (Yun.) Uzun kafalı.

dolma İs. 1. Dolmak olgusu. 2. İçine pirinç ve başka yiyecek maddeleri de konularak yapılan ve çeşidi bu maddelerle doldurulmuş olan sebze ya da hayvanın adı ile anılan yemek türü. 3. s. Doldurulmuş, doldurularak oluşmuş

dolmak f. 1. Boş bir kap ya da alan içine giren ya da konulan şeylerle dolu duruma gelmek. 2. Bir yerde bir şeyin çok miktarda toplanması. 3. Süre tamamlamak, sona ermek. 4. Mec. Sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelmek.

dolmakalem is. İçindeki özel hazneye mürekkep doldurularak kullanılan kalem.

dolmakalem

dolmen is. (Keltçeden) İki tanesi dikili, üçüncüsü de bunların üzerine yatay olarak konulan üç büyük taştan yapılmış taş devri mezarı.

dolmen

dolmuş s. 1. Boş yer kalmamış. 2. is. Ücretlerini, kişi başına konulan tarife üzerinden ödeyen yolcuların bindikleri otomobil, minibüs tipi kara taşıtı ya da bu yolda yolcu taşıyan kayık, küçük deniz motoru.

dolmuş

dolu is. Havanın üst katmanlarında donduktan sonra yeryüzüne yağan yuvarlak buz tanecikleri.

dolu s. 1. Dolmuş durumda olan. 2. Sayı bakımından çok. 3. Namlusuna mermi sürülmüş (silah). 4. Çok duygulanmış. 5. Kızgınlığından çevresindekileri azarlamaya hazır (kimse).

doludizgin zf. (Süvari ve at arabası) En son hızla.

dolunay is. Ayın dünyaya dönük yüzünün tümüyle aydınlık göründüğü evre, ayın on dördüncü günündeki durumu, ayın on dördü.

domates is. (Meksika dilinden) 1. Yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda olan, ılıman iklimlerde yetişebilen, kırmızı ürününden besin olarak yararlanılan bir bitki. 2. Bu bitkinin olgunlaşınca kızaran, yemeklere tat vermek için kullanılan, salça haline getirilen, salatalara doğranan yuvarlak ürünü.

dombay is. Manda, su sığırı. (Kimi bölgelerde yalnız dişisine denir.)

domino is. (Fr.) Üzerleri belirli sayılarda noktalarla işaretlenmiş dikdörtgen biçiminde yirmi sekiz özel taşla masa üzerinde oynanan oyun.

dominyon is. (İng.) İngiltere krallığını en yüksek yetkili olarak tanımakla birlikte politik ekonomik yönden bağımsız ülke.

domur is. 1. Tomur, tomurcuğun irisi. 2. Kabarcık.

domuz is. 1. Kalın derili çiftparmaklılardan, eti ve yağı için beslenen, koyun büyüklüğünde evcil hayvan. 2. **Mec.** Hain, ters, aksi. • **Domuz gibi;** kötü huylu, hain; (sevilmeyen kimselerin herhangi bir durumu için) iyice, adamakıllı.

domuz

domuzlaşmak f. Hainlik etmeye, aksi davranmaya başlamak.

don is. 1. Vücudun belden aşağısına giyilen iç çamaşırı. 2. (Atta) Renk. 3. (Eskiden) Giysi. 4. Hava ısısının sıfırın altına düşmesi üzerine suların buz tutması. • **Dona çekmek;** hava, sular buz tutup donacak kadar soğumak.

donakalmak f. Şaşırıp bir süre ne yapacağını, ne diyeceğini bilememek

donanım is. 1. Bir taşıtın ya da binanın çeşitli yerlerine yerleştirilmiş bulunan ve içinde elektrik, yakıt, buhar dolaşan yollar ile bu yolların üzerinde bulunan aygıtların tümü.

donanma is. 1. Donanmak olgusu. 2. Bir devletin deniz kuvvetleri. 3. Bayramlarda ve sevinç günlerinde bayrak, ışık kullanarak, fişek yakarak yapılan şenlik.

donanmak f. Giyinip kuşanmak, süslenmek.

donatım is. 1. Donatmak işi. 2. Orduda birliklere gerekli silah ve makineleri sağlama.

donatmak f. 1. Göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli bir duruma sokmak. 2. Yeni giysilerle birinin giyimini sağlamak. 3. (Ev için) Yeni ve güzel eşya alıp yerleştirmek. 4. Bir şeyin iş görebilmesi için gerekli nesneleri yerli yerine koymak.

dondurma is. 1. Dondurmak olgusu. 2. Şeker konulmuş sütün ya da meyve sularının dondurulmasıyla hazırlanan soğukluk

dondurma

dondurmak f. 1. Donmasını sağlamak, buza dönüştürmek. 2. **Mec.** Giderek artabilecek sayısı özellikteki bir şeyi, bir süre için değişmez durumda tutmak.

dondurucu s. 1. Donduran. 2. **Mec.** Çok üşüten.

dondurulmuş s. 1. Buz durumuna getirilmiş. 2. Soğuğa bırakılarak katılaştırılmış.

donkişotluk is. En güç durumlarda bile, kendi çıkarları ile ilgili olmayan konularda hiç gereği yokken kahramanlık taslayan, kahramanlık göstermeye kalkışan kimsenin tutumu.

donmak f. 1. Sıvı iken, sıcaklığın azalmasıyla katı duruma gelmek. 2. Kimyasal bir etki sonucu katılaşmak. 3. Soğuktan ölmek. 4. (Bitkiler) Soğuk yüzünden ürün vermeyecek duruma gelmek. 5. **Mec.** Çok üşümek, soğuğu içinde duymak. 6. **Mec.** Beklenmedik bir durum karşısında birden hareketsiz kalmak.

donuk s. 1. Parlaklığı olmayan, mat. 2. **Mec.** Canlılığı az olan.

donyağı is. 1. Bayağı sıcaklıkta katı durumda bulunan ve içyağlarının eritilmesiyle elde edilen hayvansal yağ. 2. **Mec.** Soğuk ve sevimsiz kimse.

doping is. (İng.) 1. Bir spor yarışması sırasında vücudun üstün hareket ve enerji kazanması için yarışma öncesinde uyarıcı ilaç kullanma. 2. **Mec.** İtici güç; atılım sağlayıcı etken.

doru s. Kızıla çalar kahverengi (at donu).

doruk is. 1. Dağ, ulu ağaç gibi yüksek şeylerin en yüksek noktası; zirve; şahika. 2. Varılabilecek en üst basamak.

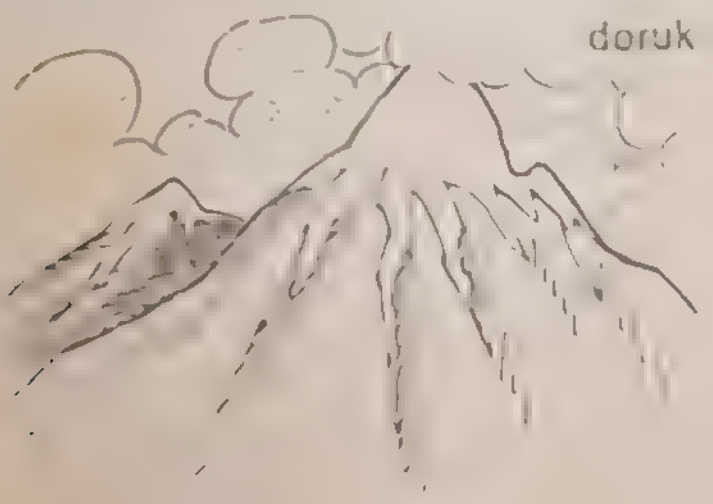

doruk

dosdoğru s. 1. Çok doğru. 2. zf. Sağa sola sapmadan

dost is. ve s. 1. Sevilen, güvenilen arkadaş, gönüldeş olan kimse. 2. İyi ilişkiler içinde olan. • **Dosta düşmana karşı;** dostlara üzüntü vermemek, düşmanları sevindirmemek için. • **Dostlar alışverişte görsün;** amaç iş yapmak değil, yapıyor görünmek.

dostane zf. Dostça, dosta yakışır biçimde.

dostça s Dosta yakışır biçimde, dost gibi.

dostluk is. 1. Dost olma durumu. 2. Dostça davranış. • **Dostluk etmek;** dostça ilişkide bulunmak. • **Dostluk kurmak;** dostça ilişkilere başlamak

dosya is. (Fr.) 1. Bir konu, bir kimse ya da bir işle ilgili belgeler bütünü. 2. Bu gibi belgelerin işlem sırasıyla içinde toplayan karton kap.

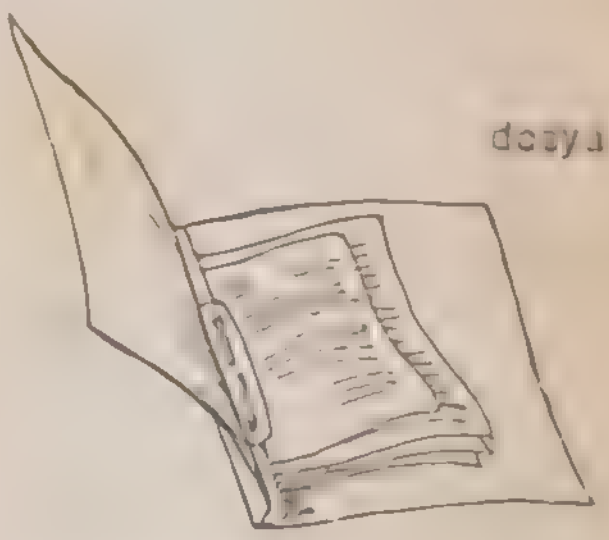

dosya

dosyalamak f. 1. Aynı konudaki yazıları bir araya getirecek dosya düzenlemek. 2. Belgeleri dosyaya yerleştirmek.

doyasıya zf. Doyuncaya kadar, bol bol

doygun s. Her türlü gereksinmesini gidermiş, iyice doymuş olan

doygunluk is. Doygun olma durumu, alabileceği son kerteye gelmiş olma durumu.
doymak f. 1. İsteği kalmayıncaya kadar yemek, kendi açlığını iyice gidermek. 2. Yeter bulmak, kanmak. 3. Bir konudaki istem ve dileklerini iyice gidermek.
doymaz s. 1. Doymak bilmeyen. 2. Açgözlü.
doyum is. Yeter görme, olanla yetinme, kanma. • **Doyum olmamak;** hoşa giden bir şeyden hiç bıkmamak.
doyumluk zf. Doyacak kadar.
doyurmak f. 1. Birinin açlığını gidermek, artık istemeyeceği bir duruma getirinceye kadar besin vermek. 2. Geçindirmek, yaşamasını sağlamak. 3. Doyma durumuna getirmek.
doyurucu s. 1. Doyurma özelliği olan. 2. **Mec.** Kandırıcı, inandırıcı.
doz is. (Yun.) 1. Bir bileşiğe, bir karışıma giren ya da girmesi gereken bir maddenin belirlenmiş miktarı. 2. Bir kezde alınacak ilaç ölçüsü. • **Dozunu kaçırmak;** ölçüyü aşmak, aşırı gitmek.
dökme is. 1. Dokmek işi. 2. s. Bir yerden bir yere dökülen, aktarılan. 3. s. Bir kalıba dökülerek yapılmış. 4. s. Kap içinde olmayıp ortaya dökülmüş bulunan.
dökmek f. 1. Sıvı ya da tane durumunda olan şeyleri bulundukları kaptan başka bir yere boşaltmak. 2. Akıtmak, düşürmek. 3. Saçmak, serpmek. 4. Salmak, serbestçe aşağı düşecek biçimde bağından kurtarmak. 5. Düşürmek, seyrekleştirmek. 6. Teninde çok sayıda çıban, sivilce, benek gibi şeyler çıkmak 7. İçindekileri çıkarıp atarak boşaltmak. 8. Maden, mum eriyiği ya da çimento, alçı gibi şeyleri kalıba akıtarak biçim vermek. 9. Sulu hamuru kızgın yağ ya da tepsinin içine akıtarak pişirmek. 10. Bir yere bir şeyi çokça yığmak. 11. Bir şeyi yok etmek üzere bolca miktarda atmak. 12. Sınavda çok sayıda döndürmek 13. Bir durumu, kendi özelliğinin dışında şu ya da bu biçimde çevirmek.
döktürmek f. 1. Dökme işini başkasına yaptırmak. 2. **argo.** Kolaylıkla ve beğenilecek gibi söylemek, yazmak ya da oynamak.
dökük s. 1. Dökülmüş, sarkmış 2. Pek eskimiş.
dökülmek f. 1. Bulunduğu kaptan başka yere akmak. 2. Dökmek eyleminin etkisinde kalmak 3. Çok eskimek. 4. Bir yerlere toplanıp yığılmak. 5. **argo.** Pek yorgun ve bitkin olmak. 6. **argo.** Bir yarışma ya da sınavda büyük oranda başarısız olmak.
döküm is. 1. Dökülme zamanı. 2. Kalıba dökme işi. 3. Bir konuyu ayrıntılarıyla gösterme, sonuçlarıyla ortaya koyma.
dökümcü is. Döküm işiyle uğraşan, döküm yapmakla görevli
dökümevi Mum eriyiği, çimento, alçı ve özellikle madenlerin kalıba atılarak biçim verildiği yer
dökümhane is. Dökümevi.
dökümlü s. İstenilen biçim verilebilen, vücuda güzel oturan.
döküntü is. 1. Dökülmüş, saçılmış şeyler yığını. 2. Deri üstünde ortaya çıkan küçük kabarcık, sivilce ya da lekeler. 3. Bir topluluktan koparak geride kalan kimse
döl is. 1. Canlıların üremesi sonucu ortaya çıkan birey ya da yeni bireylerin tümü. 2. Yavru
döllemek f. Dol verebilecek duruma sokmak

döllenme is Erkek gametle bir yumurtacıktaki dişi gametin birleşip kaynaşması sonucu yumurtacığın tam bir göze durumuna girmesi.
dölyatağı is. Memelilerde, döllenme sonucu oluşan varlığın ana karnındayken düştüğü ve içine yerleştiği organ: rahim.
döndürmek f. 1. Dönmesini sağlamak. 2. Çevirmek. 3. **Mec.** Sınıfta bırakmak
dönek : Sözünde durmaz, sözüne güvenilmez (kimse)
dönem is 1. Bir çağ içinde birbiri ardınca gelen başı sonu belli zaman süresi; devre. 2. Bir meclisin iki seçilişi arasındaki zaman süresi. 3. Bir öğretim yılında ara dinlenme tatili ile birbirinden ayrılan sürelerden her biri
dördün is. Ayın, yeryuvarlağına karşı gelen yarımküre yüzeyinin yarısı aydınlık, yarısı karanlık olması durumu.
dördüz s. Dördü birlikte doğmuş bulunan ya da dördü bir arada bulunan.
dört s. 1. Üçten bir fazla. 2. is. Üçten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam. 3. s. Her, bütün. • **Dört ayak üstüne düşmek,** talihi hep yardım etmek; tehlikeli bir durumdan hiç zarar görmeden kurtulmak. • **Dört başı mamur,** hiç eksiği olmayan, kusursuz. • **Dört dönmek,** bir iş yapmak için durmadan şuraya buraya koşmak. • **Dört elle sarılmak,** iyice benimseyerek ve eksiksiz yapma kararıyla ele almak; desteğinden ya da yardımından yararlanmak için bir kimse ile sıkı bağ kurmak. • **Dört gözle beklemek,** büyük bir özlemle, çok büyük bir istekle, sabırsızlıkla beklemek.

dört işlem Matematiğin toplama, çıkarma, çarpma ve bölmeden oluşan dört temel işlemi.

dört işlem

$$2+2=4$$
$$2\times2=4$$
$$8-4=4$$
$$8:2=4$$

dörtgen is. Dört kenarı olan çokgen, dörtkenar.
dörtlü s. 1. Herhangi bir öğeden dört taneyi kendinde bulunduran, dört parçası olan. 2. is. İskambil ve domino gibi oyunlarda üzerinde dört işareti bulunan kâğıt ya da pul. 3. is. Dört kişiden oluşan müzik topluluğu; kuartet.
dörtlük is. 1. Dört dizeden oluşan manzume. 2. Bir manzumede, aralarında anlam birliği olan dört dizelik bölüm. 3. is. Birlik notanın dörtte biri değerinde olan nota.
dörtnal is. Atın en hızlı koşusu.

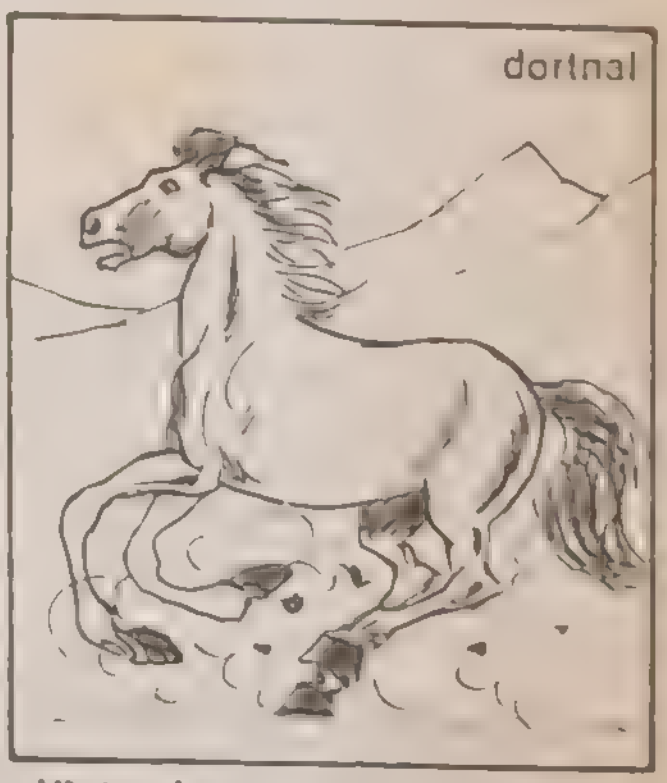
dörtnal

dörtnala zf. Dörtnal koşarak. • **Dörtnala kaldırmak,** dörtnala koşturmaya başlatmak.

dörtyol is. Dört yolun birleştiği yer.
dörtyol ağzı Dört yolun birleştiği alan.
döş is. 1. Göğüs. 2. Kaburga altı. 3. Kasaplık hayvanlarda göğsün yukarı ve ön kısmı.
döşek is. Yatak, şilte. • **Döşeğe düşmek**; yataktan kalkamayacak kadar ağır hasta olmak.
döşeme is. 1. Yapılarda tabanı örten tahta kısım, döşeme tahtası. 2. Koltuk, kanape, divan gibi eşyanın ağaç kısımları dışındaki kumaş, yay, pamuk vb. kısımları; mefruşat.
döşemek f. 1. Açıp yaymak, yere sermek. 2. Bir tabanı tahta, karo, mermer gibi yapı gereçleriyle kaplamak. 3. Bir konutun oturulabilir duruma gelmesi için gerekli eşyayı oraya yerleştirmek.
döşenmek f. 1. Döşemek eylemine konu olmak. 2. **Mec.** Kızılan birine kötü sözler söylemek ya da yazmak.
döven is. Harmanda ekinlerin sap ve tanelerini ayırmakta kullanılan, at ya da öküzlere çektirilen, altına çakmaktaşları çakılmış olan, kızak biçiminde araç.
döviz is. (Fr.) 1. Yabancı devlet parası. 2. Propaganda ya da tanıtma amacıyla üzerine yazılar yazılmış bez ya da karton.
dövme is. 1. Dövmek hareketi. 2. Vücut derisi üzerine iğne gibi sivri cisimle çizilmek ve içine renk veren maddeler konulmak suretiyle yapılan, çıkmaz resim ya da yazı. 3. s. Kızgınken dövülerek biçim verilmiş. 4. s. Dövülerek yapılan.
dövmek f. 1. İnsan ya da hayvana vurarak canını acıtmak. 2. Bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek. 3. Ateşte kızdırılmış bir madeni, üzerine vura vura istenilen biçime sokmak. 4. Top ateşine tutmak. 5.vurmak, çarpmak.
dövünmek f. 1. Kendi kendini dövmek. 2. **Mec.** Çok üzülmek, aşırı derecede üzülerek çırpınmak.
dövüş is. Tokat, yumruk, tekme ile birbirine saldıranların yaptıkları kavga.
dövüşken s. İyi dövüşen ya da dövüşmeden duramayan
dövüşmek f. 1. Karşılıklı birbirini dövmek. 2. Yanyana, birlikte bir dövüşe katılmak. 3. İki silahlı kuvvet savaşmak, çatışmak
drahmi is. (Yun.) Yunanistan'ın para birimi.
drahoma is. (Yun.) Kimi topluluklarda güveye gelin tarafından verilen para ya da mal.
draje is. (Fr.) 1. Üstü şekerli, renkli ve parlak bir madde ile kaplanmış hap. 2. Çikolata ya da şekerli bir madde ile kaplanmış kuruyemiş
dram is. (Yun.) 1. Trajedi ile komedi arası, hayatın türlü acıklı ve gülünç yönlerini bir arada gösteren tiyatro eseri. 2. Sahnede oynanmak üzere yazılmış oyun. 3. Acıklı olay.
dramatik s. (Yun.) 1. Dramla ilgili. 2. Acıklı, üzüntü yaratan
dramatize etmek f. 1. Sahne, radyo ya da televizyon oyunu biçimine sokmak. 2. **Mec.** Bir olayı olduğundan daha acıklı bir biçimde ortaya koymak
drosera is. (Yun.) Yapraklarının üst yüzeyi böcekleri yakalayan yapışkan tüylerle kaplı bir bitki

dua is. (Ar.) Tanrı'ya yalvarma; yakarış; yakarı. • **Dua etmek;** Tanrı'dan iyilik dilemek. • **Duasını almak;** birine yaptığı yardımla o kişinin hoşnutluğunu kazanmak.
duacı is. Birinin iyiliği için Tanrı'ya yalvaran kimse.
duahan is. (Ar. ve Far.) Dua okuyucu, dinsel törenlerde dua okuyan din adamı.
duba is. 1. Deniz taşıtlarının limanlarda bağlandığı, saçtan ya da dayanıklı ağaçtan yapılmış, üzerinde halat bağlamaya yarayan halkası bulunan yüzer araç. 2. Yük taşımak üzere kullanılan ya da köprü kurmak için yapılan altı düz bir tür deniz aracı. • **Duba gibi;** pek şişman
dubara is. (Far.) 1. Tavla oyununda her iki zarın ikili düşmesi. 2 arg. Oyun, düzen.
dubaracı s. argo Oyunla, düzenle iş gören, düzenci.
dublaj is. (Fr.) Sinema filmlerini sonradan seslendirme.
duble s. (Fr.) 1. Belirli bir miktarın ya da büyüklüğün iki katı olan. 2. is. Giysilerin iç kısmına geçirilip kumaşla birlikte dikilen astar. 3. Giyildiğinde insanın içini gösteren giysilerin altına giyilen giyecek. • **Duble etmek;** ince ya da esnek bir kumaşı astarlayarak daha kullanışlı bir duruma getirmek.
dubleks is. (Lat.) Çift katlı
dublör is. (Fr.) Bir aktörün yerine oynayacak nitelikte olan başka aktor.
duçar s. (Far.) Uğramış, yakalanmış, tutulmuş.
dudak is Ağzın etrafını çevreleyen kırmızımtrak ve etli kısımlardan her biri. • **Dudak bükmek;** bir şeyi beğenmediğini davranışıyla anlatmak • **Dudak payı bırakmak;** bardak ve fincanı ağzına kadar doldurmayıp üstten biraz boş yer bırakmak.
dudu is. (Far.) 1. Papağan, tuti. 2. Eskiden kadınlara verilen bir unvan. 3. İhtiyar Ermeni kadını.
duhuliye is. (Ar.) Giriş ücreti.
duka is. (İtl.) Dük sanının eskiden kullanılan biçimi. 2. Eskiden bir çeşit Venedik altın akçesine verilen ad.
dukalık is. Bir dukanın yönettiği ülke.
dul s. Eşi ölmüş ya da eşinden ayrılmış (kadın ya da erkek). • **Dul kalmak;** eşini kaybetmek, eşi ölmek.
dulda is. Kuytu, siper.
duman is. 1. Yanan maddelerden çıkan ve içindeki katı zerrelerle buğuya göre renk alan gaz. 2. Havadaki bulanıklık, pus. 3. Kötü, yaman. • **Duman attırmak;** göz açtırmamak, çevresindekileri yıldıracak yolda davranmak. • **Duman etmek;** dağıtmak, bozguna uğratmak, büyük yenilgiye uğratmak. • **Dumanı doğru çıksın;** doğru dürüst yapılmasa bile yöntemince yapılıyor görünsün, yeter. • **Dumanı üstünde;** çok taze.
dumdum is. Çarptığı yerde tehlikeli yaralar açan bir çeşit tüfek kurşunu.
dumur is. (Ar.) Körelme. • **Dumura uğramak;** görev yapamaz duruma gelmek, körelmek.
duraç is. 1. Keklikle sülün arası büyüklükte, güzel tüylü bir av kuşu. 2. Üstüne heykel, sütun gibi şeylerin dikine yerleştirildiği taban; kaide
durağan s. Yerini hiç değiştirmeyen, hep kendi yerinde duran; sabit
durak is. 1. Tramvay, otobüs, tro-

leybüs, minibüs, dolmuş gibi taşıtların sefer sırasında yolcu indirip bindirdikleri, özel işaretlerle belirlenmiş yer. 2. Dizelerin belli ölçülere göre durulan yerleri.

duraklamak f. 1. Kısa bir süre için durmak ya da arada bir durmak. 2. **Mec.** Karar verememek, duraksamak, tereddüt etmek.

duraksamak f. Ne yapmak, ne demek gerektiğini kestiremeyerek duraklamak, tereddüt etmek.

durgun s. 1. Hareketsiz, sakin. 2. **Mec.** Neşesiz, sessiz, az konuşan.

durgunlaşmak f. 1. Durgun duruma gelmek. 2. Neşesi gitmek, keyfi kaçmak. 3. İşlemez olmak.

durgunluk is. 1. Durgun olma durumu. 2. Kafa çalışmazlığı

durmak f. 1. Hareketsiz kalmak. 2. İşlemez olmak. 3. Dinmek, kesilmek. 4. Beklemek. 5. Var olmakta devam etmek. 6. Bir yerde olmak ya da bulunmak. 7. Belli bir süre boyunca hep aynı durumda olmak. • **Durduğu yerde;** hiçbir emek harcamadan; hiç gereği yokken. • **Durup dinlenmeden;** sürekli olarak. • **Durup dururken;** gereği yokken, bir neden olmaksızın

duru s. 1. Bulanık olmayan, temiz, berrak. 2. İçinde karışık madde olmayan, arı.

durulamak f. Yıkanmış çamaşır ya da bulaşıkları duru sudan geçirmek.

durulmak f. 1. Duru duruma gelmek. 2. Dinmek, sakinleşmek.

duruluk is. 1. Duru olma durumu. 2. Anlatımın gereksiz sözlerden kurtulmuş olması özelliği; arılık.

durum is. İçinde bulunulan koşulların tümü; hal; mevki; vaziyet

duruş is. 1. Durmak eylemi. 2. Durma biçimi.

duruşma is. Davacı ile davalının yargıç karşısına çıktıkları yargılama evresi.

duş is. (Fr.) 1. Yüksekten püskürtme yoluyla su dökünme. 2. Bu biçimde su dökünmeye yarayan aygıt.

dut is. Yapraklarıyla ipekböceği beslenen ağaç ve bu ağacın meyvesi.

dutluk is. Dut bahçesi, dut ağaçlarının çok olduğu yer.

duvak is. Gelinlerin başlarını, kimi zaman da yüzlerini kapayan örtü.

duvar is. (Far.) 1. Evlerin, yapıların aşağıdan yukarıya doğru taş, tuğla ya da kerpiçten örülmüş bölümü. 2. Bu biçimde yapılmış engel. 3. Duvarların iç yüzü. 4. **Mec.** Aşılmaz engel. 5. Sözde sağır (kimse). 6. Voleybolde ağ üzerinde karşı takım oyuncusunun vuruşuna karşı koymak amacıyla kolları kaldırarak yapılan engel.

duy is. (Fr.) Elektrik ampulünün yerleştirildiği bakır ya da pirinçten yivli yuva.

duy priz Hem lâmba takmaya, hem de elektrik akımı almaya yarayan çatallı priz.

duyarga is. Eklembacaklılarda başın ön tarafında bulunan ve bir çok duyu organını taşıyan uzantı

duyarlı s. Duyu alabilme yeteneği çok gelişmiş; hassas

duyarlık is. Duyu alabilme ve uyarılmalara tepkide bulunabilme yeteneği; hassasiyet

duygu is. Bir şeyin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim, his.

duygulanmak f. İyi duygular uyanmak.

duygulu s. 1. Acıma, sevinç, üzüntü gibi duyguları çok güç olan, kolay duygulanan; hassas. 2. Belli etmeyerek bir şeyi kendine dert edinen.

duygusal s. Mantıktan çok duygulara dayanan, duygularla ilgili; hissi.

duygusuz s. 1. Duygulanmayan. 2. **Mec.** Acımasız, kalpsiz.

duymak f. 1. İşitmek, ses almak. 2. Başkasından öğrenmek, haber almak. 3. Beş duyu organından biriyle algılamak. 4. Sezmek, farketmek. 5. Bir ruh durumu içine girmek. • **Duymazlıktan gelmek**; duymamış gibi davranmak.

duyu is. İnsanların ve hayvanların, dış dünyanın uyartılarını, beş duyu organıyla algılama işlevi.

duyum is. Duyular aracılığı ile edinilen izlenim.

duyuru is. Bir olayı, bir işi, bir durumu duyurmak için yayımlanan yazılı ya da sözlü haber; ilân.

düdük is. 1. İçinden hava ya da buhar geçirilince keskin ses çıkaran araç. 2. **argo.** Akılsız, boş kafalı.

düdüklü tencere is. Buhar basıncından yararlanarak yemeği çabuk pişiren bir cesit tencere.

düello is. (İtl.) İki kişi arasında, tanıklar önünde yapılan silahlı vuruşma

düet is. (İtl.) 1. İki çalgı ya da ses için düzenlenmiş müzik parçası. 2. Karşılıklı iki kişi tarafından söylenen şarkı.

düğme is. 1. Giyeceklerin kimi yerlerine, iliklemek için ya da süs olarak dikilen küçük nesne. 2. Bir elektrik akımını açan, kapayan; bir makineyi işleten parça.

düğmelemek f. Bir şeyin düğmesini iliğine geçirmek, iliklemek.

düğmelemek is. 1. İplik, ip, halat gibi kolay bükülen şeylerin kendi üzerlerine ya da birbirine dolanmasından oluşan bağ. 2. Roman, öykü, oyun türünde olayların çapraşık bir durum aldığı nokta. 3. Anlaşılamayan, çözülemeyen karışık durum.

düğüm is. 1. İplik, ip, halat gibi kolay bükülen şeylerin kendi üzerlerine ya da birbirine dolanmasından oluşan bağ. 2. Roman, öykü, oyun türünde olayların çapraşık bir durum aldığı nokta. 3. Anlaşılamayan, çözülemeyen karışık durum.

düğümlemek f. 1. Düğüm yapmak. 2. Düğüm yaparak bağlamak.

düğün is. Evlenme ya da sünnet dolayısıyla yapılan eğlence. • **Düğün bayram etmek**; çok sevinmek

düğüncü is. 1. Düğün sahibi. 2. Düğüne çağırıcı. 3. Düğüne çağrılanlar.

düğünçiçeği is. kimi türleri süs bitkisi olarak da yetiştirilen, bütün türleri zehirli, otsu bir bitki.

dük is. (Fr.) Kimi devletlerde prensten sonra gelen en yüksek soyluluk sanı ve bu sanı taşıyan kimse.

dükkan is. (Ar.) Esnafın satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin işledikleri yer

Düldül öz. is 1. Hazreti Muhammet'in Hazreti Ali'ye armağan et-

tiği katırın adı. **2. Mec.** Eski otomobil, kötü at, (şaka yollu kullanılır.)

dülger is. (Far.) Yapıların kaba ağaç ve tahta işlerini yapan kimse.

dülgerbalığı is. Başı büyük, ağzı geniş, vücudu yassı, üstü dikenli pullarla kaplı, Avrupa denizlerinde yaşayan, sekiz on kilo gelen bir tür balık.

dümbelek is. (Far.) **1.** Ağzına deri gerilmiş, çanak biçiminde, darbukaya benzer bir çeşit çalgı. **2.** Anlayışsız, sersem kimse.

dümdüz s. Çok düz.

dümen is. (İtl.) **1.** Deniz taşıtlarına, uçaklara yön vermeye yarayan düzen. **2. argo.** Dalavere, hile. **3. Mec.** yönetim. • **Dümen çevirmek;** hileye başvurmak. • **Dümen suyundan gitmek;** her şeyde, sözü geçen birine uyarak hareket etmek.

dümenci is. **1.** Gemilerde dümen kullanan kimse. **2. argo.** Dalavereci, hileci. **3. argo.** En geride olan, sonuncu.

dümtek is. Klasik Türk müziğinde tempo.

dün is. **1.** Bugünden bir önceki gün. **2.** Geçmiş. **3.** zf. Bugünden bir önceki günde. • **Dün bir bugün iki;** üzerinden biraz zaman geçmeden.

dünden zf. **1.** Bugünden bir önceki günden. **2.** Çoktan, seve seve. • **Dünden hazır (razı);** bir öneriyi seve seve ve hemen kabul etmiş durumda.

dünkü s. **1.** Bugünden bir önceki günle ilgili. **2. Mec.** Acemi, işe yeni başlamış, toy. • **Dünkü çocuk;** toplumda bir yer tutmakla birlikte tecrübesi ve görgüsü henüz istenilen düzeye gelmemiş genç.

dünür is. Karı ve kocanın baba ve analarının birbirlerine göre her biri.

dünürcü is. Görücü, kız görüp istemeye gidici

dünürlük is. **1.** Dünür olma durumu. **2.** Kız alıp vermekten doğan hısımlık

dünüş is. Karı kocanın anaları nın birbirlerine göre her biri

dünya is. (Ar.) **1.** Yeryuvarlağı **2.** Evren; kâinat; acun. **3.** Herkes elgün..**4.** Dış yaşam, çevre, ortam **5.** Duygu, düşünce ve hayal yaşamı. **6.** Kültür, uygarlık ve inançları ortak ya da yakın insanların topluluğu. • **Dünya ahret kardeşim olsun;** kendisine kardeşlik duygusundan başka bir gözle bakamam • **Dünya âlem;** herkes. • **Dünya başına yıkılmak;** büyük bir felakete uğrayıp bütün umutlarını ve mutluluğunu yitirmek. • **Dünya bir araya gelse;** bütün insanlar tersini savunsa, engel olmaya kalksa. • **Dünya durdukça;** sonsuzluğa dek, ebediyen. • **Dünya evine girmek;** evlenmek. • **Dünya görüşü;** bir insanın, bir sanatçının olaylara, insanlara bakış özelliği, düşünceleri, duyguları. • **Dünya gözüyle görmek;** çok dilediği bir şeyi ölmeden sağlığında görmek. • **Dünya güzeli;** çok güzel. • **Dünya kadar** pek çok. • **Dünya kelâmı etmek** olup bitenlerden konuşmak. • **Dünya varmış;** sıkıntılardan kurtulmak, rahatlayıp yaşadığını anlamak ne güzel şeymiş. • **Dünya yüzü görmemek;** rahata kavuşamamak. • **Dünyadan haberi olmamak;** çevresinde olup bitenleri bilmemek. • **Dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek;** gereken cezayı vermek. • **Dünyanın öbür ucu** pek uzak ülkeler.

• **Dünyasından geçmek;** her şeye karşı ilgisiz duruma gelerek yaşamak. • **Dünyaya kazık atmak;** sanki hiç ölmeyecekmişçesine ömür sürmek. • **Dünyayı anlamak;** dünyada ne gibi güçlükler olduğunu, insanın başına neler gelebileceğini acı ve üzüntü verecek olaylarla karşılaşarak öğrenmek. • **Dünyayı gözü görmemek;** üzüntü, öfke, karamsarlık ya da bunların tersine çok mutlu olma gibi durumlarda kafasındakiden başka bir şeyi düşünmeyip onu uygulama kararında olmak

dünyada zf. Mec. Asla, hiçbir vakit

dünyalık is. İnsana yaşadıkça gereklı olan mal, mülk, para, servet.

düo is. (İtl.) İkili

düpedüz zf. 1. Açıktan açığa, doğrudan doğruya. 2. Başka türlü bir yorumu olmaksızın

dürbün is. (Far.) Uzağı yakın göstermeye yarayan optik aygıt. • **Dürbünün tersiyle bakmak;** olduğundan daha önemsiz, daha küçük görmek

dürmek f. Bir şeyi kıvırıp silindire benzer biçimde kendi üzerine sarmak.

dürtmek f. 1. Sivrice bir şeyle hafifçe itmek. 2. Birini harekete geçirmek üzere söz söylemek, tahrik etmek.

dürtüklemek f. Üst üste birkaç kez dürtmek.

dürtüşlemek f. Dürdüklemek.

dürüm is. 1. Dürülmüş şey ya da onun biçimi. 2. Yufka ekmeğinin içindeki katıkla birlikte dürülerek aldığı biçim.

dürüst s. (Far.) 1. Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru, özü sözü bir. 2. Pürüzsüz, yanlışsız.

düstur is. (Ar.) 1. Genel kural, kanun. 2. Yasalar dergisi. 3. Formül. 4. İlke, prensip.

düş is. 1. Uyurken zihinde beliren düşüncelerin, içinde yaşıyormuş gibi gelen olayların tümü; rüya. 2. Hayal, imge.

düşes is. (Fr.) Dük karısı

düşeş is. (Far.) 1. Oyunda zarların 6 işaretli olan yüzlerinin üste gelmesi. 2. Mec. Beklenmeyen ve umulmayan iyi bir rastlantı.

düşey s. Yerçekimi doğrultusunda olan

düşeyazmak f. Düşecek gibi olmak.

düşkün s. 1. Geçim sıkıntısı içinde olan. 2. Vücut gücünü, çalışma gücünü yitirmiş, âciz. 3. Mec. Çok bağlı, müptela. 4. Esk. değer ve onurunu yitirmiş olan.

düşkünler evi Çalışma gücünden yoksun, kazancı olmayan yoksul kimselerin barındırıldığı toplumsal bir yardım kuruluşu, darülaceze

düşman is. (Far.) 1. Birbiriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker ya da sivil bütün uyrukları. 2. Birinden nefret eden, tiksinen ve kötülük etme fırsatını kollayan kimse, hasım. 3. Mec. Kimi şeylerden nefret eden, tiksinen kimse. 4. Mec. Bir şeyi çok tüketen kimse

düşmek f. 1. Kendi ağırlığı etkisi ile yukardan aşağıya inivermek. 2. Yürürken, koşarken ya da dururken, devrilmek. 3. Yağmak. 4. Uğramak, kapılmak. 5. Bir şeye karşı aşırı ilgi ya da sevgi göstermek. 6. Yakışmak, uygun gelmek. 7. Odevı ya da yetkisi içinde olmak. 8. Bulunmak, bulmak. 9. Rastlamak. 10. Bir bölüşme sonunda payına

ayrılmak. **11.** Kötü bir nedenle istenmeden bir yerde bulunmak. **12.** Çıkmak, eksilmek. **13.** Azalmak. **14.** Değerini yitirmek. **15.** Ele geçmek. **16.** (Bebek) Vakitsiz ve ölü doğmak. **17.** Savaşta savunulmaz duruma gelip teslim olmak. • **Düşe kalka;** güçlükle başarmaya çalışarak.

düşük s. **1.** Aşağı doğru sarkmış, düşmüş. **2.** Değeri azalmış. **3.** Az, yeter derecede olmayan. **4.** Belli dil kurallarına uymayan (cümle). **5.** is. (Bebek) Vakitsiz ve ölü doğma.

düşün is. Kafada canlandırılan, biçim verilen şey; fikir.

düşünce is. **1.** Düşünmek iş yetisi. **2.** Düşünme sonucu varılan görüş; fikir. **3. Mec.** Kaygı, tasa.

düşünceli s. **1.** Düşüncesi olan (kimse). **2.** Düşünerek davranan, varacağı sonucu daima göz önüne alarak hareket eden (kimse). **3.** İyi düşünülerek yapılan. ölçülü. **4.** Kaygılı; tasalı; dalgın.

düşüncesizlik is. Düşüncesizce davranma durumu. • **Düşüncesizlik etmek;** düşüncesizce davranmak.

düşündürücü s. **1.** Çok düşünülmesi gereken. **2.** Üzerinde durulacak önem taşıyan.

düşünmek f. **1.** Bir sonuca varmak ereğiyle zihinde düşünceler oluşturmak. **2.** Zihniyle arayıp bulmak. **3.** Bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak. **4.** Göz önüne getirmek. **5.** Tasarlamak. **6.** Aklından geçirmek, aklına getirmek. **7.** Kaygılanmak, tasalanmak. • **Düşünüp taşınmak;** konuyu bütün yönleriyle ele alıp davranış biçimini oluşturmak ve karara yönelmek.

düşünür is. Genel sorunlar üzerine yeni ve kendine özgü düşünceleri olan kimse; fikir adamı; mütefekkir.

düşürmek f. **1.** Düşmesine yol açmak. **2.** Vücutta sonradan oluşan şeyleri dışarı atmak. **3.** Değerli bir şeyi ucuza almak. **4.** Değerini azaltmak, indirmek. **5.** Denk getirmek.

düttürü s. **1.** Kılığı ciddî olmayan tuhaf ve hafif giyimli (kimse) **2.** Dar ve kısa olduğu için gülünç ve tuhaf görünen (giysi)

düttürüleyla is. Tuhaf ve hafif giyimli kadın.

düve is. Bir yaşını geçmiş dişi dana.

düven is. Döven.

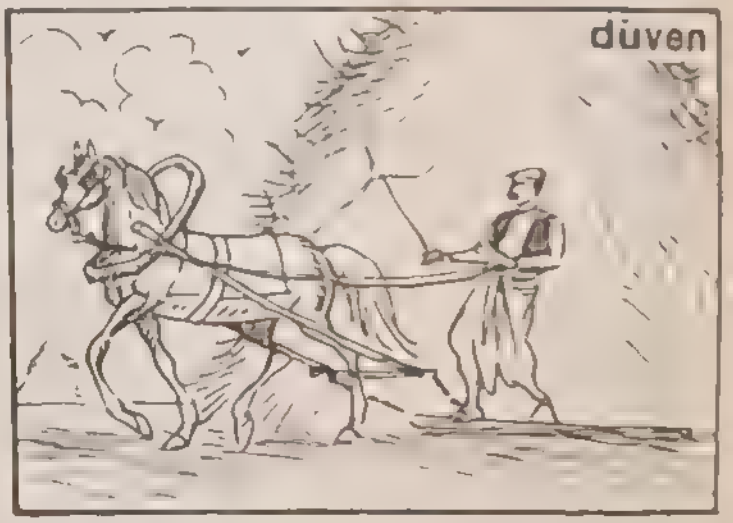

düyun is. (Ar.) Borçlar.

düyun-u umumiye is. (Ar.) Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1854'ten başlayarak ödenmesi 1954'e kadar süren dış borçlanmalar ve bunların ödenmesi için kurulan özel kuruluşun adı.

düyuna kalmak Bir ödenek içinde bulunulan bütçe yılında ödemeyip sonraki bütçe yıllarında ödenmek üzere alacaklılara karşı (devlet) borçlu kalmak

düz s. **1.** İnişi yokuşu, girintisi çıkıntısı olmayan. **2.** Eğri, kıvrımlı çarpık olmayan. **3.** Süsü olmayan sade yâ da çizgisiz, desensiz, tek

renkli. 4. is. İnişi, çıkışı olmayan alan. • **Düze çıkmak;** engelleri geride bırakıp rahat bir ortama kavuşmak.

düz tümleç Yalın halde bulunan belirtisiz nesne ile gösterme (-i) halinde bulunan belirtili nesnenin ortak adı; nesne.

düzayak s. İçinde merdiveni ya da inilip çıkılacak kısmı olmayan.

düzeç is. Bir yüzeyin yatay olup olmadığını anlamaya yarayan araç.

düzelmek f. 1. Düz duruma gelmek. 2. Düzgün ya da düzenli duruma gelmek. 3. Bozukluğu ya da hastalığı kalmamak, iyileşmek.

düzeltme is. Düzeltmek işi; tashih.

düzeltmek f. 1. Düzgün duruma getirmek. 2. Bozukluğunu gidermek. 3. Yanlıştan kurtarmak, tashih etmek.

düzeltmen is. Özellikle basımevlerinde, dizilmiş olan sayfa provalarındaki yanlışları düzeltmekle görevli kimse, düzeltici; müsahhih

düzen is. 1. Birçok öğenin, içinde her birinin belli bir yeri bulunan bir birlik kurmak için uyum içinde ve kurallara uygun olarak bir arava gelişi; tertip. 2. Soyut ya da somut nesnelerin bir amaca göre sıralanması; nizam. 3. Müzikte çalgılardaki ses ayarı; akort. 4. Evren, toplum, yönetimle ilgili yasa ve kuralların gösterdiği uyum. 5. Yönetim biçimi; rejim. 6. **Mec.** Hile, dolap.

düzenbaz s. (Tr. ve Far.) Düzenci, hileci.

düzenci s. Düzenle, hileyle iş gören; düzenbaz.

düzenleme is. 1. Düzenlemek işi; tertip; tanzim. 2. Müzikte belli çalgı ya da topluluklar için yapılmış bir besteyi başka ses, çalgı ya da topluluklar tarafından seslendirilebilecek biçimde değiştirme.

düzenlemek 1. Düzenli duruma koymak, düzen vermek, tanzim etmek. 2. Yapmak, hazırlamak, tertip etmek.

düzenli s. 1. Düzeni olan, tertipli, muntazam.

düzey is. 1. Bir yüzeyin ya da bir noktanın yüksekliğindeki yatay sınır; seviye. 2. Bir şeyin ya da kimsenin başka şeylere ya da diğerlerine göre değer ve yücelik derecesi; mertebe; seviye.

düzgün s. 1. Doğru, pürüzsüz eğrisi bükrüsü olmayan. 2. Eksiksiz ve yerli yerinde; onat; muntazam.

düzgün is. Eskiden kadınların yüzlerindeki kırışıklıkları gidermek, çilleri ve sivilceleri yok etmek için kullandıkları sıvı.

düzine is. (İtl.) 1. Aynı cinsten on iki parçadan oluşan takım. 2. **Mec.** Çok, pek çok.

düzkanatlılar is. Uzunluğuna katlanan alt kanatları, az çok sert olan, üst kanatları tarafından örtülen, dört kanatlı böcekler takımı

düzlem is. Matematikte, üzerine bir doğrunun her noktasının dokunması gereken yüzey.

düzlem geometri Bir düzlem içinde kalan yani iki boyutlu olan şekilleri inceleme konusu yapan geometri.

düzlemek f. Düz duruma getirmek, düzlem olmasını sağlamak; tesviye etmek.

düzlemküre is. Coğrafyada, iki yarımküreyi düz bir yüzey üzerinde yan yana gösteren harita.

düzlük is. 1. Düz olma durumu.

2. Düz olan genişçe yer.
düzme is. 1. Düzmek eylemi. 2. s. Gerçek olmayıp aslına benzetilerek düzenlenen; sahte.
düzmece s. Gerçek olmayan; sahte.
düzmek f. 1. Birçok şeyleri bir araya getirmek. 2. Uydurmak. 3. Kendi çıkarına yarar sağlayacak elverişli bir duruma getirmek
düztaban is. 1. Tabanı kemerli olmayan. 2. **Mec.** Uğursuz.
düzyazı is. Ölçü ve uyak gözetilmeksizin yazılmış yazı, nesir

e, E 1. Türk alfabesinin altıncı harfi. 2. Düz, geniş ve ince ünlü harf.
e ünl. 1. Sonuç niteliğinde bulunan bir cümlenin başına getirildiğinde "öyle ise", "öyle olunca", "mademki oyle" anlamı veren söz. 2. Başına getirildiği cümledeki kavrama göre türlü tonlarla seslendirilip çeşitli duyguları anlatan söz. 3. Şaşma ve merak bildiren söz.
e mi? f. Olur mu?
ebabil is. (Ar.) Dağkırlangıcı.
ebat ç. is. (Ar.) Boyutlar.
ebe is. (Tr.) 1. İşi doğum yaptırmak olan kadın. 2. Çocuk oyunlarında bazen önder olan bazen de oyunun gidişini belirleyecek yükümlülüğü olan kişi.
ebedi s. (Ar.) Sonsuza dek; ebede kadar.
ebediyen zf. (Ar.) Sonsuzluğa dek.
ebediyet is. (Ar.) Sonsuzluk, sonu belli olmayan gelecek zaman
ebegümeci is. Çiçekleri ilaç, yaprakları da sebze olarak kullanılan, tarla kenarlarında kendi kendine biten bir ot.
ebekuşağı, ebemkuşağı is. Gökkuşağı; eleğimsağma, alkım
ebelemek f. Oyunda ebe yapmak
ebelik is. 1. Doğumda ebenin yaptığı görev. 2. Çocuk oyunlarında ebe olma durumu.
ebeveyn ç. is. (Ar.) Ana baba
ebleh s. (Ar.) Alık
ebonit is. (Fr.) Soğuğa ve sıcağa karşı dayanıklılığı kükürtle artırılmış kauçuk.
ebru is. (Far.) 1. Kitre karıştırılıp yoğunlaştırılmış su üzerine nefi yağı ile sulandırılmış yağlıboya damlatılarak kağıt üzerine geçirilen süs. 2. Bu süsleri yapma sanatı. 3. Üzerinde böyle süsler bulunan kağıt.
ebrulu s. Üzerinde damar damar ayrı renkler bulunan.
ebucehilkarpuzu is. (Ar. ve

Tr.) Kabakgillerden, elma büyüklüğünde çok acı meyvesi olan iç sürdürücü bir bitki, acıhıyar, acielma.

ecdat ç. is. (Ar.) Atalar, cetler, dedeler.

ece is. (Tr.) Kraliçe.

ecel is. (Ar.) Yaşamın sonu, ölüm zamanı. • **Ecel teri dökmek;** tehlikeden, korkudan çok büyük bir sıkıntı ve bunalım içinde kalmak. • **Eceline susamak;** belki ölümüyle sonuçlanabilecek tehlikeli davranışlarda bulunmak

ecinni is. (Ar.) Cin.

eciş bücüş s. Çarpık çurpuk, eğri büğrü.

ecnebi s. (Ar.) **1.** Başka devlet uyruğundan olan kimse; yabancı. **2.** (İsim tamlamalarında) Yabancı devlet.

ecza ç., is. (Ar.) Kimyasal yoldan ilaç yapmaya yarayan ya da sanayide türlü işlerde kullanılan maddeler.

eczacı İlaç yapan ya da yaptığı ve hazır yapılmış ilaçları satan diplomalı kimse.

eczacılık is. Eczacının mesleği.

eczane is. (Ar. ve Far.) İlaç satılan yer

eda is. (Ar.) **1.** Tavır, davranış. **2.** Anlatım yolu.

edalı s **1.** ... edası olan. **2.** Tavırları hoş, nazlı; işveli. **3.** Çalımlı.

edat is. (Ar.) Tek başına anlamı olmayan ve cümle içinde öbür sözcüklerle ve söz kümeleriyle çeşitli ilişkiler kurmaya yarayan sözcük; ilgeç

edebî s (Ar.) **1.** Edebiyatla ilgili. **2.** Edebiyat bakımından bir değeri olan.

edebiyat is. (Ar.) **1.** Düşünce, duygu ve hayallerin sözle ya da yazılı olarak güzel ve etkili bir biçimde anlatılması sanatı; yazın. **2.** Bu sanatın kuralları ve ürünleri ile uğraşan bilim kolu. **3.** Bir çağda, bir ulusta, bir dilde bu yolda yazılmış eserlerin tümü. **4.** Bir bilim kolunun türlü konularında yazılmış yazı ve eserlerin tümü; literatür. • **Edebiyat yapmak;** (şaka ve yergi yolu ile) bir konu üzerinde gerekmeyen süslü sözler kullanmak.

edebiyatçı is. Edebiyatla uğraşan kimse.

edememek f. Rahat olamamak, kendinde bir eksiklik duymak, geçinememek.

edep is. (Ar.) Söz ve davranışta herkesin beğendiği yollar.

edepli s. Edebi olan, terbiyeli, uslu.

edepsiz s. **1.** Hiç sıkılmadan utanılacak davranışta bulunan, utanmaz, sıkılmaz. **2.** Sakınılacak kötü kimse; şirret.

edepsizleşmek f. Edepsizce davranışlarda bulunmak.

edepsizlik is. Terbiyesizlik, utanmazlık, sıkılmazlık. • **Edi ile Büdü, Şakire dudu;** (Şaka yollu) birbirinden ayrılmayan, önceden birlikte oldukları kimseler çevrelerinden uzaklaşınca yalnız ve başbaşa kalan, iyi anlaşan, sevimli iki kafa dengi.

edilgen fiil. Nesnesi özne yerine geçmiş olan, öznesi belli olmayan fiil

edinmek f. Bir şeyi kendine sağlamak

edip is. (Ar.) Edebiyatla uğraşan, edebiyatla ilgili kitap yazmış olan kimse.

edisyon is. (Fr.) Basım.

editör is. (Fr.) Kitap bastırıp yayan, kitapçı.

edvar ç. is (Ar.) Devirler, çağlar.
efe is. 1. Batı Anadolu'da köy yiğidi; kızan ve zeybeklerin başı. 2. Ağabey. 3. **Mec.** Yiğit, kabadayı.
efekt is. (Fr.) Radyo ve televizyon yayınlarında, tiyatro oyunlarında ya da film seslendirmelerinde hareketleri izlemesi gereken doğal seslerin özel olarak yaratılması.
efelik is. 1. Efe olma durumu. 2. **Mec.** Kabadayılık.
efendi is. (Yun.) İnsan adlarından sonra getirilerek özellikle şehzade, din adamları; küçük esnaf, öğrenciler için saygılı, terbiyeli konuşmada kullanılan söz 2. Karının eşi, koca. 3. Buyruğu yürüyen ya da yürümesi gereken kimse, saygı duyulacak kimse. 4. s. Çelebi, sözü ve kılığı yerinde, terbiyeli, kibar ve ağırbaşlı kimse.
efendilik is. 1. Efendi olma durumu. 2. Efendiye yakışan davranış.
efendim ün. 1. Bir seslenişe karşılık olarak verilen ve "buradayım" anlamı taşıyan yanıt sözü. 2. Anlaşılmayan bir sözü yineletmek ya da karşısındakinin ne düşündüğünü anlamak için kullanılan soru sözü. 3. Bir cümleye katılan nezaket ve saygı sözü.
efil efil zf. (Yazın esen yel için) Serin serin, yavaş yavaş insanı ferahlatacak biçimde.
efkar ç. is. (Ar.) 1. Düşünceler, fikirler. 2. Tasa, kaygı. • **Efkâr basmak;** gönlünde sıkıntı olmak, içi sıkılmak. • **Efkâr dağıtmak;** sıkıntıyı gidermek, üzüntüden uzaklaşmak.
efkârıumumiye is. (Ar.) Genel bir konuda bir ülke halkının düşünce ve görüşü; halkoyu; kamuoyu
efkârlanmak f. Kaygılı düşüncelere dalarak sıkılıp üzülmek
efkârlı s. Tasalanmış, tasalı, kaygılı.
eflatun s. (Ar.) Açık mor
efrat ç. is. (Ar.) Bireyler, fertler
efsane is. (Far.) Halkın hayal gücünden doğan, ağızdan ağıza dolaşan, konusunda olağanüstü olaylar ve varlıklar bulunan öykü, söylence. • **eften püften;** özen gösterilmeden yapılmış, dayanıksız, değersiz.
egemen s. 1. Yönetimini kendi eline almış, hiçbir kısıtlamaya ve denetime bağlı olmaksızın sürdüren, bağımlı olmayan. 2. Üstünlüğü sağlayıp sözünü geciren; hâkim
egemenlik is. 1. Egemen olma durumu. 2. Ulusun ya da onun yerine devletin yetkilerinin tümü; hâkimiyet; hükümranlık
egoist s. (Fr.) Bencil, hep kendini gözeten
egoizm is. (Fr.) Bencillik, egoistlik.
egzama is. (Yun.) Mayasıl
egzersiz is. (Fr.) Alıştırma.
egzistansiyalist is. ve s. (Fr.) Varoluşçu.
egzistansiyalizm is. (Fr.) Varoluşçuluk.
egzotik s. (Fr.) Uzak, yabancı ülkelerle ilgili.
egzoz is. (İng.) 1. İçten yanmalı bir motorda yakıt gazlarının dışarı atılması. 2. Bu gazların dışarı atılması için yapılmış aygıt
eğdirmek Eğik duruma getirmek ya da getirtmek.
eğe is. Özellikle madenleri ve arada tahtadan yapılmış şeyleri sürte sürte aşındırıp istenilen biçime sokmak için kullanılan yüzeyi tırtıklı, sert çelik araç.

eğelemek f. Eğe ile yontmak, düzeltmek
eğer bağ. Şart cümlelerinin başında kullanılan ve şart anlamını pekiştiren sözcük.
eğik s. 1. Dik ya da dikey olmayan. 2. (Matematikte) dik ya da paralel olmayan (doğru).
eğilim is. Bir şeyi sevmeye, yapmaya, istemeye içten yönelme; temayül
eğilimli s. Eğilimi olan, istekli; meyal; mütemayil.
eğilmek f. 1. Eğmek eyleminin etkisinde kalmak. 2. Bir iş yapmak için vücudun belden yukarısını yere doğru yaklaştırmak. 3. Birine saygı göstermek için vücudunun belden yukarısını ya da başını öne doğru eğmek. 4. Başkasının baskısını ya da egemenliğini kabul etmek. 5. Önemseyip bir işi ele almak
eğim is. 1. Eğilmiş olma durumu. 2. Bir yüzeyin yatay düzleme göre tam düzey durumda olmaması, eğiklik; meyil.
eğimli s. 1. Eğimi olan. 2. Bir şeyi yapmaya hazır, eğilimli.
eğirmek f. Yapağı ya da pamuğu iğ ile büküp iplik durumuna getirmek.
eğitici is. 1. Eğitim, genellikle çocuk eğitimi ile uğraşan kimse; mürebbi; mürebbiye. 2. s. Yetiştirici, terbiye edici, eğitim değeri olan, eğitim sağlayan; terbiyevi.
eğitim is. Eğitme işi, terbiye.
eğitimci is. Eğitim alanında uzman kimse; pedagog.
eğitimli s. Eğitim görmüş, eğitimden geçmiş.
eğitmek f. 1. Bir kimseyi ya da kimseleri önceden belirlenmiş amaçlara göre yetiştirmek, bu doğrultuda davranışları kazanmış duruma getirmek, terbiye etmek. 2. Bir hayvanı ya da hayvanları istenilen davranışları yapabilecek durumda yetiştirmek.
eğitmen is. 1. Eğitime işiyle görevli kimse. 2. Bir kursu bitirerek koyde öğretmenlik yapma yetkisi elde eden kimse.
eğitsel s. Eğitici, eğitimle ilgili; terbiyevi.
eğlemek f. Oyalanmak, durdurmak
eğlence is. 1. Eğlence ortamı. 2. Neşeli ve hoşça vakit geçirten şey. 3. Neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı.
eğlenceli s. 1. Eğlendirici. 2. Eğlencesi bol olan.
eğlencelik is. Kavrulmuş badem, fıstık, kabak çekirdeği gibi karın doyurmak için değil de hoşa gittiği için yenilen kuru yemiş.
eğlendirici s. Eğlendirme niteliği olan.
eğlendirmek f. Eğlenmesini sağlamak.
eğlenmek 1. Neşeli, hoşça vakit geçirmek. 2. Bir kimsenin kusuru ya da zayıf noktası ile alay etmek. 3. Bir yerde oyalanıp beklemek.
eğlenti is. Bir yerde toplanarak yapılan çalgılı, içkili eğlence
eğleşmek f. Bir yerde oyalanıp beklemek.
eğmek f. Dikey ve düz durumda olan bir şeyi eğik duruma getirmek.
eğreltiotu is. Kumlu yerlerde yetişen, hekimlikte bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan bir bitki.
eğreti s. 1. Geri verilmek üzere alınmış; ödünç. 2. Belirli bir süreden sonra geçecek ya da kaldırılacak olan; geçici. 3. Takma. 4. İyi

yerleşmemiş, yerine oturmamış.
öğretileme is. Bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını gerçek anlamının dışında kullanma sanatı, istiare.
eğri s. 1. Doğru olmayıp bir noktasında dirsek biçiminde yön değiştiren, çarpık. 2. Doğru olmayıp yaya benzer biçimde her noktasında aynı tarafa doğru yön değiştiren; kavisli. 3. Yatay ya da düşey olmayıp bütünüyle bir yana eğilmiş olan; eğik. 4. Doğru olmayan. 5. is. Bir olayla ilgili azalış ya da çoğalışları gösteren çizgi. • **Eğri büğrü;** yer yer eğrilmiş ve bükülmüş olan • **Eğri söz;** kötüleme sözü.
eğrilik is. Eğri olma durumu.
eğrilmek f. 1. Eğri duruma gelmek. 2. **Mec.** Rahatsızlanmak, sağlığı bozulmak.
eğriltmek f. Eğri duruma getirmek.
eh ün. 1. "Olur, pekî!" anlamında kabul bildiren sözcük. 2. "Fena değil" anlamında kullanılan yanıt sözcüğü 3. Bezginlik bildiren sözcük
-e hali Dilbilgisinde cümledeki isimlerin ve isim tamlamalarının e- eki almış biçimi, yönelme durumu; yönelme hali
ehemmiyet is. (Ar.) Önem
ehil is. 1. Topluluk, cemaat. 2. Bir işte usta, bir işi tam ve kusursuz yapan kimse 3. Sahip, iye. 4. s. Ehliyeti, yeterliği olan.
ehilleşmek f. Yeterlik kazanmak, ustalaşmak.
ehli s. (Ar.) Evcil.
ehlileşmek f. Evcilleşmek
ehlisalip is. (Ar.) Haçlılar
ehlivukuf is. (Ar.) Bilirkişi.
ehliyet is. (Ar.) 1. Yeterlik, uzluk. 2. Bir kimsenin bir konudaki yeterliğini kanıtlamak üzere verilen b... belge, ehliyetname
ehliyetli s. 1. Yeterlikli, ... 2. Ehliyeti olan
ehram is. (Ar.) 1. Mısır'da b... nan piramit biçimindeki eski ... rihsel anıtların her biri 2. Piram...

ehram

ehven s. (Ar.) 1. Ucuz. 2. Daha az kötü, yeğ.
ejder, ejderha is. (Far.) 1. Türlü biçimlerde tasarlanan korkunç bir masal canavarı; evren. 2. Büyük yılan.
ek is. 1. Bir şeyin eksikliğini ... mamlamak için ona katılan ... 2. Fazla olarak verilen şey, ... 3. Dilbilgisinde sözcük türet... ya da sözcüğe cümlede iş... kazandırmak için kullanılan ta...
ek görev Devlet dairelerinde ... kimsenin asıl işiyle birlikte ... tüğü ikinci iş.
ekâbir ç. is. (Ar.) Büyükler, ... gelenler, kodamanlar
ekeylem is. Ekfiil
ekfiil is. İsim soylu sözcük... sonuna gelerek onları fiilleş... fiillerde ise bileşik zaman ... yapımında görevi olan, ... imek olarak tasarlanan ... cümlelerinde görev alan fiil
ekili s. Ekilmiş olan

ekim is. 1. Ekmek eylemi. 2. Yılın eylülden sonra gelen ayı, yılın onuncu ayı.
ekin is. 1. Tahılın tohum olarak tarlaya atıldığı andan harman oluncaya değin aldığı duruma verilen ad. 2. Kültür
ekinbiti is. Yarımkanatlılardan, vücudu yeşil, başı siyah, ekinlere zarar veren bir böcek.
ekinci is. Ekin ekip biçmekle uğraşan kimse.
ekip is. (Fr.) Takım, işçi takımı, kol, yarışma takımı
ekip biçmek Tarım işleriyle uğraşmak.
eklem is. Vücut kemiklerinin uc uca ya da kenar kenara gelip birleştiği yer; mafsal
eklembacaklılar is. Birbirine eklenmiş halkalardan oluşan bir vücut yapısına sahip; böcekler, örümcekler, kabuklular ve çokayaklılar gibi bölümlere ayrılan hayvan sınıfı.
ekleme is. 1. Eklemek işi. 2. Eklenmiş.
eklemek f. 1. Ek katarak tamamlamak, bütünlemek, ilâve etmek. 2. Bir şeyi ek olarak kullanmak. 3. Birbirine katarak çoğaltmak.
eklenti is. Bir bütüne ek olarak getirilmiş, eklenmiş bulunan parça.
ekli. s. 1. Eklenmiş olan. 2. Ek getirilmiş bulunan.

ekmek f. 1. Toprağa tohum atmak. 2. Belli bir işe yarayacak biçimde serpmek. 3. **argo.** Birini uydurma bir nedenle bırakıp savuşmak, atlatmak. 4. **argo.** Yarışta geçmek.
ekmek is. 1. İnsanların başlıca besini olan ve unun yoğrulup pişirilmesiyle yapılan yiyecek. 2. **Mec.**

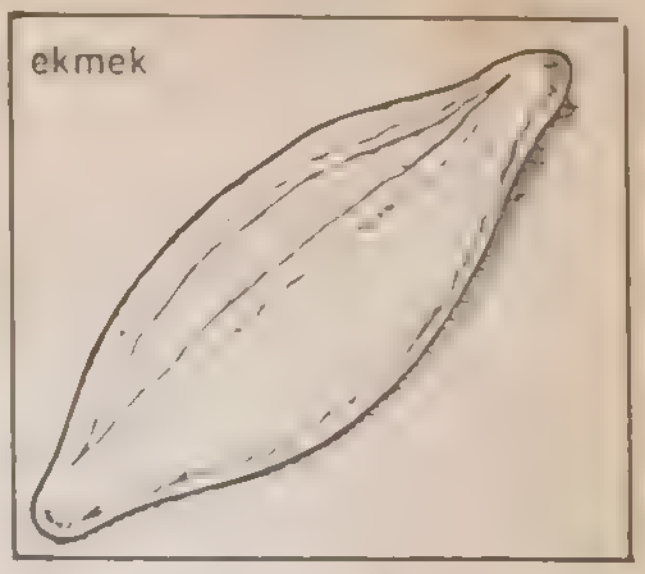

İnsanı geçindirecek iş. • **Ekmek aslanın ağzında;** geçim sağlayacak bir iş bulmak ve para kazanmak çok güç. • **Ekmek elden su gölden;** kendisi çalışmayıp başkasının kazancıyla geçinen kimsenin durumu. • **Ekmek kapısı;** geçim sağlanan işyeri. • **Ekmeğine yağ sürmek;** kendisinin amacı o olmadığı halde bir kimsenin işine yarayacak davranışta bulunmak. • **Ekmeğini taştan çıkarmak;** en güç işleri bile yapıp geçimini sağlar olmak. • **Ekmeğiyle oynamak;** birinin kazancını sağladığı işten ayrılmasına yol açabilecek türde davranışlarda bulunmak.
ekmekayvası is. Gevrek ve sulu bir cins ayva.

ekmekçi is. ve s. 1. Ekmek yapan ya da satan kimse. 2. Ekmek satılan dükkân.
ekmeklik is. 1. İçine ekmek konulan kap. 2. s. Ekmek yapmaya yarayan, ekmek yapmak üzere ayrılan. 3. **Mec.** Oyunda hep yenilen ve kendisinden para kazanılan kimse.
ekol is. (Fr.) 1. Okul. 2. Amaç ve ilkeleri belirlenmiş sanat ya da düşünce akımı.
ekonomi is. (Yun.) 1. Bir toplum ya da ülkedeki üretim, dağıtım ve servetlerin tüketim durumu ile ilgili olguların tümü. 2. Bu olguları inceleyen bilim dalı. 3. Giderlerde ve tüketimde gelir ile üretimi göz önünde tutarak bütçe düzenleme ve buna bağlı harcamada bulunma; tutum; iktisat.
ekonomik s. (Fr.) 1. Ekonomi ile ilgili. 2. Az masraflı, kazançlı, hesaplı.
ekose s. (Fr.) Çeşitli renklerde genişçe kareli (kumaş).
ekran is. (Fr.) Üzerine bir cismin ışık yoluyla görüntüsü düşürülen, saydam olmayan düz yüzey.
eksantrik s. (Lat.) 1. Dışmerkezli, merkez dışı. 2. **Mec.** Kimseye benzemediğinden tuhaf ya da uygunsuz karşılanan (kimse).
ekselans is. (Fr.) Yabancılarla olan dış ilişkilerde bakan, elçi ve daha üst düzeyde yöneticiler için kullanılan san
eksen is. 1. Bir cismi iki eşit parçaya bolen gerçek ya da varsayılan çizgi; mihver. 2. Çevresinde dairesel bir devinim yapan bir ya da daha çok parçayı birleştirmeye yarayan parça. 3. Dingil. 4. Matematikte, üzerinde bir pozitif yön varsayılan sonsuz doğru.
ekser is. Büyük çivi, enser.
ekseri s. (Ar.) Çoğu, çoğu kez
ekseriya zf. (Ar.) Çoğunlukla, çoğu kez, çokluk.
ekseriyet is. (Ar.) Bir topluluğu oluşturanların sayısının en az yarıdan bir fazla çokluğu; çoğunluk.
eksi is. 1. Aritmetik ve cebir işlemlerinde kullanılan (-) işaretinin adı. 2. Sıfırdan küçük, önünde (-) işareti bulunan (sayı), artı karşıtı; negatif.
eksik s. 1. Bir kısmı olmayan, tamam olmayan. 2. Gerekliği duyulan; noksan. 3. Yetkin olmayan, kusurlu, sakat. • **Eksik etek:** kadın. • **Eksik etmemek:** her vakit bulundurmak, uzun ara vermemek, devam etmek. • **Eksik gedik:** ufak tefek eksikler. • **Eksik olma;** "Var ol, sağ ol!" • **Eksik olsun;** gereği yok, olmaması daha iyi.
eksilen is. Matematikte çıkarma işleminde ilk sayı.
eksilmek f. Bir bütün eksik duruma gelmek, azalmak; bir bütünün bir bölümü yok olmak.
eksiltme is. 1. Eksiltmek eylemi. 2. Bir işin kimin tarafından daha ucuza yapılacağının anlaşılması için istekliler arasında açılan fiyat kırma işi.
ekskavatör is. (Fr.) Kazı makinesi.

ekskavatör

eksper is. (Fr.) Bilirkişi, uzman.
ekspres is. (İng.) **1.** Çok hızlı giden ve ancak bellibaşlı yerlerde duran, otobüs, tren, vapur. **2.** s. Benzerlerine göre vaktinden önce yapılan (iş). **3.** s. Yerine en çabuk yoldan iletilmek üzere postaya verilmiş maddeye uygulanan işlem ve bu yoldan ulaştırılan posta maddesinin niteliği.
ekspres yol Taşıtların hız kesmeden gidebilecekleri genişlikte ve gidiş gelişlerin birkaç şerit üzerinden yapılabileceği yol.
ekspresyonist is. ve s. (Fr.) Dışavurumcu
ekspresyonizm is. (Fr.) Dışavurumculuk akımı.
ekstra s. (Fr.) Pek iyi, üstün nitelikli
ekşi s. **1.** Sirke ya da limon tadın da olan. **2.** is. Bu tadı veren şey. • **Ekşi yüz;** küskünlük ya da hoşnutsuzluk anlatan yüz.
ekşimek f. **1.** Ekşi duruma gelmek. **2.** Mayalanmak. **3.** Bozulmak.
ekşimik is. Yağı alınmış ya da kesilmiş sütten yapılan ve ufalanmış peynire benzeyen yiyecek; çökelek
ekvator is. (Fr.) Yerküresinin en uzun paralel dairesi olarak varsayılan ve kuzey ile güney yarıkürelerini ayırdığı düşünülen çember.

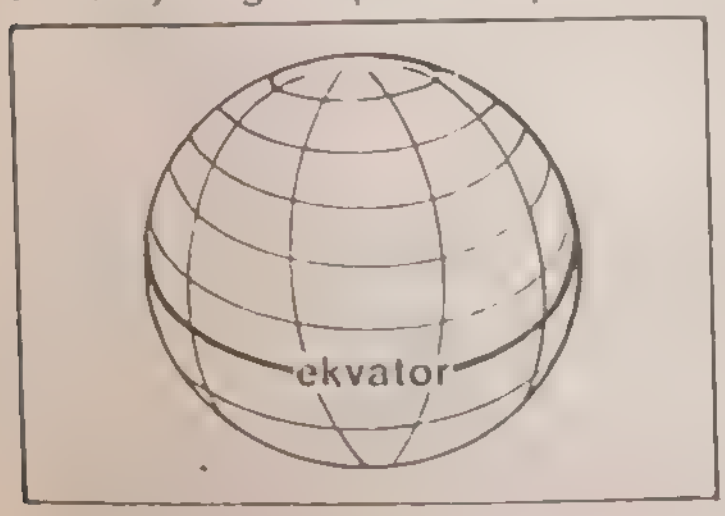

ekvator s. (Fr.) Ekvatorla ilgili, ekvatora özgü.
el is. **1.** İnsan kolunun bilekten parmak uçlarına kadar olan ve tutmaya, iş görmeye vb. yarayan organ. **2.** Aracı, vasıta. **3.** (El ile ilgili hareketlerde) Defa, kere, kez. **4.** Yönetim, baskı, etki. • **El açmak;** dilenmek; iskambil oyununda elindeki kâğıtları yere açmak. • **Elden düşme;** az kullanılmış ve ucuza satın alınmış. • **El etmek;** elliyle çağırmak; bir harekette bulunmasını el işaretiyle anlatmak. • **Eli açık;** para ve malını esirgemeden veren, kimse; cömert. • **Eli değmek;** bir iş görmeye vakit ve fırsat bulmak. • **Eli ekmek tutmak;** geçimini kendi emeğiyle sağlayabilecek duruma gelmek. • **Eli hafif;** acıtmadan, tedirgin etmeden, can yakmadan sağlık hizmeti yapan. • **Eline almak;** buyruğu altına almak; bir işi kendi yapmaya başlamak.

el is. Yabancı. • **El oğlu;** yabancı, herhangi bir kimse.
el is. Ülke, yurt.
ela s. Açık kestane rengi (göz).
elalem is. (Tr. ve Ar.) Herkes, başkaları, elgün, diğer insanlar.
eleman ün. (Ar.) Bıkıp usanma, bezme ve sızlanma anlamı belirten söz

el'an zf. (Ar.) Şimdiki durumda, henüz, daha.
elastiki s. (Ar.) Esnek.
elastikiyet is. (Ar.) Esneklik
elbet, elbette zf. (Ar.) Kuşkusuz, şüphesiz.
elbirliği is. Bir işi yapmak için yardımlaşma, birleşme
elbise is. (Ar.) Erkeklerde ceket ve pantalon esasına göre, kadınlarda beden boyunca, çamaşır üstüne giyilmek üzere hazırlanmış dış giysi; esvap.
elçi is. 1. Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse; sefir. 2. Bir uzlaşma sağlamak ya da bir iş bitirmek için birinin yanına gönderilmiş kimse.
elçilik is. 1. Elçinin görevi. 2. Elçinin ve denetimi altında görev yapanların çalıştıkları bina.
eldiven is. Dış etkilerin zararlarından korumak için ele geçirilen ve kumaş, yün, deri ya da kauçuktan yapılan özel giysi.

eldiven

elebaşı is. 1. Bir ayaklanmada ya da kötü bir işte önayak olan kimse. 2. Oyunda arkadaşlarına baş olan çocuk.
eleğimsağma is Gökkuşağı.
elek is. Taneli ya da toz durumunda olan şeyleri, içine karışmış yabancı maddelerden ayıklamak ya da incesini kabasından ayırmak için kullanılan tahta bir kasnak ve bu kasnağı bir yüzüne gerdirilerek geçirilmiş tel, kıl, gözenekli bezle yapılmış araç

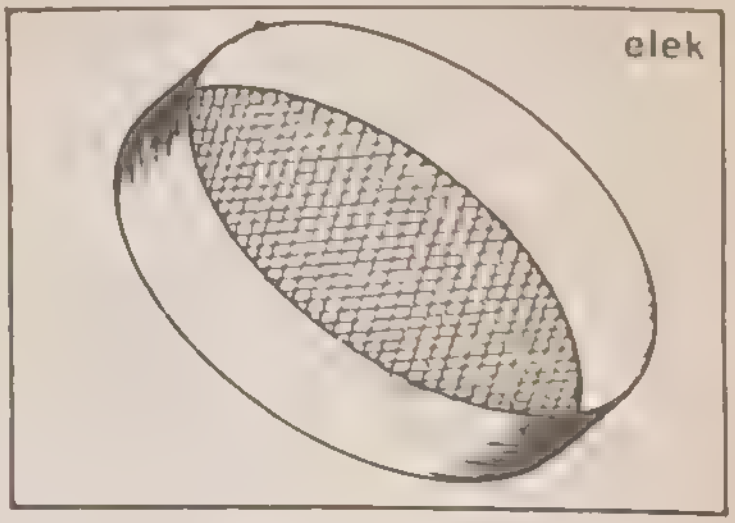

elek

elektrifikasyon is. (Fr.) Elektrikle donatma.
elektrik is. (Yun.) 1. Maddenin elektron, pozitron, proton gibi parçacıklarının devinimleri sonucu elde edilen enerji. 2. Bu enerjinin yararlanılan biçimi.
elektriklenmek f. 1. Elektrik gücü almak. 2. **Mec.** Sinirli ve gergin bir durum almak.
elektrolit is. (Yun.) Elektroliz işlemi sonucu çözülen madde.
elektroliz is. (Yun.) Elektrik akımının etkisiyle bileşik bir cismi öğelerine ayrıştırma.
elektromanyetik s. (Yun.) Bir elektrik akımının dolayında oluşmuş alanla ilgili olan.
elektromıknatıs is. (Yun.) İçinde manyetik akımı toplayıp artırıcı bir yumuşak demir bulunan bobin.
elektromotor is. (Yun.) Elektrik enerjisini mekanik enerjiye çeviren (aygıt).
elektron is. (Yun.) Negatif elektrik atomu.
elektronegatif s. (Yun.) Elektrolizde artı (pozitif) kutupta toplanan (cisimler)

elektronik s. (Yun.) 1. Elektronlarla ilgili olan. 2. Serbest elektronları konu edinen bilim dalı

elektronik beyin 1. Bilgisayar. 2. **Mec.** Matematik işlemlerini insan gücünün ve yeteneğinin üstünde bir çabuklukla yapan kimse

elektropozitif s. (Yun.) Elektrolizde eksi kutupta toplanan (cisimler).

elektroskop is. (Yun.) Bir cismin elektriklenme derecesini gostermeye yarayan araç

elektrostatik is. (Yun.) Elektriğin, cisimlerin yüzeyleri üzerinde durgun durumuna ilişkin olayları konu olarak alan fizik kolu.

elektrot is. (Yun.) Bir elektrolit içine daldırılan, artısına anot ve eksisine katot adı verilen iki iletken çubuktan her biri

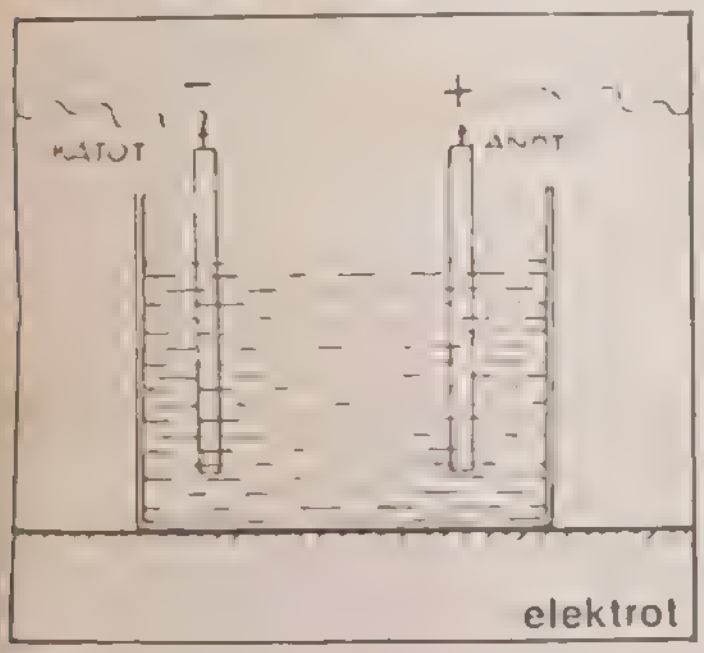

elektrot

elem is. (Ar.) Üzüntü, dert, keder. acı

eleman is. (Fr.) 1. Öğe; unsur. 2. Bir topluluğun üyelerinden her bir

eleme is. 1. Elemek işi. 2. Daha ust duzeyde bir yarışmaya katılacak sporcuları ya da yarışmacıları seçmek amacıyla yapılan yarışma

elemek f. 1. Elek yardımıyla ayıklamak ya da incesini kabasından ayırmak. 2. İyisini kötüsünden ayırmak. 3. Sınav ya da yarışma yoluyla daha iyilerini üst düzeye geçirip niteliği tutmayanları bırakmak. 4. Sporda rakibi sonraki yarışmaların dışında kalacak yolda yenmek

element is. (Alm.) Kimyasal analizle ayrıştırılamayan ya da sentez yoluyla elde edilemeyen madde.

eleştiri is. Bir sanat ya da düşünce yapıtını her yönüyle inceleyip değerlendirmek amacıyla yazılmış yazı; tenkit; kritik.

eleştiri is. Bir insanı, bir yapıtı, bir konuyu doğru ya da yanlış ve eksik yanlarını göstermek amacıyla yapılan değerlendirme; tenkit.

eleştirmek f. Bir düşüncenin, bir yargının doğruluk ya da yanlışlığını ortaya koyarak gerçek değerini belirtmek amacıyla onu incelemek; tenkit etmek.

eleştirmen is. Eleştiri yapan kimse, eleştiri türünden yapıt veren yazar; münekkit.

elif is. (Ar.) Arap alfabesinde ilk harf. • **Elifi elifine;** tastamam, noktası noktasına. • **Elifi görse mertek sanmak;** hiç okuması yazması olmamak; bir konunun kara cahili olmak.

elim s. (Ar.) Çok elemli, büyuk elem verici, acıklı, üzünçlu.

elips is. (Yun.) Bütün noktalarının, ortak denilen belirli iki ayrı noktaya olan uzaklıklarının toplamı birbirine denk olan kapalı eğri

elişi is. 1. Hanımların elde yaptıkları nakış, işleme, dantel gibi işler. 2. Çocuklara okullarda kâğıt, mukavva, tahta, çamur, plastik gibi gereçlerle yaptırılan ve beceri kazandıran çalışma

elişi kâğıdı Kesip yapıştırılarak resim yapma şekil çıkarma gibi işlerde kullanılan bir yüzü parlak, renkli kâğıt.

elkitabı is. Pratik amaçlarla hazırlanan, el altında tutulup herkesin kolaylıkla yararlanacağı kitap.

elleme is. 1. Ellemek hareketi. 2. Seçme iri odun kömürü.

ellemek f. 1. Elle dokunmak, elle karıştırmak.

elli s. 1. Kırk dokuzdan bir fazla, beş kere on. 2. Kırk dokuzdan sonraki sayının adı.

ellilik s. 1. İçinde bir şeyden elli tane bulunan. 2. Elli yaşında olan 3. is. Elli kuruş ya da elli lira değerinde para.

elma is. Gülgillerden, çiçekleri pembe, yurdumuzun her yöresinde yetişen bir meyve ağacı ve bu ağacın kabuğu parlak, sert, kokusu hoş, tadı tatlı ya da ekşi, dokusu gevrek, ufak çekirdekleri olan meyvesi

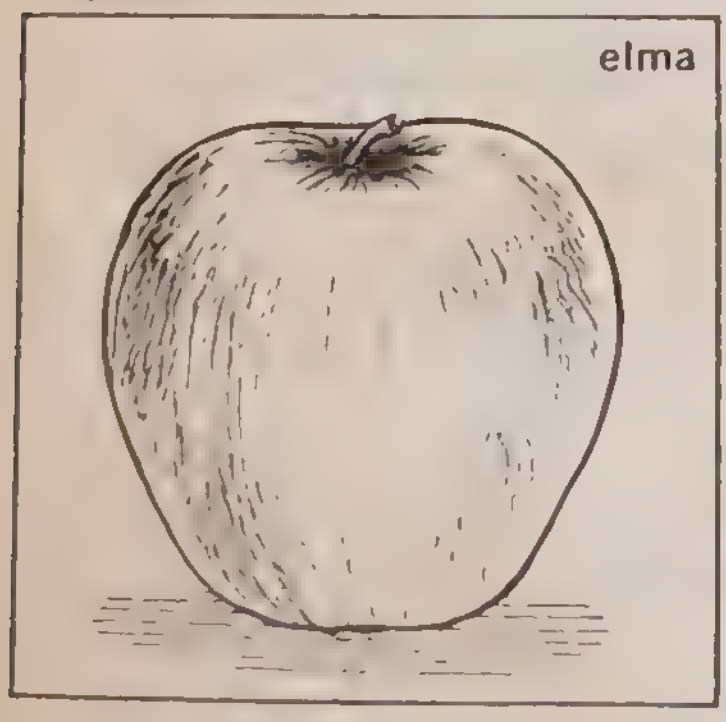
elma

elmacık is. Yüzün, vanakla göz arasında bulunan, az çok çıkıntılı kısmı. • **Elmacık kemiği**; bu kısmın dayandığı kemik

elmas is (Ar.) 1. Billurlaşmış an karbondan oluşan değerli taş 2. Ucu elmaslı, kalem biçiminde cam keskisi. 3. s Elmas taşlarıyla süslenmiş. • **Elmas gibi**; temiz, ayıpsız, değerli

elmastraş s. 1. Üzeri elmas gibi yontulmuş (iyi cins cam, billur) 2. is. Cam keseceği, cam kesici araç

eltası is. El, yüz yıkanırken su dökünmek ya da içinde sabunlu su hazırlanıp eli temizlemekte kullanılan tas.

elti is. Kardeş karılarından herbirinin ötekine göre adı.

elvan ç. is. (Ar.) Renkler. • **Elvan elvan**; renk renk, çeşit çeşit renkte

elveda ün. (Ar.) Bir daha görüşmemek üzere allahaısmarladık.

elverişli s. Uygun, işe yarayan, müsait.

elvermek f. 1. Yetmek, yetecek kadar olmak. 2. Uygun gelmek 3 Sık tekrarlandığı için bıktırıcı durumda gelmek.

elyaf ç. is. (Ar.) Lifler, teller.

elzem s. (Ar.) Çok gerekli, vazgeçilmez, pek lâzım.

emanet is. (Ar.) 1. Korunması için birine, ya da bir yere bırakılan. 2. Bir kimse ile birine gönderilen. 3. Eşyanın geçici bir süre korunmak için bırakıldığı yer

emanetçi is. Emanet bırakılan eşyaları bir ücret karşılığında koruyan kimse, emanetçi dükkânı olan.

emaye s. (Fr.) Üzeri sırla kaplanmış, sırlı

embriyon is. (Yun.) Oğulcuk.

emek is. 1. Bir işin yapılmasında harcanmış olan beden ya da kafa gücü. 2. Uzun ve özenli çalışma. • **Emek çekmek;** bir işte çok çalışarak yorulmak. • **Emeği geçmek;** bir şeyin ortaya çıkması için çalışmış olmak; üzerinde hakkı olmak.

emekçi is. Sanayi toplumlarında hiçbir üretim aracına sahip olmayan, geçimini emeğini satarak sağlayan işçi.

emeklemek f. 1. Dizler ve eller üstünde yürümek. 2. **Mec.** Bir işe yeni başlarken acemilik geçirmek.

emekli is. ve s. Belirli bir hizmet süresince çalıştıktan sonra işi ile ilgisi kesilerek kendisine aylık bağlanmış olan kimse; tekaüt; mutekait.

emektar s. (F. ve Far.) Bir yere ya da kimseye uzun süre hizmet edip emeği geçmiş olan.

emel is. (Ar.) Gerçekleşmesi zamana bağlı, önemi büyük istek.

emici s. Emme işini yapan.

emici kıllar Bitkilerin köklerinde bulunan ve topraktaki besin maddelerini emip beslenmelerine yarayan, kıl gibi uzun gözeler.

emin s. (Ar.) 1. İnanılır, güvenilir. 2. Tehlikesiz. 3. İnanmış.

emir is. (Ar.) Araplarda ve daha başka Müslüman uluslarda başkan

emir is. (Ar.) Buyruk, komut. • **Emir kulu;** bir işi, aldığı buyruk dolayısıyla yapmak zorunda olan kimse.

emir eri Subayların kıta ve daire dışında buyruklarında bulunan er; emirber

emir kipi Dilbilgisinde, bir eylemin yapılmasının dilendiğini ya da emredildiğini anlatan kip.

emirname is. (Ar. ve Far.) Yazılı emir, buyrultu.

emir subayı Cumhurbaşkanı ile generallerin emrine verilmiş olan subay; yaver.

emlak ç. is. (Ar.) Ev, arsa, bahçe gibi taşınmaz malların ortak adı; mülkler.

emlakçı is. Emlâk alım satımıyla uğraşan kimse.

emmek f. 1. Dudak ve dil yardımıyla boşluk olmasına yol açarak bir şeyi içine çekmek. 2. Sıvıyı içine çekmek.

emniyet is. (Ar.) 1. Güvenlik. 2. İnanma. 3. Güven. 4. Polis örgütü.

emniyet kemeri Otomobillerde genellikle şehirlerarası yollarda, uçaklarda ise iniş ve kalkış sırasında yolcuların ve sürücülerin kendi güvenliğini sağlamak için bellerine takarak kullandıkları kemer

emperyalist s. (Fr.) Yayılma politikası güden.

emperyalizm is. (Fr.) Bir devletin sınırlarını genişletme politikası, yayılma politikası.

empresyonist s. (Fr.) Empresyonizmi sanat görüşü olarak benimsemiş; izlenimci.

empresyonizm is. (Fr.) Doğrudan doğruya gerçeği, nesneyi değil de onun sanatçıda uyandırdığı duyumları vermeyi amaçlayan sanat çığırı; izlenimcilik.

emprime is. (Fr.) 1. Değişik renkte boya kullanarak kumaş üzerinde desen ve zemin basma işleri. 2. Bu işlemle yapılmış ipekli, yünlü, vb. kumaş.

emretmek f. (Ar. ve Tr.) Buyurmak, emir vermek.
emrihak is. (Ar.) Tanrı buyruğu, ölüm.
emrivaki is. (Ar.) Olupbitti, oldubitti.
emsal ç. is. (Ar.) **1.** Benzerler, eşler, yaşıtlar. **2.** Yaşıt, eşit, denk. **3.** Örnek.
emsalsiz s. Eşi bulunmaz, eşsiz, bir benzeri daha olmayan.
emzik is. **1.** Süt çocuklarını beslemede kullanılan ağzı kauçuklu süt şişesi; biberon. **2.** Küçük çocukları avutmak için ağızlarına verilen yalancı meme. **3.** İbrik, çaydanlık gibi kapların, içlerindeki suyu azar azar dökmeye yarayan uzantısı.

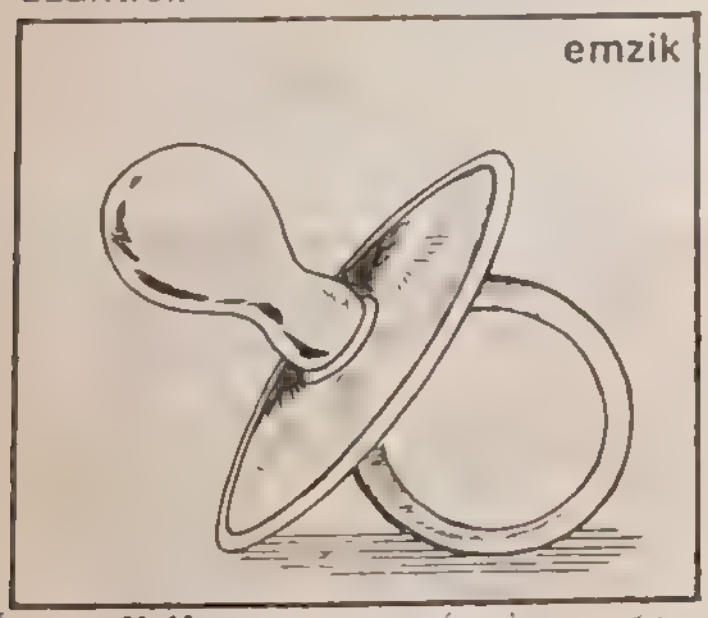
emzik

emzikli s. **1.** Emziği olan. **2.** Memede çocuğu olan (kadın).
en is. **1.** Bir şeyin iki yanı arasındaki uzaklık, genişlik. **2.** zf. En üstünlük derecesi yapmaya yarayan ve sıfatların başında kullanılan sözcük.
en'am is. (Ar.) En'am sûresi ile yanında daha başka Kur'an sûrelerinden yapılmış derleme.
enayi s. (Ar.) **argo.** Fazla bön, avanak. • **Enayi dümbeleği;** aşırı derecede, çok enayi.
encam is. (Far.) Son, işin sonu.

encik, encek is. Kedi, köpek yavrusu, enik

encik

enciklemek f. (Kedi, köpek) yavrulamak
encümen Kurultay, meclis gibi toplantılarda uzmanlık isteyen alanlardaki konuları incelemek üzere oluşturulan kurul; yarkurul, komisyon; komite
endam is. (Far.) Boy bos
endam aynası İnsanı boyunca gösteren büyük ayna, boy aynası
endamlı s. Boylu boslu, boy bosu yerinde
ender s. (Ar.) **1.** Eşine az rastlanır, az sayıda. **2.** zf. Çok seyrek olarak, binde bir
endişe is. (Far.) Tasa, kaygı, kuru düşünce
endişelenmek f. Tasalanmak, kaygılanmak, korkulu düşüncelere kapılmak.
endüstri is. (Fr.) Hammadde işleyip yapılmış madde durumuna getirmek; bunu gerçekleştirmek için kurulan fabrikalar ve kullanılan araçların tümü, sanayi
endüstrileşmek f. Endüstri alanında gelişmek
endüstriyel s. (Fr.) Endüstriye ilgili.

enerji is. (Fr.) 1. Maddede var olan ve elde edilmek istendiğinde kendini ısı, ışık vb. biçimlerinde gösteren güç. 2. Organizmanın etkin gücü.

enerjik s. (Fr.) 1. Enerji dolu, güçlü, hareketli. 2. Etkinliğini duyuran

enfarktüs is. (Lat.) Bir organda bir atardamarın kan pıhtısı ile tıkanması.

enfes s. (Ar.) Pek nefis, çok güzel.

enfiye is. (Ar.) Çürütülmüş tütünden yapılan ve keyif için burna çekilen toz; burunotu.

enflasyon is. (Fr.) Piyasaya gereğinden çok kâğıt para çıkarılması sonucu paranın alım gücünün düşmesi ve fiyatların yükselmesi

enflasyonist s. (Fr.) Enflasyonla ilgili, enflasyona bağlı.

enfraruj is. (Fr.) Kızılötesi.

engebe is. Tepe ya da çukurluk gibi yeryüzünün düzlüğünü bozan iniş, çıkış; çukur ve tepelerin ortak adı; arıza.

engel is. Bir hedefe varmayı geciktiren ya da büsbütün ortadan kaldıran etken, mani, mahzur, manla.

engel sınavı Herhangi bir nedenle bütünleme sınavına girememeyen öğrenciler için, okulların ilk açıldığı sırada düzenlenen sınav.

engerek is. (Yun.) Başı üç köşeli, kara ya da karaya yakın renkte, zehirli bir yılan türü.

engin s. 1. Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş ve sonsuzmuş gibi uzanan. 2. Denizin karasularından çok uzaklarda bulunan geniş kısmı; açık deniz

enginar is. (Yun.) İlkbaharda topuz biçiminde açan çiçek kısmı sebze olarak yenilen bir bitki.

enginar

engizisyon is. (Fr.) Eskiden Katoliklerde din inançlarına karşı gelenleri cezalandırmak üzere kurulmuş kilise mahkemeleri.

enik i. Kedi, köpek yavrusu, encek, encik.

enikonu zf. İyiden iyiye, iyice.

enişte is. Bir kimsenin kızkardeşinin ya da kadın hısımlarından birinin kocası.

enjektör is. (Fr.) Sıvı bir ilacı vücuda vermek için kullanılan iğne, şırınga.

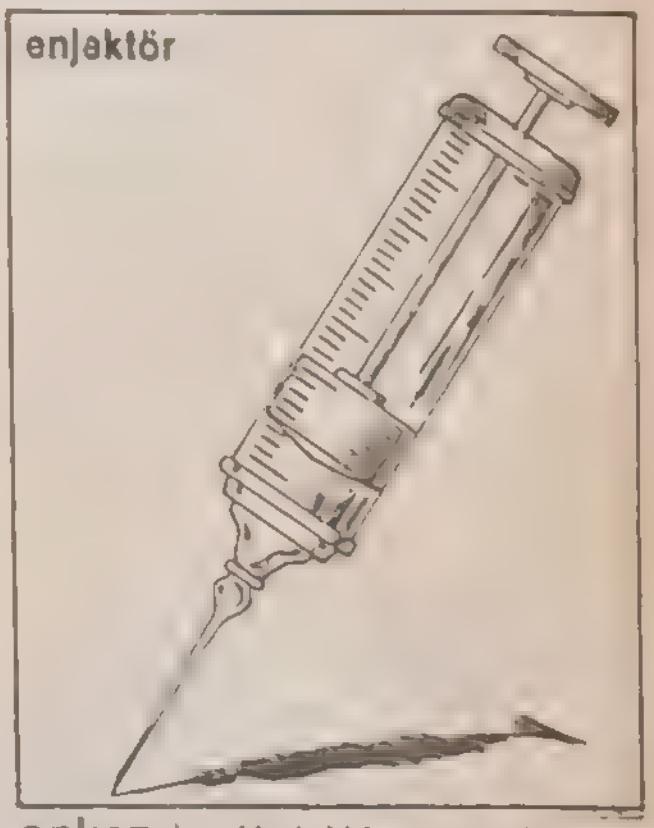

enkaz is. (Ar.) Yıkıntı, dökünü, çökünü.

enlem is. Bir yerin ekvatora olan uzaklığı bakımından konumu.

enli s. Eni, genişliği fazla olan.
ense is. Boynun arka kısmı. • **Ensesi kalın;** para vermesi için üzerine yüklenilebilir, ödreme gücü yüksek. • **Ensesinde boza pişirmek;** bir işi yapıp bitirmesi için çok sıkıştırıp tedirgin etmek. • **Ensesini kaşımak;** ne yapacağını bilemeyip kötü kötü düşünmek. • **Ense yapmak;** hiçbir iş yapmadan yiyip içerek rahatına bakmak.
ense kökü Ensenin gövdeye birleştiği yer.
enselemek f. Kaçan ya da gizlenen birini yakalamak.
enser is. Büyük çivi, ekser.
ensiz s. Eni, genişliği az olan.
enstantane is. (Fr.) 1. Bir anda çekilen fotoğraf. 2. s. Bir an süren, bir anlık sürede olan.
enstitü is. (Fr.) 1. Belirli bir alanda eğitim ve öğretim yapılan orta ya da yüksek öğretim kurumu. 2. Kendi alanında bilimsel araştırma, inceleme ve yayın yapan bağımsız kuruluş.
enstrüman is. (Fr.) Çalgı.
ensülin is. (Fr.) Şeker hastalığına karşı kullanılan bir hormon.
entari is. (Ar.) Genellikle tek parçadan oluşan ve çamaşır üstüne giyilen kadın giyeceği.

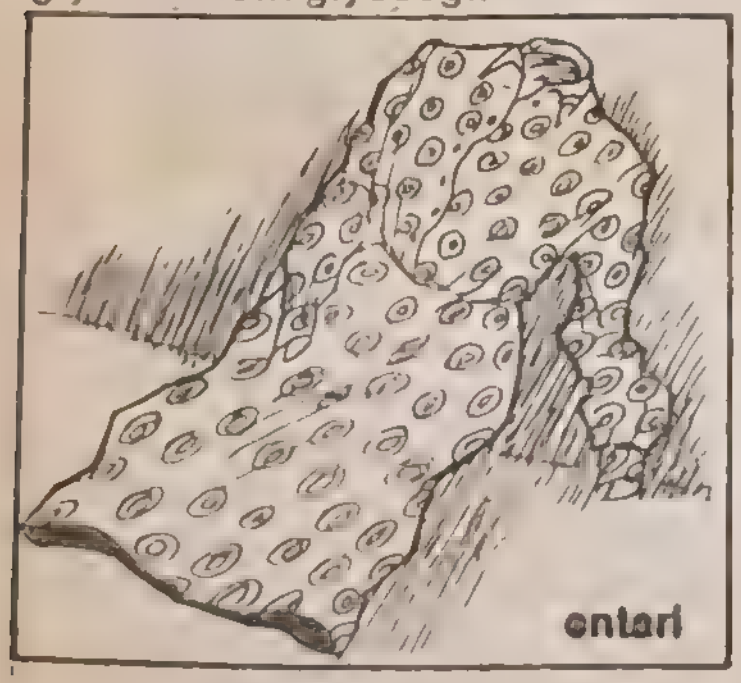
entari

entelektüel is. (Fr.) Mesleği gereği ya da meraklı olduğu için düşünmeyi gerektiren sorunlarla uğraşan kimse; aydın; münevver.
enteresan s.(Fr.) İlgi uyandırıcı, ilginç
enternasyonal s. (Fr.) Uluslararası; beynelmilel
entipüften s. derme çatma, özensiz yapılmış, hiç değeri olmayan.
entrika is. (İtl.) Bir çıkar sağlamak ya da bir işi bozmak amacıyla hazırlanan gizli düzen; oyun; dalavere; dolap; hile
enüstünlük derecesi Dilbilgisinde en zarfının, önüne geldiği sıfata kattığı en yüksek üstünlük derecesi.
envai türlü Ar. ve Tr. Çok çeşitli, pek çok türlü.
envanter is. (Fr.) 1. Mal sayımı. 2. Mal sayımı sonuçlarını gösteren defter ya da liste.
epey zf. Oldukça, hayli.
epidemi is. (Fr.) Salgın hastalık
epik s. (Yun.) 1. Kahramanlıkla ilgili, destansı. 2. is. Destan türü şiir.
epitel is. (Yun.) Vücudun bütün dış ve iç yüzeylerini kaplayan, tek ya da çok gözeden oluşan ince doku, epitelyum.
epope is. (Yun.) Ulusların ortaya çıktıkları çağlardaki kahramanlıkları; inançlarını, yaşamlarını konu edinen, olağanüstülüklerle dolu, uzun ve manzum yapıt; destan
er is. 1. Erkek. 2. Rütbesiz asker. 3. Kahraman, yiğit. 4. Yetenekli, ehil.
er zf. Erken. • **Er geç;** erken ya da geç, ne zaman olursa, mutlaka, eninde sonunda.
erat ç. is. Bir birliği oluşturan çavuş, onbaşı ve erlerin tümü

erbap is. (Ar.) Bir işten iyi anlayan, bir işi kusursuz yapan kimse.
erbaş is. Askerlikte onbaşı ya da çavuş.
erdem is. Ahlak bakımından övgüyle karşılanan iyilikçilik, acıma, sevgi, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk gibi olumlu niteliklerin genel adı; fazilet.
erek is. Bir iş yapılırken varılmak istenen son; maksat; amaç.
eren is. Kendini Tanrı'ya adamış, öz varlığından geçmiş, benliğinden sıyrılmış kimse; evliya; ermiş.
erg is. (Yun.) Fizikte, uygulama noktasını kuvvet yönünde bir santimetre hareket ettiren bir dinlik kuvvetin yaptığı işe eşit olan iş birimi
erganun is. (Yun.) Org.
ergen s. 1. Evlenecek çağa gelmiş kimse. 2. Henüz evlenmemiş.
ergenlik is. 1. Ergen olma durumu; yetişkinlik. 2. Çocukluk çağından yetişkinlik çağına geçen kimselerin yüzlerinde çıkan sivilce.
ergime is. Ergimek olayı.
ergime ısısı Bir katının sıvı duruma geçmesi için gereken ısı.
ergime noktası Bir katının katı durumdan sıvı duruma geçmesi anı.
ergimek f. Katı bir cismin ısı etkisiyle sıvı duruma gelmesi.
ergin s. 1. Olmuş, olgunlaşmış, yetişmiş. 2. Haklarını kendi kullanabilmesi için yasanın gösterdiği yaşa gelmiş olan kimse; reşit.
erguvan is. (Far.) Eflatun ile kırmızı arası renkte çiçek açan bir süs ağacı.
erguvani Erguvan renginde, eflatun ile kırmızı arası renkte.
erik is. Gülgillerden bir meyve ağacı ve bu ağacın ceviz büyüklüğünde, çeşitli renk ve tatta sert çekirdekli meyvesi.
eril s. Dilbilgisinde, kimi dillerde erkek cinsten sayılan varlıkları belirtmede kullanılan sözcük.
erim is. Bir şeyin erebileceği uzaklık; menzil.
erimek f. 1. Katı cisim sıvı duruma geçmek. 2. Çok zayıflamak. 3. (Dokuma için) Aşınarak incelmek.
erinç is. Hiçbir eksiği, hiçbir üzüntüsü ve acısı olmama durumu; dirlik; huzur.
erişkin s. Vücut gelişimi tamamlanmış olan.
erişmek f. 1. Varılması zamana, emeğe bağlı olan ya da uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak. 2. Belirli bir olgunluk durumuna gelmek. 3. (Zaman için) Gelip çatmak.
erişte is. (Far.) Şerit gibi kesilip kurutulmuş hamurdan yapılan ev makarnası.
eriyik is. Bileşiminde erimiş bir madde bulunan sıvı.
erk is. 1. Fiziksel güçten ayrı olarak düşünülen ve biçimleyici ya da etkileyici bir etkinliği olan yapabilme gücü; iktidar; kudret. 2. Sözünü geçirme, istediğini yaptırabilme gücü; nüfuz.
erkân is. (Ar.) 1. Bir toplulukta ileri gelenler, önemli kişiler. 2. Yol, yöntem. 3. Temel, esas
erkeç is. Erkek keçi, teke.
erkek s. 1. İnsan, hayvan ve bitkilerin dişilerini döllleyebilecek cinsten olanı. 2. Mec. Sözünde duran, güç durumlarda arkadaşlarından ayrılmayan. 3. Kopça, çıtçıt, anahtar gibi, girintili çıkıntılı olmak üzere iki çeşidi bulunan şeylerin çıkıntılı olanı.
erkekçe zf Erkeğe yakışır bi-

çimde, erkek gibi, mertçe.
erkekleşmek f. 1. Erkek cinsten çocuk, çocukluk çağından çıkıp erkeklik çağına girmek. 2. Kız ya da kadın, erkek gibi sert davranışlar kazanmak.
erkeklik İs. 1. Erkek olma durumu. 2. Erkekçe davranış, yiğitlik, mertlik.
erkekorgan İs. Bitkilerde taç yaprakların çevrelediği, döllenmeyi sağlayan tek ya da birçoğu bir arada bulunan erkek üreme organı.
erken zf. 1. Vaktin ilerlememiş olduğu bir anda. 2. Alışılan, beklenilen vakitten önce.
erken bunama Genellikle gençlerde dış ortamla ilginin kesilmesi, zeka yıkılması biçiminde görülen bir ruh hastalığı.
erkin s. Herhangi bir biçimde herhangi bir koşula bağlı olmadan istediği gibi davranabilen; özerk; muhtar.
ermek f. 1. Erişmek, ulaşmak. 2. Yetişip dokunmak. 3. Ermiş olup Tanrı'ya ulaşmak. 4. Olgunlaşmak, yetişkin duruma gelmek.
Ermeni öz. İs. Hint - Avrupa ırkından olup Hıristiyan dinini benimsemiş bir soy ve bu soydan olan kimse.
ermiş İs. Müslümanlık yolunda kendini Tanrı'ya adamış ve dünya ile ilişkilerini kesip kendisinde olağanüstü ruhsal güçler toplamış olduğuna inanılan kimse; evliya, veli.
eroin İs. (Fr.) Afyondan elde edilen uyuşturucu bir madde.
eroinman İs. (Fr.) Eroin düşkünü, eroin müptelâsı.
erozyon İs. (Fr.) Su ve rüzgârın etkisiyle toprağın aşınması, bulunduğu yerden başka yere sürüklenmesi, aşınma.
erte İs. Belirli bir zamandan hemen sonra gelen gün, hafta, yıl
ertelemek f. Gelecekte bir başka zamana bırakmak; tehir etmek
erzak ç. İs. (Ar.) Bozulmadan uzun süre saklanabilecek yiyeceklerin genel adı.
es İs. Müzikte notalar arasında susma zamanı ve bu zamanı gösteren işaretin adı.
esans İs. (Fr.) Bitkilerden türlü yollarla çıkarılan ya da değişik maddelerden kimyasal yöntemlerle elde edilen, kokulu ve uçucu sıvı; koku.
esaret İs. (Ar.) 1. Kölelik, tutsaklık, esirlik. 2. Boyunduruk
esas İs. (Ar.) 1. Ana temel, doğru biçim. 2. s. Başlıca.
esasen zf. (Ar.) 1. Başından, temelinden, kökünden, aslında. 2. Doğrusu, zaten.
esaslı s. 1. Köklü, geniş ölçüde 2. Mec. Etkili, güzel.
esassız s. 1. Sağlam bir temele dayanmayan, köksüz. 2. Doğru olmayan, yalan.
esef İs. (Ar.) Acınma, yerinme, üzülme.
esen zf. Sağlıklı, salim.
esenleşmek f. Karşılıklı birbirine esenlik dileyip selamlaşmak.
esenlik İs. Esen olma durumu, sağlık, afiyet, selamet.
eser İs. (Ar.) 1. Meydana getirilen değerli ya da önemli şey; yapıt. 2. İz, işaret. 3. Belirti.
esin İs. 1. İçe doğan ve yazıp anlatma istemi uyandıran duygu ve düşünce kıpırdanışı; ilham.
esinlenmek f. Bir kaynaktan etkilenip ya da yararlanıp yazma ya da anlatmaya yönelmek

esinti is. Belli belirsiz esen rüzgar, yel.
esir is. (Ar.) 1. Savaşta düşman eline düşen kimse; tutsak. 2. Kul, köle. 3. **Mec.** Düşkün, vurgun.
esirci is. Eskiden köle ve cariye alışverişi yapan kimse.
esirgemek f. 1. Korumak, himaye etmek. 2. Feda etmekten çekinmek.
eski s. 1. Çoktan beri var olan, üzerinden epeyce zaman geçmiş bulunan. 2. Önceki ya da öncekilerden biri. 3. Kullanıla kullanıla yıpranmış, harap olmuş. 4. Geçerliği kalmamış. • **Eski çamlar bardak oldu;** devir değişti, eski durumlar kalmadı. • **Eski hamam eski tas;** hiçbir değişiklik yok, her şey eski durumunda. • **Eski kafalı;** eski düşünüşe ve eski yaşayışa bağlı. • **Eski toprak;** yaşlandığı halde dinç ve sağlıklı (kimse).
eskici is. 1. Eski şeyler, özellikle eski elbise ve ayakkabı alıp satan kimse. 2. Eski ayakkabıları onaran kimse.
eskiden zf. Geçmiş çağlarda, geçmiş zamanlarda, önceleri
Eskidünya öz. is. Avrupa, Asya ve Afrika'ya topluca verilen ad.

Eskidünya kıtaları

eskimek f. Eski duruma gelmek
Eskimo öz. is. Kuzey kutbu ve çevresinde yaşayan, avcılık ve balıkçılıkla geçinen toplulukların adı.

Eskimo

eskişehirtaşı is Lületaşı
eskiz is (Fr.) Bir resmin kurşunkalemle çizilmiş ilk taslağı.

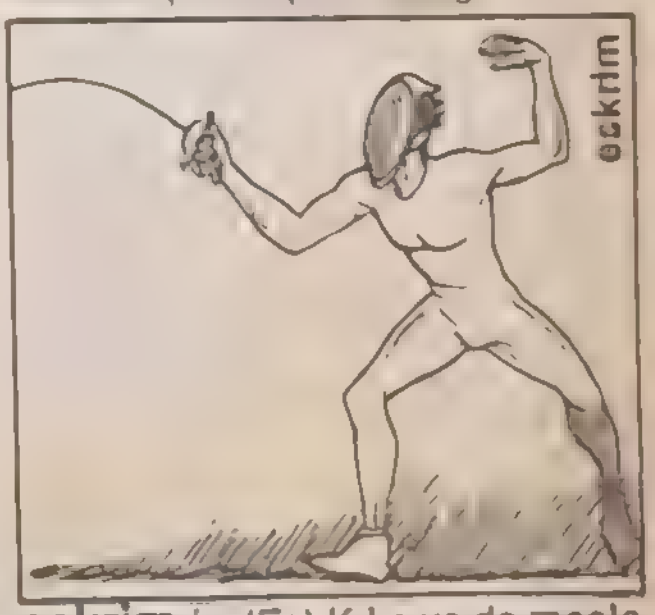
eskrim

eskrim is. (Fr.) Kılıç ya da meçle vuruşma sporu; kılıçoyunu.
esmek f. 1. Esinti olmak, rüzgâr olmak. 2. Birdenbire akla gelen düşünceyle karar vermek.
esmer s. (Ar.) Koyu buğday rengi; yağız.
esmerleşmek f. Rengi esmer olmak, esmer renk almak.

esna is. (Ar.) Bir işin yapıldığı an; sıra.

esnaf ç. is (Ar.) El zanaatları ya da küçük ticaretle geçinen kimselere verilen genel ad.

esnek s. 1. Bir dış gücün etkisiyle uzayıp kısalan, eğrilip biçimini değiştiren; etki kalktığında eski biçimini alabilen; elastiki. 2. Mec. Değişik yorumlara elverişli.

esnemek f. 1. Uykulu, sıkıntılı ya da yorgun anlarda ağız açılarak nefes alıp vermek. 2. Bir cisim, dış etkilerle biçim değiştirmek. 3. Bollaşıp genişlemek.

espri is. (Fr.) 1. Nüktell, şakalı söz. 2. Ruh, öz.

esrar is. (Ar.) Hintkenevirinden, haşhaştan çıkartılan uyuşturucu madde.

esrar ç. is. (Ar.) Başkalarınca bilinmeyen ya da kimseye söylenmeyen şeyler; gizler; sırlar. • **Esrar perdesi;** bir şeyin anlaşılmasını güçleştiren engel.

esrarengiz s. (Ar. ve Far.) Sırlarla örtülü, esrarlı.

esrarkeş is. (Ar. ve Far.) Esrar kullanmayı alışkanlık edinmiş olan kimse.

estağfurullah ün. (Ar.) Teşekkür edilen ya da övülen bir kimsenin söylediği bir nezaket ve alçak gönüllülük sözü.

estek köstek (etmek) Birtakım bahaneler (ileri sürmek), böyle davranarak işten kaçınmak ya da oyalanmak.

estetik is. (Yun.) 1. Güzelliği ve güzelliğin insan belleğindeki ve duygularındaki etkilerini tam olarak konu edinen felsefe kolu. 2. s. Güzellik duygusuyla ilgili.

esvap is. (Ar.) Elbise, giysi, giyecek.

eş is. 1. Benzer, eşit, denk. 2. Karı kocadan her biri. 3. İkişer kişilik gruplar halinde oynanan oyunlarda, ortak oynayan iki oyuncudan her birinin öbürüne göre durumu.

eş dost Tanıdıklar.

eşanlamlı s. Anlamları aynı ya da birbirine çok yakın olan (sözcükler); anlamdaş; sinonim; müteradif.

eşarp is. (Fr.) Başı ya da boynu örtmek için kullanılan kadın atkısı.

eşdeğerli s. 1. Değerleri eşit olan. 2. Geometride, biçimce benzemedikleri halde yüzölçümleri ya da hacımları eşit olan. 3. Cebirde, karşılıklı olarak çözümleri aynı olan (denklem sistemleri).

eşek is. 1. Attan küçük, uzun kulaklı binek ve yük hayvanı; merkep. 2. Mec. Kaba, yeteneksiz kimse. • **Eşeğe binmeden ayaklarını sallamak;** bir işe henüz başlamadan olmuş bitmiş gibi sevinmek. • **Eşek başı;** yetkili olduğu halde yetkisini kullanmayan, bu bakımdan başkalarınca önemsenmeyen, gücünü gerektiği ölçüde ortaya koyamayan kimse. • **Eşek gibi;** kaba, hoyrat. • **Eşek kafalı;**

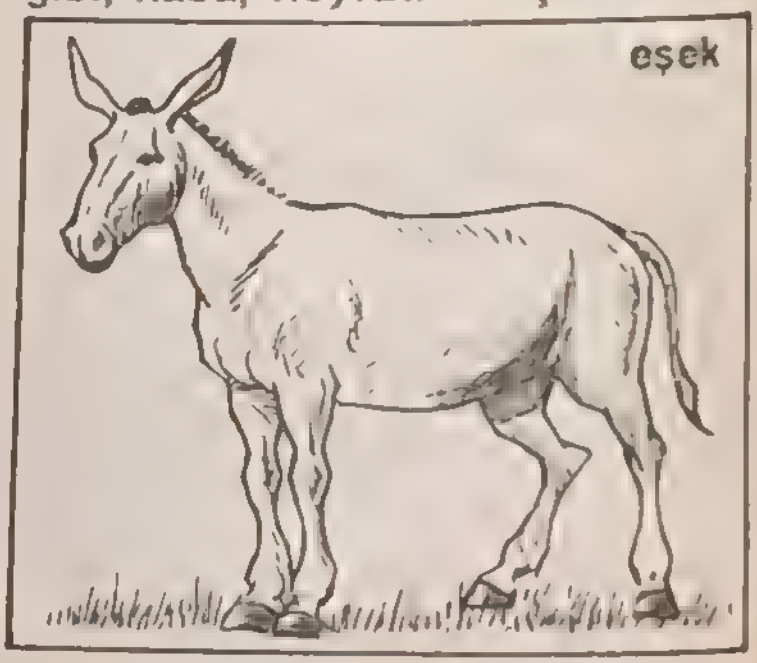
eşek

anlayışsız, aptal, mankafa. • **Eşek sudan gelinceye kadar dövmek;** uzunca bir süre iyice dövmek. • **Eşek şakası;** ağır el şakası. • **Eşekten düşmüş karpuza dönmek;** çok şaşırmak, hayrete düşmek; kötü bir duruma düşmek.

eşekarısı is. İri bir çeşit yabanarısı.

eşekarısı

eşekdavası is. (Tr. ve Ar.) Bir dik üçgende hipotenüs üzerine kurulan kare alanının, dik kenarlar üzerine kurulan karelerin alanları toplamına eşit olduğunu tanıtlayan teorem; Pisagor teoremi.

eşekdikeni is Kengelin bir adı.

eşekhıyarı is. Kabakgillerden yabanı bir bitki.

eşekkulağı is. Karakafes de denilen bitki.

eşekotu is Evliyaotu da denilen bir bitki

eşelemek f. 1. Toprak, kül gibi toz durumunda bulunan şeyleri art arda gelen süreklice el ve ayak hareketleri ile kazarmış gibi karıştırmak. 2. **Mec.** Bir işin, bir sorunun aslını anlamaya çalışmak.

eşey is. Cinslik, cinsiyet.

eşik is. 1. Kapı boşluğunun alt tarafında bulunan alçak basamak. 2. **Mec.** Başlangıç, giriş. • **Eşiğine yüz sürmek;** sözü geçer bir kimseye yalvarmaya gitmek. • **Eşiğini aşındırmak;** bir kimsenin bulunduğu yere pek çok kez gidip gelmek.

eşinmek f. (Hayvan) Ayağıyla yeri kazar gibi hareket yapmak.

eşit s. 1. Yapısı, niteliği, değeri, boyutları bir olan. 2. Bir topluluk ya da toplumda aynı haklardan yararlanan, aynı düzeyde olan (kimse).

eşitlemek f. Eşit duruma getirmek, eşit kılmak.

eşkal ç. is. (Ar.) Şekiller, biçim, kılık.

eşkenar s. Kenarları eşit olan.

eşkenar dörtgen Dört kenarı da birbirine eşit olan dörtgen.

eşkenar üçgen Üç kenarı da birbirine eşit olan üçgen.

eşkıya ç. is. (Ar.) Dağda, kırda yol kesen, köyleri basan hırsızlar, haydutlar.

eşkin is. 1. Atın hızlı yürüyüş çeşitlerinden biri. 2. s. Böyle giden (hayvan). 3. zf. Böyle bir yürüyüşle.

eşlik is. 1. Eş olma durumu. 2. Bir soliste-başka bir çalgı ya da orkestra ile arkadaşlık (etme); refakat.

eşme is. 1. Eşmek eylemi. 2. Kumluk yerlerde yer eşilerek açılan pınar.

eşmek f. Toprağr ya da toprak yumuşaklığında bir şeyi fazla derine inmeden yüzeyden kazmak.

eşofman is. (Fr.) Spor hareketleri sırasında giyilen, pamuklu kumaştan yapılmış iki parçalı giysi.

eşraf ç. is. (Ar.) Bir yerin zenginleri, sözü geçenler, ileri gelenler.

eşref s. (Ar.) Pek şerefli.

eşsesli s. Anlamları ayrı fakat yazılış ve okunuşları aynı olan (sözcük).

eşsiz s. 1. Eşi benzeri olmayan. 2. Eş bulmamış ya da eşinden ayrılmış.

eşya ç. is. (Ar.) Konutlarda ve benzeri yapılarda kullanılan taşınabilir şeyler.

et is. 1. İnsanlarda ve hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka. 2. Koyun, kuzu, dana, tavuk, balık gibi hayvanların kesilmesiyle elde edilen besin maddesi. • **Et bağlamak;** şişmanlamak; yara kapanmak. • **Et kafalı;** kalın kafalı, anlayışsız. • **Eli senin kemiği benim;** eskiden, okullarda dayak cezası varken çocuk velileri tarafından hocaya çocuğu dövme yetkisi verildiğini anlatmak için söylenen söz. • **Etle tırnak gibi;** birbirine candan bağlı, birbirlerinden ayrılmaz (dost ya hısım).

et suyu içinde et kaynatılarak elde edilen ve yemeklerde kullanılan su.

etajer is. (Fr.) Rafları olan, kapaksız ve taşınabilir dolap.

etamin is. (Fr.) Pamuk, keten ya da ipekten, seyrek dokunmuş delikli bir kumaş türü.

etap is. (Fr.) 1. Sporda, bir yarışın belirli evrelerinden her biri. 2. **Mec.** Aşama, evre.

etçil s. Ete düşkün, etle beslenen.

etek is. 1. Giysilerin belden aşağıda kalan bölümü. 2. Vücudun belden aşağısına giyilen, genellikle kadın giysisi ve bu giysinin alt kenarı. 3. Dağ, tepe, yığın gibi yamaçlı yerlerin düzlüğe yakın kısımları. • **Etek dolusu;** pek çok, bol bol. • **Etek öpmek;** yaltaklanmak, dalkavukluk etmek. • **Etekleri tutuşmak;** büyük bir telaşa ve kaygıya kapılmak. • **Etekleri zil çalmak;** çok sevinmek.

eteklemek f. Birinin eteğini opmek ya da oper gibi yapmak

eteklik is. 1. Vücudun belden aşağısına giyilen, beli dar, altı geniş, genellikle kadın giysisi 2. s. Etek yapımında kullanılan kumaş

eter is. (Yun.) Kendine özgü kokusu olan, hekimlikte kullanılan ve halk arasında lokmanruhu da denilen uçucu, renksiz bir sıvı.

etiket is. (Fr.) 1. Bir malın cinsi, miktarı, fiyatı gibi niteliklerini ya da kitap, defter gibi şeylerin kime ait olduğunu belirtmek için üzerlerine konulan küçük kâğıt. 2. **Mec.** İşe yerleşmede, iş görmede kimi kişilere, sahip oldukları ayrıcalıkların sağladığı üstünlük.

etilen is. (Yun.) Havagazının bileşiminde bulunan, renksiz, az kokulu bir gaz.

etimoloji is. (Yun.) Sözcüklerin anlam ve biçim bakımından geçirdiği aşamaları, değişiklikleri inceleyen bilim; kökbilgisi.

Etiyopya öz. is. Kuzeydoğu Afrika'da bir devlet; Habeşistan

Etiyopyalı öz. is. Etiyopya halkından olan, Habeş, Habeşi

etken is. ve s. 1. Etki yapan her şey. 2. Bir madde üzerinde belli bir değişiklik yapan

etken fiil Dilbilgisinde, öznesi belli olan fiil.

etkesiği is. Uzun süreden beri bedence iş görmemiş bir kimsenin birden ağır bir iş görmesi, yorulması sonucu vücudunda ortaya çıkan adale ağrısı.

etkesimi is. 1. Canlı hayvanların topluca kesildiği zaman. 2. Hıristiyanların büyük perhize girmek üzere bulundukları günler apakurya.

etki is. Bir kimse ya da nesnenin başka bir kimse ya da nesne üzerinde durum, biçim, nitelik vb. değişikliği yapma gücü; tesir

etkilemek f. Etki etmek, etkide bulunmak, tesir etmek.
etkileyici s. Etki etme niteliği olan; müessir.
etkin s. 1. Hareketli ve etkili olan; aktif; faal. 2. Büyük etki gücü olan. çok etkileyen; müessir.
etlenmek f. Kilo almak, şişmanlamak, semirmek.
etli s. 1. Eti çok olan, dolgun, semirmiş. 2. İçinde et bulunan. • **Etli butlu;** oldukça şişman. • **Etliye sütlüye karışmamak;** kendini ilgilendirmeyen işlere karışmamak.
etmek f. 1. Yapmak. 2. Değerinde olmak, tutmak. 3. Davranmak. 4. Bulmak, erişmek. 5. Kötülükte bulunmak. • **Etmediğini bırakmamak;** elinden gelen her kötülüğü yapmak. • **Ettiği hayır ürküttüğü kurbağaya değmemek;** yol açtığı zarara göre yaptığı hizmet küçük kalıp işe yaramamak. • **Ettiği yanına kâr kalmak;** ettiği kötülüğün cezasını görmemek. • **Ettiğini bulmak;** yaptığı kötülüğün cezasını bulmak, çekmek. • **Ettiğini yanına bırakmamak (komamak);** yapılan kötülüğe karşılık vermek.
etmen is. Bir sonucun ortaya çıkmasına yardım eden öğelerden her biri; faktör; amil
etnik s. (Yun.) İnsan topluluklarının soy kütüğü ve buna bağlı özellikleriyle ilgili.
etnoğrafya is. (Fr.) İnsan topluluklarını sadece maddi kültürleri açısından; ev, eşya, kap kaçak, giysiler, araçlar vb. yönlerden inceleyen bilim.
etoburlar ç. is. Memeli hayvanların, aslan, kaplan, kedi, köpek gibi türlerini içine alan; keskin, parçalayıcı dişleri ve tırnakları olan takımı.
etol is. (Fr.) Genellikle kürkten, gösterişli kumaşlardan ya da yün örgüden yapılmış; uzun, omuz atkısı.
etraf ç. is. (Ar.) Çevre, dolay. • **(Birinin) Etrafında dönmek;** istediğini elde etmek için birinin yanından ayrılmayıp gönlünü etmeye çalışmak. • **(Bir şeyin) Etrafını almak;** çevresinde toplanmak, çevresini kuşatmak.
etraflı s. Ayrıntılı, eksiksiz.
etşeftalisi is. Etli kısmı çekirdeğinden ayrılmayan bir şeftali türü.
ettirgen fiil. Öznenin, eylemi bir başka varlığa yaptırdığı anlamı taşıyan geçişli fiil.
etüt is. (Fr.) 1. İnceleme, araştırma. 2. Okullarda ders dışı serbest çalışma yapılan saat ya da böyle çalışmalar yapılan oda.
etüv is. (Fr.) 1. Eşyanın üzerindeki mikrop ya da ufak böcekleri basınçlı buharla öldürmeye yarayan büyük kazan. 2. Laboratuvarlarda mikropları üretmek, ya da fiziksel ve kimyasal olayları gerçekleştirmek amacıyla kullanılan, istenilen sıcaklığı sürekli koruyabilen kapalı aygıt.
etyaran is. Derinlere kadar işleyen dolama.
ev is. 1. Bir kimsenin ya da bir ailenin içinde yaşadığı yer; konut; mesken. 2. Bir iş görülmek ya da belirli bir amaçla kullanılmak üzere yapılmış bina. • **Ev açmak;** evlenip ayrı bir eve geçmek, ayrı bir eve yerleşmek. • **Ev bark;** ev, mülk; çoluk çocuk. • **Ev bozmak;** bir ailenin dağılmasına, karı-kocanın ayrılmasına neden olmak. • **Ev kadını;** yalnız kendi evinin işleriyle uğraşan, dışarda bir işi olma-

yan kadın. • **Evde kalmak;** (kız için) çağı geçtiği halde evlenememek. • **Evlere şenlik;** ölüm ya da kötü bir durumdan söz edilirken dinleyenlerin aynı durumla karşılaşmamalarını dilemek için söylenilen bir söz.

evcek zf. Bütün ev halkı birlikte.
evci is. ve s. Tatil günlerini evinde geçiren yatılı öğrenci. • **Evci çıkmak;** okuduğu yatılı okuldan evine gitmek üzere izinli ayrılmak.
evcil s. Eve düşkün, eve ve insana alışmış (hayvan).
evcilik is. Çocukların ev işlerini taklit ederek oynadıkları bir oyun.

evcilleşmek f. Eve ve insana alışmak, evcil duruma gelmek.
evcimen s. Evine çok bağlı, evini iyi çeviren (kimse).
evecen s. İvecen.
evelemek gevelemek Bir sözü tam söylememek, ağzının içinde mırıldanıp durmak.
evermek f. Evlendirmek.
evet zf. 1. "Öyledir" anlamında doğrulama ve onaylama sözü. 2. Konuşma arasında, o ana kadar söylenenleri pekiştirme sözü. 3. Bir soruya karşı verilen olumlu yanıt sözü. • **Evet efendimci;** kendine özgü düşüncesi olmadığından, ya da hoş görünmek istediğinden karşısındakinin her söylediğine "Evet efendim" diyerek katılmayı huy edinmiş olan kimse.

evgin s. Öncelikle yapılması gereken; müstacel.
evham ç. is. (Ar.) Kuruntular, kuşkular, vehimler.
evirmek f. Yapısını değiştirmek. • **Evire çevire;** iyice, istediği gibi, adamakıllı.
evkaf ç. is. (Ar.) 1. Vakıflar. 2. Vakıf mallarını yöneten kuruluş.
evla s. (Ar.) Daha iyi, yeğ.
evladiyelik s. (Ar. ve Tr.) Evlattan evlada eskimeden kalacak kadar dayanıklı (eşya).

evlat is. (Ar.) 1. Bir kimsenin oğlu ya da kızı. 2. Soy, döl.

evlatlık is. 1. Bir kimsenin yasayla kendine evlat olarak aldığı, evlât edindiği kimse. 2. Küçük yaştan beri eve alınıp yetiştirilmiş olan kimse.
evlek is. 1. Dönümün dörtte biri. 2. Tarlanın, tohum atılmadan önce saban iziyle bölünen kısımlarından her biri.
evlenmek f. Erkekle kadın, aile kurmak üzere yasal olarak birleşmek.
evli s. 1. Evlenmiş bulunan (kadın ya da erkek). 2. .....ev bulunan (yer). • **Evli barklı;** evli ve çoluk çocuk sahibi (kimse).

evliya ç. is. (Ar.) 1. Ermiş kimse, veli. 2. Yatır. • **Evliya gibi;** uysal, çok iyi ahlâklı (kimse).

evliyaotu is. Baklagillerden, hayvanlara yedirilmek için ekilen bir bitki, eşekotu.

evrak ç. is. (Ar.) 1. Yapraklar, kâğıtlar. 2. Resmî kuruluşlarda işlem görmüş olan; bir durumu, bir dileği vb. bildiren yazılar bulunan kâğıtlar.
evre is. Bir olayın gelişiminde birbirini izleyen değişik durumların her biri; safha.
evren is. 1. Var olan şeylerin tümü; kâinat. 2. Ejderha.
evrensel s. 1. Evrenle ilgili. 2. Bütün dünyanın ilgilendiği boyutlara varmış olan.
evrim is. Art arda biçim değişmeler dizisi, ağır ağır kendiliğinden olan değişim; tekâmül.
evsaf ç. is. (Ar.) Nitelikler, vasıflar.
evvel zf. (Ar.) Önce. • **Evvel Allah;** Tanrı'nın yardımıyla, Tanrı'ya güvenip sığınarak. • **Evvel emirde;** ilk önce, her şeyden önce, ilk iş olarak.
evvela zf. (Ar.) İlkin, ilk olarak, önceden.
evveliyat ç. is. (Ar.) Bir işin öncesi, önceki evreleri, evvelki, evvelsi. s. 1. Önceki, önce olan. 2. İki önceki.
ey ün. 1. Seslenme ünlemi. 2. Usanç anlatan ünlem. 3. Öyle ise, o halde, sonrası ne? anlamında merak ve soru sözü.
eyalet is (Ar.) Yönetim bakımından kendine göre bağımsızlığı olan büyük il.
eyer is. Atın sırtına konulan oturmalık.
eyerlemek f. Ata eyer vurmak, eyeri atın sırtına yerleştirmek.
eylem is. 1. Belli bir amaç ve yöntemle yapılan iş. 2. Dilbilgisinde fiil. 3. Dilbilgisinde fiilin bildirdiği iş, oluş ya da hareketin topluca adı.
eylemek f. Etmek, yapmak.
eylül is. Yılın dokuzuncu, sonbahar mevsiminin ilk ayı.
eyvah ün. Beklenmedik, kötü, hoşa gitmeyen bir haber ya da olay karşısında duyulan acınmayı anlatan sözcük.
eyvallah ün. (Ar.) Yerine göre teşekkür, vedalaşma, onaylama anlamında kullanılan sözcük. • **Eyvallah etmemek;** boyun eğmemek, birisinin minneti altına girmemek.
eyvan is. (Far.) 1. Evin içindeki geniş sofa. 2. Özellikle Güneydoğu Anadolu'daki evlerin avluya bakan, önü açık, üstü kapalı yüksekçe döşemesi olan, ortasında bir de küçük havuz bulunan oturma yeri.
eyyam ç. is. (Ar.) Günler, zaman.
eyyamcı is. Gününü gün eden kimse.
eza is. (Ar.) Eziyet ve üzüntü verme, incitme, üzme.
ezan is. İslâm dininde namaz vaktini bildirmek için kutsal sözlerle ve yüksek sesle ve yöntemine uygun olarak yapılan çağrı.
ezber is. (Far.) Bir metni ya da bir sözü sonradan tekrarlayabilecek yolda akılda tutma.
ezberden zf. Ezber olarak, ezbere.
ezbere zf. Ezber olarak; aslını, gerçeğini bilmeden.
ezberci s. Dersini anlayarak değil de sözcük sözcük belleyen.
ezberlemek f. Bir şeyi olduğu gibi akılda kalacak yolda bellemek.
ezel is. (Ar.) Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik.
ezeli s. (Ar.) 1. Ezel'le ilgili. 2. Eski.

ezgi is. Belli bir düzene göre yaratılan ve kulağa hoş gelen ses dizisi; nağme; melodi.
ezginlik is. Açlık duygusunu andıran bir tedirginlik, eziklik.
ezici s. Ağır basan.
ezik s. 1. Ezilmiş olan. 2. Üzüntülü. 3. is. Bere, çürük.
eziklik is. 1. Ezik olma durumu 2. Ezginlik. 3. Üzüntü, sıkıntı
ezilmek f. Ezmek eyleminin edilgisinde kalmak. • **Ezilip büzülmek;** sıkılmak, çekingen bir hal almak.
eziyet is. (Ar.) Aşırı sıkıntı, güçlük.
eziyetli s. 1. Eziyet çekerek yapılan 2. Eziyet veren, eziyet çektiren.
ezme 1. Ezmek eylemi. 2. Sebze ya da yemiş ezerek yapılan yiyecek; püre.
ezmek f. 1. Üstüne basarak ya da bir şey arasına sıkıştırarak yassıltmak, biçimini değiştirmek. 2. Ağır bir şey, başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek. 3. Sıvı içine bastırıp karıştırarak eritmek 4. Yenip sindirmek, alt etmek. 5. Gücünün üstünde çalıştırıp yormak. 6. Baskı altında tutmak. 7. **argo.** Harcamak.

F

f, F is. 1. Türk alfabesinin yedinci harfi. 2. Sürekli, sert ünsüz.
fa is. 1. Müzikte, gam dizisinde "mi" ile "sol" arasındaki ses. 2. Bu sesi gösteren nota.
faal s. (Ar.) 1. Çalışkan, canlı, hareketli. 2. İşler durumda olan; etkin.
faaliyet is. (Ar.) 1. İşlemekte olma durumu; etkinlik. 2. Çalışkanlık, çalışma, canlılık; hareket.
fabrika is. (İtl.) Ham ya da yarı işlenmiş maddelerin makine yardımıyla işe yarar duruma getirildiği yer.
fabrikasyon is. (Fr.) 1. Fabrika yapımı. 2. **Mec.** Özen göstermeden, seri olarak yapılmış.
fabrikatör is. (Fr.) Kendi hesabına fabrika işleten kimse, fabrika sahibi, fabrikacı.
facia is. (Ar.) 1. Çok acıklı, feci olay. 2. Belirli kurallara göre yazılan ve acıklı olayları konu edinen tiyatro oyunu; trajedi.
fağfur s. İyi cins Çin işi porselen.
fahiş s. (Ar.) Aşırı, ölçü dışı.
fahişe is. (Ar.) Orospu, yoldan çıkmış kadın.
fahrenhayt is. (Al.) Bulucusu Fahrenhayt'ın adını taşıyan suyun kaynama derecisini 212 C derecesi olarak gösteren bir termometre.
fahri s. (Ar.) Onursal, onur verici (kimse).

falk s. (Ar.) Üstün.
fail s. (Ar.) Eden, yapan, işleyen.
faiz is. (Ar.) Birine ödünç verilen, bankaya ya da bir yere yatırılan paranın değerinin üstünde ek olarak sağlanan gelir.
fak is. (Ar.) Tuzak, kapan. • **Faka basmak;** tuzağa düşmek, aldatılmak.
fakat bağ. (Ar.) Yalnız, ama, ancak, lâkin.
fakfon is. (Çince) Bakır, nikel ve çinko alaşımı.
fakir s. (Ar.) 1. Yoksul, fukara 2. Zavallı.
fakirleşmek f. Yoksullaşmak, fakir duruma düşmek.
faktör is. (Fr.) Etmen.
fakülte is. (Fr.) Üniversitelerin bilim dalları bakımından ayrılmış bölümlerinden her biri.
fal is. (Ar.) Oyun kağıdı, kahve telvesi, el ayası gibi araçlara bakılarak gelecekle ve kayıplarla ilgili yorum, bu yorumla haber alma işi.
falaka is. (Yun.) 1. Eskiden okullarda ceza olarak ayak tabanlarına dayak atarken, ayakları uygun bir durumda sıkıştırıp tutmak için kullanılan işkence aracı. 2. Bu araçla uygulanan dayak cezası.
falan za. (Ar.) 1. Söylenmesi gerekli görülmeyen ya da istenmeyen kimsenin adı yerine kullanılan söz 2. Art arda sıralanan fakat yinelenmek istenmeyen şeyleri genel olarak anlatmaya yarayan söz. 3. Cümledeki öğelerden sonra kullanılan " ve benzerleri" anlamına gelen özetleme sözü.
falanca s. ve za. Falan.
falcı is. 1. Fala bakarak geçimini sağlayan kimse. 2. **Mec.** Gelecekten haber veren (kimse).

falso is. (İtl.) 1. Bir müzik parçası çalınır ya da söylenirken yapılan nota yanlışlığı. 2. **Mec.** Yanlış davranış, hata.
familya is. (İtl.) 1. Aile. 2. Birçok ortak özelliklerine bakılarak bir araya getirilen cinslerin topluluğu.
fani s. (Ar.) Ölümlü, gelip geçici.
fanila is. (İtl.) 1. Pamuk ipliğinden ya da yünden örülmüş iç gömleği. 2. Yumuşak yünden yapılmış hafif ve gevşekçe kumaş.

fanila

fantastik s. (Fr.) Gerçek olmayan, gerçekte olmayan, hayali.
fantezi is. (Yun.) 1. Eğlenceli, eğlendirici, hoşa giden değişik davranış ya da düşünüş. 2. Süslü ve çeşidi değişik olan.
fanus is. (Yun.) 1. Süslü, uzun ayaklı fener. 2. Saat, mikroskop vb. gibi duyarlığı olan eşyayı dış etkilerden korumak için üzerlerine kapatılan cam kap.

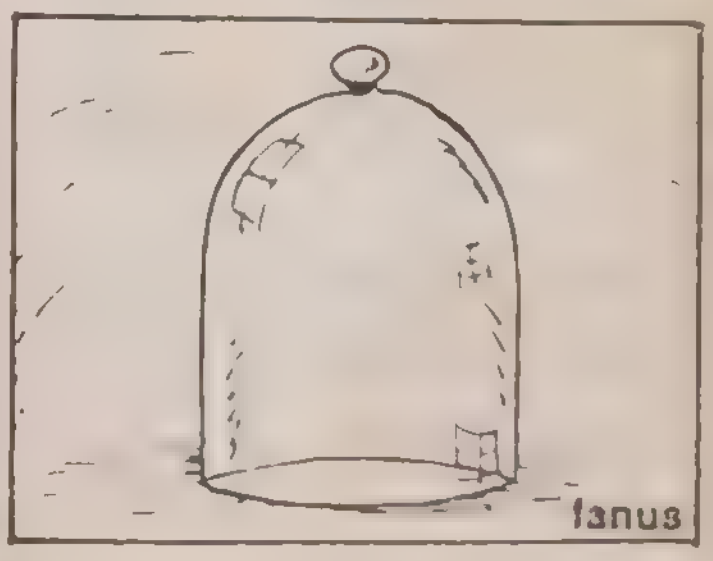

fanus

far is. (Yun.) 1. Kara taşıtlarının ön tarafında bulunup yolu aydınlatan ışık verici. 2. Kadınların süs için göz kapaklarına sürdükleri boya.

faraş is. (Ar.) Toplanan süprüntüleri alıp atmak için kullanılan, küreği andıran kısa saplı kap.

faraza zf. (Ar.) Diyelim ki, sözgelişi, farz edelim ki.

faraziye is. (Ar.) Varsayım, hipotez.

farbala is. (İtl.) Fırfır.

fare is. (Ar.) Kemirgen memeli hayvanlardan, özellikle yiyeceklere zarar veren uzun kuyruklu, dik kulaklı bir hayvan; sıçan. • **Fareler cirit atmak;** bir yerde kimseler bulunmamak.

fare

farfara is. (Ar.) Ağzı kalabalık, gürültücü kimse.

farfaracı s. Ortalığı gürültüye boğan, gürültücü (kimse).

farınmak f. 1. Kocamak. 2. Güçsüz düşmek, yorulmak. 3. Eskimek, yıpranmak.

Farisi öz. is. (Far.) Farsça.

fariza is. (Ar.) Yapılması gereken, kaçınılmaz ödev.

fark is. (Ar.) Benzer şeyleri birbirinden ayıran değişiklik, başkalık, ayrım. • **Fark etmek;** bir şeyin var olduğunu anlamak, sezmek, farkına varmak; bir şey, eskisinden farklı duruma gelmek. • **Fark gö-**

zetmek klı davranmak.
Farkır ak; bir şeyin v
olduğ amak, bir durum
sezm kına varmak; gö
züne çarpmak, görmek; bilincine varmak.

farklılaşmak f. Farklı duruma gelmek.

fars is. (Fr.) Genellikle az oyuncu ile oynanan basit güldürü öğelerinden yararlanan hafif bir sahne oyunu.

Fars öz. is. İran'ın güneybatısında oturan halk ve bu halktan olan kimse.

Farsça öz. is. İran devletinin resmî dili.

farz is. (Ar.) 1. Müslümanlar mutlaka yapmak zorunda olduğu Tanrı buyruğu. 2. **Mec.** Yapmak zorunda kalınan şey.

farzımuhal zf. (Ar.) Olmayacak şey ama, diyelim ki...

fasa fiso s. argo. Değer ve önemi olmayan.

fasarya is. ve s. (İtl.) Boş, anlamsız (söz).

fasıl is. (Ar.) 1. Bölüm, kısım. 2. Karagöz ve Ortaoyunu'nda başlangıç ile konuşmadan sonra gelen asıl oyun. 3. Doğu müziğinde peşrev, şarkı... gibi parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesinden ibaret ahenk. 4. İş, uğraşı.

fasıl heyeti Gerekli sazlarla tam olarak bir fasıl yapabilecek durumdaki alaturka saz topluluğu.

fasıla is. (Ar.) Aralık, ara.

fasikül is. (Fr.) Büyük kitapların ayrı kapaklar içinde belirli süreyle yayınlanan bölümlerinden her biri.

fasulye

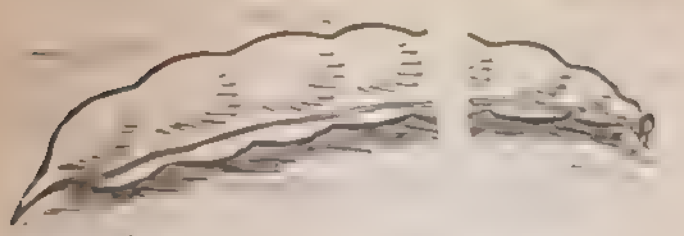

fasulye is. (Yun.) Baklagillerden, barbunya, çalı, yeşekadın, horoz, şeker gibi çeşitleri bulunan bitki ve bunun sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ile kuru tohumları. • **Fasulye gibi kendini ilinetten saymak;** yersiz olarak kendine değer vermek.

fatih s. (Ar.) Ülke açan, fetheden (kimse).

fatiha is. (Ar.) Kur'an'ın birinci sûresi; elham.

fatura is. (İtl.) Satılan bir malın cinsini, miktarını, fiyatını bildirmek üzere hazırlanıp satıcı tarafından alıcıya verilen hesap pusulası. • **Faturasını ödemek;** yapılan hesapsız bir işin karşılığını sonradan görmek.

favori is. (Fr.) 1. Herhangi bir iş ya da yarışmada üstünlük kazanacağına önceden inanılan; tutulan; beğenilen. 2. is. Yüzün iki yanında bırakılan sakal, kulak hizasında saç uzantısı.

fay is. (Fr.) Ayrı jeolojik zamanlarda oluşmuş katmanların kayarak yan yana gelmesine yol açan yer çatlağı.

fayans is. (Fr.) Çini hamurundan yapılan; üstte kalan yüzeyi süsleme yapmaya elverişli olan, sıvıları geçirmeyen bir sır tabakasıyla kaplanan çanak, çömlek ya da duvar ve yer kaplamacılığı gereci.

fayda is. (Ar.) Yarar, kâr.

faydalanmak f. Yararlanmak.

fayrap is. (İng.) Ateşi harlandırmak.

fayton is. (Yun.) Atların çektiği, körüklü, dört tekerlekli yaylı araba.

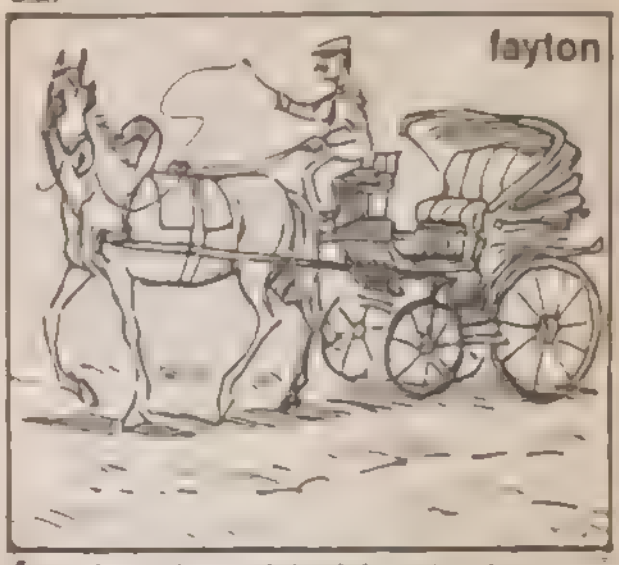

faz is. (Yun.) Birbiri ardından gelen değişikliklerin her biri, evre, safha.

fazıl s. (Ar.) Erdemli, faziletli.

fazilet is. (Ar.) Erdem.

fazla zf. ve s. (Ar.) 1. Gerekenden, alışılandan çok miktarda (olan). 2. Daha çok, aşkın. 3. Artmış. 4. Gereksiz, yersiz. • **Fazla gelmek;** gereğinden çok olmak; çekilemeyecek, bıktıracak bir durum almak. • **Fazla kaçırmak;** alışılmış ölçüden çok içmek ya da yemek. • **Fazla olmak;** başkalarının dayanma gücünü aşacak davranışlarda bulunmak.

fecaat is. (Ar.) Pek acıklı, yürekler acısı durum.

fecî s. (Ar.) Acıklı, çok acıklı, trajik.

fecir is. (Ar.) 1. Sabaha karşı ortalığın ağarmaya başladığı zaman, tan vakti. 2. Gün doğmadan önceki aydınlık.

feda is. (Ar.) Bir amaç uğrunda bir değerden ya da varlıktan vazgeçme, gözden çıkarma.

fedai is. (Ar.) 1. Yüksek bir ülkü uğrunda tehlikeli işlere girişip canını esirgemeyen kimse. 2. Bir kimseyi ya da yeri koruyan kimse.

fedakâr s. (Ar. ve Far.) Bir amaç uğruna kendisini, çıkarını, ya da değer verdiği bir şeyini feda etmekten çekinmeyen (kimse).
federal s. (Fr.) Federasyon durumunda birleşmiş.
federasyon is. (Fr.) 1. Birçok küçük ve ayrı devletin tek bir kollektif devlet olmak için kurdukları birlik. 2. Aynı ya da yakın alanlarda çalışmalarda bulunan kurumlardan oluşan birlik.
federatif s. (Fr.) Federasyon sistemine uygun.
federe s. (Fr.) Federasyona bağlı olan.
felaket is. (Ar.) Büyük zarar ve sıkıntılara yol açan olay ya da durum, yıkım.
felâketzede s. (Ar. ve Far.) Felâkete uğramış.
felç is. (Ar.) Vücudun bir bölümünün ya da bütününün hareket edemez, oradaki organların görevlerini yapamaz olma durumu; inme, nüzul. • **Felce uğramak;** bir iş, bir çalışma durmak; yürüyemez duruma gelmek.
feldmareşal is. (Al.) En önde gelen mareşal.
felek is. (Ar.) 1. Gök. 2. Kaderi belirlediği ve yönettiği sanılan doğaüstü güç. • **Feleğin çemberinden geçmiş;** hayatın iyi ya da kötü birçok yanlarını görüp tecrübe kazanmış ve gözü açılmış (kimse). • **Feleğin sillesini yemek;** büyük bir zarara ya da yıkıma uğramak. • **Felekten bir gün çalmak;** hoşça vakit geçirmek.
fellah is. (Ar.) 1. Çiftçilikle geçinen Mısır köylüsü. 2. **Mec.** Kara derili.

fellik fellik (fellek fellek) aramak Telâşla oradan oraya koşarak aramak.

felsefe is. (Ar.) 1. Varlığın ve ginin bilimsel olarak araştını- 2. Bir bilimin ya da bilgi alan temelini oluşturan ilkeler bütü 3. Dünya görüşü. 4. Bir kon soyut düşünüş. 5. Bir filozo bir felsefe okulunun, bir çağın ş şünce sistemi
felsefi s. (Ar.) Felsefeyle ilgili
fen is. (Ar.) 1. Fizik, kimya, m matik ve biyoloji gibi deneyler kanıtlara dayanan bilimlerin ç adı. 2. Bilimi uygulama a koyan bilgilerin tümü, tekni **Mec.** Hile, düzen.
fena s. (Ar.) 1. Nitelikçe iste durumda olmayan, kötü. 2. Üz 3. zf. Çok. • **Fena gözle ba** kötü niyetini belli edercesine b mak. • **Fena halde;** aşırı der • **Fena kalpli;** herkesin kötü nü isteyen; başkaları için he na düşünen. • **Fena olmak** bir olay karşısında sars üzülmek. • **Fenasına gitmek** rinde kötü bir etki yapmak. • **yerine vurmak;** birisinin yaşa tehlikeye sokabilecek nazik yerine vurmak. • **Fenaya çek** kötü anlam vermek. • **Fenaya mak;** işi kötüye doğru gitmek
fenalaşmak f. 1. Fena, kötü duruma gelmek. 2. (Hasta) mu daha kötüye gitmek, a mak. 3. Ansızın bayılacakmış olmak.
fenalık is. Kötülük. • **Fenal çlmek;** baygınlık durumu mek.
fener is. (Yun.) 1. Dışı sayd maddeyle örtülmüş, içinde ya da lamba bulunan ışık ka 2. Gemilere yol gösteren, tep de ışık bulunan kule.

fener alayı Şenlik gecelerinde düzenlenen, elde taşınan fenerler ve meşalelerle dolaşılarak yapılan tören.
fenni s. (Ar.) Fenle ilgili.
feodal s. (Fr.) Derebeylikle ilgili.
feodalite is. (Fr.) Derebeylik.
fer is. (Far.) 1. Parlaklık, parıltı. 2. Bakışta canlılık, bakış canlılığı.
ferace is. (Ar.) Eskiden doğulu kadınların gezmeye giderlerken giydikleri; mantoya benzeyen, arka kısmı bol, eteklere kadar uzayan giysi.
feragat is. (Ar.) Kimi haklarından kendi isteğiyle vazgeçme.
ferah s. (Ar.) 1. Havadar, aydınlık, iç açıcı (yer). 2. Sıkıntısız, tasasız, sevinçli (ruh durumu).
ferahlamak f. 1. Ferah bir yer durumuna gelmek. 2. Sıkıntısı, tasası dağılmak.
ferahlık is. 1. Ferah, geniş olma durumu. 2. Gönül rahatlığı.
ferdi s. (Ar.) 1. Ferde ilgili, bireysel. 2. Tek başına yapılan.
feribot is. (İng.) Bir yakadan öbür yakaya geçecek arabaları ya da vagonları taşımak üzere yapılmış gemi, araba vapuru, arabalı vapur.
ferman is. (Far.) Buyruk, padişah buyruğu. • **Ferman dinlememek**; hiçbir buyruk, kural tanımamak. • **Fermansız deli**; deliliği herkesçe bilinen, deli olduğu açıkça görülen kimse.
fermuar is. (Fr.) Giysilerde, çantalarda kullanılan ve ucundan çekilince açılıp kapanan bir tür kapama aracı.
fersah is. (Ar.) Eskiden kullanılan ve beş kilometreye yakın bir uzaklık ölçüsü. • **Fersah fersah**; çok, pek çok.

fert is. (Ar.) Birey.
feryat is. (Far.) Haykırış, çığlık. • **Feryadı basmak (koyvermek)**; çığlık atmak, yüksek sesle haykırmaya başlamak.
fes is. Kırmızı çuhadan yapılma, tepesinden püskülü sarkan, eskiden yurdumuzda da kullanılmış bir çeşit başlık.

fes

fesat is. (Ar.) 1. Bozukluk. 2. Ortalığı birbirine düşürüp karıştıran kargaşa. 3. s. Her şeyi fenaya alma huyunda olan, kötüye yorucu. 4. s. Karıştırıcı, arabozucu.
feshetmek f. (Ar. ve Tr.) 1. Kaldırmak, bozmak. 2. Dağıtmak.
fesleğen is. (Yun.) Yaprakları güzel kokan, saksılarda yetiştirilen bir süs bitkisi.
festival is. (Lat.) 1. Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı ya da niteliği programla belirtilmiş ve özel önemi olan sanat gösterisi. 2. Belli bir sanat dalına ya da sanatçıya ayrılmış gösterisi dizisi. 3. Bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan şenlikli gösteri. 4. **argo.** Curcuna, düzensiz toplantı.

fesuphanallah ün. (Ar.) Şaşma bildiren söz.
fethetmek f. (Ar. ve Tr.) Fetih yapmak, fetihte bulunmak, bir ülkeyi, bir kaleyi almak, ele geçirmek.
fetih is. (Ar.) Bir kenti ya da ülkeyi savaş ederek düşman elinden alma, ele geçirme.
fetret is. (Ar.) Tarihte, hükümet gücünün kalmadığı bir yerde, düzenin yeniden kurulmasına kadar geçen süre.
fettan s. (Ar.) Gönül ayartıcı.
fetva is. (Ar.) Çözümü İslâm hukukuna bağlı bir konuda müftünün verdiği genel yargı ve bu yargıyı gösteren yazılı belge.
feveran is. (Ar.) 1. Fışkırma. 2. **Mec.** Öfkeden köpürmek, parlama.
fevkalâde s. (Ar.) Alışılmışın üstünde, görülmedik, olağanüstü.
fevkaladelik is. Yadırganacak değişiklik.
fevrî s. (Ar.) Ansızın gelen zorlu bir duygunun etkisiyle düşünülmeden yapılan (hareket).
feyizli s. (Ar. ve Tr.) Bol verimli.
felyesof is. (Ar.) Filozof.
feyyaz s. (Ar.) Çok verimli, bol feyizli.
feyz is. (Ar.) Verimlilik, görlük.
feza is. (Ar.) Uzay.
fıçı is. (İtl.) Ensiz tahtaların bir araya getirilip çemberlerle tutturulmasıyla yapılan karnı şişkin, üstü ve altı düz kap.

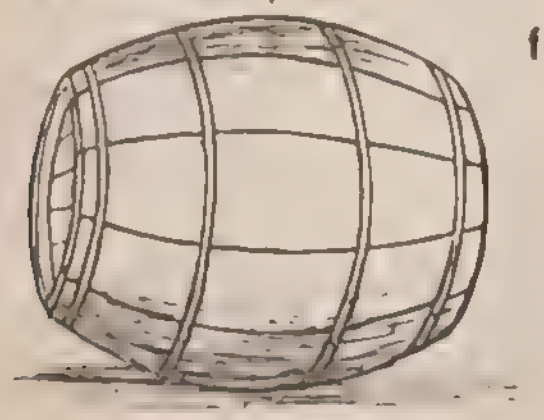
fıçı

fıkıh is. (Ar.) İslâm hukuku.
fıkırdak s. **Mec.** Hoppaca hareketler yapan (kadın ya da kız).
fıkırdamak f. 1. Fıkır fıkır kaynamak. 2. **Mec.** Aşırı cilveler yapmak, kesik kesik gülmek.
fıkır fıkır zf. 1. Kaynayan suyun çıkardığı sesi anlatan söz. 2. ü **Mec.** Cilveli, oynak.
fıkra is. (Ar.) 1. Kısa ve özlü anlatımı olan nüktelı öykü. 2. Gazete ya da dergilerde belirli köşelerde her gün yer alan ve yazarının güncel konularla ilgili görüşlerini yansıtan kısa düşünce yazısı. 3. Yasa maddelerinin ufak bölümlerinden her biri. 4. Omur.
fındık is. (Yun.) Ilıman kuşaklı ve yurdumuzun özellikle Karadeniz bölgesinde yetişen bir ağaççık ve bunun sert kabuk içinde bulunan yağlı, nişastalı ürünü. • **Fındık kabuğunu doldurmaz** pek önemsiz, değersiz. • **Fındık kurdu** tombul, canlı (kadın).

fındık

fındıkfaresi, fındıksıçanı Küçük cins fare.
fındıkkıran is. Fındık, ceviz gibi yemişlerin sert kabuklarını kırmaya yarayan araç.
fırça is. 1. Tel ya da kıl gibi şeylerin bir araya getirilip diklemesine bir tahtaya yerleştirilmesiyle yapılan ve temizlik, boya yapma gibi

amaçlarla kullanılan araç. 2. **Mec.** Şiddetli azar. • **Fırça çekmek;** şiddetle azarlamak.

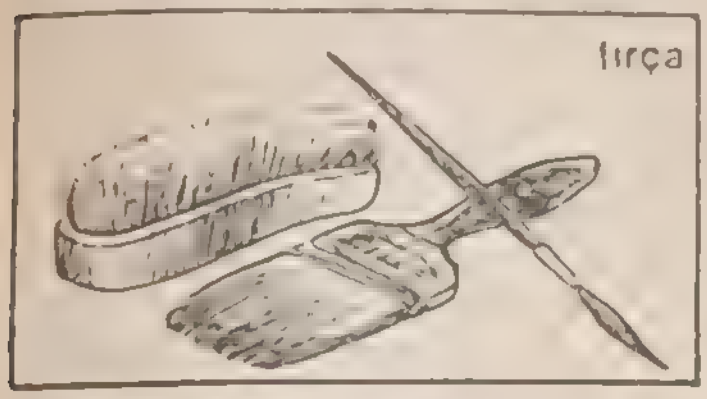
fırça

fırçalamak f. Fırça ile temizlemek.

fırdolayı zf. Çepeçevre.

fırdöndü is. 1. Topaç gibi çevrilerek oynanan, tunçtan yapılma, 6 köşeli bir çeşit kumar aracı ve bu araçla oynanan oyun. 2. s. **Mec.** Belirli bir görüş ya da düşünce sahibi olmayan (kimse).

fırfır is. Giysi, perde gibi şeylerin kenarlarına dikilen kırmalı ya da büzgülü süs; farbala.

fırıldak is. 1. Rüzgârla dönen, kanatlı tekerlek biçiminde çocuk oyuncağı. 2. Türlü amaçlarla kullanılan ve bu arada odaların devamlı havalandırılması için açılmış deliklerine takılan kanatlı araç. 3. Ocak ya da soba borusunun iyi çekmesini sağlamak için, tepesine takılan ve rüzgârın gittiği yöne dönebilecek biçimde yapılan şapka. 4. **Mec.** Dolap, düzen, hile. • **Fırıldak çevirmek;** yapmak istediği iş için hileli yollardan gitmek.

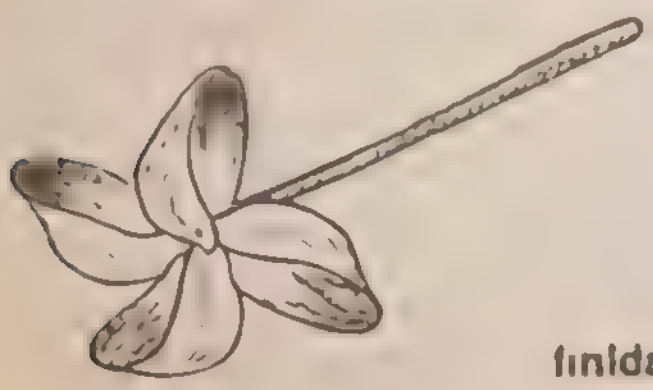
fırıldak

fırıl fırıl zf. Durmaksızın ve hızla dönerek.

fırın is. (Yun.) 1. Tavanı tonoz şeklinde, ön tarafında bir ağız boşluğu bulunan ve içinde ekmek vb. pişirmeye yarayan yapı. 2. Böyle bir düzeni olan ve ekmek pişirilip satılan işyeri. 3. Evlerde çeşitli biçimde ve türlü nitelikte yapılmış olup pişirme işine yarayan her türlü ocak. 4. **Mec.** Çok sıcak.

fırınlamak f. 1. Fırında pişirmek. 2. Fırında kurutmak.

fırka is. (Ar.) 1. Tümen. 2. Siyasal parti.

fırlak s. Dışarı doğru fırlamış, çıkık.

fırlamak f. 1. İtici bir nedenle bulunduğu yerden başka bir yere doğru hızla hareket etmek. 2. Normal görünüşüne uymayan bir çıkıntı yapmak. 3. (Fiyat) Birdenbire hızla yükselmek.

fırsat is. (Ar.) Uygun zaman, durum ya da koşul. • **Fırsat düşkünü;** kötülük yapmak için her fırsattan yararlanan. • **Fırsat kollamak;** amaçladığı şey için uygun zaman ve elverişli durum beklemek. • **Fırsatı ganimet bilmek;** çıkan fırsatı sevinçle karşılayıp ondan hemen yararlanmak.

fırt fırt zf. Bir düzeye, hiç durmaksızın, boyuna.

fırtına is. (İtl.) Çok sert rüzgâr. 2. Mec. Güç atlatılan kötü durum. 3. Yönlendirilmiş düşünce ve duyguların ruhta yaptığı karışıklık. • **Fırtına kopmak;** bir yerde kavga, gürültü çıkmak.

fırtınakuşu is. Engin denizlerde gemileri günlerce izleyen, dalgaların üzerine konan bir kuş, denizördeği.

fırtınalı s. 1. Fırtınası olan. 2. **Mec.** Çok tartışmalı, çekişmeli, gürültülü.
fıs fıs zf. Gizli ve yavaş konuşmayı anlatan söz.
fısıldamak f. Başkalarının duyamayacağı kadar çok yavaş bir sesle söylemek, fısıldamak, fısıldamak.
fısıl fısıl zf. Fısıldayarak, çok hafif sesle.
fısıltı is. Ancak çok yakındaki kimselerin duyacağı derecede konuşanların çıkardığı hafif ses. • **Fısıltı gazetesi**; toplumsal bir konuda çıkan dedikodu.
fıskiye is. (Ar.) Suyu yukarıya doğru ve çeşitli biçimlerde fışkırtmaya yarayan havuz ağızlığı.

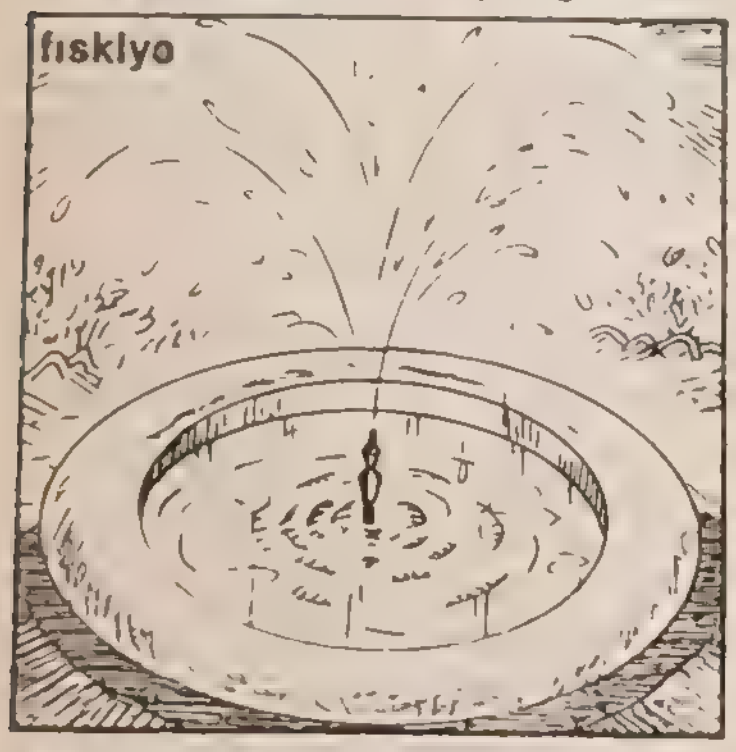
fıskiyo

fıstık is. (Ar.) 1. Çeşitli türleri bulunan kabuklu yemiş. 2. **Mec.** Çok güzel (kadın ya da kız).
fıstıkî s. Fıstık rengi, açık yeşil.
fış fış zf. Bir yere sürtünen kumaşın, hafif dalgalanan suyun çıkardığı sesi canlandıran bir söz.
fışkı is. At, eşek gibi hayvanların kurumamış dışkısı.
fışkın is. Bir bitkinin dibinden süren ince dal; sürgün.

fışkırmak f. 1. Sıvı ya da gaz, bir yerden basınç etkisiyle yukarıya doğru birdenbire ve hızla çıkıvermek. 2. Bitkiler, topraktan gür olarak çıkmak. 3. **Mec.** Bol bol görünmek.
fıtık is. (Ar.) İç organlardan birinin, bulunduğu yerdeki deriyi zorlayıp dışarı doğru yaptığı şişkinlik. • **Fıtık olmak**; sıkıntılı bir durum karşısında çok bunalmak, sabrı zorlanmak.
fıtrat is. (Ar.) Yaradılış; hilkat.
fıtrî s. (Ar.) Yaradılıştan, doğuştan.
fiberglas is. (İng.) Plastik maddelerden, özellikle polyesterden parçalar yapımında kullanılan sağlamlaştırma maddesi.
fidan is. (Yun.) Ağaç ya da ağaççıkların yeni yetişmekte olanı

fidan

fidanlık is. Fidan yetiştirilen, fidanlar üzerinde inceleme ve araştırma yapılan yer.
fide is. Başka yere dikilmek üzere yetiştirilmiş körpe çiçek ya da sebze.
fidye is. (Ar.) Bir tutsağın salıverilmesi için ödenen para, kurtuluş akçesi, kurtulmalık.
fıgan is. (Far.) Acı ile bağırma.
fıgür is. (Fr.) Resim ve heykel sanatında, yapıtta yeri olan varlıklar

dan her biri. 2. Bir dans sırasında zincirleme yapılan hareketlerden her biri.

ilgüran is. (Fr.) 1. Tiyatroda ve sinemada konuşmacı olmayan, rolü sahneye girip çıkmak olan oyuncu. 2. **Mec.** Bir toplumda, bir toplulukta etkin rolü olmayan kimse.

ilğ is. Baklagillerden, hayvan yemi olarak yetiştirilen otsu bir bitki.

ilhrist is. (Far.) 1. Dizin, indeks. 2. Bir kitabın içindekiler bölümü. 3. Katalog. 4. Kenarında harf sıralaması bulunan defter,

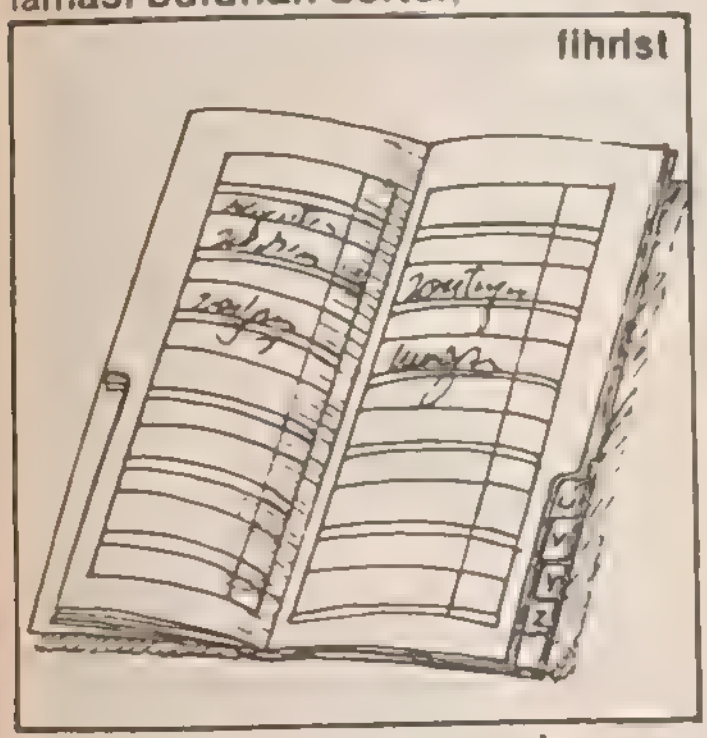

fiil is. (Ar.) 1. Eylem. 2. İş, oluş, hareket kısacası eylem bildiren sözcük türü; fiil.

fiilimsi is. (Ar. ve Tr.) İsim-fiil, sıfat-fiil, bağ-fiil olarak üç kümeye ayrılmış bulunan, fiil kökünden türemiş ve fiile benzer sözcük türü; eylemsi.

fikir is. (Ar.) Zihnin bir şey hakkında edindiği ya da kurduğu kavram, düşünce, düşün. • **Fikir almak;** bir konuda bilgi edinmek ya da aydınlanmak üzere, başvurulan bir kişinin bilgi, görüş ve düşüncesinden yararlanmak. • **Fikir vermek;** yol gösterici düşüncesini bildirmek. • **Fikir yürütmek;** bir konu hakkında ne düşündüğünü söylemek. • **Fikrini almak;** ne düşündüğünü öğrenmek üzere danışmak.

fikri s. (Ar.) Düşünce ile ilgili, düşünsel.

fil is. (Ar.) Sıcak ülkelerde yaşayan, otçul, kara hayvanlarının en irisi, hortumlu bir hayvan.

fildişi is. 1. Fillerin savunma organı olan dişleri. 2. Dişin minesi ile kökündeki seman denilen sert kısmını oluşturan doku. 3. s. Donuk beyaz renkte. 4. s. Fildişinden yapılmış.

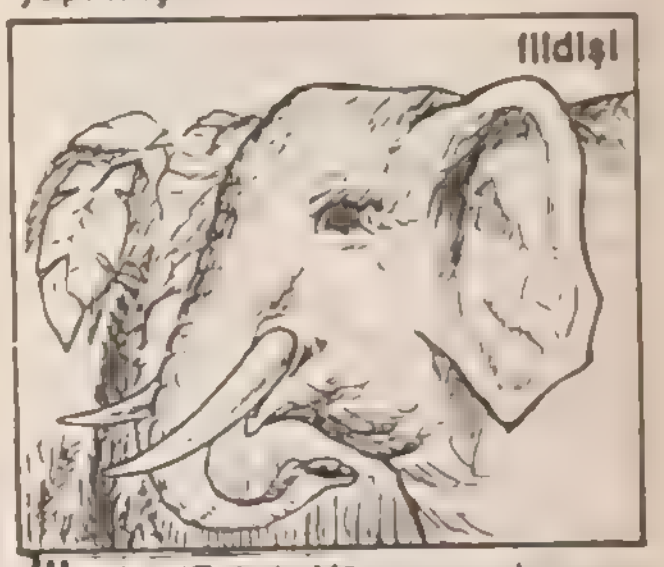

file is. (Fr.) 1. Yün, pamuk, sentetik iplikten yapılmış ağ biçiminde örgü. 2. Bu yolda yapılmış çarşı pazar torbası. 3. Saçların dağılmaması için kullanılan ağ biçiminde örgü. 4. Tenis, masa tenisi, voleybolda oyun alanlarının bölünme çizgisi boyunca ve futbolda kale direklerinin arasına girilerek yerleştirilen ağ.

fileto is. (İtl.) Kasaplık hayvanların sırtında bel omurlarının iki yanında, çıkıntılar boyunca yer alan yumuşak et.

filhakika zf. (Ar.) Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

filigran is. (Fr.) Kimi kâğıtların dokusunda bulunan ve ancak ışığa tutulduğu sırada görülebilen çizgi, resim ya da işaret

fillka is. (İtl.) Gemilerde bulundurulan sandal.

fillka

fillz is. Yeni sürmüş körpe dal, sürgün.

fillz is. Ocaklarda henüz işlenmemiş durumda bulunan maden.

fillzlenmek f. 1. Fillz vererek yeşermek. 2. **Mec.** Büyümeye, gelişmeye başlamak.

film is. (İng.) 1. Fotoğrafçılıkta, hastanelerde radyografik incelemelerde ve sinemacılıkta kullanılan, üstüne resim çekilen, ışığa duyarlı, ince ve saydam yaprak ya da şerit. 2. Sinemacılıkta bir oyunun çekimi alınmış olan şeritlerin tümü. 3. Sinema makinesiyle gösterilen oyun.

film

filo is. (İtl.) Topluca aynı hizmetle görevlendirilen, bir kumanda altında bulunan savaş ve ticaret gemileri ile uçakların tümü.

filoksera is. (Yun.) 1. Üzüm kütüklerine zarar veren bir böcek, asma biti. 2. Bu böceğin yol açtığı bağ hastalığı.

filolog is. (Fr.) Bir dilin yazılı yapıtları üzerinde incelemeler yapan dil bilgini.

filoloji is. (Fr.) Bir dilin yazılı yapıtlarını inceleyen bilim dalı.

filozof is. (Fr.) 1. Felsefe ile uğraşan ve felsefenin gelişmesine emeği geçmiş olan kimse. 2. **Mec.** Olaylar karşısında geniş ve derin düşünme tutumunda olan, hoşgörülü, olgun kimse.

filtre is. (İtl.) Süzme görevi yapan aygıt, süzgeç, süzek

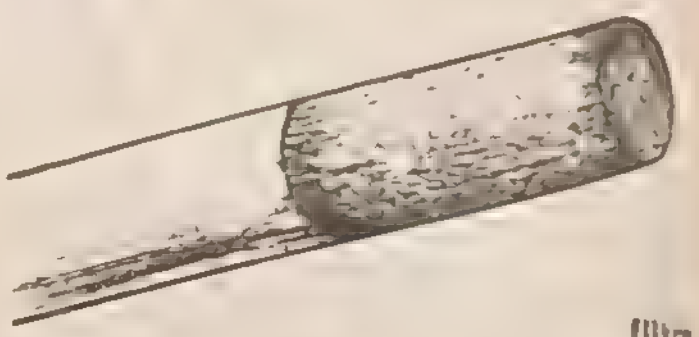
filtre

final is. (Fr.) 1. En son bölüm, bitiş bölümü. 2. Bir yarışmada şampiyonu belirleyecek son karşılaşma. 3. Bir müzik parçasının son bölümü; bitiş.

finalist s. (Fr.) Finale kalma hakkını kazanmış olan.

finanse (Fr. ve Tr.) Bir işi sonuçlandırmak için gerekli parayı vermek, karşılığını sağlamak.

finansman is. (Fr.) Bir girişim için gerekli paraya sağlama ya da bu iş için ayrılmış olan para.

fincan is. (Ar.) 1. İçine çay, kahve gibi sıcak içilen şeyler konulan, çoğu porselenden yapılmış küçük kap. 2. Elektrik tellerini d

reğe ya da duvara bağlamak için kullanılan, porselenden yalıtkan araç.

fincan

fincanböreği is. Fincan ağzı biçiminde bir kalıpla yuvarlak yuvarlak kesilerek yapılan bir çeşit börek.
fingirdek s. Çok kırıtkan, oynak, cilveli (kadın ya da kız).
fingirdemek f. Dikkati çekecek ölçüde kırıtkan, oynak, cilveli davranmak.
fino is. (İtl.) Çok tüylü küçük bir köpek türü.
fırak is. (Ar.) Ayrılık, ayrılış.
fırar is. (Ar.) Kaçma, kaçış.
fırari is. (Ar.) Kaçak.
firavun is. (Ar.) 1. İlkçağ Mısır hükümdarlarına verilen san. 2. Mec. Kibirli, suratsız, kötü yürekli kimse.
firavunfaresi is. Etçillerden, kedi büyüklüğünde, Afrika'da özellikle Mısır'da yaşayan bir hayvan.
fire is. (Yun.) Her çeşit ticarî malda bozulma, dökülme, kuruma gibi nedenler sonunda eksilme.
fırkat is. (Ar.) Ayrılık, ayrılış.
fırkete is. (İtl.) Kadınların saçlarını tutturmak için kullandıkları saç tokası.
firma is. (İtl.) Başlı başına geniş iş gören ticaret kurumu.

firuze is. (Far.) Köpe ve yüzük taşı yapmakta kullanılan, mavimsi renkte değerli bir taş.
fisebilillah zf. (Ar.) Tanrı yolunda, Allah için sebil olarak, hiç karşılık beklemeden.
fiske is. (Yun.) 1. Parmaklardan birinin ucunu, başparmağın başına iliştirip ileriye doğru fırlatılarak yapılan vuruş. 2. İki parmak ucu ile tutulabilen miktar. 3. İnsan derisinde herhangi bir nedenle ortaya çıkan, içi su dolu ufak kabarcık.

fiske

fiskos is. Bir toplulukta birkaç kişi bir araya gelerek diğerlerinin duyamayacağı alçak sesle konuşma.
fistan is. (İsp.) 1. Giysi. 2. Arnavutluk ve Yunanistan'da erkeklerin giydikleri kırmalı eteklik.
fisto is. (İtl.) 1. Elde ya da maklnede işlenmiş süslü şerit. 2. Bu şekilde dokunmuş kumaş. 3. Kumaş kenarına ilmek ile sanlarak yapılan ya da hazır olarak alınıp eklenen dilimli süs işlemesi.
fiş is. (Fr.) 1. Prize sokularak akım almaya yarayan araç. 2. Not almak, belirli bir konuda açıklamalar yazmak amacıyla kullanılan ve sınıflandırılarak saklanan küçük boyda kâğıt ya da karton. 3. Bir işi yaptırmak ya da gereken sıranın

alındığını belirtmek için bir koçandan koparılmış kâğıtlardan her biri; makbuz. 4. Kimi alışveriş işlerinde ya da kumarda para yerine kullanılan pul ve benzeri.

fişek is. (Far.) 1. Tabanca, tüfek, makineli tüfek gibi ateşli silahlarda kullanılan cephane; kurşun. 2. Şenlik gecelerinde, donanma gösterilerinde kullanılan yanıcı ve patlayıcı maddeler.

fişeklik is. Her yuvasına bir fişek yerleştirilecek biçimde yapılmış, bele sarılarak ya da omuzdan çapraz bağlanarak taşınan kemer.

fişlemek f. Hakkındaki gerekli bilgiyi ya da notu fiş üzerine yazmak, hakkında fiş düzenlemek.

fişlenmek f. 1. Fişe geçirilmek. 2. Polisçe düzenlenmiş fişi ya da dosyası bulunmak.

fit is. Birini başkasına karşı kışkırtma.

fitil is. (Ar.) 1. Mum, kandil ve lâmbaya konulan, emdiği yağla yanarak aydınlanmayı sağlayan, bükülmüş pamuk iplik. 2. Derin yaralara ilaç koyabilmek için kullanılan gazlı bez. 3. Kumaşın altına kaytan koyup üstten dikerek yapılan kabartma. • **Fitil gibi;** ayakta duramayacak ölçüde sarhoş. • **Fitili almak;** birdenbire hiddetlenmek, öfkelenip parlamak. • **Fitil olmak;** çok kızmak; hiç hoşlanmamak; aşırı sarhoş olmak.

fitilleme f. 1. Fişek, dinamit gibi patlayıcı şeylerin fitilini ateşlemek. 2. **Mec.** Birini kızdırmak ya da kışkırtmak.

fitlemek f. Birini başkasına karşı kışkırtmak; fitnelemek.

fitne is. (Ar.) 1. Karışıklık, geçimsizlik. 2. s. Fitneci.

fitnelemek f. Birini gammazlamak, birini başkasına yermek.

fitre is. (Ar.) Ramazan ayı içinde fakirlere verilmesi dince buyurulmuş olan, miktarı her yıl belirlenip duyurulan sadaka.

fiyaka is. (İtl.) **argo.** Gösteriş, caka, çalım. • **Fiyaka satmak;** gösteriş yapmak, çalım yapmak

fiyasko is. (İtl.) İddialı bir işte gülünç ve başarısız sonuç. • **Fiyasko vermek;** başarısızlıkla sonuçlanmak.

fiyat is. (Ar.) Alım ve satım bakımından bir şeyin para olarak değeri; paha. • **Fiyat biçmek;** bir şeyin değerinin para olarak ne olabileceğini belirlemek. • **Fiyat kırmak;** fiyatı indirmek, düşürmek. • **Fiyat vermek;** bir şeyi kaça alabileceğini söylemek. • **Fiyat dondurmak;** fiyatın yükselmesini önlemek, olduğu gibi kalmasını sağlamak.

fiyatlanmak f. Fiyatı yükselmek; pahalılanmak

fiyonk is. (Fr.) Kurdele ve benzeri kumaş şeritlerinin kelebeğe benzer bağlanış biçimi.

fiyort is. Denizin bir buzul vadisini doldurmasıyla oluşan dar körfez.

fizik İs. (Yun.) 1. Yapısında kimyasal bir değişme olmaksızın maddede beliren olayları inceleyen ve yasalara bağlayan bilim. 2. Kişinin dış görünüşü. 3. İnsanın doğal yapısı.

fizik tedavisi Hekimlikte romatizma gibi hastalıkların ısı, ışık gibi yollarla tedavisi.

fizikçi 1. Fizik bilgini ya da öğretmeni. 2. Fizik tedavisiyle uğraşan doktor.

fizikötesi İs. Varlıkların, algı ve duyum dışı sayılan temellerini araştıran felsefe; doğaötesi; metafizik.

fiziksel s. Fizikle ilgili.

fizyoloji İs. (Yun.) Canlılarda doku ve organların görevlerini inceleyen bilim dalı.

fizyolojik s. (Fr.) 1. Fizyolojiyle ilgili. 2. Bitki ve hayvanlarda doku ve organlarla ilgili, vücutla ilgili.

fizyonomi İs. (Yun.) Yüz çizgilerinin genel durumundan çıkan anlam, yüz anlamı.

flama İs. (İtl.) Çeşitli amaçlarla kullanılan ve belli bir anlamı olan küçük bayrak.

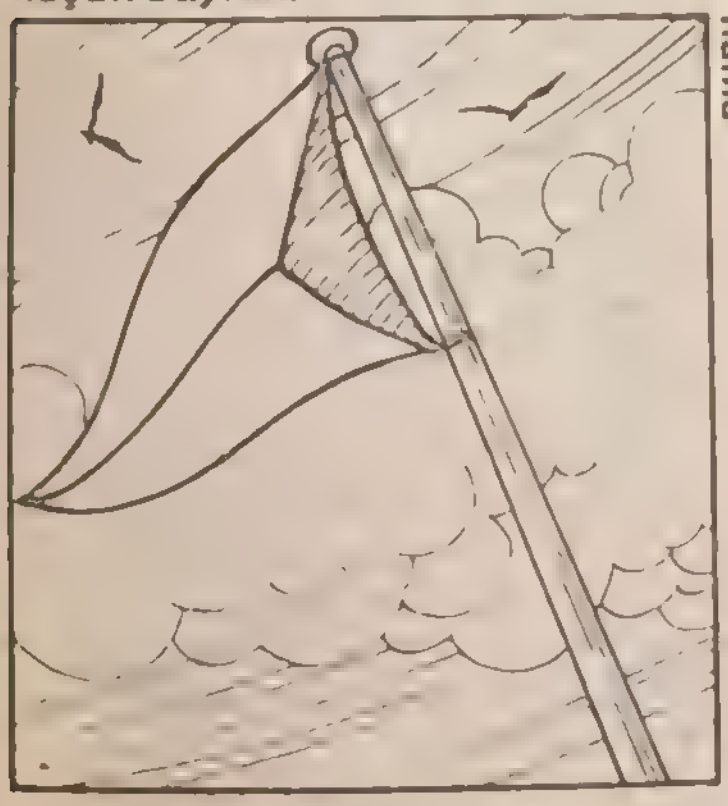
flama

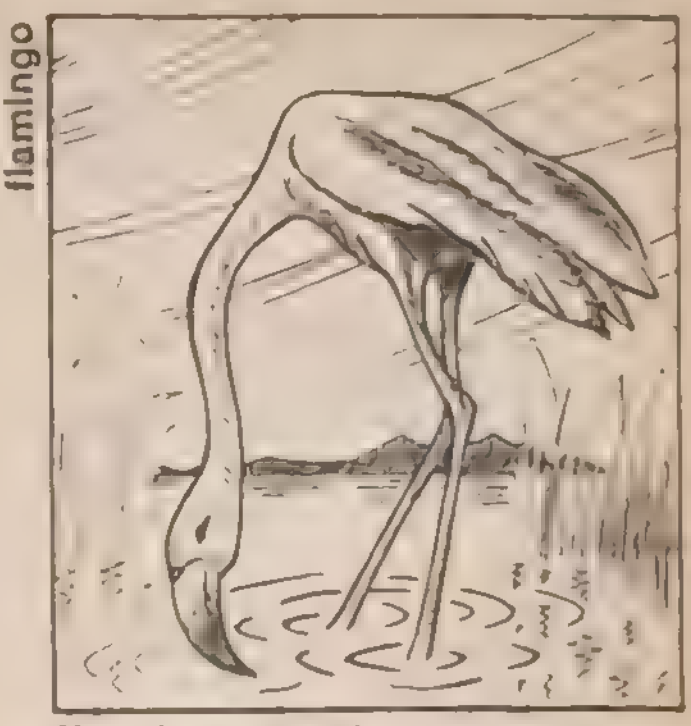
flamingo

flamingo İs. (İng.) Leylekgillerden tüyleri beyaz, kanatlarının ucu kara bir kuş; flamankuşu.

flaş İs. (İng.) 1. Fotoğraf çekmek için gerekli ışığı sağlayan özel lamba. 2. **Mec.** s. Çarpıcı, şaşırtıcı.

flavta İs. (İtl.) Flüt.

flebit İs. (Yun.) Toplardamarlarda iç zar yangısı.

flit İs. (İng.) 1. Zararlı küçük böcekleri öldürmek için püskürtülen ilaç. 2. Bu ilacı püskürten araç.

floresan lamba İs. Aldığı ışığı, boyu daha uzun ışık ışınımlarına dönüştürme özelliği olan lâmba.

florin İs. (İtl.) Hollandalıların kullandığı para birimi.

floş İs. (Fr.) 1. Selülozdan yapılan, bükümsüz, parlak iplik. 2. Giysilerde süs olarak kullanılan ince saçak.

flöre İs. (Fr.) 1. Eskrimde, namlusu düz ve yuvarlak, ucu düğmeli kılıç. 2. Bu kılıçla yapılan karşılaşma.

flört İs. (İng.) kadınla, erkek arasındaki duygusal ilişki.

flurya İs. Serçegillerden, güzel ötüşlü bir kuş.

flüt is. (Fr.) Yan tutularak ve deliklerine üflenerek çalınan bir çalgı.

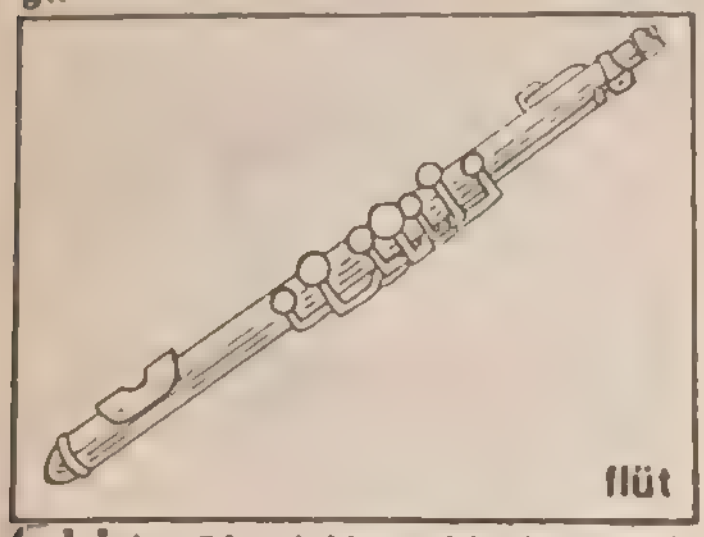
flüt

fobi is. (Yun.) Hastalık derecesine varan korku.

fodla is. (Ar.) Kepekli undan yapılmış, pideye benzer ekmek.

fodlacı s. **Mec.** Hazıra konup yemeyi seven kimse.

fodul s. (Ar.) Kibirlenen, üstünlük taslayan.

fok is. (Yun.) Denizde yaşayan, başı köpeğe benzeyen, etçil, memeli bir hayvan; ayıbalığı.

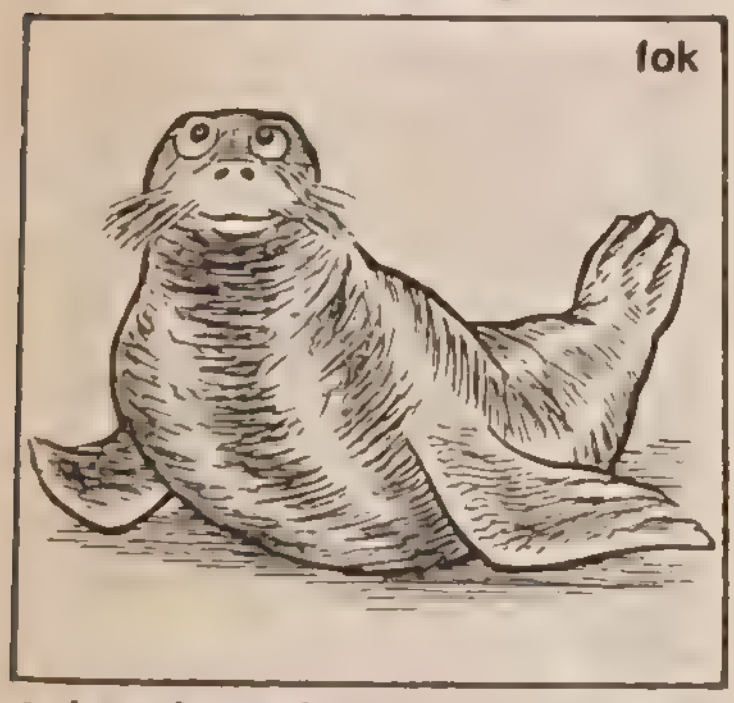
fok

fokurdamak f. Fokur fokur ses çıkarmak.

fol is. Tavuğun istenilen yere yumurtlamasını sağlamak için o yere konulan yumurta ya da yumurtaya benzer beyaz taş. • **Fol yok yumurta yok;** konu ile ilgili hiçbir neden yokken varmış gibi bir havaya girilmesi.

folklor is. (İng.) Bir toplumda ağızdan ağıza geçerek yaşayan, kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen bütün gelenek ve görenekleri, türkü, bilmece, inanç vb. alanlardaki sözleri inceleyen bilim; halkbilgisi.

folluk is. Tavukların yumurtlaması için hazırlanmış yer.

fon is. (Fr.) **1.** Belirli bir işte gerektikçe harcanmak üzere ayrılıp işletilen para. **2.** Sinema ve tiyatroda oyuncuların arkasındaki resim, fotoğraf gibi öğelerden oluşan dekor ya da görüntü. **3.** Tabloda üstüne başka boyalar sürülen ilk boya katı.

fon müziği Bir sahne yapıtı oynanırken çalınan müzik.

fondan is. (Fr.) İçinde likör ya da hoş kokulu başka bir madde bulunan şekerleme.

fonetik is. (Yun.) **1.** Dilbilgisinin ana kollarından biri olan sesbilimi. **2.** s. Sesle ilgili, sesçil.

fonksiyon is. (Fr.) **1.** Görev, iş, iş lev. **2.** Bir işi etkileme gücü. **3.** Matematikte, bir ya da birçok niceliğe bağlı olarak değişen nicelik.

fonoğraf is. (Yun.) Önceden saptanmış sesleri istendiğinde tekrarlayan aygıt.

fora ün. (İtl.) Gemilerde, tekne lerde yelkenlerle ilgili olarak verilen "Aç!" komutu.

form is. (Fr.) **1.** Biçim, şekil. **2.** Bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu. **3.** Doldurulmak üzere hazırlanmış basılı kâğıt.

forma is. (İtl.) **1.** Biçim, şekil. **2.** Tek tip giysi. **3.** On altı sayfalık kitap parçası.

formalist is. (Fr.) Biçimci, şekilci.
formalite is. (Fr.) 1. Yöntem ya da yasaların gerektirdiği işlem. 2. **Mec.** Biçimsel davranış.
formasyon is. (Fr.) 1.Biçimlenme. 2. Eğitim, yetişme.
formika is. (Lat.) Mobilyacılıkta kullanılan bir tür kaplama.
formikasit is. (Lat.) Karıncalardan ve kimi bitkilerden elde edilen bir tür asit, karıncaasidi.
formül is. (Fr.) 1. Genel bir ilkeyi, bir kuralı, bir olguyu açıklayan simgeler takımı. 2. Bir belgeyi düzenlemekte tutulacak yolu gösteren örnek. 3. Fen bilimlerinde, yapılacak işlemleri gösteren simgeler takımı. 4. **Mec.** Tutulan yol, yöntem. • **Formül bulmak;** bir çözüm sağlayacak çıkar yol bulmak.
fors is. (Fr.) 1. İçinde devlet başkanı ya da general, amiral gibi üst rütbeli subaylar bulunan gemi, otomobil vb. ne çekilen, üzerinde belirli işaretler bulunan bayrak. 2. **Mec.** Sözü geçerlik, saygınlık.
forsa is. (İtl.) Gemilerde kürek çeken tutsak ya da hükümlü.
forte zf. Müzikte, bir parçanın güçlü çalınacağını gösteren işaret.
forum is. (Lat.) 1. Eski Romalılarda halkın yurt işlerini konuşmak için toplandıkları, duvarlarla çevrili geniş alan. 2. Dinleyicilerin de söz alabildikleri, belli bir konuda düzenlenmiş toplantı.
forvet is. (İng.) Futbolda, takımının ileri hattında görev alan oyuncu.
fos s. **argo.** Çürük, temelsiz, boş, kof.
fosfat is. (Yun.) Yapay gübre ve kimi ilaçların yapımında kullanılan bir fosfor bileşimi.
fosfor is. (Yun.) Yarı saydam, balmumu kıvamında, karanlıkta ışıldayan, sarmısak kokusunda, zehirli element.
fosil is. (Fr.) Eski jeolojik çağlarda toprak katmanlarında sıkışarak kalmış hayvan ya da bitki kalıntısı.
fosilleşmek f. 1. Fosil durumuna gelmek. 2. Köhneleşmek; eskimiş, değeri yitmiş olmak.
fosseptik is. (Fr.) Lağım çukuru.
fosurdamak f. Solurken ağızdan ses çıkarmak.
fosurdatmak f. Tütün, sigarayı bol duman çıkararak içmek.
fotoğraf is. (Yun.) Özel olarak hazırlanmış kâğıtlar üzerine negatifinden aktarılmış resim.
fotojenik s. (Fr.) 1. Fotoğrafta ya da sinemada hoş bir etki bırakan (yüz) duruş. 2. Fotoğraf kâğıdını etkileyen.
fotokopi is. (Fr.) Bir yazının, bir kitap sayfasının fotoğrafla çıkarılmış kopyası.
fotometre is. (Yun.) Işıkölçer.
fotomodel is. (Fr.) Fotoğraf ya da reklam resimleri için modellik eden kimse.
fotomontaj is. (Fr.) 1. Ana fotoğrafa başka bir fotoğraftan bölüm ekleme tekniği. 2. Bu yolla elde edilmiş fotoğraf.
fotoroman is. (Fr.) Bir metinle bir dizi fotoğraftan oluşan öykü, roman.
fotosentez is. (Fr.) Yeşil bitkilerin ışıkta basit bileşiklerden karmaşık yapılı organik moleküller yapması.

foya is. (İtl.) Parıltılarını artırmak için elmas taşlarının altına konulan ince maden yaprağı. • **Foyası meydana çıkmak;** bir kimsenin önceden belli olmayan kötü yanı, zamanla ya da bir olay dolayısıyla anlaşılmak.

fötr is. (Fr.) **1.** Süs eşyası ve giysi yapmada kullanılan ince, yumuşak keçe. **2.** Bu keçeden yapılmış şapka.

fötr

fragman is. (Fr.) Parça, bölüm.

frak is. (İng.) Bele kadar yırtmacı olan, siyah, resmî erkek ceketi ve takımı.

francala is. (İtl.) Has undan yapılan ince uzun ekmek.

frank is. (Fr.) Fransız para birimi.

frapan s. (Fr.) Gözalıcı, alımlı.

frekans is. (Fr.) Devirli hareketlerde bir saniye içindeki salınımların sayısı.

fren is. (Fr.) Bir taşıtın, bir makinenin hızını kesmeye ya da onu durdurmaya yarayan donatım.

frengi is. (Cerm.) Soydan geçebilen bulaşıcı, salgın ve tehlikeli bir hastalık.

Frenk is. (Cerm.) Anglosakson, Cermen ya da Latin ırklarının birinden olan kimse.

frenkgömleği is. Yakalı, uzun ya da kısa kollu, ceket altına giyilen, kravat takılabilecek biçimde dikilmiş erkek gömleği.

fronküzümü is. Uzun salkım biçiminde, taneleri ufak, kırmızı ve mayhoş bir meyve.

frenlemek f. **1.** Bir şeyin frenini kullanarak onu durdurmak. **2. Mec.** Bir gidişin, bir tutumun aşırıya kaçmasını önlemek.

fresk is. (İtl.) Yaş duvar sıvası üzerine yapılan resim.

freze is. (Fr.) Tornacılıkta, bir deliğin ağzını genişletmeye yarayan çelik aygıt.

frigo is. (Fr.) Dondurulmuş krema.

frigorifik s. (Fr.) Soğutma özelliği olan, soğutucu.

frijider is. (Fr.) Buzdolabı, soğutucu.

frikik is. (İng.) Futbolda ceza olarak verilen serbest vuruş.

frikşyon is. (Fr.) Ovma, ovuşturma.

fuar is. (Fr.) Belli zamanlarda, belli yerlerde mal sergilemek için açılan bölgesel ya da uluslararası nitelikte büyük pazar.

fuaye is. (Fr.) Tiyatro, sinema gibi eğlence yerlerinde dinlenme için verilen aralarda çıkılan yer.

fukara s. (Ar.) **1.** Yoksul, fakir. **2.** Zavallı. • **Fukara babası;** yoksulları koruyan, onlara yardım etmeyi seven kimse.

fular is. (Fr.) **1.** Bir çeşit ince ipekli kumaş. **2.** Bu kumaştan boyunbağı.

fular

fulya is. (İtl.) Nergisgillerden, güzel kokulu, sarı renkli bir süs bitkisi; zerrin.
funda is. Çalı görünüşünde bir bitki, süpürgeotu.
fundalık is. Ufak ağaçların ve çalıların sık olduğu yer.
funya is. Fünye.
furgon is. (Fr.) Yolcu katarlarında eşya vagonu.
furya is. (İtl.) Olağandan çok fazla olma durumu.
futa is. İpek peştemal.
futa is. (İtl.) Dar, uzun, hafif bir çeşit yarış kayığı.
futbol is. (İng.) On birer kişilik iki takımla oynanan, topu ayakla vurarak karşı kaleye sokup sayı yapma amacına yönelik top oyunu; ayaktopu.
fuzuli s. ve zf. (Ar.) Yersiz, gereksiz.
fücceten zf. (Ar.) Ansızın, birdenbire.
füme s. (Fr.) 1. Duman renginde. 2. Tütsülenerek kurutulmuş.
fünye is. (İtl.) Top ateşlemeye yarar kapsül; funya.
füsun is. (Far.) Büyü.
fütuhat ç. is (Ar.) Fetihler.
fütursuz s. (Ar. ve Tr.) Korkusuz, umursamaz.
füze is. (Fr.) Hedefe doğru yol alması, arkadan fışkırttığı gazın tepkisiyle sağlanan, çok büyük bir mermi biçiminde olup uzak mesafelerdeki hedefleri dövebilecek yolda yapılmış çağdaş silah.

G

g, G is. 1. Türk alfabesinin sekizinci harfi. 2. Süreksiz, yumuşak ünsüz.
gabardin is. (Fr.) Sık dokunmuş yünlü ya da pamuklu kumaş.
gabari is. (Fr.) Kara taşıtlarında yükün yüksekllik ölçüsü.
gabi s. (Ar.) Anlayışsız, kalın kafalı.
gacır gucur zf. Düzensiz ve kulak tırmalayıcı ses çıkararak.
gaddar s. (Ar.) Acıması olmayan, insafsız, merhametsiz, kıyıcı.
gaf is. (Fr.) Düşünülmeden yersiz söylenmiş söz ya da yapılan davranış; patavatsızlık; pot.
gafil s. (Ar.) Çevresinde olup bitenlerden habersiz, gaflette olan, aymaz. • **Gafil avlamak;** bir kimseyi habersiz ve hazırlıksız olduğu sırada bastırıp kendisinin istemediği bir duruma düşürmek.
gaflet is. (Ar.) Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma, gafillik. • **Gaflet basmak;** hafif bir uykuya dalar gibi olmak. • **Gaflete düşmek;** dalgınlığa gelip dikkatsiz davranmak.
gaga is. Kuşlarda diş ve dudak görevini gören boynuzsu, çıkıntılı

organ.

gagalamak f. 1. Gagayla yemi toplamak. 2. Gaga ile vurmak.

Gagavuz öz. isb Dellorman, Dobruca ve Besarabya'da oturan Hıristiyan Ortodoks Türklere verilen ad.

gah zf. (Far.) Kimi vakit, kâh.

gaile is. (Ar.) 1. Sıkıntı, üzüntü, dert. 2. Uğraştırıcı, pürüzlü iş.

gaip s. (Ar.) 1. Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan, kayıp. 2. Bilinmeyen âlem. • **Gaipten haber vermek;** gelecekte neler olacağından ya da bilinmeyen âlemden haber vermek. • **Gaipten sesler duymak;** ortada hiçbir ses olmadığı halde duymuş gibi olmak.

gala is. (İtl.) 1. Tiyatro, sinema ve operaların törenle ilk açılışı. 2. Resmî bir törenden sonra verilen şölen.

galat is. (Ar.) Aslında yanlış olduğu halde halk arasında bu durumuyla doğruymuş gibi kullanılıp yerleşmiş sözcük ya da söz.

galebe is. (Ar.) 1. Yenme, yengi. 2. Üstünlük. • **Galebe çalmak;** üstün gelmek, yenmek.

galeri is. (Fr.) 1. Yapılarda üstü örtülü geçit. 2. Sanat yapıtlarının konulduğu, sergilendiği salon. 3. Maden ocaklarında açılan yeraltı yolu.

galeta is. (Fr.) Fırında iyice pişirilerek kurutulmuş peksimet.

galeyan is. (Ar.) 1. Kaynama. 2. Coşma.

galiba zf. (Ar.) Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşılan.

galibiyet is. (Ar.) Yenme, yengi.

galip s. (Ar.) Yenen, üstün gelen.

galiz s. (Ar.) Kaba ve çirkin, iğrenç.

galon is. (İng.) 1. Dört buçuk litrelik bir ölçü birimi. 2. Akaryakıt taşımada kullanılan silindir biçiminde büyük kap.

galvaniz is. (Fr.) Galvanizli levha, galvanize edilmiş levha.

galvanizli s. (Fr. ve Tr.) Paslanmayı önlemek amacıyla ergimiş çinkoya batırılarak kaplanmış, galvanize edilmiş.

gam is. (Ar.) Tasa, kaygı. • **Gam çekmek;** tasalanmak, üzülmek. • **Gam yememek;** tasa etmemek, üzülmemek, kaygılanmamak.

gam is. (Yun.) Müzikte sekiz notanın kalın sesten inceye ya da ince sesten kalına gitmek üzere sıralanmasıyla oluşan dizi.

gama is. (Yun.) Yunan alfabesinin üçüncü harfi.

gamet is. (Yun.) Erkek ve dişi üreme gözesi.

gamlanmak f. (Ar. ve Tr.) Tasa etmek, bir şeyi kendine dert etmek.

gammaz s. (Ar.) Birinin yaptığı işi ya da söylediği sözü o kişiyi yermek için başkalarına duyurmayı huy edinmiş kimse.

gamze is. (Ar.) 1. Göz süzme. 2. Gülümserken kimi insanların yanaklarında ya da çenelerinde beliren çukurluk.

gangster iz. (İng.) Yasa dışı işler yapan çete üyesi; haydut.

gani s. (Ar.) 1. Zengin, servet sahibi. 2. Çok bol.

ganimet is. (Ar.) Savaş sonunda düşmandan ele geçen mal.

gar is. (Fr.) Demiryolu taşımacılığı için gerekli birçok kuruluşun bulunduğu büyük tren istasyonu.

garabet is. (Ar.) Gariplik, tuhaflık.

garaj is. (Fr.) Genellikle motorlu taşıtların konulduğu üstü kapalı yer.
garanti is. (Fr.) Bir işten doğabilecek zararı ödemek üzere inandırıcı nitelikte ve önceden verilen söz ya da belge; inanca; teminat.
garaz is. (Ar.) Kötülük etme isteği, kin, kötü erek.
garbî s. (Ar.) Batı yönünde olan, batıyla ilgili.
gardenparti is. (İng.) Bir bahçede ya da parkta düzenlenen büyük eğlence.
gardırop is. (Fr.) 1. Giysi dolabı ya da yeri. 2. İstasyon ya da otobüs terminallerinde eşya emanet edilen yer.
gardiyan is. (Fr.) Cezaevi bekçisi.
garez is. (Ar.) Garaz.
gargara is. (Yun.) 1. Su ya da başka bir sıvı ile boğazı çalkalama. 2. Bu amaçla kullanılan ilaçlı su. • **Gargaraya getirmek;** bir sözü ya da eylemi, gürültüye getirerek, karışıklığa boğarak belirsiz, etkisiz kılmak.
garip s. (Ar.) 1. Gurbette yaşayan, yabancı, kimsesiz, zavallı. 2. Alışılmamış, şaşılacak yanları olan.
garipsemek f. 1. Kendini gurbette ya da kimsesiz gibi düşünerek içlenmek. 2. Bir şeyi garip ve tuhaf bulmak, yadırgamak.
gark is. (Ar.) Suda boğma. • **Gark etmek;** bir şeyi birine bol bol vermek. • **Gark olmak;** gömülmek, bir şeyin bolluğu içinde kalmak.
garnitür is. (Fr.) 1. Herhangi bir şeyi ona uygun nitelikte tamamlayan nesne. 2. Giysilere dikilen ya da takılan süs. 3. Kimi yemeklere tat vermek ya da onların görünüşünü güzelleştirmek için üzerlerine, yanlarına konulan sebze, patates gibi yiyecekler.
garnizon is. (Fr.) 1. Bir kentİ savunma görevliyle orada yerleşen asker birliği. 2. Bu türlü asker birliğinin bulunduğu yer.
garp is. (Ar.) Güneşin gurup ettiği, battığı yön; batı.
garplılaşmak f. Davranış, giyiniş, düşünüş ve yaşamda batılı toplumlar gibi olmak; batılılaşmak.
garson is. (Fr.) Lokanta, otel, pastane, kahve gibi yerlerde müşterilere hizmet eden kimse.

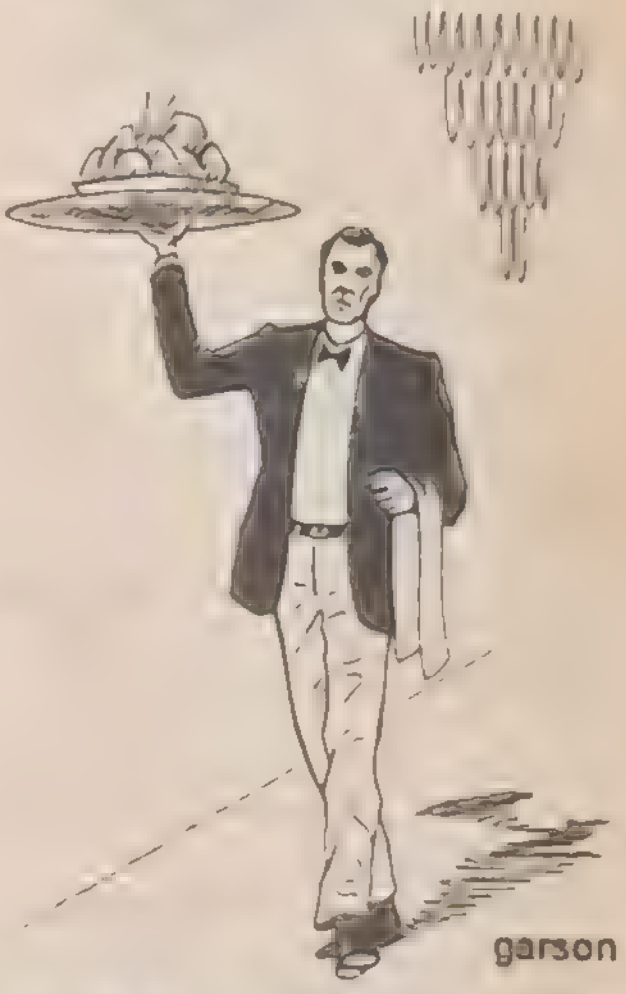
garson

gaseyan is. (Ar.) Kusma.
gaspetmek f. (Ar. ve Tr.) Zorla almak, zorla elde etmek, zorla ele geçirmek.
gastrit is. (Fr.) Mide iç çeperinde rahatsızlık.
gavur is. (Ar.) 1. Müslüman olmayan kimse, özellikle Avrupalı. 2. Dinsiz. 3. **Mec.** Zalim, kötü kimse.

gāvurca is. 1. Halk arasında Avrupa dillerinden herhangi birini anlatmak için kullanılan söz. 2. zf. Zalimce, insafsızca.

gayda is. (Bulgarca'dan) Zurnaya benzeyen tulumlu bir çalgı.

gayda

gaye is. (Ar.) Amaç, hedef, meram, erek, maksat.

gayet zf. (Ar.) Pek, çok, pek çok.

gayret is. (Ar.) 1. Bıkıp usanmadan çalışma, çaba. 2. Kayırma duygusu. • **Gayret dayıya düştü;** iş, onu başarabilecek olana kaldı.

gayretkeş s. (Ar. ve Far.) Sözde gayret gösteren, yardakçı.

gayretlenmek f. Çalışma isteği gelmek, gayrete gelmek.

gayrı zf. Artık, bundan böyle.

gayri is. (Ar.) 1. Başka, diğer. 2. Arapça sıfatların başına getirilerek onlara "olmayan" sıfatının anlamını veren söz.

gayya is. (Ar.) Cehennemde bulunduğuna inanılan bir kuyunun adı. • **Gayya kuyusu;** karmakarışık işlerin döndüğü yer ya da çok çapraşık durum.

gaz is. 1. Madenin üç durumundan biri; normal basınç ve sıcaklıkta olduğu gibi kalan bir cismin durumu. 2. Gazyağı, petrol. 3. Sindirim borusunda, ağızdan yutulan hava ile mayalanma sonucu oluşan uçucu maddelerin karışımı.

gaza is. (Ar.) Müslümanlık uğrunda yapılan kutsal savaş.

gazal is. (Ar.) Ceylan.

gazap is. (Ar.) Öfke, kızgınlık.

gazel is. (Ar.) 1. Gazal 2. Kuruyup dökülen ağaç yaprağı. 3. Divan şiirinde kullanılmış; en az beş, en çok on beş beyitlik; daha çok lirik konular için benimsenmiş olan nazım biçimi. 4. Doğu müziğinde saz arasında bir kişi tarafından yüksek sesle yapılan taksim. • **Gazel okumak;** kandırıcı, oyalayıcı boş sözler söylemek.

gazete is. (İtl.) 1. Çeşitli konularda haber vermek ve bilgi sunmak için günlük, haftalık, gibi belirli zaman aralıklarıyla çıkanlan yayım organı. 2. Gazetenin yönetildiği, basıldığı yer.

gazete

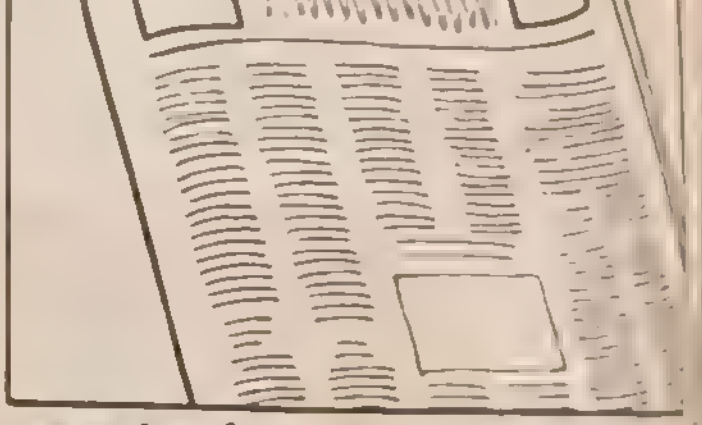

gazeteci is. 1. Gazete yayımlayan kimse. 2. Gazetenin çıkarılmasında görev almış bulunan yazar, ressam, teknik eleman gibi kimselere verilen genel ad. 3. Gazete satan kimse.

gazhane is. Havagazı fabrikası.

gazi is. 1. Müslümanlık uğrunda düşmanla savaşan kimse. 2. Savaştan sağ ve zafer kazanmış olarak dönen kimse. 3. s. Düşmanı yenmede olağanüstü yararlık göstermiş kişi ya da kente verilen onur sanı.

gazino is (İtl.) Yemek yenilen, gösteri seyredilen, kimi zaman da oyun oynanan eğlence yeri.

gazküre is Gök cisimlerinden birini çepeçevre kuşatan gaz katmanı; atmosfer

gazlamak f. 1. Gazyağı sürmek 2. Motorlu taşıtlarda gaz pedalına basmak, gaz pedalına basarak taşıtı harekete geçirmek. 3. **argo.** Kaçmak.

gazlı bez Yaraların sarılmasında kullanılan ince ve seyrek bez, gaz bezi

gazojen is. (Fr.) Sıvı ya da katı bir yakıtı oksijen etkisiyle gazlaştırmaya yarayan aygıt

gazolin is (Fr.) Ham petrolün ilk damıtılması sırasında ayrılan çok uçucu, hafif akaryakıt.

gazometre is. (Fr.) Gazların biriktirildiği büyük depo

gazoz is. (Fr.) Meyve esansı, şeker ve karbonikasit ile yapılan, basınçlı hava ile şişelere doldurularak hazırlanan alkolsüz içecek.

gazölçer is. Ne kadar gaz kullanıldığını ölçmeye yarar aygıt.

gazyağı is. Ham petrolden elde edilen, ışıklandırmada ve ısıtmada kullanılan sıvı yakıt; (kısaca) gaz

gebe s. 1. Karnında yavru bulunan, yüklü, hamile 2. **Mec.** Bir birikim sonucu ortaya çıkması beklenen durum ve olayların olabileceğini belirtebilecek nitelikte olan (şey).

gebermek f. (Sevilmeyen, boş görülmeyen bir varlık) olmek

gebeş s. (Ar.) 1. Bodur ve şişman. 2. **argo.** Ahmak, aptal

gece is. 1. Güneşin batmasından doğmasına kadar geçen süre

2. zf. Geceleyin, gece vaktinde. • **Gece gündüz;** aralıksız, sürekli, her zaman. • **Gece kuşu;** geceleri uyumayarak oturmayı, gezip dolaşmayı, iş edinen huy edinmiş kimse. • **Geceyi gündüze katmak;** sürekli, aralıksız, gece gündüz çalışmak.

gecekondu is. Gerekli izin alınmadan, gizlice bir gecede yapılıveren barınak

gecelemek f. Bir yerde kalıp geceyi geçirmek.

gecelik s. 1. Gece ile ilgili, geceleyin kullanılan. 2. is. Yatarken giyilen giysi. 3. Bir gece süresince

geceselası is. Çeşitli renkte çiçekleri geceleyin açtığı için böyle adlandırılan, sürüngen gövdeli otsu bitki.

geceyanığı is. Uçuk gibi, birdenbire oluveren, kabarcıklı, türlü deri döküntüsü.

gecikmek f. Geç kalmak, herhangi bir şeyi kararlaştırılan ya da beklenilen zamandan sonra yapmak.

geç zf. 1. İstenen, beklenen, kararlaştırılan, alışılan zamandan sonra 2. s. Belirli zamandan sonra olan

geçen s. 1. Bir önceki 2. Birkaç önceki 3. Geçmiş ya da geçmekte olan.

geçende zf. Ne kadar olduğu pek belli olmayan yakın bir zamandan önceki zamanda.

geçer s. 1. Sürümü olan yürürlükte olan. 2. Beğenilen. • **Geçer akçe;** herkesçe beğenilen aranılan, tutulan

geçerli s. Yürürlükte olan sürümü olan

geçici s. 1. Çok sürmeyen, çabuk geçen. 2. Belli bir süre içinde olan. 3. Birinden ötekine geçen, bulaşıcı.

geçilmek f. 1. Geçme işi yapılmak. 2. Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

geçilmemek f. 1. Geçilmesi yasaklanmış ya da olanaksız olmak 2. Vazgeçilmemek. 3. (Bir şeyden) çok bol olmak, çok fazla bulunmak.

geçim is. 1. Geçinmek işi, yaşamak için gerekli şeyler. 2. Anlaşma, uyuşma. • **Geçim yolu**; yaşamak için gereken kazancı sağlama çaresi.

geçimsiz s. Başkalarıyla iyi anlaşamayan, kavga çıkaran, huysuz.

geçinmek f. 1. Yaşamak için gerekli şeyleri sağlamış olmak. 2. Çevresindekilerle anlaşarak, uyum içinde yaşamak. 3. Öyle olmadığı halde öyleymiş gibi davranmak.

geçirmek 1. Geçmesini sağlamak, geçme işini yaptırmak. 2. Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek. 3. Yola giden bir insanı uğurlamak. 4. Bir durumu yaşamış olmak. 5. Ceza niteliğinde bir eylemi birden fazla kişi üzerinde art arda uygulamak

geçiş is. Geçme eylemi

geçişli fiil Dilbilgisinde, nesnesi olan, nesne alan fiil.

geçişsiz fiil Dilbilgisinde, nesnesi olmayan, nesne almayan fiil

geçiştirmek f. 1. Gereken önemi vermemek, üstünde durmadan başından savmak. 2. Az bir zararla atlatmak, kurtulmak.

geçit is. 1. Geçilecek yer. 2. İki yükseltİ arasında uzanan dar yol.

geçit töreni Genellikle bayramlarda, yıldönümü kutlanan olaylarda, düzenli toplulukların büyüklerin ve halkın önünden geçerek yaptıkları gösteri; resmi geçit

geçkin s. 1. Yaşlanmaya başlamış, geçmiş. 2. Olgunlaştıktan sonra bir süre geçip niteliği bozulmaya başlamış

geçme is. 1. Geçmek eylemi. 2. s. Geçirilerek yapılmış

geçmek f. 1. Bir nesnenin bir yanından girip öte yanından çıkmak 2. Üstünden ya da içinden yürüyerek bir ucundan öbür ucuna gitmek. 3. Yolu düşmek. 4. Bir duruma uğramak, konu olmak. 5. Bırakmak, vazgeçmek 6. Artık bir şeyi yapabilecek gücü, yapabilme yeteneği kalmamak. 7. Bulaşmak 8. Bir huy, bir durum soyaçekim yoluyla yeni kuşaktan birinde, eskilerden biriyle ilgili olacak biçimde görünmek. 9. Yerini bırakıp başka bir yere yerleşmek. 10. Etkisi olmak. 11. Bir görevi üstlenmek. 12. Geride bırakmak, aşmak 13. Üzerinde durmamak, ele almamak. 14. Sona ermek bitmek 15. Yazılmak. 16. Sürümde olmak, yürürlükte bulunmak. 17. Konu edilmek. 18. Öğrenim yaşamında sınavlarda başarılı olmak 19. Olgunlaşıp niteliği bozulmaya başlamak. 20. Bir şey, başka bir şeyde hazırlanmış yere oturmak • **Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğim Niğde'ye**; iş işten geçti, fırsatı açırdın, başka bir fırsat kolla

geçmiş s. 1. Geçme eylemini bitirmiş. 2. Zaman bakımından geride kalmış. 3. Niteliği bozulmuş (et) is. Geride kalan yaşam. 5. is. Soy sop, sülale. • **Geçmiş olsun**; önce fırsat daha ele geçmez • Geçm

olsun; (Hastaya ya da kaza geçirmiş birine) Bir daha böyle durumlarla karşılaşmamanızı, bu gibi durumlara düşmemenizi dilerim

gedik is. 1. Bir düzey üzerindeki yıkık, çatlak ya da aralık. • **Gedik açılmak**; giderilmesi güç bir eksiklik belirmek, bir açık ortaya çıkmak. • **Gedik kapamak**; ufak tefek ihtiyaçları karşılamak

gedikli is. 1. Astsubay. 2. Bir yere sürekli giden, hep aynı yerde sürekli bulunan kimse; müdavim 3. s. Gediği olan.

geğirmek f Midede toplanmış olan gaz ağız yoluyla dışa çıkarken ses oluşmak.

geğrek is. Kaburgaların hemen altında bulunan boşluk

gelberi is. Büyük ocaklardan ateşi dışarı çekmek için kullanılan uzun saplı demir çubuk

gelecek s. 1. Zaman bakımından ilerde olması, gerçekleşmesi beklenen. 2. is Daha gelmemiş zaman, istikbal. • **Geleceği varsa göreceği de var**; gelmeye kalkışırsa başına kimbilir neler gelir, ona neler edilir

gelenek is. Bir toplumda eski kuşaklardan beri süregelen toplumsal ve ruhsal nitelikte her türlü alışkanlık; anane

gelenekçi s. Geleneklere bağlı

geleneksel s. 1. Geleneği olan. 2. Gelenekle ilgili; ananevi.

gelgeç s. 1. Yerli olmayan, temelli kalmayan. 2. Bir iş üzerinde sürekli duramayan, sebatsız.

gelgeç gönüllü s Bir şeye duyduğu hevesi çabuk sönen (kimse)

gelgit is. 1. Bir yere, sonuç alamadan boşuna gidip gelme. 2. Ay

ve güneşin çekim etkisiyle suların alçalıp yükselmesi; med ve cezir.

gelin is. 1. Evlenmek üzere süslenmiş kız. 2. Yeni evlenmiş kadın. 3. Bir kimsenin oğlunun karısı.

gelincik is. 1. Yazın kırlarda yetişen kırmızı ve büyücek çiçekli bir bitki. 2. Etoburlardan, ince uzun yapılı, sivri çeneli küçük bir hayvan.

gelinlik is. 1. Gelin olma durumu. 2. Gelin giysisi. 3. Gelin için hazırlanmış (şey).

gelir is. Bir kimsenin ya da ekonomik bir kuruluşun belli bir süre içinde kazandığı para.

gelişigüzel s. ve zf. Özensiz, üstünde fazla durmadan; laletayin.

gelişim is. 1. Serpilip büyüme. 2. İlerleme; inkişaf.

gelişme is. 1. Gelişmek olgusu. 2. Bir yazıda giriş ile sonuç bölümleri arasında yer alan ve konuyla ilgili ayrıntıların sıralandığı bölüm.

gelişmek f. 1. Büyüyüp boy atmak, yetişmek. 2. İlerlemek, inkişaf etmek.

gelmek f. 1. Konuşana göre, uzaktan daha yakın bir yere ya da

kendi bulunduğu yere varmak. 2. Dokunmak. 3. Uymak, uygun düşmek. 4. Yetişmek. 5. Etkide bulunmak. 6. Mal olmak. 7. Türemek. 8. Dayanmak, katlanmak 9. Varlığını sürdürmek, yokolup gitmemek. • **Gelgelelim**; ne çare ki, iyi hoş da. • **Gelip çatmak**; (vakit) çok yaklaşmak. • **Gel keyfim gel**; hiçbir iş yapmaksızın, hiç sıkıntısı olmadan hep keyif yapar durumda. • **Gel zaman git zaman**; aradan uzunca bir süre geçtikten sonra. • **Gelen ağam giden paşam**; kim iş başına gelirse gelsin, hiç farketmez.

gem is. Atı kontrol altında tutabilmek için ağzına takılan demir araç. • **Gem vurmak**; birinin taşkınlığını önlemek. • **Gemi azıya almak**; azgınlaşıp söz dinlemez olmak. • **Gemini kemirmek**; istediğini yapmasına izin vermemek, üzerindeki baskıyı artırmak.

gemi is. Su üstünde ulaşım ve taşımacılıkta kullanılan büyük taşıt. • **Gemi aslanı**; gösterişli olduğu halde hiçbir işe yaramayan adam. • **Gemisini yürütmek**; işini yoluna koymuş olmak, işini engelsiz sürdürmek.

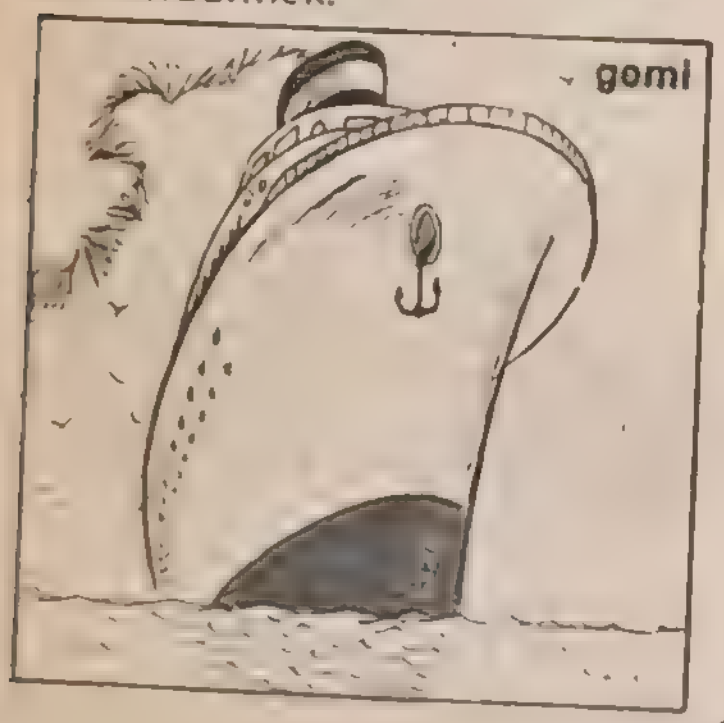
gemi

gemici is. Gemi işleten ya da gemide çalışan kimse.

gemilik is. Gemilerin yapıldığı yer; tersane

gen is. Kromozomlar üzerinde uzunlamasına sıralanmış olarak bulunduğu kabul edilen ve soyaçekim özelliklerini belirleyen küçük cisim.

gen s. Geniş.

genç s. Henüz ilerlememiş yaşta bulunan. • **Genç iriaşı**; yaşına göre çok iri yapılı olan kimse

gençleşmek f. 1. Yeniden gençlik ve canlılık kazanmak. 2. **Mec.** Bir kuruluş, genç üyelerle yenileşmek.

gençleştirmek f. 1. Genç olmasını sağlamak. 2. Genç göstermek.

gençlik is. 1. Genç olma durumu. 2. Genç olma çağı. 3. Genç insanların tümü.

gene zf. 1. Yeniden, bir *daha*, tekrar 2 Öyle de olsa, öyle olsa bile.

genel s 1. Geniş bir bütünü kaplayan, geniş bir bütünle ilgili olan, umumi 2. Genelleme sonucu varılan. 3. Bir yönetimin tümüne yönelik.

genelge is. Yasa ve yönetmeliklerin uygulanışına ilişkin olarak ilgililere gönderilen yazı; tamim, sirküler

genelkurmay is Barışta ve savaşta ordunun eğitim, donatım yönetimiyle ilgili çalışmaların yapılıp uygulamaya konduğu en yüksek düzeyde askerlik makamı

genelleme is Özelden genele geçme, her özele uygulanabilecek genel düşüncelere varma

genellikle zf Genel olarak büyük bir çoğunlukla

general is. (Fr.) Albay ile mareşal arasındaki yüksek rütbeli subaylara verilen san; paşa.
genetik is. (Yun.) Bitki, hayvan ve insanlarda soyaçekim olaylarını konu edinen bilim dalı.
geniş s. 1. Eni çok olan, enli. 2. Alan bakımından büyük olan. 3. Kapsamı büyük ve yaygın olan. 4. **Mec.** Kolay kolay tasalanmayan, olur olmaz şeylere aldırış etmeyen (kimse). • **Geniş bir nefes almak**; sıkıntıdan kurtulup feraha çıkmak. • **Geniş yürekli**; telaş göstermeyen, merak etmeyen, tasasız.
geniş açı Bir dik açıdan daha büyük olan açı.

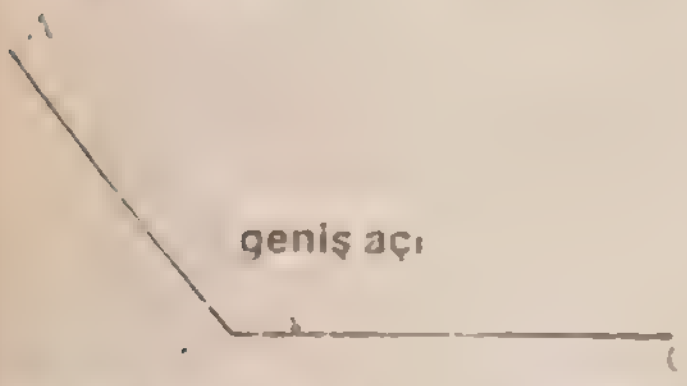
geniş açı

geniş ünlü a, e, o, ö gibi çenenin açılmasıyla meydana gelen ünlülerin genel adı
geniş zaman Her zaman olan, yapılan eylemleri bildiren zaman.
genişlemek f. 1. Büyümek, oylumu artmak. 2. Geniş duruma gelmek, ferahlamak
genişlik is. 1. Geniş olma durumu. 2. Geçinmede bolluk, refah
geniz is. Burun boşluğunun arka kısmı
genleşme is. Isının etkisiyle bir cisim oylumca büyüme
gensoru is. Bir sorun üzerine başbakan ya da bakanlardan birine, milletvekillerince açılan ve sonunda soruşturma yapılması istenen soru biçimi

geometri is. (Yun.) Şekillerin çizgi, yüzey ve oylum özelliklerini inceleyen matematik kolu.
geometrik s. (Yun.) Geometriyle ilgili.
geometrik yer Aynı özellikleri olan noktaların oluşturdukları çizgi ya da yüzey.
gepegenç s. ve zf. Pek genç.
gerçek s. 1. Varlığından kuşku duyulmayan, bir nitelik olarak var olan. 2. Uydurma, yakıştırma ya da yalan olmayan; sahici. 3. Asıl, temel, başlıca. 4. Doğru olan, uydurma olmayan. 5. is. Gerçeklik; realite.
gerçekçi s. 1. Gerçeği görüp ona göre davranan; realist. 2. Gerçeğe uygun. 3. Gerçekçilik yanlısı olan.
gerçekleşmek f. 1. Gerçek duruma gelmek. 2. Gerçekliği ortaya çıkmak; hakikat olmak.
gerçekten zf. Gerçek olarak, sahiden.
gerçeküstü is. Olağan gerçeğin üstünde kalan, gerçeği aşan.
gerçi zf. Her ne kadar, ... ise de; vakıa.
gerdan is. (Far.) 1. Vücudun omuzlarla baş arasında kalan bölümü. 2. Çenenin altında oluşan tombulluk. 3. Kesilmiş hayvanlarda boyun. • **Gerdan kırmak**; naz edip kıntmak; büyüklük taslar gibi bir durum almak.
gerdanlık is. Çoğu değerli taş, maden ya da altından yapılan ve boyna takılan süs eşyası.

gerdanlık

gerdek is. Düğün gecesi, gelin ile güveyin yalnız kaldıkları oda. • **Gerdeğe girmek;** düğün gecesi gelinle güvey bir araya gelmek.

gereç is. Bir şeyin yapılması için gerekli maddeler; malzeme; materyal.

gereğince zf. Gerektiği gibi, gerektiği biçimde.

gerek bağ. 1. İster... ister... 2. Hem... hem...

gerek is. 1. Herhangi bir şeyin yapılmasının bağlı olduğu şey. 2. Gereksinme; ihtiyaç; lüzum.

gerekçe is. Gerekli kılan dayanak, bir davranış ya da olgunun dayandığı neden.

gerekli s. Lazım, lüzumlu.

gereklilik kipi Dilbilgisinde, bir eylemin yapılmasının gerektiğini anlatan kip.

gerekmek f. Gerek olmak, lazım olmak, icap etmek.

gereksemek, gereksinmek f. Bir şeyin gerektiğini duymak, ihtiyaç hissetmek, ihtiyaç duymak, ihtiyacı olmak.

gergedan is. Sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir ya da iki boynuzu bulunan, kalın de-

gergedan

rili, manda iriliğinde, saldırıcı bir hayvan.

gergef is. Üzerinde nakış işlenecek kumaşın gerildiği çerçeve kasnak

gergin s. ve zf. 1. Gerilmiş olan 2. Mec. Hoş olmayan durumlara yol açabilecek olan

geri is. 1. Art, arka, sonra gelen kısım. 2. Başka, gayrı. 3. s. Mec. Benzerlerine ayak uyduramamış 4. s. Zamanı eksik gösteren (saat) • **Geri durmak;** bir iş yapmaktan kaçınmak. • **Geri kalmak;** benzerlerinin düzeyine ulaşamamak. • **Geri kafalı;** çağdaş düşünceleri benimseyen gerici. • **Gerisin geri gitmek;** geldiği yere dönmek

gerici s. Yenilikiere karşı olan eskiyi sürdürmek isteyen kimse

gericilik is. Eskiyi sürdürme düşünce ya da eylemi.

gerilemek f. 1. Geriye çekilmek 2. Daha alt dereceye düşmek. 3. Hastalık, geçmeye yüz tutmak 4. Geride kalmak.

gerilim is. 1. İki ucundan tesi yanlara çekilen bir telin her nokta sında, o iki güce karşı koyan gü 2. Bir iletkende var olan volta, 3. Mec. Sıkıntı; gerginlik; tansiyon

gerilla is. (İsp.) 1. Düzenli bir o duya karşı dağınık birliklerce yü rütülen savaş. 2. Bu savaşı yür ten birlik; çete. 3. Bu tip savaş görevlendirilmiş kimse

gerilmek f. 1. Gergin durum gelmek ya da getirilmek 2. toplumda ilişkiler bozulacak ruma gelmek, sinirli hava b mek. 3. Kasılmak, büyüklenme

gerinmek f. Uyuşukluğu gi mek üzere kolları açarak vü gergin duruma getirmek

germek f. 1. Bir şeyi uçlarından ya da kenarlarından çekerek dümdüz duruma getirmek. 2. Gerilebilen bir şey örtmek.

getirmek f. 1. Gelmesini sağlamak. 2. Erişmek, ulaşmak. 3. Gelir sağlamak. 4. Bildirmek, iletmek. 5. Kanıt olarak ileri sürmek.

geveleme k f. 1. Bir yiyeceği ağız içinde evirip çevirmek. 2. Söylenecek bir sözü tam olarak ve açıkça söylememek.

geveze s. 1. Çok konuşmaktan hoşlanan, çenesi düşük. 2. Sır saklamayan; boşboğaz.

geviş is. (Hayvanlar için) Çiğneme.

gevi ş getirmek (Kimi hayvanlar) yutmuş olduğu yiyeceği midesinden ağzına getirip yeniden çiğnemek.

gevrek s. 1. Kolayca kırılıp ufalanan. 2. Ağızda kolayca parçalanan, kıtır kıtır yenebilen. • **Gevrek gevrek gülmek**; hoşlanılan bir durum sırasında kesik kesik ve sesli gülmek.

gevrekçi is. Gevrek çörek, simit yapan ya da satan kimse.

gevremek f. Kolay kırılabilir duruma gelmek.

gevşek s. 1. Sıkı ya da gergin olmayan, gevşemiş olan. 2. Yavaş, cansız, önemseden. • **Gevşek ağızlı**; söylenmemesi gerekeni hemen söyleyiveren; boşboğaz.

gevşeklik is. 1. Gevşek olma durumu. 2. Gevşekçe davranış. 3. Takatsizlik, kesiklik, halsizlik; rehavet.

gevşemek f. 1. Sertliği ya da gerginliği bozulmak. 2. Çözülmeye yüz tutmak. 3. **Mec.** İş yapamaz olmak.

geyik is. Gevişgetirenlerden, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzları olan, sığıra yakın irilikte, memeli bir hayvan.

gez is. Ateşli silahlarda namlunun geri kısmında bulunan ve nişan alınırken göz ile arpacık arasında hedefle aynı doğru üzerine getirilen kertik.

gezdirmek f. 1. Bir varlığın gezmesini sağlamak. 2. Bir yeri dolaştırarak tanıtmak. 3. Sürterek hareket ettirmek. 4. Sulu bir maddeyi başka bir madde üzerinde dolaştırarak azar azar dökmek.

gezegen is. Odak noktalarından birinde güneş bulunan bir elips üzerinde dolanan gök cisimlerinden her biri; seyyare.

gezenti, gezente s. Vaktinin çoğunu gezmekle geçiren, gezmeyi çok seven.

gezgin s. Çok seven, sık sık gezmeye giden kimse; seyyah.

gezi is. 1. İller ya da ülkeler arasında yapılan uzun yolculuk; seyahat. 2. Gezilip hava alınacak yer.

gezici s. Belirli bir yeri olmayıp gezerek iş gören; seyyar.

gezinmek f. 1. Gezip hoşça vakit geçirmek. 2. Dar bir çevre içinde gidip gelmek, dolaşmak.

gezinti is. 1. Hava almak, dolaşmak amacıyla uzak olmayan bir yere yapılan gezi. 2. Kale duvarlarının iç bölümünde kuleleri birbirine bağlayan dar yol.

gezlemek f. 1. Bir hedefi vurmak üzere silaha gerekli doğrultuyu vermek; nişan almak. 2. Bir yeri ölçmek.

gezmek f. 1. Herhangi bir nedenle dolaşmak ya da bulunduğu yeri değiştirmek. 2. Eğlenmek amacıyla dolaşmak. 3. Tanımak ya da görmek amacıyla bir yere gitmek. • **Gezip tozmak**; çok gezmek.

gıcık is. Boğazda duyulan, öksürme ya da yutkunma isteği uyandıran kaşıntı. • **Gıcık almak (olmak)**; **argo.** Bir davranış ya da kimseye sürekli sinirlenmek

gıcıklamak f. 1. Gıcık yapacak yolda yakıp kaşındırmak. 2. **Mec.** Kuşkulanmak.

gıcırdamak f. Gıcır gıcır ses çıkarmak.

gıcır gıcır zf. 1. Sert cisimlerin birbirine sürtünmesinden çıkan ses. 2. Tertemiz olarak. 3. Yepyeni ve hiç kullanılmamış.

gıcırtı is. Gıcırdama sesi.

gıda is. (Ar.) Besin.

gıdıklamak f. Tavuk "Gıt gıt gıdak" diye ses çıkarmak.

gıdı is. (Çocuk dilinde) Gerdan.

gıdık is. Gıdı; gerdan.

gıdıklamak f. Vücudun duyarlı kimi yerlerine dokunarak birinde gülme ya da ürperme duygusu uyandırmak.

gık is. Ancak çok yakından duyulabilecek ses. • **Gık dedirtmemek** davranmasına, karşı bir söz söylemesine fırsat vermemek. • **Gık demek**; hiç sesini çıkarmamak, itirazı olmamak. • **Gıkı çıkmamak**; hiç yaramazlık etmemek

gına is. (Ar.) Usanç; bezginlik 2. Zenginlik. • **Gına gelmek**; usanmak, bezmek, bıkmak

gıpta is. (Ar.) Başkasının sahip olduğuna kendisi de sahip olma istemi; imrenme.

gırgır is. 1. Usanç veren sürekli ve kaba ses. 2. Açık denizlerde balıkları çevirip avlamak için iki kayık tarafından kullanılan büyük ağ. 3. Bu tip ağlarla balık avına çıkan büyük kayık. 4. Halı ve kilimlerin tozunu temizlemekte kullanılan, altı fırçalı uzun saplı aygıt. 5. Alay. • **Gırgıra almak**; alay konusu etmek, alaya almak. • **Gırgır geçmek**; iş görmek gerekirken konuşmak, çene çalmak; alaya almak

gırla zf. Alabildiğine, çok fazla bol bol. • **Gırla gitmek**; uzun sürmek; sürüp gitmek; pek çok olmak

gırnata is. Klarnetin halk arasındaki adı.

gırtlak is. 1. Soluk borusunun üst kısmı. 2. **Mec.** Yiyip içme. • **Gırtlak gırtlağa gelmek**; kıyasıya acımasızca dövüşmek • **Gırtlağına basmak**; bir şey yapması için birini çok zorlamak. • **Gırtlağına kadar borcu olmak**; pek çok borcu olmak • **Gırtlağına sarılmak**, peşini bırakmamak, musallat olmak • **Gırtlağından kesmek**; yiyeceğinden kısıntı yapıp geçimini yoluna koymaya çalışmak

gırtlaklamak f. Birinin gırtlağına sarılmak, gırtlağını sıkmak

giyaben zf. 1. Kendi yokken, ortada olmaksızın. 2. Adını, sözünü başkalarından duyarak, görmeden.
giyabında zf. Kendi yokken, arkasından.
gibi ed. 1. -e benzer. 2. Hemen, o anda. 3. İmişçesine, benzer biçimde. 4. -e yakaşır biçimde. 5. Eş örnek. • **Gibi gelmek;** .... olduğunu sanmak. • **Gibisine gelmek;** ...imiş gibi olduğunu düşünmek, varsaymak, sanmak. • **Gibisine getirmek;** der gibi olmak.
giderayak zf. Gitmek üzere iken, hemen gitmeye davrandığı anda.
giderek zf. Yavaş yavaş, derece derece, zamanla.
gidermek f. Yok etmek, ortadan kaldırmak, dindirmek.
gıdı is. 1. Şaka yollu söylenen azarlamalarda niteliği pekiştirme sözü. 2. Özlem ve acınma yollu anımsamalarda kullanılan vurgulama sözü.
gıdıcı s. Gitme vakti gelmiş olan; kalıcı olmayan.
gidiş is. 1. Gitme eylemi. 2. Gitme biçimi, gitme tarzı. 3. Tutum ve durum; meşrep. • **Gidiş o gidiş;** bir daha gelmedi, dönmedi.
gidişat is. (Tr. ve Ar.) 1. Olayların durumu, işlerin yürüyüşü. 2. Tutum, davranış.
gidişgeliş is. Karşılıklı gidip gelme.
girdap is. (Far.) Su çevirisi, burgaç.
girgin s. Herkesle çarçabuk ilişki kurarak işlerini yürütebilen; pısırık olmayan.
girift s. (Far.) Birbirinin içine girmiş, çapraşık.
giriftar s. (Far.) Tutulmuş, yakalanmış.
girinti is. Düz bir yüzeyde bulunan içerlek kısım.
giriş is. 1. Dışardan içeriye girme eylemi. 2. Bir yere girilen kısım. 3. Bir yere girme olanağı. 4. Bir yere girmek için ödenen para. 4. Bir kitabın başındaki açıklayıcı bölüm. 5. Düşünce yazılarında ilk bölüm.
girişik s. Birbirinin içine girmiş; girift.
girişim is. 1. Bir işe başlamak için hazırlık yapma ya da bir işi yapmak için ele alma; teşebbüs. 2. Fizikte, iki titreşimin birbirini yok etmesi
girişken s. Boş durmayıp kendine daima yeni iş olanakları bulabilmek için her ortama rahatça girip görüşmeler yapan kimse; müteşebbis.
girmek f. 1. Dışardan içeriye geçmek. 2. Sığmak. 3. Katılmak. 4. Dalmak, inmek. 5. Erişmek, ulaşmak. 6. Yazılmak; kayıt olmak. • **Girdisi çıktısı;** (Bir şeyin) karışık ayrıntıları, incelikleri; (bir bütçenin) geliri ile gideri.
gişe is. (Fr.) İstasyon, sinema, park gibi yerlerin girişinde bulunan, o yerlerden yararlanmak için gereken biletin satıldığı yer.
gitar is. (İsp.) Telleri iki parmak arasında çekilerek çalınan altı telli bir çalgı; kitara.

gitar

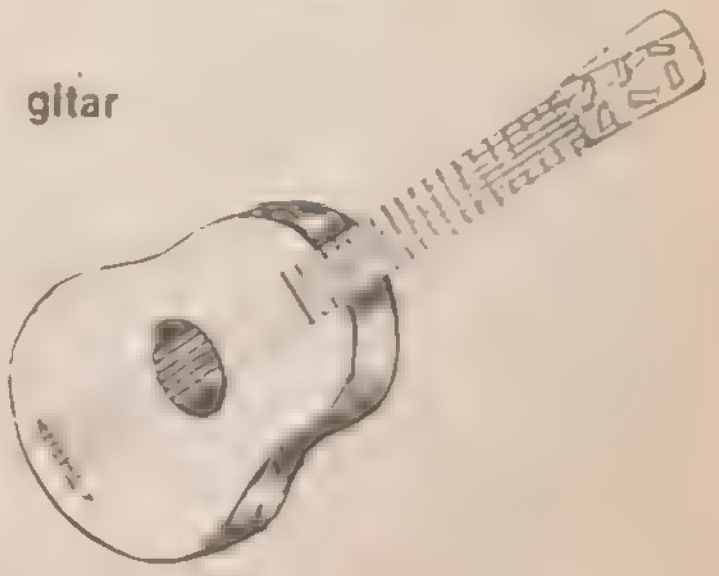

gitarist is. (Fr.) Gitar çalan müzikçi.
gitgide zf. Gittikçe, zaman ilerledikçe.
gitmek f. 1. Bir yerden başka bir yere doğru hareket etmek. 2. Bir yerden ayrılmak. 3. Müşteri olarak bir yere uğramak. 4. Belli bir amaçla bir yere devam etmek. 5. Ölmek, öbür dünyaya göçmek. 6. Yetmek, yetişmek. 7. Geçmek, sona ermek. 8. (Makine) İşlemek, çalışmak. 9. Dayanmak. 10. Sürmek, gelişmek. Başvurmak, yapmak. 11. Yok olmak, aşınmak. 12. Yakışmak, yaraşmak, uygun düşmek.
gittikçe zf. Zaman ilerledikçe, gitgide.
giyecek is. Her türlü giyim eşyası.
giyim is. 1. Bir kimsenin üstüne giydiği eşyanın tümü. 2. Giyinme biçimi; üst baş durumu. • **Giyim kuşam;** üst baş, bütün ayrıntılarıyla giysi, giyecek. • **Giyim kuşamı yerinde;** temiz ve özenli giyinmiş (kimse).
giyimevi is. Her türlü giysi yapılan ya da satılan dükkan ya da mağaza.
giymek f. Örtünüp korunmak üzere bir giysiyi vücuduna geçirmek.
giyotin is. (Fr.) Eski dönemlerde Fransa'da ölüm cezasına çarptırılanların başını kesmek için kullanılan araç.
giysi is. Giyecek; elbise.
giz is. Varlığı ya da kimi yönleri açığa vurulmak istenmeyen şey; sır.
gizem is. Aklın erişemediği, açıklanamayan ya da çözülemeyen soru; sır.
gizemli s. Aklın erişemeyeceği, açıklanamayan ya da çözülemeyen soru taşıyan; esrarengiz.
gizlemek f. 1. Saklamak, görülmesini önlemek. 2. Bir olayı, bir duyguyu bilerek ve isteyerek haber vermemek.
gizli s. 1. Görünmez, belli olmaz bir durumda olan. 2. Başkalarına bildirilmeyen. • **Gizliden gizliye;** hiç kimsenin haberi olmadan. • **Gizli kapaklı;** başkalarına duyurulmadan, kimseye sezdirilmeden. • **Gizli tutmak;** kimseye duyurmamak, haber vermemek.
gladyatör is. (Lat.) Eski Roma'da seyircileri eğlendirmek için sirklerde birbirleriyle ya da yırtıcı hayvanlarla dövüşen kimse.

gladyatör

glayöl is. (Fr.) Pek çok çeşidi bulunan süs bitkisi; kuzgunkılıcı.
glikojen is. (Yun.) Hayvanların karaciğerinde bulunan ve bir mayanın etkisiyle glikoza dönen karbonlu madde.
glikoz is. (Yun.) Özellikle üzüm suyunda bulunan karbon, hidrojen ve oksijenden oluşan şeker; üzümşekeri.

gliserin is. (Yun.) Yağlı maddelerden, sabunlaştırma yoluyla çıkarılan, şurup kıvamında, renksiz, tatlı sıvı.
glüten is. (Lat.) Nişastası alındıktan sonra tahıl unlarında geriye kalan yapışkan madde.
goblen is. (Fr.) 1. Kanaviçe ya da kanaviçeye benzer kumaş üzerine renkli ipliklerle yapılan işleme. 2. Bu tür işlenmiş ya da dokunmuş kumaş.
gocuk is. İçi çoğunlukla kürkle kaplanmış kalın üst giysisi.
gocunmak f. Bir söz ya da davranıştan alınmak.
gofret is. (Fr.) Aralarına tatlı maddeler konulmuş kat kat bisküvi.
gol is. (İng.) Çift kale düzeninde oynanan oyunlarda topun kaleye girmesi ile kazanılan sayı.
golf is. (İng.) Geniş alanlarda ufak bir topu özel sopalarla belli çukurlara atarak oynanan oyun.

golf

golfstrim is. (İng.) Meksika Körfezi'nden başlayarak Atlas Okyanusu üzerinden Kuzey Avrupa kıyılarına ulaşan sıcak su akıntısı.
gomalak is. (İtl.) Cila yapımında kullanılan bir çeşit reçine.
gonca is. (Far.) Henüz açılmamış, açılmaya yeni yüz tutmuş çiçek.

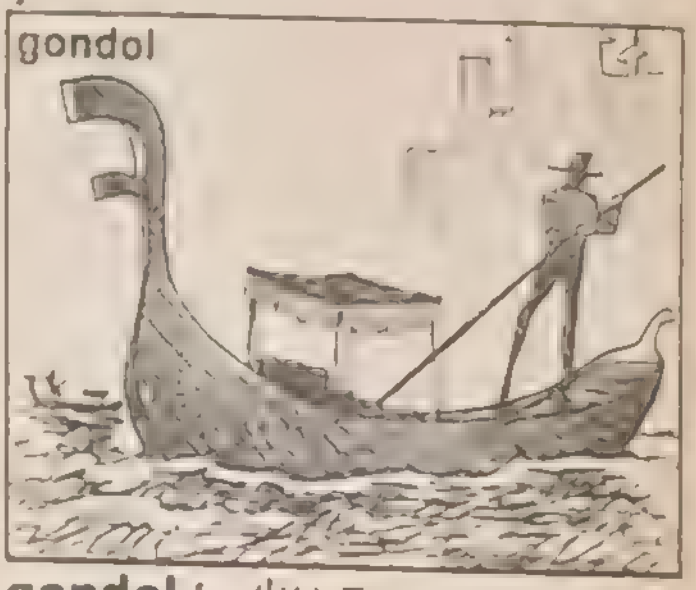
gondol

gondol is. (İtl.) En çok Venedik'te kullanılan, tek kürekle, ayakta duran gondolcu tarafından hareket ettirilen, iki başı yukarıya doğru kıvrık, uzun kayık.
gonk is. (Malezya dilinden) İşaret vermek için üzerine tokmakla vurulunca uzun bir süre ses verebilen, madenden, tepsi biçiminde bir araç.
goril is. Batı Afrika'nın ekvator bölgelerinde yaşayan, maymunların en irisi ve kuvvetlisi olan hayvan.
gotik s. (Fr.) XII. yüzyıldan sonra Avrupa'da gelişen ve temel özelliği sivrilik olan sanat ve mimarlık biçimi.
goygoycu is. Eskiden, muharrem ayında kapı kapı dolaşarak ve ilâhiler söyleyerek dilenen kimse.
göbek is. 1. Memeli hayvanlarda karnın ortasında bulunan çukurluk. 2. Yağ bağlamış şişman karın. 3. Orta kısım. 4. Atalar ya da to-

runlar arasında düşünülen zincirin halkası; kuşak; nesil. • **Göbek adı;** çocuğun göbeğini keserken ebenin adetlere uyarak koyduğu ad. • **Göbek atmak;** çok sevinmek. • **Göbek bağlamak;** karın boşluğu tümsekleşecek derecede şişmanlamak.

göç is. 1. Göçme eylemi. 2. Taşınma; nakil. 3. Taşınmakta olan eşya topluluğu.

göçebe s. Yerleşik düzen kurmadan mevsime, koşullara uyarak yurt değiştiren (kimse ya da topluluk).

göçmek f. 1. Yerleşmek üzere eşyalarıyla mahalle, köy, kent ya da ülke değiştirmek. 2. Çökmek. 3. **Mec.** Dünyasını değiştirmek; ölmek.

göçmen is. Kendi yurdundan ayrılarak yerleşmek üzere başka bir ülkeye giden kimse.

göçük s. Çökük. is. Maden ocaklarında meydana gelen çöküntü.

göden is. Kalınbağırsağın son kısmı.

göğermek f. Gövermek.

göğüs is. 1. Vücudun boyun ile karın arasında bulunan ve solunum ile dolaşım organlarını içine alan bölüm. 2. Bu bölümün içinde bulunan organlarının bulunduğu ön taraf; sırt karşıtı. 3. **Mec.** Meme. • **Göğüs bağır açık;** üstü başı dağınık, perişan; özensiz bir kılıkta. • **Göğüs geçirmek;** derin derin içini çekmek. • **Göğüs germek;** güçlüklere dayanmak, karşı koymak. • **Göğsü daralmak;** nefes alıp vermekte güçlük çekmek. • **Göğsü kabarmak;** övünç duymak. • **Göğsünü gere gere;** kıvanç duyarak, övünerek.

göğüslemek f. 1. Göğüsle zorlamak. 2. **Mec.** Karşı durmak, direnmek.

göğüslük is. 1. İlkokul öğrencilerinin giydiği önlük. 2. Giysilerin kirlenmemesi için takılan önlük ya da giyilen arkadan ilikli gömlek.

gök is. 1. Yeryüzünün üzerini kubbe gibi kaplayan boşluk. 2. s Mavi ya da yeşile çalan. • **Göklere çıkarmak;** aşırı derecede övmek. • **Gökten zembille inmek;** uğraşmadan, çaba göstermeden, kendiliğinden olmak.

gökbilim is. Gök cisimlerinin konumlarını, hareketlerini, fiziksel ve kimyasal yapılarını inceleyen bilim; astronomi.

gökcismi is. Güneş, ay, gezegenler, kuyrukluyıldızlar gibi, gökyüzünde bulunan cisimlerin ortak adı.

gökçe s. 1. Gökle ilgili. 2. Gök rengi mavi.

gökdelen is. Yirmi, otuz ya da daha çok katlı yüksek yapı.

gökkuşağı is. Güneş ışınlarının, genellikle yağmurdan sonra bulutlardaki su zerreciklerinde kırılıp yansımasıyla oluşan yedi renkli bir kemer biçimindeki görüntü; alkım; ebemkuşağı, eleğimsağma.

gökmen s. Mavi gözlü sarışın.

göktaşı is. Gezegenler arasında dolaşan, zaman zaman da gökyüzünden yere düşen taş ya da maden parçası.

gökyakut is. Mavi renkte değerli bir taş; safir.

gökyüzü is. Göğün görünen yüzeyi; sema.

göl is. Çepeçevre kara ile çevrili, geniş alanlı, durgun ve kalıcı su birikintisi.

gölbaşı is. Göle akan çay
gölek is. Su birikintisi, gölcük.
gölge is. 1. Saydam olmayan bir cismin ışığı engellemesi sonucu, ışıklı yüzeye düşen karanlık görüntü. 2. Ne olduğunu anlaşılmayan belirsiz karaltı; silüet. 3. Güneş ışığı vurmayan yer. 4. Resimde, çizgileri daha belirginleştirmek için diğer taraflara göre renk ya da çizgiyle yapılan koyuluk. 5. **Mec.** Sığınılan, koruyucu, kayırıcı ya da kolaylaştırıcı güç. • **Gölge düşürmek;** bir şeyin değerine ya da önüne sönüklük getirmek. • **Gölge etmek;** rahatsız etmek, bir şey yapmasına engel olmak. • **Gölgede bırakmak;** birini geçip ondan daha başarılı olmak.
gölgelemek f. 1. Bir cismin üzerine gölge getirmek. 2. **Mec.** Değerini azaltmak.
gölgelik is. 1. Gölgede kalan yer. 2. Altında oturulan alana gölge veren tente, çardak, şemsiye gibi şey.
gömlek is. 1. Pantolon ya da etek üstüne giyilen kısa giysi. 2. Kadın iç çamaşırı; kombinezon. 3. **Mec.** Kat, derece.

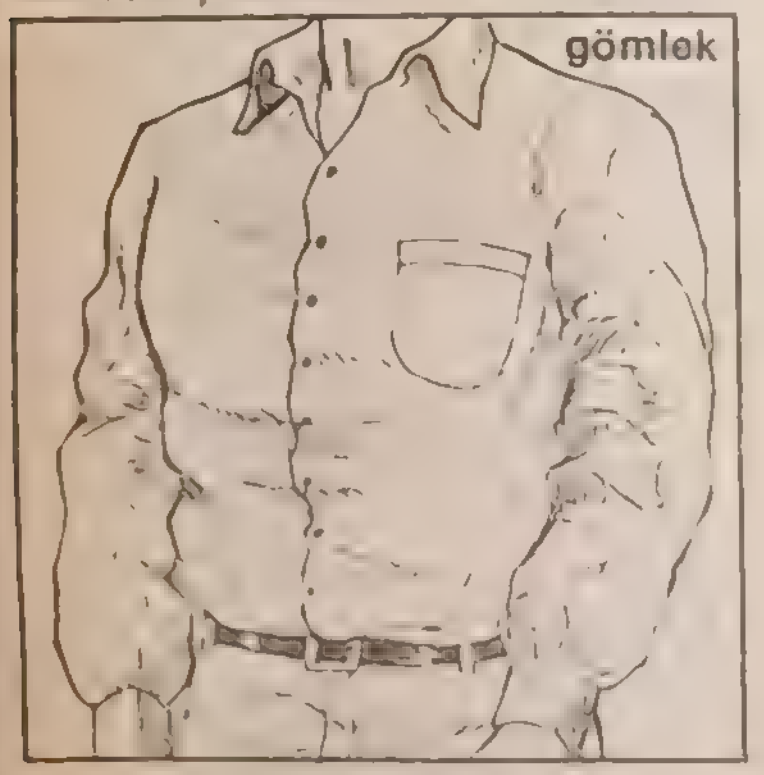
gömlek

gömmek f. 1. Toprağın içine koymak, üzerini toprakla örtmek. 2. Bir ölüyü ya da canlıyı mezarına yerleştirmek. 3. Bir cismi sıvı bir cismin içine batırmak ya da katı ve üzeri örtülebilir bir yerde açılan çukura yerleştirmek.
gömü is. Toprak altına gömülerek saklanmış para ya da değerli eşya; define.
gömüt is. Ölü gömülen yer; mezar; sın.
gön is. 1. Kösele. 2. Tabaklanmış kalın deri.
gönder is. Bayrak çekilen direk.
göndermek f. 1. Bir yere doğru gitmesini sağlamak. 2. Yolcu etmek. 3. Yollamak.
gönenç is. Rahatlık içinde mutlu yaşama.
gönenmek f. Mutlu olmak, mesut olmak, rahata ermek.
gönül is. 1. Yürekte bulunduğu varsayılan duygu kaynağı. 2. İstek, arzu. • **Gönül açmak;** insanın iç sıkıntısını gidermek. • **Gönül almak;** sevindirmek; hoşnut etmek; birinin kırgınlığını giderecek ve onun hoşlanacağı yolda davranışta bulunmak. • **Gönül bağlamak;** içten severek bağlanmak. • **Gönül darlığı;** iç sıkıntısı. • **Gönül kırmak;** önemsiz bir nedenle birini çok üzecek bir davranışta bulunmak. • **Gönül yarası;** bir kimseyi ömür boyunca üzen iç acısı. • **Gönülden çıkarmamak;** sevgisi azalmadan bir kimseyi hep hatırlamak. • **Gönülden ırak olmak;** sevilmekten yoksun kalmak, birinin kendisine beslediği sevgi yok olmak. • **Gönlü çekmek;** imrenip istemek. • **Gönlü geniş;** cömert. • **Gönlü kalmak;** elde edilemeyen bir istekten vazgeçmemek; darılmak, gücenmek. • **Gönlüne göre;**

tam istediği gibi. • **Gönlünü etmek**; isteksiz birini bir konuda razı etmek, hoşnut duruma gelmesini sağlamak. • **Gönlünü hoş etmek**; birinin dileğini yerine getirerek onu sevindirmek.

gönüllenmek f. Gönlü kırılmak, gücenmek.

gönüllü s. 1. Hiç yükümlü olmadığı halde, ağır ya da tehlikeli bir işi yapmayı kendi isteğiyle üstlenen kişi. 2. Pek istekli.

gönülsüz s. 1. Alçak gönüllü 2. İstemeyerek, gönlü olmadan yapılan.

gönye is. Dik açı çizmeye ve ölçmeye yarayan bir araç

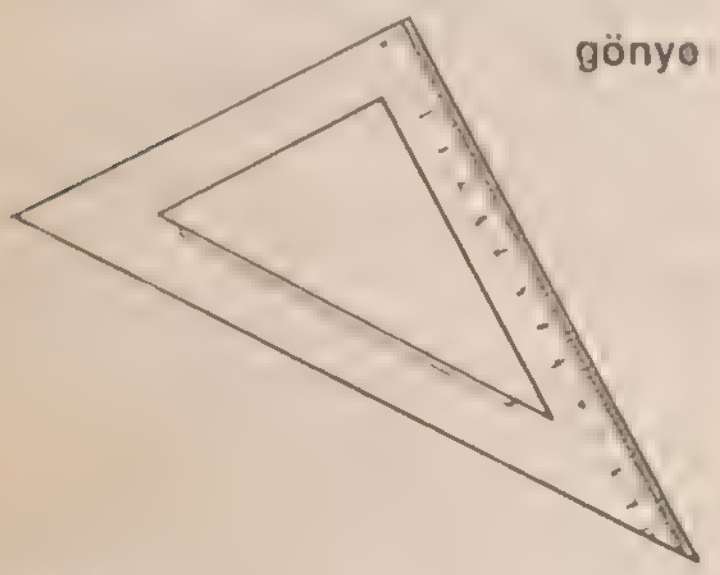

gönye

göre ed. 1. Uygun olarak, uyarınca, gereğince. 2. Bakılırsa, göz önünde tutulunca; nazaran. 3. Düşüncesince, sorulursa.

görece s. Kesin olmayıp kişiden kişiye, zamandan zamana, yerden yere değişebilen; değeri başka değerlere bağlı olan.

görenek is. Toplumda görülegeldiği üzere yapma alışkanlığı.

görev is. 1. Bir şeyin ya da bir canlının yapageldiği, kendinden beklenen eylem ya da iş. 2. Toplumda, üzerimize aldığımız, üstlendiğimiz mesleğin gereği olarak gördüğümüz iş; vazife.

görevlendirmek f. Birine bir görev vermek, görev göstermek.

görevli s. 1. Görevi olan, görev üstlenmiş olan. 2. Kamu kesiminde çalışan; memur.

görgü is. 1. Bir toplumda, kişilerin uyması gereken saygı ve incelik kuralları. 2. Bir kimsenin karşılaştığı ve kişiliği üzerinde olumlu etki yapan olgu. 3. Görmüş olma durumu.

görgüsüz s. Görgüsü olmayan kaba, toplumca benimsenmiş incelik kurallarına aykırı davranışlarda bulunan.

görkem is. Göz alıcı ve gösterişli olma durumu; ihtişam.

görkemli s. Göz alıcı ve gösterişli; muhteşem; ihtişamlı.

görmek f. 1. Gözle ve ışık yardımıyla algılamak. 2. Değerlendirmek, yargılamak. 3. Bir süre geçip yaşanılan zamana ermek. 4. Yapmak, etmek. 5. Etkileyici bir davranışla karşılaşmak. 6. Bir işlem uygulanmak. 7. Tanık olmak, tanık olduğu zamanı yaşamak, tanık olduğu olaya sahne olmak. • **Göreceği gelmek**; çok özlemek, görmeyi içten istemek. • **Görmüş geçirmiş**; görgülü; deneyimli; tecrübeli.

görmemiş s. Birdenbire ulaştığı iyi duruma uyamayıp görgüsüzce davranan (kimse); görgüsüz

görsel s. Görme ile ilgili.

görücü is. Evlenmek isteyen bir erkek için kızı görmek ve istemek üzere evine giden kimse. • **Görücüye çıkmak**; istenen kız, kendisini görmeye gelmiş görücüye görünmek.

görüm is. Görme yetisi.

görümce is. Bir kadına göre kocasının kızkardeşi.

görünmek f. 1. Görülür duru-

gelmek. 2. Kendini göstermek, ortaya çıkmak. 3. **Mec.** Azarlamak, paylamak.

görüntü is. 1. Gerçekte var olmadığı halde varmış gibi görünen şey. 2. Bir cismin, yansıma yoluyla bir optik aygıtında görünen biçimi; hayal.

görünüm is. Bir şeyin, dıştan bakıldığında görünen biçimi.

görünüş is. 1. Görünme biçimi. 2. Gerçeğe uygun olmayan dış görünüm.

görünüşte zf. Göründüğüne göre; inanmak gerekirse.

görüş is. 1. Görme biçimi. 2. **Mec.** Bir olay, varlık ya da düşünce üzerinde varılan yargı.

görüşmek f. 1. Buluşup konuşmak. 2. Dostluk, ahbaplık etmek. 3. Bir konu üzerinde karşılıklı görüş ileri sürüp tartışmak.

gösterge is. 1. Bir aygıtın işlemesiyle ilgili bazı ölçümlerin sonucunu kendiliğinden gösteren araç. 2. Bir durumu gösteren liste.

gösteri is. 1. İlgiyi, dikkati çekmek üzere bir topluluk önünde gösterilen hüner ya da oyun. 2. Birinin ya da bir topluluğun kendi duygusunu gösteren sözü ya da davranışı; nümayiş. 3. Sinema ya da tiyatroda oyun gösterme işi.

gösteriş is. Gösterme eylemi ya da biçimi. 2. Başkalarını aldatmak ya da kendisini beğendirmek için birinin yaptığı düzme davranış. 3. Göz alıcılık.

göstermek f. 1. Görmesini sağlamak, görmesine yol açmak. 2. Belirtmek, ortaya koymak. 3. Bir şeyin etkisi altında tutmak. 4. Kanıtla inandırmak. 5. Öğretmek. 6. Yapmasını söylemek. 7. Güzelliğini ortaya çıkarmak. 8. Görünmek. 9. Kötü bir harekete karşı ceza niteliğinde bir davranışta bulunmak.

göstermelik is. 1. Bir malın niteliğini gösteren parça; nümunelik; mostralık. 2. s. Gösteriş için yapılan. 3. s. İşe yaramayan.

götürmek f. 1. Bulunulan yerden başka yere taşımak. 2. Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek. 3. Öldürmek. 4. Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak. 5. Güvenlik görevlileri bir suçluyu yakalayıp sorgusu yapılmak üzere ilgililere teslim etmek.

götürü s. Tam hesap edilmeyip ortalama biçilen fiyatla değerlendirme yolu.

gövde is. 1. Bir şeyin asıl kısmı. 2. Hayvanlarda baş, ayak ve kuyruktan; ağaçlarda kök ve dallardan geri kalan kısım. 3. Vücut, beden. 4. Dilbilgisinde, yapım eki almış sözcüğün girdiği yapısal durum. • **Gövde gösterisi;** aynı savda olanların güçlerini göstermek amacıyla yaptıkları gösteri.

gövermek f. 1. Yeşermek. 2. Morarmak.

göyünmek f. Yanmak.

göz is. 1. Görme organı. 2. Görme ve bakma. 3. **Mec.** Bakış, görüş. 4. Delik. 5. Çekme, çekmecelerden her biri. 6. **Mec.** Sevgi, ilgi. 7. **Mec.** İstek, arzu. 8. Bölüm. • **Göz açamamak;** vakit ve fırsat bulamamak. • **Göz atmak;** şöyle bir bakıvermek. • **Göz dikmek;** bir şeyi ele geçirmek isteğine kapılmak. • **Göz hakkı;** görülüp de imrenilecek şeylerden görenlere verilen pay. • **Göz kulak olmak;** bir şeyin korunmasında dikkatli davranmak. • **Göz önünde tutmak;** dikkate almak, hesaba katmak. • **Göz yummak;** kusurları görmez-

likten gelmek. • **Gözden düşmek;** birinde önceden uyandırdığı sevgi ve ilgiyi yitirmek. • **Gözden geçirmek;** yoklamak, denetlemek. • **Gözden sürmeyi çekmek;** ustaca, kimseye sezdirmeden haksızlık yapmak. • **Göze almak;** gelebilecek her türlü zarar ve tehlikeyi önceden kabul etmek. • **Göze çarpmak;** bir bakışta dikkati üzerine çekmek. • **Göze girmek;** ilgi ve önem kazanmak. • **Gözleri kan çanağına dönmek;** gözleri kıpkırmızı olmak. • **Gözü açık gitmek;** muradına eremeden ölmek. • **Gözü ısırmak;** bir kimseyi bir yerden tanır gibi olmak. • **Gözü tutmak;** güvenmek, beğenmek. • **Gözünde tütmek;** çok özlemek. • **Gözünü daldan budaktan esirgememek;** olur olmaz tehlikelere aldırmamak. • **Gözünün üstünde kaşın var dememek;** birinin her davranışını hoş görmek, kusurlu olduğunu söylememek. • **Gözünün yaşına bakmamak;** hiç acımamak, merhamet etmemek.

gözaltı is. Güvenlik kuvvetlerince belli bir süre bir yerde alıkonulma; nezaret.

gözbağı is. 1. El çabukluğu ve ustalıkla, gerçekte olmayan bir şeyi oluyor gibi gösterme işi. 2. Aklı ve duyguları yanıltan neden.

gözbebeği is. 1. Gözde, irisin ortasında bulunan ve ışığın azlığına ya da çokluğuna göre büyüyüp küçülen delik. 2. **Mec.** Çok sevilen kimse

gözcü is. 1. Gözetleme işini yapan kimse. 2. Göz doktoru.

gözdağı is. Yola getirmek için yapılan korkutma gösterisi ve buna bağlı olarak verilen ceza. • **Gözdağı vermek;** yola getirmek üzere cezalandırıp korkutmak.

gözde is. 1. En çok sevilen, göze girmiş, kayırılan kimse. 2. Önemli birinin beğendiği kadın.

göze is. Bitki ve hayvanlarda dokuları yapan ince bir zar içinde protoplazma ve çekirdekten oluşmuş öğelerden her biri; hücre

gözenek is. 1. Delikli bir nesnenin deliklerinden her biri. 2. Canlı dokularda açık geçitlere verilen ad. 3. Bitkilerin yapraklarında bulunan, solunumlarını ve terlemelerini sağlayan çok küçük deliklerin her biri.

gözetlemek f. Kendisini gizleyerek birine ya da bir nesneye bakmak.

gözetmek f. 1. Korumak, bakmak. 2. Önem vermek, aynı tutmak. 3. Kollamak, beklemek.

gözlem is. Bir şeyi iyi anlamak için onun kendi kendine ortaya çıkan türlü belirtilerini gözden geçirmek işi; müşahede.

gözleme is. Saçta ya da yağda kızartılarak yapılan yassıca, tatlı ya da tuzlu bir hamur işi

gözlemek f. 1. Olması tasarlanan bir şeyi ya da gelmesi istenen bir kimseyi beklemek. 2. İncelemek, araştırmak. 3. Gizlice bakmak; gözetlemek.

gözlemevi is. İçine gökbilimle ilgili aygıtlar yerleştirilmiş binalar ve bunlarla gözlem yapılan yer; rasathane; observatuvar

gözlük is. 1. Gözleri iyi görenlerin daha iyi görmelerini sağlayan ya da gözleri korumaya yarayan, çerçeveli camdan araç. Atların ürkmelerini önlemek için başlığın iki yanına takılan çerçeve. • **Gözlük takmak;** arga görmek, dikkat etmek

gözpınarı is. Gözün burun tarafındaki ucu.
göztaşı is. Kimi göz, deri ve bitki hastalıklarına karşı kullanılan kimyada bakır sulfatı denilen koyuca mavi renkte zehirli bir tuz.
gözükmek f. Görünmek.
grafik is. (Yun.) Bir olayın çeşitli durumlarını göstermeye ya da birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan çizgilerden oluşmuş şekil; çizge.
grafit is. (Yun.) Kurşunkalemi ve kimi aygıt parçalarının yapımında kullanılan bir çeşit doğal karbon.
gram is. (Yun.) Kilogramın binde biri.
gramaj is. Belirlenmiş ağırlık ölçüsü, gram.
gramer is. (Fr.) Dilbilgisi.
gramofon is. (Yun.) Plak üzerine alınmış sesleri yineleyen, mekanik güçle çalışan aygıt.
granit is. (Fr.) Türlü renkte olan çok sert bir çeşit taş. • **Granit gibi; mec.** çok güçlü, dayanıklı, sağlam.
gravür is. (Fr.) **1.** Sertçe bir düzey kazılarak yapılan resim. **2.** Kazınmış ve taşbasması bir zeminden çekilen resim.
gravyer is. Bir çeşit peynir.
Grek is. Eski çağda Yunan ya da Yunanlı.
grekoromen is. (Fr.) Belden aşağısına, yüze, boğaza dokunmamak gibi kurallara göre yapılan güreş.
grev is. (Fr.) İş bırakımı.
greyder is. (İng.) Toprak kazmak, bir yerdeki toprak yığınını başka tarafa aktarmak için kullanılan vinçli, motorlu taşıt.
greyfurt is. (İng.) Turunçgillerden, bahçelerde yetiştirilen bir ağaç ve bunun portakaldan daha iri, acımsı, sulu meyvesi.
gri s. Açık kurşunrengi, külrengi.
grip is. (Fr.) Nezle, kırıklık ve ateşle birlikte görünen, bulaşıcı hastalık.
grizu is. (Fr.) Kömür ocaklarında normal sıcaklık ve basınçta açığa çıkan ve hemen hemen saf metandan oluşan, kolayca tutuşup patlayan gaz.
grosa is. (İtl.) On iki düzine.
grup is. (Fr.) **1.** Aynı yerde bulunan kimse ve nesnelerin oluşturduğu bütün. **2. Mec.** Görüşleri, çıkarları bir olan kimselerin bütünü. **3.** Ortak özellikleri olan varlıkların, nesnelerin bütünü. **4.** Belli görevi üstlenmiş kimselerin bulunduğu küme.
guatr is. (Fr.) Kalkanbezinin aşırı büyümesiyle belirgin hastalık.
gudde is. (Ar.) Bez, beze.
gudubet s. Yüzüne bakılamayacak kadar sevimsiz ve çirkin.
guguk is. **1.** Başka kuşların yuvasına yumurtlayarak yavrularının bakımını onlara gördüren, böcekçil bir kuş. **2.** Çocukların, birisini kızdırmak ya da birisiyle alay etmek için çıkardıkları ses. • **Guguk gibi kalmak;** yalnız başına kalmak, çevresinde hiç kimse kalmamak.
gurbet is. (Ar.) Doğup büyünülen yerin dışında kalan yer. • **Gurbete düşmek;** aile ocağından, kendi öz yurdundan uzak bir yere gitmek.
gurbetçi is. Geçimini gurbet ellerde sağlayan kimse.
guruldamak f. Karın boşluğu ya da bağırsaklar gur gur diye ses çıkarmak.
gurup is. (Ar.) Güneşin kavuşması, günbatımı.

gurur is. (Ar.) 1. Kendini beğenme, büyüklenme. 2. Övünme, kurum. • **Gurur gelmek;** kurumlanmak. • **Gururunu okşamak;** birinin kişiliğine değer vermek.

gururlanmak f. Gurur duymak, böbürlenmek, büyüklenmek, övünmek.

gusül is. (Ar.) Boy abdesti.

guvaş is. (İtl.) Bir çeşit zamklı suluboya ve bu boya ile yapılan resim.

gübre is. (Yun.) Verimini artırmak için toprağa karıştırılan hayvan dışkısı ya da bitkisel ve kimyasal madde

gübrelemek f. Toprağa gübre dökmek.

gücendirmek f. Gönlünü kırmak, incitmek; gücenmesine yol açmak.

gücenik s. Gücenmiş.

gücenmek f. Bir davranışından ya da sözünden etkilenerek birine darılmak.

gücük s. 1. Kısa. 2. Kuyruksuz.

güç s. 1. Yapılması zor, kolay olmayan, çetin. 2. Büyük çabalar isteyen. 3. Sıkıntılı, endişe veren.

güç is. 1. Bir olaya yol açan her türlü devinim. 2. Dinginliği devime ya da devimi dinginliğe çeviren etken, direnci kıran ya da direnç doğuran özellik. 3. Önem, amaca varmayı sağlayan özellik, etkileyiş. • **Gücü yetmek;** gücü üstün gelmek; iş başarabilecek güçte olmak.

güçbela zf. (Tr. ve Ar.) Zorlukla, güçlük çekerek.

güçlenmek f. Güçlü duruma gelmek.

güçleştirmek f. Güç duruma getirmek, zorlaştırmak

güçlü s. 1. Güç olan, zorlu, dayanıklı. 2. Mec. Sözü geçer; forslu.

güçlük is. 1. Güç olma durumu, zorluk. 2. Ağır ve yorucu emek. • **Güçlük çıkarmak;** bir şeyin olmasını engelleyici nedenler ileri sürmek.

güderi is. 1. Geyik derisinden yapılmış, yumuşak ve mat meşin 2. s. Bu meşinden yapılmış (şey).

güdük s. 1. Eksik yanı bulunan. 2. Kuyruğu kesik ya da kopmuş. • **Güdük kalmak;** büyüyememek, küçük kalmak; bitmemiş, sonuç vermemiş durumda olmak

güdüm is. Yönetme, gütme işi

güdümlü s 1. Güdülebilen, yönetilebilen. 2. Belli bir ereğe göre yapılan.

güfte is. (Far.) Müzik yapıtlarının sözleri; beste sözü.

güğüm is. Yandan kulplu, boynu uzun, bakırdan yapılma su kabı.

güherçile is. (Far.) Tanımda gübre, hekimlikte ilaç olarak kullanılan; barut yapımında yararlanılan kimyasal bileşik; potasyum nitrat.

gül is. (Far.) Gülgillerin örneği olan ağaçsı bitki ve bunun çiçeği. • **Gül gibi bakmak;** sıkıntısız geçimini sağlamak; iyi, temiz bakmak • **Gül gibi geçinmek;** çok iyi anlaşıp geçinmek; olanaklar pek iyi olmasa bile rahat ve sıkıntısız yaşamak.

gülabdan is. (Far.) İçine, serpilmek üzere gülsuyu konan kap

gülbeşeker is. (Far.) Gül ile yapılan bir çeşit reçel.

güldürü is. İnsanların, olayların durumların gülünç yönlerini ortaya koyan tiyatro yapıtı; komedi

güleç s. Her zaman gülümseyen.
güllstan is. (Far.) Gül bahçesi.
gülkurusu s. Kurutulmuş pembe gül renginde olan.
güllabi, güllabici is. Eskiden akıl hastanelerindeki hademelere verilen ad. • **Güllabicilik etmek;** birinin şımarık ve taşkın davranışlarına katlanıp durmak.
güllaç is. (Far. ve Tr.) **1.** Nişastadan yapılan incecik kuru yufka. **2.** Bu yufkadan yapılan tatlı. **3.** Kimi toz halindeki ilaçların kolayca yutulabilmesi için içine konuldukları nişastadan kap.
gülle is. (Far.) **1.** Top mermisi. **2.** Sporda yarışmacıların ileri atmaya çalıştıkları madensel küre. • **Gülle gibi;** çok ağır.

gülle

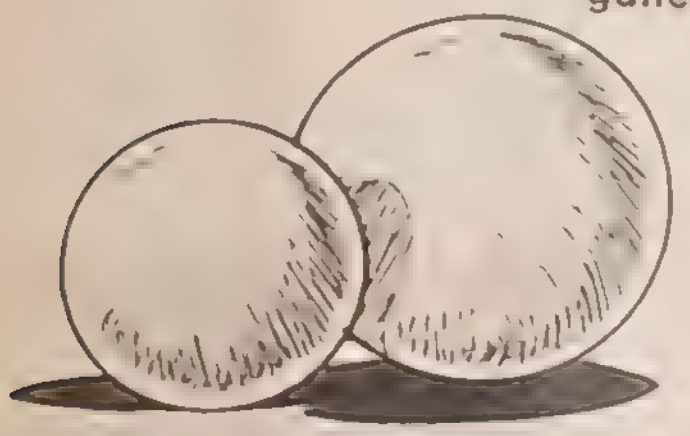

güllük is. (Far. ve Tr.) Gül tarlası, gülü çok olan yer. • **Güllük güllistanlık;** bolluk içinde, kavgasız ve rahat bir yaşam sürülen yer.

gülmek f. **1.** Bir olgunun hoşa gittiğini belirtecek biçimde sesler çıkararak duygusunu açığa vurmak. **2.** Biriyle alay etmek. **3.** Hoşça vakit geçirmek, eğlenmek. • **Güle güle;** uğurlanan birisine ya da, yeni bir şey almış olan kimseye söylenen iyi dilek sözü. • **Güle oynaya;** sevinerek, neşe ile. • **Güler yüz;** karşısındakinin hoşuna gidecek yolda okşayıcı davranış. • **Gülmekten kırılmak;** aşırı derecede ve sarsıla sarsıla gülmek. • **Gülüp geçmek;** önemsememek, umursamamak, üzerinde durmamak
gülsuyu is. (Fr. ve Tr.) Güllerin imbikten süzülmesiyle elde edilen hoş kokulu su.
gülümsemek f. Hafifçe gülmek, güler gibi olmak.
gülünç s. Gülünecek, alay edilecek durumda olan.
gülyağı is. Güllerin imbikten çekilmesi sırasında gülsuyunun üzerinde toplanan kokulu yağ.
güm is. Yankılı gürültüyü taklit yoluyla anlatan söz. • **Güme gitmek;** boşa gitmek; yaşamak olasılığı olduğu halde ölmek, boşu boşuna ölmek.
gümbür gümbür zf. Büyük bir gürültü ile.
gümeç is. Bal peteğini oluşturan altı köşeli gözeneklerden her biri.
gümlemek f. **1.** Güm diye ses çıkarmak. **2. Mec.** Beklenmedik bir zamanda ansızın ölmek ya da yok olmak
gümrah s. (Far.) (Bir yerden çıkan şeyler için) Bol, sık, çok.
gümrük is. (Yun.) **1.** Bir ülkeye dış ülkelerden giren ya da bir ülkeden dış ülkelere çıkarılan eşyanın kontrolunu yapan devlet örgütü. **2.** Bu örgütün, söz konusu eşyalardan belli yasalara göre aldığı vergi; gümrük resmi; gümrük vergisi. • **Gümrükten mal kaçırır gibi;** gereksiz yere telaş ederek.
gümrükçü is. **1.** Gümrük görevlisi. **2.** Kamu görevlisi olmayıp belli bir ücret karşılığında, gümrükten mal çıkarma işini yürüten kimse; gümrük komisyoncusu.

gümüş is. Beyazımsı gri renkte, parlak, kolay işlenebilen, oksitlenmeyen değerli maden.

gümüşî s. Gümüş renginde olan

gümüşlemek f. Üzerini gümüşle kaplamak ya da süslemek.

gün is. 1. Güneş. 2. Gündüz. 3. Dünyanın kendi ekseni çevresinde bir kez dönmesiyle geçen zaman parçası. 4. Güneşin yeryüzüne saçtığı ışık. 5. İçinde bulunulan, yaşanılan zaman. 6. Sıra, zaman. 7. Ev hanımlarının kabul günü. • **Gün ağarmak;** tanyeri aydınlanmak, ortalık ışımaya başlamak. • **Gün almak;** bir yerden, bir konuyla ilgili olarak, önceden kendisi için belli bir gün ayırtmak. • **Gün bugün;** tam sırası, fırsat bu fırsat. • **Gün doğmak;** sabah olmak; ummadığı bir duruma erişmek; eline beklenmedik bir fırsat geçmek. • **Gün günden;** her gün biraz daha. • **Günleri sayılı;** ölümü ya da gideceği günleri yaklaşmış (kimse). • **Gününü göstermek;** cezasını vermek. • **Gününü gün etmek;** zamanını zevk ve eğlence içinde geçirmek.

günah is. (Far.) 1. Dince yasaklanan davranış. 2. Vicdanı rahatsız eden suç. • **Günah benden gitti;** ben üzerime düşeni yaptım, bundan böyle sorumluluk kabul etmem. • **Günaha sokmak;** karşısındakinin günah işlemesine yol açacak kötü bir davranışta bulunmak. • **Günahını almak;** suçu olmadığı halde birisi hakkında kötü düşünmek; günahını girmek.

günahkâr s. (Far.) Günah işlemiş, günaha girmiş (kimse).

günaşırı zf. Bir gün ara ile, iki günde bir.

günaydın ün. "Gününüz aydın olsun" anlamında iyi dilek sözünün kısaltılmış biçimi.

günbatımı is. Güneşin gurup etme zamanı; gurup vakti.

günbatısı is. 1. Güneşin kavuştuğu, battı yön; batı. 2. Bu yönden esen rüzgâr.

günce is. Günü gününe tutulan anı; günlük.

güncel s. Günün konusu olan, şimdiki, bugünkü; aktüel.

güncellik is. Güncel olma durumu; aktüalite.

gündelik is. 1. Her günkü, her gün olan. 2. Her gün yayımlanan, günlük. 3. Gün hesabıyla ya da her gün ödenen para.

gündem is. Bir kurul toplantısında görüşülecek konuların listesi. • **Gündeme getirmek;** görüşülmesi dileğiyle bir konuyu ortaya atmak.

gündoğusu is. 1. Güneşin doğduğu yön; doğu. 2. Bu yönden esen rüzgâr.

gündönümü is. Gece ile gündüzün eşit olduğu gün.

gündüz is. 1. Günün sabahtan akşama dek süren aydınlık vakti. 2. zf. Gündüz vaktinde. • **Gündüz gözüyle;** gündüzün, gündüz vakti iyice görerek. • **Gündüz külahlı gece silahlı;** iyi bir insan görünümü uyandırdığı halde gerçekten öyle olmayan kimse.

gündüzcü is. 1. Gündüz çalışan görevli. 2. Gündüz öğretim yapılan bir kurumda okuyan öğrenci.

gündüzlü s. 1. Yatılı olmayan gündüzcü (öğrenci). 2. Yatılı öğrencisi olmayan (okul).

günebakan is. Ayçiçeği

güneş is. 1. Gezegenlere ışık ve ısı veren büyük gökcismi. 2. Bu gökcisminin yaydığı ışık ve ısı. • **Güneş açmak**; güneş, bulutlardan sıyrılıp görünmek. • **Güneş almak**; (ya da **güneş görmek**), güneş ışınlarıyla aydınlanacak durumda olmak. • **Güneş çarpmak**; sıcak bir havada uzunca süre güneş altında kalmaktan hasta olmak. • **Güneşin altında**; güneşin yakıcı ışıkları altında.

güneşlemek, güneşlenmek; f. Güneş ışınlarından vücudun yararlanmasını sağlamak.

güneşlik is. 1. Güneş ışınlarının yakıcı etkisinden korunmak için kullanılan perde; şemsiye. 2. Güneş gören, güneş ışınlarını alan (yer).

güney is. ve s. 1. Dört ana yönden biri olup solunu doğuya, sağını batıya veren kimsenin karşısına düşen yön. 2. Gün ışığı gören yer.

güneybatı is. Güney ile batı arasında kalan ara yön.

güneydoğu is. Güney ile doğu arasında kalan ara yön.

günlük is. Günce.

günlük is. Tütsü için kullanılan bir çeşit sakız ağacı.

günlük s. 1. O günkü. 2. Üzerinden ..... gün geçmiş ya da geçecek. 3. Gündelik, her gün olan. • **Günlük güneşlik**; açık, aydınlık, iç açıcı.

günübirlik s. Aynı gün içinde, aynı günde gidip dönmek üzere; günübirliğine.

güpegündüz zf. Ortalık iyice aydınlıkken, iyice gündüz iken.

gür s. Bol ve güçlü olarak çıkan ya da fışkıran.

gürbüz s. Sağlam, iyi gelişmiş, iri ve sağlıklı.

Gürcü öz. is. Gürcistan halkından ya da bu halkın geldiği soydan olan kimse.

güreş is. İki kişinin yaptığı, uygun kurallara göre birbirinin sırtını yere getirmeye çalıştığı bir spor. • **Güreş tutmak**; güreşmek.

güreşçi is. Güreş yapan, güreşen kimse; pehlivan.

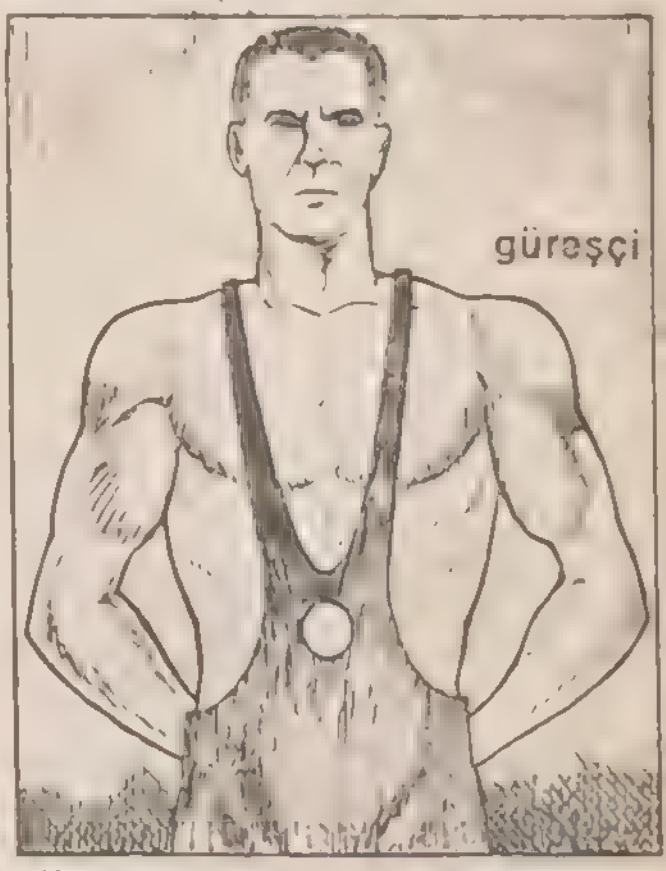
güreşçi

gürgen is. Kerestesi değerli bir orman ağacı.

gürlemek f. 1. Kalın ve gür ses çıkarmak. 2. **Mec.** Kızgınlık anında birden bağırmak. 3. **Mec.** Ölmek, yok olmak.

gürlemek f. (Ağaç) Gelişip büyümek.

gürlük is. 1. Gür olma durumu. 2. Verimlilik, bolluk, bereket.

güruh is. (Far.) Hoşa gitmeyen, rahatsızlık veren kimselerin oluşturduğu topluluk.

gürüldemek f. Gürül gürül ses çıkarmak, gürlemek.

gürültü is. 1. Düzensiz, karmakarışık, rahatsız edici seslerin to-

pu. **2. Mec.** Karışıklık, kavga. • **Gürültüye gelmek;** karışıklığa gelerek dikkat çekmemek. • **Gürültüye pabuç bırakmamak;** başkalarının korkutmalarına aldırış etmeyip bildiğine göre hareket etmek.

gürz is. (Far.) Eskiden savaşlarda kullanılan ağır topuz.

gürz

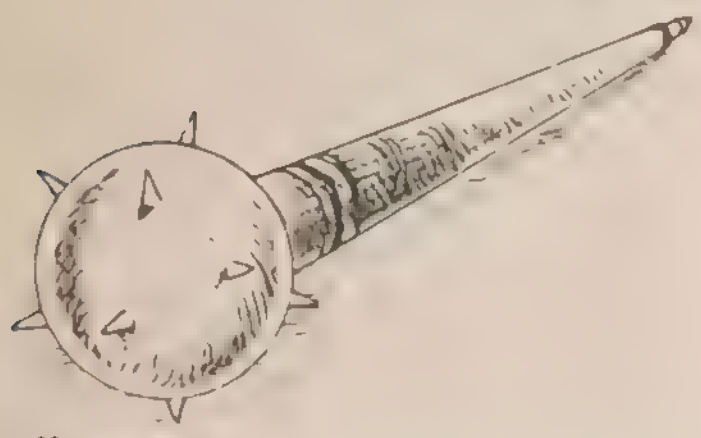

gütmek f. 1. Hayvan ya da hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek. **2.** Yönetmek, sürmek; sevk ve idare etmek. **3. Mec.** Bir duygu, düşünce ya da ilkeye gönülden bağlanıp gerçekleşmesine çalışmak.

güveç is. Kurtçuğu, yünlü kumaş, deri, yapağı yiyen pulkanatlı bir böcek.

güveç is. **1.** İçinde yemek pişirilen toprak kap. **2.** Bu kapta pişirilen yemek.

güvelenmek f. Güveler tarafından yenilmek, didik didik edilmiş olmak.

güven is. **1.** Bir şeyden beklenilen niteliğe inanıp ona göre davranma; itimat. **2.** Emniyet. **3.** Yüreklilik, cesaret. • **Güven beslemek;** güven duymak. • **Güvenini kazanmak;** birisinin güven duygusunu elde etmek.

güvence is. Güven sağlayan şey; teminat.

güvenç is. Güven.

güvenlik is. Güven duyma durumu, tehlike bulunmama durumu.

güvenmek f. Güven beslemek, güveni olmak. • **Güvendiği dağlara kar yağmak;** güvendiği kimseden ya da şeyden beklediği iyiliği görememek.

güvenoyu is. İşbaşında bulunan hükümetin tutumunu değerlendirmek için meclisçe verilen oy.

güvercin is. Birçok çeşidi evcilleşmiş bulunan, hızlı ve uzunca bir süre uçabildiği için haberleşmede de kendisinden yararlanılan kuş.

güvercin

güvercinlik is. Güvercin yetiştirilmek üzere hazırlanan, içinde bol sayıda güvercin barınan yer

güverte is. (İtl.) Gemide ambar ve kamaraların üstünde bulunan yer.

güvey is. **1.** Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad. **2.** Bir kızın ailesindeki büyüklere göre o kızın kocası, damat. • **Güvey girmek;** evlenmek.

güvez s. Mora çalar kırmızı

güya zf. (Far.) Sözde, sözümona, sanki.

güz is. Yaz ile kış arasındaki mevsim; sonbahar.

güzel s. **1.** Hoşa giderek hayranlık uyandıran. **2.** İyi. **3.** Pek iyi, doğru.

güzelleme is. 1. Halk edebiyatında, güzelliğe övgü niteliğinde koşma türü. 2. Şen, sevinçli duyguları anlatan türkülerin özel ezgisi.
güzelleşmek f. Güzel bir duruma gelmek.
güzellik is. 1. Güzel olma durumu. 2. Okşayıcı söz ya da davranış. 3. Kimi durumlarda "Nasılsın?", "Ne haber?", "Ne var ne yok?" sorularına verilen karşılık sözü.
güzergâh is. (Far.) 1. Yol üstü. 2. Yol boyu.
güzide s. (Far.) Seçkin, seçme, seçilme.
güzlemek f. Güzü bir yerde geçirmek.
güzün zf. Güz mevsiminde.

Ğ

ğ, Ğ is. 1. Türk alfabesinin dokuzuncu harfi. 2. Yumuşak, sürekli ünsüz.

H

h, H is. 1. Türk alfabesinin onuncu harfi. 2. Sürekli, sert ünsüz.
ha ün. 1. İstek uyandırma sözü. 2. Dikkat çekme sözü. 3. Şaşma bildiren söz. 4. Bir şeyin birden hatıra geldiğini ya da kavrandığını anlatan söz. 5. İki kez kullanıldığında eşitlik anlamı veren söz. 6. Soru ilgeci gibi kullanılan söz. • **Ha bugün ha yarın;** neredeyse, kısa bir sürede. • **Ha şunu bileydin;** bunu çoktan anlaman gerekirdi.

hababam zf. 1. Durmamacasına, sürekli olarak. 2. ön. Biraz daha. • **Hababam sınıfı**; ders çalışmayan, yaramazlığıyla tanınmış öğrencilerin toplandığı sınıf.
habbe is. (Ar.) Tahıl tanesi. • **Habbeyi kubbe yapmak**; küçük ve önemsiz bir şeyi büyükmüş gibi göstermek, abartmak.
haber is. (Ar.) 1. Duyurulmak üzere, olmuş ya da olacak bir olayla ilgili olarak elde edilen bilgi. 2. Bilgi. • **Haber çıkmamak**; beklenilen bilgi gelmemek. • **Haber uçurmak**; gizlice ve hemen anında haber göndermek.
haberdar is. (Ar. ve Far.) Haberi, bilgisi olan.
haberleşmek f. Karşılıklı haber alıp vermek.
habeş s. Derisinin rengi çok koyu olan (kimse).
Habeş, Habeşî öz. is (Ar.) Etiyopyalı, Habeşistanlı.
habire zf. Durmadan, ara vermeden.
habis s. (Ar.) 1. Kötü. 2. Tehlikeli.
hac is. (Ar.) 1. Din bakımından kutsal sayılan bir yeri ziyaret. 2. Kurban bayramına denk gelen günlerde Müslümanların Mekke'ye gidip Kâbe'yi ziyaret etmeleri ve tavaf etmeleri.
hacamat is. (Ar.) Vücudun bir yerini çizip boynuz, bardak ya da şişe oturtarak oradan kan alma işlemi.
hacamatlamak f. 1. Hacamat etmek, hacamat yapmak. 2. **argo**. Bıçaklamak.
haccetmek f. (Ar. ve Tr.) Hac sırasında Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmek.
hacet is. (Ar.) 1. Gerek, gereklik. 2. Tanrı'dan ya da kutsal sayılan bir kimseden dilenen dilek. 3. Küçük ya da büyük aptes. • **Hacet kalmamak**; gereği olmamak. • **Hacetini yapmak**; aptestini etmek.
hacı is. (Ar.) Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş kişi. • **Hacı ağa**; büyük kente taşradan gelip gösteriş yaparak para yiyen kimse. • **Hacısı hocası**; herkes, kim varsa hepsi.
hacıbaba is. Leyleklere halk tarafından verilen ad.
hacıyağı is. Hacıların süründüğü ağır bir koku.
hacıyatmaz is. 1. Nasıl bırakılırsa bırakılsın dibindeki ağırlık dolayısıyla hep dik bir durum alan oyuncak. 2. **Mec.** Güç durumlardan sıyrılmasını bilen kimse.
hacim is. (Ar.) Bir cismin uzayda doldurduğu boşluk; oylum; cinm.
hacimli s. Göz dolduracak büyüklükte, çok yer kaplayacak nitelikte.
Hacivat öz. is. Karagöz oyununda, kendini halktan üstün görme, bilgiçlik taslama, kitap dili kullanma gibi özentileri bulunan kişilerin simgesi olan tip.

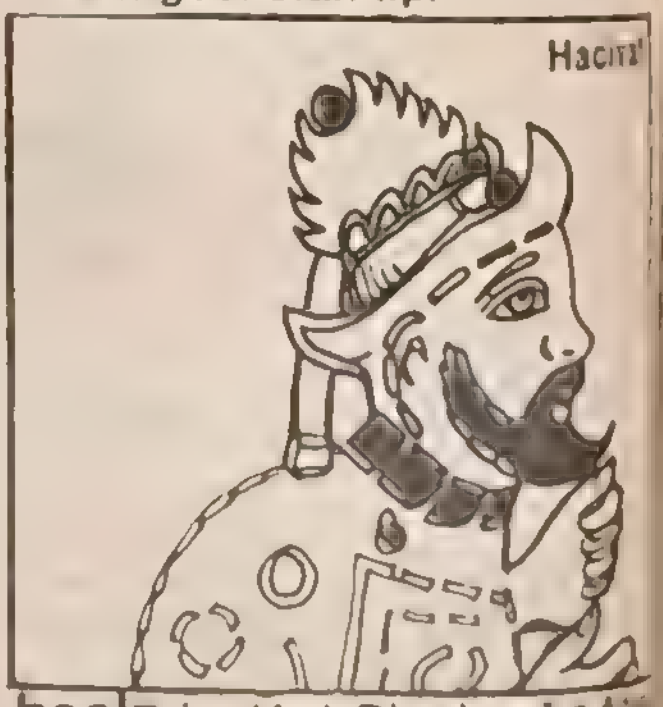

hacız is. (Ar.) Bir alacağın ödenmesi için borçlunun parasına, malına ya da malına icra dairesince el konulması.

haczetmek f. Haciz koymak.
haç is. (Erm.) Hıristiyanlığın simgesi sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan şekil. • **Haç çıkarma;** Hıristiyanların sağ ellerini alın, karın, iki koltuk ve göğüs hizasına götürerek haç işareti canlandırır gibi tapınmaları.
had is. (Ar.) Aşama, derece, sınır. • **Haddi hesabı yok;** pek çok; sınırı, ölçüsü yok. • **Haddine mi düşmüş;** yapmaya yetkisi ya da yeteneği yok. • **Haddinden fazla;** gereğinden çok, pek aşırı. • **Haddini bilmek;** kendi değer ve yeteneğini olduğundan üstün görmemek.
hadde is. (Ar.) Madenleri tel durumuna getirmeye yarayan aygıt. • **Haddeden geçirmek;** uzun uzadıya incelemek.
hademe is. (Ar.) İşyerlerinde temizlik ve ayak işlerine bakan görevli.
hadımağası is. (Ar ve Tr.) Eskiden Osmanlı saraylarında ve büyük konaklarda haremle selamlık arasında hizmet gören hadım köle.
hadis is. (Ar.) 1. Hz. Muhammet'in düstur değeri taşıyan sözleri. 2. Bu sözleri inceleyen bilim.
hadise is. (Ar.) Olay.
hadiseli s. (Ar. ve tr.) Tatsız olaylarla geçen (toplantı, gösteri vb.)
hafakan is. (Ar.) Sıkıntı, çarpıntı, yürek oynaması. • **Hafakanlar basmak, (Hafakanlar boğmak);** çok sıkılmak, bunalmak.
hafız is. (Ar.) 1. Kur'an'ı baştan sona ezbere bilen ve okuyabilen kimse. 2. **argo.** Ezberci.
hafıza is. Ar. Öğrenilenleri akılda tutma yetisi; bellek. • **Hafızasını kaybetmek;** önceden olmuş şeyleri büsbütün unutmuş duruma gelmek.
hafızlamak f. **argo.** 1. Derse çok çalışmak, ezberlercesine çalışmak. 2. **argo.** İneklemek.
hafif s. Ar. 1. Ağırlığı az olan. 2. Kalınlığı ya da yoğunluğu az olan. 3. Güç ya da yorucu olmayan. 4. Ağırbaşlı olmayan. 5. Etkisi ya da gücü az olan. 6. Önemsiz, önemi olmayan. • **Hafif atlatmak;** kötü bir durumdan çok az bir zararla kurtulmak. • **Hafif giyinmek;** az ve ince giyinmek. • **Hafif tertip;** aşırılığa kaçmadan. • **Hafiften almak;** bir davranış karşısında yumuşak ve yatıştırıcı bir tutum takınmak; önemsiz bulup üzerine düşmemek, gereğince ilgilenmemek.
hafiflemek f. 1. Herhangi bir nedenle eski ağırlığını yitirmek. 2. Etkisini yitirmek, gücü kalmamak. 3. Rahat etmek, ferahlamak.
hafifmeşrep s. (Ar.) Yaşayışı, içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışına uymayan.
hafifsemek f. Önemsiz bulmak, değer vermemek.
hafiften zf. Hafifçe, belli belirsiz, yavaş yavaş.
hafiye is. (Ar.) Özel ve gizli soruşturmalarla edindiği bilgileri ilgililere ileten kimse.
hafriyat is. (Ar.) Toprağı kazma işlemi; kazı.
hafta is. (Far.) Birbiri ardınca gelen yedi günlük zaman birimi. • **Hafta sekiz gün dokuz;** tedirgin edercesine sık sık.
haftalık s. 1. Haftada bir kez yapılan. 2. Haftada bir kez çıkan, yayımlanan. 3. ..... hafta süren. 4. Haftada bir ödenen para.
haftalıkçı s. Ücretini haftadan haftaya alan (kimse).

haftaym is. (İng.) Sporda iki devreli karşılaşmalarda devrelerden her biri.
hah ün. Olması istenen ya da beklenen bir şey olur olmaz duyulan sevinci ya da onama duygusunu anlatan söz
haham is. (İbr.) Musevi din adamı.
hahambaşı is. (İbr. ve Tr.) Musevi topluluğun dinsel başkanı.
hain s. (Ar.) 1. Hıyanet eden. 2. Zarar vermekten, üzmekten, kötülük etmekten hoşlanan (kimse). 3. Kimi vakıt, sitemli bir seslenme sözü. 4. Kötü niyetle.
hainleşmek f. Haince davranır olmak.
Hak öz. is. (Ar.) Tanrı'nın adlarından biri. • **Hak getire;** yoktur, bulunmaz, ne arar. • **Hakkın rahmetine kavuşmak;** ölmek.
hak is. (Ar.) 1. Tüze, adalet. 2. Tüzenin, törenin gerektirdiği ya da kişiye tanıdığı şey. 3. Gerçek ve doğru olan şey. 4. Geçmiş ve harcanmış emek. 5. Emek karşılığı ücret. 6. Pay. • **Hak etmek;** yaptığı bir iş dolayısıyla bir şeye hak kazanmak. • **Hak kazanmak;** emeğinin karşılığını alabilecek duruma gelmek. • **Hak vermek;** birinin davasını, savını doğru bulmak. • **Hak yemek;** başkalarının hakkını vermemek. • **Hakkı geçmek;** birinin payından başkası almış olmak; birinde ya da bir şeyde emeği olmak. • **Hakkından gelmek;** güç bir işi başarı ile sonuçlandırmak; yenmek; öç almak, cezasını vermek. • **Hakkını vermek;** gereğini tam olarak yerine getirmek; çalışmasının karşılığını gereğince değerlendirmek.
hak is. (Ar.) Maden, ağaç, taş üzerine elle yazı ya da şekil oyma.
hâk is. (Far.) Toprdak. • **Hâk ile yeksan etmek;** yıkıp yerle bir etmek
hakan is. Eski Türk imparatorlarına verilen san
hakaret is. (Ar.) Onur kırma, küçültücü söz ya da davranış. • **Hakarete uğramak;** aşağılanmak, hakaret görmek, onuru kırılmak
hakça zf. Doğrulukla.
hakçası zf. Doğrusu, doğru olanı.
hakem is. (Ar.) 1. Spor yarışmalarını yöneten görevli. 2. Aralarındaki anlaşmazlığı çözmesi için iki tarafın başvurduğu ve karar verme yetkisi tanıdığı bilirkişi, yargıcı
hakikat is. (Ar.) 1. Bir şeyin doğrusu, gerçek. 2. Gerçeklik. 3. zf Gerçekten.
hakikaten zf. (Ar.) Gerçekten, sahiden
hakikatli s. bağlılığını ve yakınlığını her zaman sürekli gösteren, vefalı; vefakâr.
hakiki s. (Ar.) 1. Gerçek. 2. Nitelik ve nicelik bakımından gerçek olan, sahte olmayan.
hakim is. ve s. (Ar.) 1. Buyruğunu yürüten; egemen. 2. Yargıç 3. Başta gelen, baskın çıkan 4. Bir görünümü yüksekten en iyi gören.
hakimiyet is. (Ar.) Egemenlik.
hakir s. Aşağılanan hor görülen, horlanan. • **Hakir görmek;** önem vermemek, aşağılamak, hor görmek, küçültücü gözle bakmak.
hakkâk is. (Ar.) Ağaç, maden ya da taş üzerine oymalar yapan usta, oymacı, oyma ustası.
hakkaniyet is. (Ar.) Hak ve adalete uygunluk.
hakketmek f. (Ar. ve Tr.) Ağaç, maden ya da taş üzerine yazı ya

da şekil oymak.
haklamak f. (Ar. ve Tr.) 1. Bozmak, perişan etmek, kırmak. 2. Yıpratıp bitirmek.
haklı s. 1. Hakka uygun, doğru, yerinde. 2. Davası, savı ya da davranışı yerinde olan (kimse). • **Haklı bulmak;** (birinin) savını doğru bulmak, yerinde görmek. • **Haklı çıkmak;** davasında, savında, davranışında haklı olduğu anlaşılmak. • **Haklı olmak;** davası, savı ya da davranışı adalete, kurallara, ilkelere uygun olmak
haksever s. Doğru bildiğinden yana davranan; doğruyu tutan, savunan.
haksız s. 1. Hakka uygun olmayan. 2. Davası, savı ya da davranışı doğru olmayan (kimse).
hakşinas s. (Ar. ve Far.) Haktan yana davranan, haktanır.
haktanır s. (Ar. ve Tr.) Herkesin hakkına saygı gösteren.
hal is. (Ar.) 1. Bir şeyin içinde bulunduğu koşulların ya da taşıdığı niteliklerin tümü; durum; vaziyet. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Şimdiki zaman. 4. Güç, takat. 5. **Mec.** Kötü durum • **Hal hatır sormak;** "Nasılsınız?" demek, böyle diyerek birinin gönlünü etmek. • **Halden anlamak;** bir kimsenin içinde bulunduğu güçlüğü anlayıp ona kolaylık ve anlayış gösterecek yolda davranmak. • **Hale yola koymak;** düzenlemek, istenilen duruma getirmek. • **Hali duman;** kötü durumda. • **Hali harap;** bitkin, perişan, kötü durumda. • **Hali vakti yerinde;** paraca iyi durumda, gelir iyi, zengince • **Haline bakmamak;** kendisinin ne durumda olduğunu bilmemek. • **Haline köpekler gülmek;** pek kötü duruma düşmek.
hal is. (Fr.) Üstü kapalı pazaryeri

hal is. (Ar.) 1. Eritme. 2. Çözme.
hal is. (Ar.) Tahttan indirme.
hal is. (Ar.) Vücutta beliren siyah noktacık; ben.
hala is. (Ar.) Birine göre babasının kızkardeşi
hâlâ zf. (Ar.) Şimdiye dek, o zamana dek
halâs is. (Ar.) Kurtuluş.
halâskâr s. (Ar. ve Far.) Kurtarıcı.
halat is. (Yun.) Urgandan daha kalın ip.
halay is. Orta Anadolu'da davul ve zurna eşliğinde toplu olarak oynanan bir halk oyunu
halayık is. (Ar.) Kadın köle.
halazade is. (Ar. ve Far.) Hala oğlu ya da kızı
halbuki bağ. (Ar. ve Tr.) Oysa, aslında, gerçekte, şu kadar ki.
haldır haldır zf. Gürültüyle ve hızla.
hale is. (Ar.) Kimi zaman güneşin ya da ayın çevresinde oluşan ışıklı daire; ayla.
halef is. (Ar.) Bir görevlinin görevinden ayrılmasından sonra onun yerine gelen diğer görevli; ardıl • **Halef selef olmak;** aynı görevi birbirinin ardından yürütmüş olmak. (Önceki görevli selef, sonraki görevli halef olur.)
halel is. (Ar.) Bozma, bozukluk. • **Halel getirmek (vermek);** zarar vermek bozulmasına neden olmak.
halen zf. (Ar.) Şimdi, bugünkü durumda.
halet is. (Ar.) Durum.
haleti ruhiye Ruhsal durum, duyuş ve düşünüş bakımından içersinde bulunulan durum.
haletmek f. (Ar. ve Tr.) Bir hükümdarı zorla tahttan indirmek.
halhal is. (Ar.) Kadınların ayak bileklerine taktıkları bilezik.

halı is. Yere, mobilya üzerine serilmek ya da duvara asılmak üzere yün ya da ipekten örülmüş kısa ve sık tüylü dokuma yaygı.
haliç is. (Ar.) Karaya derinlemesine ve dar olarak sokulmuş deniz girintisi.
halife is. (Ar.) 1. Hz. Muhammet'ten sonra İslâm'lıkta din ve devlet işlerinin başına geçen kimse.
hallhazır is. (Ar.) Şimdiki durum, bugünkü durum.
Halik öz. is. (Ar.) Yaradan, Tanrı; Allah.
halim s. (Ar.) (İnsanlar için) Yumuşak huylu. • **Halim selim**; yumuşak huylu ve doğru (kimse).
halis s. (Ar.) Katışıksız, hilesiz. • **Halis muhlis**; tam anlamıyla katışıksız; tastamam; özbeöz.
hallta is. (Ar.) Alaşım.

hallyle zf. (Ar. ve Tr.) 1. Olduğu gibi. 2. Olağan bir sonuç olarak.

halk is. (Ar.) 1. Bir ulusu oluşturan insan topluluğu. 2. Aynı ülkede oturan ve ortak çıkarlarla birbirine bağlı kişilerin tümü. 3. Bir ulusun belli bir bölge içinde yaşayan kısmı. 4. Aynı yerde toplanmış kimselerin oluşturduğu topluluk. 5. Aydın kesimin ve resmi görevlilerin dışında kalan topluluk. • **Halka dönük**; halkın yararına. • **Halka verir !alkını, kendi yutar salkımı**; başkalarına verdiği öğüdü kendisi uygulamaz.

halk is. (Ar.) Yaratma.

halka is. (Ar.) 1. Bir şey bağlamaya ya da asmaya yarayan ve maden ya da tahtadan yapılmış çember. 2. Genellikle değerli madenlerden yapılan süs eşyası. 3. Ufak, yağlı ve tuzlu simit. • **Halka olmak**; bir şeyi ortaya alıp çevresinde çember gibi dizilmek, toplanmak.
halkbilgisi is. Bir toplulukta ağızdan ağıza söylenerek, nesilden nesile aktarılarak yaşayagelen şarkı, türkü, inanç, deyim, atasözü, fıkra, gelenek ve görenekleri inceleyen bilim; folklor.

halkçı s. Yurt işlerinde halkçılık ilkesini güden.

halkçılık is. Halkı tek ve asıl varlık olarak tanımak ve onun bireyleri arasında hiçbir ayrım ve ayrıcalık kabul etmemek ilkesi.

halkoylaması is. Halkın, türlü siyasal ve sosyal sorunlar karşısında olumlu ya da olumsuz olarak ne düşünüldüğünü toplam olarak belirlemek amacıyla yapılan oylama; referandum.

hallaç is. (Ar.) Yatak, şilte, yorgan gibi eşyanın içine konulacak pamuk, yün gibi şeyleri yay ve tokmak kullanarak ditip kabartan kimse.
hallenmek f. (Ar. ve Tr.) 1. Yeni bir hale, duruma girmek. 2. Fenalık geçirir, bayılır gibi olmak. • **Hallenip küllenmek**; kendi yağıyla kavrulmak, iyi kötü geçinip gitmek.
halleşmek f. (Ar. ve Tr.) Birbirlerine hallerini, durumlarını, derdlerini anlatmak; dertleşmek.
halletmek f. (Ar. ve Tr.) 1. Çözmek, çözüm yolu bulmak. 2. Yoluna koymak. 3. Bir cismi bir sıvı içinde eritmek. 4. Kotarmak.
hallice s. (Ar. ve Tr.) Durumu, benzerlerine göre biraz daha iyi olan.
halojen is. (Yun.) Tuzveren.
halsiz s. Bitkin, dermansız, takâtsız.

halt is. (Ar.) 1. Bir şeyi başka bir şeyle karıştırma. 2. Uygunsuz söz söyleme, uygunsuz iş yapma. • **Halt etmek**; uygunsuz bir söz söylemek, uygunsuz davranmak. • **Halt karıştırmak**; uygunsuz davranışta bulunmak ya da uygunsuz iş yapmak. • **Halt yemek**; yakışıksız ve kötü bir iş yapmak.

halter is. (Yun.) 1. İki ucunda birer güllе ya da diskler bulunan ve ağırlık kaldırma amacına dayanan spor aracı. 2. Bu aracı kaldırma yoluyla yapılan spor yarışması.

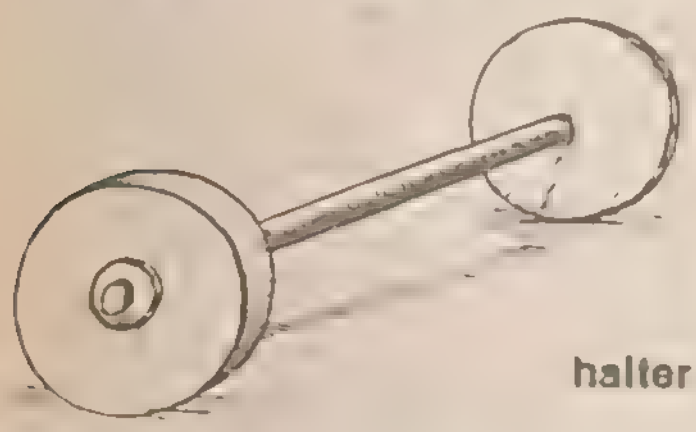

halter

haluk s. (Ar.) Ahlâklı, temiz huylu.

halvet is. (Ar.) 1. Tenha yerde yalnız kalma. 2. Tenha ve kapalı yer. 3. Hamamlarda tek kişinin yıkandığı küçük bölme. • **Halvet gibi**; çok sıcak (yer). • **Halvet olmak**; görüşmek üzere birisiyle yalnız kalıp içeriye başkasını almamak.

ham s. (Far.) 1. (Meyve için) Yenebilecek kadar olgun olmayan. 2. İşlenmemiş (madde). 3. **Mec.** Kaba, incelmemiş. 4. Spor yapmak için gereken idmanı olmayan; ham idmansız. 5. **Mec.** Gerçekleşme olanağı olmayan.

hamak is. (Karalp dilinden) İki ağaç ya da direk arasına gerilerek içine yatılan ve sallanılabilen ağ.

hamal is. (Ar.) Geçimini yük taşıyarak sağlayan kimse.

hamallıye is. (Ar.) Hamallık, hamal ücreti.

hamam is. (Ar.) Yıkanıp temizlenmek için yapılan yer.

hamamböceği is. Düzkanatlılardan, temiz tutulmayan yerlerde üreyen zararlı bir böcek.

hamamtası is. Yıkanırken su dökünmek için kullanılan tas.

hamamtası

hamarat s. (Kadınlar için) Ev işlerinde çalışkan ve becerikli.

Hambeli öz. is. 1. İslamlıkta sünnet ehli denilen dört mezhepten biri. 2. Bu mezhepten olan kimse.

hamhalat s. Kaba saba.

hami s. ve is. 1. Gözeten, koruyan, koruyucu (kimse). 2. Kayıran, kayıncı (kimse).

hamil s. (Ar.) 1. Üzerinde taşıyan, elinde bulunduran. 2. is. Destek.

hamile s. (Ar.) Henüz doğmamış çocuğunu karnında taşıyan; gebe, yüklü.

hamiyet is. (Ar.) Ulusal kavramlarla ilgili onur, insanlık.

hamlacı is. Büyük sandal ve kayıklarda kıç taraftan birinci oturakta kürek çeken kimse.

hamlamak, hamlaşmak f Uzun zaman idman yapmamak, hareketsizlik yüzünden çevikliğini yitirmek.

hamle is. (Ar.) 1. İleri atılma, atılım. 2. Saldırma. 3. Satranç ve damada oynama sırası. • **Hamle etmek (yapmak)**; bir işte çaba gösterip başarılı olmaya yönelmek.

hammadde is. (Ar. ve Far.) İşe yarar bir şey oluşturmak için ele alınıp işlenilen temel madde

hamsi is. Daha çok Karadeniz kıyılarında avlanan geniş ağızlı, ince ve uzun yapılı küçük balık.

hamsin is. (Ar.) Halk takviminde erbain adı verilen kırk günlük dönemden sonra gelen ve ocak ayında başlayan elli günlük kış dönemi.

hamule is. (Ar.) Bir taşıtın taşıdığı yük.

hamur is. (Ar.) 1. Unun su ya da başka sıvılarla yoğrulmasıyla oluşan madde. 2. (Kağıt için) Tür, kalite. 3. (Undan yapılan yiyecekler için) İyi pişmemiş. • **Hamur işi**; hamurdan yapılmış yemek ya da tatlı.

hamurkâr is. ve s. (Ar. ve Far.) Fırınlarda hamur hazırlayan işçi, hamurcu.

hamursuz is. Musevilerin aynı adla anılan bir din bayramı dolayısıyla yapıp yedikleri bir çeşit mayasız çörek.

hamut is. Araba koşumlarında atların boyunlarına geçirilen ağaç ya da üstüne meşin geçirilmiş çember.

han is. 1. Asya'da kurulan eski Türk devletlerinde kağana bağlı ya da kendi başına buyruk, ikinci derecede devlet başkanı. 2. Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen san

han is. (Far.) 1. Eskiden, yol üzerinde ya da kasabalarda yolcuların konuklamalarına yarayan yapı. 2. Büyük kentlerde serbest meslekler de çalışanların oda ya da daire tutup iş gördükleri birkaç katlı yapı. • **Han gibi**; gereğinden çok geniş olan yer. • **Han hamam sahibi**; çok mülkü olan varlıklı kimse.

hancı is. Han işleten kimse. • **Hancı sarhoş yolcu sarhoş**; kimin ne yaptığı, ne ettiği belli değil

hançer is. (Far.) Ucu eğri ve sivri, kamaya benzer kısa bıçak

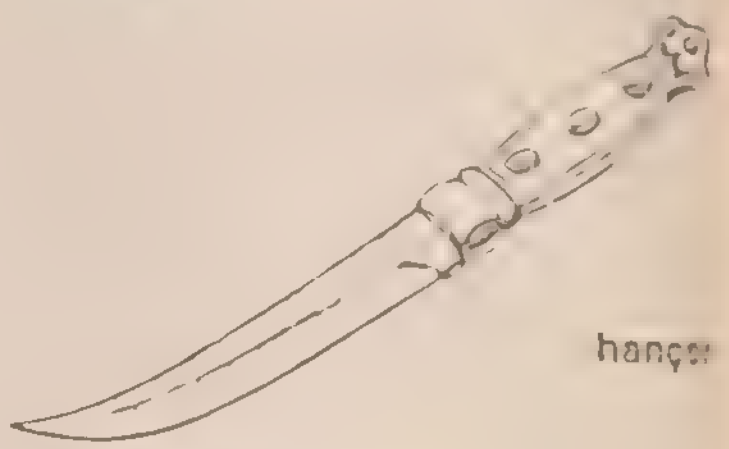

hançer

hançere is. (Ar.) Gırtlak

hançerlemek f. Hançerle yaralamak ya da öldürmek.

handikap is. (İng.) 1. At yarışlarında, jokeyle eyerin toplam ağırlığının atların koşuyu kazanma şansını etkileyecek biçimde ayarlanması. 2. **Mec.** Engel, elverişsiz durum.

hane is. (Far.) 1. ev, konut. 2. Bölük, göz, bir bütünü oluşturan birimlerin bulunduğu yer. 3. Matematikte birkaç rakamlı bir sayının sağdan sola doğru adlandırılması işleminde her bir rakamın bulunduğu yer. (Birler hanesi, onlar hanesi, yüzler hanesi...)

hanedan is. (Far.) 1. Hükümdar ya da devlet büyüğü olan bir kişiye dayanan soy. 2. s. **Mec.** Eli açık ve konuksever.

Hanefî öz. is. (Ar.) 1. İslâmlıkta sünnet ehli denilen dört mezhepten biri. 2. Bu mezhepten olan kimse.

hanende is. (Far.) Şarkı söylemeyi meslek edinmiş kimse, şarkıcı, okuyucu.

hangar is. (Fr.) 1. Eşyayı yağmurdan korumaya yarayan, üstü kapalı yer. 2. Uçakların uçuş öncesi ve sonrasında durdukları; bakım, onarım ve hazırlıklarının yapıldığı kapalı yer.

hangi s İki ya da daha çok şeyden birini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı. • **Hangi biri;** çok olanlardan hangisi. • **Hangi dağda kurt öldü?** Hayreti Nasıl oldu? Ne gibi bir nedenle bu beklenmedik davranışı yaptı? • **Hangi rüzgâr attı?** (Sitem yollu) Epeydir, uzun süredir ortalarda yoktun, nasıl oldu da geldin? • **Hangi taşı kaldırsan, altından çıkar;** her işten anlar; her işe karışır.

hangisi za.Birkaç kişi arasından kim ya da birkaç şey arasından hangi şey.

hanım is. 1. Kız ve kadınlara verilen san, bayan. 2. Karı, eş. 3. Kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan. • **Hanım evladı;** nazlı büyütülmüş, çıtkırıldım. • **Hanım hanımcık;** iyi bir hanıma yakışır halleri olan.

hanımefendi is. 1. Çok kibar, nazik hanım. 2. Kadınlar için kullanılan saygı sözü.

hanımeli is. İlkbaharda güzel kokulu çiçekler açan, odunumsu gövdeli bir süs bitkisi.

hanımgöbeği is. Ortası çukur, yuvarlak bir çeşit hamur tatlısı

hanımparmağı is. İnce uzun parmak biçiminde bir hamur tatlısı

hani is. Levrek familyasından, alaca renkli, beyaz etli, orta büyüklükte bir balık.

hani, hani ya soru zf. 1. Nerede, ne oldu, nerede kaldı? 2. Önceden bilinen bir şeyi kendisiyle konuşulana hatırlatmak için kullanılan, konuya giriş sözü. 3. Bir vaadi hatırlatmaya yarayan ve sitemli kullanılan söz. 4. Kaldı ki, bari üstelik. 5. Doğrusunu söylemek gerekirse.

hanidir zf. Epey zamandır, çoktan beri, ne vakittir.

hantal s. 1. Kocaman ve kaba. 2. İşi, davranışları ağır ve kaba.

hap is. (Ar.) Yutulmak üzere hazırlanmış küçük, yuvarlak ilaç. • **Hapı yutmak;** kötü bir duruma düşmek, işi berbat olmak.

hapçı is. **argo.** Durmadan burnundaki pisliklerle oynayan kimse.

hapis is. (Ar.) 1. Kaçırmamak ya da cezalandırmak için bir yere kapama. 2. Cezaya çarpılmış suçluların kapatıldıkları yer; cezaevi. 3. Cezaevine kapatılmış kimse. • **Hapis giymek;** hapis cezasına çarptırılmak. • **Hapis yatmak;** hükümlü olduğu süreyi cezaevinde geçirmek.

hapishane is. (Ar. ve Far.) Hapis cezasına çarptırılmışların kapatıldıkları yer; tutukevi. • **Hapishane kaçkını;** suçlu olup da henüz yakalanmamış kimse; kötü yaradılışlı kimse.

hapsetmek f. (Ar. ve Tr.) 1. Bir kimseyi cezaevine koymak. 2. Bir yere kapatıp salıvermemek. 3. **Mec.** Bir kimseyi ya da bir şeyi bir yerde boşu boşuna tutmak, alıkoymak.

hapşırmak f. "Hapşı" diye ses çıkararak aksırmak.

har is. Birtakım deyimlerde çeşitli anlamlarda geçer. • **Har hur;** ka-

nışıklık ve anlaşmazlık. • **Har vurup harman savurmak**; sonunu düşünmeden hesapsızca harcamak.

hara is. (Ar.) At yetiştirilen, bakılan yer; at üretme çiftliği.

harabati s. (Ar. ve Far.) Maddi şeylere değer vermediği için üstüne başına özenmeyen, dağınık; derbeder; çulsuz.

harabe is. (Ar.) 1. Eski çağlardan kalma, içinde oturulmayan yapı, kent gibi yer; ören. 2. Yıkılmış ya da yıkılmaya yüz tutmuş yapı.

haraç is. (Ar.) 1. Eskiden Müslüman olmayanlardan ya da başka devletlerden alınan vergi. 2. Bir kimseden ya da bir yerden zorla alınan para. • **Haraç mezat satmak**; açık artırma yolu ile satmak. • **Haraç yemek**; **argo.** Başkasının sırtından geçinmek. • **Haraca bağlamak**; belli zamanlarda, belli miktarlar üzerinden haraç vermesini kabul ettirmek. • **Haraca kesmek**; zorbalıkla para koparmak ya da çıkar sağlamak.

harakiri is. (Japoncadan) Japonlarda karnını bıçakla deşmek yoluyla kendini öldürme; Japonlara özgü intihar biçimi.

haram s. ve is. Yapılması ya da kullanılması dince yasak olan. • **Haram etmek**; belli bir şeyden umulan yarar ve rahatı tattırmamak. • **Haram olsun**; hayrını görme, görmesin! • **Haram olmak**; bir şeyden yararlanamaz olmak. • **Haram yemek**; dinsel inançlara aykırı olarak hakkı olmadığı halde bir şeye el atıp ondan çıkar sağlamak.

harami is. (Ar.) Yol kesen haydut.

harap s. (Ar.) 1. Bakımsız, yıkık, viran. 2. **Mec.** Bitkin, perişan (kimse).

haraplaşmak f. Harap duruma gelmek, viran olmak.

harar is. (Ar.) Çoğu kıldan dokunmuş, büyük çuval.

hararet is. (Ar.) 1. Isı, sıcaklık. 2. Susama. 3. **Mec.** Coşkunluk, ateşlilik. • **Hararet basmak**; çok susamak. • **Hararet kesmek**; susuzluğu gidermek. • **Hararet söndürmek**; susuzluğu gidermek. • **Hararet vermek**; susatmak.

hararetlenmek f. Canlanmak, coşmak, kızışmak.

harbi is. 1. Ateşli silahların namlularının içini temizlemek için kullanılan çubuk. 2. s. **Mec.** Doğrusu, hilesiz, temiz. • **Harbi konuşmak**; dosdoğru, gerçeği gizlemeden konuşmak.

harbiye is. (Ar.) 1. Harp işleri ve Subay yetiştiren yüksek okul. Harp Okulu.

harcamak f. 1. Bir iş görmesi için parayı elden çıkarmak. 2. Bir şey yapmak için kullanmak. 3. **Mec.** Birinin toplum içindeki değerini ve onurunu tehlîye düşürmek. 4. **Mec.** Feda etmek.

harcıâlem s. (Ar.) 1. Herkesin alabileceği, kullanabileceği, hiç bir özelliği olmayan. 2. Yeniliği olmayan, basmakalıp

harcırah is. (Ar. ve Fr.) Görevli bir yere gönderilen kimseye yolculuk sırasındaki giderlerini karşılamak üzere çalıştığı kuruluş tarafından ödenen para; yolluk.

harç harç is. (Ar.) 1. Harcanan para; masraf. 2. Devlet veznesine resmi işler için yurttaşlarca yatırılan para.

harç is. 1. Yapılarda tuğla ya da taşların örgüsünü pekitmek, duvarları sıvamak için kullanılan; toprak, saman ya da kum, kireç, çimento gibi gereçleri su ile karartarak yapılan çamurumsu madde. 2. Bir şeyin yapılmasında kullanılan maddelerin tümü. 3. Giysiler dikilirken kullanılan tamamlayıcı ya da süsleyici şeyler. • (Birinin) **Harcı olmak;** birine vergi bir iş olmak, birinin yapabileceği bir iş olmak.

harçlık is. Ufak tefek harcamaları karşılamak üzere verilen para.

hardal is. (Ar.) 1. Turpgillerden, tohumu hekimlikte kullanılan, tadı acı bir bitki. 2. Hardal tanesinin toz durumuna getirilmiş ya da sirkeyle karıştırılarak hazırlanmış macunu.

hardaliye is. İçine hardal katılarak yapılan meyve suyu.

hare is. (Far.) Kimi eşya üzerinde dalgalanır gibi görünen parlak çizgi; maneviş.

harekât ç. is. (Ar.) 1. Eylemler, hareketler, davranışlar. 2. Belli bir erek gözetilerek bir asker birliğine yaptırılan manevra, çarpışma, çevirme, kovalama gibi işler.

hareket is. (Ar.) 1. Kımıldanma. 2. Davranış. 3. Yola çıkma. 4. Belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler. 5. Yersarsıntısı; deprem; zelzele. 6. Bir cismin yerinin ya da durumunun değişmesi; devinim. • **Harekete geçmek;** bir iş yapmaya başlamak, bitirmek amacı ile bir işe girişmek.

harem is. (Ar.) 1. Eski saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm 2. Kan, oş.

harf is. (Ar.) Seslerin alfabede karşılığı olan işaret. • **Harfi harfine;** tastamam, hiç eksiksiz olarak, tam gerektiği gibi.

harfiyen zf. (Ar.) Harfi harfine, hiçbir değişiklik yapmadan.

hani hanî zf. Aralıksız olarak, durmaksızın, bütün gücüyle.

hann s. 1. Huysuz (at). 2. **Mec.** İnatçı, dik başlı.

haricen zf. (Ar.) Dışarıdan.

harici s. (Ar.) 1. Dışla ilgili, dıştan olan. 2. (Herhangi bir topluluğa göre) Yabancı.

hariciye is. (Ar.) 1. Bir devletin öbür devletlerle ilişkili işleri ve bu işleri yürüten örgüt. 2. Dış hastalıklarla ilgili hekimlik kolu.

hariciyeci is. 1. Dış politika ile ilgili konularla uğraşan meslek adamı; diplomat. 2. Dış hastalıklarla uğraşan, dış hastalıklara bakan hekim.

hariç is. (Ar.) 1. Dış, dışarı. 2. Yabancı ülke. 3. zf. Dışta kalmak üzere, sayılmamak üzere, dışında. • **Hariçten gazel okumak;** bir konuyu iyice bilmeden üzerinde görüş ve düşünce ileri sürmek.

harika is. ve s. (Ar.) 1. Üstün niteliklerivle insanda hayranlık uyandıran şey; tansık; mucize. 2. **Mec.** Çok büyük bir hayranlık uyandıran. • **Harikalar yaratmak;** hayranlık uyandıracak başarılar kazanmak.

harikulade s. (Ar.) 1. Olağanüstü. 2. **Mec.** Çok güzel.

harîs s. (Ar.) Aşırı istekli, çok hırslı.

harita is. (Yun.) Yeryüzünün ya da bir parçasının belli bir orana göre küçültülerek çizilen taslağı. • **Haritadan silinmek;** bir ülke, başka bir devletin egemenliği altı-

na girmek; deprem, su baskını vb büyük bir felaket sonucu yok olmak.

harlamak f. 1. Har har diye ses çıkarmak, birden alevlenmek, hızla yanmaya başlamak. 2. Birden öfkelenerek bağırmak, birine çıkışmak.

harlı s. Harıl harıl yanan.

harman is. (Far.) 1. Tahılın saptan ayrılması ve sapların saman durumuna getirilmesi için yapılan dövme işi. 2. Bu işin yapıldığı yer ya da zaman. 3. Çay, tütün gibi şeylerin çeşitlerini birbirine karıştırma ve bundan yeni bir karışım yapma işi ya da bu yoldan elde edilmiş karışım.

harmandalı is. Ege bölgesinde bir çeşit zeybek oyunu.

harmani, harmaniye is. Bütün vücudunu saran, kolsuz ve kimi zaman kukuletalı bir çeşit üst giysisi; pelerin.

harmanlamak f. Harman etmek.

harp is. (Ar.) Savaş. • **Harp zengini**; savaş sırasında yolsuz kazançlar sağlayarak kısa sürede zengin olan kimse.

harp is. (Alm.) Dik tutularak parmakla çalınan, üç köşeli ve telli, büyük çalgı.

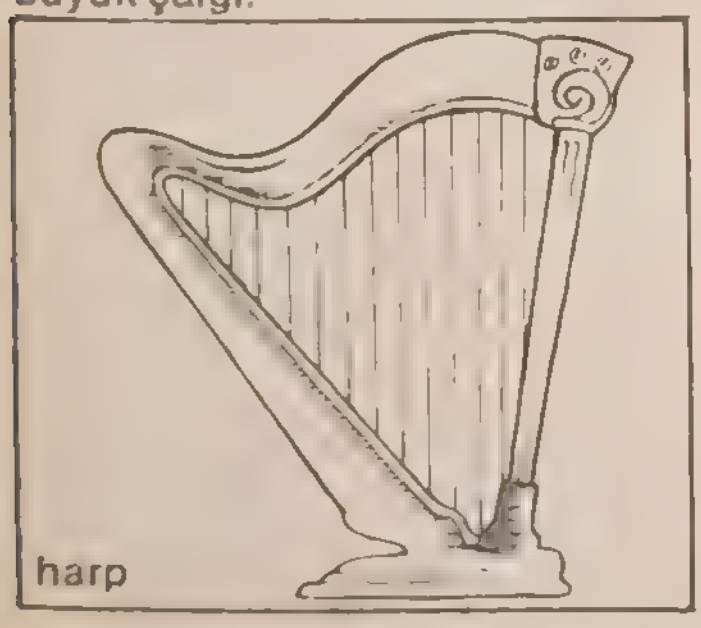
harp

harrangürra, harragürra, haragüra is. 1. Gürültülü karışıklık. 2. zf. Gürültü ile karışık olarak, özentisiz biçimde.

has s. (Ar.) 1. Özgü. 2. Katışıksız, en iyi cinsten. 3. Hükümdara özgü olan.

hasar is. (Ar.) Herhangi bir olayın yol açtığı kırılma, dökülme, yıkılma gibi zarar.

hasat is. (Ar.) Ürün kaldırma.

hasbıhal is. (Ar.) Herhangi bir konuda derine inmeden karşılıklı konuşup görüşme, dertleşme.

hasbî s. (Ar.) 1. Gönüllü ve karşılıksız. 2. **Mec.** Nedensiz.

haseki is. (Ar.) 1. Osmanlı İmparatorluğu döneminde sarayda silahlı koruyucu. 2. Padişah gözdesi.

haset is. (Ar.) Kıskançlık, çekememezlik.

hasıl s. (Ar.) Olmuş, ortaya çıkmış.

hasılat is. (Ar.) 1. Yetiştirilip elde edilen ürün. 2. Ele geçen kazanç.

hasılı zf. (Ar.) Sözün kısası, işin sonu.

hasım is. (Ar.) Düşman.

hasır is. (Ar.) 1. Saz ya da kabuklu yaprak gibi bir bitki maddesinin örülmesiyle yapılan taban örtüsü. 2. Böyle bir örgüden yapılmış olan. • **Hasır altı etmek**; bir işi istiyerek ve haksız olarak yürütmemek, örtbas etmek.

hasis s. (Ar.) Cimri, pintî, nekes, elisıkı.

haslet is. (Ar.) Güzel huy.

haspa is. Kadın ya da kızların şaka ya da alay yollu söylenen söz

hasret is. (Ar.) Özlem. • **Hasret çekmek;** özlem duymak. • **Hasret gidermek;** uzunca bir süre ayrılıktan sonra bir araya gelip dertleşmek. • **Hasret gitmek;** sevdiği bir kimseye ya da yere kavuşamadan ölmek. • **Hasretini çekmek;** gereksindiği halde o şeyi elde edemeyerek üzüntüsü içinde bulunmak; çok özlemek.

hasretmek f. (Ar. ve Tr.) Yalnız bir şey için ayırmak, yalnız bir şeye vermek.

hassa is. (Ar.) Özellik, hususiyet. • **Hassa askeri (ordusu);** hükümdarı korumakla görevli asker birliği.

hassas s. (Ar.) 1. Duygulu, içli. 2. Alıngan. 3. Duyarlı.

hassaten zf. (Ar.) Özellikle.

hasta is. ve s. (Far.) 1. Sağlık durumu bozuk olan, esenliği yerinde olmayan, sayrı. 2. İş görme özelliği kalmamış, bozuk. • **Hastası olmak;** bir şeye çok düşkün olmak.

hastabakıcı is. ve s. Hastanelerde doktor ve hemşirelere yardım eden; hastalara bakmakla, onların hizmetlerinde bulunmakla görevli kimse.

hastalanmak f. Hasta olmak.

hastalık is. 1. Organizmada birtakım değişikliklerin ortaya çıkmasıyla beliren bozukluk. 2. Bitkilerin yapılarında görülen bozukluk. 3. **Mec.** Bir şeye aşırı düşkünlük.

hastane is. (Far.) Hastaların yatırılarak tedavi edildikleri sağlık kurumu.

hastanelik s. ve zf. Hastaneye kaldırılacak durumda. • **Hastanelik olmak;** hastaneye yatması gerektirecek kadar hastalanmak; çok dayak yemek.

hâşa ün. (Ar.) 1. Bir durum ya da davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatmak için kullanılan söz. 2. Dince aykırı görülen bir olasılık üzerine konuşurken kullanılan söz. • **Haşa huzurdan;** söz, toplulukta bulunanlarla kesinlikle ilgili değil.

haşarat ç. is. (Ar.) 1. Böcekler. 2. **Mec.** Yaramaz, ele avuca sığmaz (çocuk). 3. **Mec.** Değersiz ve zararlı kimseler, ayaktakımı.

haşarı s. 1. Çok yaramaz, ele avuca sığmaz (çocuk). 2. Huysuz, azgın (hayvan).

haşhaş is. (Ar.) Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağ çıkarmak için ekilen bitki.

haşhaş

haşin s. (Ar.) Sert, kırıcı, gönül kırıcı.

haşir is. (Ar.) Kıyamet günü. • **Haşır neşir olmak;** kaynaşmak, bir arada bulunup uğraşmak.

haşlama is. 1. Haşlamak eylemi. 2. Haşlanarak pişirilmiş.

haşlamak f. 1. Bir şeyin üstüne kaynar su ya da kızgın yağ dökmek. 2. Kaynatıp pişirmek. 3. **Mec.** Sertçe paylamak, iyice azarlamak.

haşmet is. (Ar.) Göz alıcı büyüklük; görkem; ihtişam.

haşmetli s. 1. Görkemli; muhteşem. 2. Padişahlara verilen san.

hat is. (Ar.) 1. Çizgi. 2. Yazı. 3. Yol. 4. Telefon, televizyon, telgraf gibi aygıtlarla iletişimi sağlayan direkler ve onlara gerilen tellerin düzeni. 4. Yüksek gerilimli teller ve bu tellerin geçtiği direklerden oluşan, enerji iletimine yarayan düzen.

hata is. (Ar.) 1. Yanlış, yanlışlık, yanılgı. 2. İstemeyerek ve bilmeden yapılan kusur, yanılma. • **Hataya düşmek**; yanılmak, yanılıvermek.

hatır is. (Ar.) 1. Düşünme, akılda tutma yetisi. 2. Gönül, kalp, duygu. 3. Saygı değer. • **Hatır gönül bilmemek, (tanımamak) (saymamak)**; doğru bildiği yoldan kimsenin hatın için şaşmamak. • **Hatır için**; gönlü hoş olsun diye. • **Hatın sayılır**; oldukça, çok; önemli. • **Hatırda kalmak**; unutmamak, hatırlamak. • **Hatırını saymak**; gerekli saygıyı göstermek.

hatıra is. (Ar.) 1. Bellekte yaşamaya devam eden geçmiş bir izlenim, duygu; anı. 2. Birinin hatırlanması için verilen armağan. 3. Yaşanmış olayları anlatan yazı türü; anı.

hatırat is. (Ar.) Anılar.

hatırlamak f. 1. Bir anıyı, bir izlenimi bellekte yeniden canlandırmak; anımsamak. 2. Bilmek, düşünmek, aklına getirmek.

hatırlı s. Etkili, hatırı sayılan.

hatırşinas s. (Ar. ve Far.) Hatır sayan, hatır kırmayan, saygılı.

hatim is. (Ar.) Kur'an'ı başından sonuna kadar okuma.

hatip is. (Ar.) 1. Topluluk karşısında söz söyleyen kimse, etkili ve güzel konuşan kimse. 2. Camilerde hutbe okuyan hoca.

hatmetmek f. (Ar. ve Tr.) Kur'an'ı ya da bir kitabı baştan sona okuyup bitirmek.

hatmi is. Kimi cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, ebegümecigillerden bir süs bitkisi.

hata bağ. (Ar.) Bile, hem de, üstelik.

hattat is. (Ar.) El yazısı çok güzel olan ve bu yolla mesleğini sürdüren kimse.

hatun is. 1. Kadın. 2. (Bir insan adının sonuna getirildiğinde) Bayan. 3. Hakanın eşi. 4. Eş, zevce

hav is. Kadife, çuha gibi kumaşların yüzeyindeki ince tüy.

hava is. (Ar.) 1. Atmosferi oluşturan; bütün canlıların ve bitkilerin solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz gaz karışımı. 2. İklim. 3. Gökyüzü. 4. Keyif. 5. Tarz, üslup. 6. Müzik parçalarında çeşit. 7. Durum, ortam. 8. Heves. 9. Etkileme özelliği. • **Hava almak**; açık havada gezip yorgunluk gidermek; **argo.** Umduğunu bulamamak, hiçbir kazanç elde edememek. • **Hava değişimi**; hastaların daha çabuk iyileşmesi, yorgunluklarını gidermeleri için yapılan çevre değişikliği. • **Hava köprüsü**; zorunlu durumlarda iki ülke arasında hava yoluyla yapılan sürekli ulaşım. • **Hava parası**; kiralanacak yer için önceden, açıktan ödenen toplu para. • **Havası olmak**; albenisi ya da cana yakınlığı olmak. • **Havasını bulmak**; keyiflenmek, neşelenmek. • **Havaya gitmek**; hiçbir işe yaramamak. • **Havaya savurmak**; gereksiz yere harcamak. • **Havayı bozmak**; bir topluluğun keyfini kaçırmak.

havaalanı is. Uçakların inip kalktığı, düz, asfaltlanmış, geniş alan.
havacı is. 1. Hava kuvvetlerine bağlı asker. 2. Hava taşıtlarında görevli kimse.
havacılık is. 1. Havacının yaptığı iş, havada uçma, uçma tekniği. 2. Hava ulaşımıyla ilgili etkinliklerin tümü
havacıva is. 1. Sığırdilli familyasından, köklerinden kırmızı boya elde edilen bir bitki. 2. s. **argo.** Değer taşımayan, önemi olmayan, boş
havadar s. (Ar. ve Far.) Çevresi açık ve yüksek yer.
havadis is. (Ar.) İlgi ile karşılanabilecek haber.
havagazı is. Maden kömüründen çıkanlan, ısınma ve aydınlanmada kullanılan gaz.
havai s. (Ar.) 1. Gök renginde. 2. Sürekli ve ciddi olarak belli bir işle uğraşmayıp geçici isteklerine göre davranan. 3. Değersiz, boş.
havaiyat ç. is. İşe yaramaz, değersiz, boş uğraşılar.
havalandırmak f. 1. Kapalı bir yerin havasını değiştirmek. 2. Bir kimseye ya da varlığa hava aldırmak. 2. Uçurmak.
havalanmak f. 1. Hava almak, havası değiştirilmek. 2. Havaya kalkmak, uçmaya geçmek. 3. **Mec.** Yerinde oturamaz duruma gelmek. 4. **Mec.** Göze batar ve hoş karşılanmaz davranışlarda bulunmak.
havale is. (Ar.) 1. Bir işi, bir başkasının sorumluluğuna bırakma, devretme. 2. Banka, postane gibi kurumlar aracılığıyla bir yere para yollama ya da bu yolla yollanmış para. 3. Kimi zaman gebe kadınlarda ve çocuklarda görülen çırpınmalı bir hastalık.
havalı s. 1. Havası olan. 2. İyi hava alan. 3. Gözalıcı, çekici niteliği olan, albenisi olan.
havali is. (Ar.) Çevre, dolay, yöre.
havalimanı is. Havayolu ulaşımı için gerekli teknik ve ticari kuruluşların tümü.
havan is. (Far.) İçinde bir şey dövüp ufaltmaya yarar tahta, taş, maden ya da plastikten yapılan kap. • **Havanda su dövmek;** boşuna uğraşmak.

havan

havanelli is. Havanda bir şey dövmeye yarayan tokmak.
havari is. (Ar.) 1. İsa Peygamber'in öğüt ve inançlarını yaymak görevini üstlenen on iki din adamına verilen ad. 2. Yardımcı. 3. **Mec.** Bir öndere bağlı olup onun inançlarını yayan kimse.
havasız s. (Ar. ve Tr.) Havası bozulmuş ya da yeterli hava bulunmayan (yer).
havayolu is. Hava taşıtlarının uçuş sırasında izlemeye zorunlu oldukları yol.

havi s. (Ar.) İçinde bulunduran, kapsayan; ihtiva eden.
havlamak f. Köpeğin hav hav diye bağırması.
havlı s. 1. Havı bulunan. 2. Havlu.
havlıcan is. Köksapları baharat olarak kullanılan ıtırlı bir bitki.
havlu is. Kurulanmaya yarar, özel dokuması olan, havlı bez.
havra is. 1. Musevilerin dinsel törenlerini yaptıkları yer; sinagog. 2. **Mec.** Çok gürültülü yer. • **Havraya dönmek;** (Bir yerde) Çok gürültü yapılmak.
havsala is. (Ar.) 1. Kalça kemikleri arasındaki boşluk, leğen. 2. **Mec.** Zihnin bir şeyi anlama ve kavrama yetisi. • **Havsalası almamak;** aklı kabul etmemek. • **Havsalası geniş;** hiçbir şeye aldırış etmeyen, gereğinden çok hoşgörülü davranan.
havuç is. Maydanozgillerden, uzunca koni biçiminde, turuncu renkli, etli dokusu olan kökü yenen bir bitki.

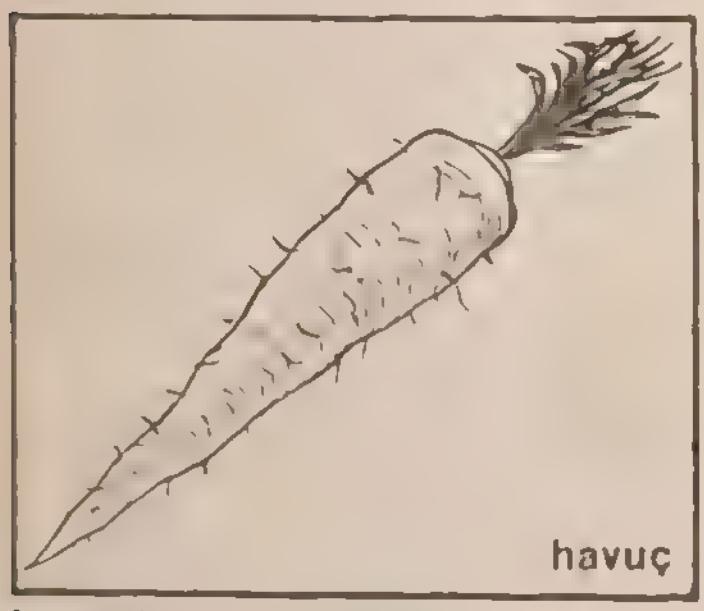
havuç

havut is. Deve semeri.
havuz is. (Ar.) 1. Su biriktirmek, yüzmek ya da çevreyi güzelleştirmek amacıyla yapılan, tabanı ve kenarları çepeçevre tuğla, mermer, betonla kaplanan ve içine su doldurulan üstü açık, çukur yer. 2. Gemilerin onarılmak üzere içine alındıkları yer.
havuzcuk is. 1. Küçük havuz. 2. Sidikborularının böbrekle birleştikleri yerde bulunan huni biçimindeki genişlik.
havuzlamak f. Onarmak için bir gemiyi havuza çekmek ya da almak.
havya is. (Ar.) Madenlerle yapılan kaynak işlerinde, lehimin eritilmesinde kullanılan araç.
havyar is. Tuz katılarak yan ezme durumunda bir yiyecek maddesine dönüştürülmüş balık yumurtası.
havza is. (Ar.) 1. Yükseltilerle çevrelenmiş, ortasından geçen akarsu ve kollarının aynı denize göle ya da başka bir ırmağa aktığı coğrafi bölge. 2. Maden bölgesi.
hay ed. Beklenmeyen durumlarda söylenen cümle başı sözü.
haya is. (Far.) Erkeklik bezi ve bu bezin bulurduğu vücut bölgesi.
haya is. (Ar.) Utanma duygusu; utanç.
hayal is. (Ar.) 1. İnsanın, olmuş ya da varmış gibi zihninde tasarlayıp canlandırdığı şey; imge. 2. Belli belirsiz görülen şey, gölge. 3. Görüntü. • **Hayal gibi;** çok zayıf. • **Hayal kırıklığı;** çok istenilen ya da umulan bir şeyin gerçekleşmesi üzerine duyulan üzüntü. • **Hayal meyal;** açık seçik olmayan bir durumda, belli belirsiz. • **Hayalden geçirmek;** olmayan bir şey olacakmış gibi düşünmek.
hayalet is. (Ar.) Gerçekte olmadığı halde, varmış gibi tasarlanan cin, peri, hortlak gibi şeyler.
hayali s. (Ar.) 1. Hayal nitelikte de ya da hayal ürünü olan, imgesel. 2. is. Karagöz oynatan kimse.

hayalperest s. (Ar. Far.) Çok hayal kuran.
hayat is. (Ar.) 1. Doğumdan ölüme dek olan süre, ömür. 2. Doğumla ölüm arasındaki etkinliklerin, olguların tümü. 3. Yaşama biçimi. 4. Meslek ve durum. 5. Geçim koşullarının tümü. 6. Canlılık belirtisi olan eylem. 7. Alınyazısı, kader. 8. Canlılık. • **Hayat adamı**; zamana ve ortama hemen uyan; güçlükleri yenmesini bilen adam. • **Hayat arkadaşı**; karı kocadan biri. • **Hayat vermek**; canlılık vermek. • **Hayatını kazanmak**; geçimini sağlamak

hayat is. (Ar.) 1. Sofa. 2. Avlu; evin bahçesi.
hayatağacı is. 1. Beyinciğin kesitindeki görünüş. 2. Soyağacı.

hayati s. (Ar.) 1. Yaşam için zorunlu olan. 2. **Mec.** Yaşamla yakından ilgili, temel.

haydut is. (Mac.) 1. Silahlı soyguncu. 2. **Mec.** Yaramaz. • **Haydut gibi**; iri, yarı, korkunç görünüşlü.

hayhuy i. (Far.) 1. Gürültü. 2. **Mec.** Sonuçsuz çabalama

hayıflanmak f. (Ar.) Acınmak, üzülmek.
hayır is. (Ar.) İyilik. • **Hayır beklememek**; iyilik beklememek. • **Hayra alamet**; iyi bir durum belirtisi.
hayırdua is (Ar.) İyilik yakarışı; iyi dua.
hayırsever s. (Ar.) Yoksullara, düşkünlere iyilik etmesini seven, yardımsever.
hayıt is. Dalından sepet yapılan, sıcak bölgelerde yetişen bir ağaç türü.
haykırmak f. Yüksek sesle bağırmak.

haylaz s. 1. Rahat durmayan. 2. Tembel.
haylı s. Epey, çok.
haymana is. Çayırlık.
hayran s. (Ar.) Çok beğenen. • **Hayran olmak**; bir güzellik ya da büyüklük karşısında duygulanmak.
hayrat is. 1. Sevap kazanmak için yapılan iyilik. 2. Halkın yararlanması için yapılan çeşme, okul, han gibi yapı.

hayret is. 1. Beklenmedik bir olay karşısında duyulan şaşkınlık. 2. ün. Şaşılacak şey anlamında. • **Hayrete düşmek**; şaşırmak, şaşakalmak.
haysiyet is. (Ar.) 1. Değer, saygınlık. 2. Onur, şeref.
hayta is. 1. Osmanlıların ilk döneminde aylıkla toplanmış eyalet askeri. 2. **Mec.** Serseri, işsiz,güçsüz.
hayvan is. (Ar.) 1. İnsan ve bitki dışındaki canlı yaratık. 2. Mec. Yeteneksiz, akılsız kimse.
hayvanat is. (Ar.) Hayvanlar.
hayvanlaşmak f. Hayvan gibi davranışlarda bulunmak; insanlık niteliklerini yitirmek.

haz is. (Ar.) Hoşlanma.
hazım is. (Ar.) Sindirim, sindirme
hazımlı s. **Mec.** Yersiz davranışlara aldırmayan.
hazımsız s. 1. İçinde bulunduğu koşullara uyamayıp yadırganan davranışlarda bulunan. 2. Yersiz davranışlara karşı susamayan (kimse)
hazır s. (Ar.) 1. Tamam. 2. Gözönünde. 3. Her şeyi yapılmış. • **Hazıra konmak**; başkasının emeğiyle meydana gelmiş bir şeyden yararlanmak. • **Hazırdan yemek**;

yenisini kazanmadan elindeki yemek.

hazırcevap s. (Ar.) Hemen karşılık bulup veren.

hazırlık is. Hazır olmak için gereken şeyler ya da durumlar.

hazırlop bl. s. 1. Kaynatılmış yumurta. 2. **Mec.** Emeksiz.

hazin s. (Ar.) Acıklı, dokunaklı

hazine is. (Ar.) 1. Büyük servet. 2. Değerli şeylerin saklandığı yer. 3. Devlet malı. 4. Kaynak.

haziran i. (Süryanice) Yılın altıncı ayı.

hazmetmek f. 1. Sindirmek. 2. **Mec.** Hoşa gitmeyen bir davranışı karşılıksız bırakmak.

hazret is. (Ar.) Kutsal sayılan kimselerin adlarıyla birlikte kullanılan san, unvan.

hazzetmek f. (Ar.) Hoşlanmak.

heba is. (Ar.) İşe yaramama, boşa gitme.

hece is. (Ar.) Ağızdan bir çırpıda çıkan ses ya da ses topluluğu.

hececl is. ve s. Hece ölçüsüyle şiir yazan.

hecelemek f. 1. Bir sözcüğün hecelerini teker teker söylemek. 2. İyi okuyamamak.

hecin is. (Ar.) İki hörgüçlü deve.

hedef is. (Ar.) 1. Nişan alınacak yer. 2. **Mec.** Amaç, erek. • **Hedef olmak**; hoş olmayan bir davranışa uğramak.

heder is. (Ar.) Karşılıksız kalma, boşa gitme.

hediye is. (Ar.) Armağan.

hegemonya is. (Yun.) Bir devletin başka bir devlet üzerindeki baskısı, üstünlüğü.

hekim is. Doktor.

hekimlik is. Tıp bilimi.

hektar is. (Yun.) Yüz ar değerinde yüzey ölçüsü birimi.

hektogram is. (Yun.) Bir kilogramın onda biri; yüz gramlık ağırlık ölçüsü birimi.

hektolitre is. (Yun.) Yüz litrelik oylum (hacım) ölçüsü birimi

hektometre is. (Yun.) Yüz metrelik uzunluk ölçüsü birimi.

hela is. (Ar.) Ayakyolu, yüznumara, abdeshane.

helak is. (Ar.) 1. Ölme, yok olma 2. **Mec.** Bitkin bir duruma gelme • **Helak etmek**; öldürmek. • **Helak olmak**; yok olmak.

helal s. (Ar.) 1. Dinsel yargılar bakımından kullanılabilen, kendine mal edilen. 2. **Mec.** Nikâhlı eş • **Helal etmek**; bir şeyi bağışlamak. • **Helal süt emmiş**; doğruluktan ayrılmaz kimse. • **Helalinden**; gönül hoşluğu ile, helal edilerek.

helalleşmek f. Hakkını birbirine bağışlamak; helal etmek.

hele zf. Hiç olmazsa, bari. Sonunda, anlamında da kullanılır

helezon is. (Yun.) Kıvrımlı, yılan kavi biçim; helis.

helezoni s. (Yun.) Sarmal; helisel.

helikopter is. (Yun.) Dik iniş ve yükseliş yapabilen, tepeden pervaneli bir uçak.

helis is. (Yun.) Helezon.
helme is. (Ar.) Nişastanın çökelmesinden oluşan sıvı.
helva is. (Ar.) Un, şeker, yağ ile yapılan bir tatlı.
helyum is. (Yun.) Hafif, yanmaz, balon doldurmakta kullanılan bir gaz.
hemen zf. 1. Hiç zaman yitirmeden. 2. Aşağı yukarı.
hemoglobin is. (Yun.) Bileşiminde demir, azot, oksijen, kömür, kükürt bulunan ve kanın alyuvarlarına renk veren madde.
hemşeri is. (Far.) 1. Aynı ilden, ilçeden, köyden olan; yerdeş. 2. Arkadaş, anlamında seslenme sözü
hemşire is. (Far.) 1. Diplomalı hasta bakıcı. 2. Kızkardeş, bacı.
hendek is. Uzunlamasına kazılmış çukur.
hendese is. (Ar.) Geometri.
hengâme is. (Far.) Gürültü patırdı, kavga, dövüş.
hentbol is. (İng.) Elle oynanan bir top oyunu.
henüz zf. (Far.) Az önce, şimdi; hâlâ, daha.
hep zf. 1. Bütün, tüm olarak. 2. Her zaman. • **Hep bir ağızdan;** birlikte.
hepsi zm. Tüm, hiç eksik olmadan.
her s. (Far.) Hepsi, tümü.
hercai s. (Far.) 1. Hiçbir şeyde kararlı olmayan. 2. Sevgide değişken; vefasız.
hercaimenekşe is. Türlü renkte, menekşenin bir çeşidi.
herek is. Asma, fasulye gibi bitkilerin tutunması için kullanılan deynek.
hergele is. (Far.) 1. Koşuma alıştırılmamış yük atı. 2. **Mec.** Terbiyesiz.
herhangi s. Belli olmayan, rastgele, özellikleri iyi bilinmeyen
herif is. (Far.) 1. Kaba adam. 2. Adam.
herkes is. (Far.) 1. Hepsi. 2. Olur olmaz kimseler.
herze is. (Far.) Saçma söz. • **Herze yemek;** yersiz söz söylemek.
hesabi s. (Ar.) Eli sıkı; hesabını iyi bilen.
hesap is. (Ar.) 1. Aritmetik. 2. Alacaklı verecekli olma durum. 3. Alınan şeylerin tutarı. 4. Oranlama ya da tasımlama. • **Hesap açmak;** bankaya para yatırmak. • **Hesap sormak;** sorumlu tutmak. • **Hesabına gelmek;** ona uygun gelmek. • **Hesabını bilme;** tutumlu olmak.
hesaplaşmak f. 1. Alacağı vereceği kesmek. 2. **Mec.** Karşılıklı kozlarını paylaşmak.
hesapsız s. 1. Sayıya gelmez, çok. 2. Hesabını bilmeyen.
hevenk is. (Ar.) Saplarından bağlanmış meyve demeti.
heves is. (Ar.) 1. İstek. 2. Gelip geçici istek. • **Hevesi kursağında kalmak;** istediğini yerine getirememek. • **Heveseni almak;** isteğine kavuşup doymak.
heyemola is. (İt.) Genellikle gemicilerin kullandıkları "haydi çek" anlamında bir gayret sözü.
heybe is. (Ar.) Dokuma torba.

heybe

heybet is. (Ar.) İnsanda korku ya da saygı uyandıran görünüş.
heyecan is. (Ar.) Şiddetli duygusal tepki, coşku.
heyelan is. (Ar.) Toprak kayması.
heyet is. (Ar.) Kurul.
heyhat ün. (Ar.) Yazık, ne yazık kil
heyhey is. "Çok sinirli" anlamında.
heykel is. (Ar.) Taş, kil, alçı, tunç, bakır, demir gibi maddelerden yontularak ya da yoğrulup pişirilerek yapılmış yapıt.

heykel

heykeltraş is. (Ar.) Heykel yapan.
heyula is. (Ar.) Korkunç hayal. • **Heyula gibi;** çok büyük; korkutucu.
hezimet is. (Ar.) Bozgun, yenilgi . • **Hezimete uğramak;** yenilmek.
hıçkırık is. Akciğerden gelen havanın diyaframın kasılması sonucu sesli bir biçimde dışarı çıkması; kısık soluk alma durumu.

hıdiv is. (Far.) Osmanlılar zamanında Mısır valilerine verilen san, unvan.
hıdrellez is. (Far.) **1.** İlyas ve Hızır peygamberlerin buluştuklarına inanılan 6 mayıs günü. **2.** Bu buluşmayı kutlamak için yapılan bahar bayramı.
hıfzetmek (Ar.) **1.** Saklamak. **2.** Aklında tutmak, bellemek.
hıfzıssıhha bl. is. (Ar.) **1.** Sağlıklı yaşamak için alınması gerekli önlemlerin tümü. **2.** Sağlıkla ilgili bilgilerden söz eden hekimlik dalı.
hımbıl s. Miskin, budala
hımhım s. Burnundan konuşan
hıncahınç zf. Ağzına dek dolu, dopdolu.
hınç is. Unutulmayan şiddetli öfke.
hınzır is. (Ar.) Domuz.
hır is. argo. Kavga, dalaş. • **Hır çıkarmak;** kavga, gürültü etmek.
hırçın s. Huysuz.
hırdavat is. (Far.) **1.** Kilit, tel, çivi gibi ufak tefek madensel eşya. **2.** Ufak tefek, önemsiz şeyler.
hırgür is. Geçimsizlik, kavga. • **Hırgür çıkarmak;** durup dururken kavga çıkarmak.
hırıldamak f. Hırıltılı ses çıkarmak.
hırıltı is. **1.** Hır hır diye çıkan ses **2. Mec.** Geçimsizlik.
hırızma is. Kimi hayvanların kulağına ya da burunlarına takılan halka.

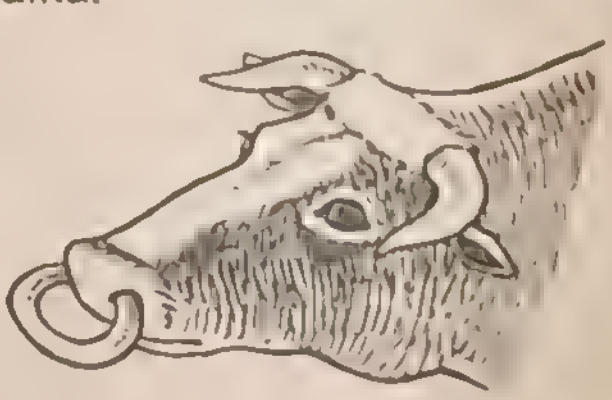

hınzma

Hıristiyan is. ve s. (Yun.) 1. Hz. İsa'nın getirdiği din. 2. Bu dinle ilgili.
Hıristiyanlık is. 1. Hıristiyan dini. 2. Hıristiyanların oluşturduğu topluluk; âlem.
hırka is. (Ar.) Yünden yapılmış üst giyeceği.
hırlaşmak f. Ağız kavgasına girişmek.
hırpalamak f. 1. Örselemek. 2. Mec. İtip kakmak; azarlamak.
hırpani s. Perişan kılıklı.
hırs is. (Ar.) 1. Sonsuz istek. 2. Öfke, kin. • **Hırsını alamamak**; öfkesini yenememek.
hırsız is. ve s. Başkasının malını çalan. • **Hırsız gibi**; kimseye görünmeden.

hırsız

hırsızlama s. Gizlice.
hısım is. Akraba.
hışım is. (Ar.) Öfke.
hışır is. 1. Olgunlaşmamış kavun, karpuz. 2. argo. Kaba, görgüsüz.
hışırdamak f. İnce ve boğuk ses çıkarmak.
hışırtı is. Hışırdama sesi.
hıyanet is. (Ar.) Kutsal sayılan şeylere kötülük etme ya da karşı çıkma.
hıyar is. 1. Salatalık. 2. Mec. argo. Kaba saba; eğitilmemiş kimse.

hıyar

hız is. 1. Çabukluk. 2. Az zamanda çok hareket. 3. Birdenbire olan hareket. • **Hızını alamamak**; öfkesini yenememek.
hızar is. (Far.) Tahta ve kereste biçmeye yarayan bıçkı makinesi ya da atelyesi.
hibe is. (Ar.) Bağışlama, bağış.
hicap is. (Ar.) Utanma, sıkılma.
hiciv is. (Ar.) Bir kimseyi, bir düşünceyi ustaca yerme; eleştirme.
hicran is. (Ar.) 1. Ayrılık. 2. Dinmeyen acı.
hicret is. (Ar.) 1. Göç. 2. Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği gün.
hicri s. (Ar.) Tarih başlangıcı olan Hicret'i alan.
hicvetmek f. Biri için yergi yazmak ya da söylemek; yermek.
hicviye is. (Ar.) Yergi yazısı.
hiç zf. 1. Yok. 2. Asla. 3. En ufak.
hiçten s. ve zf. 1. Çok değersiz. 2. Gereği yokken ya da karşılıksız olarak.
hiddet is. (Ar.) Öfke, kızgınlık.
hidroelektrik s. (Yun.) Su gücüyle elektrik elde etmeye ilişkin.
hidrofil s. (Yun.) Sucul, su çeken.

hidrofor is. (Yun.) Suyu, üst katlara çıkartan basınçlı depo.
hidrojen is. (Yun.) Oksijenle birleşip suyu oluşturan renksiz, kokusuz, tadsız gaz.
hidrolik is. ve s. (Yun.) **1.** Su ile işleyen makine. **2.** Suların yararlı duruma getirilmesi işi.
hidroloji is. (Yun.) Subilimi.
hidrometre is. (Yun.) Sıvıların ağırlığını, yoğunluğunu, basıncını ölçmeye yarayan aygıt.
hidrosfer is. (Yun.) Sukûre, suyuvarı.
hidroterapi is. (Yun.) Hastalıkların su ile iyileştirilmesi.
higrometre is. (Yun.) Nemölçer.
hikâye is. (Ar.) Bir olayın sözlü ya da yazılı olarak anlatılması. • **Hikâye etmek;** anlatmak.
hikmet is. (Ar.) **1.** Bilgelik. **2.** Felsefe. **3.** Neden, sebep.
hilaf is. (Ar.) Aykırı, karşıt.
hilal is. (Ar.) Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi. Ayça.

hilal

hilat is. (Ar.) Değerli kaftan.
hile is. (Ar.) **1.** Birini aldatmak için kurulan tuzak, düzen. **2.** Çıkar sağlamak için bir mala değersiz bir şey karıştırma.
hilebaz s. (Ar.) Hile yapan.
hilkat is. (Ar.) Yaratılış, yaratılma.
himaye is. (Ar.) Koruma, esirgeme. • **Himayesine almak;** korumak.
himmet is. (Ar.) **1.** Yardım. **2.** Emek.
hindi is. Kümes hayvanlarından en büyüğü. • **Hindi gibi kabarmak;** büyüklük taslamak.

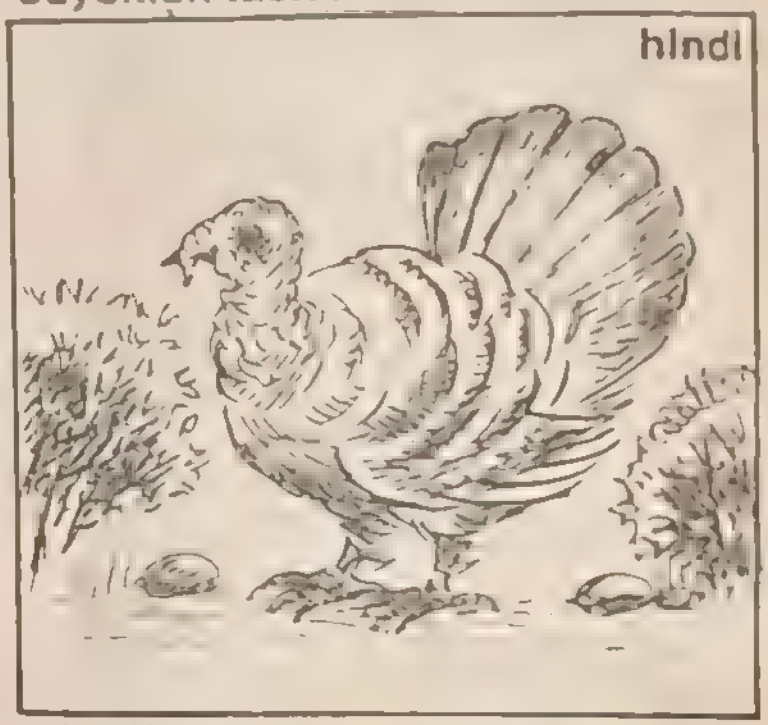

hindi

hindiba is. (Ar.) Yaprakları kimi hastalıklara yararlı bir kır bitkisi.
hindistancevizi is. Sıcak bölgelerde yetişen bir ağaç, bunun meyvesi.
hinterlant is. (Al.) Bir limanın ticaret merkezi durumundaki çevresi.
hintyağı is. Hekimlikte ve sanayide kullanılan bir yağ.
hipermetrop s. (Yun.) Yakını iyi göremeyen bir göz hastalığı.
hipodrom is. (Yun.) At yarışı alanı.
hipotenüs is. (Yun.) Dik üçgende, dik açının karşısındaki kenar.
hipotez is. (Yun.) Varsayım
hippi is. (İng.) Toplumsal düzene ters düşen uzun saçlı, kötü kılıklı gençler topluluğu.
his is. (Ar.) **1.** Duygu. **2.** Sezgi. • **Hislerine kapılmak;** duygusal davranmak.

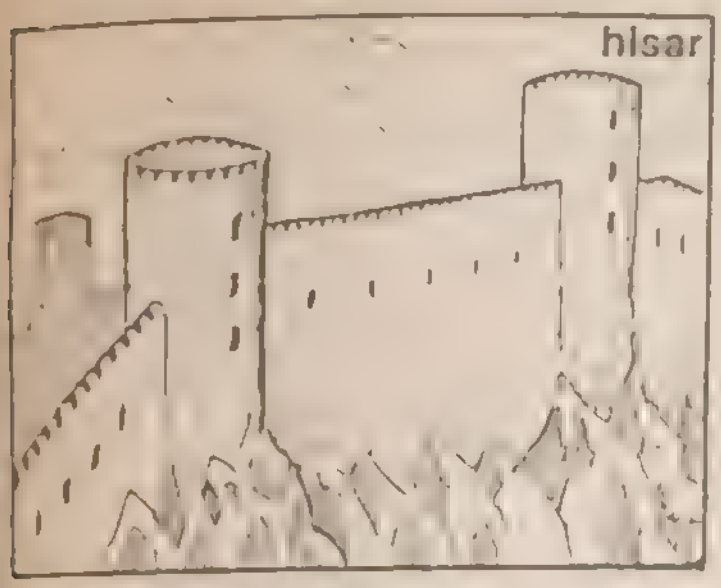

hisar is (Ar.) Yüksek duvarlı kale

hisse is. (Ar.) Pay. • **Hisse kapmak;** bir olaydan ders çıkarmak.

hissedar is. (Ar.) Bir şeyden pay alan; paydaş.

hissi s. (Ar.) Duygusal.

histeri is. (Yun.) Bir sinir hastalığı.

hitabe is. (Ar.) Bir topluluk önünde yapılan coşkulu konuşma; söylev.

hitabet is. (Ar.) Söz söyleme sanatı.

hitap is. (Ar.) Karşısındakine söylenen söz; seslenme.

Hitit is. Anadolu'da eskiden bir devlet kuran ulus

hiyerarşi is. (Yun.) Üst ast düzeni; yetkililerin alttan üste doğru sırası

hiyeroglif is.(Yun.)Eski Mısırlıların kullandıkları bir resim yazı.

hiyeroglif

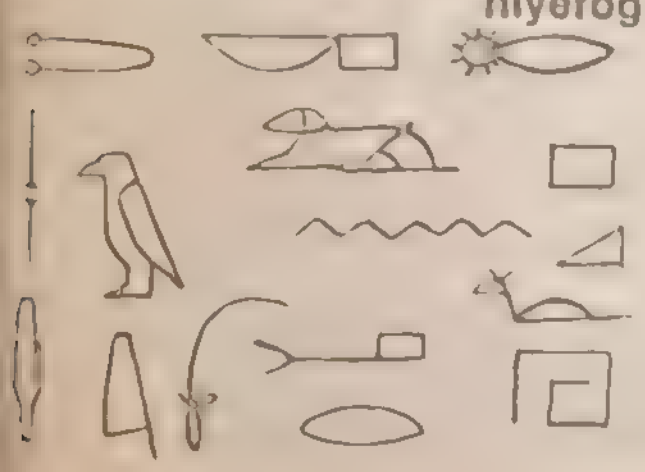

hiza is. (Ar.) 1. Düzlük. 2. Doğrultu.

hizmet is. (Ar.) 1. İş. 2. Görev.

hizmetçi is. (Ar.) Temizlik işçisi

hizmetli is. (Ar.) İşi kapıcılık, odacılık olan kimse.

hobi is. (İng.) Birinin asıl işi dışında, kendi kendine severek yaptığı dinlendirici, eğlendirici iş.

hoca is. (Far.) 1. Eski okullarda yetişen sanklı, cüppeli din adamı. 2. Din hizmetlerinde görevli kimse. 3. Öğretmen.

hokey is. (İng.) Bir top oyunu.

hokka is. (Ar.) Mürekkep koymaya yarayan küçük kap.

hokkabaz is. (Ar.) 1. Şaşırtıcı oyunlar yapan kimse. 2. **Mec.** Yalanla dolanla iş yapan.

holding is. (İng.) Yatırım ortaklığı.

homojen s. (Yun.) 1. Her şeyi aynı olan, bağdaşık. 2. Matematikte çokterimli.

homoseksüel s. (Yun.) Kendi cinsinden olana yakınlık duyan; eşcinsel.

homurdanmak is. f. Anlaşılmaz sözlerle kendi kendine söylenmek

hoparlör is. (Fr.) Sesi yükselten araç; ses büyüten.

hoplamak f. Bulunduğu yerden havaya doğru sıçramak.

hoppa b. Gereksiz davranışlarda bulunan kadın, kız.

hor s. (Far.) Değersiz, aşağı; hakir. • **Hor bakmak;** değer vermemek. • **Hor kullanmak;** hoyratça kullanmak.

hora is. (Yun.) El ele tutularak oynanan bir dans; oyun. • **Hora tutmak;** gürültü etmek.

horan is. Karadeniz bölgesinde oynanan bir halk oyunu.

horanta is. Aile bireyleri.

horasan is. Tuğla tozuyla kireç karışımından yapılan bir harç.
horlamak f. 1. Uyurken "hor, hor", diye ses çıkarmak. 2. Birinin gönlünü kırmak; küçük görmek.
hormon is. (Yun.) Salgı bezlerinin çıkardığı uyarıcı bir madde.
horoz is. (Far.) 1. Erkek tavuk. 2. Ateşli silahlarda merminin kapsülüne vurmasına yarayan bir maden parçası. • **Horoz dövüşü;** didişme.

horoz

horozibiği is. Çiçekleri horoz ibiğine benzeyen bir bitki
horozlanmak f. Çalım satmak; kabadayıca davranmak.
hortlak is. Mezardan çıktığı sanılan hayali yaratık.
hortum is. (Ar.) 1. Uzun lastik boru. 2. Filin ağız ve burun kısmı.
hostes is. (İng.) Uçaklarda yolcu ağırlayan kız ya kadın.
hoş s. (Far.) 1. Zevkli, tatlı. 2. İyi, güzel. 3. bağ. Bununla birlikte. • **Hoş görmek;** bir eksikliği ya da davranışı kusur saymamak.
hoşaf is. (Far) Kimi meyvelerle şekerin karışımından ve kaynatılmasından oluşan şerbet • **Hoşaf gibi;** çok yorgun. • **Hoşafın yağı kesilmek;** tükenmek; yapılacak bir şeyi kalmamak.

hoşbeş bl. is. (Far.) Konuşmada ilk söylenen sözler. • **Hoşbeş etmek;** söyleşerek zaman geçirmek
hoşgörü is. Her şeyin anlayışla karşılanması durumu; tolerans.
hoşlanmak is. f. 1. Hoşlanacak duruma gelmek. 2. İyilik görmek 3. Birbirinden hoşlanmak.
hoşnut s. (Far.) Yeter bularak sevinme, sevme
hotoz is. Kadınların saçlarının üstüne taktıkları süs başlığı.
hovarda s. 1. Eli açık; zevk için para harcayan. 2. Kadın ve kız peşinde dolaşan kimse.
hoyrat s. (Yun.) Kaba, sert; hır palayıcı.
hödük is. Görgüsüz, anlayışsız kimse.
hörgüç is. Devenin sırtındaki çıkıntı.
höşmerim is. Peynir tatlısı
höyük is. Eski mezar tümseği kümbeti.
hu ün. 1. "Nerdesin?" anlamında bir seslenme sözü. 2. Tann. 1 Dervişler arasında (eskiden) selam sözü.
hububat is. (Ar.) Buğday, arpa mısır gibi toprak ürünleri; tahıl
huda is. (Far.) Tann.
hudayınabit s. (Far. Ar.) Kendi kendine yetişen, biten.
hudut is. (Ar.) 1. Sınır. 2. Uç, son • **Hudut dışı etmek;** ülkenin dışına çıkarmak.
hukuk is. (Ar.) 1. Yasaların bütünü. 2. Yasalar bilimi. 3. Haklar. 4 Ahbaplık, dostluk.
hulasa is. (Ar.) 1. Özel. 2. Kimyacılıkta bir maddenin özü. 3. Zihnî saca.
hulya is. (Ar.) Hayal. • **Hulyaya dalmak;** hayal kurmak.
humma is. (Ar.) Hastalıkta ateş

humus is. (Ar.) Nohuttan yapılan bir yemek.

huni is. (Yun.) Sıvıları ağzı dar bir kaba koymak için kullanılan bir araç.

huni

hurafe is. (Ar.) Temelsiz, boş inanç.

hurç is. (Ar.) Meşinden yapılmış büyük heybe.

hurda s. (Far.) 1. Kırıntı, dökünto. 2. **Mec.** İşe yaramaz, eski.

hurdahaş s. (Far.) Paramparça; kırılıp parçalanmış.

huri is. (Ar.) Cennette olduğuna inanılan güzel kız. • **Huri gibi;** çok güzel.

hurma is. Sıcak bölgelerde yetişen bir ağaç ve yemişi.

husumet is. (Ar.) Düşmanlık.

husus is. (Ar.) 1. Konu, iş. 2. Özellik, yön.

hususi s. (Ar.) Özel.

hususiyet is. (Ar.) Özellik, nitelik.

husye is. (Ar.) Erkeklik bezi; tarak

huş is. Bir ağaç türü.

huşu is. (Ar.) 1. Saygı. 2. Alçakgönüllülük. 3. Tanrı'ya boyun eğme.

hutbe is. (Ar.) Cuma ve bayram namazlarından önce camide okunan dua ve verilen dinsel öğüt.

huy is. (Far.) 1. Alışkanlık. 2. Mizaç, karakter. • **Huyuna suyuna gitmek;** uysal davranmak.

huylanmak f. 1. Olmayacak bir nedenden dolayı kuşkulanmak, sinirlenmek. 2. Işkillenip tedirgin olmak. 3. Ürkmek. (Hayvanlar için.)

huysuz s. 1. Geçimsiz. 2. Huyu kötü.

huzur is. (Ar.) 1. Gönül rahatlığı. 2. Ön, yan, kat. 3. Padişah katı. (eskiden). • **Huzur vermemek;** rahat vermemek. • **Huzura kavuşmak;** rahata ermek. • **Huzuru kaçmak;** tedirgin olmak.

hücre is. (Ar.) 1. Canlılarda en küçük yapı birimi; göze. 2. Küçük oda.

hücum is. (Ar.) 1. Saldırma, atılma. 2. Üşüşme. • **Hücuma kalkmak;** saldırıya geçmek.

hücumbot is. Bir çeşit küçük savaş gemisi.

hükmen zf. (Ar.) Hakem kararıyla.

hükmetmek f. 1. Egemenliği altında bulundurmak. 2. Düşünme sonunda bir kanıya varmak.

hüküm is. (Ar.) 1. Yargı. 2. Egemenlik. 3. Etki. • **Hüküm giymek;** ceza almak. • **Hüküm sürmek;** işbaşında bulunmak. • **Hükmü geçmek;** sözü geçmek.

hükümdar is. (Ar.) Devlet başkanı. (Padişah, kral gibi.)

hükümet is. (Ar.) 1. Ülkenin yönetim kuruluşları. 2. Devlet yönetiminin yürütme kurulu. 3. Devlet. • **Hükümet kapısı;** devlet dairesi. • **Hükümeti devirmek;** zor kullanarak devlet yönetimini ele geçir-

mek. • **Hükümet kurmak;** bir başbakanın bakanları seçmesi.

hükümlü s. (Ar.) Cezalı, mahkum.

hükümsüz s. (Ar.) Yürürlükten kaldırılmış; geçerliliğini yitirmiş.

hümanist is. ve s. (Lat.) İnsancıl.

hümanizma is. (Lat.) İnsanlık sevgisini temel alan bir öğreti, dünya görüşü.

hüner is. (Ar.) Ustalık.

hünkar is. (Far.) Padişah.

hünkarbeğendi is. Patlıcan ezmesinden yapılan bir yemek.

hünnap is. Kırmızı kabuklu, sert çekirdekli, zeytine benzer bir m... ve.

hür is. (Ar.) Özgür.

hürmet is. (Ar.) Saygı.

hürriyet is. (Ar.) Özgürlük. • **Hürriyeti seçmek;** baskıdan kurtulmak.

hürya zf. Hep birden. • **Hürya etmek;** hep birden saldırmak.

hüsniyet is. (Ar.) İyiniyet.

hüsran is. (Ar.) 1. Beklemenin gerçekleşmesinden duyulan a... 2. Zarar. • **Hüsrana uğramak** umduğunu bulamamak, özülmek.

hüviyet is. (Ar.) Kimlik belgesi.

hüzün is. (Ar.) Gönül üzüntüsü; ince acı.

I, ı is. Türk alfabesinin onbirinci harfi. Kalın, ünlü.

ıhlamur is. Çiçekleri kokulu, yararlı bir ağaç.

ıkınmak is. f. 1. Soluk alamayarak kendini zorlamak. 2. Mec. Bir işte zorluk çekmek. • **Ikınıp sıkınmak;** bir iş yapabilmek için kendini zorlamak.

ılgım is. Çölde ışığa benzeyen parıltı; serap.

ılıca is. Sıcak su kaynağı, kaplıca.

ılıman s. Ne çok soğuk, ne de sıcak.

ılımlı s. Aşırı olmayan, ölçülü; mutedil.

ılık s. Sıcakla soğuk arası.

ırak s. Uzak.

ırak görür i. Gök cisimlerini incelemekte kullanılan dürbün, teleskop.

ıraksak s. birbirinden gittikçe uzaklaşan çizgi ya da ışık.

ırgalamak f. 1. Sarsmak. 2. Mec. İlgilendirmek.

ırgat is (Yun.) İşçi, rençber.

ırk is. (Ar.) 1. Soy. 2. Soydan gelen olan topluluk.

ırkçı s. Kendi ırkını öteki ırklardan üstün sayan; ırk birliği için çalışan.

ırmak is. Akarsuların en büyüğü; nehir.

ırz is. (Ar.) Onur, namus.

ısı is. Sıcaklık.

ısın is. Sıcaklığı yükselten ısı cinsi; recesl; kalori.

ısıölçer is. Cisimlerin sıcaklığını ölçmeye yarayan aygıt; kalorimetre.
ısırgan is. Tüyleri yakan bir kır bitkisi.
ısırık is. Isırılan yerde kalan yara, iz.
ıska is. Boşa çıkarma; tutturamama. • **Iska geçmek;** hedefi tuttura-mamak.
ıskarta s. (İt.) Değerini yitirmiş mal.
ıslah is. (Ar.) 1. Düzeltme, iyileştirme. 2. Eğitme, yola getirme. • **Islah olmaz;** düzelmez.
ıslık is. Dudakların büzülmesiyle çıkarılan ağız sesi. • **Islık çalmak;** ıslık sesi çıkarmak.
ısmarlama is. Ismarlanarak yaptırılmış.
ısmarlık is. Ismarlanan şey.
ıspanak is. (Yun.) Yapraklarından yararlanılan bir kış sebzesi.
ısrar is. (Ar.) Direnme, sürekli üstünde durma.
ıssız s. İçinde kimse bulunmayan, sahipsiz yer.
ıstakoz is. (Yun.) Eti yenen iri deniz böceği; kerevit.
ıstampa i. (İt.) 1. Damga kalıbı. 2. Damga yapmaya özgü mürekkepli çuhalı kutu.
ıstırap is. (Ar.) 1. Üzüntü. 2. Bedensel acı.
ışık is. Aydınlık, aydınlatıcı şey. • **Işık tutmak;** yol göstermek, bilgi vermek.
ışıldak is. 1. Işıltılı, ışıldayan. 2. Karanlıkta uzağı aydınlatmak için kullanılan bir aygıt; projektör.
ışıltı is. 1. Işıldağın saçtığı ışık. 2. Hafif ışıldama.
ışın is. Işık; şua.
ışınölçer is. Işınların enerjiye dönüşümünü ölçen aygıt; radyometre.
ıtır is. (Ar.) 1. Güzel koku. 2. Kokulu bir çiçek.
ıtriyat is. (Ar.) Sürünülecek güzel kokular.
ıvır zıvır zm. Yararsız, değersiz şeyler.
ızbandut is. (İtl.) Görünüşü korku veren, iriyarı adam.
ızgara i. (Yun.) 1. Mutfakta kullanılan bir araç. 2. s. Bu araçta pişmiş et, balık, köfte gibi yiyecekler.

İ

İ, i is. Türk alfabesinin onikinci harfi, ünlü.
iade is. (Ar.) Geri verme, geri çevirme.
iane is. (Ar.) Yardım.
iaşe is. (Ar.) Yedirip içirme, besleme.
ibadet is. (Ar.) Tanrı'nın buyruklarını yerine getirme; Tann'ya tapınma.
ibadethane is. (Ar.) Kilise, cami gibi tapınak.

ibaret s. (Ar.) Oluşan, meydana gelen.
ibibik is. Bir kuş; çavuşkuşu.
ibik is. Kümes hayvanlarının tepesindeki çıkıntı.
iblis is. (Ar.) 1. Şeytan. 2. Mec. Kötü kişi.
ibrani is. (Ar.) Yahudi toplumu.
ibre is. (Ar.) Kimi aygıtlarda sayı ya da işaretleri gösteren iğne.
ibret is. (Ar.) 1. Bir olaydan alınacak ders. 2. Acayip olay.
ibrik is. (Ar.) Su koymaya yarayan kulplu kap.

ibrik

ibrişim is. (Far.) Kalın ipek iplik.
icap is. (Ar.) Gerek, gereklilik.
icar is. (Ar.) Kira geliri. • **İcara vermek**; kiraya vermek.
icat is. (Ar.) Buluş, yaratma.
icazet is. (Ar.) 1. İzin. 2. İzin belgesi; diploma.
icra is. (Ar.) 1. Yapma, yerine getirme, yürütme. 2. Ödenmeyen alacakların ödenmesini sağlayan adliye kuruluşu, dairesi. 3. Bir müzik parçasını seslendirme ya da çalma.
icraat is. (Ar.) Yapılan işler, çalışmalar.
iç is. 1. Bir şeyin içerisi. 2. Ara. 3. Ten ile dış giysiler arasında kalan yer. 3. İçerdeki. • **İç deniz**; başka denizlerle bağlantısı olmayan deniz. • **İçi almamak**; midesi almamak. • **İçi bayılmak**; çok acıkmak • **İçi kan ağlamak**; çok üzülmek. • **İçinden geçmek**; aklından geçmek.
içbükey s. Yüzeyi düzgün ve pürüzsüz, ortası çukurca olan şey.
içderi is. 1. Bitkilerde kabuğun iç kat.. 2. Gastrulanın iç tabakası
içecek is. ve s. 1. İçilecek şeyler, meşrubat. 2. İçilmeye elverişli, uygun.
içedönük s. Dış dünya ile ilgisiz, kendi sorunlarıyla ilgili.
içeri is. ve s. 1. İç taraf, iç bölüm 2. İçte kalan yüzey. 3. İç bölümde olan. 4. Mec. Gönül, yürek • **İçeri atmak**; tutuklamak, hapsetmek. • **İçeri girmek**; alışverişte zarara uğramak.
içerik is. Sözlü ya da yazılı anlatımın özü; muhteva.
içerlek s. Yanındakilere göre daha içerde.
içerlemek f. İçin için öfkelenmek, kızmak.
içermek f. Bir şeyin başka bir şeyi gerektirmesi ya da düşündürmesi.
içgüdü is. Canlı varlıkları, düşünmeksizin yararlı işlere yöneltен ana duygu.
içgüvey, içgüveysi is. Kayınpederinin ailesiyle oturan damat.
içim is. 1. Bir yudumda içilecek miktar. 2. İçilenden alınan tad.
için ed. 1. Sözcükler arasında amaç, neden ilgisi kurar. 2. Gönül sözcüğünün yerini tutar.
için için zf. Gizli gizli, yavaş yavaş.
içişleri is. Ülkenin iç yönetimi ile ilgili işler.

içki is. İçinde alkol bulunan içecek.
içkulak is. Duyma sinirlerinin bulunduğu kulak bölümü.
içlem is. Bir kavramdaki temel özelliklerin tümü.
içlenmek f. 1. Meyve ya da sebzelerin tanelenmesi. 2. **Mec.** Dertlenmek, üzülmek.
içlidışlı s. Senli benli; çok samimi.
içlik is. İçe giyilen çamaşır.
içme is. İçinde birtakım tuzlar, madenler bulunan ve kimi hastalıklara iyi geldiği için içilen, su kaynak.
içmimar is. Yapının içini süsleyen, düzenleyen mimar; dekoratör.
içplazma is. (Yun.) Bir hücreli canlılarda protoplazmanın merkez bölümü.
içsel s. İçle ilgili.
içten s. Yürekten, candan; samimi
içtima is. (Ar.) 1. Toplantı, toplanma. 2. Kavuşum.
içtimai s. (Ar.) Toplumla, toplulukla ilgili, toplumsal; sosyal.
içtüzük is. Bir kurumun iç işlerini düzenleyen tüzük.
içyağı is. Hayvanların karın bölümünden çıkarılan yağ.
içyüz is. Başkaları tarafından bilinmeyen durum
idadi is. (Ar.) Eskiden lise derecesindeki okullara verilen ad.
idam is. (Ar.) 1. Mahkeme kararı ile öldürme, asma. 2. Ölüm cezası
idame is. (Ar.) Sürdürme, devam ettirme.
idare is. (Ar.) 1. Yönetim. 2. Bir işi çekip çevirme. 3. Tutum, tutumluluk. • **İdare etmek**; yönetmek, tutumlu kullanmak; göz yummak; örtbas etmek.
idari s. (Ar.) Yönetimle ilgili; yönetimsel.
iddia is. (Ar.) 1. Ortaya atılıp savunulan düşünce. 2. Düşüncesinde inat etme. 3. Direnme. • **İddiaya tutuşmak**; bahse girmek.
iddianame is. Savcıların suçlular hakkında düzenledikleri ve mahkemede okudukları yazı
ideal s. (Yun.) 1. Yalnız düşüncede olan. 2. Tüm üstünlükleri kendinde toplayan; mükemmel. 3. Amaç, ülkü.
idealist s. (Yun.) 1. Düşüncesine idealine bağlı olan. 2. Marksizmin karşıtı olan idealist felsefeye bağlılık gösteren.
idealizm is. (Yun.) Düşünceyi temel alan dünya görüşü
identik s. (Fr.) Özdeş, tıpkı
ideoloji is. (Yun.) Bir toplumun, partinin, sınıfın davranışlarına yön veren siyasal, hukuksal, bilimsel, dinsel, felsefi... düşüncelerin tümü.
idman is. (Ar.) 1. Vücudu çevikleştirmek için yapılan bedensel alıştırma; jimnastik. 2. **Mec.** Bir işte alışkanlık kazanma.
idrak is. (Ar.) 1. Anlayış; akıl erdirme. 2. Erişme, ulaşma. 3. Algı. • **İdrak etmek**; akıl erdirmek
idrar is. (Ar.) Sıdık.
ifa is. (Ar.) Yapma, yerine getirme
ifade is. (Ar.) 1. Yazılı ya da sözlü anlatım. 2. Deyiş. 3. **Mec.** Önem Sorgu. • **İfadesini almak**; sorguya çekmek. • **Bir şey ifade etmek**; önem taşımak
iffet is. (Ar.) Namus, temizlik.
iflah is. (Ar.) Kurtuluş, iyileşme. • **İflahı kesilmek**; kurtulamamak.

iflas is. (Ar.) Borçlarını ödeyememesi sonucu batmak, batkınlık.
ifrat is. (Ar.) Aşırılık, taşkınlık. • **İfrata kaçmak;** çok ileri gitmek.
ifrazat is. (Ar.) Salgı.
ifrit is. (Ar.) 1. Şeytan, cin. 2. Mec. Ortalığı birbirine katan kimse. • **İfrit kesilmek;** çok sinirlenmek.
ifsat is. (Ar.) Bozma, karışıklık çıkarma.
ifşa is. (Ar.) Gizli bir şeyi açığa vurma, ortaya dökme
ifşaat is. (Ar.) Açığa vuruş, dile veriş.
iftar is. (Ar.) 1. Oruç açma. 2. Oruç açıldıktan sonra yenilen yemek. • **İftar etmek;** oruç açmak.
iftihar is. (Ar.) Övünme, kıvanç. • **İftihar etmek;** kıvanç duymak. • **İftihara geçmek;** okulda başarılı ve erdemli öğrenci seçilmek.
iftira is. (Ar.) Birine asılsız suç yükleme, kara çalma. • **İftira etmek;** asılsız yere birini lekelemek.
iğ is. İplik eğirmede kullanılan araç: kirmen.
iğde is. İğdegillerden bir ağaç ve bunun meyvesi.
iğdiş is. Erkekliği giderilmiş. • **İğdiş etmek;** hayvanın üreme organını körletmek.
iğfal is. (Ar.) Aldatma, ayartma, baştan çıkarma. • **İğfal etmek;** kandırıp baştan çıkarmak.
iğne is. 1. Dikiş dikmeye yarayan ince, sivri madensel araç. 2. Türlü çeşitleri olan ucu sivri, batıcı uzunca çelik. 3. Kimi böceklerde sokucu organ. 4. Vücuda ilaç vermekte kullanılan şırınga. • **İğne ile kuyu kazmak;** bir işi ağır yürütmek, zor yapmak. • **İğne ipliğe dönmek;** çok zayıflamak. • **İğneli söz;** dokunaklı söz. • **İğne yapmak;** vücuda ilaç vermek.
iğneardı is. Bir süsleme, nakış çeşidi.
iğneyapraklılar is. Çam gibi kozalağı bulunan ağaçlar.
iğrenç s. İnsanda iğrenme duygusu uyandıran.
ihale is. (Ar.) Bir işi, en uygun olanına bırakma. • **İhaleye çıkarmak;** yapılacak bir işi, uygun olanına vermek için isteklilere duyuruda bulunmak.
ihanet is. (Ar.) 1. Kendisine güvenilen bir şeye kötülük etme; hainlik, hayınlık. 2. Sevgiye bağlı kalmama; vefasızlık. • **İhanet etmek;** hayınlık etmek; kan ya da kocadan birinin ötekini aldatması.
ihata is. (Ar.) 1. Kuşatma, çevirme. 2. Kavrayış, anlayış.
ihbar is. (Ar.) 1. Suçluyu gizlice ilgililere bildirme. 2. Bir haberi bir yere bildirme.
ihbarname is. (Ar., Far.) Haber kağıdı, bildirim.
ihlal is. (Ar.) Bozma, sakatlama
ihmal is. (Ar.) Bir şeye önem vermeme, boşlama, savsaklama. • **İhmal etmek;** savsaklamak.
ihmalkar s. (Ar., Far.) İşini ihmal eden.
ihracat is. (Ar.) Dış ülkelere mal satma işi, dışsatım.
ihraç is. (Ar.) 1. Çıkarma, dışarı atma. 2. s. Yurt dışına satılacak mal. • **İhraç etmek;** çıkarmak; dışarıya mal satmak.
ihram is. Hacıların Kâbe'ye girerken giydikleri giysi ya da bürgü.
ihsan is. (Ar.) 1. Bağış, yardım. 2. Bağışlanan şey. • **İhsan etmek;** bağışlamak.
ihsas is. (Ar.) 1. Üstü kapalı anlatma, sezdirme. 2. Duyum. • **İhsas etmek;** sezmek

İhtar İs. (Ar.) Uyarma, anımsatma. • **İhtar etmek;** dikkati çekmek, uyarmak.
İhtilaf İs. (Ar.) Anlaşmazlık, uyuşmazlık. • **İhtilafa düşmek;** anlaşamamak, bozuşmak.
İhtilal İs. (Ar.) 1. Devletin yönetimini ele geçirmek amacıyla ayaklanma. 2. **Mec.** Kökten, tümden değişiklik. 3. Kargaşalık. • **İhtilal yapmak;** devletin yönetimini ele geçirmek için ayaklanmak; herhangi bir alanda tümden değişiklik yapmak.
İhtimal İs. (Ar.) 1. Akla yakın olma, olabilirlik, olasılık. 2. Zf. Belki. • **İhtimal vermek ya da verememek;** bir şeyin olabileceğini düşünmek ya da düşünememek.
İhtimam İs. (Ar.) 1. Özen, özen gösterme. 2. İyi ve düzenli bakım. • **İhtimam göstermek;** özenmek, dikkatli davranmak.
İhtiram İs. (Ar.) Saygı.
İhtiras İs. (Ar.) Aşırı istek, tutku.
İhtisas İs. (Ar.) 1. Uzmanlık. 2. Bilgi, ustalık, hüner.
İhtişam İs. (Ar.) Göz alıcı ve gösterişli olma durumu, görkem.
İhtiva İs. (Ar.) İçine alma, kapsama. • **İhtiva etmek;** içinde bulundurmak, kapsamak.
İhtiyaç İs. (Ar.) Gereksinme, gerekseme. • **İhtiyaç duymak;** bir şeye gereksinme olduğunu anlamak. • **İhtiyaca cevap vermek;** gereğini yerine getirmek.
İhtiyar s. (Ar.) Yaşlı, kocamış.
İhtiyat İs. (Ar.) 1. İleriyi düşünüp ölçülü davranma. 2. Yedek.
İhtizaz İs. (Ar.) Titreşim.
İhya İs. (Ar.) 1. Canlandırma. 2. **Mec.** İyilik etme, umut verme.
İkamet İs. (Ar.) Bir yerde oturma, kalma. • **İkamet kağıdı;** oturma belgesi.
İkametgâh İs. (Ar., Far.) Oturulan yer, ev, konut.
İkaz İs. (Ar.) Dikkati çekme, uyarma.
İken bağ. Olduğu durumda, olduğu zaman.
İki s. 1. Birden sonra gelen sayının adı. 2. Birden bir fazla. • **İki dirhem bir çekirdek;** iyi, temiz giyinmiş. • **İki eli böğründe kalmak;** çaresizlik içinde bulunmak. • **İki gözü iki çeşme;** çok ağlamış. • **İki sözü bir araya getirememek;** konuşma yeteneğinden yoksun olmak; konuşamamak.
İkicanlı s. Gebe; hamile.
İkiçenekliler İs. Tohumlarında iki çenek bulunan bitkiler.
İkiçenetliler İs. 1. Çatladığında kabuğu iki çenete ayrılan meyve ağaçları. 2. Midye, istiridye gibi iki parçalı kabuğu olan hayvanlar.
İkilik İs. Anlaşmazlık, bölünme.
İkincil s. Önem yönünden ikinci olan; tali.
İkindi İs. Öğle ile akşam arasındaki zaman.
İkircil s. 1. İki anlamı olan. 2. Ya şöyle, ya böyle.
İkircik, İkircim İs. Kararsızlık; tereddüt.
İkiyüzlü s. Özü ile sözü bir olmayan.
İkiz s. 1. Bir doğumda dünyaya gelen iki kardeş. 2. İkili.
İkizanlam İs. İki anlama gelebilecek bir anlatım biçimi.
İkizkenar s. İki kenarı eşit olan.
İkizler İs. Boğa ile Yengeç burçları arasında kalan burç.
İklim İs. (Ar.) Bir bölgenin, hava koşullarıyla belirlen durumu.
İkmal İs. (Ar.) 1. Tamamlama, bütünleme. 2. Bitirme. • **İkmal et-**

mek; bitirmek. • **İkmale kalmak;** yeni bir sınava hazırlanmak; bütünlemeye kalmak.

İkna is. (Ar.) İnandırma.

İkrah is. (Ar.) Tiksinme, iğrenme. • **İkrah etmek;** tiksinmek.

İkram is. (Ar.) Ağırlama, yedirip içirme.

İkramiye is. (Ar.) 1. Çalışanlara aylık dışı verilen para. 2. Piyangodan çıkan para.

İkrar is. (Ar.) Kendini ilgilendiren bir gerçeği söyleme.

İkraz is. (Ar.) Ödünç para.

İksir is. (Ar.) Her hastalığa iyi geldiği sanılan hayali bir içki.

İktidar is. (Ar.) 1. Ülkenin yönetimini elinde bulunduranlar; hükümet. 2. İş yapabilme gücü erk. • **İktidar mevkii;** yönetme görevi ya da yeri.

İktibas is. (Ar.) Alma, aktarma.

İktifa is. Yeter bulma, yetinme.

İktisadi s. 1. Gelir ve gider düzeni ile ilgili olan. 2. Tutuma uygun, daha ucuza gelen; ekonomik.

İktisat is. (Ar.) 1. Ülkenin sanayi, ticaret ve tarımsal etkinliklerin tümü; ekonomi. 2. Tutumluluk.

İl is. 1. Ülkenin valli yönetimindeki bölümü; vilayet. 2. Ülke, yurt; el.

İlaç is. (Ar.) Hastalığı gidermek için kullanılan madde. • **İlaç gibi gelmek;** iyi gelmek.

İlah is. (Ar.) Mitolojide erkek tanrı.

İlahe is. (Ar.) Mitolojide kadın tanrı, tanrıça.

İlahi is. (Ar.) Tanrıyı övmek için yazılmış ve bir makamla okunan koşuk; manzume.

İlahiyat is. (Ar.) Tanrıbilim.

İlam is. (Ar.) Bir sorun'un nasıl çözümleneceğini gösteren mahkeme kararı.

İlan is. (Ar.) Yayma, herkese haber verme; duyuru. • **İlan etmek;** bir durumu yayın yoluyla herkese duyurmak

İlave is. (Ar.) Ek, ekleme, katma.

İlçe is. Yurt yönetiminde ilden sonra gelen bölüm, kaymakamlık, kaza.

İle ed. Birliktelik bildirir

İlelebet zf. Sonsuzluğa dek, kadar.

İlenç is. İlenmek amacıyla söylenen söz; beddua.

İlenmek f. Birinin kötü duruma düşmesini istemek; beddua etmek.

İleri is. 1. Ön taraf. 2. Gelecek; istikbal. 3. Öndeki. • **İleri gelmek;** ünlü olmak, ortaya çıkmak. • **İleri geri konuşmak;** incitici biçimde konuşmak. • **İleri gitmek;** ölçünün dışına çıkmak.

İlerici s. Yurt yönetiminde ilerlemeyi, çağdaşlaşmayı isteme yanlısı.

İlerde, İleride s. Gelecek zamanda.

İlerlemek f. 1. Bulunulan yerden daha ileri gitmek. 2. (Zaman için) Geçmek. 3. **Mec.** Daha yüksek bir aşamaya yükselmek.

İletken s. 1. Isıyı ve elektrik akımını kendi üzerinden geçiren. 2. Bir şeyi ileten.

İletki is. Açı ölçmeye ve çizmeye yarayan araç.

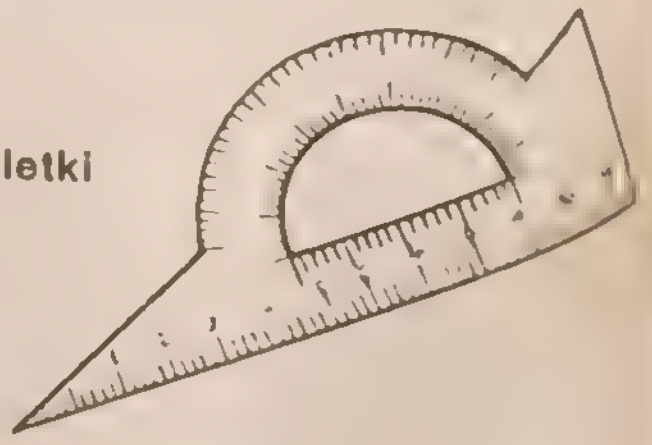

İletki

İletmek f. Götürmek, ulaştırmak.
İlgi İs. 1. Bağlılık. 2. Bağ, alâka. 3. Merak. 4. İlişik. • **İlgi çekmek;** dikkati üstüne toplamak. • **İlgi duymak;** merak etmek ya da önem vermek.
İlgili s. İlgisi bulunan; ilgilenmiş olan.
İlginç s İlgi çekici; onteresan.
İlgisiz s. Kayıtsız, aldırmaz; İlgisi olmayan.
İlhak İs. (Ar.) Katma, bağlama, ekleme.
İlham İs. (Ar.) İçe doğma, yaratıcı coşma; esin.
İlhan İs. Hükümdar, devlet başkanı; imparator.
İlhanlık İs. Çeşitli toplulukları egemenliği altında bulunduran eski bir devlet biçimi; imparatorluk.
İlik İs. Kemiklerin içini dolduran yağlı madde.
İlik İs. Giysilerde düğme için açılan delik.
İliklemek f. Düğmeyi iliğine geçirmek.
İlim İs. (Ar) Bilim. • **İlmini almak;** işin yolunu yönetimini öğrenmek.
İlinti İs. İki şey arasındaki ilgi; bağıntı.
İlişik s. 1. İliştirilmiş, bağlanmış. 2. İlgili, ilintili. 3. İs. İlgi, bağlılık.
İlişki İs. 1. Karşılıklı ilgi. 2. Bağlantı. • **İlişki kurmak;** bağlantı sağlamak.
İlişkin s. İlgisi, ilişiği olan, bağlı, ilgili; değgin.
İlişmek f 1. Hafifçe dokunma. 2. Ellemek.
İlk s. İlk önce. • **İlk ağızda;** ilkin. • **İlk göz ağrısı;** ilk sevilen.
İlkbahar İs. İlkyaz.
İlkçağ İs. tarihte en eski zamanlardan başlayarak, Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşüne değin süren çağ.
İlkdördün İs. Ayın yarım daire biçimi.
İlke İs. 1. Temel düşünce; prensip. 2. Temel bilgi. 3. İlk madde, öğe; unsur.
İlkel s. 1. Zaman bakımından en eski olan. 2. İlk durumunda kalmış bulunan; iptidai.
İlkin zf. Başta, başlangıçta, önce.
İlkokul İs. İlköğretimi sağlayan okul.
İlköğretim İs. Okuma, yazma ve temel bilgilerin sağlandığı öğretim.
İlkönce zf. Önce.
İlkyaz İs. İlkbahar, bahar mevsimi.
İlla, İllaki, İlle zf. Ne olursa olsun; herhalde; özellikle.
İllallah ün. (Ar.) Usanç ve bezginlik anlatır.
İllet İs. (Ar.) 1. Hastalık, dert. 2. Bozukluk. 3. **Mec.** Sinir bozucu kimse ya da şey.
İlmek İs. Hafifçe bir düğüm yaparak bağlama.
İlmik Çözülmesi kolay düğüm.
İlmi s. Bilimle ilgili, bilimsel.
İlmiye İs. (Ar.) Eskiden din işleriyle uğraşan hocalar sınıfı.
İlmühaber İs. (Ar.) Birinin durumunu anlatan resmi belge.
İltica İs. (Ar.) Sığınma, sığınmak.
İltifat İs. (Ar.) Güleryüz gösterme. • **İltifat etmek;** ilgilenmek, beğenmek.
İltihak İs. (Ar.) Katılma.
İltihap İs. (Ar.) İrin, yangı; cerahat.
İltimas İs. (Ar.) Kayırmak, arka çıkmak.

İma is. (Ar.) Dolaylı olarak anlatma.
İmal is. (Ar.) Yapım.
İmalat is. (Ar.) Yapım işleri.
İmalathane is. (Ar. Far.) Hammaddeleri işleyerek pazara sürülecek duruma getiren işyeri, yapımevi.
İmalı s. (Ar.) Üstü kapalı söz.
İmam is. (Ar.) 1. Namaz kıldıran din görevlisi. 2. Mezhep kurucusu. 3. Kimi İslâm ülkelerinde devlet başkanı.
İmambayıldı is. Bir patlıcan yemeği.
İmame is. (Ar.) Tesbihin baş tarafına geçirilen parça.
İman is. (Ar.) Dinsel inanç. • **İman tahtası**; göğüs kemiği.
İmansız s. 1. Dinsiz. 2. **Mec.** İnsafsız, acımasız.
İmar is. (Ar.) Geliştirip güzelleştirme. Bayındırlık. • **İmar etmek**; güzelleştirmek.
İmaret is. (Ar.) Eskiden yoksullara yiyecek verilen yer.
İmbat is. Ege bölgesinde, yazın gündüzleri denizden karaya doğru esen yel.
İmbik is. (Ar.) Damıtım için kullanılan aygıt.
İmdat is. (Ar.) Yardım.
İmece is. El birliği ile yapılan iş.
İmge is. Hayal.
İmgelem is. Nesnelerin zihindeki biçimlerini oluşturan yeti; muhayyile
İmgelemek f. Hayal etmek ya da kurmak.
İmgesel s. Hayal ile ilgili, hayali.
İmha is. (Ar.) Yok etme.
İmik is. Boğaz, girtlak.
İmkan is. (Ar.) 1. Olanak. 2. Yapabilme gücü. • **İmkân vermek**; olanak sağlamak.
İmla is. (Ar.) 1. Sözcüklerin ... lış biçimi. 2. Söyleyip yazdırma ... Bir dili doğru ve yanlışsız yaz... bilgisi.
İmlemek f. 1. İşaretlemek ... Dolayısıyla anlatmak.
İmparator is. (İtl.) İmparator... ğu yöneten hükümdar.
İmparatoriçe is. 1. İmpa... run karısı. 2. İmparatorluğu yö... ten kadın hükümdar.
İmparatorluk is. Çeşitli ulusların bir yönetim altında toplan... sından oluşan bir devlet biçimi
İmrenme is. İstek duymak, ç... çekmek; gıpta.
İmsak is. (Ar.) Oruca başlama... manı.
İmsakiye is. (Ar.) Ramazan ay... boyunca oruç tutma zaman... gösteren çizelge.
İmtihan is. (Ar.) Sınav.
İmtiyaz is. (Ar.) 1. Başkalarına tanınmayan özel, kişisel ayrıcalık 2. Herhangi bir kuruluş için de... letçe verilen özel izin.
İmza is. (Ar.) Kendi eliyle, özel b... çimde yazılan ad. • **İmza tep... mak**; bir dilekçeyi destekleyere imzalatmak.
İn is. 1. Mağara. 2. Yabanıl hay... vanların yuvası.
İnadına zf. 1. Tersilik olsun diy... 2. Gereğinin tersine.
İnanma is. İnanma işi.
İnanca is. Güvenirlik, bunun için verilen söz; garanti, teminat
İnanç is. Bir düşünceye, bir u... nıya bağlı bulunma; iman
İnanmak f. 1. Bir şeye doğru ye bakmak, doğru diye ben... mek. 2. Doğru sözlü bilmek.
İnat is. (Ar.) 1. Direnme, ayak ... reme. 2. s. İnatçı.

İnatlaşmak f. Karşılıklı inat etmek.
İnce s. 1. Kalın olmayan. 2. Ufak taneli. 3. Koyu olmayan. 4. Duygu ve davranış bakımından insanın sevgisini kazanan; kibar. • **İnce eleyip sık dokumak;** titizce iş görmek. • **İnceden inceye;** titizce.
İncebağırsak is. Mideden kalın bağırsağa değin olan sindirim organı.
İnceleme is. 1. İnceleme işi. 2. Bu iş sonunda ortaya çıkan yapıt.
İncelik is. 1. İnce davranış. 2. Bir işin herkesçe görülmeyen özellikleri.
İncesaz is. (Tr. Far.) Keman, ney, kemençe, ud, kanun, tef gibi çalıgıcılarla, şarkıcılardan oluşan saz takımı.
İnci is. İstiridye cinsi deniz hayvanlarının içinden çıkan, süs olarak kullanılan sedef renkli madde.
İncik is. Bacağın dizkapağından topuğa kadar olan kısmı.
İncik boncuk is. Ufak tefek süs eşyası.
İncil is. (Yun.) Hıristiyanlığın kutsal kitabı.
İncinmek f. 1. Canın acıması. 2. **Mec.** Birinin sözünden, davranışlarından üzülmek.
İncir is. Dutgillerden bir ağaç ve bunun ince kabuklu, yumuşak meyvesi. • **İncir çekirdeğini doldurmamak;** çok küçük ve önemsiz.

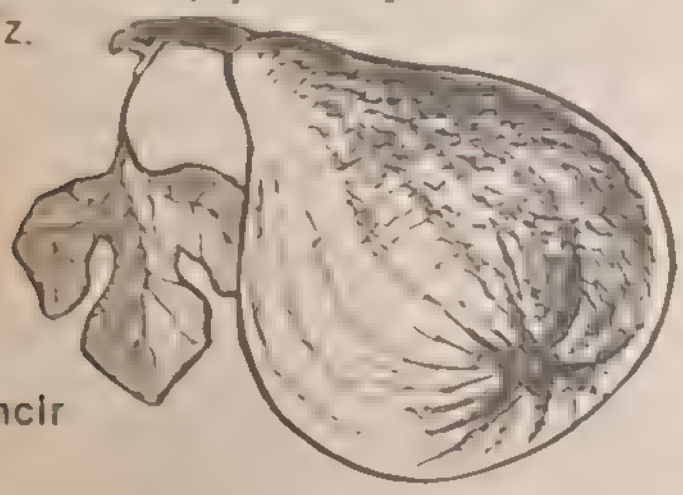

İncir

İncitmek f. 1. İncinmesine yol açmak. 2. **Mec.** Gönül kırmak, üzmek.
İndeks is. (Lat.) Kitapların sonundaki konu dizini.
İndifa is. (Ar.) Yanardağının püskürmesi.
İndirgemek f. Basit ve yalın duruma getirmek.
İndirim is. Fiyatta yapılan değer düşmesi; tenzilat, iskonto.
İndirmek f. 1. Aşağı almak. 2. Azaltmak. 3. **Mec.** Hızla vurmak.
İnek is. 1. Dişi sığır. 2. argo. Çok çalışan.
İneklemek f. Argo. Çok çalışmak; ezberlemek.
İnfaz is. (Ar.) Bir kararı ya da yargıyı yerine getirme. • **İnfaz savcısı;** mahkemenin verdiği kararı uygulayan adalet görevlisi.
İnfial is. (Ar.) Kınılma, gücenme, küsme
İnfilak is. (Ar.) Patlama.
İnfisah is. (Ar.) Bozulma, dağılma.
İnha is. (Ar.) Bir dairenin, üst daireye yaptığı öneme, önergi.
İnhidam is. (Ar.) Çökme, yıkılma.
İnhilal is. (Ar.) 1. Erime. 2. Dağılma, çözülme. 3. Açılma. 4. Ayrışma.
İnhiraf is. (Ar.) Sapma.
İnhisar is. (Ar.) Tekel. • **İnhisarına almak;** kendi yararına kullanmak.
İnik is. İnmiş, indirilmiş.
İnilti is. İnleme sesi.
İnkâr is. (Ar.) Kabul etmeme, yadsıma.
İnkılap is. (Ar.) 1. Devrim. 2. Dönüşüm.
İnkısar is. (Ar.) 1. Kırılma. 2. İlenme; beddua etme

İnkışaf is. (Ar.) Gelişme, gelişim.
İnlemek f. 1. İnildemek. 2. Uğultulu ses çıkarmak.
İnme is. 1. İnmek eylemi. 2. Vücudun bir yerinde duyunun yok olması; felç. • **İnme inmek;** felç olmak.
İnmeli s. Bir tarafından inme (felç) bulunan.
İnorganik s. (Yun.) Organik olmayan; madensel.
İnsaf is. (Ar.) 1. Merhamete dayanan adalet. 2. Acıyıp iyi davranma. • **İnsaf etmek;** acımak. • **İnsafa gelmek;** gerçeği görmeye başlamak.
İnsan is. (Ar.) 1. Konuşan, düşünen, gülen canlı yaratık; adam. 2. **Mec.** s. Erdemli, iyi huylu. • **İnsan evladı;** iyi insan. • **İnsan hali;** olabilir.
İnsanbilim bl. is. İnsanın fiziksel yapısını ve soyunu tarih öncesi bakımından inceleyen bilim; antropoloji.
İnsanca zf. İnsana yakışır biçimde; insani.
İnsancıl s. 1. İnsana değer veren, onu seven; hümanist. 2. İnsana sokulan hayvan.
İnsanımsılar is. İnsana benzeyen şempanze, goril, orangutan gibi maymun topluluğu.
İnsaniyet is. (Ar.) İnsanlık.
İnsanlık is. 1. İnsan olma durumu. 2. İnsanca davranma. 3. İnsanların tümü. • **İnsanlıktan çıkmak;** insana özgü niteliklerini yitirmek; bayağılaşmak.
İnsanüstü is. İnsan gücünü aşan.
İnşa is. (Ar.) 1. Yapma, kurma. 2. Yazma, yazış. • **İnşa etmek;** kurmak, yapmak.
İnşaat is. (Ar.) 1. Yapı, yapı işleri 2. Yapım.
İnşallah ün. Tanrı dilerse.
İnşat is. (Ar.) Bir yazıyı, şiiri, topluluk önünde okuma.
İntak is. (Ar.) Konuşma yeteneği olmayan bir varlığı konuşturma.
İntac is. (Ar.) Bitirme, sonuçlandırma.
İntan is. (Ar.) Mikroplu hastalık
İntaniye is. (Ar.) Mikroplu hastalıklar.
İntiba is. (Ar.) 1. İzlenim. 2. Uygun gelme.
İntibak is. (Ar.) 1. Çevreye ya da ortama uyma. 2. Uygun duruma getirilme.
İntihap is. (Ar.) Seçim, seçme
İntihar is. (Ar.) Kendi kendini öldürme eylemi.
İntikal is. (Ar.) 1. Geçiş. 2. Anlama, kavrama. • **İntikal etmek;** kavramak, miras kalmak.
İntikam is. (Ar.) Öç. • **İntikam almak;** öç almak.
İntizam is. (Ar.) Düzgünlük, düzen.
İntizar is. (Ar.) 1. Bekleme, gözleme. 2. **Mec.** İlenme; beddua etme.
İnzibat is. (Ar.) 1. Düzeni sağlama. 2. Düzeni sağlamakla görevli asker, er.
İnzibati s. (Ar.) Düzeni sağlayıcı baskı altına alıcı.
İnziva is. (Ar.) Toplumdan kaçma, tek başına yaşama.
İp is. Bağlamaya yarayan şey. Sicim. • **İpe sapa gelmemek;** akla yakın olamak. • **İp kaçkını;** serseri. • **İpe çekmek;** asmak. • **İpi koparmak;** çekip gitmek. • **İpin ucunu kaçırmak;** ölçüyü kaçırmak.
İpek is. İpekböceği kozalarından çıkan teller. Bu tellerden yapılan

iplik. • **İpek gibi**; çok ince, parlak ve yumuşak.
İpekböceği is. Dut yaprağı ile beslenen ve ördüğü kozalardan ipek elde edilen böcek.
İpka is. (Ar.) Yerinde bırakma.
İplik is. İnce ip. • **İpliği pazara çıkmak**; gizli kusurları ortaya çıkmak.
İpnotizma is. (Yun.) Telkin yoluyla uyutma.
İpotek is. (Yun.) Alınan borca karşı verilen güvence.
İpotez is. (Yun.) Varsayım; farazlye.
İpsiz s. Argo. Serseri, haylaz.
İptal is. (Ar.) 1. Kullanıştan çıkarma, bozma. 2. Hükümsüz kalma.
İptida is. (Ar.) 1. Başlangıç, başlama. 2. zf. En önce.
İptidai s. (Ar.) Eskiliğini koruyan, ilkel.
İptila is. (Ar.) Tiryakilik, düşkünlük.
İptizal is. (Ar.) Bayağılaşma, kötüleşme.
İpucu is. Arananın ilk izi, izleri.
İrade is. (Ar.) 1. İçten isteme. 2. Bir şeyi yapmayı ya da yapmamayı belirten iç güç, istenç. 3. Buyruk; emir.
İrat is. (Ar.) Gelir.
İrca is. (Ar.) 1. Döndürme. 2. Eski durumuna getirme.
İrdelemek f. Bir sorunu tüm yönleriyle incelemek.
İrfan is. (Ar.) 1. Kültür. 2. Bilme, anlayış, uyanıklık
İri s. Büyük, kocaman. • **İrikıyım**; iri yapılı.
İridyum is. (Yun.) Platin filizlerinde bulunan değerli bir element.
İrin is. Yaralardan akan sıvı madde, cerahat.
İris is. (Yun.) Gözün rengini oluşturan tabakası.
İrkilmek f. Duraklamak, geri çekilmek.
İrmik is. İrice öğütülmüş un.
İrsi s. (Ar.) Kalıtımla geçen; kalıtsal.
İrtibat is. (Ar.) Bağlantı.
İrtica is. (Ar.) Zamanın yeniliklerine uyamayıp geriye dönme isteği; gericilik.
İrtifa is. (Ar.) Yükseklik.
İs is. Duman lekesi.
İsabet is. (Ar.) 1. Düşme, raslama. 2. Yerinde oluş, yanılmazlık. 3. Güzel raslayış. • **İsabet almak**; vurulmak, yaralanmak. • **İsabet oldu**; yerinde, tam isteğe uygun.
İshal is. (Ar.) Bağırsak bozukluğu sonucu oluşan sürgün; amel.
İsilik is. Fazla terlemekten vücudun kimi yerlerinde oluşan kabartılar.
İsim is. (Ar.) Ad.
İskambil is. (Fr.) Çeşitli oyunlar oynamaya yarayan kartlar ve bunlarla oynanan oyun.
İskan is. (Ar.) Yerleştirme, yurtlandırma.
İskandil is. (İtl.) 1. Denizin derinliğini ölçme ve bu işte kullanılan araç. 2. Araştırma, yoklama.
İskarpin is. (İtl.) Ökçeli ayakkabı.
İskele is. (İtl.) 1. Deniz taşıtlarının yanaştığı yer. 2. Köprüden gemiye uzatılan iğreti köprü. 3. Vapurların uğradığı yer. 4. Yapılarda işçilerin çalışmasına yarayan kalas merdiven. 5. Gemilerin sol yanı. • **İskele almak**; gemilerin yola çıkmaya hazırlanması.
İskelet is. (Yun.) 1. Bedenin kemik çatısı. 2. Her şeyde temel çatı.

İskemle

İskemle İs.(Lat.) Arkalıksız sandalye.
İskete İs. Serçegillerden güzel sesli bir kuş.
İskorbüt İs. (Yun.) Vitaminsizlikten olan bir dişeti hastalığı.
İskorpit İs. (Yun.) Kırlangıç balığı cinsinden bir balık.
İslam İs. (Ar.) Müslüman.
İslamiyet İs. (Ar.) Müslümanlık dini.
İslav İs. Rus, Bulgar, Sırp, Hırvat uluslarının ortak adı.
İslim İs. (İng.) Buhar, buğu.
İsnat İs. (Ar.) Üstüne atma, yükleme.
İspanyol İs. İspanya halkından olan.
İspat İs. (Ar.) Kanıt göstererek doğruluğunu ortaya koyma, kanıtlama.
İspenç İs. Küçük boylu horoz ya da tavuk.
İspinoz İs. (Yun.) Serçegillerden güzel sesli, tüyleri yeşilimsi mavi, boğaz ve karnı kırmızı bir kuş.
İspiritizma İs. (Fr). Ölülerin ruhlarıyla konuşma.
İspirto İs. (İt.) Renkli alkol.
İsraf İs. (Ar.) Tutumsuzluk, savurganlık.
İsrafil İs. (Ar.) Kıyamet gününü haber vereceğine inanılan melek
İstasyon İs. (Fr.) **1.** Durak. **2.** Araştırma kurulu. **3.** Satış, bakım, aşı gibi işler yapılan yer.
İstatistik İs. (Fr.) Olayları ve gelişmeleri sayılarla gösterme bilgisi, sayılama.
İstavroz İs. (Yun.) Haç.
İstavrit İs. (Yun.) Pulsuz ve az kılçıklı bir balık çeşidi
İstek İs. **1.** Bir şeye duyulan eğilim; rağbet, arzu. **2.** Yerine getirilmesi istenilen şey. **3.** Başkasından isteme
İsteka İs. (İtl.) Bilardo oynanan deynek.
İstem İs. Bir şeyin yapılmasını ya da yapılmamasını isteme; talep.
İstenç İs. Bir şeyin yapılmasını ya da yapılmamasını isteyen iç güç; irade.
İstep İs. (Rus.) Bozkır, step
İsteri İs. (Yun.) Sinir bozukluğu; histeri.
İsterik s. (Yun.) İsteri özelliği gösteren.
İstibdat İs. (Ar.) Keyfe bağlı baskı yönetimi.
İstida İs. (Ar.) Dilekçe.
İstidat İs. (Ar.) İş yapma yetisi; yetenek.
İstif İs. (İt.) Düzenle yapılmış yığın, düzenleme. • **İstifini bozmamak**; aldırış etmemek.
İstifa İs. (Ar.) Bir işten kendiliğiyle çekilme. • **İstifa etmek**; görevinden ayrılmak.
İstifade İs. (Ar.) Yararlanma, faydalanma.

istifham is. (Ar.) Zihinde beliren soru.
istifrağ is. (Ar.) Kusma.
istihale is. (Ar.) Biçim değiştirme, başkalaşma.
istihbarat is. (Ar.) 1. Haberler, yeni öğrenilen bilgiler. 2. Haber ve bilgi toplama işi.
istihdam is. (Ar.) Bir işte kullanma, çalıştırma.
istihkâm is. (Ar.) Düşman saldırısına karşı korunmak için düzenlenmiş yer.
istihlak is. (Ar.) Tüketim.
istihsal is. (Ar.) 1. Tüketim. 2. Çıkarma, elde etme.
istihza is. (Ar.) Üstü kapalı alay.
istikamet is. (Ar.) Yön, doğrultu. • **İstikamet vermek;** yön vermek.
istikbal is. (Ar.) 1. Gelecek zaman. 2. Karşılama.
istiklal is. (Ar.) Bağımsızlık.
istikrar is. (Ar.) Yerleşme, karar kılma, durulma.
istikraz is. (Ar.) Borçlanma, ödünç alma.
istila is. (Ar.) 1. Bir yere zor kullanarak girme. 2. Basma, kaplama
istim is. Buhar; İslim.
istimbot is. (İn.) Buharla işleyen küçük vapur, çatana.
istimal is. (Ar.) Kullanma.
istinabe is. (Ar.) Mahkeme önünde bulunamayacak durumda olan bir tanığın ifadesinin başka bir mahkeme tarafından alınması.
istinat is. (Ar.) Dayanma, yaslanma
istinkaf is. (Ar.) Çekinme, geri durma.
istintak is. (Ar.) Soruşturma, sorguya çekme.
istirahat is. (Ar.) Dinlenme.
istirham is. (Ar.) Yalvarma. • **İstirham etmek;** yalvarmak, dilemek.
istiridye is. (Yun.) Bir deniz hayvanı.
istismar is. (Ar.) Sömürme, yararlanma.
istisna is. (Ar.) Ayrı tutma.
istisnai s. (Ar.) Benzerlerinden ayrılan.
istişare is. (Ar.) Danışma.
isyan is. (Ar.) Kurulu düzene karşı ayaklanma.
iş is. 1. Uğraşı konusu olan şey 2. Çalışma. 3. Meslek. 4. Düzen. • **İş açmak;** sorun çıkarmak; anlaşmazlığa yol açmak. • **İş işten geçmek;** fırsatı kaçırmak. • **İşi bitmek;** gücü tükenmek. • **İşi bozulmak;** kurduğu düzenin bozulması.
işadamı is. Ticaret, sanayi, ekonomi alanında önemli yeri olan adam; tüccar, fabrikatör, sanayici.
işaret is. (Ar.) 1. İz. 2. Belli etme. 3. Gösterme. • **İşaret etmek;** belirtmek.
işbaşı bl. is. İşe başlama.
işbırakımı is. İşçilerin işlerini bırakması; grev.
işbirliği is. 1. İşin birlikte yapılması. 2. **Mec.** Amaç, düşünce birliği.
işbirlikçi s. Düşmanla işbirliği yapan.
işbölümü is. İşleri ayırma, herkese yeteneğine göre iş verme.
işçi is. Başkalarına bir ücret karşılığı çalışan kişi; amele.
işçilik is. 1. İş ücreti. 2. Emek.
işgal is. (Ar.) 1. Uğraştırma, oyalama. 2. Tutma, kaplama, el altına alma. • **İşgal etmek;** bir yeri ele geçirmek.

İşgücü is. Belli bir süre içinde iş yapmak için harcanan güç
İşgünü is. Yasa ile belirlenmiş çalışma günü.
İşgüzar s. (Tr. Far.) 1. İyi iş yapan, becerekli. 2. Kendini göstermek için işe karışan.
İşitim is. Duyma yetisi.
İşitmek f. 1. Duymak. 2. Haber almak.
İşitsel s. İşitme yetisiyle ilgili.
İşkembe is. (Far.) Ot yiyen hayvanların midesi. • **İşkembeden atmak**; uydurarak söylemek.
İşkence is. (Far.) Şiddetli eziyet, baskı.
İşkil is. Kuruntu, sanı.
İşkolu is. Belli bir işi üstlenenlerin tümü.
İşlek is. Rahat, kolay; çok işleyen.
İşlem is. 1. Bir iş için yapılacak olan iş, eylem; muamele. 2. Kurallara bağlı olarak sayılar arasında yapılan iş; problem. • **Dört işlem**; çarpma, toplama, bölme, çıkarma işi.
İşleme is. 1. İşlemek eylemi. 2. Elişi, nakış
İşlemek f. 1. İş görmek, uğraşmak. 2. Çalışmak. 3. Sokulmak, içine girmek. 4. Yolunda, düzgün gitmek.
İşletme f. 1. İşletmek eylemi 2 Bir kuruluşun işlemesini sağlayan yönetim
İşletmek f. 1. İş yaptırmak, çalıştırmak. 2. Argo Birine yalan söyleyerek onunla eğlenmek
İşlev is. Görev iş görme yetisi fonksiyon
İşlik is. İş yapılan yer atelye
İşporta is. (İtl.) Gezici satıcıların mallarını sergiledikleri sepet ya da yayvan sergi • **İşporta malı** değer

İşret is. (Ar.) İçki.
İştah is. (Ar.) İstek. Yemek isteği • **İştah açmak**; yemek isteği uyandırmak.
İşte ed. İşte, bak
İşteş, İşteşlik is. İşte, görevde ortaklık.
İştirak is. (Ar.) 1. Katılma. 2. Ortak olma.
İşve is. (Ar.) Kırıtma, naz, cilve
İşveren is. Ücretle işçi çalıştıran
İşyeri is. İşlik, atelye
İt is. 1. Köpek. 2. **Mec.** Değersiz terbiyesiz adam
İta is. (Ar.) Verme • **İta emri**; verile buyruğu
İtaat is. (Ar.) Söz dinleme, boyun eğme
İtalik s. (Fr.) Kitap basımında kullanılan eğik bir harf çeşidi
İtalyan 1. İtalyan halkından olan. 2. İtalyan ulusu
İtburnu is. Yaban gülünün meyvesi
İtelemek f. Sürekli olarak ara arkaya itmek
İtfaiye is. (Ar.) Yangın söndürme örgütü.
İthaf is. (Ar.) Armağan etme, sunma
İthal is. (Ar.) Dış ülkeden mal alma.
İthalat is. Dışardan alınan mallar; dışalım.
İtham is. (Ar.) 1. Suçlama, suçlu görme. 2. Karalama, lekeleme
İtibar is. (Ar.) 1. Saygınlık. 2. Borç ödemede güvenirlik. • **İtibar etmek**; saymak, değer vermek • **İtibardan düşmek**; saygınlığını yitirmek.
İtibaren zf. -den başlayarak -den sonra, -den beri
İtibari s. (Ar.) Var sayılan, sayma

ıtıdal is. (Ar.) Orta halde olma; ılım, ölçülük. • **ıtıdalini kaybetmek;** aşırılığa kapılmak.
ıtıkat is. (Ar.) İnanç.
ıtımat is. (Ar.) Güven. • **ıtımat etmek;** güvenmek.
ıtımatname is. (Ar. Far.) Elçilerin görevlendirildikleri ülkelerin başkanlarına sundukları güven mektubu.
ıtına is. (Ar.) Özen.
ıtıraf is. (Ar.) Olanı, doğruyu söyleme.
ıtıraz is. (Ar.) Bir şeye karşı durma, söyleme.
ıtışmek f. Birbirini itmek.
ıtıyat is. (Ar.) Alışkanlık, huy.
ıtmek f. 1. İleriye sürmek. 2. Mec. Sürüklemek.
ittifak is. (Ar.) Uyuşma, bağdaşma.
ittihat is. (Ar.) Birlik kurma, birleşme.
ittihaz is. (Ar.) Edinme, kullanma, düşünme.
ivedi is. ve s. 1. Çabuk davranma; acele. 2. Çabuk yapılan.
ivecen s. Çabuk davranma huyunda olan.
iye is. Sahip
iyi s. 1. Yarar, temiz. 2. Faydalı, karlı. 3. Uygun, yeter. • **iyi gözle bakmamak;** hakkında iyi şeyler düşünmemek. • **iyiden iyiye;** adamakıllı. • **iyi olmak;** iyileşmek.
iyicil s. İyilik etmeyi seven.
iyilikbilir s. Kendine yapılan iyiliği unutmayan.
iyiliksever s. Herkese yararlı olmaya çalışan.
iyimser s. Sonu iyi gören, iyi görmeye alışık.
iyot is. (Yun.) Deniz yosunlarından çıkarılan bir madde.
iz is. 1. Bir şeyin geçtiği yerde kalan belirti, işaret. 2. Bir olaydan geri kalan.
izafeten zf. (Ar.) Bağlanarak, dayanarak.
izafi s. (Ar.) Görece, bağıntılı.
izah is. (Ar.) Açıklama.
izahat is. (Ar.) Açıklamalar.
izale is. (Ar.) Yok etme, giderme.
izan is. (Ar.) Anlayış
izaz is. (Ar.) Ağırlama.
izbe is. (Rus.) 1. Sapa. 2. Basık, loş, nemli ev.
izci is. Doğa sevgisi, dayanışma, yardımlaşma gibi iyi huy kazandırmayı amaçlayan spor kuruluşuna bağlı öğrenci.
izdiham is. (Ar.) Kalabalık, yığılışma.
izdivaç is. (Ar.) Evlenme.
izdüşüm is. Bir ışık kaynağı aracılığı ile, ekran üzerine düşürülen görüntü ya da görüntünün düşürülmesi.
izhar is. (Ar.) Belirtme, gösterme, açığa vurma.
izin is. (Ar.) Bir şey yapmak için verilen özgürlük. • **izin almak;** isteği üzerine verilen özgürlük.
izlemek f. 1. İzine düşüp aramak; takip etmek. 2. Bir olayın gelişimini gözden geçirmek.
izlenim is. Olayların insan üzerindeki etkisi.
izlenimcilik is. Doğayı olduğu gibi değil, ondan edinilen izlenime göre anlatan bir sanat akımı; emprosyonizm.
izmarit is. (Yun.) 1. Pullu, kılçıklı, küçük bir balık. 2. İçilmiş sigara artığı.
izobar is. (Yun.) Hava basınçları eşit olan yeryüzü noktaları ya da bu noktaların birleşiminden oluşan eğri.
izolasyon is. (Fr.) Bir iletkenin yüzünü yalıtkan bir madde ile kap-

lama işl; yalıtma.
İzole is. (Fr.) Yalıtılmış. • **İzole bant;** elektrik akımının başka tarafa geçmesini önlemek için teli sarmakta kullanılan sargı, bant.
İzmihlal is. (Ar.) Darmadağın, yok olma, parçalanma.
İzoterm is. ve s. (Yun.) Sıc... eşit olan yeryüzü noktası ve b... noktaların oluşturduğu eğri
İzzetî nefis is. (Ar.) Onur, öz... gısı.

J

J, j is. Türk alfabesinin onüçüncü harfi.
Jagar, jaguar is. (Fr.) Güney Afrika'da yaşayan benekli pars.
Jaketatay is. (Fr.) Resmî günlerde giyilen erkek giysisi.
Jaluzi is. (Fr.) İnce ve yassı çubuklardan yapılmış bir pencere perdesi.
Jandarma is. (Fr.) 1. Genel güvenliği sağlamakla görevli silahlı güç. 2. Bu güce, birliğe bağlı subay, er.
Jant is. (Fr.) Tekerleğin çember bölümü.
Japone s. Japon modası biçiminde.
Japon is. Japonya halkı ya da ulusu.
Japongülü is. Sıcak iklimlerde yetişen ve kırmızı çiçekli bir ağaç.
Jarse is.(Fr.) Esnek dokunmuş kumaş.
Jartiyer is. (Fr.) Çorap bağı.
Jelatin is. (Fr.) Hayvanların kemik ve kıkırdak gibi dokularından çıkarılmış saydam, kokusuz madde.
Jeneratör is. (Fr.) Elektrik ü... bir aygıt.
Jenerik is. (Lat.) (Sinema ve t... roda) Tanıtma yazısı.
Jeoloji is. (Yun.) Yeryuvarla... oluşturan maddeleri inceleyen ... lim, yerbilim.
Jest is. (İng.) 1. Baş, el ya da ... ile yapılan belirli, anlamlı d... nış. 2. Yapmacık davranış. 3. ... rinde yapılan, beğenilen davra...
Jet is. (İng.) Tepki gücüyle çalı... uçak.
Jeton is. (Fr.) Telefon konuş... sında, taşıtlarda kullanılan ve ... ra yerine geçen madensel ma...
Jile is. Yün örgü yelek, ya da ... ket.
Jilet is. (Fr.) İki yanı keskin ... bıçağı.
Jimnastik is. (Yun.) Bed... çiştirmek için yapılan spor.
Jip is. (Fr.) Her türlü yolda k... nılabilen taşıt aracı.
Jokey is. (İng.) Yarış atı binic...
Jorjet is. (Fr.) Genellikle p... ipliğinden yapılan bürümc... kumaş.

judo is. (Jap.) Savunma amacıyla yapılan dövüş çeşidi.
jul is. (İng.) Fizikte bir iş birimi.
jurnal is. (Fr.) Birini suçlamak için ilgililere verilen kötüleme yazısı.
jübile is. (Fr.) Bir meslekte başarılı olanlar için yapılan tören.
jüpiter is. (Lat.) Güneşe en yakın olan gezegen.
jüri is. (Fr.) Bir işi için karar vermek için toplanmış olan kurul. Seçiciler ya da yargıcılar kurulu.
jüt is. (Hint) İp ve çuval yapımında kullanılan bitkisel bir dokuma maddesi; hintkenevri.

K

K, k is. Türk alfabesinin on dördüncü harfi, ünsüz.
kaba s. 1. Kof. 2. Özensiz yapılmış. 3. Eğitimsiz, görgüsüz. 4. Âdi, bayağı. 5. is. Kuyruk sokumunun iki yanındaki şişkin yer. • **Kaba saba**; görgüsüz, önemsiz.
kabaca zf. ve s. 1. Kaba bir biçimde. 2. Az iri, az büyük.
kabadayı is. Yiğitlik taslayan.
kabahat is. (Ar.) Suç.
kabak is. 1. Kabakgillerden asma, bal, helvacı, kestane, sakız... gibi çeşitleri olan iri yapraklı bir bitki ve meyvesi. 2. s. Ham. 3. Mec. Dazlak, tüysüz. • **Kabak tadı vermek**; usanç vermek, bıktırmak.
kabakgiller is. Kavun, karpuz, hıyar gibi geniş yapraklı, sürüngen ve sarılgan bir bitki topluluğu.
kabakulak is. Tükürük bezlerinde şişkinlikle görülen bulaşıcı hastalık.
kabara is. Büyük başlı ayakkabı çivisi.
kabarcık is. İçi su ve hava dolu ufak kabartı.
kabarık s. 1. Kabarmış olan. 2. Tümsekli.
kabarmak f. Şişmek, yükselmek, taşmak, dalgalanmak.
kabartma is. 1. Kabartma eylemi. 2. Kum, kil, alçı gibi işlenebilir maddeler üzerinde yapılan yapıt; kabartma resim.
kabataslak s. Bir işin kaba kısmını, ana çizgilerini belirten.
kabız is. (Ar.) Abdest bozamama, peklik.
kabil s. Olabilir.
kabile is. (Ar.) Topluluk, oymak.
kabiliyet is. (Ar.) İş yapma yetisi, yetenek.
kabin is. (İng.) Küçük bölme.
kabine is. (Fr.) 1. Bakanlar kurulu; hükümet. 2. Küçük oda.
kabir is. (Ar.) İnsanın gömüldüğü yer, gömüt; mezar.
kablo is. (Fr.) Yalıtkan bir madde ile sarılan tel.
kabotaj is. (Fr.) Ülke sınırları

içinde gemi işletme işi.
kabristan is. (Ar.) Mezarlık.
kabuk is. Bir şeyin dış tabakası.
kabul is. 1. Verilen bir şeyi alma. 2. Uygun bulma, hoş görme. 3. Yanına alma.
kaburga is. Göğüs kemiklerinden her biri.
kabus is. (Ar.) Uyku kaçıran korkunç rüya, karabasan.
kabza is. (Ar.) Tutak, sap.
kabzımal is. (Ar.) Bağ bahçe sahiplerinin malını alıp satan; komisyoncu.
kaç Nicelik sorusu edatı ya da sıfatı.
kaçak is. ve s. 1. Vergisi ödenmemiş. 2. Bir görevden ya da yükümden kaçan. 3. Yasalara göre yapılması yasak ya da gerekli izin alınmayan.
kaçakçı is. Yasalara aykırı olarak mal alıp satan.
kaçamak is. 1. Kaçak gibi davranma. 2. Arasıra işten kaçmak, gevşeklik. 3. Bahane.
kaçgöç is. Kimi İslâm ülkelerinde kadınların erkeklerden kaçınmaları.
kaçık is. ve s. 1. Bir tarafı kaymış, çarpılmış. 2. İlmeği kaçmış. 3. **Mec.** Delice davranan.
kaçınılmaz s. İster istemez olacak olan.
kaçınmak f. Çekinmek, geri durmak.
kaçırmak f. 1. Kaçmasını sağlamak. 2. Yararlanamamak. 3. Ölçüyü aşmak. 4. Gizlemek, saklamak. 5. **Mec.** Aklını oynatmak.
kaçış is. Kaçmak işi ya da biçimi.
kaçışmak f. Birlikte dağılmak.
kaçmak f. 1. Gizlice gitmek. 2. Uzaklaşmak. 3. Yok olmak. • **Kaçacak delik aramak;** korku ile gizlenecek yer aramak.
kadana is. İri at.
kadar ed. (Ar.) Nicelik ve nitelik bildirir.
kadastro is. (Fr.) Arazi ya da arsanın yerini, alanını, sınırlarını belirleyip planlama işi.
kadavra is. (İt.) İnsan ya da hayvan ölüsü.
kadayıf is. Hamurdan yapılan bir tatlı.
kadeh is. (Ar.) Küçük içki bardağı.
kademe is. (Ar.) Basamak, aşama.
kademli s. (Ar.) Uğurlu.
kader is. (Ar.) Alınyazısı, yazgı.
kadı is. (Ar.) (Eskiden) Mahkeme başkanı, yargıç.
kadın is. Yetişkin dişi insan
kadınbudu is. Yumurta, pirinç ve kıymadan yapılan bir köfte.
kadıngöbeği is. Ortası çukur bir çeşit tatlı.
kadırga is. (Yun.) Eskiden kullanılan yelkenli bir savaş gemisi.
kadife is. (Ar.) Bir çeşit parlak yumuşak kumaş.
kadirşinas s. (Ar. Far.) Değerbilir.
kadim s. (Ar.) Eski.
kadir is. (Ar.) Değer.
kadran is. (Fr.) Üstünde oynak iğneler bulunan işaretli yüzey.
kadro is. 1. Çerçeve. 2. Bir işte çalışanların toplamı.
kafa is. (Ar.) 1. Baş. 2. Görüş, anlayış; zihniyet. 3. **Mec.** Kavrama yetisi. • **Kafa göz yarmak;** bir işi yapamamak. • **Kafa şişirmek;** gürültü etmek. • **Kafa tutmak;** boyun eğmemek. • **Kafası bozulmak;** öfkelenmek.
kafadar is. (Ar. Far.) Kafa dengi

kafalı s. **Mec.** Bilgili, anlayışlı; kavrama yetisi güçlü.
kafatası is. Başın kemik kısmı.
kafein is. (Fr.) Kahve ve çayda bulunan bir madde.
kafes is. (Far.) Tel, demir ya da tahtadan aralıklı yapılmış siper, saklak. • **Kafese koymak;** birini aldatıp çıkar sağlamak.
kafeterya is. (İng.) Müşterilerinin kendi kendilerine yiyip içtikleri yer, lokanta
kafi s. (Ar.) Yetecek ölçüde, yeter, yetişir.
kafile is. (Ar.) Birlikte yolculuk eden topluluk.
kafir is. (Ar.) Tanrı'nın varlığına inanmayan; gavur.
kafiye is. (Ar.) Dize sonlarındaki ses uyumu, uyak.
kaftan is. Değerli kumaştan yapılmış üst giyecek.
kafur, kafuru is. (Ar.) Uzak Doğu'da yetişen ve ilaç olarak kullanılan çok kokulu bir madde.
kagir s. (Far.) Taş ya da tuğladan yapılmış.
kağan is. Hakan, han.
kağıt is. (Far.) Yazı, baskı, zarf, baskı gibi amaçlarla bitkisel maddelerin hamurundan yapılmış ince yaprak.
kağnı is. İki tekerlekli öküz arabası. • **Kağnı gibi;** ağır, yavaş.

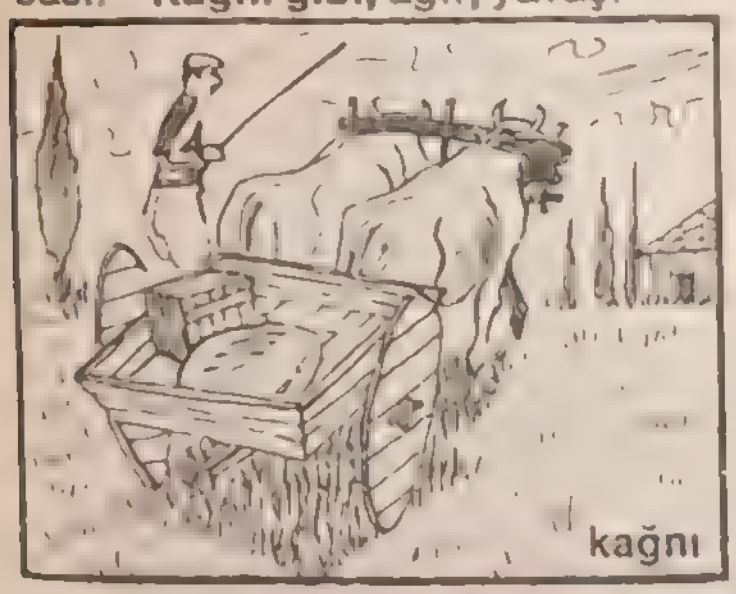
kağnı

kağşamak f. Gevşemek
kah, gah ed. ve bağ. (Far.) Kimi zaman.
kahır is. (Ar.) Derin üzüntü. • **Kahır yüzünden lütuf görmek;** kötülük yapmak isterken iyilik görmek.
kahırlanmak f. Çok ve sürekli üzülmek.
kahin is. (Ar.) Gelecekten haber veren; falcı.
kahkaha is. (Ar.) Yüksek sesle gülme. • **Kahkahayı basmak;** kendini tutamayarak gülmek.
kahpe is. (Far.) **1.** Orospu. **2. Mec.** Verdiği sözde durmayan, dönek.
kahraman is. ve s. (Far.) **1.** Savaşta korkusuzca çarpışan, yiğit. **2.** Üstün, erdemli. **3.** Hikâye, roman gibi yazın türlerinin baş kişisi.
kahretmek f. (Ar.) **1.** Ezmek, darmadağın etmek. **2.** Çok üzmek. **3.** Kendine dert etmek.
kahrolmak f. (Ar.) Çok üzülmek.
kahvaltı is. (Ar.) Daha çok sabah yenilen hafif yemek.
kahve is. (Ar.) **1.** Sıcak iklimli yerlerde yetişen bir ağaç ve bunun çekirdeği. **2.** Kahve, çay, ıhlamur... vb. gibi içeceklerin içildiği yer; kahvehane. • **Kahve dövücüsünün hınk deyicisi;** dalkavuk.
kahvehane is. (Ar. Far.) Kahve içilen yer.
kahverengi s. Kavrulmuş kahvenin renginde olan.
kahya is. (Far.) **1.** Konak, çiftlik gibi yerlerin çeşitli işlerini gören kimse. **2.** (Eskiden) Esnaf örgütlerinin başı. **3.** Taksi, dolmuş gibi motorlu taşıtların giriş çıkışlarını düzene sokan. • **Kahya kesilmek;** olur olmaz işe karışmak.

kaide is. (Ar.) 1. Uyulması gereken temel kural; formül, prensip. 2. Taban.
kain s. (Ar.) Bulunan, olan.
kainat is. (Ar.) 1. Evren. 2. Bütün varlıkların tümü. 3. Herkes.
kak is. Elma, armut, ayva gibi meyvelerin kurutulmuşu.
kaka is. ve s. 1. Dışkı, pislik. 2. Kötü.
kakalamak f. Sürekli çekiştirmek.
kakao is. (Mek.) Güney Amerika'da yetişen bir ağaç ve bunun yemişi.
kakavan s. Aklı ermez, geveze, sevimsiz.
kakılmak f. Yapılan işin beğenilmediğini sertçe söylemek.
kakışmak f. Dürtüşlemek.
kakma is. ve s. 1. Kakma eylemi. 2. Kabartma resimli. 3. Gümüş, altın, sedefle yapılan süs.
kaktüs is. (Yun.) Dikenli bir çeşit sıcak ülke bitkisi.
kakül is. (Far.) Alnın üstüne sarkıtılan saç, perçem.
kal is. (Ar.) Söz. • **Kale almamak,** önem vermemek.
kala zf. Kalmış olarak.
kalabalık is. Birikmiş insan topluluğu.
kalafat is. (Ar.) Geminin kaplamalarını ziftle örtme, su geçirmez duruma getirme.
kalamar is. (Yun.) Bir çeşit balık.
kalantor is. (İt.) Zenginleştiğini belli eden adam.
kalas is. (Romenceden) Kalın kesilmiş ağaç.
kalay is. Beyaz, hafif ve kolay işlenir bir maden.
kalaylamak f. 1. Bakır kapları kalayla kaplamak. 2. Mec. Sövmek.
kalbur is. Delikleri büyükçe elek.
kalburlamak f. Kalburdan geçirmek, elemek.
kalburüstü s. Seçkin, sivrilmiş.
kalça is. Vücudun bacakla böğür arasında kalan kaba etli bölümü
kaldıraç is. Az bir kuvvetle büyük bir direnci yenmeyi sağlayan sert çubuk; manivela.
kaldırım is. 1. Cadde ve sokakların iki yanında yayalara ayrılmış bölüm. 2. Yollara taşla yapılmış döşeme. • **Kaldırım çiğnemek:** kentte yaşayıp görgüsünü artırmak. • **Kaldırım mühendisi;** işsiz güçsüz dolaşan kişi.
kaldırmak f. 1. Yükseltmek. 2. Yukarıya iletmek. 3. Geçerliğini yok etmek. 4. Katlanmak, dayanmak. 5. Piyasadan çekmek. 6. Saklamak.
kale is. (Ar.) 1. Korunmak ve savunmak amacıyla yapılmış taş yapı. 2. Futbolda tarafların korumaya çalıştığı belirli yer
kalebent is. (Ar. Far.) Kale içinde yaşamaya hüküm giymiş suçlu.
kaleci is. Oyunda kale koruyucusu.

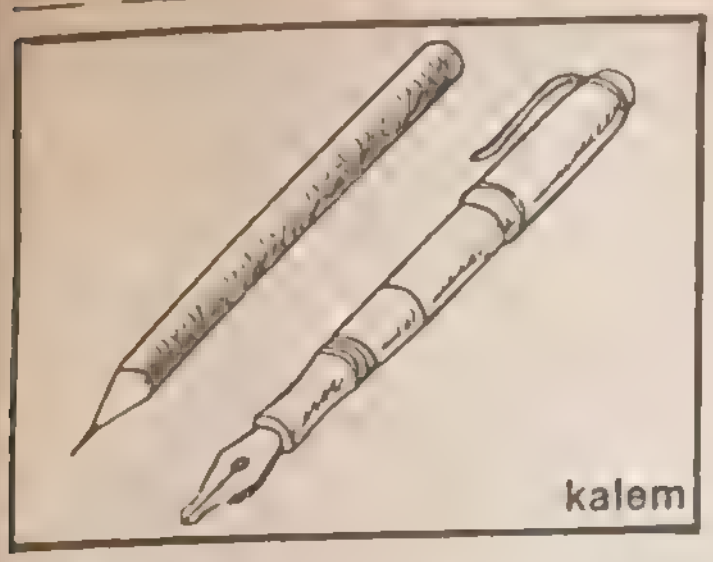
kalem

kalem is. (Ar.) 1. Yazı yazmaya yarayan araç. 2. Ucu sivri ya da keskin araç. 3. Yazı işlerinin yapıldığı oda. 3. Eşya çeşitlerinden her biri. • **Kalem efendisi;** yazı işlerinde çalışan, yazman; katip. • **Kalem oynatmak;** yazı yazmak. • **Kaleminden kan damlamak;** dokunaklı, etkili yazılar yazmak.

kalemaşısı is. (Ar.-Tr.) Ucu kalem gibi sivritilmiş çubukla yapılan ağaç aşısı.

kalemtıraş is (Ar Far.) Kurşunkalemin ucunu açmakta kullanılan araç.

kalender s. (Far.) Uysal, her şeyi hoş gören.

kalfa is. (Ar) Yetişmiş çırak, usta yardımcısı.

kalıcı s. Kalan, süren, yitmeyen, payidar, baki.

kalım is. Kalma, yaşamını sürdürme.

kalın s. Eni büyük olan. • **Kalın kafalı olmak;** geç ya da güç anlamak.

kalınbağırsak is. Sindirim borusunun ince bağırsaktan sonra anüse kadar olan bölümü.

kalıntı is. 1. Artık. 2. Yıkıntı, harabe, enkaz.

kalınyağ is. Ham petrolden üretilen ve makinelerin hareketli bölümlerini yağlamakta kullanılan bir yağ çeşidi.

kalıp is. 1. İçine konulacak şeylere kendi biçimini verecek durumda yapılmış araç. 2. **Mec.** Biçim, duruş. 3. **Mec.** Gösterişli görünüş. • **Kalıbını basmak;** bir şeyi güvenle doğrulamak. • **Kalıbının adamı olmamak;** görünüşüne uygun davranmamak

kalıplamak f. Kalıba geçirmek.

kalıplaşmak f. Bir kalıba girmek; klişeleşmek.

kalıt is. Kalıtımla edinilen şey; miras.

kalıtçı is. Kendisine kalıt kalan; vâris, mirasçı.

kalıtım is. 1. Soydan gelen nitelik, soyaçekim. 2. Birine ölen birinden kalan mal kalması.

kalıtsal s. Soydan geçme; irsi.

kalifiye s. (Far.) İşinde usta olan.

kalite is. Nitelik.

kalkan is. 1. Ok ve kılıçtan korunmak için yapılmış korunmalık, siper. 2. Büyük, yassı, dikenli bir balık çeşidi.

kalkanbezi is. Gırtlağın ön bölümünde bulunan bir salgı bezi; troit.

kalker is. (Far.) Kireç taşı.

kalkık s. 1. Yüksekte. 2. Yerinden ayrılmış. 3. Dik durumda.

kalkınma is. 1. Kalkınmak eylemi. 2. Toplumsal yapıyı kültürel, ekonomik vb. gibi yönlerden geliştirme çabası. • **Kalkınma hızı;** belli bir süre içinde ekonomide büyüme hızı.

kalkınmak f. 1. Kendi kendine kalkmaya çalışmak. 2. Durumunu düzeltmek.

kalkışmak f. 1. Yerinde olmayan bir işe girişmek. 2. Gücü yetmeyecek bir işe girişmek.

kalkmak f. 1. Ayak üzerinde duracak bir durum almak. 2. Yerinden ayrılmak. 3. Yola çıkmak. 4. Yükselmek. 5. Uygulanmaz duruma gelmek.
kallavi is. 1. Kocaman, iri. 2. Eskiden vezirlerin giydikleri kavuk.
kalleş s. Sözünde durmayan.
kalmak f. 1. Yerinde durmak. 2. İşlememek. 3. Bir bütünden artmak. 4. Konmak, gecelemek.
kalori is. (Lat.) Isı birimi.
kalorifer is. (Fr.) Bir evi, apartmanı ya da büyük bir yapıyı su buhanıyla ısıtan aygıt.
kaloriferci is. 1. Kalorifer aygıtını yapan. 2. Aygıtı işleten.
kalorimetre is. Isı ölçer.
kalp is. ve s. (Ar.) 1. Yürek. 2. Mec. Duygu; his. 3. Düzme, sahte para.
kalpak is. Deri başlık.
kalpazan is. (Ar.) 1. Sahte para basan. 2. Mec. Hile ve yalanla iş gören; sahtekâr.
kalsiyum is. (Lat.) Kireç ve alçı bileşiminde sarımtrak, beyaz element.
kaltaban s. (Far.) Namussuz, şarlatan, yalancı, hileci.
kaltak is. 1. Kayışsız eğer. 2. Mec. Namussuz, iffetsiz kadın; orospu.
kalubelâ is. (Ar.) Çok eski zaman; dünya kurulalı beri.
kalyon is. (Yun.) Kürekli, yelkenli bir savaş gemisi.
kam is. (Far.) Dilediğini elde etme, mutlu olma.
kam is. Eskiden kimi hastalıkları iyi ettiğine inanılan kimse; şaman.
kama is. 1. Ucu sivri keskin bıçak. 2. ğaç yarmak için kullanılan ucu sivri tahta çivi. 3. Topun gerisini kapayan kapak.

kamara is. (İt.) 1. Gemilerde ç 2. İngiltere'de yasama meclisi.
kamarot is. (İt.) Gemilerde k maralarda kalan yolcuların h metine bakan.
kamaşmak f. 1. Gözün fa ışıktan bakamaz olması. 2. D ekşilikten uyuşması.
kambiyo is. (İtl.) Yabancı pa ların alım satımı ya da para değ tirme işlemi.
kambur is. Sırtta olan tümsek lik. • **Kambur üstüne kambur** üste gelen aksilik. • **Kamburu çı mak** çok çalışıp yorulmak
kamçı is. Ucuna deri bağlı değ nek.
kamçılamak f. 1. Kamçıyla v mak. 2. Mec. İstek ya da çalışma hızlandırmak için biraz sertçe d ranmak.
kamelya is. Büyük, beyaz, p be renkli çiçekler açan bir süs b kisi, Çin gülü.
kamer i. (Ar.) Ay.
kamera is. (İt.) Film çekme m kinesi.
kameraman is. (İt.) Kamera ile film çeken.
kameriye is. (Yun.) Süslü bahçe çardağı.
kamış is. Sulak yerlerde yetişen uzun ve sert bir bitki.
kâmil s. (Ar.) Olgun, ağırbaşlı mükemmel.
kamilen zf. Tümü, hepsi birden
kamp is. (Fr.) Çadırlı konaklama yeri.
kampana is. (İt.) Çan
kampanya is. (İt.) 1. Sıkı bir çalışma dönemi. 2. Sıkı uğraşma
kamping is. (İng.) Kamp kurma konaklama yeri.
kamu is. ve s. 1. Bir ülkenin halkı. 2. Hep, bütün. • **Kamu düzen**

toplumun bütününü ilgilendiren düzen. • **Kamu personeli;** devlet hizmetinde çalışanlar.

kamuflaj is. (Fr.) Bir şeyi gizlemek için, renk ve biçimini değiştirme, boyama.

kamufle s. (Fr.) Görünmeyecek, tanınmayacak biçimde gizlenmiş, örtülmüş. • **Kamufle etmek;** gizlemek.

kamulaştırmak f. Özel bir malın ya da yerin devletçe alınarak toplumun yararına kullanılması; devletleştirmek.

kamuoyu is. Çoğunluğun düşüncesi; umumiefkâr.

kamyon is. (Fr.) Motorlu büyük yük taşıtı.

kamyonet is. (Fr.) Küçük kamyon.

kan is. 1. damarlarda dolaşan kırmızı sıvı. 2. Soy, ırk. • **Kan ağlamak;** çok üzülmek. • **Kan dökmek;** öldürmek. • **Kan akıtmak;** kurban kesmek. • **Kan kusmak;** çok eziyet çekmek.

kanaat is. (Ar.) 1. Göz tokluğu. 2. Kanmak, fazla istememek. 3. İnandırma, kanı, düşünce. • **Kanaat getirmek;** inanmak.

kanal is. (Fr.) 1. Genişçe su yolu. 2. Vücutta içinden damar, sinir, sıvı geçen yol. 3. Telgraf, telefon gibi araçlarda iletişimi sağlayan yol.

kanalizasyon is. (Fr.) İçinden pislik akan kanal; lağım düzeni.

kanamak f. 1. Kan akmak. 2. **Mec.** Acının yeniden depreşmesi.

kanarya is. Küçük, sarı ya da yeşilimsi renkte ötücü bir kuş.

kanat is. 1. Uçmaya yarar organ. 2. Açılır kapanır şeylerden her biri. 3. Yan taraf. • **Kanat germek;** korumak.

kanatlanmak f. 1. Kanadı çıkmak. 2. Uçmaya başlamak.

kanaviçe is. (İt.) El işi için kullanılan seyrek dokunmuş keten bez.

kanca is. Saplı çengel. • **Kancayı takmak;** birinin kötülüğünü istemek.

kancık s. 1. Dişi hayvan. 2. **Mec.** Güvenilmez kimse.

kandaş s. Aynı kanı taşıyan, aynı soydan gelen.

kandırmak f. 1. Aldatmak, zihnini çelmek. 2. İnandırmak; ikna etmek. 3. İçme isteğini karşılamak.

kandil is. (Ar.) İçinde yanıcı bir sıvı ve fitil bulunan aydınlatma aracı.

kandokusu is. Kanı oluşturan plazma ve yuvarlar.

kanepe is. (Far.) Üstünde oturulan bir koltuk çeşidi.

kangal is. 1. Tel, kurşun, boru gibi uzun maddelerin sarılmasından oluşan bağ. 2. Halka, tekerlek gibi yapılmış şeylerden biri.

kangren is. (Yun.) 1. Vücudun bir yerinin ölü duruma gelmesi. 2. **Mec.** Yavaş yavaş yok eden neden. • **Kangren olmak;** iyileşmesinden umut kesmek.

kanguru is. Avustralya'da yaşayan memeli, ön ayakları kısa, dişisinin karnında yavrusunu taşıyacak büyüklükte bir cebi olan hayvan.

kanı is. İnanılan düşünce; kanaat.

kanıksamak f. Etkilenmez, aldırış etmez olmak.

kanırmak f. Bir şeyi eğip yerinden çıkarmaya çalışmak.

kanıt is. Bir savı ispatlamaya yarayan şey; delil.

kanıtlamak f. İleri sürülen savın doğruluğunu kanıtlarıyla ortaya koymak.

kanlanmak f. 1. Kanı çoğalmak. 2. Kan bulaşmak. 3. **Mec.** Canlanmak, eli para görmek.

kanlı s. 1. Kana bulaşmış. 2. Kan dökülmesine neden olmuş; cinayet işlemiş. • **Kanlı bıçaklı olmak;** düşman kesilmek.

kanmak f. 1. Doymak. 2. İnanmak. 3. Yeter bulmak. 4. Aldanmak.

kanser is. (Fr.) Ölümcül bir hastalık.

kansızlık f. 1. Kanda alyuvar ve hemoglobin azlığı, bunun yol açtığı güçsüzlük. 2. **Mec.** Uyuşukluk, miskinlik.

kantar is. (Ar.) Büyük tartı aracı. • **Kantara çekmek;** iyi hesaplamak. • **Kantarın topunu kaçırmak;** ölçüyü aşmak. • **Kantara vurmak;** tartıp ölçmek.

kantarcı is. Pazara gelen malları tartıp vergisini alan memur.

kantarma is. Huysuz atları elde tutmak için dillerini bastıracak biçimde yapılmış demir araç.

kantin is. (Fr.) Okul, kışla, fabrika gibi yerlerde yiyecek ve içecek satılan yer.

kanto is. (İtl.) Tiyatroda oyuncu kızlar tarafından söylenen hafif şarkı.

kanton is. (Fr.) İsviçre devletini oluşturan küçük devletlerden her biri. • **Kanton hastanesi;** devlet hastanesi.

kanun is. (Ar.) 1. Yasa. 2. Telli bir müzik çalgısı.

kanuni s. (Ar.) 1. Kanuna uygun yasal. 2. Kanun denilen çalgıyı çalan kimse.

kanunen zf. Kanuna göre, yasal açıdan.

kanunsuz s. 1. Yasası olmayan. 2. Yasaya aykırı olan.

kanyak is. Alkol derecesi sek bir içki.

kanyon is. (İsp.) Akarsu akarken oluşturduğu derin, dik kıvrımlı geçit.

kaolin is. (Çin.) Arıkil.

kaos is. (Yun.) Dünyanın oluşmadan önceki karışık ve düzensiz biçimi.

kap is. 1. İçine çeşitli şeyler konulan şey. 2. Torba, kılıf, çanta. Kitap kapağı, cilt. • **Kap kacak** tencere, tava, tabak gibi mutfak eşyası. • **Kabına sığmamak;** sevinmek, telâş etmek

kapak is. Kapların ağzını kapamaya yarayan parça. • **Kapağı atmak;** bir yere sığınmak.

kapaklanmak f. Ayağı takılıp yüzüstü düşmek

kapalı s. 1. Kapısı açık olmayan. 2. Örtünmüş, örtülü kadın. 3. **Mec.** Açık ve kesin anlaşılmayan. 4. Gizli.

kapama is. 1. Kapama eylemi. Taze soğanla pişirilmiş kuzu eti.

kapamak f. 1. Kapağını kapatmak, örtmek. 2. Engellemek, geçmesini önlemek. 3. Hesaplaşmak. 4. Satmak.

kapan is. Kimi hayvanları tutmak için kurulan tuzak.

kapanık s. 1. Kapanmış. 2. Kaçırtıcı, sıkıcı.

kapanmak f. 1. Kapamak eylemine konu olmak ya da kendi kendine kapama durumuna uğramak. Bir köşeye çekilip dışarıyla ilişkisini kesmek. 3. Dış üstüne çıkmak. 4. İşlemez, açılmaz duruma gelmek.

kaparo is. (İtl.) Sözleşme için önceden verilen para pey

kapasite is. (Fr.) 1. Bir şeyin alma ölçüsü. 2. Güç, yeterlik

kapatma is. 1. Kapatma eyleml. 2. Bir erkekle yasadışı yaşayan kadın; metres. 3. Değerinden aşağı elde edilmiş mal.
kapatmak f. 1. Kapamak. 2. Yolsuzlukla bir malı değerinden aşağı elde etmek. 3. Yayımını yasak etmek. 4. Metres tutmak.
kapçık is. 1. Küçük kap. 2. Kovan. 3. Tahıl tanelerinde çanak ya da çenek. • **Kapçık ağızlı**; konuşmasını bilmeyen, geveze.
kapı is. 1. Ev, apartman gibi yapılarda odaları kapamak için kullanılan parça. 2. Çalışılan, geçim sağlanan yer. 3. Devlet dairesi. • **Kapı dışarı etmek**; kovmak, işten çıkarmak.
kapıcı is. Daire, otel, okul... gibi yerlerde kapı bekçisi ya da temizlik, alışveriş gibi işler yapan kimse.
kapıkulu is. Osmanlı devletinde padişaha hizmet edenler
kapılanmak f. Bir işe yerleşmek, iş bulmak.
kapılmak f. 1. Kapmak eylemine konu olmak. 2. Etki altında kalıp aldanmak. 3. Sürüklenmek. 4. **Mec.** Tutulmak, bağlanmak
kapışmak f. 1. Kavgaya tutuşmak. 2. Birlikte kapmaya çalışmak
kapital is. (Fr.) Bir ticaret ya da yatırım işi için gereken para, anamal; sermaye.
kapitalist is. (Fr.) Anamal, sermaye sahibi; sömürgen egemen sınıf temsilcisi. 2. **Mec.** Çok zengin.
kapitalizm is. (Fr.) Üretim araçları üzerinde özel mülkiyete öncelik veren bireycl devlet düzenl, anamalcılık.
kapitülasyon is. (Fr.) Osmanlı padişahlarının, kendi ülkeleri için- de yabancılara tanıdıkları ayrıcalıklar.
kapkaç s. Zorla alan.
kapkaççı is. İş yapar görünerek havadan para kazanan kimse.
kaplama is. 1. Kaplamak işi. 2. Üste vurulan ek, kat.
kaplamak f. 1. Her yanını örtmek, sarmak. 2. Yayılıp doldurmak. 3. Bir kabın içine almak.
kaplan is. Yırtıcı bir hayvan.
kaplıca is. Sıcak su kaynağı, ılıca.
kaplumbağa is. Sürüngen, sert kabuklu, ağır yürüyen bir hayvan.

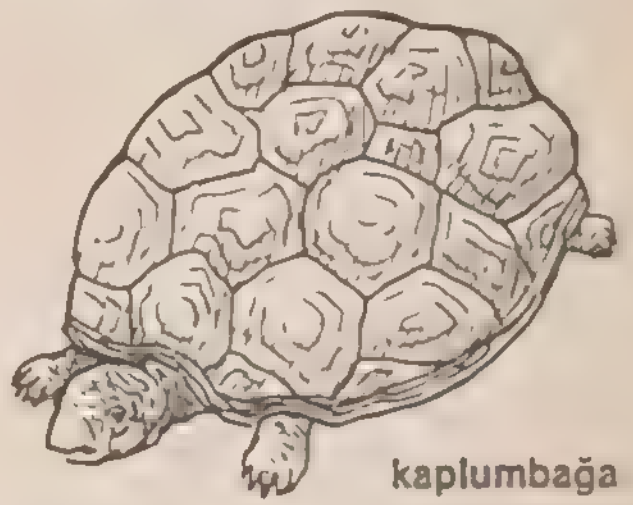

kaplumbağa

kapmaca s. Kaparak elde edilen.
kapmak f. 1. Zorla almak. 2. Birdenbire almak. 3. Isırıp parçalamak. 4. **Mec.** Duyar duymaz öğrenmek, bellemek. 5. Kendine bulaştırmak.
kaporta is. (İt.) Otomobillerin motor kapağı.
kapris is. (Fr.) Geçici heves, düşüncesizce istek.
kapsam is. Sınırları içine almak, çevrelemek durumu; muhteva.
kapsamak f. Sınırları içine almak; ihtiva etmek.
kapsol is. (Fr.) Ateşli silahlarda baruta ateş vermeye yarayan parça.

kapsülis (Fr.) 1. Laboratuvarlarda kullanılan yarımküre biçimindeki kap. 2. Bitkilerde tohumları koruyan kabuk. 3. İlaç kapçığı.
kaptan is. (İt.) 1. Gemi komutanı. 2. Sporda takım başı..
kaptıkaçtı is. 1. Motorlu yolcu taşıtı. 2. Bir çeşit kumar oyunu. 3. Kapıp kaçarak yapılan hırsızlık.
kaptırmak f. Kapmasına meydan vermek.
kapuska is. (Rus.) Etli lahana yemeği.
kaput is. (Fr.) Asker paltosu.
kaputbezi is. Pamuktan yapılmış; Amerikan bezi.
kar is. 1. Donmuş su damlası. 2. Bunların yerde birikmiş tabakası. • **Karda gezip izini belli etmemek;** gizliden bir iş çevirmek.
kar is. (Far.) Kazanç, fayda.
kara is. ve s. 1. Yeryüzünün toprak kısmı. 2. Renklerin en koyusu, siyah, esmer. • **Kara çalmak, lekelemek;** iftira etmek. • **Kara gün dostu;** sıkıntılı zamanlarda yardım eden dost. • **Kara haber;** ölüm haberi.
karaağaç is. Keresetesi değerli bir ağaç.
karabasan is. 1. Korkulu düş; kâbus. 2. Sıkıntılı ruhsal durum.
karabatak is. Balıkla beslenen, uzun gagalı bir deniz kuşu.
karabiber is. Sıcak ülkelerde yetişen bir bitki ve bunun baharat olarak kullanılan siyah çekirdeği.
karaborsa is. Piyasada yokluğu görülen bir malın yüksek fiyatla gizlice alınıp satılması.
karabulut is. Koyu renkli yağmur bulutu; nimbus.
karabina is. Ağzı yayvan bir eski tüfek.
karaburçak is. Hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki.

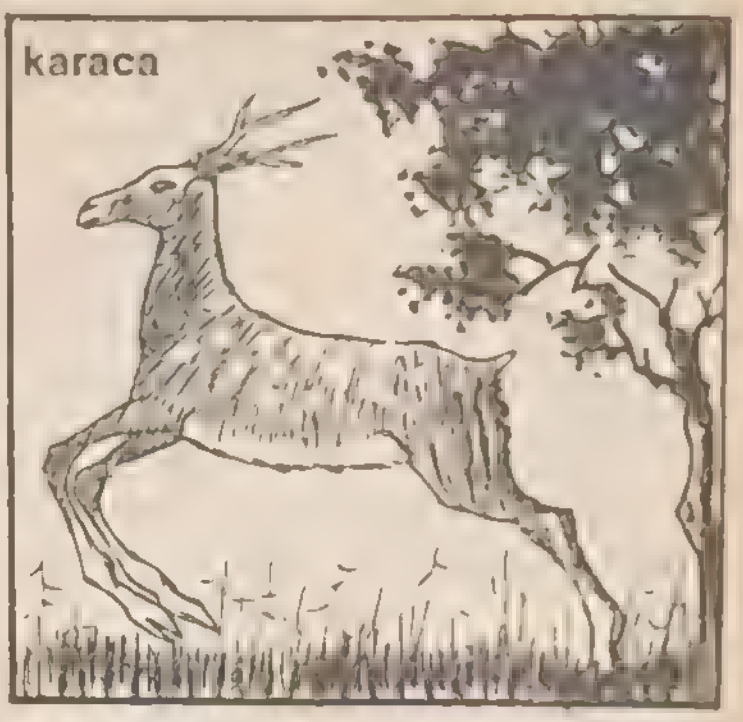

karaca is. Geyiğe göre boynuzları küçük ve çatallı bir hayvan.
karacı is. ve s. 1. Kara kuvvetlerine bağlı subay, er. 2. Birinelşlemediği bir suç yüklemeye çalışan; iftiracı, müfteri.
karacığer is. Karın boşluğunda, midenin sağında yer alan ve şeker depo eden bir bez.
karaçalı is. Kurak yerlerde yetişen bir bitki.
karaçayır is. Tahıllar arasında yetişen ve onlara zarar veren bir bitki.
karaelmas is. 1. Kayaları delmekte kullanılan elmas. 2. Mec. Maden kömürü.
karafatma is. Hamam böceği.
karagöz is. 1. Sert deriden yapılmış çeşitli biçimleri, beyaz bir perde üzerinde, arkadan ışık vererek yansıtan oyun. 2. Bu oyunda halkı temsil eden bir oyuncu. 3. Bir çeşit balık.
karakış is. Kışın en soğuk, şiddetli zamanı.
karakol is. 1. Güvenliği sağlamakla görevli polis, jandarma gibi görevlilerin oturduğu yer. 2. Güvenlik için dolaşan silahlı güç devriye.

karakoncolos is. Çocukları korkutmak için uydurulmuş hayali bir yaratık, umacı.
karakter is. (Yun.) 1. Ayırt edici nitelik. 2. İnsanın özyapısı, huy.
karakteristik s. (Yun. Fr.) Ayırıcı nitelik.
karalama is. 1. Karalamak eylemi. 2. El alıştırmak amacıyla yinelenerek yazılan yazı. 3. Yazı taslağı; müsvedde.
karalamak f. 1. Kara renk sürmek. 2. Çizerek yazıyı bozmak. 3. **Mec.** Yok yere birini suçlamak, lekelemek. 4. Yazı taslağı hazırlamak.
karaltı is. Seçilemeyen karamsı biçim.
karaman is. Büyük kuyruklu, yağlı etli bir koyun türü.
karambol is. (İsp.) Çatışma ve bunun sonucu ortaya çıkan karışıklık. • **Karambola getirmek;** karışıklıktan yararlanmaya çalışmak.
karamela is. (İsp.) Şekerleme.
karamsar s. Her şeyi kötü gören.
karamuk is. Tohumları zehirli bir bitki.
karanfil is. (Yun.) Pembe, kırmızı, beyaz, alacalı çiçekleri olan bir süs bitkisi.
karanlık is. 1. Işıksız yer. 2. **Mec.** Kuşkulu durumu olan.
karantina is. (İtl.) Bulaşıcı hastalık taşıyanların ayrı bir yerde tutulması ya da bekletilmesi.
karar is. (Ar.) 1. Bir konu, düşünce hakkında verilen kesin yargı. 2. Düzenli durum. 3. Ölçülülük. • **Karar almak;** bir davayı, bir sorunu sonuca bağlamak. • **Kararında bırakmak;** ölçüyü aşmamak.
karargah is. (Ar., Far.) Ordunun komuta ve güdüm kurullarının bulunduğu yer.
kararlama is. 1. Kararlamak işi. 2. zf. Tahminen.
kararlamadan zf. İnceden inceye hesaplamadan, kararlama yoluyla.
kararlamak f. Göz kararı ile hesaplamak; tahmin etmek.
kararlaştırmak f. Karar altına almak, bir karara varmak.
kararmak f. 1. Rengi kara olmak. 2. Söner duruma gelmek.
kararname is. (Ar. Far.) 1. Bir işi için alınmış kararın yazılmış biçimi. 2. Yasa gücündeki karar; hükümet kararı.
karartı is. Kararmış yer; uzaktan kara görünen şey.
karartma is. 1. Karanlık duruma getirme. 2. Geceleyin düşman saldırısına karşı ışıkları söndürme.
karasaban is. Tanımda kullanılan ilkel bir toprak işleme aracı.
karasal s. Kara ile ilgili. • **Karasal iklim;** soğuk iklim.
karasevda is. Umutsuz aşktan doğan bir sinirsel hastalık.
karasinek is. Daha çok yaz aylarında ortaya çıkan bir sinek türü.
karasuları is. Bir ülkenin kendi kıyılarında egemen olduğu deniz şeridi.
karatavuk is. Dişisi kahverengi, erkeği siyah tüylü, sarı gagalı, ötücü bir kuş.
karavana is. (Yun.) 1. **Bakırdan yapılmış genişçe kap.** 2. **Mec.** Yemek.
karayazı is. Kötü talih.
karayel is. Kuzeybatıdan esen sert yel; keşişleme.
karayolu is. Motorlu taşıtlar için yapılmış, şose gibi yol, asfalt.
karbon is. (Lat.) Elmas, grafit gibi billurlaşmış ya da maden kö-

mürü, antrasit gibi şekilsiz olarak doğada bulunan element.
karbonat is.(Fr.) Karbonik asit tozu.
karbonik s. Karbonla oksijenin birleşiminden oluşan gaz.
karbonhidrat is. (Fr.) Şeker, nişasta, selüloz, glikojen gibi organik kimya bileşiklerinin genel adı.
karbüratör is. (Fr.) Motorlarda akaryakıtı buharlaştırıp hava ile karıştıran aygıt.
kardelen is. İlkbaharda açan, nergis türü bir çiçek.
kardeş is. Aynı anadan ya da babadan dünyaya gelmiş. • **Kardeş payı etmek;** yarı yarıya bölüşmek.
kardeşlik is. 1. Kardeş olma durumu. 2. Kardeş edinilen kimse. 3. Kardeş gibi davranan.
kare is. ve s. (Fr.) Kenarları eşit, dört açısı da dik olan düzlem dörtgen.
karekök is. Karesi, verilen bir sayıya eşit olan sayı.
karga is. Kara renkli, geniş kanatlı bir kuş.

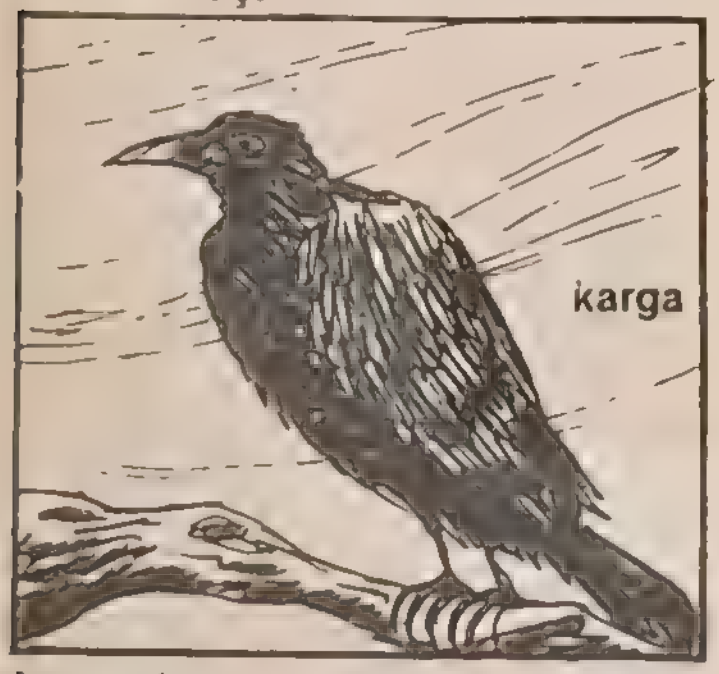
karga

kargaburnu is. Tel bükmekte kullanılan bir araç, kıskaç.
kargaşa is. Düşünce uyuşmazlığından doğan karışıklık.
kargatulumba zf. Birkaç kişi, birini elleri üstünde havaya kaldırarak.
kargı is. 1. Ucu sivri demirli mızrak. 2. Kamış, saz
karık is. Sebze dikmek ya da sulamak için açılmış çizgi
karı is. 1. Bir erkekle evli kadın, eş. 2. Argo. Kadın.
karıkocalık is. Evlenmiş olma durumu.
karın is. 1. Göğsün alt bölümü 2. Dölyatağı. 3. **Mec.** Mide. • **Karnı zil çalmak;** çok acıkmak.
karınca is. Zarkanatlı, eklem bacaklı bir hayvan türü. • **Karınca kararınca;** elinden geldiğince.

karınca

karıncalanmak f. 1. Karınca üşüşmek. 2. Uyuşmak. 3. Pastan pürüzlenip delinmek.
karıncık is. Yüreğin üstte bulunan boşluğundan her beri.
karış is. Açılmış bir elin baş ve serçe parmak arasında kalan uzunluğu.
karışık s. 1. Karışmış olan, düzensiz. 2. Temiz ve saf olmayan.
karışıklık is. 1. Karışık olma durumu. 2. Kargaşa.
karışım is. İki ya da daha çok maddenin fiziksel yollarla ayrılabilecek biçimde bir araya gelmesi.
karışlamak f. Karışla ölçmek.
karışmak f. 1. Birbiri arasına katılmak. 2. Düzenin bozulması. 3. Altüst olmak. 4. Katılmak. 5. Az

ya girmek, engellemek; müdahele etmek.
karides is. (Yun.) Etli yenir, kabuklu deniz böceği.
karikatür is. (Fr.) Güldürücü, düşündürücü çizgi resim.
karikatürcü, karikatürist is Karikatür çizen.
karine is. (Ar.) **1.** Belirti. **2.** İpucu. • **Karine ile anlamak;** sözün gelişinden sezmek, anlamak
karkas is. (Fr.) Demir ve betonla yapılmış yapı.
karlamak f. Yağışın kara dönüşmesi, kar yağmak.
karma is. **1.** Karmak işi. **2.** Erkek, kız bir arada. • **Karma ekonomi;** özel girişimcilikle, devlet girişimciliğinin bir arada yürütülmesini amaçlayan ekonomi yöntemi.
karmak f. Toz durumundaki bir şeyi karıştırarak sıvılaştırmak.
karmakarışık s. Çok düzensiz, çok karışık.
karmaşa is. Karmaşık olma durumu.
karmaşık s. **1.** Başka başka özelliği olanlar bir araya gelmiş. **2.** Anlaşılması, kavranılması güç, zor olan.
karnabahar is. Turp türünden bir kış sebzesi.
karnaval is. (Fr.) Hıristiyanların, büyük perhizden önceki eğlenceleri.
karne is. (Fr.) **1.** Belli dönemler için öğrencilere verilen ve aldıkları notları gösterir belge. **2.** Kimi zamanlarda, kişilere bir haktan yararlanmak için verilen belge.
karnıyarık is. Kıymalı patlıcan yemeği.
karo is. (Fr.) **1.** Betondan yapılmış döşeme taşı. **2.** İskambil kâğıtlarından biri.
karoser is. (Fr.) Motorlu taşıt araçlarının ağaç ve döşeme kısmı.
karpit is. (Fr.) Asetilen gazı çıkarılan karbon kalsiyum bileşiği.
karpuz is. Kabak türünden sürüngen bir bitki ve bunun yuvarlak içi kırmızı meyvesi

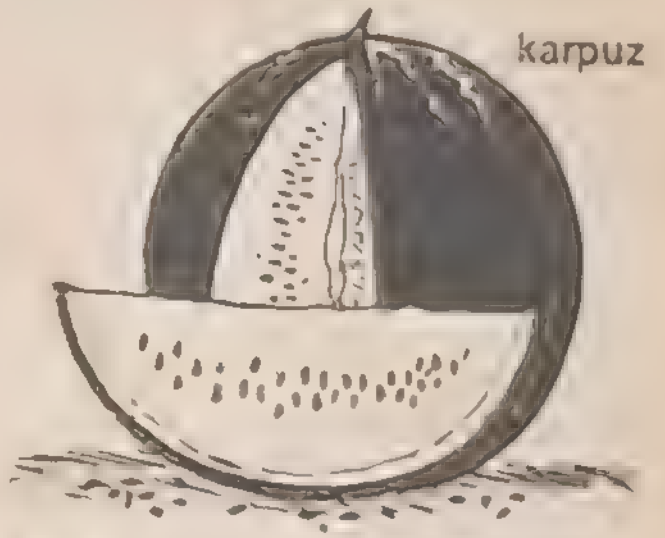
karpuz

karşı is. **1.** İleri, ön. **2. Mec.** Taraf **3.** Karşılık; mukabil. • **Karşı çıkmak;** bir düşünceye, bir öneriye karşı koymak. • **Karşı gelmek;** saygısızlık etmek.
karşıduygu is. Birine karşı duyulan nefret, sevmezlik; antipati.
karşılamak f. **1.** Gelenin yoluna çıkmak. **2.** Denk gelmek. **3.** Önlemek.
karşılaşmak f. **1.** Karşı karşıya gelmek, rastlaşmak. **2.** Boy ölçüşmek.
karşılaştırmak f. **1.** Karşılaştırmak işini yaptırmak. **2.** Bir sonuca varabilmek için iki şeyi yan yana getirip incelemek; mukayese etmek.
karşılayıcı is. **1.** Geleni karşılayan kimse. **2.** s. Bir şeyi önleyen, önleyici.
karşılık is. **1.** Bir davranışa karşı gösterilen davranış. **2.** Yanıt; cevap. **3.** Anlamdaş, eşit anlam. **4.** Alınan bir şeye karşı verilen; bedel. • **Karşılık vermek;** bir büyüğe karşı saygısızlık etmek.

karşılıklı s. 1. İki tarafın birbirine karşı yaptığı. 2. Karşı karşıya. 3. zf. Karşı karşıya biçimde.
karşılıksız s. Karşılığı olmayan, karşılık aranmadan yapılan.
karşın ed. Gerekenin tersine olarak; rağmen.
karşıcıl is. Bir düşüncenin karşısında olan; muhalif.
karşıt is. Durumları birbirinin tersine, aykırı olan.
karşıtlık is. 1. Karşıt olma durumu; tezat, zıtlık. 2. Bir kuramın karşıtının da doğru olması durumu.
kart is. 1. Mukavva parçası. 2. Adres yazılı küçük mukavva; kartvizit. 3. s. Tazeliği geçmiş, katılaşmış, kocamış.
kartal is. Kızıl siyah tüylü, çok güçlü, yırtıcı bir kuş.

kartaloş, kartaloz s. Argo. Yaşı geçmiş, kartlaşmış.
kartel is. (Fr.) Birtakım ekonomik kuruluşların güçlü olmak için, aralarında oluşturdukları dayanışma birliği.
kartograf is. (Fr.) Harita çizen, haritacı.
kartografi is. (Fr.)Haritacılık bilimi.
kartografik is. (Fr.) Haritacılıkla ilgili.
karton is. (Lat.) Daha çok kitap kapağı yapımında kullanılan kalın ve sert kâğıt.
kartpostal is. (Fr.) Posta kartı.
kartuş is. (Fr.) Dolmakalem içine yerleştirilen mürekkep dolu tüp
kartvizit is. (Fr.) Adres yazılı küçük karton parçası.
karyola is. (İt.) Üzerine yatak konulup yatılan madenden ya da tahtadan yapılmış yataklık, kereveti.
kas is. Kasılarak beden hareketlerini sağlayan organ ve bunun telsel dokusu.
kasa is. (İtl.) 1. İçine değerli şey konulan çelik dolap. 2. Ticaret yapılan yerlerde para alınıp verilen yer. 3. Sandık. 4. Kapı ya da pencere çerçevesi. 5. Sporda atlama aracı.
kasaba is. (Ar.) Köyden büyük, kentten küçük yerleşme yeri.
kasadar is. (İt.) Kasa başında para alıp veren.
kasap is. (Ar.) Et kesip satan kimse.
kasaphane is. (Ar. Far.) Hayvan kesimevi.
kasaplık is. 1. Kasabın işi, mesleği. 2. s. Kesilmek üzere seçilmiş hayvan. 3. **Mec.** Çok şişman
kasatura is. (İt.) Tüfeğin ucuna takılan yassıca süngü.

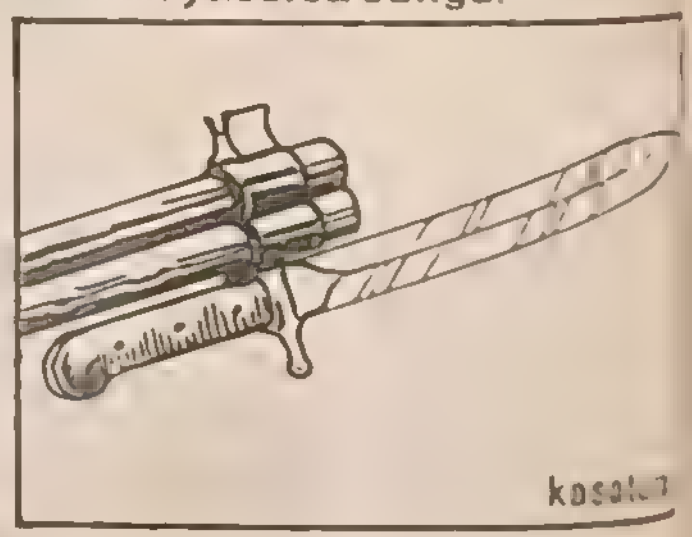

kasavet is. (Ar.) Üzüntü, iç sıkıntısı.
kasdoku is. Kasları oluşturan doku.
kase is. (Far.) Derince tabak.
kasık is. Karın ile uyluk arası.
kasıkbağı is. Fıtık hastalarının kullandıkları bağ.
kasıl s. Kasla ilgili.
kasılmak f. 1. Çekilip daralmak, kısılmak. 2. **Mec.** Büyüklenmek, gururlanmak.
kasım is. Yılın onbirinci ayı.
kasımpatı is. Sonbaharda açan, türlü renkte, iri çiçekleri olan bitki.
kasınç is. Kaslarda ağrılı kasılma; kramp.
kasınmak f. 1. Kasılıp kalmak. 2. **Mec.** Büyüklenmek, kendini beğenmek.
kasıntı is. 1. Eğreti dikişle tutturulan kısaltma. 2. **Mec.** Çalım, büyüklenme.
kasır is. (Ar.) Köşk.
kasırga is. Çevrintili şiddetli yel, rüzgâr.
kasıt is. (Ar.) Amaç, erek, dilek.
kasıtlı s. Bilerek, isteyerek yapılan, kasten.
kaside is. (Ar.) Genellikle konusu övmek olan uzun şiir.
kasket is. (İsp.) Önü siperli başlık; şapka.

kasket

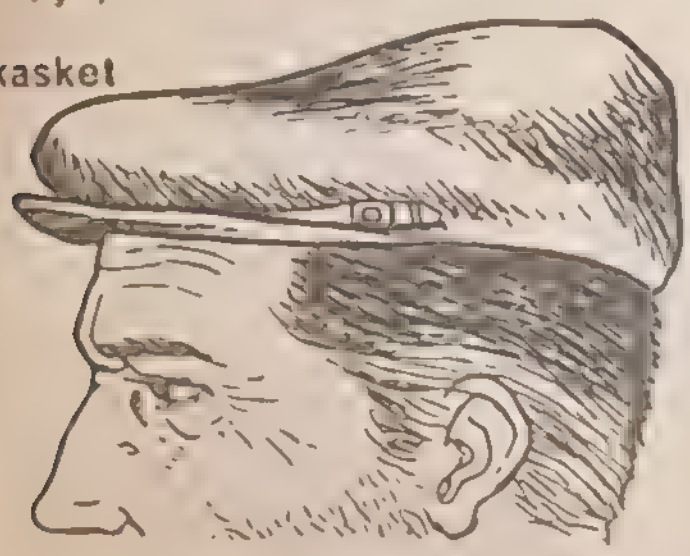

kasmak f. Kısaltmak, daraltmak.
kasnak 1. Enli çember. 2. Nakış yapmak için kumaş germeye yarayan tahtadan çember. 3. Makinelerde kayışların takıldığı demir çember.

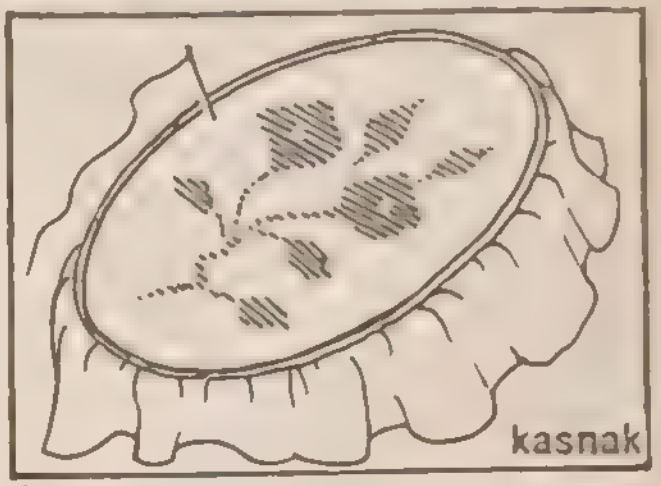

kasnak

kast is. (Porteklzce) Hindistan'da halk sınıfları.
kastanyet is. (İsp.) Parmaklara takılarak çalınan bir müzik aracı, zil.
kastetmek f. 1. Yapmayı tasarlamak. 2. Kötülük etmek.
kastî s. Bilerek yapılan.
kasvet is. Üzüntü, sıkıntı; kasvet.
kaş is. 1. Gözün üstündeki kıllar. 2. Kemerli ve çıkıntılı şey. • **Kaş göz etmek;** işaret etmek. • **Kaş yapayım derken göz çıkarmak;** iyilik edeyim derken kötülük etmek. • **Kaşlarını çatmak;** öfkelenmek, kızmak.
kaşağı is. Hayvanları tımar etmek için kullanılan dişli bir araç.

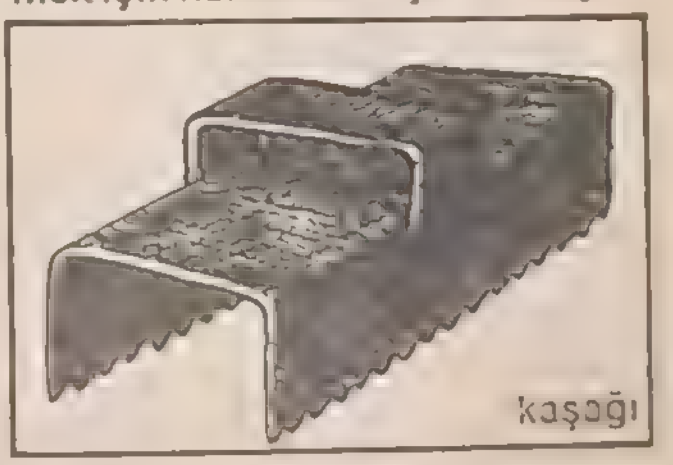

kaşağı

kaşağılamak f. Hayvanı tımar etmek.
kaşalot is. (Portekizce) Bir tür balina balığı.
kaşane is. (Far.) Büyük, gösterişli yapı.
kaşar is. Tekerlek biçiminde sarımtrak renkli, yağlı peynir.

kaşar

kaşarlanmak f. Bir şeye alışarak aldırış etmez olmak.
kaşe is. (Fr.) 1. Mühür, damga. 2. Damgalı kâğıt. 3. İçinde ilaç bulunan gülaç.
kaşık is. 1. Yemek yemeye yarayan sofra aracı. 2. s. Kaşığın alabileceği ölçüde. • **Kaşıkla yedirip sapıyla göz çıkartmak;** yapılan iyiliğe karşı kat kat zarar vermek.

kaşık

kaşıkçın is. Bir yabanördeği türü.
kaşıklamak f. 1. Kaşıkla yemek. 2. **Mec.** Severek yemek.
kaşımak f. Tırnakla ya da başka bir araçla hafif ovmak.
kaşınmak f. 1. Kaşıntısı olmak. 2. Kendi kendini kaşımak. 3. **Mec.** Kötülük aramak için sürtünmek.
kaşıntı is. Kaşınma isteği veren duygu.
kaşif is. (Ar.) Bulucu, bulan; keşfeden.
kaşkol is. (Fr.) Boyun atkısı.
kaşkorse is. Kadınların içe giydikleri hafif gömlek.
kat is. 1. Sıra. 2. Takım. 3. Ön orun; makam. 4. Kez, defa; kere. 5. Matematikte özdeş sayılar topl amı.
katafalk is. (İtl.) Üzerine tabut konulmak üzere yapılmış, kumaşla kaplı yüksek taban ya da sedir
katakulli is. Argo. Yalan dolan düzen.
katalizör is. (Fr.) Kimyasal olayları etkileyen kimi maddelerin genel adı.
katalog is. (Yun.) Belli bir düzene göre yapılmış kitap ya da eşya listesi.
katar is. (Ar.) 1. Taşıt dizisi. 2. Tren.
katarakt is. (Yun.) Körlük biçiminde sonuçlanan bir göz hastalığı; perde.
katedral is. (Yun.) Büyük kilise.
kategori (Yun.) Aynı cinsten varlıkların tümü; bölük, takım, ulam.
katetmek f. 1. Kesmek, bölmek. 2. Yol almak.
katı s. ve is. 1. Sert, kuru. 2. **Mec.** Acımasız; hoşgörüsüz. 3. Kuşun da sindirim organı; taşlık.
katık is. Ekmekle yenilen peynir, zeytin gibi yiyecek

katılaşmak f. Katı duruma gelmek.
katılmak f. 1. Bir şey arasına girmek. 2. Ortak olmak, benimsemek. 3. Aşırı derecede gülmek.
katır is. Eşekle kısrağın birleşmesinden doğan melez, kısır hayvan.
katırtırnağı is. Tıpta da kullanılan sarı çiçekli bir kır bitkisi.
katışık s. İçine başka şeyler karışmış olan; saf olmayan.
katıyağ is. Donmuş, katı durumundaki yağ.
katl s. (Ar.) Kesin.
katil is. (Ar.) Öldüren kimse.
katip is (Ar.) Bir yerin yazı işlerini yürüten, yazman.
katiyen zf. (Ar.) 1. Hiçbir zaman. 2. Kesin olarak, kesinlikle.
katiyet is. (Ar.) Kesinlik.
katkı is. 1. Katılma payı, yardım. 2. Bir şeye katılan yabancı madde.
katlamak f. Bükülp üst üste getirmek, kat kat etmek.
katlanmak f. 1. Katlamak işine konu olmak. 2. İster istemez dayanmak, boyun eğmek; tahammül etmek.
katletmek f. Birini öldürmek.
katliam is. Toplu öldürme, kırım.
katmak f. İçine karıştırmak, bir etmek, birlikte göndermek.
katman is. Üst üste oluşmuş maddelerden her biri; tabaka.
katmer is. 1. Kat kat olma durumu. 2. Bir çeşit börek.
katmerli s. 1. Kat kat olmuş. 2. Aşırı ölçüde.
Katolik is. (Yun.) Roma kilisesine bağlı Hıristiyan.
katot is. (Yun.) Negatif elektrot.
katran is. (Ar.) Ağaçtan ya da kömürden çıkarılan ağır kokulu, siyah renkte, sıvışık madde.
katrat is. (Fr.) Basımevinde yazı dizmede kullanılan bir aralık ölçüsü.
katsayı is. Bir niceliğin kaç katı alındığını gösteren sayı.
kauçuk is. 1. Sıcak ülkelerde yetişen bir bitki. 2. Amerika ve Afrika'nın kimi ağaçlarından elde edilen dayanıklı, esnek madde.
kav is. 1. Ağaçta oluşan mantar. 2. Bu mantardan yapılmış tutuşturma maddesi.
kavaf is. (Ar.) Ayakkabı satıcısı.
kavak is. Sulak bölgelerde yetişen uzun, söğüt türünden bir ağaç.
kaval is. 1. Perdeli büyük çoban düdüğü. 2. İçi boş şey.
kavalyesiz is. (Fr.) Dansta kadına eşlik eden erkek.
kavanoz is. (Yun.) Ağzı geniş cam kap.
kavas is. Elçilik ya da konsoloslukta görevli kapıcı.
kavga is. Çekişme, dövüşme, savaş.
kavi s. (Ar.) Dayanıklı, güçlü.
kavim is. (Ar.) Aralarında ortak özellikler bulunan insan topluluğu, budun; aşiret, kabile.
kavis is. (Ar.) Yay, eğmeç.
kavkı is. (Ar.) Midye, salyangoz, kablumbağa gibi hayvanların sert kabuğu.
kavlak s. 1. Kabuğu dökülmüş, 2. Güneşte derisi soyulmuş.
kavlamak f. Derisi soyulup dökülmek.
kavram is. Bir şeyden anlaşılması gereken; mefhum.
kavramak f. 1. Elle sıkıca tutmak. 2. **Mec.** İyice anlamak.
kavruk s. 1. Kavrulmuş. 2. **Mec.** İyi gelişmemiş.

kavşak is. Yolların birbirleriyle kesiştikleri ya da birleştikleri yer.

kavuk is. Sarık sarılan başlık. • **Kavuk sallamak;** hatır için birinin sözünü doğru bulmak.

kavun is. Sürüngen gövdeli, güzel kokulu bir bitki ve bunun meyvesi.

kavuniçi s. Pembeye çalar sarı renkte olan.

kavurga is. Kavrulup yenen buğday, mısır taneleri.

kavurma is. 1. Kavurmak işi. 2. s. Kavrulmuş. 3. Saklanmak üzere kavrulmuş et.

kavurmak f. 1. Üstü kızaracak biçimde su katmadan pişirmek. 2. Kurutmak, yakmak.

kavuşmak f. 1. Birleşmek. 2. Katılmak, varmak. 3. Yokluğu çekilen bir şeye erişmek.

kavuz is. Buğday türü bitkilerde başakçıkları ya da çiçekleri saran örtü.

kaya is. Büyük ve sert taş.

kayabalığı is. Kayalık yerlerde yaşayan koyu renkli bir balık çeşidi.

kayabaşı is. Bir türkü çeşidi.

kayağan, kaygan s. Üzerinden kolaylıkla kayılan.

kaygana is. Yağda kızartılmış yumurta yemeği; omlet.

kayak is. Kayma sporunda kullanılan araç.

kayakçılık is. Karlı bir yerde yapılan kayma sporu.

kayatuzu is. Doğada saf olarak bulunan tuz.

kaybetmek f. 1. Elden çıkarmak. 2. Yitirmek. 3. Bulamamak.

kaybolmak f. Elden çıkmak, görünmez olmak.

kaydetmek f. Bir yere yazmak.

kaydırak is. Taşla oynanan bir çocuk oyunu.

kaydırmak f. Kaymasını sağlamak.

kaydiye is. (Ar.) Kayıt için alınan para.

kaygı is. 1. Üzüntü. 2. Düşünce

kaygılanmak f. Kaygıya düşmek, kapılmak.

kaygın s. Kaygan.

kayık is. Yelkenle ya da kürekle yürütülen küçük deniz teknesi.

kayıkçı is. Kayıkla yolcu getirip götüren.

kayıkhane is. (Tr. Far.) Kayıkların korunduğu yer.

kayın is. 1. Kerestesi değerli bir ağaç türü; akgürgen. 2. Kanının ya da kocanın erkek kardeşi; kayınbirader.

kayınbaba is. Kaynata.

kayınbirader is. (Tr. Far.) Kayın.

kayınpeder is. (Tr. Far.) Kaynata.

kayınvalide is. (Tr. Far.) Kaynana.

kayıp is. (Ar.) 1. Kaybolma, yitme. 2. s. Yitik. • **Kayıplara karışmak;** uzun süre ortalıkta görünmemek.

kayırmak f. 1. Arka çıkmak, korumak. 2. Birini, başkasının zararı pahasına tutmak; iltimas etmek.

kayısı is. Eti sulu, tatlı, tek ve sert çekirdekli bir meyve ve bunun ağacı.

kayış is. Dar ve uzun kösele parçası.

kayıt is. (Ar.) 1. Deftere yazma, sınırlama, çerçeveleme.

kayıtsız s. 1. Aldırış etmez, b

sasız. 2. Koşula bağlı olmayan, ilişiksiz. • **Kayıtsız kalmak**; önem vermemek. • **Kayıtsız şartsız**; hiçbir koşula bağlı olmaksızın.

kaykılmak f. Bir yana yaslanır gibi yapmak.

kaymak f. Kaygan bir yerde aşağıya doğru ilerlemek.

kaymak is. 1. Sütün üzerinde toplanan yağlı madde. 2. **Mec.** Öz, en iyi ve seçkin bölümü.

kaymakam is. (Ar.) 1. İlçenin en büyük yöneticisi. 2. Yarbay. (Eski).

kaymakamlık is. 1. İlçe merkezi. 2. Kaymakamlık orunu; makamı.

kaynak is. 1. Suyun çıktığı yer, kaynarca, pınar; memba. 2. Bir şeyin çıkış yeri; menşe. 3. Araştırma ve incelemede yararlanılan belge; vesika. 4. İki madenin birbirine kaynaştırılması işi.

kaynakçı is. Madenleri birbirine yapıştıran, kaynaştıran kimse.

kaynamak f. 1. Isının etkisiyle bir sıvının buharlaşması, fokurdaması. 2. Yerden su çıkmak. 3. Kırık kemiğin iyileşerek eski durumunu alması. 4. **Mec.** Çok sayıda olmak. 5. Tedirgin olmak, huzursuzluk yaratmak. 6. Argo. Yitip gitmek.

kaynana is. Erkek ya da kadın eşe göre birbirlerinin anaları.

kaynanadili is. Dikenli bir süs bitkisi; kaktüs.

kaynanazırıltısı is. Çevrildikçe takırtılı bir ses çıkaran çocuk oyuncağı.

kaynarca is. 1. Kaynak, pınar. 2. Sıcak su kaynağı, ılıca; kaplıca.

kaynaşık s. Kaynamış olan.

kaynaşmak f. 1. Birleşmek. 2. İyi anlaşmak. 3. Kımıldanıp durmak.

kaynaştırma is. 1. Kaynaştırma işi. 2. Açık heceyle biten bir sözcüğe sesliyle başlayan bir ek getirildiğinde araya n, s, ş, y harflerinden birinin girmesi.

kaynata is. Kadın ya da erkek eşe göre birbirlerinin babası.

kaynatmak f. 1. Kaynamasını sağlamak. 2. İki madeni kaynaştırmak; kaynak yapmak. 3. Sözü uzatmak. 4. Argo. Unutturmak.

kaypak s. 1. Üzerinde kolayca kayılan, kaygan. 2. **Mec.** Dönek, sözünde durmaz.

kayra is. Birinden gelen iyilik; lütuf.

kayser is. (Al.) Eskiden Roma, Bizans ve Alman imparatorlarına verilen ad.

kaytan is. Pamuk ya da ipekten sicim. • **Kaytan bıyıklı**; ince bıyıklı.

kaytarmak f. İşten kaçmak, kaçınmak.

kaz is. 1. Ördekten büyükçe kümes hayvanı. 2. **Mec.** Bön, budala. • **Kaz kafalı**; anlayışsız.

kaza is. (Ar.) 1. Elde olmadan meydana gelen kötü olay. 2. Kaymakamlık, ilçe. 3. Davaları görüp yargılama işi, yargı. 4. Zamanında kılınmayan namazın ya da orucun sonradan yerine getirilmesi işi.

kazaen zf. (Ar.) İstenmeden olan; kaza olarak.

kazai s. Yargı ile ilgili.

kazak is. 1. Örme yelek, üst giysisi. 2. Argo. Kansına söz geçirebilen erkek.

kazan is. 1. Tencerenin büyüğü. 2. Buhar makinesinin su kaynatılan kabı. • **Kazan kaldırmak**; ayaklanmak, isyan etmek.

kazanç is. Kazanılan şey; kâr.

kazandibi is. Yanık muhallebi.

kazanmak f. 1. Emekle elde etmek. 2. Kendisine düşmek. 3. Kendinden yana çekmek. 4. Kazanç sağlamak; kâr etmek.

kazara zf. (Ar. Far.) 1. Rasgele. 2. İstemeyerek.

kazasker is. (Ar.) Eskiden bir devlet görevlisi.

kazayağı is. 1. Kaz ayağına benzer bir bitki. 2. Çok kollu çengel. 3. Çaprazlama dikiş.

kazı is. 1. Toprağı kazma işi. 2. Maden ya da tahta üzerine yapılan oyma resim, yazı.

kazıbilim f. Toprak altında kalan tarihsel yapıtları ya da anıtları inceleyen bilim; arkeoloji.

kazıbilimci is. Kazıbilimle uğraşan; arkeolog.

kazık is. 1. Ucu sivriltilip bir yere çakılmak üzere yapılmış çubuk. 2. Argo. Alışverişte aldatılma. • **Kazık atmak**; aldatmak.

kazıklamak f. 1. Kazık çakmak. 2. Argo. Alışverişte aldatmak.

kazımak f. 1. Kazıyarak silmek. 2. Ustura ile tıraş etmek. 3. Bir maden yüzeyine yazı yazmak.

kazma is. 1. Kazmak eylemi. 2. Toprağı kazmaya yarayan araç.

kazmak f. Kazma ile yeri eşmek.

kebap is. (Ar.) Ateşe tutularak pişirilmiş türlü yiyecek.

kebe is. Keçeden yapılmış kısa kepenek.

kebir is. (Ar.) Büyük.

keçe is. 1. Yapağıdan yapılmış kaba kumaş. 2. s. Keçeden yapılmış olan.

keçeleşmek f. 1. Keçe gibi olmak. 2. **Mec.** Uyuşup duyarlığını yitirmek.

keçi is. Etl, sütü, derisi ve kılı için beslenen evcil bir hayvan

keçiboynuzu is. Aynı adı taşıyan ağacın baklaya benzeyen şekerli meyvesi.

keçileşmek f. İnatlaşmak, inat tutmak.

keçilik is. Mec. İnatçılık.

keçiyolu is. Araç işlemeyen ince, dar yol; patika.

keder is. (Ar.) Kaygı, acı, üzüntü.

kederlenmek f. Üzülmek, tasalanmak.

kedi is. Evcil bir hayvan. • **Kedi ciğere bakar gibi bakmak**; imrenerek bakmak. • **Kedi gibi dört ayak üstüne düşmek**; her işi kolaylıkla başarmak.

kefal is. (Yun.) Pullu, gümüş renkli, eti beyaz bir balık.

kefalet is. (Ar.) Kefil olma durumu.

kefaletname is. (Ar. Far) Kefillik belgesi.

kefaret is. (Ar.) Bir günahın bağışlanması için verilen sadaka. • **Kefaretini ödemek**; cezasını çekmek.

kefe is. (Ar.) Terazinin gözlerinden her biri.

kefen is. (Ar.) Ölü sarılan ak bez.

kefil is. (Ar.) Kaçınacak olursa

birinin borcunu ödemeyi üzerine alan kimse.
kefiyo is. (Ar.) İpekten yapılmış saçaklı başlık.
kehanet is. (Ar.) 1. Falcılık. 2. Geleceği önceden haber verme.
kehribar is. (Far.) Süs eşyası yapımında kullanılan türlü renkte, yarı saydam, yere sürtüldüğünde hafif maddeleri kendine çeken taşlılaşmış reçine.
kek is. (İng.) İçine kuru üzüm konularak yapılmış çörek.
keke s. Kekeme.
kekelemek f. 1. Söyleyeceği sözcüğü söyleyemeyerek, ilk heceleri yinelemek. 2. **Mec.** Ne söyleyeceğini bilememek, sözcükleri birbirine karıştırmak.
kekeme s. Kekeleyerek konuşma hastalığı olan.
kekik is. Çiçeği ve yaprağı baharat olarak kullanılan kokulu bir bitki.
keklik is. Boz tüylü, kırmızı gagalı, güvercin büyüklüğünde bir ötücü av kuşu.
kekre s. Tadı buruk, acımtrak, ekşi olan.
kekremsi s. Tadı az buruk.
kel is. 1. Kıl döken bir hastalık. 2. s. Bu hastalıktan saçı dökülmüş olan.
kelam is. (Ar.) Söz.
keleynak is. Leyleğe benzeyen bir kuş türü.
kelebek is. 1. Vücudu ve kanatları süslü, dört kanatlı bir böcek. 2. Koyunlarda görülen bir hastalık. 3. Kanat biçiminde iki kolu bulunan vida, somun, mandal gibi parça.
kelek is. 1. Olmamış, ham kavun. 2. Irmağı geçmek için kullanılan bir çeşit sal. 3. Argo. Salak, aptal.
kelem is. Lahana.
kelepçe is. (Far.) Tutuklunun kaçmasını önlemek için ele takılan anahtarlı halka.
kelepir is. (Yun.) Pek ucuz alınan şey.
keler is. Yerde sürünerek gezen bir hayvan türü.
keleş s. 1. Güzel, yakışıklı. 2. Kel olan.
kelime is. (Ar.) Anlamı olan ya da cümle kurmaya yarayan söz, sözcük.
kelle is.(Far.) 1. Baş, kafa. 2. (Peynir için) Topak. 3. Ekinlerin başağı. • **Kellesi koltuğunda olmak;** ölümü göze almak. • **Kelle kulak yerinde;** sağlığı yerinde, iri yarı.
kellifelli s. Kılığı kıyafeti yerinde, gösterişli.
kem s. (Far.) Kötü söz. • **Kem küm etmek;** söyleyecek söz bulamamak, anlamsız şeyler söylemek.
kemal is. (Ar.) Olgunluk, yetkinlik. • **Kemale ermek;** olgunlaşmak.
keman is. (Far.) 1. Dört telli, ufak yaylı çalgı. 2. Yay.

keman

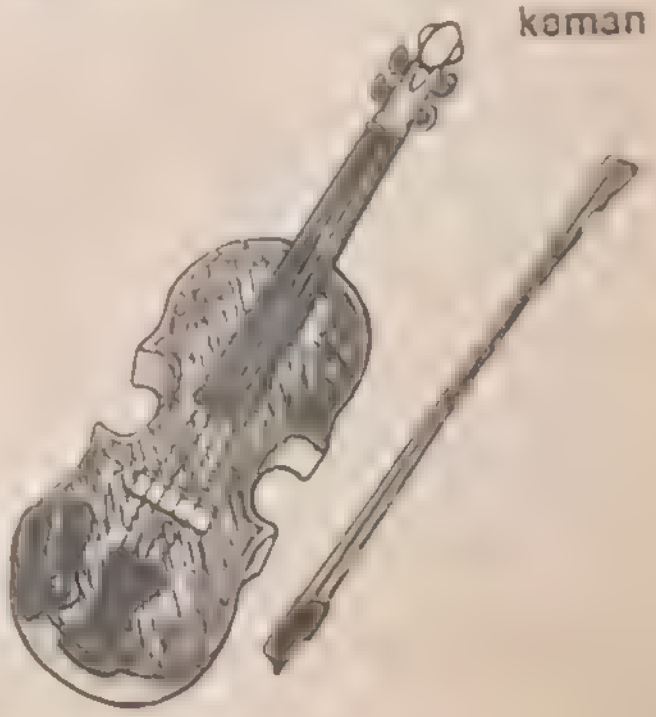

kemane is. (Far.) 1. Kabaktan yapılmış keman. 2. Keman ve kemençe yayı.
kemankeş is. (Far.) Ok atıcısı, okçu.
kemençe is. (Far.) Diz üzerinde çalınan kemana benzer bir çalgı.
kement is. (Far.) Uzaktan bir şeyi tutmak için kullanılan ucu ilmikli uzun ip.
kemer is. (Far.) 1. Bele sarılarak tokalanan kuşak. 2. Alt tarafa giyilen giysilerin bele gelen bölümü. 3. Kapı, pencere, köprü gibi yerlerin eğmeçli tavanı. • **Kemerleri sıkmak;** tutumlu davranmak.
kemik is. 1. İnsanın ya da omurgalı hayvanların çatısını oluşturan beyazımsı, sert madde. 2. s. Kemikten yapılmış. • **Kemikleri çıkmak;** çok zayıflamak. • **Kemik yalayıcı;** dalkavuk.
kemikdoku is. Kemiği oluşturan doku.
kemikleşmek f. 1. Kemik durumuna gelmek. 2. **Mec.** Sertleşmek, kurumak.
kemirgenler is. Tavşan, kunduz, kirpi vb. gibi kesici dişleri fazla gelişmiş memeli hayvanlar topluluğu.
kemirmek f. 1. Dişleriyle koparmak. 2. **Mec.** İçine işleyerek harap etmek.
kemiyet is. (Ar.) Nicelik.
kemlik is. (Far.) Kötülük.
kenar is. (Far.) 1. Kıyı, çevre. 2. Bir yerin bitiş yeri. 3. s. Merkezden uzak olan. • **Kenara çekilmek;** artık hiçbir şeye karışmamak. • **Kenarın dilberi;** görgüsüz kız, kadın.
kenarortay is. (Far. Tr.) Üçgende her tepeden karşı kenarın ortasına çekilen çizgi.
kendi zm. Bir kimsenin öz varlığı. • **Kendi derdine düşmek;** kendinden başkasını düşünememek. • **Kendi göbeğini kendi kesmek;** başkasından yardım beklemeksizin kendi işini kendi yapmak. • **Kendinden geçmek;** kendini yitirmek.
kendiliğinden zf. 1. Doğrudan doğruya. 2. Kendi kendine ortaya çıkarak.
kendir is. Kenevir bitkisi.
kendisi zm. Hakkında söz söylenen kişi.
kene is. Kimi hayvanların bedenine yapışıp asalak yaşayan böcek; sakırga.
kenef is. (Ar.) 1. Ayakyolu, hela. 2. s. Pis, kötü, berbat.
kenet is. İki maddeyi birbirine bağlayan bir çeşit çivi.
kenetlemek f. 1. Kenetle tuttırmak. 2. Birbirine geçip bağlamak.
kenetlenmek f. Sıkı sıkıya birbirinin üzerine kapanmak.
kenevir is. Tellerinden halat, çuval gibi örgüler yapılan bir bitki.
kenger is. Yaprakları dikenli, kurak yerlerde yetişen bir bitki.
kent is. Şehir.
kental is. (Fr.) Yüz kilogramlık bir ağırlık birimi.
kentsoylu is. Burjuva.
kep is. (İng.) 1. Başlık, şapka. 2. Törenlerde profesör ya da öğrencilerin giydikleri özel başlık.
kepaze s. (Far.) 1. Gülünç, değersiz. 2. Utanmaz, rezil; maskara.
kepçe is. (Far.) 1. Derince, sapı uzun kaşık. 2. Balık tutmaya yarayan saplı, ağı olan çember. • **Kepçekulak;** öne doğru uzamış, büyük kulak.

kepek is. 1. Öğütülen tanelerin artığı, kabuğu. 2. Bir hastalık sonucu baştan dökülen deri parçaları.

kepeklenmek f. 1. Başta kepek oluşmak. 2. Susuz ve tatsız duruma gelmek. (Elmada olduğu gibi.)

kepenek is. Dikişsiz, kolsuz, keçeden yapılmış çoban giyeceği.

kepenk is. Dükkânların kapılarını kapamaya yarayan tahta ya da saç kanat.

keramet is. (Ar.) Ermiş olduklarına inanılan kişilerin gösterdikleri şaşkınlık uyandırıcı durum.

kerata is. (Yun.) 1. Ayakkabı çekeceği. 2. Sevgi ile söylenen sitem sözü.

kere is. 1. Defa, sefer. 2. Ayraç; parantez.

kerempe is. Denize doğru uzanan taşlık kara parçası, burun.

kerem is. (Ar.) Cömertlik; lütuf. • **Kerem buyurun;** lütfen dinleyin.

kereste is. (Far.) 1. Yontulmuş, ya da biçilmiş ağaç. 2. **Mec.** Kaba kimse

kerevet is. Üzerinde oturulan ya da yatılan yüksekçe sedir; peyke.

kereviz is. Kökleri ve yaprakları yenilen kokulu kış sebzesi.

kerime is. (Ar.) Kız evlat.

kerkenez is. Leşlerle beslenen yırtıcı bir kuş.

kermes is. (Fr.) Bir kuruluşa yardım sağlamak için yapılan eğlence ya da eğlenceli toplantı.

kerpeten is. (Ar.) Çivi sökmede kullanılan kıskaç biçimindeki araç.

kerpiç is. duvar yapmada kullanılan güneşte kurutulmuş tuğla biçimindeki balçık.

kerrat is. (Ar.) Birçok kez, kere. • **Kerrat cetveli;** çarpım tablosu.

kerte is. 1. İşaret, iz. 2. Derece, dumu.

kertenkele is. Dört ayaklı, sürüngen bir hayvan.

kertmek f. 1. Çentmek. 2. Sertçe sürtünmek.

kertik is. Çentilmiş oyuk.

kervan is. (Far.) Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan deve, katır, at gibi yük hayvanlarının oluşturduğu topluluk.

kervansaray is. (Far.) Kervanların geçtiği yollarda bulunan konaklama, gecelemə yeri.

kes is. Spor ayakkabısı.

kesafet is. (Ar.) 1. Yoğunluk; kesiflik. 2. Sıklık, koyuluk.

kesat is. (Ar.) 1. Alışverişte durgunluk. 2. İşlerin iyi gitmemesi.

kese is. (Far.) 1. Küçük para torbası. 2. Kılıf. 3. Yıkanırken kirleri çıkarmak için kullanılan ovma bezi. 4. Kısa, kestirme yol.

kesekağıdı is. Kâğıttan yapılmış torba.

keselemek f. Bedendeki kirleri çıkarmak için kese ile ovmak.

kesek is. Toprağın sürülmesi sırasında ortaya çıkan büyük toprak parçası.

kesenek is. Ücret ya da maaştan kesilen para.

kesər is. Ucu keskin ve yassı ağaç yontma aracı.

kesər

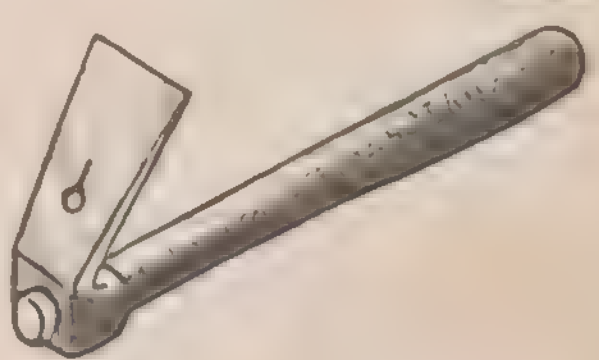

kesif is. (Ar.) Koyu, yoğun.
kesik is. ve s. 1. Kesilmiş olan. 2. Sütün kaynatılmasıyla oluşan katı, çökelek, ekşimik. 3. Gazete ya da dergiden kesilmiş yazı; kupür.
kesiklik is. 1. Kesik olma durumu. 2. Ansızın duyulan halsizlik, güçsüzlük.
kesilmek f. 1. Kesmek işine konu olmak. 2. Gücü kalmamak, halsizleşmek. 3. Akmaz olmak. 4. Dinmek, durmak.
kesim is. 1. Kesmek eylemi. 2. Bölüm, parça, sektör. 3. İşaretlenmiş yer. 5. Kumaşın giysi durumuna getirilecek biçimde kesilmesi.
kesimevi is. Kasaplık hayvanların kesildiği yer; mezbaha.
kesin s. Kuşkuya ve duraksamaya yer bırakmayacak açıklıkta.
kesinlik is. Kesin olma durumu.
kesinlikle zf. Kuşkuya yer bırakmayacak biçimde; mutlaka.
kesinti is. 1. Kesilen parça, kırpıntı. 2. Ücret ya da maaştan her ay kesilen para.
kesir is. (Ar.) Bir bütünün parçalarından her biri.
kesişmek f. 1. Birbirini kesmek. 2. Pazarlıkta anlaşmak, uyuşmak.
kesit is. 1. Kesilerek alınmış parça. 2. Enlemesine kesmekten oluşan biçim.
keski is. 1. Kesmeye yarayan araç. 2. Küçük balta.
keskin s. 1. Çok keskin. 2. Etkisi fazla, sert. 3. **Mec.** Görevini iyi yapan, ustalaşmış.
kesme is. 1. Kesme işi. 2. Kesilerek oluşturulan şey.
kesmece zf. Kesilip gösterilmek koşuluyla.
kesmek f. 1. Keskin bir araçla parçalara ayırmak. 2. Kökünden, dibinden ayırmak. 3. Kapamak. 4. Eksik vermek. 5. Önlemek, zorlaştırmak. 6. Ateşi ya da susuzluğu gidermek.
kespetmek f. Kazanmak, edinmek.
kemik is. 1. Saman. 2. Kesilmiş sütün koyu kısmı.
kestane is. (Yun.) İyi kerestesi olan bir ağaç ve bunun meyvesi
kestirme is. 1. Kestirmek işi. 2. Kısa yol, kese. 3. s. Kısadan anlatım. 4. **Mec.** Hafif uyku.
kestirmek f. 1. Kesme işini başkasına yaptırmak. 2. Akıl yoluyla gerçeğe varmak için bir ölçüden faydalanmak; tahmin etmek. 3. Azıcık uyumak.
keş is. 1. Yağsız peynir. 2. Arg. Çok içki içen.
keşfetmek f. Bulmak, anlamak.
keşide is. (Far.) Çekme, çekiliş.
keşif is. (Ar.) Buluş, bulgu.
keşiş is. (Far.) Manastıra çekilmiş papaz, rahip.
keşişleme is. Doğu ile güney arasında esen yel; rüzgâr.
keşke zf. Dilek, özlem anlatan cümlelerin başında kullanılır.
keşkek is. İyice dövülmüş ve buğdayla yapılan yemek.
keşkül is. (Far.) Sütten yapılan bir tatlı.
kesmekeş is. (Far.) Karışık karışıklık.
ket is. Engel.
keten is.(Ar.)1. Liflerinden dokumacılıkta yararlanılan bir bitki. 2. Bu liflerden yapılmış dokuma.
kethüda is. (Far.) Kâhya.
ketum is. (Ar.) Ağzı sıkı; sır saklayan.
kevgir is. (Far.) 1. Uzun saçlı hayvan, delikli kepçe. 2. Süzgeç.
Kevser is. (Ar.) Cennete bol olduğuna inanılan çok tatlı içecek.

keyfetmek f. Hoş ve eğlenceli zaman geçirmek.
keyfî s. (Ar.) Hiçbir kurala aldırmadan, isteğe bağlı olarak yapılan.
keyfiyet is. (Ar.) 1. Nitelik. 2. Durum.
keyif is. (Ar.) 1. Sağlık, sağlıklı olma durumu. 2. Hoş, eğlenceli zaman geçirme. 3. İçki ya da başka şeylerin verdiği geçici neşe. 4. Kural dışı istek. • **Keyif çatmak;** eğlenmek. • **Keyfi kaçmak;** hastalanmak.
keyiflenmek f. Neşelenmek.
kez zf. Defa, sefer.
keza, kezalik bağ. (Ar.) Öyle, öteki gibi.
kezzap is. (Far.) Yakıcı asit; nitrik asit, azotik asit.
kıble is. (Ar.) 1. Namazda dönülen Kâbe yönü. 2. Güneyden esen yel.
kıç is. 1. Kuyruk sokumu bölgesi; makat. 2. Art, arka taraf. • **Kıç üstü oturmak;** çaresiz kalmak. • **Kıçına tekmeyi atmak;** kovmak.
kıdem is. (Ar.) Görevde eskilik ya da geçen süre.
kıkırdak is. Esnek, sert, beyaz doku.
kıkırdamak f. 1. Kıkır kır gülmek. 2. Çok üşümek.
kıl is. 1. Sert, uzun tüy. 2. Keçi tüyü. 3. s. Keçi tüyünden yapılmış. • **Kılı kırk yarmak;** çok titiz davranmak. • **Kıl gibi;** ipince.
kılağılamak f. Kesici araçları keskinleştirmek.
kılaptan is. Sırma ile karışık ipilik.
kılavuz is. Yol gösteren; rehber.
kılcal s. 1. Kılcallıkla ilgili. 2. Çok ince, kıl gibi.
kılçık is. 1. Balığın kemiği. 2. Yeşil sebzelerdeki ince, uzun tel.
kılçıklı s. 1. Kılçığı olan. 2. Pürüzlü, çapraşık, karışık.
kılıbık s. Karısının etkisi altında kalan erkek.
kılıç is. 1. Uzun, düz ya da eğrice, ucu sivri silah. 2. Bu biçimde büyük balık.
kılıf is. (Ar.) Bir eşyanın kendine uygun olarak yapılmış kabı.
kılıflamak f. Kılıf geçirmek, kılıfa koymak.
kılık is. Dış görünüş; kıyafet, kisve.
kılıksız s. Perişan giyimli; sünepe.
kılkuyruk s. Kılığı biçimsiz, züğürt.
kıllanmak f. Kılları çıkmak, tüylenmek.
kılmak f. "Etmek", "yapmak" anlamında yardımcı fiil türetmeye yarar.
kımıldamak f. Yerinden oynamak.
kımıltı is. Kımıldama, belli belirsiz hareket etme.
kımız is. Mayalanmış kısrak sütünden yapılan içki.
kın is. Kılıç, bıçak, hançer gibi kesici araçların kılıfı.
kına is. (Ar.) Kına ağacının süslenmek, boyanmak için kullanılan tozu. • **Kına yakmak;** çok sevinmek.
kınakına is. (Peru dilinden) Kabuğundan ilaç yapılan bir bitki.
kınamak f. Yapılan işin kötü olduğunu söylemek, ayıplamak.
kınkanat is. Kımı böceklerin

gövdeyi korumakla görevli dış kanadı.
kınnap is. (Ar.) Kalın, sağlam iplik.
kıpık s. Yan kapalı olan. (Göz).
kıpırdak s. Çabuk kıpırdanışlı olan.
kıpırdamak f. Kımıldamak.
kıpırtı is. Kımıltı, kıpırdanış.
kıpıştırmak f. Sık sık açıp kapamak. (Gözler için).
kıpmak f. Çabucak kapayıp açmak.
kıptî is. Çingene.
kır is. ve s. 1. Kent dışında kalan boş ve geniş yer. 2. Siyahla beyaz karışımı olan. (Renk.)
kıraat is. (Ar.) Okuma.
kıraç s. Susuz ve verimsiz toprak.
kırağı is. Gece havanın soğumasından dolayı sabahları bitkilerin yapraklarında görülen donmuş su damlası, çiy. • **Kırağı çalmak**; soğuktan donmak, bozulmak.
kıral is. Hükümdar.
kraliçe is. Kıralın karısı ya da kıraallık yapan kadın.
kırallık is. Kıral tarafından yönetilen ülke.
kıran is. Salgın hastalık. • **Kıran girmek**; arkası arkasına birçok kişinin ölmesi.
kıranta is. 1. Saçları orta yaşlı erkek. 2. **Mec.** Gösterişli, kıvrımlı özenli ve süslü erkek
kırat is. (Yun.) 1. Zümrüt, elmas gibi değerli taşları ölçen ölçü birimi. 2. **Mec.** Nitelik, değer; seviye.
kırbaç is. Ucuna sırım bağlanmış deynek.
kırbaçlamak f. Kırbaçla vurmak.
kırçıl s. Kırlaşmaya başlamış.
kırçıllaşmak f. Kırçıl duruma gelmek.
kırdırmak f. 1. Kırmak işini yaptırmak. 2. Bir malın fiyatını düşürmek. 3. Bir bonoyu ödeme süresi dolmadan birine satmak ya da devretmek.
kırgın s. Kırılmış, gücenmiş.
kırgınlık is. 1. Hafif dargınlık. 2. Hafif hastalık.
Kırgız is. Orta Asya'da yaşayan bir Türk soyu.
kırıcı s. 1. Kırmak işini yapan. 2. Sert davranan, incliten.
kırık s. 1. Kırılmış olan. 2. Parça. 3. Gücenmiş, özgün. 4. is. Kemiğin kırılmış durumu.
kırıkçı is. Hekim olmadığı halde kırık kemikleri düzelten kişi, kırık çıkıkçı.
kırıklık is. 1. Kırık olma durumu. 2. Vücutta duyulan ağrı ve rahatsızlık.
kırılmak f. 1. Parçalara ayrılmak. 2. **Mec.** İncinmek, gücenmek. 3. Topluca ölmek.
kırım is. Toplu öldürme; katliam.
kırıntı is. 1. Ufak parça. 2. Bir şeyden artan.
kırışık s. Kırışmış, bozulmuş olan.
kırışmak f. 1. Düzgünlüğü bozulmak. 2. Karşılıklı birbirini öldürmek. 3. Pazarlık etmek.
kırıştırmak f. 1. Kırışmasını açmak. 2. **Mec.** Cilveleşmek.
kırıtkan s. Her zaman kırıtan.
kırıtmak f. Nazlı ve oynak davranmak, cilve yapmak.
kırk s. Otuzdokuzdan sonra gelen sayı. • **Kırk yılda bir**; çok seyrek.
kırkambar is. 1. İçinde birçok şeyler bulunan. 2. **Mec.** Birçok şeyler bilen kimse.
kırkayak is. Karşılıklı birer

ayağı olan uzun, sürüngen hayvan.
kırkbayır is. Geviş getiren hayvanların midelerinin üçüncü bölümü
kırkım is Keçi ve koyunların kırkılma mevsimi.
kırklamak f. 1. İyice temizlemek. 2. Önemli olaylar için kırk gün doldurmak.
kırklık s. Doğacak bebek için hazırlanan bez.
kırkmak f. 1. Kırkma işi. 2. Kısa kesmek, tıraş etmek.
kırlangıç is. Geniş gagalı, çatal kuyruklu serçe türünden bir kuş.

kırlangıç

kırlangıçbalığı is. Genişçe yüzgeçli, beyaz etli bir balık.
kırlangıçdönümü is. Ekim ayının ilk günleri.
kırlangıçfırtınası is. Nisan ayında görülen bir fırtına.
kırlaşmak f. Kır olmaya, aklaşmaya başlamak.
kırma is. 1. Kırmak işi. 2. Taneleri büyük parçalara ayırmak. 3. Katlamalar. 4. Öldürmek, yok etmek. 5. Fiyatı düşürmek. 6. **Mec.** Güçendirmek.
Güçendirmek. • **Kıran kırana dövüşmek;** öldürürcesine dövüşmek.
kırmızı s. (Ar.) Kan rengi kızıl.
kırmızıbiber is. Kızarmış biber.
kırmızımsı s. Rengi kırmızıya çalan, az kırmızı.
kırpıntı is. Kırpılan şeyden çıkan parçalar.
kırpmak f. 1. Kesmek, kırkmak. 2. (Göz için) Kırpmak.
kırpık s. Kırpılmış olan.
kırsal s. 1. Kır ile ilgili. 2. Nüfusu az, kır durumunda olan
kırtasiye is. (Ar.) 1. Defter, kalem, kâğıt gibi yazı araçlarının tümü. 2. Kâğıtla yapılan işlemler.
kırtipil s. Değersiz, bayağı.
kısa s. 1. Boyu uzun olmayan. 2. Kestirme. • **Kısa kesmek;** sözü uzatmak.
kısaca zf. Kısa olarak.
kısakafalı s. Kafasının ön ve art ekseni yan eksenine göre kısa olan; brakisefal.
kısaltma is. 1. Kısaltma işi. 2. Kısaltılan yazı ya da söz.
kısas is. (Ar.) Bir suçun aynı ceza ile cezalandırılması. • **Kısasa kısas;** yapılan kötülüğü aynıyla yapmak.
kısık s. 1. Kısılmış olan. 2. Boğuk çıkan. 3. Yumuk. (göz).
kısılmak f. 1. Dar bir yere sıkışmak; oylumu azaltmak. 2. Hafifçe kapanmak. 3. Kaçıp kurtulma olanağı kalmamak. 4. (Ses için) Çıkmaz olmak.
kısım is. (Ar.) Parça, takım, bölük, bölüm.
kısıntı is. Tutumlu olmak için yapılan azaltma.
kısır s. ve is. 1. Döl vermeyen. 2. **Mec.** Ürün vermeyen. 3. **Mec.** Sonuç vermeyen, verimsiz. 4. Haşlanmış bulgurdan yapılan pilava benzer baharatlı bir yemek.
kısırdöngü is. Aynı sonucu veren işlemin yinelenmesi.
kısırlaşmak f. 1. Doğurmaz olmak. 2. Verimsizleşmek.
kısırlık is. Kısır olma durumu.

kısıtlamak f. 1. Kısıt altına almak, yasaklamak. 2. Sınırlamak, daraltmak.
kısıtlı s. 1. Kısıt altına alınmış. 2. Sınırlanmış.
kıskaç is. Sıkıştırıp tutma aracı.
kıskanç s. Kıskanmak huyu olan.
kıskanmak f. 1. Çekememek. 2. Esirgemek. 3. Ortaklığa dayanamamak. 4. İmrenmek.
kıskıvrak zf. Sağlamca, kuvvetlice, kurtulamayacak biçimde.
kısmak f. Azaltmak, daraltmak.
kısmen zf. Tam olarak değil, bir bölümüyle.
kısmet is. (Ar) Talih, nasip. • **Kısmeti açılmak**; evlenme fırsatı çıkmak; kazancı artmak.
kısrak is. Dişi at.
kıssa is. (Ar.) Hikâye, fıkra. • **Kıssadan hisse çıkarmak**; anlatılan ya da okunan olaydan ders almak.
kıstas is. (Ar.) Ölçüt.
kıstırmak f. 1. Kısmak işini yaptırmak. 2. İki şey arasında bırakarak sıkıştırmak. 3. **Mec.** Yakalamak.
kış is. Sonbahardan sonra gelen soğuk mevsim.
kışkırtıcı s. 1. Kışkırtmak işini yapan. 2. Birini suç işlemeye iten; provokatör.
kışkırtmak f. 1. Ürkütmek, kaçırmak. 2. Kötü bir iş yapmaya zorlamak.
kışla is. Askerlerin bulunduğu büyük yapı.
kışlak is. Kışın oturulan yer. (Göçebelikte).
kışlamak f. 1. Kışa dönüşmek. 2. Kışı bir yerde geçirmek.
kışlık is. 1. Kış mevsimi için alınan. 2. Kışın oturulan yer.
kıt s. Az bulunur.
kıta is. (Ar.) 1. Büyük kara parçası. 2. Askeri birlik. 3. Dört dizelik şiir parçası.
kıtal is. (Ar.) Boğazlama. Birbirini kırma.
kıtık is. Minder ve yastıklara doldurulan keten, kenevir parçaları.
kıtıpıyos s. Değersiz, bayağı, sünepe.
kıtır is. 1. Gevrekleştirilmiş ekmek. 2. Yalan.
kıtlık is. 1. Yiyecek sıkıntısı. 2. Azlık. • **Kıtlığına kıran girmek**; hiç bulunmaz olmak.
kıvam is. 1. Koyuluk. 2. Derece. 3. Gerekli koşulların oluşması. tav.
kıvanç is. 1. Sevinç. 2. Övünç; iftihar.
kıvanmak f. Övünülecek bir olaydan sevinç duymak; memnun olmak.
kıvılcım is. 1. Ateşten sıçrayan parça. 2. **Mec.** Olay yaratacak etken.
kıvılcımlanmak f. Yanmak, tutuşmak.
kıvırcık is. ve s. 1. Daha çok Trakya'da yetişen etli ve yünü beğenilen bir koyun türü. 2. Küçük kıvrımlı.
kıvırmak f. 1. Bükmek, bükülü katlamak. 2. Kalçaları iki yana sallayarak yürümek. 3. **Mec.** Becermek, başarmak.
kıvır zıvır is. ve s. 1. Önemsiz şey nntı. 2. Önemsiz, derme çatma olan.
kıvrak s. 1. Derli toplu. 2. Canlı hareketli. 3. Akıcı. (anlatım).
kıvranmak f. 1. Eğrilip bükülmek. 2. **Mec.** Acı çekmek. 3. **Mec.** Bir şeyin gereksinmesini duymak.
kıvrılmak f. 1. Çöreklenmek. 2. Dar bir yerde sıkışıp yatmak.

kıvrım İs. Bir şeyin kıvrılma yeri, boklom.
kıvrıntı İs. Kıvrılan parça, kıvrılan yer.
kıyafet İs. (Ar.) Dış görünüş, kılık.
kıyak s. Argo. Üstün, güzel, hoş.
kıyam İs. (Ar.) 1. Ayağa kalkma. 2. Namazda ayağa kalkma.
kıyamet İs. (Ar.) 1. Dünyanın sonu. 2. **Mec.** Gürültü, kalabalık.
kıyas İs. (Ar.) 1. Karşılaştırma. 2. Bir tutma, denk sayma.
kıyasıya zf. Cana kıyarcasına.
kıyaslamak f. Karşılaştırmak; mukayese etmek.
kıygın s. Haksızlığa uğramış.
kıyı İs. 1. Deniz ya da gölle karanın birleştiği yer; sahil. 2. Bir yerin bittiği yer.
kıyıcı İs. 1. Kıyan. 2. s. **Mec.** Acıma duygusu olmayan; zalim.
kıyım İs. 1. Kıymak işi. 2. Kıyma biçimi. 3. Haksızlığa uğrama.
kıyıntı İs. Açlık nedeniyle midede duyulan ezilme, acı.
kıyma İs. 1. Kıymak işi. 2. Kıyılmış et.
kıymak f. 1. Küçük parçalar halinde doğramak. 2. **Mec.** Esirgemek.
kıymet İs. (Ar.) Değer, eder.
kıymetlenmek f. 1. Değerlenmek. 2. Önem kazanmak.
kıymık İs. Çok küçük, ince tahta parçası.
kız İs. 1. Evlenmemiş genç ya da dişi insan. 2. Dişi çocuk.
kızak İs. 1. Karda ya da buzda kullanılan tekerleksiz taşıt. 2. Gemi yapım yerlerinde, üzerinde gemi yapılan yer.
kızamık İs. Ateşli ve bulaşıcı bir çocuk hastalığı.
kızan İs. 1. Erkek çocuk. 2. Delikanlı.
kızarmak f. 1. Rengi kırmızı olmak. 2. Utanmak. 3. Yağda kavrulmak. • **Kızarıp bozarmak;** utançtan yüzü renkten renge girmek.
kızartı İs. Kızarmış yer.
kızartma İs. 1. Kızartmak işi. 2. Yağda kızartılarak pişirilmiş yiyecek.
kızartmak f. 1. Kızgın yağda ya da ateşte pişirmek. 2. Kızarmasını sağlamak.
kızdırmak f. 1. Fazla sıcak yapmak. 2. Birinin sinirlenmesine neden olmak.
kızgın s. 1. Fazla kızdırılmış. 2. Öfkeli, sinirli.
kızıl İs. ve s. 1. Ateşli ve bulaşıcı bir çocuk hastalığı. 2. Kan rengin-de ya da ona yakın renkte olan.
Kızılbaş İs. Alevi, şii mezhebinden olan kimse.
kızılca s. Kızıla çalar renkte, kızıl olan. • **Kızılca kıyamet kopmak;** kavga gürültü olmak.
kızılcık İs. Bir ağaç ve bunun zeytin büyüklüğünde kırmızı renkli meyvesi.
kızılık İs. Kırmızılık.
kızışmak f. 1. Şiddetlenmek. 2. Coşmak. 3. Mikrop ya da suyun etkisiyle çürürken ısınmak.
kızmak f. 1. Ateşte ısınmak. 2. Sıcak olmak. 3. Öfkelenmek. 4. Danlmak.
kibar s. (Ar.) 1. İnce, nazik olan. 2. Şık, seçkin, değerli.
kibarlık İs. 1. Kibar olma durumu. 2. Kibara yakışır davranış. • **Kibarlık taslamak;** kibar olmadığı halde kibar gibi görünmeye çalışmak.

kibir is. (Ar.) Kendini büyük görme, büyüklenme.
kibirlenmek f. Büyüklenmek.
kibrit is. (Ar.) Bir ucu sürtünme yoluyla yanan tahta ya da karton parçası.

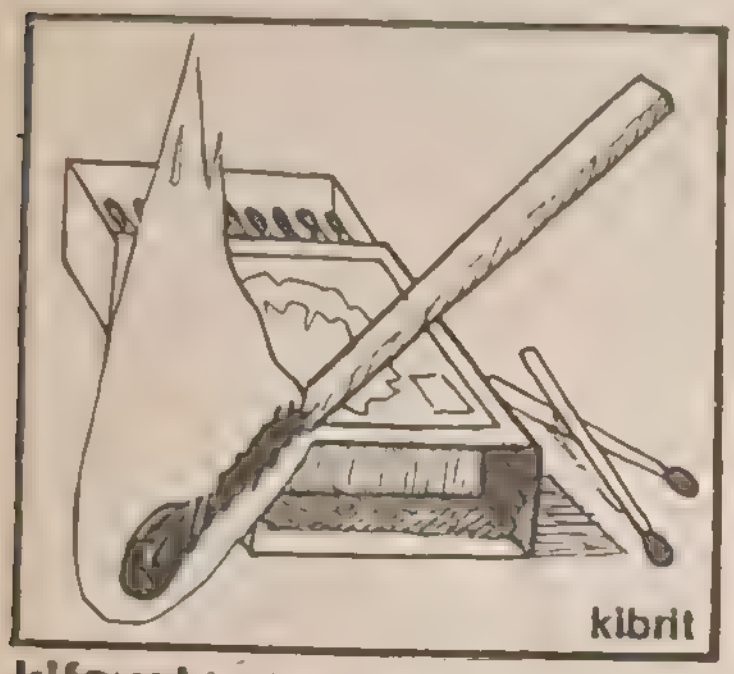
kibrit

kifayet is. (Ar.) Yeterlik.
kil is. Temizlik işinde de kullanılan yumuşak ve yağlı toprak.
kile is. (Ar.) Ölçek.
kiler is. (Far.) Yiyecek saklanan ambar, dolap.
kilim is. Yere serilen desenli, kıl ya da yün halı.
kilise is. Hıristiyan tapınağı.
kilit is. (Yun.) Anahtarla açılıp kapanan aygıt. • **Kilit noktası;** önemli bir merkez.
kilitlemek f. 1. Kilitle kapamak. 2. Bir nesneyi kilitli bir odaya kapamak.
kilo is. (Yun.) Kilogram.
kilogram is. (Yun.) Bin gramlık ağırlık birimi.
kilometre is. (Yun.) Bin metrelik uzunluk ölçüsü.
kilovat is. (Yun. İng.) Değeri bin vat olan güç birimi.
kim zm. Hangi kişi? • **Kim vurduya gitmek;** kimin vurduğunun belli olmaması. • **Kim kim, dum duma;** kimsenin kimseden haberi olmaması.
kimi, kimisi zm. Bazı, birtakımı
kimlik is. 1. Kim olduğunu belirten belge; hüviyet. 2. Nitelik, özellik.
kimse zm. Biri, herhangi bir kadın ya da erkek.
kimsesiz s. Anası, babası, yakını olmayan.
kimya is. (Ar.) Maddelerin değişimini inceleyen bilim.
kimyager is. Kimya bilimi ile uğraşan; kimyacı.
kimyasal s. Kimya ile ilgili; kimyevi.
kimyon is. (Yun.) Tohumları baharat olarak kullanılan bir bitki.
kin is. (Far.) Öç besleme, gizli düşmanlık. • **Kin gütmek;** öcünü alıncaya dek kininden vazgeçmemek.
kinaye is. (Ar.) Anlaklı, dokunaklı söz.
kinci s. Kin tutan, kin güden.
kinetik s. (Yun.) Hareketle ilgili, devimsel.
kinin is. (Fr.) Kınakına kabuğundan çıkarılan sıtma ilacı; sulfat.
kip is. Fiillerin kişi ve zamanla ilgili olarak girdikleri biçim.
kir is. 1. Pislik. 2. **Mec.** Utanılacak durum. • **Kir götürmek;** kiri göstermeyecek renkte olmak.
kira is. (Ar.) Bir şeyin kullanılması karşılığı ödenen para.
kiracı is. Bir yeri kiralayan, para karşılığı tutan kimse.
kiralamak f. 1. Kira ile vermek. 2. Ücret karşılığı tutmak.
kiraz is. (Yun.) Kırmızı renkli, etli sulu, tek çekirdekli bir meyve ve bunun ağacı.

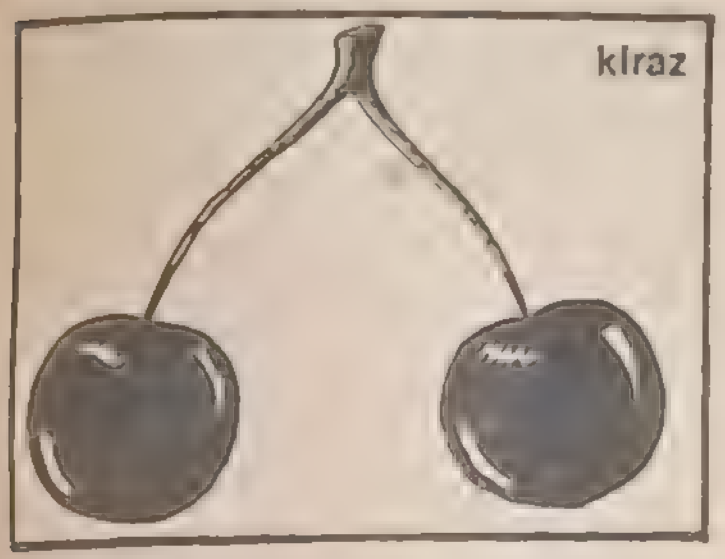

kireç is. Kireçtaşından yapılan ve binaların yapımında kullanılan beyaz madde; kalsiyum oksit.

kireçkaymağı is. Suyu temizlemede, çamaşırın rengini açmada kullanılan krem renkli toz ya da sulandırılmış kireç kolorürü.

kireçlemek f. 1. Kireç sürmek, katmak. 2. Badana etmek.

kireçlenmek f. 1. Kireç durumuna gelmek. 2. Eklemlerin çalışmasının yavaşlaması.

kireçsütü is. Sulandırılmış kireç.

kireçtaşı is. Kireç yapılan karbonatı fazla olan taş.

kiremit is. (Yun.) Binaların çatılarını örten oluklu, kırmızımtrak renkli pişmiş balçık.

kiriş is. 1. Hayvan barsağından yapılan çalgı teli. 2. Döşeme tahtalarının çakıldığı uzun ve yassı direk. 3. Okun iki yayını birleştiren bağ. 4. Bir eğrinin iki noktasını birleştiren doğru çizgi.

kirizma is. (Yun.) Toprağın derince kazılma işi.

kirlikan is. Toplardamarların içinde bulunan kan.

kirmen is. Yün eğirmeye yarayan el aracı.

kirpi is. Sırtı sivri dikenlerle kaplı memeli bir hayvan.

kirpik is. Göz kapağını çevreleyen kıllar.

kirve is. Sünnet olacak çocuğa babalık eden kişi.

kispet is. Güreşçilerin giydikleri dar paçalı, meşin şalvar.

kist is. (Yun.) Dokularda oluşan içi iltihaplı su ile dolu kese.

kisve is. (Ar.) Kılık.

kişi is. 1. İnsan; şahıs. 2. Erkek koca.

kişileştirme is. Cansız varlıkları ya da hayvanları insan gibi konuşturma, davrandırma.

kişilik is. 1. Kişinin kendine özgü özelliği; şahsiyet. 2. İnsanlara yakışacak davranış; insanlıyet. • **Kişilik kazanmak;** kişinin özyapısının belirginleşmesi.

kişioğlu is. İnsan.

kişisel s. Kişiyle ilgili, kişinin kendi malı olan; şahsi.

kişnemek f. Atın bağırması.

kişniş is. Meyvesi baharat olarak kullanılan ve maydanoza benzeyen bir bitki.

kitabe is. (Ar.) Yazıt.

kitabevi is. (Ar. Tr.) Kitapçı dükkânı.

kitap is. (Ar.) Yazılmış ya da basılmış kâğıt yapraklarından oluşmuş bütün. • **Kitaba el basmak;**

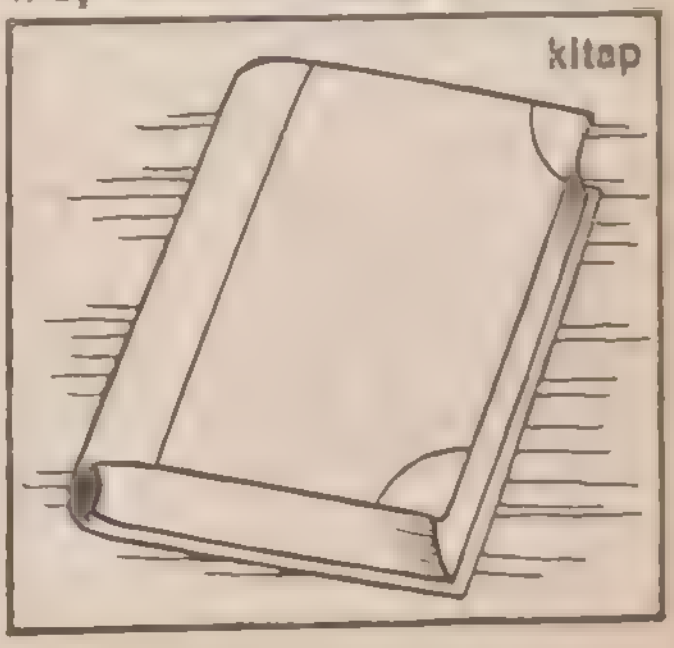

kutsal kitap üzerine yemin etmek. • **Kitabına uydurmak;** usulsüz bir işi usulüne uygun gibi göstermek.

kitaplık is. (Ar. Tr.) Kitap saklanan ya da okunan yer; kütüphane.

kitaplıkbilim is. (Ar. Tr.) Kitapları düzenleme, sınıflandırma ve ondan yararlanmanın kurallarını saptamaya çalışan bilgi dalı; kütüphanecilik.

kitle is. (Lat.) Yığın, büyük parça, kütle.

kitre is. Geven bitkisinden yapılan bir yapıştırıcı; zamk.

klakson is. (Fr.) Motorlu taşıtlarda uyarıcı ses aygıtı; korna.

klan is. Kabilede aile birimleri topluluğu, sop.

klarnet is. (Fr.) Orkestrada bir üfleme çalgısı.

klasik is. (Fr.) **1.** Uzun zaman geçtiği halde değerini yitirmeyen yapıt; eser. **2.** s. Sanatta kurala önem veren. **3.** Gelenek durumuna gelmiş olan. **4. Mec.** Basmakalıp, bir özelliği olmayan.

klasikleşmek f. **1.** Klasik nitelik kazanmak. **2. Mec.** Basmalalıp duruma gelmek.

klasizm is. (Fr.) **1.** Eski Yunan ve Roma'da görülen bir sanat anlayışı. **2.** Fransa'da 17. yüzyıldaki edebiyat görüşü.

klasör is. (Fr.) İçinde saklanacak kâğıtları koymaya yarayan bölümleri bulunan mukavva kap.

klavye is. (Fr.) Piyano, org gibi çalgılarda ve yazı, hesap makinelerinde parmakla basılan tuşların sırası.

klaptomani is. (Fr.) Hırsızlık hastalığı.

klik is. (Fr.) Kendi işlerini yürütmek için aralarında gizlice birleşmiş olan topluluk; hizip.

klinik is. (Yun.) Hasta bakılan yer.

klişe is. (Fr.) **1.** Yazı ya da resim kalıbı. **2. Mec.** Basmakalıp.

klişeleşmek f. Kalıplaşmak.

klor is. (Yun.) Mikrop öldüren, boya çıkaran bir element. • **Klorlamak;** f. sudaki mikropları öldürmek için klor karıştırmak.

klorofil is. (Yun.) Bitkilere yeşil rengi veren madde.

kloroform is. (Yun.) Uyuşturucu olarak kullanılan bileşik bir sıvı

kloş is. (Fr.) Geniş eteklik.

koalisyon is. (Fr.) Değişik partilerin hükümet kurmak için birleşmesi.

kobalt is. (Al.) Gümüş renginde, boyacılıkta kullanılan bir element.

kobay is. Laboratuvarda deney için kullanılan kemirgen türünden bir hayvan.

kobra is. Sıcak bölgelerde yaşayan, çok zehirli bir yılan çeşidi.

koca is. ve s. **1.** Erkek eş. **2.** İri büyük. **3.** Yaşlı, ihtiyar.

kocakarı is. Yaşlı kadın. • **Kocakarı ilacı;** hekimlikle ilgili olmayan yöntemlerle yapılan halk ilacı.

kocamak f. Yaşlanmak, ihtiyarlamak.

kocaman s. Çok büyük, iri

kocayemiş is. Yaprakları sepetçilikte kullanılan bir ağaç ve bunun çileğe benzeyen meyvesi

koç is. Damızlık erkek koyun. • **Koç yiğit;** yakışıklı, gürbüz ve kanlı.

koçaklama is. **1.** Halk edebiyatında konusunu yiğitlikten alan bir şiir çeşidi. **2.** Övgü.

koçan is. 1. Yaprak ve tane durumundaki şeylerin yapışık dip bölümü. 2. Makbuz ve bilet demetlerinin koparılmayan, cilde bağlı kalan kısmı.

kodaman s. İleri gelen, zengin olan.

kodein is. Afyondan çıkarılan ve öksürüğü kesmeye yarayan bir madde.

kodeks is (Lat.) İlaçların formüllerini gösteren kitap.

kodes is. Argo. Hapishane.

kof s. 1. İçi boşalmış olan. 2. **Mec.** Bilgi ve görgüden yoksun, boş, değersiz.

koflaşmak f. Kof duruma gelmek ya da değersiz duruma geçmek.

koful is. Hücrenin beslenme ve boşaltımında görev yapan, stoplazmanın farklılaşmasından oluşan hücreiçi organı.

koğuş is. Kışla, hastane gibi yerlerde kalabalık yatak odası.

kok is. (İng.) Gazı alınmış maden kömürü.

kokain is. (Fr.) Koka denilen bir bitkiden çıkarılan uyuşturucu madde.

kokarca is. Postundan kürk yapılan bir hayvan.

kokart is. (Fr.) Asker şapkalarının önüne takılan işaret.

koklamak f. Burunla kokusunu almak.

kokmak f. 1. Koku çıkarmak. 2. Kötü koku çıkarmak. 3. **Mec.** Olacağı sezilmek.

kokoreç is. Şiş'e sarılarak kızartılan kuzu bağırsağı.

kokoroz is. 1. Mısır buğdayı. 2. Argo. Çirkin kimse.

kokot is. (Fr.) Ahlâk bakımından düşük, hafif kadın.

kokoz s. Argo. Parası olmayan; züğürt.

kokteyl is. (İng.) 1. İçkili toplantı. 2. Türlü içkilerin karışımından oluşan bir içki çeşidi.

koku is. 1. Burunla duyulan. 2. Güzel koku; parfüm, esans. 3. **Mec.** İz, belirti. • **Kokusu çıkmak;** gizlenen bir suçun ortaya çıkması.

kokuşmak f. Çürüyüp bozularak kötü bir koku çıkarmak.

kokutmak f. 1. Koku yaymak ya da bırakmak. 2. Kötü bir koku salmak. 3. Bozulup kokmasına yol açmak.

kol is. 1. Bedenin omuz başından parmak ucuna dek uzanan organı. 2. Giysinin kolu saran bölümü. 3. Ağacın kalın dalı. 4. Makineleri çevirmeye ya da kaldırmaya yarayan kaldıraç. 5. Bir bütünün bölümlerinden biri. 6. Güvenlik için ortalıkta gezdirilen asker topluluğu, karakol; devriye. • **Kol kanat olmak;** yardım etmek. • **Kollarını sıvamak;** bir iş yapmaya hazırlanmak.

kola is. (İt.) Sürüldüğü yeri sertleştiren ya da yapıştıran nişastadan yapılan madde.

kolacı is. Çamaşır ütüsü yapan ya da kola maddesi üreten kişi.

kolalamak f. Çamaşırı, gömlek, örtü gibi şeyleri kola sürüp ütülemek.

kolan is. 1. Deriden, dokumadan yapılan dayanıklı, geniş ve yassı şerit. 2. Eyeri bağlamaya yarayan hayvan kemeri.

kolay s. 1. Zor olmayan, yorulmadan yapılan. 2. Zahmetsiz, üzüntüsüz olan.

kolayca zf. Oldukça kolay olan.

kolaylamak f. İşin önemli bir kısmını bitirmek.

kolaylık is. 1. Kolay olma durumu. 2. İşin sıkıntısız, kolay yapılmasını sağlayan şey.
kolaylıkla zf. Güçlük çekilmeden, kolayca.
kolcu is. Bir şeyi korumak için bekleyen; muhafız.
kolçak is. 1. Parmaksız eldiven. 2. Bilekle dirsek arasına takılan ve gömleğin kollarının kirlenmesini önleyen kolluk. 3. Kola geçirilen işaretli bağ; pazubent.
koldaş is. İş arkadaşı.
kolej is. (Fr.) Özel öğretimli orta dereceli okul.
koleksiyon is. (Fr.) Öğrenmek, zevk almak gibi çeşitli amaçlarla bir araya getirilmiş, derlenmiş nesneler. Para, pul koleksiyonu gibi.
kolektif s. (Fr.) Ortaklaşa yapılan. • **Kolektif ortaklık;** üyelerinin sorumluluğu tam ve sınırsız olan ortaklık.
kolektivist is. (Fr.) Ortaklaşmayı amaçlayan anlayış; ortaklaşacı.
kolektivizm is. (Fr.) Ortaklaşacılık.
kolera is. (Yun.) Şiddetli ishal ve kusma biçiminde görülen, bulaşıcı ve öldürücü bir hastalık.
koli is. (Fr.) Posta ile gönderilen paket.
kollamak f. 1. Olmasını beklemek, gözetmek. 2. Korumak. 3. Gözetlemek.
kolluk is. 1. Gömleklerin ucundaki iliklenen bölüm. 2. Görevlilerin kollarına taktıkları kimlik şeridi; pazubent. 3. İş yaparken, gömleğin ya da ceketin kirlenmesini önlemek için takılan yarım kol; kolçak.
kolodyum is. (Lat.) Sanayide ve tıpta kullanılan eterle alkol karışımı bir madde.
kolon is. (Fr.) 1. Bina yapımında destek görevi yapan direk; sütun. 2. Basılı sayfada yukardan aşağıya doğru dizilmiş yazıların tümü
koloni is. (Fr.) 1. Sömürge. 2. Göçmenlerin bir arada oturduğu yer. 3. Yabancı konuklar topluluğu.
kolonya is. (İt.) Hafif kokulu tuvalet ispirtosu
kolordu is. Tümenlerden oluşan askeri birlik.
koltuk is. 1. Kolun omuzla birleştiği yerin altı. 2. Kol dayamaya yarayan yerleri olan rahat ve geniş sandalye. 3. **Mec.** Kayırma, destek. 4. **Mec.** Yüksek makam. • **Koltuğu kabarmak;** övülmekten hoşlanmak.
koltukçu is. 1. Koltuk yapan ya da satan. 2. **Mec.** Yüze karşı övmeyi huy edinen kimse.
koltuklamak f. 1. Koltuğu altına almak. 2. Koltuğuna girmek. 3. **Mec.** Hoşa gidecek söz söylemek, pohpohlamak.
kolye is. (Fr.) Boyuna takılan süs eşyası, gerdanlık.
kolyoz is. (Yun.) Uskumruya benzer bir balık.
koma is. (Yun.) Kimi hastalıklarda derin uyku, kendini yitirme. • **Komaya girmek;** duyma, anlama, hareket etme yetisini yitirmek
komandit is. (Fr.) Ortaklarından bir bölümünün sadece para verdiği, yönetimine karışmadığı ortaklık.
komando is. (Portekizce) 1. Baskın, sabotaj gibi amaçlar için yetiştirilmiş asker birliği. 2. Bu birlikte görevli asker. 3. **Mec.** Yıkıcı güç.
kombina is. (Rus.) Birbirini tamamlayan kuruluşların tümü

kombinezon is. (Fr.) 1. Kadın iç gömleği, çamaşırı. 2. **Mec.** İşin başarılı olması için yapılan düzenlemeler.
komedi is. (Yun.) 1. Gülünç olayları canlandıran tiyatro oyunu. 2. **Mec.** Gülünç söz ya da davranış.
komedya is. (Yun.) Komedi.
komedyen is. (Yun.) Komedi türü oyunlarda oynayan oyuncu.
komi is. Lokantalarda garson yardımcısı.
komik s. (Yun.) 1. Güldürücü, şakacı. 2. Gülünç.
komikleşmek f. Güldürücü duruma gelmek, gülünçleşmek.
komiser is. (Fr.) 1. Polis örgütünde yönetici; emniyet âmiri. 2. Dernek ve ortaklık (şirket) toplantılarını hükümet adına izleyen, denetleyen görevli.
komisyon is. (Fr.) 1. Kurulların, kimi işleri inceleyip bir sonuca bağlamakla görevlendirdiği küçük topluluk, yar kurul encümen. 2. Ticarette yapılan aracılık görevi için alışverişten alınan yüzdelik.
komisyoncu is. Ticaret işlerinde aracılık yapan kimse; simsar.
komita is. (Lat.) Siyasal bir amaca ulaşmak için silahlanmış gizli topluluk.
komitacı is. Komita üyesi.
komite is. (Fr.) Bir konuyu ya da bir tasarıyı incelemekle görevli topluluk; encümen.
komodin is. (Fr.) Yatak odalarında bulunan küçük dolap
komodor is. (İng.) Amiralden küçük, ama amiral yetkisiyle görevli deniz subayı.
kompartıman is. (Fr.) Yolcu trenlerinde vagon bölmesi.
kompas is. Küçük uzunlukları ölçmeye yarayan bir ölçü aracı.
kompeten is. (Fr.) Bir işi iyi bilen, uzman.
komple is. (Fr.) 1. Tam. 2. Dolmuş.
kompleks is. (Fr.) 1. Bilincin denetleyemediği eğilimlerin tümü. 2. Birçok öğeden oluşan kuruluş. 3. s. Karmaşık olan.
kompostо is. (İtl.) 1. Şekerli suda kaynatılmış meyve. 2. Organik artıklar, kireç ya da kireçli maddelerle hazırlanan gübre.
kompozisyon is. (Fr.) 1. Ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek bir bütün ortaya çıkarma işi. 2. Öğrencilere duygu ve düşüncelerini anlatmaları için yaptırılan yazılı ya da sözlü çalışma.
kompozitör is. (Fr.) Besteci.
komprime is. (Fr.) Yassı ya da silindir biçiminde olan katı ilaç.
kompüter is. (İng.) Bilgisayar.
komşu is. 1. Konutları yakın olanların birbirlerine göre aldıkları ad. 2. Bitişik ya da çok yakın olan.
komut is. Askerlere, izcilere, jimnastik çalışmalarında ya da bir tören sırasında öğrencilere, bir durumdan başka bir duruma geçmeleri için verilen buyruk.
komuta is. Askeri birliği ve onunla ilgili işleri yönetme görevi, kumanda.
komutan is. Bir asker topluluğunun başı, kumandan.
komünist is. (Fr.) Sosyalizmin evrimiyle gerçekleşen, ilkesi "herkesten yeteneğince almak, herkese ihtiyacınca vermek" olan toplum düzeni.
konak is. 1. Büyük ve görkemli ev. 2. Bir yolculukta geceyi geçirmek için inilen, konaklanan yer.
konak is. Kundak çocuklarının

tepelerinde görülen kepek tabakası.

konç is. Ayağa giyilen şeylerin bilekten yukarı olan bölümü.

konçerto is. (İtl.) Orkestrayla birlikte bir çalgı ile çalınmak üzere hazırlanmış müzik parçası.

kondansatör is. (Fr.) İçine elektrik yüklenebilen bir aygıt.

kondurmak f. 1. Konmak işini yaptırmak. 2. Gelişigüzel takmak. 3. **Mec.** Üzerine yorum yapmak. 4. **Mec.** Yapıvermek ya da söyleyivermek.

kondüktör is. (Fr.) Yolcu trenlerinde biletleri kontrol eden ve vagon işlerine bakan görevli.

konfederasyon is. (Fr.) 1. Devletler birliği. 2. Çeşitli ortaklıkların kümeleşmesi.

konfeksiyon is. (Fr.) 1. Hazır giyim eşyası. 2. Hazır giyim eşyası diken sanayi kolu.

konferans is. (Fr.) 1. Dinleyicilere herhangi bir konu üzerinde bilgi vermek için yapılan konuşma. 2. Uluslararası bir sorunun çözümlenmesi, açıklığa kavuşması için yapılan toplantı.

konfor is. (Fr.) Yaşamayı zahmetsiz duruma getiren maddi rahatlık.

kongre is. (Fr.) Kurultay.

koni is. (Yun.) Durağan bir noktadan geçen ve kapalı bir eğriyle devinen bir doğrunun çizdiği yüzey.

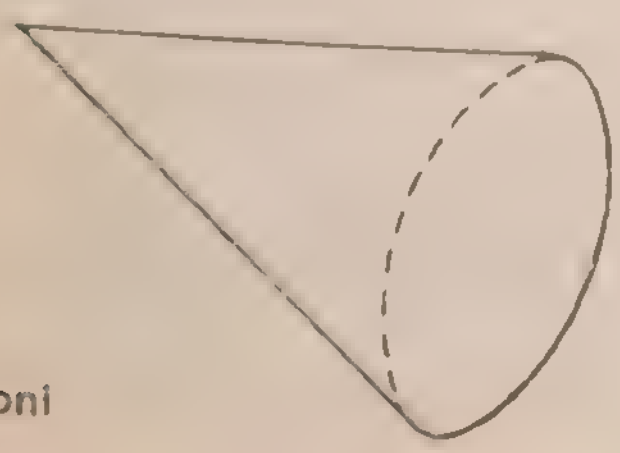

koni

konik s. (Yun.) 1. Koni biçiminde ya da koni ile ilgili olan. 2. Tabanı daire biçiminde olan bir koninin bir düzleme arakesiti.

konkav s. (Fr.) İçbükey.

konkurhipik is. (Fr.) Amacı yalnızca spor olan at yarışı.

konmak 1. (Kuş, uçak, toz vb için) Bir yere inmek, bir yerde durmak. 2. Yolculuk sırasında geceyi geçirmek için bir yere inmek, bir yere konuk olmak. 3. Kısa bir süre için çadır kurup yerleşmek. 4. Bir şeyi emeksiz edinmek.

konser is. (Fr.) 1. Sanatçıların müzik parçalarını bir topluluğa çalması ya da söylemesi, dinletisi. 2. **Mec.** Topluca çıkarılan sürekli gürültü.

konservatuar is. (Fr.) Müzik, tiyatro, bale öğretiminin yapıldığı okul.

konserve s. (Fr.) 1. Isı ile sterilize edilerek uzun zaman taze olarak saklanabilecek biçimde kutulanan. 2. Bu yolla hazırlanmış besin maddesi.

konsolos is. (Lat.) Yabancı ülkelerde, oradaki yurttaşların haklarını korumak ve bağlı olduğu hükümete siyasal ve ticari bilgiler vermek gibi işlerle görevli dış işleri memuru.

kontak is. (Fr.) 1. Karşıt elektrik taşıyan iki telin ya da maddenin birbirine dokunması. 2. **Argo.** Usça dengesi yerinde olmayan.

kontenjan is. (Fr.) 1. Bir malın alım satım ya da dağıtım işinde ülkelerin her birine düşen pay oranı. 2. Bir kuruluşun ya da bir kişinin seçip almakta yararlanabileceği ölçü.

kontrat is. (İtl.) Sözleşme kâğıdı

kontratak is. (Fr.) Karşı saldırış

kontrbas is. (Fr.) Kalın sesli en

yük keman. 2. Kontrbas çalan kimse

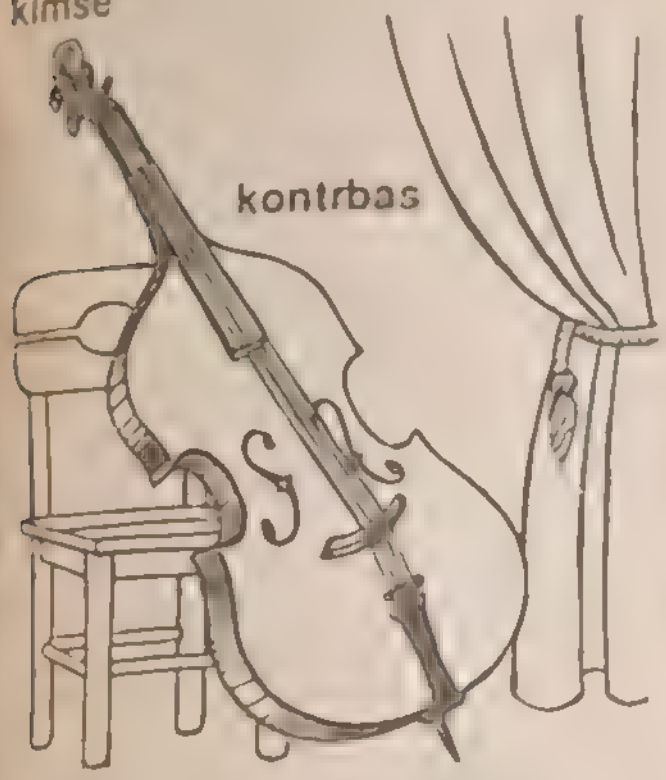

kontrol is. (Fr.) 1. Yoklama, arama. 2. Bir şeyin aslına ve gerçeğe uygunluğuna bakma. 3. Bir işin yöntemine uygun olarak yapılıp yapılmadığını inceleme, denetim.

kontrplak is. (Fr.) Birkaç kat kaplamanın tutkallanmasıyla oluşan esnek, ince tahta.

konuk is. Bir yere ya da birinin evine bir süre kalmak için gelen kimse.

konum is. Bir şeyin konulduğu belirli yer, durum.

konuşmak f. 1. Sözcükleri söylemek. 2. Düşüncesini, meramını dille anlatmak. 3. İnsan dilinin seslerini taklit etmek. 4. Karşılıklı olarak bir şeyler anlatmak, sohbet etmek. 5. Karar vermek için bir sorunu açıklayıcı düşüncelerini birine anlatmak. 6. Söylev vermek. 7. İlişki kurmak ya da ilişkiyi sürdürmek.

konut is. İnsanın yaşamını sürdürdüğü, iş zamanı dışında kaldığı ya da tüzel kişiliği bulunan bir kuruluşun bulunduğu yer, ev, apartman.

konveks s. (Fr.) Yüzeyi şişkin, tümsek ve çıkık olan, dışbükey.

kooperatif is. (Fr.) İşbirliğine dayanan ortaklık.

koordinasyon is. (Fr.) İşler arasında düzen sağlama.

koordinat is. (Lat.) Apsis, kot ve ordinatın ortak adı.

koparmak f. 1. Kopmasını sağlamak. 2. Daldan toplamak. 3. Güçlükle elde etmek. 4. Birden ve şiddetle başlamak.

kopça is. (Yun.) Bir giysinin iki parçasını birleştirmeye yarayan, madenden yapılan bir halkayla çengelden oluşan araç.

kopmak f. 1. Herhangi bir yerinden iki parçaya ayrılmak. 2. Bağlantısı kesilmek, yerinden ayrılmak. 3. Birdenbire tehlikeli olay başlamak. 4. **Mec.** Çok ağrımak.

kopuz is. (Eskiden) Ozanların çaldığı saz.

kopya is. (Fr.) 1. Aslından çıkarılmış suret. 2. Yazılı sınavda gizlice bakmak için hazırlanan kâğıt.

kor is. 1. Her yanı ateş olmuş kömür ya da odun parçası. 2. **Mec.** Kırmızı.

koramiral is. Korgeneralin deniz ordusundaki dengi.

kordiplomatik is. (Fr.) Bir yerdeki elçi ve elçilik görevlilerinin topluluğu, diplomatlar topluluğu.

korgeneral is. Görevi kolordu komutanlığı olan tümgeneralle orgeneral arasında aşama.

koridor is. (Fr.) Odadan odaya geçmeye yarayan yol, geçit.

korkmak f. 1. Korku duymak, ürkmek. 2. Çekinmek, sakınmak, kaygı duymak. 3. Yapamamak, cesaret edememek.

korku is. 1. Bir tehlike karşısında ya da bir tehlikeyi düşünürken duyulan kaygı. 2. Kaygı. 3. Kötülük gelme olasılığı, tehlike.
korkulu s. 1. Korku veren, ürkütücü. 2. Kendisinden kötülük gelebilen, tehlikeli.
korkuluk is. 1. Tarlalarda, bağ, bahçe ve bostanlarda hayvanları korkutmaya yarayan insan biçimindeki kukla. 2. Düşme tehlikesi olan yerlere çekilen duvar ya da parmaklık. 3. **Mec.** Kendisine verilen işi yapmayan ya da ancak yer doldurmaya yarayan kimse.
korna is. (İtl). Genellikle motorlu taşıtlarda sesle işaret vermek için kullanılan araç.
korner is. (İng.) Köşe vuruşu.
koro is. (Yun.) 1. Tek ya da çoksesli olarak yazılmış bir müzik yapıtını uygulamak için bir araya gelen topluluk. 2. Böyle bir topluluğun söylediği söz ya da şarkı.
koru is. Küçük orman.
kosinüs is. (Fr.) Tümler açısının sinüsü.
koskoca s. Çok büyük.
koşma is. 1. Koşmak eylemi. 2. Hece ölçüsüyle yazılıp sazla okunan, sevgi ve doğa konularını içeren bir halk koşuğu türü.
koşuk is. Ölçülü, kafiyeli yapıt.
koşul is. 1. İnsan ya da nesnelerin bağlı bulunduğu dış olgu. 2. Uygun ya da uygun olmayan durum. 3. Gereken özellik.
koşum is. Gücünden yararlanmak amacıyla bir araca koşulan hayvanın kayış takımı.
koşut s. Paralel.
kota is. (Fr.) Ayrılan bir parayla alınacak malların çeşit ve oranını gösteren liste.
kotarmak f. 1. Pişen yemeği başka kaba boşaltmak. 2. **Mec.** İşi tamamlamak, sonuçlandırmak.
kotra is. (İng) İnce, hafif ve çok tek direkli olan bir çeşit spor yat kenlisi.
kova öz. is. Zodyakta, Oğlak ile Balık burçları arasında bulunan bir burç.
kovan is. 1. Arıların yuva edinmeleri için yapılan tahta bant. 2. Fişeğin kapsül, barut ve kurşun taşıyan yuva bölümü, kapçık.
kovboy is. (İng.) Sığır çobanlarına Amerika'da verilen ad.
kovmak f. 1. Sert ve küçültücü sözlerle bir yerden uzaklaştırmak. 2. Bir yerden çıkartmak. 3. İşine son vermek.
kovuşturmak f. Suçlu sanılan biri için gerekli araştırma ve soruşturmayı yapmak.
koy is. Kara içine girmiş ufak deniz parçası, küçük körfez.
koyak is. 1. Vadi. 2. Kireçtaşı ve alçıtaşının çok bulunduğu yerde de olan büyük, yayvan çukurluk.
koyu s. 1. Karaya kaçan (renk). 2. Akışkanlığı az olan. 3. **Mec.** Açık mek.
koyulmak f. 1. Koymak işine konu olmak. 2. Koyulaşmak. 3. Başlamak.
koyun is. Gevişgetirenlerden sürülüp et, süt, yapağı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan. • Koç

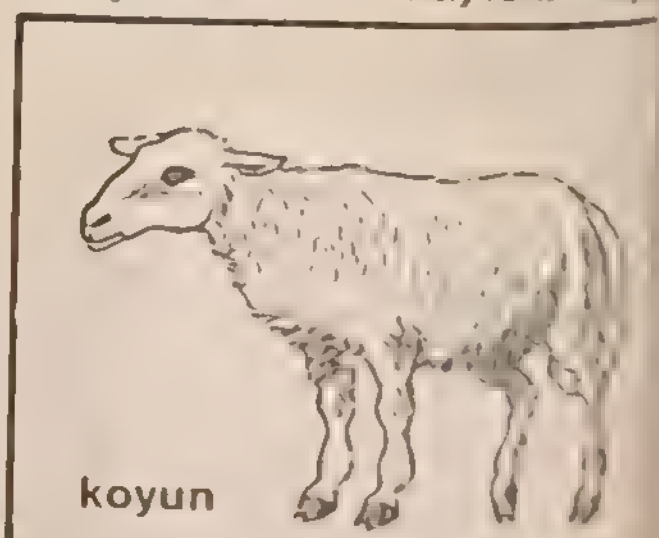

koyun

kaval dinler gibi dinlemek; hiçbir şey anlamadan dinlemek.
koyungözü is. İri ve beyaz bir papatya türü.
koz is. 1. Ceviz. 2. İskambil oyunlarında ötekilere göre üstün tutulan grubun işaretini taşıyan kâğıt. 3. **Mec.** Saldırış ya da savunma fırsatı. • **Kozunu oynamak;** elinde bulunan olanağı kullanmak.
koza is. İçinde tohum ya da krizalit bulunan koruncak.
kozak, kozalak is. 1. Koza. 2. Kozalaklılardan dibi yuvarlak, tepesi koni biçiminde ürün.
kozmetik is. (Yun.) Saçları ve cildi yumuşatıp güzelleştirmek için kullanılan türlü kokulu madde.
kozmoloji is. (Yun.) Evrenbilim.
kozmonot is. (Fr.) Uzaya giden araçta görev yapan kimse.
kozmos is. (Yun.) Düzenli bir bütün olarak düşünülen evren.
köçek is. 1. Kadın kılığına girerek oynayan erkek. 2. **Mec.** Ağırbaşlı olmayan hafif kimse.
köfte is. (Far.) Genellikle kıymadan yapılan, değişik biçimlerde pişirilen yemek.
köftehor s. (Far.) Sevgiyle karışık azarlama ya da paylama sözü.
köhne s. (Far.) 1. Yıpranıp eskimiş. 2. Çağdışı.
kök is. 1. Bitkilerin toprağa bağlanmasına ve topraktaki besinleri emmesine yarayan bölüm. 2. Bir şeyin dip bölümü. 3. Sazı kurmaya yarayan parça. 4. Sözcüklerin tüm ekleri atıldıktan sonra kalan anlamlı parçası. 5. **Mec.** Dip, temel, esas. • **Köküne kibrit suyu dökmek;** bir daha oluşmayacak biçimde ezip yok etmek. • **Kökünü kazımak;** bir daha üreyemez duruma getirmek.
kökbacaklılar is. Arılıpleri, delikilleri ve ışınları içine alan bir gözeli hayvanlar takımı.
kökboyası is. Kök saplan boyacılıkta kullanılan çalı görünümünde bir bitki.
köken is. 1. Kavun, karpuz, salatalık gibi yere yatan bitkilerin her biri. 2. Bir şeyin geçmişe doğru dayandığı son temel.
kökleşmek f. 1. Bitkilerin kök tutması, kök salması. 2. **Mec.** Yerinden kolayca oynatılamayacak biçimde yerleşmek.
kökmantar is. Bazı ağaçların köklerine yerleşen bir mantar türü.
köknar is. Dalları yatay olan çamgillerden kerestelik ve süs ağacı.
köksap is. Kök durumunda toprak altında gelişen yeraltı sapı.
köksü is. Yosunlarda kökü andırmakla birlikte aslında bitkinin tutunmasına yarayan bölüm.
kökten s. Köke kadar dayanan ayrıntılarda kalmayarak asıl konuyu da içine alan.
kökteş s. Çeşitli anlam ve yapıdaki sözcüklerden aynı kökten gelenler.
köle is. 1. Eski çağlarda başka ülkelerden zorla kaçırılarak özgürlükleri ellerinden alınan ve alınıp satılabilen insan. 2. Birinin buyruğu altına girerek özgürlüğünü yitirmiş, o kişiye kul olmuş kimse. 3. Bir şeye aşırı ölçüde tutkun olan kimse.
kölemen is. Eskiden kölelerden oluşan bir asker sınıfı.
kömür is. 1. Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde yanmasından ya da binlerce yıldır derin toprak katmanları altında kalıp kimyasal değişikliklere uğrama-

sından oluşan ve çoğu yakıt olarak kullanılan kara madde. 2. s. Çok kara olan.

kömürleşmek f. Kömür durumuna gelmek.

köpek is. 1. Pek çok cinsleri olan, bekçilik, avcılık gibi işler için beslenen anlayışlı ve sadık memeli hayvan. 2. **Mec.** Nefret anlatmak için kullanılan bir sövgü.

köpek

köpekdişi is. Azı dişleri ile kesiciler arasında ve altlı üstlü birer tane bulunan sivri diş.

köpekgiller is. Köpek, kurt, çakal türünden etobur memelileri içine alan hayvan takımı.

köprü is. 1. Aralarında su, çukur demiryolu gibi engeller bulunan, yolların kesişmemesini sağlayan yapı. 2. Geminin önünü iyice görecek yükseklikte kurulan kumanda yeri. 3. Eksik dişlerin yerini tutması ya da sağlamlarına bağlaması için yapılan organ.

köprücük is. Omuz başıyla göğüs kemiğinin üst ucu arasında bulunan ve derinin altında belli olan uzunca kemik.

köpürmek f. 1. Köpük çıkararak kabarmak. 2. Ekşime nedeniyle köpük çıkarmak.

kör is. 1. Görme duyusunu yoksun olan kimse. 2. Yeterli derecede keskin olmayan. 3. Aydınlık veren. 4. Arkası tıkalı ya da işlek olmayan. 5. **Mec.** Düşünce katsız ve anlayışsız kimse. Şans, şeytan gibi şeylerin kötü günü belirtmek için kullanılır.

körbağırsak is. Kalınbağırsağın incebağırsakla birleştiği yerde bulunan tıkalı çıkıntı.

kördüğüm is. 1. Kolay çözülemeyecek biçimde atılmış düğüm. 2. **Mec.** Çözülmesi çok güçleşmiş sorun.

körfez is. (Yun). 1. Karanın içine sokulmuş deniz parçası 2. (...) **Mec.** İşlek olmayan, kuytu olan.

körleşmek f. 1. Kesmez duruma gelmek. 2. **Mec.** Parlaklıksız duruma gelmek. 3. İlerleyen Değer ve yeteneklerini yitirmek.

körpe s. 1. Tazeliği üstün olan. 2. Yeni yetişmekte olan (...) se. 3. Hayvanlardan büyümemiş olan. 4. **Mec.** Genç, yeni yetişmiş olan.

körük is. 1. Ateşi canlandırmakta kullanılan ve açılıp kapanınca içindeki havayı üfleyen araç. 2. (...) şeyin üstüste katlanmış gibi açılıp kapanmaya elverişli bölümü.

kös is. Eskiden işaret vermekte kullanılan kocaman bir davul.

köse is. (Far.) Bıyığı, sakalı çıkmayan ya da çok seyrek olan kimse.

kösele is. Büyükbaş hayvanların işlenmiş derisi.

köstebek is. Toprak altında yuva oyarak yaşayan, deniyle kürk yapılan küçük kemirgen memelilerden bir hayvan.

köstek is. 1. Hayvanın kaçmasını önlemek için iki ayağına bağlanan kısa ip ya da zincir. 2. Saat, kılıç, anahtar gibi şeylerin zinciri. 3. Engel. • **Köstek olmak;** engel olmak.
köşe is (Far.) 1. Doğrultularıayrı iki çizgi ya da yüzeyin kavuştuklan nokta. 2. İki duvarın birleştiği girintili ya da çıkıntılı yer. 3. **Mec.** Kuytu yer. 4. Parça ya da bölüm.
köşebent is. (Far.) 1. Eni boydan boya dik açı biçiminde bükülmüş demir şerit. 2. Fotoğraf yapıştırmakta kullanılan üçgen biçiminde küçük kâğıt.
köşegen is. Bir çokgende ardarda gelmeyen ya da bir çokyüzlüde aynı düzlem üzerinde bulunmayan iki köşe arasına çekilen çizgi.
köşk is. Açıklık yerde bahçe içinde yapılmış süslü ev.
kötek is. Sopayla atılan dayak. • **Kötek yemek;** dayak yemek.
kötü s. 1. Nitelikleri aşağı olan. 2. Zararlı, tehlikeli olan. 3. Korku ve endişe veren. 4. İyi niteliklere sahip olmayan kimse. • **Kötüye kullanmak;** birinin davranışından kötü yolda yararlanmak.
kötürüm s. 1. Bacaklarındaki herhangi bir sakatlık nedeniyle kalkıp yürüyemeyen. 2. (bacak için) Yürüyemeyecek derecede sakat. 3. **Mec.** İş yapamaz, iş çıkaramaz.
köy is. (Far.) Kasabadan küçük, kır yerleşmesi düzeninde konutlar topluluğu
köz is İçinde ateş parçaları bulunan kül.
kral is. (İsl.) 1. Bir ulusu kendi dileğince yöneten kimse. 2. **Mec.** Herhangi bir alanda başkalarından üstün olan. 3. **Mec.** İş alanında başarılı ve güçlü. • **Kraldan çok kralcı olmak;** birinin davasını ondan çok savunur olmak.
kraliçe is. (İsl.) Kralın karısı ya da kral olan kadın. 2. **Mec.** Kızlar ve kadınlar arasında en üstün olan.
krallık is. 1. Kralın görevi. 2. Kralın yönettiği devlet ve ülke.
kramp is. (Al.) Kasların ağrılı ve geçici olarak kasılması. • **Kramp girmek;** kasılmak.
krater is. (Yun.) Yanardağ ağzı.
kravat is. (Fr.) Gömlek yakasının altından geçirilip süs olarak bağlanan kumaş parçası boyunbağı.
kredi is. (Fr.) 1. Sayılma, güvenilme. 2. Borç verme ölçüsü.
krem is. (Fr.) 1. Teni yumuşak tutması için sürülen güzel kokulu merhem. 2. s. Açık saman rengi, açık bej
kreş is. (Alm.) Kucak çocuklarının bakılmaları için bırakıldıkları çocuk yuvası
kriko is. (Alm.) Ağır şeyleri kaldırmakta kullanılan aygıt.
kristal is. Çok temiz ve duru cam.
kriter is. (Yun.) Ölçüt.
kritik s. (Fr.) 1. Tehlikeli olabilecek durum. 2. Bir yazın ya da sanat yapıtını tüm yönleriyle inceleme, eleştiri.
kriz is. (Fr.) 1. Birdenbire beliren tehlikeli hastalık nöbeti. 2. Ruhsal dengesizlik. 3. Sonucu tehlikeli olabilecek durum, bunalım.
krizalit is. (Yun.) Bazı böceklerin kelebek olmadan önceki durumu.
kroki is. (Fr.) Modelin başlıca özelliklerini yansıtacak biçimde hazırlanan taslak.
krom is. (Yun.) Paslanmayan sert, parlak bir maden.
kronoloji is. (Yun.) Tarihsel olayların zaman ve tarihini incele-

yen bilim.
kronometre is. (Yun.) En küçük zaman aralıklarını ölçen duyarlı saat.
kruvazör is. (Fr.) Toplarla donatılmış hızlı savaş gemisi.
kuaför is. (Fr.) Berber.
kuartet is. (İtl.) Dört kişiden oluşan müzik topluluğu ve bu topluluğun çaldığı ya da söylediği parça.
kubbe is. (Ar.) Yarımküre biçiminde olan çatı.
kudret is. (Ar.) Güç, erk.
kuduz is. 1. Kuduran bir hayvanın ısırmasından ya da salyasının vücutta bulunan bir sıyrık yoluyla kana geçmesiyle oluşan öldürücü bir hastalık. 2. s. Kudurmuş olan.
kuğu is. Büyükçe bir kaza benzeyen, çok uzun ve kıvrık boyunlu su kuşu.

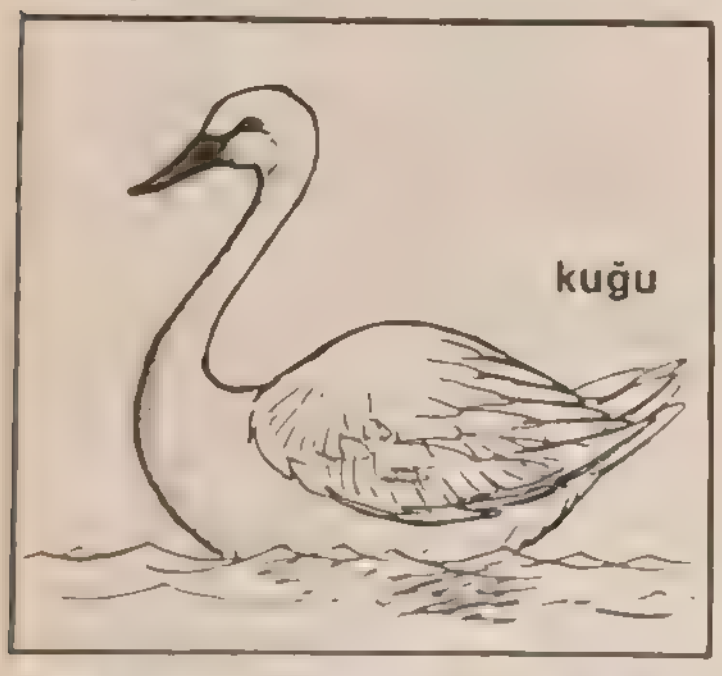
kuğu

kuka is. (Yun.) Dantel ya da nakış yapmaya yarayan ince iplik yumağı.
kukla is. (Yun.) 1. Sanatçının parmaklarına taktığı ipliklerle perde arkasına saklanarak perdenin üzerinde oynattığı türlü bebekler. 2. Kuklalarla oynatılan oyun. 3. Mec. Başkalarının dileğine göre davranan kimse.

kul is. 1. Tanrıya göre insan. 2. Erkek ya da kadın köle. (Birine).
kulaç is. Kollar iyice yanlara açıldığı zaman aradaki uzaklık.
kulak is. 1. İşitme organı. 2. Bu organın dış bölümü. 3. Balıklarda başın iki yanında bulunan yarıklardan her biri. 4. Telli çalgılarda telleri burup gevşetmeye yarayan burgu. • **Kulak asmamak**; önem. sememek.
kulakçık is. Yüreğin üst bölümünde bulunan iki boşluğun her biri.
kulaklık is. 1. Kulakları soğuktan korumak için kullanılan bir maş kılıf. 2. Radyo, telefon, telsiz gibi araçlada kulağa tutulan bölüm. 3. Ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç.
kulakmemesi is. Kulağın yumuşak alt ucu.
kulis is. (Fr.) 1. Tiyatro sahnesinin yan ve arkasındaki bölüm. 2. Mec. Bir işin içyüzü, bilinmeyen yanları.
kullanmak f. 1. Bir şeyden bir amaçla yararlanmak. 2. Çalıştırmak. 3. İşletmek. 4. Bir aracı da aygıtı işletmek, yönetmek. 5. Bir şeye alışmış olmak. 6. Üretmek.
kulp is. 1. Kapların halka biçiminde tutma yeri.
kuluçka is. (İsl.) Civciv çıkarmak için yumurta üstüne yatan tavuk.
kulübe is. (Yun.) 1. Küçük ev. 2. Bir yeri beklemekte görevli kimsenin oturup kalkabileceği küçük barınak. 3. Alçakgönüllülük göstermek amacıyla "ev" anlamında kullanılır. 4. Hayvan barınağı.
kulüp is. (İng.) 1. Yalnız üyelerin çeşitli amaçlarla toplandıkları yer. 2. Spor derneği.
kulvar is. (Fr.) Kimi yarışlarda

şucu ya da yüzücünün koştuğu, yüzdüğü yarış çizgisi.
kum is. 1. Deniz kıyısı, çay yatağı gibi yerlerde çok bol bulunan ufak, sert kütle tanecikleri. 2. Armut, ayva gibi yemişlerin içinde bulunan sert ve ufak tanecikler. 3. Böbrekte ve boşaltım yollarında oluşan ince ve katı tanecikler.
kumanda is. (İtl.) Askeri birliği ve onunla ilgili işleri yürütme görevi, komuta.
kumanya is. (İtl.) 1. Yolculukta yemek için hazırlanan yiyecek. 2. Sefer durumundaki askerler için hazırlanan yiyecek.
kumar is. (Ar.) Para kazanmak için oynanan şans oyunu.
kumbara is. 1. Para biriktirmekte kullanılan delikli küçük kap. 2. Eskiden havan topuyla atılan bir çeşit mermi.
kumpanya is. (İtl.) 1. Ortaklık 2. Tiyatro topluluğu. 3. **Mec.** Aynı düşünceyi taşıyan kişiler topluluğu.
kumpas is. (Fr.) Dizicilerin harfleri satır durumuna getirirken içine yerleştirdikleri demir yuva.
kumru is. (Far.) Boz renkli bir kuş.
kumul is. Kum fırtınalarıyla oluşmuş kum tepesi.
kundak is. 1. Bebekleri sarmaya yarayan geniş bez. 2. Tüfeğin namlu altındaki ağaç bölümü. 3. Bir yeri yakmakta kullanılan yağlı bez çıkısı.
kundakçı is. 1. Tüfek kundağı ustası. 2. Yangın çıkarmak için kundak koyan kimse. 3. **Mec.** Bozguncu
kunduz is. Su kıyılarında yaşayan kürkü değerli bir hayvan.
kupür is. (Fr.) Kesik.
kur (1) is. (Fr.) Geçer fiyat
kur (II) is. (Fr.) 1. İlgi göstererek bir kadının beğenisini kazanmaya çalışma. 2. **Mec.** Birinin duygularını okşayacak davranışlarda bulunma.
kura is. 1. Rastlantıya ve şansa bağlı bir ayırım yapmak için başvurulan yöntem, ad çekme.
kurabiye is. Şeker, un, yağ gibi şeylerle yapılan bir çeşit çörek.
kural is. 1. Bir sanata, bir bilime yön veren en doğru ve kolay yol. 2. Davranışlarımıza yön veren.
kuram is. Uygulamalardan bağımsız olarak ele alınan soyut bilgi.
Kur'an öz. is. (Ar.) İslâm dininin kutsal kitabı.

kurbağa is. Suda ve karada yaşayabilen sıçrayarak yürüyen küçük bir hayvan.
kurban is. (Ar) 1. Dinin bir buyruğunu ya da bir adağı yerine getirmek için törenle kesilen hayvan. 2. Kurban bayramı. 3. **Mec.** Bir ülkü uğruna feda edilen ya da kendini feda eden kimse. 4. **Mec.** Bir felaket ya da kaza sonunda ölen kimse. • **Kurban bayramı;** kurban kesilen dört gün süren dinsel bayram.
kurdeşen is. Deride çeşitli nedenlerle oluşan kaşıntılı döküntüler.
kurgu is. 1. Bir şeyin zembereğini kurmakta kullanılan araç. 2. Zebereğin kurulmuş olma durumu. 3. Bir bütünü oluşturmak için parçaları takıp birleştirme işi.
kurmay is. Ordunun savaşa hazırlanmasında, savaş sırasında komutanlara yardımcı olmak için özel olarak yetiştirilmiş subay.
kurna is. (Ar.) Hamamda ve banyoda su biriktirmek için musluk

altına konan büyükçe taş tekne.
kurs is. (Fr.) Bir bilgiyi kısa sürede öğrenmek için verilen dersler.
kursak is. 1. Kuşların ve kimi hayvanların yemek borusunda bulunan şişkin organ. 2. **Mec.** Mide.
kurşun is. 1. Mavimtırak esmer renkli yumuşak bir maden. 2. Tüfek ve tabanca mermisi. • **Kurşun dökmek;** göz değdiğine inanılan kişi iyi olsun diye kurşunu eritip hastanın başı üstünde su içine dökmek.
kurt is. 1. Köpekgillerden yırtıcı hayvan. 2. Kimi yiyeceklerde türeyen küçük, ince uzun yumuşak hayvancık ya da solucan. 2. Bağırsak asalağı. 3. **Mec.** İşini iyi bilen, aldanmaz.

kurt

kurtarmak 1. Bir şeye gelecek bir tehlikeyi önlemek. 2. Alışverişte verilen fiyat uygun gelmek. 3. Celandırılmasına engel olmak.
kurtçuk is. Kimi böceklerin yumurtadan çıktığı sıradaki ilk durumu.
kuru s. 1. Suyu, nemi olmayan. 2. Saklanmak için kurutulmuş olan. 3. (Bitki için)Canlılığını yitirmiş. 4. Çelimsiz, sıska. 5. Sıvı salgılamayan. 6.Döşenmemiş, çıplak. 7. Etkisi ve sonucu olmayan.
kurul is. Bir işe yetkili insanlardan kurulmuş topluluk
kurulamak f. Bir şeyin ıslaklığını gidermek.
kurulanmak f. 1. Kurulamak işine konu olmak. 2. Kendini kurulamak.
kurulmak f. 1. Kurmak işine konu olmak. 2. Oluşmak. 3. **Mec.** Çok büyük biri gibi davranmak. 4. **Mec.** Rahatça oturup yerleşmek.
kurultay is. Önemli işleri konuşmak için bir kurumun belli sürelerle ya da gerektikçe yaptığı genel toplantı; kongre.
kurum is. 1. Toplumsal bir görevle kurulan her şey, kuruluş. 2. İs birikintisi.
kuruntu is. Kötü şeyler olabileceğini tasarlayıp üzülme.
kuruş is. Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.
kurye is. (Fr.) Önemli, gizli evrakları götürmek için görevlendirilen kimse.
kusmak f. 1. Yediklerini ağız yoluyla dışarı çıkarmak. 2. (Boyama ya da temizlenen şeyler için) Yeniden ortaya çıkmak. 3. **Mec.** Birikmiş öfkesini açığa vurmak.
kusur is. (Ar.) 1. Elverişsiz durum. 2. Eksiklik. 3. Yersiz davranış. • **Kusura bakmamak;** hoş görmek.
kuş is. Vücudu tüylerle örtülü, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.
kuşatmak f. 1. Başkasının beline kılıç, kuşak gibi şeyler bağlamak. 2. Bir şehrin çevresini sarmak.
kuşanmak f. Beline kılıç, kuşak gibi şeyler bağlamak.
kuşbakışı is. Yüksek yerden

aşağıya tüm genişliği içine alacak biçimde bakma.

kuşdili is. 1. Çocukların sözcüklerin başına hecelerin arasına başka sözcük ya da hece karıştırmak yoluyla uydurdukları bir çeşit konuşma. 2. Bir tür dişbudak.

kuşgömü is. Pastırmanın iyisi.

kuşkonmaz is. 1. Gövdesi parmak kalınlığında meyvesi nohut biçiminde bir bitki. 2. Yaprakları tüy gibi ince bir süs bitkisi.

kuşku is. 1. Bir kötülük sezinlendiğinde duyulan korku. 2. Kuruntu. 3. Zihnin kesin yargıya varamama durumu.

kuşlokumu is. Ufak ve kalınca yapılan az şekerli kurabiye.

kuşpalazı is. Genellikle çocuklarda görülen burun, yutak ve boğaz çeperinde yerleşen bulaşıcı tehlikeli bir hastalık.

kuştüyü is. 1. Yatak, yorgan, yastık doldurmaya yarayan kimi kuşların tüyü. 2. s. Bu tüylerle doldurulmuş olan.

kuşüzümü is. Ufak taneli siyah üzüm.

kutlamak f. 1. Mutlu bir olaydan duyulan sevinci birine söz, yazı, ya da armağanla anlatmak. 2. Önemli bir olayın yıldönümünde tören yapmak.

kutsi s. (Ar.) Kutsal olan.

kutup is. 1. Teneke, mukavva, tahta gibi şeylerden yapılmış bir çeşit kap. 2. **Mec.** İyi ya da kötü bir şeyin fazlalığını belirtir.

kutup is. (Ar.) 1. Yeryuvarlağının ekvatora en uzak kuzey ve güney noktaları. 2. Bir mıknatıs demirin iki ucundan her biri. 3. Elektrik akımını oluşturan gerilim ayrılığının en yüksek dereceyi bulduğu iki noktadan her biri. 4. **Mec.** Birbiriyle hiç uyuşamayan kimselerin her biri.

kutupyıldızı öz. is. Küçükayı denilen takımyıldızının en ucunda ve hep kuzey doğrultuşunda bulunan yıldız.

kuvvet is. (Ar.) 1. Güç. 2. Şiddet, zor. 3. Dayanıklı olma durumu. 4. Bir niceliğin kendisi ile çarpılarak yükseldiği derecelerden her biri.

kuvvetölçer is. Yayların esnekliğinden yararlanılarak yapılan ve fiziksel güçlerin ölçülmesine yarayan aygıt.

kuyruk is. 1. Hayvanların çoğunda arkada bulunan uzantı. 2. **Mec.** Kimi nesnelerde kuyruğa benzeyen uzantı. 3. Bir şey almak için ardarda duran insan dizisi. 4. **Mec.** Sürekli birinin arkasından giden kişi.

kuyrukkakan is. Böcek ve meyve ile beslenen küçük bir kuş.

kuyrukluyıldız is. Ardında kuyruğa benzer bir ışık bulunan yıldız.

kuyruksallayan is. Konduğu zaman uzun kuyruğunu sürekli sallayan vücudunun üst kısmı kül rengi alt kısmı sarı küçük bir kuş.

kuyruksokumu is. İnsanın omurga kemiklerinin bitim yeri.

kuyumcu is. Değerli taş ve madenlerden süs eşyası yapıp satan kimse.

kuzgun is. Bir tür karga.

kuzguni s. Kuzgun renginde, çok kara olan.

kuzu is. Koyun yavrusu. • **Kuzu postuna bürünmek;** birisini aldatmak için kendini zararsız ve uysal göstermek.

kuzulamak f. (Koyun için) yavrulamak.
kübik s. (Fr.) 1. Biçimi geometrik küpü andıran. 2. Kübizm akımına uyularak yapılmış olan.
kübizm is. (Fr.) Eşyayı hep geometrik biçimlerde gösteren sanat akımı.
küçük s. 1. Boyutları benzerlerinden ufak olan. 2. Eni, boyu az. 3. Yaşı az olan. 4. Niteliği aşağı olan. 5. Niceliği az olan. 6. is. Çocuk.
küçükayı öz. is. Göğün kuzey yönünde saplı tencere biçiminde takım yıldız.
küçükdil is. Damağın arka tarafında bulunan küçük çıkıntı. • **Küçükdilini yutmak**; ne yapacağını bilememek, donakalmak.
küçükparmak is. Serçeparmak.
küçülmek f. 1. Büyükken bir nedenle ufalmak. 2. **Mec.** Değerini düşürecek davranışta bulunmak.
küf is. Organik maddelerin üzerinde oluşan yeşilimsi, toz şeklinde mantar.
küfe is. Yük taşımakta kullanılan genellikle söğüt dallarından yapılan kaba, dayanıklı sepet.
küflenmek f. 1. Küf bağlamak. 2. **Mec.** Zamanı geçmek, eskimek. 3. **Mec.** Çalışma olanağı bulamamaktan yeteneğini yitirmek.
küfretmek f. Sövmek.
küfür is. (Ar.) Sövgü.
kükürt is. Barut ve kauçuk yapımında kullanılan kendine özgü kötü kokulu, sarı renkli bir madde.
kül is. Yanan şeylerden artakalan toz madde. • **Kül olmak**; her şeyi yitirmek.
külah is. (Far.) 1. Eskiden giyilen koni biçiminde başlık. 2. İçine öteberi konulan koni biçiminde büküImüş kâğıt kap. • **Külah giydirmek**; oyuna getirip aldatmak.
külbastı is. Izgarada pişirilmiş kemiksiz et.
külçe is. İrice tek bir parça maden. • **Külçe gibi**; bitkin, yorgun durumda.
külfet is. (Ar.) 1. Sıkıntılı zorlu yorgunluk. 2. Büyük masraf.
küllemek f. Üstünü külle örtmek.
külliyat is. (Ar.) Bir yazarın tüm yapıtlarını içeren dizi.
külliyetli s. (Ar.) Pek çok, çok hayli.
kütle is. Kütle.
kültür is. (Fr.) 1. Bir topluluğun tinsel özelliğini, duyuş ve düşünüş birliğini oluşturan geleneksel durumundaki her türlü yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının tümü. 2. Gerekli bilgileri edinerek beğeni, eleştirme, değerlendirme yeteneklerini geliştirmiş olma durumu. 3. Belli bir konuda kazanılmış geniş ve düzenli bilgi.
kültürfizik is. (Fr.) Vücudu güçlendirmek için yapılan jimnastik hareketlerinin tümü.
kümebulut is. Üst kenarları, alt kenarları esmer renkli bulut.
kümülüs is. (Lat.) Kümebulut.
künde is. (Far.) 1. Ayakkabı, tek. 2. Güreşçinin rakibini altına alıp bir elini önden öteki ini arkadan geçirerek kilitlemesi.
künk is. (Far.) Su akıtmaya yarayan toprak ya da çimentodan yapılmış kalın boru.
künye is. 1. Bir kimsenin kimliğini gösteren kayıt. 2. Kimliğinin yazılı olduğu bilezik, kolye gibi madensel eşya.
küp is. Su, pekmez, yağ, buğday gibi madeleri saklamaya yarayan

geniş karınlı dibi dar toprak kap. • **Küplere binmek;** aşırı öfkelenmek.

küp is. (Yun.) Birbirine eşit karelerden oluşan altı yüzlü dörtgen.

küpe is. 1. Kadınların kulak memelerine taktıkları süs eşyası. 2. Kimi hayvanların boyunlarının iki yanından sarkan deri uzantıları.

küpeşte is. (Yun.) 1. Gemilerin güverte parmaklığı. 2. Parmaklıkların üstüne yerleştirilen ağaç bölüm

kür is. (Fr.) 1. İyi bakım ve ilaç tedavisi. 2. Özel tedavi yöntemi.

küre is. (Ar.) 1. Yüzünün her noktası merkezinden eşit uzaklıkta bulunan yuvarlak cisim. 2. Yeryüzü, dünya.

kürek is. 1. Toprak, kömür gibi şeyleri bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yaygın bir parça ile uzun bir sapı bulunan araç. 2. Küçük deniz teknelerini yürütmeye yarayan bir ucu yassı uzun ağaç. • **Kürek cezası;** eskiden gemilerde kürek çekme yoluyla uygulanan ceza.

kürsü is. (Ar.) 1. Söz söylemek için üzerine çıkılan yüksekçe yer. 2. Bir fakültede araştırma ve öğretim bilimi.

kürtaj is. (Fr.) 1. Hasta olan ya da fazla zararlı sayılan dokuları kazıyarak alma işi. 2. Döl yatağının içini kazıyıp dölütü alma işlemi

küspe is. (Far.) Yağı ya da suyu çıkarılmış her türlü bitkinin kuru kalıntısı olup hayvan yemi, gübre ve yakacak olarak kullanılır.

küsur is. (Ar.) 1. Artan kısımlar 2. Yuvarlak bir sayıdan sonra söylendiğinde küçük, belli olmayan bir rakam anlatır

küsurat is. (Ar.) Artan, geriye kalan parçalar.

küt s. 1. Kısa ve kalınca sivri ve uzun olmayan. 2. Tahta ve benzeri şeylere vurulduğunda çıkan kısa ve tok ses.

kütüphane is. Kitaplık.

kütüphanecilik is. 1. Kitaplık memurluğu ya da uzmanlığı. 2. Kitap ve kitaplıkla ilgili bilgi kolu.

küvet is. (Fr.) 1. Leğen işi gören kap. 2. İçinde banyo yapılan tekne.

l, L is. Türk alfabesinin on beşinci harfi; ünsüz.

L Romen rakamlarında elli sayısını gösteren işaret.

La Gam dizisinde sol ile si arasındaki ses ve bu sesi gösteren nota işareti.

labada is. (Yun.) Sulak yerlerde kendi kendine yetişen, yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki.

labirent is. (Yun.) Yolların ya da geçitlerin çokluğu ve karışıklığı nedeniyle içinden kolay kolay çıkılamayan yer.

laborant is. (Al.) Laboratuvar işlerinde çalışan kimse.

laboratuvar is. (Fr.) Türlü araç, madde ve aygıt kullanılmasını gerektiren deney, inceleme, araştırma, hatta küçük ölçüde yapım işleriyle uğraşılan yer.

lacivert s. (Fr.) Koyu mavi.

lades is. (Far.) "Aklımda" demeksizin birbirinin elinden bir şey alınmaması ve kim alırsa, onun yenilmiş sayılması temeline dayanan oyun. • **Lades tutuşmak;** tavuğun lades kemiğini birer ucundan karşılıklı tutup kırarak lades oyununa başlamak.

laf is. (Far.) 1. Söz. 2. Uygulama değeri olmayan düşünce.

lağım is. 1. Yer altında pis suların akması için yapılan yol. 2. Düşman kale duvarlarını yıkmak için

yer altında açılan yol.
lağvetmek f. (Ar.) Bir kuruluşu kaldırmak.
lahana is. (Yun.) Turpgillerden, güz ve kış sebzesi olarak yetiştirilen bir bitki.
lahavle is. (Ar.) Can sıkıcı bir iş karşısında söylenir.
laik s. (Yun.) Din ile dünya işlerini karıştırmayan, ayrı tutan.
lakap is. (Ar.) Takılmış ad.
lakayt s. (Ar.) İlgisiz, aldırış etmeyen.
lake s. (Far.) Laka ile cilalanmış.
lakerda is. (Yun.) Torik, kılıç gibi balıkların dilimler halinde salamurası.
lakin is. Leyleğin gagasıyla çıkardığı ses.
lakin bağ. Ama, fakat.
laktoz is. (Fr.) Süt şekeri.
lalanga is. Kızartılarak pişirilen, üzerine şeker ya da şerbet dökülen yumurtalı hamur.
lale is. (Far.) Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızraksı, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi.

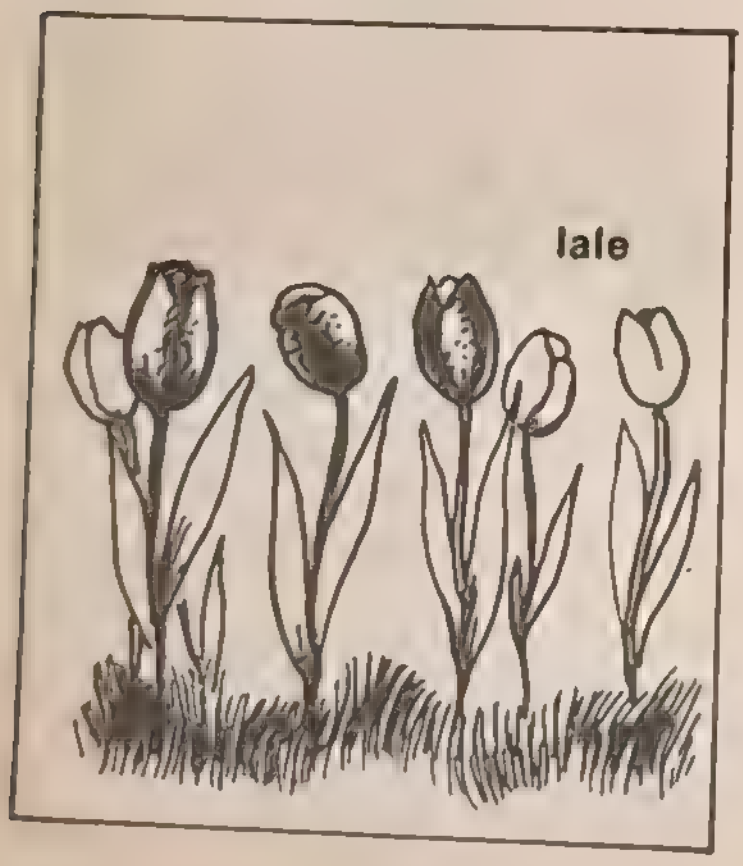

lam is. (Ar.) Arap alfabesinde l sesinin adı. • **Lamı cimi yok**; dikkate almaya, karşı gelmeye gerek yok.
lam is. (Fr.) Mikroskopla incelenecek şeyleri koymaya yarayan cam parçası.
lama is. Güney Amerika'nın dağlık bölgelerinde yaşayan deveye benzer hayvan.
lama is. Tibetlilerde ve Moğollarda Buda rahibi.

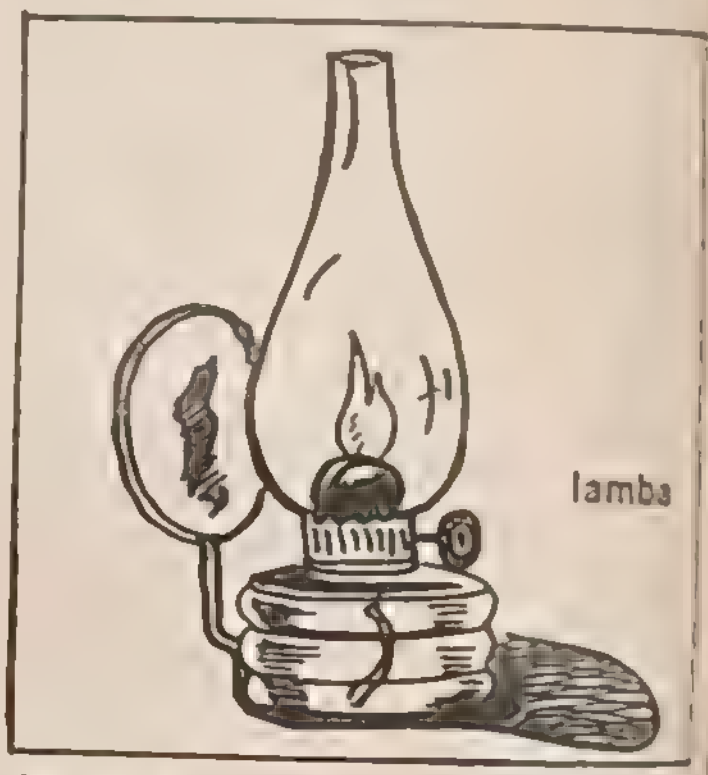

lamba is. (Yun.) **1.** Petrol gibi yanıcı bir madde yakalarak ya da elektrik akımıyla içindeki tel akkor durumuna geçerek ışık veren aygıt. **2.** Telsiz aygıtlarında dalga yayımını sağlayan ve yükselteç işi gören elektrik ampulünü andıran aygıt.
lame s. (Fr.) Dokusunda gümüş tel bulunan kumaş ya da madeni parlaklığı verilmiş deri.
lapa is. Unlu tanelerin kimi çeşit ve yaprakların su ile kaynatılarak bulamaç kıvamına getirilmiş durumu. • **Lapa gibi**; yumuşak, gevşek. • **Lapa lapa**; (kar için) iri iri çalar halinde.

lapina is. Kayalık kıyılarda, sığ sularda yaşayan oldukça büyük, kırmızı benekli mavi ya da yeşil balık.
lapon, laponyalı öz. is. Laponya halkından ya da bu halkın soyundan olan kimse.
lasteks is (İng.) Yapma lastik ipek, pamuk ya da yün karışımı bir cins kumaş.
lastik s. (Yun.) 1. Kauçuğu kükürtle karıştırarak elde edilen esnek madde. 2. is. Ayakkabı üzerine giyilen pabuç. 3. Kauçuktan yapılmış yazı silgisi. 4. Kimi taşıtların tekerleklerine geçirilen kauçuk çember.
laterna s. (Lat.) Kolu çevrilerek çalınan sandık biçiminde müzik aracı.
latin ös. is. 1. Latium halkından olan. 2. Dilleri Latinceden türemiş olan uluslar.
lav is. (Fr.) Yanardağların ağzından fışkıran akkor halinde madde.
lavaj is. (Fr.) 1. Toprakla madeni ayırmak için sudan geçirme işi. 2. Sonda ile bir organı yıkayıp temizleme işi.
lavanta is. (İtl.) İspirto katılmış lavantaçiçeği kokusu.
lazer is. (İng.) Çok şiddetli ışık oluşturan ve iletişimde, biyolojide yararlanılan ışık kaynağı.
lazımlık is Oturak
leblebi is. Kavrulmuş nohut.
legorn is. (İng.) Çok yumurta veren bir tavuk cinsi.
leğen is. 1. İçinde öteberi ya da el yıkanılan, derinliği az genişçe kap.
leğenkemiği is. Gövdenin kalça kısmını meydana getiren dibi açık kemik çatı. **leh** öz. is. Polonya halkından ya da bu halkın soyundan olan kimse
leh is. (Ar.) Birinden yana. • **Lehinde olmak;** bir kimsenin iyiliğine yardım eder olmak.
lehçe is. (Ar.) Bir anadilin tarihsel ve bölgesel nedenlerle ses, yapı ve sözdizimi bakımlarından gösterdiği büyük ayrılık
lehim is. (Ar.) İki maden parçasını yapıştırmaya yarayan kalay ve kurşun karışımı maden
lektör is. (Fr.) Okutman.
lenf is. (Fr.) Özel damarlar içinde dolaşan ve kan plazmasından gelen, içinde akyuvarlar bulunan saydam ve solgun sarı renkte bir sıvı. • **Lenf damarları;** içinde lenf dolaşan kanallar. • **Lenf düğmeleri;** üç santimetre ya da daha küçük çapta yuvarlak, oval akyuvar çoğalma merkezleri.
leş is. 1. Hayvan ölüsü. • **Leş gibi;** çok kötü kokan. 2. Tembel yerinden kalkmaz.
leva is. Bulgar para birimi.
levazım is. (Ar.) Bir işi yaparken gerekli olan şeyler, gereçler.
levent is. (İtl.) 1. Osmanlı İmparatorluğu çağında deniz eri. 2. Mec. Boylu, boslu yakışıklı kimse.
leylek is. Uzun gagalı, uzun bacaklı göçmen kuş. • **Leylek gibi;** zayıf ve uzun bacaklı.
leyli s. (Ar.) Yatılı.
lezzet is. (ar.) Tat.
li Lityum elementinin simgesi.
liberal s. (Fr.) 1. Serbestlikten yana olan. 2. Kişiye serbestlik tanıyan politik ya da ekonomik görüş.
liberalizm is. (Fr.) Ticarette, sanayide halkın serbest olmasından yana olan politik ya da ekonomik görüş.
libre is. (Fr.) Yarım kilogramlık bir ağırlık ölçüsü birimi.
libretto is. (İtl.) Opera eserinin

sözlerinin yazıldığı kitap.
lider is. (İng.) 1. Bir partinin en üst yöneticisi. 2. Yönetimde yetke ve etkisi olan kimse, önder.
limit is. (Fr.) Bir şeyin nicelik yönünden erişebileceği en son nokta.
limitet (İng.) Ortakların sorumu koydukları anapara ile sınırlı bulunan.
limon is. (Yun.) Turunçgillerden bir ağaç ve bunun sarı renkli, kabuğu güzel kokulu, suyu ekşi olan meyvesi. • **Limon gibi;** sapsarı yüz.
linç is. (İng.) Halkın coşkunlukla ve eline geçen gelişigüzel araçlarla bir suçluyu ya da suçlu sandığı bir kimseyi öldürmesi.
linin is. (Fr.) Hayvan ve bitki gözelerinde çekirdeğin boya olmayan bölümü.
linotip is. (Fr.) Yazıları satır satır dizilip dökülmüş olarak çıkaran dizgi makinesi.
linyit is. (Fr.) Karbon oranı 60-70 olan kahverengi ya da siyah fosil kömür.
lipari is. (Yun.) Uskumrunun çirozdan sonra yağlanmaya başladığı zamanki adı.
lir is. (Yun.) Eski Yunanlılar zamanında kullanılan telli bir çalgı.
lira is. (İtl.) 1. Yüz kuruş değerinde Türk para birimi. 2. Eskiden 7 gram ağırlığındaki altın sikke.
lisans is. (Ar.) 1. Yüksekokul ya da fakülte diploması. 2. Dışalım ya da dışsatım izni. 3. Bir malı yabancı firma adına yapma izni.
lise is. (Yun.) Ortaokuldan sonra öğrenciyi olgunlaştıran ya da yüksek öğretime hazırlayan okul.
litre is. (Yun.) Bir desimetre küp hacminde sıvı ölçme birimi.
lobut is. Kolun gücünü geliştirmek için kullanılan şişe biç- de ağaçtan yapılmış araç.
loca is. (İtl.) Tiyatro, sinema y- da parlamento salonlarındaki k- çük bölme.
lodos is. (Yun.) 1. Güneyden y- da güneybatıdan esen sıcak y- 2. Güney yönü. • **Lodosun çö- yaşlıdır;** lodos, genellikle yağ- getirir.
logaritma is. (Yun.) Büyük çar- malar, bölmeleri, kök ve kuv- alışları yapabilmek için bulun- bir yol; biri geometrik, öbürü ar- metik olarak kurulan iki sayı dizisinden oluşur. Bu iki diziden ar- metik olanının her sayısı karşı- tığı geometrik sayının logarit- sıdır.
loğusa is. (Yun.) Yeni doğ- yapmış kadın.
lokavt is. (İng.) İşverenin işy- kapatarak işçileri toplucu iş- uzaklaştırma kararı.
lokmanruhu is. Eterin ha'kı- sındaki adı.
lokomotif is. (Fr.) Trenleri ç- ken tekerlekli büyük makine.
longplay is. (İng.) Uzunçalar.
lop is. (Yun. Fr.) 1. Yumuşak- varlakça ve ince. 2. Bir organ- çok yuvarlakça ya da birbirin- ayrılmış parçalarından her bir
lök is. 1. Ağır, battal. 2. İk- cins erkek deve.
lösemi is. (Yun.) 1. Kan bilim- Kanda akyuvarların olağand- çoğalmasıyla belliren çok ağ- hastalık, kan kanseri.
lüfer is. Eti beyaz, tadı güzel, f- fif pullu bir deniz balığı.
lügat is. (Ar.) 1. Söz, sözcük- Sözlük.
lüle is. 1. Dürülmüş şey 2. [illegible] den kullanılan tütün çubuğu

ucundaki pişmiş balçıktan tütün yuvası. 3. Çeşme ağzı.
lületaşı is. Kolayca yontulup işlenen beyaz renkli doğal magnezyum silikatı; eskişehirtaşı.

lütfetmek f 1. Vermek. 2. Söylemek, bildirmek. 3. İzin vermek. 4. Alçak gönüllülük göstermek.
lütuf is. (Ar.) Karşılıksız iyilik, yardım.

M

m, M is. Türk alfabesinde on altıncı harf, ünsüz.
M Roma rakamlarında 1000 sayısını gösterir.
maalesef z. (Ar.) "Acınarak söylüyorum, yazık ki", anlamında kullanılır.
maarif is. (Ar.) 1. Öğretim ve eğitim yöntemi. 2. Eğitim ve öğretim işlerine bakan daire.
maaş is. (Ar.) Görevlilere, emeklilere, bunların dul ve yetimlerine verilen aylık. • **Maaş bağlamak;** bir kimsenin maaş alması için gerekli işlemi yapmak.
mabet is. (Ar.) Tapınak.
Macar öz. is. Macaristan halkından yada bu halkın soyundan olan kimse.
macera is. (Ar.) Baştan geçen heyecanlı olay, serüven.
maç is. (İng.) Birbirini yenmek amacıyla iki taraf arasında yapılan oyun yarışı.
maça is. (İtl.) İskambil kâğıtlarında mızrak ucuna benzer, ayaklı siyah benek.
madam is. (Fr.) Müslüman olmayan evlenmiş bayan.
madde is. (Ar.) 1. Duyularımızla algıladığımız, bölünebilen, ağırlığı olan nesne. 2. Öğe. 3. Bir yasada, sözlükte ayrı ayrı başlıklar, konular. 4. İleri sürülen sorun.
madrabaz s. (Far.) **Mec.** Çıkarını sağlamak için dürüst olmayan yollara başvuran kimse.
maestro is. (İtl.) 1. Besteci, müzik ustası. 2. Orkestra şefi.
mafsal is. (Ar.) Eklem, oynak yeri.
magnezyum is. Yanınca çok parlak ışık veren gümüş renkli, hafif bir element. Simgesi Mg.
mağdur s. (Ar.) Kıygın, haksızlığa uğramış.
mağlup s. (Ar.) Yenilen, yenilmiş. • **Mağlup etmek;** yenmek. • **Mağlup olmak;** yenilmek.
mağrur s. (Ar.) 1. Gururlu, kurumlu. 2. Övünçlü.
mahal is. (Ar.) Yer, yöre. • **Mahal kalmamak;** gereklilik kalmamak.
maharet is. (Ar.) Becerikllik, us-

talık. • **Maharet kazanmak;** beceri edinmek, ustalaşmak.

mahcup s. (Ar.) Utangaç, sıkılgan kimse. • **Mahcup etmek;** utandırmak.

mahdut s. (Ar.) 1. Çevrilmiş, sınırlanmış olan. 2. Az, sayılı olan.

mahfaza is. (Ar.) Koruncak, kap.

mahfuz s. (Ar.) Saklı, korunmuş.

mahkum s. (Ar.) 1. Hüküm giymiş, hükümlü. 2. **Mec.** Zorunda olan.

mahlas is. (Ar.) Ozanların yapıtlarında kullandıkları takma ad

mahluk is. (Ar.) Yaratık.

mahmur s. (Ar.) 1. Uyku sersemi. 2. Süzgün, dalgın bakışlı kimse.

mahmuz is. (Ar.) Çizmenin, potinin topuğu arkasına takılan, bineği dürtüp hızlandırmaya yarayan demir parçası.

mahrem s. (Ar.) Başkalarına söylenmeyen, gizli olan.

mahrum s. (Ar.) Yoksun olan.

mahsul is. (Ar.) 1. Ürün. 2. **Mec.** Verim.

mahsur s. (Ar.) Kuşatılmış, çevrilmiş, sarılmış olan.

mahsus s. (Ar.) 1. Özgü. 2. z. Özellikle, bile isteye. 3. z. Şakadan.

mahşer is. (Ar.) 1. Din inanışlarına göre kıyamet günü bütün insanların dirilip toplanacakları yer. 2. **Mec.** Büyük kalabalık.

mahut s. (Ar.) Bilinen, adı geçen.

mahya is. Ramazan geçelerinde iki minare arasında ampullerle yazılmış yazı.

mahzun s. (Ar.) Üzgün, tasalı.

mahzur is. (Ar.) Sakınca.

maiyet is. (Ar.) Üst görevlinin yanında bulunan kişiler.

makale is. (Ar.) Çeşitli konuları açıklayacı ya da tanıtlayıcı niteliği olan gazete ya da dergi yazısı.

makam is. (Ar.) 1. Büyük ve önemli bir görevlinin çalıştığı yer 2. Türk müziğinde bir dizinin işlenış biçimine verilen ad.

makat is. (Ar.) 1. Oturak yeri, kıç 2. Minderli alçak sedir.

makbul s. (Ar.) Beğenilen, alınan. • **Makbule geçmek;** beğenilmek.

maket is. (Fr.) Yapı, heykel gibi şeylerin küçük örneği.

maki is. Akdeniz dolaylarında yaygın ağaç ve çalılardan oluşan bitki örtüsü.

maksat is. (Ar.) Varılmak istenilen şey, erek, amaç. • **Bir maksat gütmek;** bir iş yaparken gizli erek olmak.

maksi s. (Fr.) Uzun olan. • **Maksi etek;** aşağı yukarı topuklara değin uzanan etek.

maktu s. (Ar.) 1. Kesin olarak değeri biçilmiş olan. 2. Ölçü ile satılmayan götürü. • **Maktu fiyat;** pazarlıksız kesin fiyat.

makul s. (Ar.) 1. Akla uygun olan. 2. Akıllıca iş gören kimse

malak is. Manda yavrusu

mali s. (Ar.) 1. Mal ile ilgili 2. Maliye ile ilgili. • **Mali yıl;** (1 Ocak'tan değin) her yıl bütçenin uygulanması için martın birinde başlayıp şubat sonunda kapanan süre

malikane is. (Ar.) Büyük ve güzel terişli köşk.

maliye is. (Ar.) Devletin gelir ve giderini yönetme işi

maliyet is. (Ar.) Bir şeyi elde çıkarıncaya dek harcanan para. • **Maliyet fiyatı;** bir malın üretiminde harcanan para.

malt is. (İng.) Bira yapmak için hazırlanmış arpa.
mamafih bağ. (Ar.) Bununla birlikte.
mamul s. (Ar.) Yapılmış işlenmiş olan.
mamur is. (Ar.) Bayındır.
mamut is. Avrupa ve Asya'da yaşamış olan, ancak taşlı bulunan iri, kıllı, bir fil cinsi.

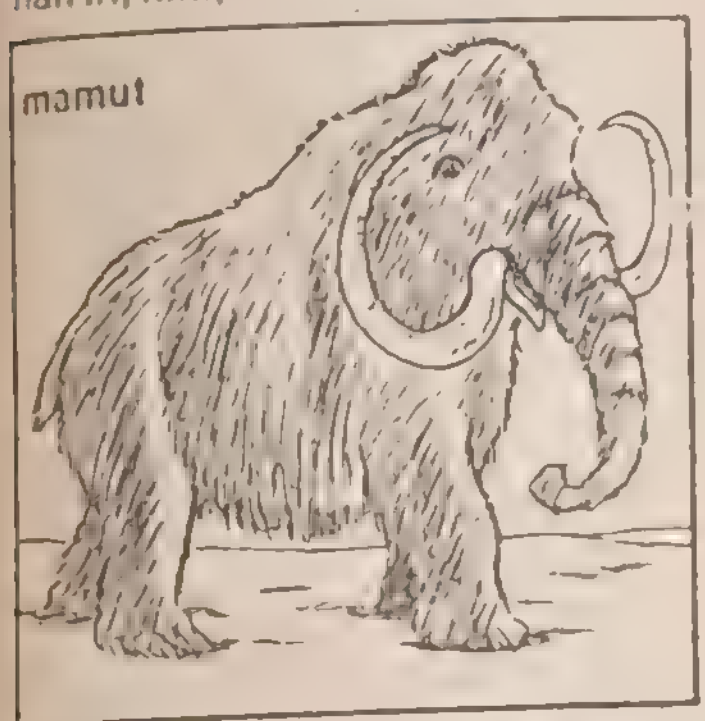
mamut

mana is. (Ar.) Anlam. • **Mana çıkarmak;** yersiz bir sezgiye varmak. • **Mana vermek;** kendince bir yargıya varmak.
manastır is. (Yun.) Rahip ve rahibelerin dünya ile ilişkilerini keserek yaşadıkları bina.
manav is. (Yun.) 1. Meyve ve sebze satılan yer ve bunları satan kimse.
mancınık is. (Ar.) Topun bilinmediği zamanlarda kale duvarlarını yıkmakta kullanılan bir çeşit büyük sapan.
manda is. Geviş getirengillerden siyah renkli, seyrek kıllı, ağır hareketli, etinden, sütünden ve gücünden yararlanılan memeli hayvan.
mandıra is. (Yun.) Koyun, keçi gibi hayvanların barındırıldığı, yoğurt peynir ve benzerlerinin yapıldığı yer.
mandolin is. (İtl.) İkişer ikişer aynı değerde dört çift telli, şişkin karınlı, kısa saplı, bir çeşit çalgı.
manga is. On bir kişilik asker birliği.
mangal is. (Ar.) İçine ateş konan kap, korluk.
manganez, mangan is. (Lat.) Doğada oksit durumunda bulunup çeliği sertleştirmek için kullanılan çok sert, kırılgan bir element, simgesi mn.
mânî is. (Ar.) Engel. • **Mânî olmak;** önüne geçmek, engelemek.
mani is. Çoğu birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan halk koşuğu.
manifesto is. (İtl.) Bir gemideki malları göstermek için kaptan tarafından gümrük idaresine verilen bildirge.
manikür is. (Fr.) El, özellikle el tırnakları bakımı.
maniple is. (İtl.) Telgraf işaretlerini göndermekte kullanılan aygıt.
manivela is. (İtl.) 1. Kaldıraç. 2. Bir ucunun bağlı bulunduğu bir nokta, çevresinde dönen kol.
manolya is. Manolyagillerden bir süs ağacı ve bunun çok iri, beyaz limon kokusundaki çiçeği.
manometre is. (Yun.) Gaz ölçer.
mansiyon is. (Fr.) Bir yapıtın değerli diye anılması ya da bir ödülle karşılanması, değerlendirme.
manşet is. (Fr.) 1. Bir gömleğin kol ağzına geçirilen kumaş ya da danteldan yapılan, elbisenin kolundan dışarı çıkan kısım. 2. Bir habere dikkati çekmek için gaze-

telerin ilk sayfasına iri harflerle konan başlık.
mantık is. (Ar.) 1. Gerçeği ararken yapılan zihin işlemlerinden hangilerinin doğru ve hangilerinin yanlış yola çıktığını gösteren bilim. 2. Gereklik, erek ya da yargı ile iş, araç ya da kanıt arasında tutarlık.
mantıksız s. 1. Mantığa aykırı olan. 2. Mantığa aykırı davranan kimse.
manyetizma is. (Yun.) Telkin ve hipnoz olaylarla bunların kuramlarına verilen ad.
manyeto is. (Yun.) İçinde indükleç olarak bir mıknatıslı demir bulunan üreteç.
manzum s. (Ar.) Koşuk biçiminde yazılmış olan.
manzume is. (Ar.) 1. Genellikle ölçülü uyaklı yazılmış koşuk. 2. Dizge.
maral is. Dişi geyik.
maraton is. (Yun.) 42.195 km.'lik en uzun yaya koşusu.
mareşal is. (Fr.) Mareşallık sanı taşıyan büyük asker.
margarin is. (Yun.) Yemeklik ve kahvaltılık bitkisel yağ.
mark is. (Al.) Alman para birimi.
marka is. (İtl.) 1. Resim ya da harfle yapılan işaret. 2. Bilet ya da para yerine kullanılan maden.
marpuç is. (Far.) Nargileye takılan hortum biçimindeki bükülgen boru.
Mars öz. is. Yeryuvarlağından sonra güneşe en yakın olan gezegen.
marş ün. (Fr.) 1. Askerlikte yürüyüşü başlatmak için verilen komut. 2. is. En çoğu yürüyüşlerde çalınmak için yazılmış müzik parçası. 3. Motorlu araçlarda motoru işletmek düzeni. • **Marş marş;** askerlikte koşma komutu.
marşandiz is. (Fr.) Yük katarı
martı is. Ördek iriliğinde, çoğu beyaz renkte, etli yenmez yüzücü ve güzel bir deniz kuşu.

masaj is. (Fr.) Vücudun fazla yağlarını eritme, tedavi gibi amaçlarla el, elektrik, su gibi araçlar kullanılarak dokular üzerinde yapmayı amaçlayan fiziksel işlem.
masatenisi is. Küçük, tahta raketlerle masa üzerinde oynanan bir oyun.
mask is. (Fr.) Yüz kalıbı.
maske is. (Fr.) 1. Tanınmamak için yüze geçirilen örtü. 2. Korumak için kullanılan yüzlük. 3. Yüz ve bayan güzelliği için cilde sürülen krem, macun. 4. **Mec.** Aldatıcı görünüş.
maskot is. (Fr.) Uğur getireceğine inanılan özel resimli ya da canlı simge.
mastar is. (Ar.) 1. Sıvacıların sıvaya düzgünlük vermek için kullandıkları ince, uzun tahta. 2. Eşelemlik.
masura is. (Yun.) İplik sarılan mekiğe takılan nesne.
maşatlık is. (Ar.) Müslüman olmayanlara ait mezarlık
mat s. (Fr.) Parlak olmayan donuk olan.

matador İs. (İsp.) Boğa güreşçisi

matara İs. (Ar.) Yolculukta bele ya da boyna asılı olarak taşınan su kabı.

matbaa İs. (Ar.) Basımevi.

matbu s. (Ar.) Basma, basılı olan.

matem İs. (Ar.) Yas.

matematik İs. (Yun.) Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı.

mavzer İs. Dakikada altı mermi atan bir tüfek.

maya İs. (Far.) 1. Kimi besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde. 2. Mec. Bir şeyin özünü oluşturan en önemli madde.

maya İs. Dişi deve.

mayasıl İs. Tende kaşınma, sulanma gibi birtakım belirtilerle ortaya çıkarak sürüp giden ve bulaşıcı olmayan bir deri hastalığı.

maydanoz İs. Yemeklere tat vermek için kullanılan güzel kokulu, dilimli yeşil yapraklı otsu bir bitki.

mayın İs. (İng.) Toprak, su gibi yerler üstüne ya da altına yerleştirilen ve büyük zarara yol açan patlayıcı madde. • **Mayın tarlası;** bu patlayıcı maddelerin döşendiği ya da çokça bulunduğu yer.

maymun İs. 1. İnsan dışında bütün primatlara verilen genel ad. 2. Mec. Çirkin ve gülünç kimse. • **Maymuna benzemek;** gülünç ve çirkin duruma girmek.

maymuncuk İs. Her kilidi açmaya yarar eğri ve sivri bir demirden araç.

mayonez İs. (Fr.) Yumurta sarısı, zeytinyağı ve limonla yapılan bir çeşit pelteleşmiş salça.

maytap İs. (Fr.) Yandığında renk renk parlak ışık saçan, şenlik gecelerinde yakılan havai fişek. • **Maytaba almak;** alaya almak, eğlenmek.

mazeret İs. (Ar.) İstenilmeyen bir durumun oluşuna yol açan kaçınılmaz neden.

mazgal İs. Kale duvarlarında iç yanı geniş, dış yanı dar delik.

mazı İs. Kozalağından solucan düşürücü bir yağ elde edilen, servigillerden yaprakları almaşık, dipten dallanan bir süs bitkisi.

mazi İs. (Ar.) Geçmiş.

mecal İs. (Ar.) Güçlük, dinçlik.

mecaz İs. Öz ve tüm anlamıyla kullanılmayıp onun bir özelliği amaçlanarak öne sürülen söz.

meclis İs. (Ar.) Bir işi konuşmak için yapılan toplantı ve bu toplantının yapıldığı yer.

mecnun İs. (Ar.) Çılgın, deli.

mecra İs. (Ar.) Akıntı yolu, akımlık.

meçhul s. (Ar.) Bilinmeyen.

meddah is. (ar.) Taklitler yapıp hoş öyküler anlatarak halkı eğlendiren sanatçı.
medeni s. (Ar.) Uygar. • **Medeni kanun;** yurttaşlar yasası.
medeniyet is. (Ar.) Uygarlık.
medrese is. (Ar.) 1. Eskiden, yüksek okul. 2. Bu okulların, çoğu bir cami yanında, avlu içinde bulunan birçok odalı yapıları.
mefruşat ç. is. (Ar.) Döşemelik eşya.
megafon is. (Yun.) Sesi uzağa iletmeye yaralan koni biçimli boru.
mehil is. (Ar.) Bir işe tanınan süre. • **Mehil vermek;** süre bırakmak.
mekan is. (Ar.) 1. Yer, bulunulan yer. 2. Oturulan yer, ev.
mekanik is. (Yun.) 1. Cisimlerin devimleriyle ilgili olayları inceleyen bilim. 2. s. Bu bilimle ilgili olan. 3. s. **Mec.** Makine gibi olan, düşünce ya da iradenin etkisi olmadan yapılan.
mekanizma is. (Yun.) 1. Düzenek. 2. **Mec.** Oluş, ortaya çıkış, işleyiş.
mekik is. İçinde mesura bulunan aygıt. • **Mekanik dokumak;** hiç durmadan iki yer arasında gidip gelmek.
mektep is. (Ar.) Okul.
melez s. 1. Aynı türler arasındaki birleşmeden doğan. 2. Değişik ırktan ana-babadan doğmuş kimse. 3. **Mec.** Katışık.
melik is. (Ar,) Padişah, hükümdar, hakan.
melike is. (Ar.) Kadın hükümdar, padişah karısı.
melodi is. (Yun.) Ezgi.
melodram is. (Yun.) Pek acıklı rastlantılar üzerine kurulmuş dram.
meltem is. Yazın karadan d... ze doğru esen mevsim rüzgân
melül s. (Ar.) 1. Üzgün kimse ... Boynu bükük kimse.
melun s. (Ar.) 1. Tanrı tarafın... lanetlenmiş olan. 2. Nefretle ... şılanan.
memba is. (Ar.) Kaynak, pın...
memluk is. (Ar.) 1. Köle. 2. ... is. Kölemen.
mendebur s. (Far.) Sümsük ... nepe, pis.
mendirek is. (Yun.) Dalga ... larla yapılmış liman.
menekşe is. (Far.) Menekşe... lerden çok yıllık otsu bir bit... çiçeği.
menenjit is. (Yun.) Beyin ... yangısı
menfez is. (Ar.) Girece... geçecek yer, delik.
menfi s. (Ar.) Olumsuz.
mensucat is. (Ar.) Dokuma.
menzil is. (Ar.) 1. Yolculuktu... lenmek amacıyla durulan yer ... nak. 2. Bir merminin erişliği ... lık, erim.
mera is. (Ar.) Otlak.
meram is. (Ar.) Erek, amaç.
merasim is. (Ar.) Tören.
mercek is. İçinden geçen ... lel ışınları düzenli bir biçimde ... birine yaklaştıran ya da b... den uzaklaştıran saydam cisim.
merci is. (Ar.) Başvurulacak ...
mercimek is. Baklagillerden ... tarım bitkisi ve bunun iyi bir... olan ufak, yuvarlak ve ya... tohumları.
merdane is. 1. Türlü işlerde ... lanılan, türlü biçimde silin... Oklava.

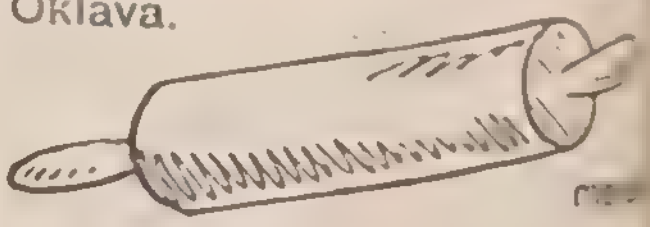

merhale is. (Ar.) Aşama, evre.
merhamet is. (Ar.) Acıma. • **Merhamet etmek;** birine acımak.
meridyen s. (Fr.) Ekvatoru dik olarak kestiği ve iki kutup noktasından geçerek dünyayı çevrelediği varsayılan daire.
merinos is. (İsp.) Uzun ve yumuşak yapağısından yararlanılan bir koyun cinsi.
merkep is. (Ar.) Eşek.
merkez is. (Ar.) 1. Yuvarlak bir çizginin ya da toparlak bir yüzeyin her noktasından aynı uzaklıkta bulunan nokta. 2. Bir kuruluşun genel yönetim yeri.
merkezkaç s. Merkezden uzaklaşan. • **Merkezkaç kuvvet;** bir merkez çevresinde yol alan bir cismi o merkezden uzaklaştıran güç.
Merkür öz. is. Güneş sisteminin Güneş'e en yakın olan gezegeni.
mermer is. (Yun.) 1. Çoğu beyaz olup renklisi ve damarlısı da bulunan billur taneciklı bir çeşit kireçtaşı. 2. s. Bu taştan yapılmış olan.
merserize is. (Fr.) 1. Özel bir yolla parlaklık verilmiş pamuk ipliği 2. s. Bu iplikle yapılmış olan
mersiye is. (Ar.) Ağıt.
mesaj is. (Fr.) 1. Önemli bir kişinin duyurulmak için belirli bir topluluğa gönderdiği haber. 2. Yazı ya da sözle verilen, gönderilen bilgi.
mesane is. (Ar.) Sıdık torbası.
mescit is. (Ar.) İçinde bayram ve cuma namazı kılınmayan küçük cami.
mesnevi is. (Ar.) Dizeleri kendi aralarında uyaklı beyitlerden oluşan koşuk.
mest is. (Ar.) Üstüne ayakkabı giyilen konçlu, altı ince yumuşak pabuç.
mesul s. (Ar.) Sorumlu olan.
mesut is. (Ar.) Mutlu.
meşakkat is. (Ar.) Sıkıntı, zorluk.
meşhur s. (Ar.) Ünlü, herkesçe tanınmış, bilinen kimse.
meşin is. Sepilenmiş bayağı deri. • **Meşin gibi;** kararmış ve sertleşmiş insan derisi.
meşrubat is. (Ar.) İçecek.
meşrutiyet is. (Ar.) Bir hükümdarın başkanlığı altında parlamento yönetimi.
meşum s. (Ar.) Uğursuz olan.
meta is. (Ar.) Mal.
metabolizma is. (Yun.) Hayvanların ve bitkilerin aldıkları besini sindirmeleri.
metafizik is. (Yun.) Fizik ötesi.
metal is. (Fr.) 1. Çok yüksek elektrik ve ısı iletkenliğine sahip, kendisine özgü parlaklığı olan madde. 2. Dizgi makinelerinde satırları oluşturmak için ergitilen antimon ve kurşun alaşımına verilen ad.
metalurji is. (Yun.) Madenleri arı olarak elde eden ve bunların işleme tekniğini belirleyen kimya endüstrisi kolu.
metan is. (Yun.) Çürümekte olan karbonlu maddelerden çıkan, havada sarı bir alevle yanan gaz.
meteor is. (Yun.) Yağmur, kar, rüzgâr gibi hava olayları.
meteoroloji is. (Yun.) Atmosfer olaylarını inceleyen bilim dalı.
meteortaşı is. Yerçekimine kapılarak düşen gök taşı.
methiye is. (Ar.) 1. Övgü. 2. Bir kimseyi ya da bir şeyi övmek için yazılmış koşuk.

metot is. (Yun.) Yöntem.
metre is. (Yun.) 1. Yer meridyen dairesinin kırkmilyonda biri olarak kabul edilen, temel uzunluk ölçüsü birimi. 2. Bu uzunlukta bulunan ve ölçü olarak kullanılan nesne.
metro is. (Fr.) 1. Büyük kentlerde semtler arasında işleyen yeraltı demiryolu hattı. 2. Bu hatta çalışan taşıt.
metronom is. (Yun.) Müzik parçalarının tempo hızını göstermeye yarayan bir aygıt.
mevduat is. (Ar.) Bankalara faizle yatırılan para.
Mevla öz. is. Tanrı.
mevlevi öz. is. Mevlâna Celaleddin Rumi'ye bağlanan tarikat ve ona girmiş olan kişi.
mevlit is. (Ar.) 1. Hz. Muhammet'in doğumunu anlatan mesnevi. 2. Bu mesnevinin okunduğu dinsel tören.
mevzu is. (Ar.) Konu.
mevzuat is. Yürürlükteki yasalar.
meyhane is. (Far.) İçki satılan ve içilen yer.
meyil is. (Ar.) 1. Eğim, eğiklik. 2. Mec. Gönül bağlama, sevme, istek.
meyve is. (Far.) Bitkilerde çiçeğin döllenmesiyle oluşan ve tohumları taşıyan organ.
mezat is. (Ar.) Artırma ile satış.
mezbaha is. (Ar.) Etleri yenen hayvanların kesilip, yüzüldüğü yer.
mezbele is. (Ar.) Çöplük.
mezgit is. Morina cinsinden, yeşilimtırak sincabi renkte, orta boyda, eti oldukça beğenilen bir balık.
mezhep is. (Ar.) 1. Bir dinin içinde anlayış ayrılıklarından dolayı ortaya çıkan kollar. 2. Bilim ve felsefede çığır, öğreti. 3. Mec. Anlayış, görüş.
meziyet is. (Ar.) Bir kişiyi başkalarından üstün kılan nitelik.
mezun s. (Ar.) 1. Okul bitirmiş 2. Yetkili, yetkilendirilmiş. • **Mezun olmak**; okulu bitirmek
Mg Mağnezyumun simgesi.
mıh is. (Far.) Büyük çivi.
mıknatıs is. (Yun.) 1. Demir ve başka madenleri çeken demir cisimli çubuk. 2. Demir çekme özelliği taşıyan ve sonradan bu özelliği kazanan her tür madde.

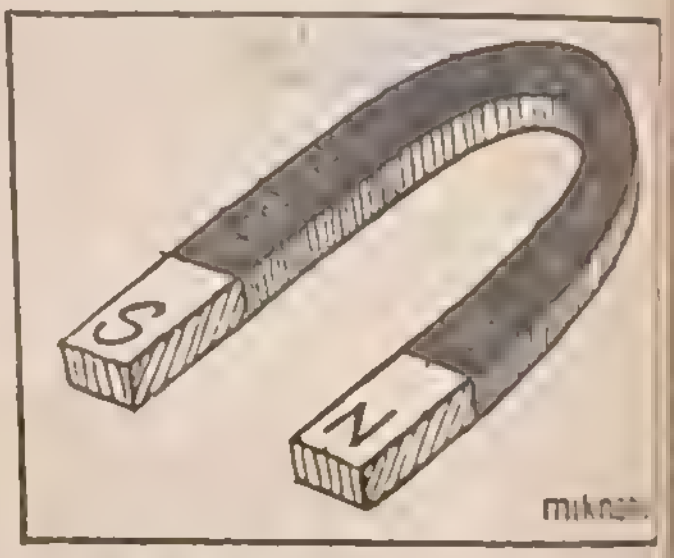

mıknatıs

mısra is. (Ar.) Dize.
mıymıntı s. Beceriksiz, işi ağır gören.
mızıka is. (Yun.) 1. Bando takımı. Ağızla çalınan armonika
mızıkçı is. Çeşitli bahanelerle oyunu bozan.
mızrak is. (Ar.) Kargı
mızrap is. (Ar.) Çalgıç
mi 1. Soru eki. Ses uyumuna uyarak mı, mu, mü biçimlerine girer. 2. Kimi anlatımlarda eylem biçimleriyle ince anlamına gelir. Anlamı daha çok pekiştirir
mi is. (İtl.) Gam dizisinde re ile fa arasındaki ses ve bu sesi gösteren nota işareti.
mide is. (Ar.) Sindirim aygıtı, yemek borusundan sonraki şişkin

torba. • **Mide bulandırmak; 1.** Kusacak bir duruma getirmek.**2. Mec.** Kuşkulandırmak

midilli is. (Yun.) Eşek boyunda bir cins at.

midye is. (Yun.) Yassısolungaçlılar sınıfından, su yumuşakçası.

mihver is. (Ar.) Eksen

mika is. (Lat.) Sıcağa, ateşe dayanıklı, ince ve esnek yapraklara ayrılır, saydam bir taş olup yaprakları cam gibi kullanılır.

mikado is. Japon imparatorlarının sanı.

mikrofilm is. (Yun. İng) Herhangi bir konuyu, küçük sinema filmi gibi bir şerit üzerine çeken, özel bir fotoğraf makinesiyle çekilmiş film.

mikrofon is. (Yun.) Sesi hoparlöre veren aygıt.

mikrop is. (Yun.) **1.** Ancak mikroskopla görülebilir, küçük bitki ya da hayvan olup birçoğu şu ya da bu kana karışarak her biri kendine özgü olan hastalığa yol açar. **2. Mec.** Kendisinden çok kötülük gelen kimse.

mikroskop is. (Yun.) Küçük cisimlerin çaplarını büyültüp daha iyi belirtmeye ya da çıplak gözle görülmeyenleri göstermeye yarayan aygıt.

mil is. (Ar.) Türlü işlerde kullanılmak için yapılan ince, uzun, maden çubuk.

mil is. (Lat.) Bir uzaklık ölçü birimi.

milat is. (Ar.) İsa'nın doğduğu gün. • **Milattan Önce;** İsa'dan önce. • **Milattan Sonra;** İsa'dan sonra.

mim is. (Ar.) Arap alfabesinde "m" harfi. • (Bir şeye) **Mim koymak;** önemli bularak ısrarla üstünde durmak.

mimber is. (Ar.) Camilerde hutbe okunan yüksekçe yer.

mimik is. (Yun.) En çok konuşurken anlatılan duyguları belirtecek yolda yüzde beliren kımıldanışlar.

mine is. **1.** Maden eşya üzerine vurulan renkli sır tabakası. **2.** Dişlerin taç kısmını kaplayan beyaz ve sert madde.

mineral s. (Fr.) Organik olmayan ve doğal olarak topraktan alınan.

minimum is. (Lat.) Değişken bir niceliğin en aşağı sını.

minnet is. (Ar.) Bir iyiliğe karşı duyulan iç yükümü, kendini borçlu görme. • **Minnet etmek;** boyun eğip yalvarmak.

minyatür is. (Fr.) Eski yazma kitaplarda görülen, ince bir sanatla işlenmiş olan küçük, renkli resimlerin adı.

miraç is. (Ar.) Göğe çıkma. • **Miraç Gecesi;** İslâm inanışına göre, Hz. Muhammed'in göğe çıktığı gece.

misilleme is. Kötü bir davranışı dengiyle karşılama.

misina is. (İtl.) Oltanın bağlandığı kıl ya da naylon iplik.

misk is. (Far.) Bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel kokulu bir madde. • **Misk gibi; 1.** Pek te-

mız ve güzel kokulu. 2. Çok iyi elverişli.
misyoner is. (Fr.) Bir dini,özellikle Hıristiyanlığı yaymaya çalışan kimse.
mit is. (Yun.) 1. Tarih öncesine dayanan efsane, söylence. 2. Mec. Masalımsı, gerçek olmayan şey.
miting is. (İng.) Gösteri amacıyla ya da bir olaya dikkati çekmek için genellikle açık yerlerde yapılan toplantı.
mitoloji is. (Yun.) Mitleri inceleyen bilim.
miyop s. (Yun.) 1. Uzağı göremeyen. 2. Gözleri böyle olan kimse.
moderato zf. Allegro ile andante arası, orta tempoda.
molekül is. (Fr.) Maddenin bütün niteliğini taşıyan, bir araya gelerek maddeyi oluşturan en küçük bölüm.
molla is. (Ar.) 1. Eskiden büyük kadı, büyük bilgin. 2. Medrese öğrencileri ve okuma yazması olanlar için eskiden san olarak kullanılmıştır.
monarşi is. (Yun.) Siyasal yetkenin genellikle miras yoluyla bir kişide toplandığı yönetim biçimi.
monolog is. (Yun.) 1. Bir tiyatro oyununda kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma. 2. Bir oyuncu için yazılan genellikle güldürücü öykü.
moral is. (Fr.) Ruhsal güç. • **Moral eğitimi**; iç düzeni güçlendirme.
morfin is. (Yun.) Afyondan çıkarılan uyuşturucu madde.
morg is. (Fr.) Ölülerin konulduğu adliyece incelendiği yer.
mors is. (Fr.) Kuzey Kutup'ta yaşayan bir deniz memelisi.
morsalfabesi is. (İng.) Nokta ve çizgilerden oluşan alfabe.
mostralık is. (İtl.) Göstermelik
mozaik is. (Yun.) 1. Türlü renklerde küçük küptaşların yan yana getirilmesiyle oluşan resim ve bezeme işi. 2. Bu iş için kullanılan mermer parçalar. 3. s. Çimeno içine küçük mermer parçaları konulup dondurularak yapılan.
muasır s. (Ar.) Çağdaş olan.
muayyen s. (Ar.) Belli, belirli, kararlaştırılan.
mucit is. (Ar.) 1. Yeni bir buluş ortaya koyan kimse. 2. s. Yaratıcı
mucize is. (Ar.) Doğal olaylara benzemeyen, doğaüstü sayılan olay.
muço is. (İtl.) Gemilerde tayfa yamağı.
mudi is. (Ar.) Bankaya para yatıran.
muhabir is. (Ar.) Haber veren kimse, habercl.
muhafaza is. (Ar.) Koruma, saklama. • **Muhafaza etmek**; korumak.
muhafazakâr s.(Ar. Far.) Tutucu.
muhakeme is. (Ar.) 1. Yargı yargılama. 2. Bir işi zihinde iyice düşünüp inceleyerek karar verme 3. Mec. Bir sorunu çözmek için çar yol arama.
muhalefet is. (Ar.) Karşı düşüncede olma durumu. • **Muhalefet etmek**; karşı davranışta bulunmak karşı çıkmak. • **Muhalefet partisi** hükümet kurmaya katılmamış parti.
muhalif s. (Ar.) Bir tutuma, bir görüşe karşı ya da aykırı olan
muhtemel s. (Ar.) Olabilir, beklenir.

muhtıra is. (Ar.) Bir devletin başka bir devlete ya da bir kuruluşun başka bir kuruluşa politika sorunlarıyla ilgili olarak yolladığı uyarı yazısı.
mukavele is. (Ar.) Sözleşme.
mumya is. (Ar.) Birtakım maddeler kullanarak çürümeyecek duruma getirilmiş ölçüler.
munis s. (Ar.) Cana yakın, adamcıl.
muson is. (Ar.) Hint Denizi'nde altı ay bir yönde, altı ay öbür yönden, almaşık esen rüzgâr.
mustarip s. (Ar.) Acı çeken, ıstırabı olan.
muşmula is. (Yun.) Çürüdükten sonra yenen bir tür meyve, döngel, beşbıyık.
muşta is. (Far.) 1. Vurmak için ele geçirilen demir. 2. Kunduracıların kullandıkları maden tokmak.
muştu is. Sevindirici haber, müjde.
mutlakıyet is. (Ar.) Bir kişi, küçük bir küme ya da bir siyasal partinin denetim dışı yöntemi.
muvafakat is. (Ar.) Uygun görme, onama. • **Muvafakat etmek;** uygun görmek, onamak.
muvaffak s. (Ar.) Başarmış, başarılı. • **Muvaffak olmak;** başarmak.
muvaffakiyet is. (Ar.) Başarı.
muzaffer s. (Ar.) Zafer kazanmış, utkulu.
muzip s. (Ar.) Şaka yapmaktan hoşlanan, takılgan.
mübalağa is. (Ar.) Abartma.
mücadele is. (Ar.) Uğraşma, savaşma, savaşım.
müdahale is. (Ar.) Bir olaya karışma, el atma.
müebbet s. (Ar.) 1. Sonu olmayan. 2. Yaşadıkça süren, ömür boyu olan.
müezzin is. (Ar.) Ezan okuyan kimse
müflis s. (Ar.) Bir işte bütün parasını batırmış, batkın.
müfreze is. (Ar.) Bir asker birliğinden ayrılan kol.
mühim s. (Ar.) Önemli
mühlet is. (Ar.) Bir işin yapılması ya da bir borcun ödenmesi için tanınan süre.
mültefit s. (Ar.) Güler yüz gösteren, hoş davranan.
mümbit s. (Ar.) Bitek, verimli.
mümessil is. (Ar.) Birinin ya da bir topluluğun adına hareket eden kimse, temsilci.
mümin s. (Ar.) İnanan, Müslüman.
mümtaz s. (Ar.) Seçkin, üstün olan.
münacat is. (Ar.) 1. Tanrıya yakarış. 2. Tanrıyı öven, yüceliklerini anlatan koşuk türü.
münakaşa is. (Ar.) Tartışma. • **Münakaşa etmek;** tartışmak.
münasebet is. (Ar.) Aradaki ilgi, yakınlık.
münazara is. (Ar.) Bir konu üzerinde belli kurallara uyularak yapılan tartışma.
müneccim is. (Ar.) Yıldızların durum ve devinimlerinden anlam çıkaran kimse, yıldız falcısı.
müphem s. (Ar.) Belirsiz olan, kapalı olan.
müracaat is. (Ar.) Başvurma. • **Müracaat etmek;** başvurmak.
mürevvet is. (Ar.) 1. Yiğitlik. 2. İyiksever, cömertlik. • **Mürüvvetini görmek;** (anne, baba için) çocuklarının düğünlerini görüp mutluluk duymak.

müsaade is. (Ar.) İzin.
müsabaka is. (Ar.) Yarış, yarışma.
müsait s. (Ar.) Uygun olan, elverişli olan.
müsamere is. (Ar.) Okullarda, öğrencilerin görev aldığı eğlenceli toplantı.
müsavi s. (Ar.) Eşit olan.
Müslüman öz. is. (Ar. Far.) İslâm dininden olan kimse.
müspet s. (Ar.) 1. Olumlu olan. 2. Pozitif.
müsrif s. (Ar.) Tutumsuz olan, savurgan.
müstehcen s. (Ar.) Açık seçik olan.
müstehzi s. (Ar.) İçinde alay bulunan.
müsterih s. (Ar.) İçi rahat, huzurlu. • **Müsterih olmak;** içi rahat olmak.
müstesna s. (Ar.) 1. Ayrı tutulan. 2. Üstün olan.
müşfik s. (Ar.) Üstüne titreyen, sevecen.
müşkül s. (Ar.) Güç ve zor olan.
mütalaa is. (Ar.) Okuma, ders çalışma. • **Mütalaa etmek;** 1. Okumak. 2. Üzerinde düşünmek.

mütareke is. (Ar.) Savaşan iki tarafın isteğiyle, çarpışmanın belli bir süre kesilmesi, ateşkes.
müteahhit is. (Ar.) Başkası için bir iş yapmayı üstüne alan kimse, üstenci.
mütebessim s. (Ar.) Gülümseyen, güleç.
mütecaviz s. (Ar.) Sataşıcı, saldırgan.
müteessir s. (Ar.) 1. Etkilenmiş. 2. Üzülmüş.
mütevazi s. (Ar.) Alçak gönüllü, gösterişsiz.
müteveccih s. (Ar.) Yönelmiş.
müthiş s. (Ar.) 1. Korkuya düşüren, korkunç. 2. ün. "Ne şaşılacak şey" anlamında kullanılır.
müttefik s. Bağlaşık, birleşik.
müzakere is. (Ar.) 1. Görüşme, danışma. 2. Sözlü sınav.
müzayede is. (Ar.) Artırma.
müze is. (Yun.) Sanat ve bilim eserlerinin görülüp yararlanılmak için bulundurulduğu yer ya da yapı.
müzelik s. 1. Müzeye konulacak değerde olan. 2. Mec. Eski ve değersiz.
müzmin s. (Ar.) Süreğen.

N

n, N is. Türk alfabesinin on yedinci harfi; ünsüz.
N Azoton simgesi.
Na Sodyumun simgesi.
nabız is. (Ar.) Bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıltı. • **Nabız yoklamak;** yet ve eğilimini anlamak. • **Nabzına göre şerbet vermek;** hoşuna gidecek yolda davranmak.
nacak is. (Far.) Sapı kısa ve

naçiz s. (Far.) Değersiz.
nadide s. (Far.) Az görülür, görülmedik, seyrek görülen
nadir s. (Ar.) Seyrek, az bulunur
nağme is. (Ar.) **1.** Ezgi. **2.** Müzik perdesi, nota. **2. Mec.** Birinin yalandan nazlanarak söylediği söz.
nahoş s. (Far.) Hoş olmayan, hoşa gitmeyen.
nail s. (Ar.) Erişmiş. • **Nail olmak;** erişmek, ulaşmak.
nakarat is. (Ar.) 1. Bir şarkıda yinelenen dize. **2.** Kavuştak.
nakavt is. (İn.) Boksta, yerde on saniyeden çok kalan oyuncunun yenik sayılması.
nakit is. (Ar.) Para, akça.
nal is. (Ar.) Binek ve hizmet hayvanlarının tırnaklarına takılan demir parça. • **Nalları dikmek;** argo. ölmek.
nalbant is. (Ar. Far.) Hayvanları nallayan kimse.
nam is. (Far.) **1.** Ad. **2.** Ün. • **Nam vermek;** ün salmak.
namahrem s. (Far. Ar.) Aralarında evlenmeye engel olacak kadar hısımlık bulunmayan kadın ile erkek.
namaz is. (Far.) Müslümanların günde beş vakit yapmaları dince buyurulan ibadet.
namlu is. Tüfek, tabanca, kılıç, bıçak gibi silahların uzun demir kısmı.
namus is. (Ar.) İnsanın ahlâk kurallarına bağlılık duygusu.
nane is. (Ar.) **1.** Yaprakları kokulu bir bitki. **2.** Bu sözcük **"Yediği naneye bak", "yemedik nane bırakmamak "** gibi deyimlerde uygunsuz, yakışıksız davranışta bulunmak anlamlarında geçer.
nankör s. (Far.) İyilik bilmeyen.
nar is. (Far.) Çiçekleri parlak kırmızı renkte bir ağaç ve bu ağacın yemişi
nara is. (Ar.) **1.** Haykırış. **2.** Sarhoş ya da külhanbeyi bağırması.
narenciye is. (Ar.) Turunçgiller.
nargile is. (Ar.) Tömbeki adlı bir tütünün dumanının sudan geçirilerek içilmesini sağlayan araç.
narh is. (Far.) Satılan kimi şeyler için devletçe saptanan fiyat. • **Narh koymak;** gereksinme maddeleri için fiyat saptamak.
narkotik s. (Yun.) Afyon, morfin gibi uyuşturucu.
narkoz is. (Yun.) İlaçla sağlanan bayılma hali. • **Narkoz vermek;** ilaç vererek hastayı bilinçsiz, ağrı duymaz duruma getirmek.
nasihat is. (Ar.) Öğüt.
nasip is. (Ar.) **1.** Bir kimsenin payına düşen şey. **2.** Kısmet. • **Nasip olmak; 1.** Fırsat düşmek, elvermek. **2.** (Mutluluk veren güzel şeyler için) Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.
natürmort s. Konusu, koparılmış çiçek, yemiş, vazo, kitap gibi şeyler olan.
navlun is. (Yun.) **1.** Ulaştırılması için gemiye alınan eşyanın tümü. **2.** Gemi kirası.
nazar is. (Ar.) Bakış. • **Nazar boncuğu;** göz değmesin diye takılan mavi boncuk. • **Nazar değmek;** göz değmek.
nazari s. (Ar.) Kuramsal
nazım is. (Ar.) Koşuk.
nazır s. (Ar.) **1.** Bir yere doğru bakan. **2.** is. Bakan.
Nazizm öz. is. Almanya'da Hitler tarafından kurulan ve Alman ırkının üstünlüğünü ileri süren Nasyonal Sosyalist Partisi'nin güttüğü politika, Alman faşizmi

ne is. 1. Hangi şey. 2. Herhangi bir şey. 3. s. Hangi. 4. Soru yoluyla yokluk ve olumsuzluk anlatır. 5. z. Soru yoluyla itiraz anlatır. 6. z. Ne kadar. 7. s. Nasıl.

ne..., ne... bağ. 1. Karşılaşılan sözcüklerin önüne getirilerek kimi durumlarda bunların hepsini birden yadsımak için "hiç biri" anlamında kulanılır. 2. Olumlu eyleme olumsuzluk anlamı verir. 3. Kimi durumlarda karşılaşılan öğelere "hem, hepsi" anlamını katar.

nebat is. (Ar.) Bitki.

nebi is. (Ar.) Kitap getirmemiş peygamber.

nebze is. (Ar.) Bir parça, pek az.

nedamet is. (Ar.) Pişmanlık.

neden is. 1. Bir olayı ya da durumu gerektiren ya da doğuran başka olay, durum, sebep. 2. z. Niçin. • **Neden olmak;** yol açmak, sebep olmak.

nefis is. (Ar.) 1. Öz varlık. 2. İnsanın biyolojik gereksinimlerinin tümü. • **Nefis körletmek;** isteklerinden herhangi birini üstünkörü gidermek. • **Nefsine yedirememek;** kendisine çok ağır gelmek, kendine yakıştıramamak.

nefis s. (Ar.) Pek hoş, istek uyandıran.

nefret is. (Far.) Tiksinme, tiksinti. • **Nefret etmek;** tiksinmek.

neft is. (Far.) 1. Yanan sıvılar. 2. Petrol türevlerinden bir yağ.

negatif s. 1. Sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan. 2. is. Gerçekteki aydınlık ve karanlık kısımları tersine gösteren fotoğraf camı, filmi.

nektar is. (Yun.) 1. Balözü. 2. (Mitolojide) Tanrı çiçeği.

nem is. (Far.) 1. Havada bulunan su buharı. 2. Hafif ıslaklık, rutubet.

neon is. (Yun.) Havada pek az bulunan bir gaz.

Neptün öz. is. Güneşe yakınlık yönünden sekizinci gezegen.

nergis is. (Far.) Çiçekleri şemsiye durumunda açılan bir süs bitkisi.

nesil is. (Ar.) Soy, kuşak.

nesir is. (Ar.) Düzyazı.

nesnel s. 1. Nesne ile ilgili olan, neye değgin. 2. Nesnelerin gerçeğine dayanan, objektif.

neşter is. (Far.) Hekim bıçağı, bisturi.

net s. (Fr.) 1. Bütün çizgileri belirgin ve aydın görünen. 2. İyice belli olan. 3. Kesintilerden sonra kalan. 4. **Mec.** Açık seçik olan.

netice is. (Ar.) Sonuç.

nevale is. (Ar.) Gereken yiyecek ve içecek şeyler, azık.

nevresim is. Torba biçiminde yorgan çarşafı.

nevruz is. (Far.) Baharın ilk günü sayılan martın yirmi biri.

ney is. (Far.) Yanık sesli, kamıştan bir nefes çalgısı.

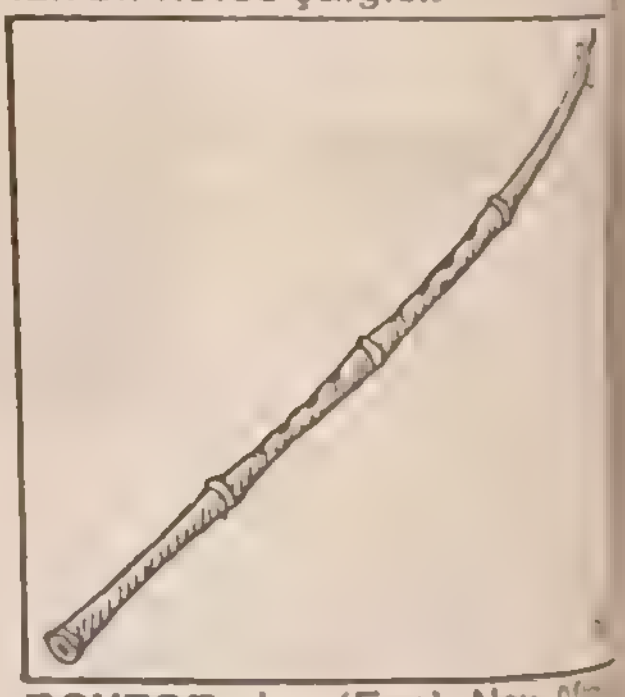

neyzen is. (Far.) Ney çalan, ney çalan kimse.

nezaket is. Başkalarına karşı saygı ve incelikle davranma, kibarlık.

nezle is. (Ar.) Üşütmekten ileri gelen burun akması, aksırma ile beliren hastalık.
nice z. 1. Kaç, ne kadar. 2. Oldukça çok. 3. Nasıl. • **Nice nice;** pek çok.
nicelik is. Bir şeyin sayılabilen, ölçülebilen ya da azalıp çoğalabilen özelliği, miktar.
nifak is. (Ar.) İki yüzlülük, kanştırıcılık. • **Nifak sokmak;** ara açmak, anlaşmazlık çıkarmak, karıştırmak.
nikâh is. (Ar.) Erkekle kadının evlilik birliği kurmasını sağlayan yasal işlem.
nikel is. Gümüş parlaklığında sert bir maden.
nimet is. (Ar.) Tanrı yönünden sağlandığına inanılan kutsal yardım, kutsal verim, iyilik.
nisan is. Otuz gün süren yılın dördüncü ayı.
nisanbalığı is. Nisanın birinci günü yapılan aldatma ve şaka.
nispet is. (Ar.) 1. Oran. 2. Bağıntı, ilgi, ilinti. 3. Birini üzmek için yapılan davranış. 4. z. Kıskandırmak, üzmek için. • **Nispet etmek;** bir gibi tutmak, eşit tutmak, oranlamak. • **Nispet vermek;** birinin karşısına geçip onu üzecek biçimde gösteriş yapmak.
nispeten z. (Ar.) 1. Göre, yanında. 2. Bir dereceye kadar.
nişasta is. (Far.) Tahıl tanelerinden, patates gibi yumrulardan çıkarılan çok beyaz, ince besin tozu.
nitelik is. 1. Bir şeyin nasıl olduğunu bildiren özellik. 2. Üstünlük, değerlilik.
nitrat is. (Lat.) Nitrikasit tuzu.
nitrikasit is. Organik maddeler üzerinde yakıcı ve sarartıcı bir etki gösteren, sanayide kullanılan bir asit.
nitrojen is. (Fr.) Azotun başka bir adı
niyet is. (Ar.) 1. Bir şey yapmayı önceden kurma. 2. Niyetçilde çekilen ya da kimi şekerlerden çıkan fal kâğıdı. 3. Namaz kılmaya, oruç tutmaya ya da aptest almaya karar verip başlangıç duasını okuma. • **Niyeti bozuk;** kötü bir davranışta bulunması beklenen.
Noel öz. is. Hıristiyanların İsa'nın doğum gününü kutladıkları bayram.
nohut is. (Far.) Baklagillerden bol nişastalı bir bitki.
nokta is. (Ar.) 1. Benek. 2. Kimi harflerin üzerine konulan im. 3. Tümce sonunda kullanılan işaret. 4. Belli bir yer. 5. Konu. 6. Tek nöbetçi bulunan yer. 7. İki doğrunun kesim yeri olarak tanımlanabilen, uzamı olmayan yer. • **Nokta koymak;** sonuçlandırmak, bitirmek.
normal s. (Fr.) Kurala uyan, alışılagelene uyan.
not is. (Fr.) 1. Anımsanması için bir yere kısaca yazılan yazı. 2. Bir şeyin niteliği üzerine edinilen kanı. 3. Okullarda her öğrencinin bilgisine göre verilen sayı, ya da derece.
nota is. (Fr.) 1. Müzik sesini belirtmeye yarayan im. 2. Bir devletin başka bir devlete gönderdiği bildiri.
noter is. (Fr.) 1. Senetler, sözleşmeler, vekillik kâğıtları gibi belgeleri tasdik ederek inanılır duruma getiren kamu görevlisi. 2. Noterin çalıştığı yer.
nöbet is. (Ar.) 1. Sıra. 2. Sıra ile yapılan görev. 3. Hastalık ateşi. 4. Zaman zaman ortaya çıkan aynı

türden fizyoloji bozuklukları. • **Nöbet beklemek;** nöbetçilik yapmak.

nöroloji is (Fr.) Sinir sistemini inceleyen bilim.

nötron is. (Fr.) Elektrik yükü olmayan bir atom cisimciği.

nutuk is. (Ar.) 1. Söz, konuşma. 2. Söylev. • **Nuktu tutulmak;** heyecandan ya da şaşkınlıktan konuşamamak.

nüfus is. (Ar.) 1. Kişi. 2. Bir yerde, bir ülkede oturanların topu. • **Nüfus cüzdanı;** bir kimsenin, nüfus kütüğüne kayıtlı bulunduğunu bildiren ve kimliğini belirten belge.

nüfuz is. (Ar.) 1. İçine geçme, işleme. 2. **Mec.** Söz geçirme gücü, erk. • **Nüfuz etmek;** 1. Bir yerin içine işlemek, geçmek 2. Anlamak, etkili olmak.

nükleer s. (Lat.) Atomla ilgili. **Nükleer enerji;** atom çekirdeğinin parçalanmasından doğan enerji.

nükte is. (Ar.) 1. İnce anlamlı şakalı söz. 2. Yazıda, resimde, sözde ve davranışta ancak dikkat edilirse anlaşılabilen ince anlam. • **Nükte yapmak;** nükteli söz söylemek.

O

o, O is. Türk alfabesinin on sekizinci harfi, ünlü.

o z. 1. Üçüncü tekil kişiyi gösterir. 2. İki ya da daha çok şeyden, önce sözü geçeni gösterir. 3. s. Uzakta olan ya da göz önünde bulunmayan.

oba is. 1. Büyük göçebe çadırı. 2. Çadır halkı, göçebe ailesi. 3. Göçebelerin konak yeri.

objektif s. (Fr.) 1. Nesnel. 2. is. Optik aygıtlarda mercek ya da mercek dizgesi.

observatuvar is. (Fr.) Gözlemevi.

obua is. (Fr.) Orkestra takımında bir nefesli saz.

obüs is. (Far.) 1. İçi patlayıcı mermilerle dolu top güllesi. 2. Bir top çeşidi.

odak is. Mercekte ışınların toplandıkları nokta.

ofis is. (Fr.) 1. İşyeri, ofis. 2. Devletçe ekonomik bir işi yürütebilmek üzere kurulan kuruluşu.

ofsayt is. (İng.) Top kendi yarımındayken bir oyuncunun kale arasında en az iki oyuncu bulunmaması durumu

ofset is. (İng.) Çift kopya basım yöntemi.

oğlak is. Keçi yavrusu

Oğlak öz. is. Zodyakta 10. burç. Kova arasındaki burç.

Oğuz öz. is. Türklerin 24 boylarından birinin ve bu boya olan kimsenin adı.

okaliptüs is. Avustralya'nın Tasmanya adasına özgü, suyunu emerek yerin bataklığını

ruma gelmesini önleyen, boyu yüz metreyi aşabilen ağaç, sıtma ağacı.

okka is. (Ar.) Bin iki yüz seksen üç gram gelen eski bir ağırlık ölçüsü. • **Okkanın altına girmek;** boşu boşuna kötü bir duruma düşmek.

oklava is. Yufka açmakta kullanılan uzunca değnek.

oklukirpi is. Kemirgenlerden kirpiye benzeyen, uzun dikenli bir hayvan.

oksijen is. (Yun.) Hidrojenle birleşerek suyu oluşturan basit bir gaz.

oksit is. (Yun.) Basit bir cismin oksijenle birleşmesinden oluşan bileşik.

oktan is. (İng.) Petrol türevlerinde bulunan hidrokarbonlu sıvı.

oktav is. (Lat.) Sekiz sesten oluşan ses dizisi. Bir do sesi ile ondan sonraki do sesi arasındaki aralık.

oküler is. (Fr.) Optik aygıtlarda objektiften aldığı ışınları göze veren mercek dizisi.

okyanus is. (Yun.) Anakaraları birbirinden ayıran engin deniz.

olanak is. 1. Yararlanılan uygun koşul. 2. Olabilirlik, imkân.

olası is. 1. Görünüşe göre olacağı sanılan. 2. Olsun.

olası s. Belkili olan, muhtemel.

olasılık is. 1. Bir şeyin olabileceğine inandıran görünüş. 2. Bir olayın olanak derecesinin kesirle gösterilmiş biçimi.

olay is. 1. Ortaya çıkan, oluşan durum. 2. Topluluğun geniş ölçüde ilgisini çeken olgu, hadise. • **Olay çıkarmak;** hoş olmayan bir durum yaratmak.

olgu is. Yapılan, var olan şey.

oligarşi is. (Yun.) Siyasal erkin birkaç kişilik bir kümenin elinde bulunduğu yönetim.

olimpiyat is. (Yun.) Dört yılda bir yapılan uluslararası spor yarışması.

olta is. Balık avlamakta kullanılan, ucu iğnemsi çengelli iplik.

oluk is. 1. Bir şeyin akmasına yarayan, üstü açık boru. 2. Damdaki derelerde toplanan suyu aşağı akıtan kalınca boru.

olumlu s. 1. Gözetilen amaca ya da beklenene uygun, yararlı olan. 2. Yapıcı. 3. Onaylanan.

olumsuz s. 1. İstenildiği gibi olmayan, istenilen sonuç alınamayan. 2. Bir şeyin olmadığını bildiren.

omlet is. (Fr.) Çırpılmış yumurta, peynir, domates v.b. hazırlanan bir yemek, kaygana.

omur is. Omurgayı oluşturan kemiklerin tümü.

omurgalılar is. Memelilerin, kuşlan, kurbağagilleri, sürüngenleri ve balıkları içine alan hayvan bölümü.

omurgasızlar is. Omurgasız çok gözeli hayvanlar.

omurilik is. Omurganın ortasındaki kanaldan geçen sinirsel organ.

onarım is. 1. Onarmak işi, tamir. 2. Restore etme.

onay is. Uygun, yerinde.

onbaşı is. Orduda erden üstün ilk aşamada bulunan kimse.

ondalık is. 1. Onda bir oranında alınan ücret. 2. s. Temel olarak on sayısını alan.

ongun s. 1. Bol verimli, yarar duruma gelmiş. 2. Mutlu. 3. Kutlu.

onluk s. 1. On tanelik. 2. On kuruş, on lira değerinde. 3. On üzerinden tam not alan.
onmak f. 1. Daha iyi bir duruma girmek. 2. Hastalıktan, dertten kurtulmak.
onur is. 1. Öz saygı. 2. İç değer, şeref.
onurlandırmak f. Onur kazandırmak.
onurlu s. Onurlu olan; onurunu çok düşünen.
onursal s. Saygı için verilen, övünç için kabul edilen son.
opal is. (Fr.) Silis grubundan değerli bir taş.
opera is. (İtl.) 1. Bestelı sahne yapıtı. 2. Bu tür yapıtların oynandığı yer.
operasyon is. (Fr.) 1. Ameliyat. 2. Bir tasarının gerçekleştirilmesi amacıyla alınan önlemlerin uygulanması.
operatör is. (Fr.) 1. Ameliyat yapan hekim, cerrah. 2. Kimi teknik aygıtları işleten kimse.
operet is. (Fr. İtl.) Eğlenceli ve hafif konular üzerinde yazılıp bestelenmiş fakat içinde bestesiz konuşmaların da bulunduğu sahne yapıtı.
optik is. (Yun.) Fizik biliminin ışık olaylarını inceleyen kolu.
orak is. Ekin biçmekte kullanılan, yarım çember keski.

orak

oramiral is. Deniz kuvvetlerinde en yüksek rütbeli amiral.
orangutan is. İnsana benzeyen bir tür maymun.
orantı is. 1. Oran. 2. İki oranın eşit olması.
oratoryo is. (İtl.) Kutsal bir konu üzerine yazılmış çok bölümlü müzik yapıtı.
ordinaryüs is. (Lat.) Üstün sınıftaki profesör.
ordinat is. (Lat.) Bir noktanın uzaydaki yerini belirtmeye yarayan çizgilerden biri.
ordu is. 1. Bir devletin asker topluluğu. 2. Bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri.
org is. (Yun.) Piyanoya benzer çalgı.
organ is. (Yun.) 1. Canlıyı oluşturan, belli görevler yapan parçalardan her biri. 2. **Mec.** Bir görevi yerine getirmekle görevli kuruluş.
organik s. (Yun.) Organla ilgili olan.
organizasyon is. (Yun.) 1. Düzen. 2. Kuruluş, örgüt
organizma is. (Yun.) Kendi başına ayrı bir bütün oluşturan canlı varlık.
orgeneral is. En yüksek askerî rütbedaki general.
orijinal s. (Fr.) 1. Özgün. 2. Değişik.
orkestra is. (Yun.) 1. Tiyatroda müzik takımının yer aldığı sahne önü. 2. Yaylı, nefesli ve vurmalı çalgılar topluluğu.
orkide is. (Fr.) Çiçekleri güzel salepgillerden bitki türlerinin genel adı.
orkinos is. Boyu iki buçuk metreye varan, etli yenir bir balık
ortaç is. Tümleç olabilen, eş

sıfat gibi kullanılan eylem soylu sözcük; sıfat-fiil.
ortaçağ is. İsa'nın doğumundan sonra 395. yıldan İstanbul'un Türkler tarafından alındığı 1453 yılına kadar süren çağ.
ortak is. Bir şeye sahip olan kişilerden her biri.
ortakçı is. Başkasının tarlasında ürüne ortak olarak çalışan kimse.
ortaklaşa z. Ortak olarak elbirliğiyle
ortalama s. 1. İki ya da daha çok nicelik toplamının, bunların sayısına bölünmesinden çıkan nicelik. 2. z. Orta yerinden.
ortam is. 1. Canlı bir varlığın içinde bulunduğu doğal ya da maddî koşulların tümü. 2. Mec. İçinde bulunulan koşulların yarattığı durum.
ortanca s. Yaş ya da irilik bakımından öbür ikisinin ortasında bulunan
ortanca is. (Lat.) Türlü renkte güzel, fakat kokusuz bir çiçek.
ortaokul is. Ortaöğrenimin ilk üç yılını sağlayan ve liseye geçiş hakkını veren okul.
ortaoyunu is. Tuluata dayanan Türk halk oyunu
ortaöğretim is. İlkokulla yüksek okullar arasındaki öğretim.
ortopedi is. (Yun.) Vücut biçimsizliklerini düzelten, önleyen bir hekimlik kolu.
oruç is. Yiyip içmede şu ya da bu yolda kimi kısıntılar yaparak Tanrıya gösterilen kulluk.
Osmanlıca öz. is. Arapça ve Farsçanın aşırı etkisinde kalan ve Osmanlı çağında kullanılan yazı dili.
otağ is. Büyük ve süslü çadır.
otçul s. Otla beslenen.
otlak is. Hayvan otlatılan yer.
otoban is. (Alm.) Otoyol.
otobiyografi is. (Yun. Lat.) Yolcu taşıyan motorlu büyük taşıt.
otogar is. (Yun. Fr.) Şehirlerarası çalışan motorlu taşıtların yolcularını aldıkları ve indirdikleri yer.
otokrasi is. (Yun.) Başına buyruk bir hükümdarla yönetilen devlet biçimi.
otokritik is. (Fr.) Özeleştiri.
otomasyon is. (Fr.) El emeğine gereksinme olmadan işi teknik araçlarla yapma.
otomat is. (Yun.) 1. Herhangi bir düzenekle belli bir işi kendi başına yapan makine. 2. Musluğunu çevirince sıcak su verecek biçimde düzenlenmiş havagazı ocaklı aygıt. 3. Bina merdivenlerini kısa bir zaman için aydınlatan elektrik düzeni.
otomatik s. (Yun.) 1. Kendi kendine işleyen. 2. Düşünmeden yapılan hareket.
otomotiv is. (İng.) Motorlu taşıt yapımı üzerine kurulmuş sanayi dalı.
otonom is. (Fr.) Ozerk.
otopsi is. (Yun.) Ölüm nedenini anlamak için cesedi kesip inceleme.
otorite is. (Fr.) Yetke.
otostop is. (İn.) Yoldan geçen bir otomobili durdurarak binme.
otoyol is. Hızlı bir trafik akımı sağlamak için yapılan çift yönlü geniş yol.
ova is. Düz ve geniş arazi.
oval s. Fr. Yumurtamsı, söbe.
oy is. 1. Tutulacak yol için ileri sürülen görüş, rey. 2. Bu görüşü belirten kâğıt.
oya is. Mendil, yazma, başörtü gibi kadın eşyasının kenarına iğ-

ne ile örülen ya da örüldükten sonra dikilen bir çeşit daracık dantel.
oybirliği is. Oylamalara katılanların tümünün aynı yönde birleşmesi.
oylamak f. Oya sunmak.
oylum is. 1. Bir cismin uzayda doldurduğu boşluk, hacim. 2. İçi oyulmuş.
oyma is. Oyularak yapılan süs.
oymabaskı is. Çinko, bakır, tahta gibi plaklara kazıma ile yapılan resimleri kâğıda basma tekniği.
oymak f. Yontarak, kazıyarak delik açmak.
oymak is. 1. Göçebe toplum düzeninde bir boyu oluşturan alt bölümlerin her biri. 2. İzci kuruluşu.
oysa bğ. Aralarında karşıtlık bulunan iki tümceyi bağlar
oyuk s. 1. Oyulmuş olan. 2. is. Oyulmuş yer.
oyun is. 1. Hoş vakit geçirmek için yapılan eğlenceli yarış. 2. Sahne ya da mikrofonda oynanmak için yaratılmış yapıt. 3. Düzen, hile. 4. Spor yarışması
oyunbaz s. 1. Güzel oyunlar oynayan. 2. Düzenci, hilecl.
oyuncu is. 1. Oyun için sahneye çıkan kimse. 2. Düzenci, hilecl. 3. Bir spor takımında yer alan kimse
oyuntu is. Oyulmuş kısım.
ozalit is. (Fr.) Yüzeyi ışığa karşı duyarlı bir madde ile kaplı kâğıt üzerine kalıptan çekilmiş resim kopyası.
ozan is. 1. Sazla şiirler söyleyen halk şairi. 2. Şiir yazan, şair
ozon is. (Yun.) Ağır kokulu bir gaz.

Ö

ö, Ö is. Türk alfabesinin on dokuzuncu harfi.
öbek is. 1. Takım, küme, grup. 2. Özne, yüklem ya da çeşitli tümleçlerle birlikte kullanılan sözcüklerin tümü. • **Öbek öbek;** yığın yığın, küme küme.
öbür s. 1. Öteki. 2. En yakın olandan bir sonraki.
öcü is. (Çocuk dilinden) Umacı.
öç is. Kendisine kötülük edene kötülük etme isteği ve işi. intikâm.
öd is. Karaciğerde salgılanıp mideye dökülen yeşilimsi sarı renkli acı salgı.
ödağacı is. Din törenlerinde yakılan ve güzel koku veren bir ağaç kıymığı.
ödenek is. Bir iş için ayrılan para, tahsisat.
ödenti is. Dernek üyelerinin

ödemeye üstlendikleri para, aidat.
ödlek is. Korkak, tabansız, yüreksiz.
ödül is. İyi bir işe, başarıya karşılık olarak verilen armağan, mükâfat.
ödün is. Uzlaşabilmek için hak, istek ya da savların bir bölümünden karşı taraf yararına vazgeçmek, taviz.
ödünç s. İleride ödenmek üzere alınan ya da verilen.

öf ün. usanç, bezginlik, tiksinti gibi duygular anlatır.
öfke is. Hiddet.
öfkelenmek f. Kızmak.
öğe is. 1. Bir tümü oluşturan yalınç şeylerden her biri. 2. Bir topluluğun bireylerinden her biri. 3. Tümceyi kuran ana sözcüklerden her biri.
öğlenci is. İkili öğretimde öğleden sonra ders gören öğrenci.
öğrenim is. Gereken bilgileri edinme işi.
öğrenmelik is. Bir öğrenciye öğrenimini yapabilmesi ya da bir kimsenin bilgi ve görgüsünü artırması için bir kurulca verilen para, burs.
öğreti is. Siyasal, dinsel, felsefi bir öğretim sistemini oluşturan dogma ve kavramların tümü.
öğretim is. Belli bir amaç için gereken bilgileri verme işi. • **Öğretim görevlisi;** bir konuda özel bilgisi olup üniversitede ders okutmakla görevlendirilmiş öğretim yardımcısı.
öğün is. (Yemek için) Kez.
öğürmek f. Kusarken göğüsten öğürtü sesi çıkarmak.
ökçe is. Ayakkabı altının topuğa gelen yüksek kısmı.
ökse is. 1. Ökseotu ya da çobanpüskülünden yapılan yapışkan macun. 2. Kuş tutmakta kullanılan bu macuna bulanmış değnek.
ökseotu is. Ağaçların dalları üzerinde asalak olarak yaşayan, üzüme benzer yemiş veren bir bitki.
ölçek is. 1. Birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabildiği kadar ölçü. 2. Bir uzunluk ile bu uzunluğun harita üzerindeki izdüşümü arasındaki oran.
ölçmek f. 1. En, boy, süre gibi nicelikleri belirtmek. 2. **Mec.** Aşırı olmamasına özen göstermek.
ölçü is. 1. Bir niceliği o nicelik için kabul edilmiş birimlerden birine göre oranlayarak değerlendirme. 2. Ölçme biriml. 3. Uygun miktar.
ölçüm is. Ölçerek elde edilen sonuç.
ölçüsüz s. 1. Ölçülmemiş, ölçüsü alınmamış. 2. **Mec.** Aşırı.
ölçüt is. Bir yargıya varmak ya da değer biçmek için başvurulan ilke.
ömür is. (Ar.) 1. Yaşama, var olma süresi, yaşam. 2. s. **Mec.** Pek hoşa giden.

ön is. 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü. 2. Bir şeyin yüzünün baktığı yerin yakını. 3. Gelecek zamanın yakıncası. 4. Bakılan, gidilen yöne yakın olan.
önce z. 1. İlk olarak, başlangıçta. 2. Zaman bildiren sözcüklerden sonra getirilerek o kadar zamanın geçmiş olduğunu anlatır.
öncel is. Birine göre kendinden önce gelen, öncül.
öncelik is. Bir şeyin öbüründen önce olması durumu.

önder is. Büyük bir toplum davasında önayak olan, kendine uyanları yöneten kimse, lider.
önem is. Bir şeyin nitelik ve niceliksçe değeri olma durumu.
önemsiz s. Önemi olmayan.
önerge is. Meclis, kurultay gibi toplantılarda, bir sorun üzerine üyeler tarafından başkanlığa verilen öneri.
öneri is. Bir toplantıda kabul edilsin diye ileri sürülen düşünce.
önermek f. Kabul edilsin diye bir düşünce öne sürmek.
öngörmek f. Kararlaştırmak, göz önünde tutmak.
öngörü is. Bir işin ilerisini, sonucunu önceden kestirme.
önsezi is. Hiçbir belirti yokken bir şeyin olacağını sezme, içe doğma.
önsöz is. Bir eserin başında söylenen; fakat eserin bir parçası olmayan tanıtıcı kısım.
önyargı is. Bir şey için önceden verilmiş yargı, peşin hüküm.
ören is. Eski yapı ya da şehir kalıntısı, harabe.
örf is. (Ar.) Halkın kendiliğinden uyduğu gelenek, âdet.
örgen is. Bitkilerde, hayvanlarda yaşama için görevi bulunan vücut parçası, organ.
örgüt is. 1. Ortak bir amaç için bir araya gelmiş, kurumların ya da kişilerin oluşturduğu birlik, teşkilât. 2. Bir kuruluşa ve ona bağlı alt bölümlerin tümü.

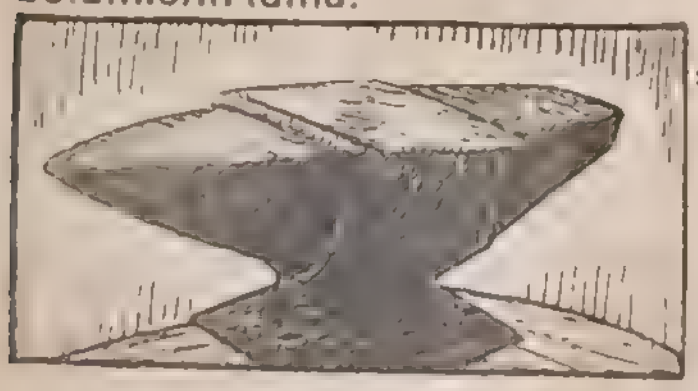
örs

örs is. 1. Üzerinde maden dövülen, kalın demir araç. 2. Çivi çakmak için üzerine ayakkabı geçirilen kunduracı aracı.
ödenek Gizli tutulan işlere harcanmak için hükümetin emrine verilen para.
örücü is. Örgü işi yapan kimse.
örümcek is. 1. Örümcekler türünün eklemli hayvanı. 2. Örümceğin ördüğü ağ.

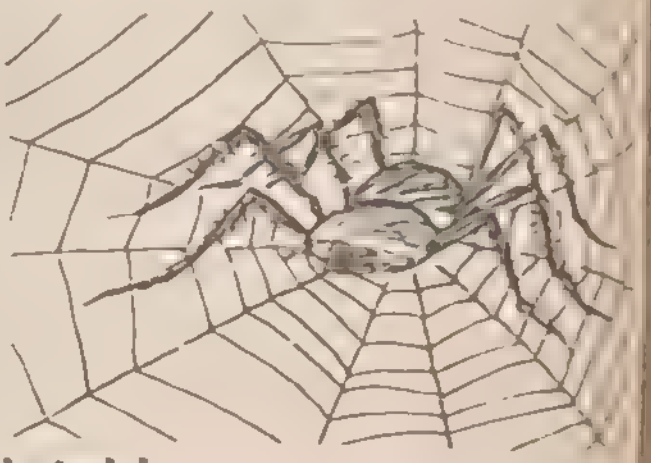
örümcek

östaki is. Genizle orta kulak arasındaki ince yol.
ötleğen is. Kızıla çalan sarı ile boz renkli küçük ötücü kuş, çıl bülbül.
övendire is. Öküzleri uyarmak için kullanılan ucu çivili uzun değnek.
övmek f. Bir şeyin iyiliklerini söyleyerek değerini belirtmek.
övünç is. Övünme, kıvanç.
övüngen s. Çok övünen.
övünmek f. 1. Bir niteliği nedeniyle kendini yücelmiş saymak. Kendi kendisini övmek.
öykü is. 1. Ayrıntılarıyla anlatılan olay. 2. Gerçek ya da tasarlanmış olayları anlatan romandan kısa düzyazı türü, hikâye.
öykünmek f. Birinin yaptığını yapmak, taklit etmek.
öyle s. 1. Onun gibi olan. 2. Bu yolda, o biçimde. 3. Anlatılanların hoş karşılanmadığını ya da hayret uyandırdığını belirtir

öz is. 1. İç benlik, bir şeyin temel öğesi. 2. Buğday, mısır gibi tanelerin iç bölümü. 3. Mec. Can alıcı nokta.
öz s. 1. Kan bağı ile bağlı, üvey olmayan. 2. Katışıksız olan.
özdeş s. Eşit nitelikli.
özdeyiş is. Bir düşünceyi kısa ve özlü olarak anlatan, kimin söylediği bilinen özlü söz, vecize.
özdirenç is. Cisimlerin elektrik akımına karşı gösterdiği direnç.
özel s. 1. Yalnız bir tek şeye, bir ereğe ya da kimseye değgin olan. 2. Her zaman görülenden farklı.
özeleştiri is. Kişinin kendi davranışları üzerine yönelttiği yargı, otokritik.
özellik is. Özel olma durumu.
özen is. Özenmek işi, itina.
özerk s. Kendi kendini yönetme yetkisi olan.
özerklik is. Bir topluluğun, birtakım koşullar altında, kendi kendini yönetme hakkı.
özet is. Sözün ayrıntısız, kısaca anlatılan özü.
özge s. 1. Başka. 2. Yabancı.
özgecil s. Başkalarının iyiliği için elinden geleni esirgemeyen.
özgeçmiş is. Bir kişinin kendi ağzından anlatılan yaşam öyküsü.
özgü s. Bir şeye ayrılmış olan ya da yalnız bir şeyde bulunan.
özgül s. Özellikle bir türle ilgili olan.
özgün s. 1. Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orijinal. 2. Bir buluş sonucu olan, aynı türden hiçbir şeye benzemeyen.
özlem is. Bir daha görmek, kavuşmak isteği, hasret.
özlük is. Bir şeyin öz durumu. • **Özlük işleri**; görevlilerin atanmaları, yükselmeleri, emekliliklerı gibi kişisel işlemlerin tümü.
özne is. Bir tümcede eylemin yapıcısı ya da durumu yüklenen kimse ya da şey.
öznel s. Özneye ilişkin olan, özneye göre olan, nesnelerin gerçeğine değil, öznenin düşünce ve duygularına dayanan, subjektif
özsu is. 1. Bitki ve hayvan dokularında bulunan sıvı. 2. Salgı ile oluşan ve içersinde enzimler bulunan organik sıvı.
özümlemek, özümsemek f (Canlı varlıklar için) Dışarıdan aldığı maddeleri kendi öğeleriyle özdeş kılarak kendine mal etmek.
özür is. (Ar.) 1. Bir kusurun, bir suçun hoş görülmesini gerektiren neden. 2. Sakatlık ya da elverişsizlik.
özveri is. Bir şey uğrunda değerli bir şeyinden vazgeçiş.
özyapı is. Karakter.

P

P, p is. Türk alfabesinin yirminci harfi; süreksiz ve sert dudak ünsüzü.
pabuç is. (Far.) Ayakkabı.
paça is. (Far.) 1. Pantolon, don gibi giysilerde bacakların çıktığı

aşağı kısım. 2. Kasaplık hayvanların kesilmiş ayağı ve bundan yapılan sulu yemek.

paçalık is. Şalvar, don ya da pantolonun ayak bileğini saran kısmı.

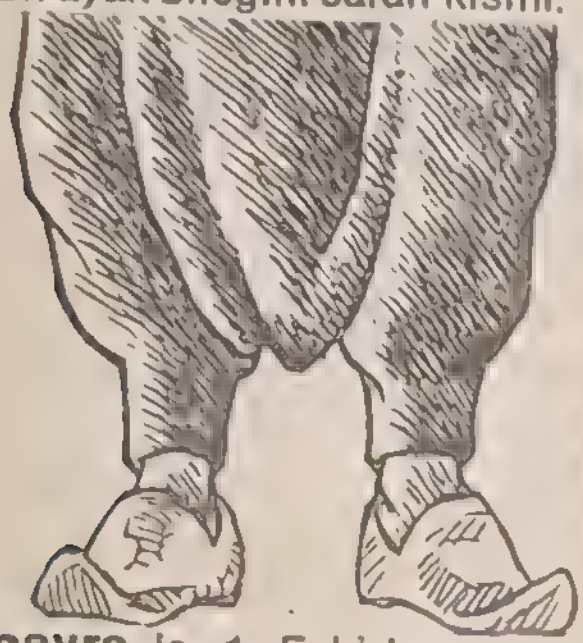

paçalık

paçavra is. 1. Eski kumaş parçası. 2. Moc. Değersiz ve kötü şey.

padişah is. (Far.) Osmanlılarda devlet başkanı, sanı; hükümdar, sultan.

pafta is. Büyük harita, plan ya da modelleri oluşturan ayrı parçalardan her biri.

paha is. (Far.) Bir mal ya da işin değeri, fiyatı. Değeri ölçülemeyecek denli yüksek.

pak s. (Far.) Temiz, arı.

pakt is. (Fr.) Antlaşma.

pala is. 1. Kısa ve enli kılıç. 2. Kimi araçların yassı kısmı.

palamar is. (Yun.) Gemileri bağlamada kullanılan kalın halat.

palamūt (I) is. (Yun.) Uskumrugillerden, etli esmer, pulsuz bir balık.

palamut (II) is. (Yun.) Bir orman ağacı ve bunun tanece zengin olan yemişi.

palan is. (Far.) Bir cins kaşsız enli ve yumuşak eyer.

palanga is. (İtl.) Halat ve makaralardan oluşturulan ve ağır cisimleri çekmede kullanılan aygıt.

palas is. (Fr.) 1. Lüks otel. 2. (argo) Kolay ve rahat.

palaska is. (Mac.) Askerlerin üzerine kütüklük, kasatura, tabanca vb. taktıkları biraz enli bel kemeri.

palaz is. Kaz, ördek, güvercin, hindi gibi kimi hayvanların yavrularının civcivlikten sonraki durumu.

palet is. (Fr.) 1. Ressamların üzerinde boya karıştırdıkları ve çalışırken elde tutulabilen levha. 2. Sanayide çeşitli amaçlarla kullanılan yayvan ve geniş levha. 3. Ayaklara takılan ve yüzmeyi kolaylaştıran lastik ya da plastikten araç.

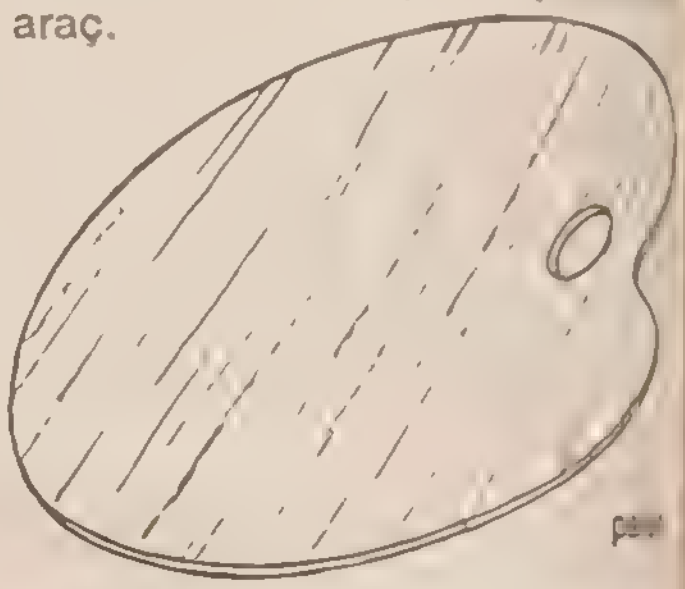

palikarya is. (Yun.) 1. Kabadayılık taslayan Rum delikanlı. 2. Mec. Rum, Yunanistanlı.

palmiye is. (Fr.) Hurmagillerden, geniş ve uzun yapraklı tropikal bitkilere verilen genel ad.

pamukçuk is. Genellikle çocukların ağız ve dillerinde çıkan ve bir mantardan oluşan bir hastalığı.

panayır is. (Yun.) Yılın belirli zamanlarında kurulan ve birkaç gün süren büyük pazar.

pancar is. Kimi cinslerinden şeker çıkarılan, bir bitki; bunun tatlı ve etli kökü.

pandıspanya is. (İt.) Yumurta katılarak yapılan şekerli, yumuşak bir pasta çeşidi.
pandomim is. (Yun.) Yalnız hareketlerle oynanan sözsüz sahne oyunu.
pandül is. (Fr.) Sarkaç.
panel is. (İng.) Bir konuşmacı grubunun dinleyiciler önünde herhangi bir konuyu tartışmak amacıyla düzenledikleri toplantı.
panik is. (Yun.) Topluluk üzerinde etkili olan dehşet duygusu, büyük korku.
panjur is. (Fr.) Bir pencerenin her iki yanına takılan ve duvarlara doğru açılan kanatlardan oluşan kapatma düzeneği.
pankart is. (Fr.) Toplantı ve gösterilerde taşınan, benimsenen amacın ya da görüşlerin üzerinde yazılı olduğu karton ya da bezden levha.
pankreas is. (Yun.) anat. Midenin arkasında bulunan, boşaltıcı kanallarıyla onikiparmak bağırsağına bağlı iç ve dış salgıları olan iri bir bez.
pankreas is. (Yun.) Güreşle, boks karışımı sert bir spor.
pano is. (Fr.) Bildiri, tanıtma ya da açıklama kâğıtları tutturmak için hazırlanmış levha.
panorama is. (Yun.) **1.** Yüksek bir yerden bakılınca göz önüne gelen geniş manzara. **2.** Genel görünüm.
pansiyon is. (Fr.) **1.** Bütünü, bir bölümü sürekli ya da birkaç günlüğüne kiraya verilen, isteğe göre yemek de veren ev. **2.** Öğrencilerin kaldığı yemek de verilen ücretli yurt.
pansuman is. (Fr.) Yara temizliği ve bakımı.

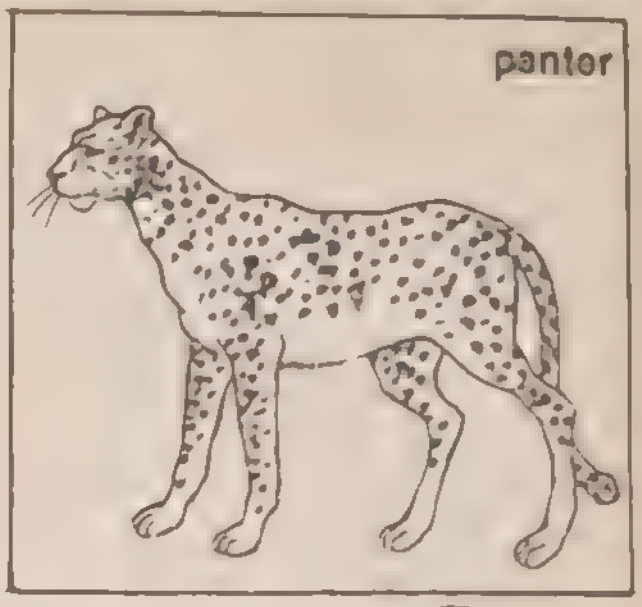

panter is. (Yun.) Pars.
pantolon is. (İtl.) Belden başlayan ve paçaları genellikle ayak bileklerine kadar inen giyecek.
pantufla is. (Yun.) Abadan yapılmış, ya da içi abayla kaplanmış terlik ayakkabı.
panzehir is. (Far.) Zehrin etkisini giderici madde.
panzer is. (Al.)Grev, sokak gösterileri vb. gibi hareketleri önlemek amacıyla, polis tarafından kullanılan yüksek tekerlekli, zırhlı, hafif silahlarla silahlarla donatılmış, ürkütücü bir ses çıkaran yıldırma aracı.
papa is. (İtl.) Roma Katolik Kilisesi'nin başkanı.
papağan is. (Ar.) Papağangillerden tüyleri değişik ve parlak renkli, insan sesini taklit edebilen bir kuş. • **Papağan gibi ezberlemek;** bir sözü ya da metni anlamını bilmeden ezberlemek ve söylemek.
papak is. Kuzu yünü ve tiftikten kalpak, başlık.
papara is. **1.** Ekmek, peynir ve et suyu ile yapılan bir yemek,tirit. **2.** Azar.
papatya is. (Yun.) Baharda çiçek açan, taçyaprakları beyaz, ortası sarı bileşikgillerden bir kır bitkisi.

papirüs is. (Lat.) 1. Eski Mısırlıların kâğıt yapısında kullandıkları bir bitki. 2. Bu bitkiden elde edilen bir çeşit eski kâğıt. 3. Aynı kâğıttan elyazması.
papyon is. (Fr.) Kelebek biçiminde bir kopçayla ya da lastikle gömlek yakasının önüne iliştirilen kravat, papyon kravat.
para is. (Far.) 1. Devletçe bastırılan ve üzerinde değeri yazılı kâğıt ya da maden ödeme aracı. 2. (Eskiden bir kuruşun kırkta biri.)
paralel s. (Yun.) 1. Koşut. 2. is. Yerküre üzerinde çizildiği varsa yılan, ekvatora koşut çemberlerden her biri, enlem dairesi.
paralelkenar is. Karşılıklı kenarları koşut olan dörtgen.
paralelyüz is. Her yüzü bir paralelkenar olan biçim.
parametre is. (Yun.) Cebirde, bir denklemin katsayılarına giren değişken nicelik.
parantez is. (Yun.) Ayraç.
parapet is. (İtl.) 1. Gemilerde korkuluk, küpeşte. 2. Korkuluk, tırabzan.
paraşüt is. (Fr.) Büyük bir şemsiye gibi açılarak insan ya da herhangi bir cismin havada düşüşünü ve yerde sürüklenişini yavaşlatan araç.

paraşüt

paratoner is. (Fr.) Yıldırımlık.
paravana is. (İtl.) Menteşelerle birbirine tutturulmuş birkaç parçadan oluşan tahtalarda kimi bölümleri ayırmakta kullanılan, katlanır, taşınır çerçeveli perde.
parazit is. ve s. (Yun.) 1. Asalak. 2. Radyo yayınlarına karışan yabancı ses. 3. s. (Mec.) Başkalarının sırtından geçinen.
parça is. (Far.) 1. Bir bütünden ayrılan, ayrı olduğu kabul edilen ya da arta kalan şey. 2. Bir bütünü oluşturan şeylerin her biri.
parfüm is. (Fr.) Güzel koku.
park is. (İng.) 1. Halkın dolaşıp hava alması oturup dinlenmesi için düzenlenmiş ağaç ve çiçeklerle bezenmiş bahçe. 2. Otopark.
parka is. (İng.) Genellikle, polisler ve askerler tarafından giyilen soğuğa karşı koruyucu kalın bir üstlük.
parke is. (Fr.) 1. Dikdörtgen biçimlede küçük tahta parçalardan yapılan döşeme. 2. Köşeli ve düzgün taşlarla yapılmış kaldırım.
parkur is. (Fr.) Binicilik, bisiklet, atletizm vb. yarışmalarının yapıldığı yol.
parlamenter is. (Fr.) 1. Parlamento üyesi. 2. s. Parlamentoya dayanan, parlamentoyla ilgili.
parabol is. (Yun.) Bir koniyi ana doğrultusuna koşut olarak kesildiğinde ortaya çıkan kesitin biçimine verilen ad.
paradoks is. (Yun.) İnanç ve geleneklere aykırı olan düşünce ya da eylem.
paraf is. (Fr.) Kısa imza.
parafe is. (Fr. Yun.) Paraflanmış. • **Parafe etmek**; adı ve soyadının baş harflerinden oluşan kısa imza ile imzalamak.

parafin is. (Fr.) Petrolden çıkarılan katı, beyaz, yarı saydam; buharı parlak bir alevle yanan bir madde.

paragraf is. (Yun.) Herhangi bir yazının, bir satırbaşından öteki satırbaşına değin olan ve içerdiği düşünceler bakımından belli bir bütünlük taşıyan bölümü. 2. Yasa maddelerinin kendi içlerinde satırbaşlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerden her biri.

parodi is. (Yun.) Bir tiyatro eserinin bütününü ya da bir bölümünü özünü bozmadan küçük değişikliklerle güldürücü durumuna getirilmesiyle elde edilen oyun türü.

parola is. (İtl.) Askerlerin, gizli bir görev yapan kimselerin birbirlerini tanıyabilmeleri için önceden kararlaştırılmış söz.

parsel is. (Fr.) Belli bir amaç için ayrılıp sınırlanmış toprak parçası.

parşömen is. (Fr.) Eskiden kullanılan, yazı yazmak için özel olarak hazırlanmış hayvan derisi. • **Parşömen kâğıdı;** parşömene benzetilerek yapılan ince kâğıt.

parti (I) is. (Fr.) Düşünce ve görüşleri ortak kişilerin oluşturduğu siyasal topluluk.

parti (II) is. (Fr.) 1. Bir bütünün parçası, kısım. 2. Birçok kimse arasında düzenlenen eğlence. 3. Üst üste birkaç kez oynanan oyun.

partizan s. (Fr.) Siyasal gücünü kendi yandaşlarına çıkar sağlamak için kullanan.

parya is. (Tamul dilinden) Hindistan'da toplum dışına itilen ve her türlü haklardan yoksun kişi.

pas (I) is. 1. Suda ve nemli havada madenlerin, özellikle demirin yüzeyinde oluşan madde. 2. Mide bozukluğundan dolayı dil üzerinde oluşan beyaz katman.

pas (II) is. (İng.) Top oyunlarında topun başkasına geçirilmesi.

pasaj is. (Fr.) 1. İki yanında dükkânlar bulunan, üzeri kapalı ya da açık geçit. 2. Bir yazıdan alınan bölüm.

pasaport is. (Fr.) Yabancı ülkelere gidecek olanlara yetkili devletçe verilen belge. • **Pasaportunu eline vermek;** kovmak.

pasif s. (Fr.) 1. Girişken olmayan. 2. Tepki göstermeyen. 3. Edilgen.

paskalya is. (İbr.) Hıristiyanların her yıl İsa Peygamber'in diriliş yıldönümünü kutladıkları yortu.

paso is. (İtl.) 1. Taşıtlarda indirimden yararlanmayı sağlayan belge. 2. Ün. Bir işten vazgeçildiğini ve o işin yapılamayacağını anlatan söz.

paspas is. Ayakkabıların altını temizlemek için kapı önlerine konulan silecek.

pastel is. (Fr.) 1. Renkli resim kalemi. 2. Böyle kalemle yapılan resim. 3. s. Soluk renk.

pastırma is. Tuz, çemen ve biber karışımının et üzerine sürülerek güneşte ya da üste kurutulması yoluyla yapılan yiyecek.

pastil is. (Fr.) Ağızda eritilerek alınan şekerli ilaç tableti.

pastoral is. ve s. (Fr.) Kır hayatını ve törelerini anlatan şiir, müzik eseri ya da resim.

pastörize s. (Fr.) Özel aygıtlarda 65 dereceye kadar ısıtılarak birdenbire soğutulmak yoluyla içindeki mikroplar öldürülmüş olan.

patavatsız s. Sıra saygı gözetmeden, düşünmeden, konuşan ya da aklına geldiği gibi davranan

paten is. (Fr.) 1. Buzda kaymaya elverişli ayakkabı. 2. Düz yerlerde

kaymaya yarayan tekerlekli ayakkabı.
patent is. (İtl) Bir buluşun kullanma hakkının kime ait olduğunu gösteren belge.
patika is. Keçiyolu.
patinaj is. (Fr.) 1. Patenle kayma sporu. 2. Kaygan yolda tekerlekleri döndüğü halde taşıtın ilerleyememesi.
patiska is. (Fr.) 1. Pamuk ipliğinden, sık ve düzgün dokunmuş bez. 2. s. Bu bezden yapılmış.
patrik is. (Yun.) Ortodoks ve daha başka doğu kiliselerinin başkanlarına verilen ad.
patrikhane is. (Yun. Far.) Patriğin makamı ve bu makamın bulunduğu yapı.
patron is. (Fr.) 1. Bir ticaret ve sanayi kurumunun başı, sahibi. 2. Biçki kalıbı.
pattadan, pattadanak zf. Ansızın, birden bire.
pavurya is. (Yun.) Bir cins iri deniz yengeci.
pavyon is. (Fr.) 1. Bir kuruluşun bahçe içindeki yapılarından her biri. 2. Geceleri açık olan çalgılı içkili, eğlence yeri.
pay is. 1. Bölüşülmüş bir bütünden, bölüşenlerin her birine düşen kısım. 2. Eşit bölüm. 3. Bayağıkesirlerde birimin eşit parçalarından kaç tane alındığını gösteren ve paydanin üstüne yazılan yazı.
payanda is. (Far.) Eğik olarak vurulan destek.
payda is. Bayağı kesirlerde birimin kaç eşit parçaya bölünmüş olduğunu gösteren ve payın altına yazılan sayı.
paydaş s. Bir şeyde payı olan.
paydos is. (Yun.) 1. Çalışmayı geçici olarak bırakmak. 2. Ünl. Herhangi bir işi bıraktırmak için söylenen söz. • **Paydos olmek;** durdurarak çalışmayı bırakmak.
paye is. (Far.) Aşama, derece, rütbe.
payidar s. (Far.) Kalıcı.
pazı (I) is. (Far.) Ispanakgillerden yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki.
pazı (II) is. (Far.) Omuz ile dirsek arasındaki bölümde bulunan kas kin kolkası.
peçe is. Kadınların eskiden yüzlerini örtmeye kullandıkları ince tül.
peçete is. (İtl.) Yemek yerken sofra örtüsünü ve ağzı silmekte kullanılan mendil biçiminde bez ya da kâğıt.
pedagog is. (Yun.) Eğitimci.
pedagoji is. (Yun.) Eğitibilim.
pedal is. (İtl.) 1. Ayak yardımıyla dönme hareketini yapmaya yarayan düzenek. 2. Ayakla çalışan küçük baskı makinesi.
peder is. (Far.) Baba.
pehlivan is. (Far.) 1. Güreşçi. 2. **Mec.** İri yarı ve güçlü kimse.
pelin is. Bileşikgillerden, yapraklarında ve öteki bölümlerinde acı, ıtırlı bir madde bulunan ve ilâkimlikte kullanılan bir bitki.
pelit is. Palamut ağacı ve yemiş.
pelte is. (Far.) 1. Nişasta, şeker ve su ile yapılan tatlı. 2. Bu kıvamda olan madde. • **Pelte gibi** 1) Çok gevşek. 2) **Mec.** Çok yorgun, bitkin.
peltek s. 1. Dilini dişleri arasında alır gibi konuştuğu için s, z, ç sesleri kusurlu söyleyen. 2. zf. İrkilip tuk, titrek.
pelür is. (Fr.) Yarı saydam ve ince yazı kâğıdı.
pelüş is. (Fr.) Yün, pamuk, ipek

ya da keçi kılından yapılan bir yüzü uzun kumaş.
penaltı is. (İng.) Futbolda ceza alanındaki kural dışı davranışlar nedeniyle karşı takımın kalesine, kuraldışı davranışa uğrayan takım tarafından belirli bir noktadan vuruş yapma biçiminde verilen ceza.
pencere is.(Far.)Yapıları ve ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak için yapılan açık kısım.
pençe is. (Far.) 1. Yırtıcı hayvanların ön ayaklarındaki parmak ve tırnaklar. 2. Ayakkabı tabanındaki kösele.
pençelemek (Fr.) 1. Pençesiyle vurmak, kapmak, yakalamak. 2. Ayakkabıya pençe çalmak.
pepsin is. (Yun.) Mide salgısındaki,albüminli besinleri peptona çeviren madde.
pepton is. (Yun.) Vücutça özümlenebilecek durumdaki albüminli besin.
perakende s. (Far.) 1. Malların teker teker, azar satılması. 2. Bu biçimde alınan ya da satılan.
perçem is. (Far.) 1. Kâkül. 2. Yele. 3. Eskiden başlarını tıraş edenlerin tepede bıraktıkları bir tutam saç.
perçin is. (Far.) İki ya da daha çok levhayı birbirine bağlamak için çakılan çivinin ezilen sivri ucu.
perdah is. (Far.) 1. Parlatma, parlaklık verme. 2. Tıraştan sonra tersine yapılan ikinci tıraş.
perende is. (Far.) Havada dönülerek atılan takla.
perestiş is. (Far.) Tapma, taparcasına sevme.
performans is. (İng.) Bir sporcunun yapabileceği en iyi derece, güç, sınırı.
periyot is. (Fr.) Bir titreşim ya da bir salınım için gerekli olan belli zaman parçası.
pergel is. (Far.) Ölçmeye, çember çizmeye yarayan ve açılır kapanır iki ayağı bulunan araç.
permanganat is. (Fr.) Mikrop öldürücü bir madde.
permi is. (Fr.) 1. Dış ülkelere mal çıkarma ya da dış ülkelerden mal getirme izni. 2. Demiryollarında "Paso" anlamına kullanılan sözcük.
peron is. (Fr.) Garlarda trenlere inilip binilen, boydan boya ve yüksekçe yer.
personel is. (Fr.) Bir kuruluşta oluşan görevliler, bir işyeri çalışanlarının tümü.
perspektif is. (Fr.) Uzaklık ya da derinlik duygusu veren görünüş.
pertavsız is. (Far.) Büyüteç.
peruka, peruk is. (İtl.) Takma saç.
perva is. (Far.) Çekinme, sakınma, korku.
pervane is. (Far.) 1. Geceleri ışık çevresinde dönen küçük kelebek. 2. Bir eksene dikey olarak bağlanmış her iki yöne dönebilen iki ya da daha çok kanattan yapılmış aygıt.

pervaz is. (Far.) Bir şeyin çevresinde, kenarına uzunlamasına

eklenen dar parça.
peşrev is. (Far.) Türk sanat müziğinde bir saz eseri.
peştamal is. (Far.) Hamamda örtünmek için kullanılan ince dokuma.
petek is. Arıların yumurta bırakmak ve bal toplamak için yaptıkları düzgün altıgen biçimindeki balmumu yuvacıklarını oluşturduğu topluluğa verilen ad.
petrol is. (Yun.) Kendisine özgü kokusu olan, koyu renkli, yanıcı sıvı.
pey is. Satın alınacak ya da yaptırılacak bir şeyin karşılığı olarak önceden verilen para.
peyda s. (Far.) Belli, açık.
peygamber is. (Far.) Tanrı buyruklarını bildiren kimse.
peyk is. (Far.) Uydu.
peyke is. Eskiden kahvelerde ve evlerde bulunan duvara bitişik alçak, tahta sedir, kerevet.
peyzaj is. (Fr.) Kır resmi.
pıhtı is. Koyulaşarak yarı katı duruma gelmiş sıvı, (daha çok kan için kullanılır.)
pırlanta is. (İtl.) 1. Tıraş edilmiş parlak elmas. 2. s. Taşı pırlanta olan küpe, yüzük vb. • **Pırlanta gibi**; her yönden çok iyi ve değerli.
pırnal is. (Yun.) İyi kaliteli kömür elde edilen çalı görünümünde meşe.
pısırık s. Tutuk, çekingen, utangaç.
pik is. (İng.) Demir ya da dökme boru.
pikap is. (İng.) 1. Plak dinlemeye yarayan müzik aygıtı. 2. Küçük kamyon, kamyonet.
pil is. (Fr.) Kimyasal enerjiyi, elektrik enerjisine çeviren aygıt.
pilaki is. (Yun.) 1. İçine sarmısak, maydanoz ve havuç gibi şeyler katılarak zeytinyağıyla pişirilen yemek. 2. (argo) Aptal, ahmak.
pilav is. Pirinç, bulgur ve kuskustan yapılan yemek
piliç is. Tavuğun civcivlikten sonraki durumu. • **Piliç gibi**; genç ve güzel kız.
pilot is. (Yun.) Bir hava taşıtını kullanmak ve yönetmekle görevli kimse. • **Pilot bölge**; tarım, tip endüstrisi alanlarında devlet ve halkın ortak çalışmasıyla kalkınmayı kolaylaştırmak, çabuklaştırmak ve bu harekete önderlik etmek için ayrılmış olan bölge.
pir is. (Far.) 1. Yaşlı, koca, ihtiyar. 2. Bir tarikat ya da sanatın ilk kurucusu.
piramit is. (Yun.) 1. Tepelen ortak bir noktada birleşen, tabanı herhangi bir çokgenin kenarı olan üçgenlerden oluşmuş cisim. 2. Ehram.
pire is. Kan emerek yaşayan ve iyi sıçrayan asalak böcek.
pisboğaz İyi kötü ayırmadan eline geçeni yiyen.
pisibalığı is. Boyu 30 sm kadar olan yassı bir balık.
pisipisi is. 1. Çocuk dilinde kedi. 2. Ünl. Kedi çağırmada kullanılan söz.
piskopos is. (Yun.) Katolik bir bölgenin din işlerine başkanlık eden yüksek rütbeli, papaz.
piston is. (Fr.) İçi boş bir silindirle bu silindir içinde düzenli olarak gidip gelen daha küçük çaplı bir silindirden oluşmuş düzenek.
pişekar is. (Far.) Ortaoyununda Kavuklu ile konuşarak oyunu açan oyuncu.

pişik is. Derinin birbirine sürtündüğü yerlerde, ter ve sıdık etkisiyle oluşan kızıllık.

pişkin s. 1. Yeterince pişmiş. 2. **Mec.** Aldırmaz, vurdumduymaz, yüzsüz.

pişman s. (Far.) Yaptığı bir olumsuz iş ya da davranıştan dolayı üzülen.

pişmaniye is. Un, şeker ve yağla yapılan, ince ve tel tel görünümlü helva.

pişmek f. 1. Isı etkisiyle yenebilir duruma gelmek. 2. Işıtma sonucu kullanıma uygun duruma gelmek. 3. **Mec.** İşinde deneyim kazanarak ustalaşmak. 4. Sıcaktan bunalacak duruma gelmek.

piton is. (Yun.) Asya ve Afrika'da yaşayan zehirsiz ve büyük yılan.

piyade is. (Far.) 1. Yaya asker. 2. s. Yaya yürüyen, yaya.

piyango is. Üzerlerine numara bastırılmış kâğıtları satın alanlar arasında kazananların kura yoluyla saptandığı talih oyunu.

piyanist is. (Fr.) Piyano çalan kimse.

piyano is. (İtl.) Klavyeli ve telli müzik aracı

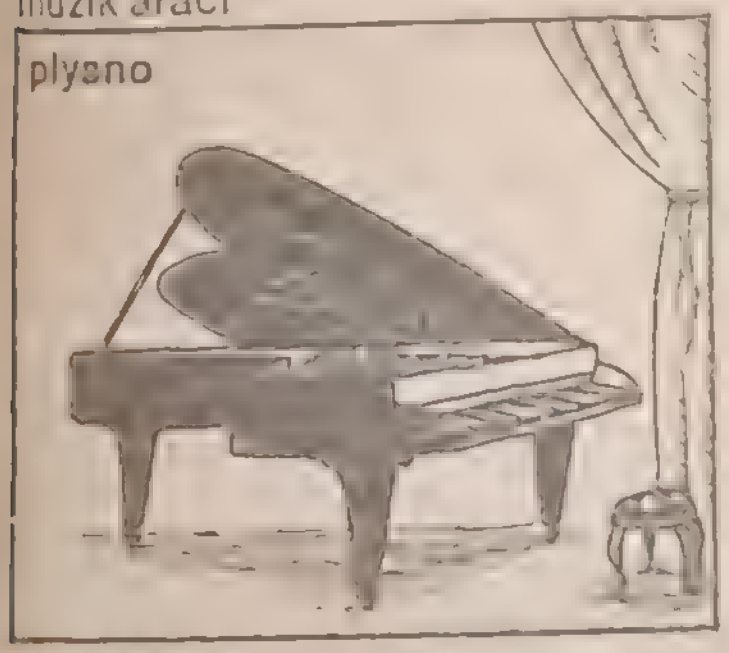

piyasa is. (İtl.) 1. Satıcıların toplu olarak bir arada bulunduğu alım satım yeri. 2. Alışveriş fiyatı, geçerli fiyat. 3. Belli bir yol üzerinde ağır ağır gidip gelerek gezinme.

piyaz is. (Far.) 1. Haşlanmış kuru fasulye, doğranmış soğan ve maydonoz karışımına biraz zeytinyağı ve limon dökerek yapılan salata. 2. (argo) Çıkar sağlamak amacıyla söylenen övücü söz.

piyes is. (Fr.) Oyun, tiyatro eseri.

plaj is. (Fr.) Deniz kıyısında, denize girenlerin güneşlenmesine elverişli olacak biçimde düzenlenmiş alan, kumsal.

plak is. (Hollanda dilinden) Pikap ya da gramofonla çalınmak üzere ses titreşim izleri geçirilmiş daire biçiminde levha.

plaka is. (Hollanda dilinden) 1. Maden levha. 2. Motorlu ya da motorsuz kara taşıtlarına takılan, o arabanın kayıtlı olduğu kent, harf ve sıra numarasını gösteren levha.

plaket is. (Fr.) Çeşitli biçimlerde yapılabilen, küçük, alçak madensel kabartma.

plan is. (Fr.) 1. Bir yer, yapı ya da aygıtın yapılmadan önce çizgilerle belirtilen biçimi. 2. Gerçekleştirilmek istenen işle ilgili düşünce, tasarı.

plankton is. (Yun.) Göl ve deniz sularında yaşayan ve ancak mikroskopla görülebilen küçük yaratık.

planör is. (Fr.) Motorsuz uçak.

planya is. (İtl.) Uzun marangoz rendesi.

plasman is. (Fr.) Yatırım.

plaster is. (İng.) Yara üzerine yapıştırılan ilaçlı bant.

plastik is. ve s. (Yun.) Organik ya da sentetik olarak elde edilebilen elle yoğrulabilen ve istenilen biçimi vermeye elverişli madde.

platform is. (Fr.) 1. Deniz kuyularında, gelgitlerle açığa çıkan, su altında kalan yassı kaya parçası. 2. Bir dünya görüşü ya da siyasal programda dayanılan temel düşüncelerin tümü.
platin is. (İsp.) Gümüşten biraz daha esmer renkte yumuşak olduğu için kolay işlenebilir değerli bir maden.
platonik s. (Fr.) Gerçeklerle bağdaşmayan, düşte kalan ve sürekli öyle kalması istenilen.
plazma is. (Yun.) 1. Kanın sıvı kısmı. 2. Gözeler arasındaki sıvı.
plebisit is. (Fr.) Bir sonun ya da yeni bir durum üzerinde yurttaşların isteklerini "evet" ya da "hayır" biçiminde dile getirmeleriyle gerçekleştirilen oylama.
plüton öz. (Yun.) Güneş sistemi gezegenlerinden biri.
podyum is. (Yun.) Atletizm yarışmalarında derece alanların ya da giysi göstermek için mankenlerin çıktıkları yüksekçe ve merdivenli yer.
poğaca is. (İtl) İçine peynir, kıyma vb. konularak hazırlanan bir çeşit tuzlu çörek.
poker is. (İng.) İskambille oynanan bir kumar.
polemik is. (Yun.) Çeşitli basın yayın organlarıyla yapılan tartışma.
poliçe is. (Yun. İtl.) 1. Alacaklının, belirli bir sürenin sonunda ödenmesi gereken alacağının kendisine ya da bir başkasına ödenmesini istediğine ilişkin borçluya gönderdiği yazı. 2. Sigorta senedi.
poligon is. (Fr.) 1. Atış yeri. 2. Çokken.
poliklinik is. (Fr.) Çeşitli hastalıkların teşhis ve tedavi edildiği klinik.
polis is. (Fr.) 1. Kamu düzenini, güvenliği sağlayan örgüt. 2. Polis örgütte görevli memur.
polisiye s. (Fr.) Konusu polislikle ilgili film, oyun ve roman.
politik s. (Fr.) Politikayla ilgili, siyasal.
politika is. (Yun.) 1. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme işi, siyaset. 2. **Mec.** Amacını gerçekleştirmek için değişik konuşma ve davranışlar yaparak işini yürütme
politika is. (Yun.) 1. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme işi, siyaset. 2. **Mec.** Amacını gerçekleş tirmek için değişik konuşma ve davranışlar yaparak işini yürütme.
poliyester is. (Fr.) Tahta üzerine sürüldüğünde parlak ve koruyucu bir tabaka oluşturan kimyasal madde.
pomat is. (İtl.) Saç ya da deriye sürülen yağlı ve kokulu merhem
pompa is. (İtl.) Sıvı ya da gaz maddeleri bir yerden başka bir yere aktarmaya, bir yerin havasını emip boşaltmaya yarayan araç.
pomak is. Rumeli'de yaşayan ve Bulgarca konuşan Müslüman topluluk.
ponpon is. (Fr.) Yuvarlak püskül.
poplin is. (İtl.) 1. Pamuk, keten ya da ipek iplikten sık dokunmuş ince bir kumaş. 2. s. Bu kumaştan yapılmış olan.
popüler s. (Fr.) Halk tarafından beğenilen, halk zevkine uygun.
porselen is. (İtl.) 1. Beyaz, sert ve yarı saydam çömlek hamuru. 2. Bundan yapılmış çanak, çömlek.
punto is. (İtl.) Matbaacılıkta bu

yuklük ve küçüklüklerine göre harflere verilen ad.
pupa is. (İtl.) 1. Geminin arkası, kıç. 2. zf. Arkadan. • **Pupa yelken;** yelkenler arkadan esen rüzgârla şişmiş olarak, tam yolla.
puro is. (İtl.) Yaprak tütünden, kalın ve uzun sigara.
pus is. Hafif sis.
pusarık s. 1. Sisli. 2. is. Serap.
pusat is. 1. Araç. 2. Silah.
puslanmak f. 1 Sisle kaplanma. 2. Buğulanmak.
pusula (I) is. (İtl.) Üzerinde kuzey ve güney doğrultusuna bir mıknatıs iğnesi bulunan ve yön saptamada kullanılan kadranlı aygıt.
pusula (II) 1. Küçük bir kâğıda yazılmış kısa mektup. 2. Üzerine çeşitli hesaplar yazılan kâğıt.
puşu is. (Far.) Poşu.
puf is. (Far.) 1. İlkel insanların taptıkları heykel ya da resim. 2. Haç.
pürçek is. 1. Şakaklardan sarkan saç, zülüf. 2. Bitkilerin saçaklı kökü ya da püskülü.
püre is. (Fr.) Ezme.

R

r, R is. Türk alfabesinin yirmibirinci harfi; ünsüz.
Rab öz. is. (Ar.) Tanrı.
raca is. (Hintçe) Hindistan'da imparatordan küçük hükümdar.
radar is. (İng.) Radyo dalgalarının yankısını alarak cisimlerin yerini ve uzaklığını bulmaya yarayan uçak ve gemilerde çok kullanılan aygıt.
radde is. (Ar.) Derece, kerte.
radikal s. (Far.) 1. Herhangi bir konuda köklü, kesin değişiklikten yana olan.
rahle is. (Ar.) Kitap okumak, yazı yazmak için kullanılan dar, alçak ve küçük masa.
rahmet is. (Ar.) 1. Tanrının birinin suçunu bağışlaması. 2. Mec. [illegible]
rahmetli, rahmetlik is. ve s. Ölmüş kimseleri anarken saygı amacıyla kullanılır. • **Rahmetli olmak;** ölmek.
rahvan is. (Far.) 1. Biniciyi sarsmayan bir çeşit hayvan yürüyüşü. 2. s. Böyle yürüyen (hayvan).
rakam is. (Ar.) 1. Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri. 2. Bu işaretlerle yazılmış sayı.
raket is. (Lat. Fr.) Tenis ve masa tenisi oyunlarında topa vurmak için kullanılan saplı araç.
rakı is. (Ar.) Erik, üzüm, incir gibi bol şekerli meyvelerin kaynatıldıktan sonra alkolle mayalanarak damıtılmasıyla elde edilen içki.
rakım is. (Ar.) Yükselti.
rakip is. (Ar.) Bir işte ya da bir

yarışta, birbirini geçmeye çalışan, aynı şeyi elde etmek için uğraşan kişilerden her biri.

rakkase is. (Ar.) Dansetmeyi meslek edinmiş kadın, dansöz.

raks is. (Ar.) Dans.

raksetmek f. Oynamak , dans etmek.

ramak is. (Ar.) Olmasına az kaldı. anlamında kullanılan. • **Ramak kaldı;** deyiminde geçer.

ramazan is. (Ar.) Ay takviminin dokuzuncu ayı; Müslümanların oruç tuttuğu kutsal ay.

rampa is. (İtl.) 1. Kara ve demiryollarında yokuşlu yer. 2. Bir geminin başka bir gemi, duba, iskele ve sala değecek biçimde yanaşması.

randevu is. (Fr.) Önceden kararlaştırılan bir yer ve saatte iki ya da daha çok kişi arasındaki buluşma sözleşmesi.

randıman is. (Fr.) Verim.

ranza is. (İtl.) Gemi, tren, kışla, okul gibi kalabalık yerlerde kullanılan iki katlı karyola.

rapor is. (Fr.) Herhangi bir konuyla ilgili inceleme ve araştırmaların sonucunu bildiren yazı.

raportör is. (Fr.) 1. Rapor hazırlayan. 2. Sözcü.

rapsodi is. (Yun.) Çoğu halk şarkılarından seçilen ezgilerin birbirine eklenmesiyle oluşturulan müzik eseri .

raptiye is. (Ar.) Düz ve geniş başlı, kısa bir çiviyi andıran kâğıt, karton gibi şeyleri bir yere tutturmak amacıyla kullanılan araç.

rasat is. (Ar.) Gökcisimlerini özel dürbünlerle seyretme, gözleme.

rasathane is. (Ar. Far.) Gözlemevi.

rastık is. (Far.) 1. Kadınların boyamada kullandıkları siyah boya. 2. Bir bitki hastalığı.

reklam is. (Fr.) Bir şeyi tanıtmak ve sürümünü artırmak amacıyla söz, yazı ya da resimle yapılan çabalar.

rekolte is. (İtl.) Elde edilen ürünlerin toplamı.

rekor is. (İng.) 1. Sporda erişilmiş derecelerin en üstünü. 2. Mec. Bir işte ulaşılan son durum. • **Rekor kırmak;** sporda eski rekoru aşıp yeni bir rekor kazanmak.

rekortmen is. (İng.) Rekor kıran kimse.

rektör is. (Fr.) Üniversite başkanı.

remiz is. (Ar.) 1. İşaret, simge. 2. Gizli, kapalı bir biçimde söyleme anlatma.

rencide is. (Far.) Kırılmış, incinmiş.

rençper is. (Far.) 1. Genellikle toprak ve yapı işlerinde çalışan gündelikçi irgat. 2. Çiftçi.

rende is. (Far.) 1. Tahta yüzeyleri düzleştirmede kullanılan araç. 2. Peynir, soğan, havuç vb. yiyecekleri küçük ve ince parçalara ayırmak için kullanılan araç. 3. Bu araçla ufalanmış şey.

rengarenk s. (Far.) Çeşitli renklerde olan, renk renk.

rengeyiği b. is. (İskandinav de, T.) Kuzey kutbuna yakın soğuk bölgelerde yaşayan, eti, sütü ve derisinden yararlanılan hayvan.

renk is. (Far.) 1. Cisimlerin yansıttığı ışık tarafından gözde oluşturulan durum.
dalga uzunluklarına ya da titreşim frekanslarına bağlı olan özelliği. 3. Mec. Nitelik.

renkkörlüğü b. is. Tüm renkleri ya da birkaç rengi (özellikle kırmı-

zı ile yeşil) birbirinden ayırt edememe, daltonizm.

reosta is. (Yun.) Elektrik akımının şiddetini azaltıp çoğaltmaya yarayan aygıt.

repertuar is. (Fr.) 1. Bir tiyatronun sahneye koyduğu oyunlar listesi. 2. Bir oyuncunun ezberlediği ve oynadığı rollerin listesi. 3. Bir müzik topluluğunun hazırlamış olduğu parçalar ya da bir müzisyenin okuyabildiği tüm parçalar.

resepsiyon is. (Fr.) 1. Kabul, kabul etme. 2. Resmi ziyafet. 3. Bir kuruluşta müşteriyle ilgilenen büro ve burada çalışanların tümü.

reseptör is. (Fr.) Almaç.

resim is. (Ar.) 1. Bir nesnenin çizgi ya da boya ile yapılan örneği. 2. Resim yapma sanatı. 3. Tören. 4. Fotoğraf. 5. Kimi eşyadan ve kimi işlerden alınan vergi.

resimyazı is. İlkel uluslarda, nesnelerin basitleştirilmiş resimleri ile yapılan yazı, hiyeroğlif.

resital is. (İng.) 1. Bir sanatçının tek bir çalgı eşliğinde verdiği konser. 2. Her türlü sanatsal konser.

resmi s. (Ar.) 1. Devlete ait olan. 2. Devlet tarafından. 3. Senli benli olmayan, ciddi.

resmiyet is. (Ar.) Ciddilik. • **Resmiyete dökmek;** bir işe resmi bir nitelik vermek, resmi yoldan yürütmek

ressam is. (Ar.) Resim yapmayı iş edinen kimse.

restoran is. (Fr.) Lokanta.

restore is. (Fr.) Tarihsel değeri olan eski bir yapıyı aslına uygun olarak onarma.

roman is. (Fr.) İnsanların başlarından geçenleri, düşünce ve duygularını ayrıntılarıyla kendine özgü bir biçimde dile getiren, açıklayan uzun düzyazı yapıt.

romantik s. (Fr.) 1. Duygu, coşku ve imgenin düşünceden daha çok yer aldığı şey. 2. Romantizmle ilgili. 3. is. Romantizm çığırından olan yazar.

romantizm is. (Fr.) Duygu, coşku ve imgeye aşırı yer veren sanat akımı.

romatizma is. (Yun.) Kaslarda ve özellikle eklemlerde kendini gösteren ağrılı ve yangılı hastalıklara verilen genel ad.

romen s. (Fr.) Romalı, Roma'yla ilgili. • **Romen rakamları;** Romalılardan kalma, zaman zaman türlü amaçlarla kullanılan özel rakamlar.

rosto is. (İtl.) Haşlandıktan sonra kızartılarak dilim dilim kesilen etten yapılan yemek.

rota is. (İtl.) Bir gemi ya da uçağın izleyeceği yol.

rotatif s. (Fr.) 1. Dönerek çalışan. 2. is. Dönerek çalışan baskı makinesi.

rozet is. (Fr.) Bir kuruluşun simgesi olarak yakaya takılmak için çeşitli biçimlerde yapılan ufak kâğıt ya da maden nesne.

rölyef is. (Fr.) Kabartma.

römorkör is. (Fr.) Boğaz, kanal, liman gibi, dar bir su bölgesinde bir taşıtı yedeğine alarak çekmeye yarayan özel gemi.

rönesans öz. (Fr.) Ortaçağdan sonra Avrupa'da hümanizm etkisiyle ortaya çıkan, eski klasik anlayışı temel alan bilim ve sanat akımı.

röntgen is. (Al.) Hastalıkların teşhis ve tedavisinde kullanılan röntgen ışınları terimlerinden geçen x ışınları.

röntgenci is. 1. Röntgen uzmanı. 2. (argo) Başkalarının içerisini görmemesi gereken ev, oda gibi yerleri ve bunların içinde bulunanları gizlice gözetleme alışkanlığı olan.
röportaj is. (Fr.) 1. Bir soruşturma ve araştırmaya dayanan gazete yazısı. 2. Radyo ve televizyon görevlisinin araştırma ve soruşturma sonucu hazırlamış olduğu program.
röprodüksiyon is. (Fr.) 1. Çoğaltma. 2. Bir sanat yapıtının aslına oldukça yakın kopyası.
rötar is. (Fr.) Gecikme, tehir.
rötuş is. (Fr.) Fotoğrafçılıkta resimleri basmadan önce cam üzerinde yapılan düzeltme işi.
rövanş is (Fr.) Spor ya da oyunda yenilmiş olanın aynı rakiple oynadığı ikinci oyun.
rubai is. (Ar.) Dört dizeden oluşan ve daha çok aşk, şarap ve felsefe konularını işleyen divan edebiyatı nazım biçimi.
ruble is. (Rus.) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği para birimi.
rugan is. ve s. Ayakkabı ve çanta yapımında kullanılan parlak deri; bu tür bir deriden yapılmış.
ruh is. (Ar.) 1. Vücutta bulunduğuna inanılan ve madde olmayan hayat belirtisi. 2. Mec. Duygu. 3. Mec. En önemli nokta; öz.
ruhbilim b. is. Duyum, heyecan, düşünme vb. olguları, bunların bağlı olduğu yasaları inceleyen bilim, psikoloji.
ruhsat is. (Ar.) İzin belgesi
ruj is. (Fr.) Dudak boyası
rulet is. (Fr.) Büyükçe bir bilyenin, dönmekte bulunan bir tablada yazılı numara ya da renklerden biri üzerinde durmasıyla kazananı belirten oyun aracı ve bununla oynanan kumar.
rulo is. (Far.) Dürülmüş deri ya da kâğıt.
rum öz. Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı kimselere verilen ad.
rumca öz. Rumların konuştuğu dil, Yunanca.
rumi takvim is. (Ar.) Kullanmakta olduğumuz takvimden on üç gün geri kalan bir güneş takvimi.
rumuz is. (Ar.) Simge.
rus öz. İslavların kuzey kolundan olan bir ulus, bu ulustan olan kimse.

S

s, S is. Türk alfabesinin yirmi ikinci harfi; sert ve sürekli ünsüz.
saadet is. (Ar.) Mutluluk.
saban is. Tarla sürme işinde hayvan koşularak kullanılan tarım aracı; karasaban.
sabıka is. (Ar.) Eskiden işlenmiş suç. • **Sabıka kaydı;** daha önce suç işleyenlerle ilgili olarak savcılıkça tutulan kayıtlar.

sabır is. (Ar.) Her türlü üzücü durumlarda, ses çıkarmadan bunların geçmesini bekleme, tahammül. • **Sabrı taşmak;** bir olumsuzluğa katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek.

sabit is. (Ar.) Yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen.

sabotaj is. (Fr.) Bir iş, olay ya da kuruma karşı yönelmiş engel olma, oyalama amacını güden her türlü olumsuz davranış, baltalama.

sabun is. (Ar.) Temizlik amacıyla kullanılan madde. • **Sabun köpüğü gibi sönmek;** 1. Gösterişli olduğu halde en hafif bir etki ile yok oluvermek; 2. Çabuk sinirlenip bu durumu kısa sürmek.

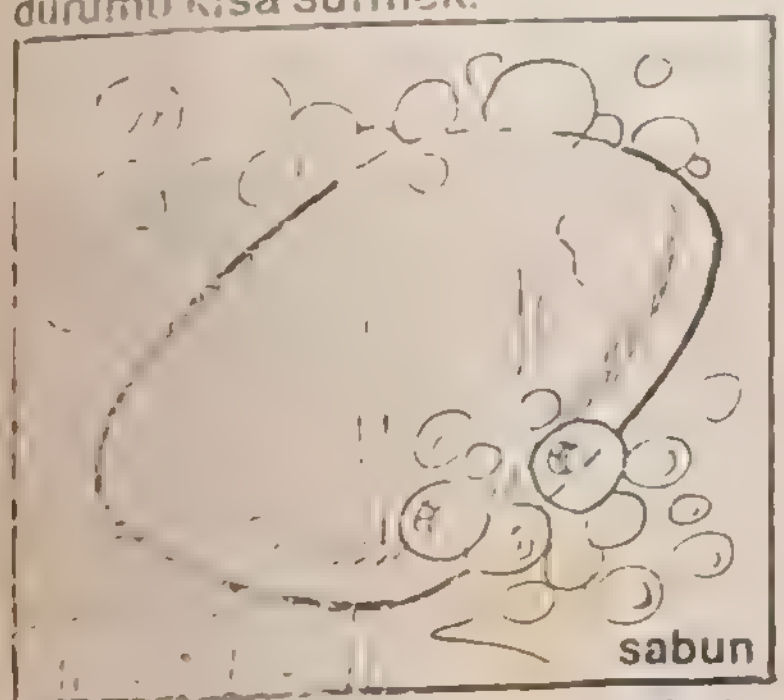

sabun

saçkıran is. Saçları döken bulaşıcı bir deri hastalığı.

saçlı s. Saçı olan. • **Saçlı sakallı adam:** akıllı ve olgun davranışlar yapması beklenen yaşlı adam.

saçma is. 1. Saçma eylemi. 2. Avcıların kullandığı küçük ve yuvarlak mermi. 3. Bir çeşit balık ağı. 4. s. Yersiz, akla uygun olmayan. 5. Yersiz konuşan, yersiz davranan. • **Saçma sapan;** tutarsız, çok saçma.

sadaka is. (Ar.) Dilenciye ya da yoksul birine verilen para.

sadakat is. (Ar.) İçten bağlılık, dostluk, yakınlık.

sadakor is. Düz ve biraz kalın, açık saman renginde ipekli bir kumaş.

sadaret is. (Ar.) Osmanlılarda başbakanlığa verilen ad.

sade s. (Far.) 1. Süsü, gösterişi olmayan, yalın. 2. (Kahve ya da çay için) Şekersiz. 3. f. Yalnızca, ancak, sadece.

sadece zf. Yalnızca, ancak, sade.

sadeleşmek f. Yalın bir duruma gelmek, yalınlaşmak, arılaşmak.

sadeleştirmek f. Kısaltmak, anlaşılır duruma getirmek, yalınlaştırmak.

sadet is. (Ar.) Konuşulan asıl konu. • **Sadede gelmek;** konu dışı sözleri bırakarak asıl konuya dönmek.

sadık s. (Ar.) Dostluğu ve bağlılığı içten olan.

sadist s. (Fr.) Başkalarının çektiği acıdan ve başkalarına acı vermekten zevk alan.

sadizm is. (Fr.) Başkalarına türlü yollarla acı vererek onların çektiği acıdan cinsel doyum sağlama, zevk alma biçiminde kendini gösteren sapkınlık.

saf (I) s. (Ar.) 1. Katıksız, arı, katışıksız. 2. **Mec.** Kurnaz olmayan, kolaylıkla aldatılabilen.

saf (II) is. (Ar.) Dizi, sıra.

safha is. (Ar.) Evre.

safir is. (Yun.) Değerli bir taş, gökyakut.

safra is. (Ar.) Od. • **Safra bastırmak;** açlığını yatıştıracak kadar bir şey yemek. • **Safrası kabarmak;** midesi bulanmak.

safran is. (Ar.) Çiçeklerinin tepeciği kurutulup boya olarak kullanılan soğanlı ve güzel çiçekli bir bitki.
safsata is. (Ar.) Boş ve asılsız söz.
sağanak is. Kısa süren ve birden bastıran şiddetli yağmur.
sağdıç is. Düğünde gelin ve damada yardım eden, onlar adına konuklarla ilgilenen, her türlü hizmete koşan damadın en eski ve yakın arkadaşı olan kimse.
sağlama is. 1.Sağlamak eyleml. 2. Bir hesabın doğruluğunu denetlemek için yapılan işlem.
sağmak e. Memeyi parmak uçlarıyla sıkarak içindeki sütü akıtmak.
sağmal, sağman s. Süt veren, sağılan.
sağrı is. Hayvanın, beli ile kuyruğu arasındaki dolgun ve yuvarlakça yanı.
sağu is. Ağıt.
saha is. (Ar.) Alan —
sahaf is. (Ar.) Eski kitap alan ve satan.
sahan is. (Ar.) İçinde yemek ısıtılan ya da yumurta gibi şeyler pişirilen kap.
sahiden zf. Gerçekten.
sahife is. (Ar.) Sayfa.
sahil is. (Ar.) Kıyı.

sahip is. (Ar.) 1. Kendisine ait bir şeyi, yasalara uygun olarak dilediği gibi kullanabilen kimse. 2. Koruyucu. • **Sahip çıkmak;** 1. Kendine ait olduğunu ileri sürmek. 2. Korumak, gözetmek. • **Sahip olmak;** elinde bulundurmak.

sahne is. (Ar.) 1. Tiyatro binasında oyunun oynandığı yer. 2. Bir filmin ya da oyunun başlıca parçalarından biri. 3. **Mec.** Bir olayın geçtiği yer. • **Sahneye çıkmak; 1.** Rolünü oynamak için seyirci önüne çıkmak. 2. Sahnede şarkı söylemek. • **Sahne olmak;** orada bir olay geçmek.
sahra (Ar.) 1. Çöl. 2. Kır.

sahte s. (Far.) 1. Düzme, düzmece. 2. Yapmacık.
sahtekar s. (Far.) 1. Bir şeyin sahtesini yapan. 2. Gerçeği bozan, değiştiren. 3. Kalpazan.
sahtiyan is. (Far.) 1. Boyalı ve cilalı deri. 2. s. Bu deriden yapılmış (çanta, ayakkabı vb.)
sahur is. (Ar.) Oruç tutmak için geceleri ortalık ağarmadan yenilen yemek.
saka (I) is. (Ar.) Evlere su taşıyan kimse.
saka (II) is. (Ar.) Serçegillerden, başında ve boynunda kırmızı tüyler bulunan, ötücü küçük bir kuş.
sakarin is. (Yun.) Şeker hastalarının kullandığı, tatlı ilaç.
sakarlaşmak f. Sakarca davranışlarda bulunmak.
sakaroz is. (Yun.) Şekerkamışı ve şekerpancarından elde edilen şeker.
sakatat ç. (Ar.) Kesimlik hayvanların ciğer, işkembe, baş ve ayaklarına verilen genel ad.
sakın ünl. Bir düşünce ve dilekten önce ya da sonra söylenen uyarı sözcüğü.
sakınca is. Sakınılması gereken durum, mazhur.
sakıngan is. Sakınarak davranan, ihtiyatlı.
sakız is. Kimi ağaçların ve otların özellikle sakız ağacının ve kenger otunun kabuğundan sızan hoş kokulu beyaz madde. • **Sakız gibi;** 1. Bembeyaz, tertemiz. 2. **Mec.** Sırnaşık, yapışkan.

sakin s. (Ar.) 1. Durgun ve sessiz. 2. a. Bir yerde oturan.
saklambaç is. Oyunculardan birinin ebe olup, saklanan ardaşlarını bulması biçiminde oynanan çocuk oyunu.
saklı s. 1. Saklanılmış olan, elle tutulan. 2. Kaybolma ya da çalınmaya karşı gizli bir yere konulmuş olan.
saksağan is. Kargaya benzer, uzun kuyruklu bir kuş.
saksı is. İçinde çiçek yetiştirilen kap.

saksı

saksofon is. (Al., Yun.) Bando ve cazlarda kullanılan üflemeli çalgı.
sal is. Kalın direklerin yanyana bağlanmasıyla yapılan, düz ve korkuluksuz ilkel deniz ve ırmak taşıtı.
sala is. (Ar.) Cuma namazından önce ve bazı yerlerde cenaze kaldırılırken okunan dua, çağrı.
salahiyet is. (Ar.) Yetki.
salak s. Giyiniş ve davranışlarına özen göstermeyen.
salam is. (İtl.) İri kıyılmış domuz ya da sığır etinden yapılan bir sucuk çeşidi.
salamura is. (İtl.) 1. Peynir, turşu, zeytin, üzüm yaprağı gibi yiyeceklerin bozulmadan saklanması için, içinde tutuldukları tuzlu su. 2. s. Bu su içinde tutulmuş olan.
salapurya is. (İtl.) Yelkenli ticaret kayığı. • **Salapurya gibi;** çok büyük ayakkabı.
salaş is. (Mac.) 1. Sebze, meyve satmak için kurulmuş derme çatma dükkân. 2. is. ve s. Tahtadan yapılmış (baraka). 3. **Mec.** Bakımsız, temiz olmayan yer.
salçalı s. Salça konulmuş.
saldırgan s. Başkasına saldırma alışkanlığında olan.
saldırı is. Bir kimseye, bir yere karşı kötülük amacıyla, silahlı ya da silahsız bir harekette bulunma, taarruz, hücum.
saldırmazlık is. Karşılıklı olarak saldırmama durumu. • **Saldırmazlık antlaşması;** iki devletin karşılıklı olarak, birbirlerine saldırmama konusunda yaptıkları antlaşma.
salep is. (Ar.) 1. Salepgillerin örnek bitkisi. 2. Bu bitkinin köklerinden elde edilen toz. 3. Bu tozdan süt katılarak yapılan içecek.
salgı is. Vücuttaki bezlerin oluşturduklan ve kana ya da başka organlara saldıkları sıvı madde.
salgın s. 1. Herkese birdenbire bulaşan. 2. is. Hastalık ya da başka bir durumun birçok kimseye aynı anda bulaşması.
salhane is. (Ar.) Kasaplık hayvanların kesildiği yer, mezbaha.
salık is. Olmuş ya da olacak bir olgu üzerine bilgi, haber. • **Salık vermek;** birinin, bir şeyin iyi olduğunu söylemek, tavsiye etmek.
salkım is. Sap üzerinde, bir arada bulunan yemiş. • **Salkım saçak;** dağınık, düzensiz. • **Salkım salkım;** öbek öbek, küme küme.

salkımsöğüt is. Dalları, yaprakları yere doğru sarkan su kenarlarında yetişen ve kolu çok bir söğüt çeşidi.
sallabaş s. Başı sürekli olarak sallanan.
sallapati zf. 1. Düşünmeksizin, saygısız ve dikkatsiz bir biçimde. 2. s. Bu biçimde hareket eden.
salma is. 1. Salmak eylemi. 2. Köylerde köy bütçesi için köylüden alınan para.
salmak f. 1. Bırakmak, koyuvermek. 2. Yollamak, göndermek.
salon is. (Fr.) 1. Konuk odası. 2. Toplantı ve kutlama yapmaya elverişli geniş oda.
salt zf. 1. Yalnızca, sırf. 2. s. Hiçbir kayıt ve koşula bağlı olmayan, denetim dışı. 3. s. İçine başka şey karışmamış. • **Salt çoğunluk;** oylamada, yarıdan bir fazla üye sayısının oyuyla elde edilen çoğunluk.
saltanat is. (Ar.) 1. Sultanlık. 2. **Mec.** Zenginlik, gösterişli hayat.
saltık s. Salt, mutlak.
sam is. (Ar.) Samyeli.
saman is. Harmanda tahıl taneleri ayrıldıktan sonra geride kalan parçalanmış saplara verilen ad. • **Saman alevi gibi;** birdenbire parlayıp kısa sürede yatışan kişiler ve olaylar için kullanılır. • **Saman altından su yürütmek;** belli etmeden gizli işler yapmak. • **Saman gibi;** tatsız ve tuzsuz. • **Saman kafalı;** akılsız, zeki olmayan.
samankağıdı is. Kurşunkalemle yazı yazmaya elverişli, teksir, gazete ve kitap basımı, ambalaj için kullanılan kaba saman renginde olan üçüncü hamur kâğıt.
samankapanı is. Kehribar.
samanlık is. Köylerde ahırın saman konulan kısmı.
samanrengi is. Açık ve solgun sarı, samansarısı.
samanyolu is. Bulutsuz gecelerde gökyüzünü boydan boya kaplayan yıldız kümesi
Sami öz. is. 1. Arapça, İbranice, Habeşçe gibi dilleri konuşan çeşitli ulusların toplandığı beyaz ırk. 2. s. Bu koldan olan.
samimi s. (Ar.) 1. İçten. 2. Candan davranan. 3. İçlidışlı.
samur is. (Far.) 1. Kuzey Avrupa'da yaşayan, koyu sarı renkli, postu için avlanan hayvan. 2. s. Samur postundan yapılan kürk.
samyeli is. Çölden esen sıcak rüzgâr, sam.
san is. 1. Ün, şan, şöhret. 2. Saygı, belirtme sözü, ünvan.
sanatoryum is. (Lat.) Özellikle veremlilerin bakıldığı ve tedavi edildiği sağlık kuruluşu.
sanayi is. (Ar.) Hammaddeleri işlemede yapılan eylemlerin ve bu eylemlerde kullanılan araçların tümü, endüstri.
sancak is. 1. Askeri birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak. 2. Osmanlı döneminde illerle ilçeler arasında yer alan ülke bölümü. 3. Gemilerin sağ tarafı.
sancı is. İç organlarda duyulan, zaman zaman azalıp çoğalan ağrı • **Sancısı tutmak;** birdenbire ve şiddetli bir ağrı gelmek.
sandal is. (Ar., Yun.) 1. Kürekle hareket ettirilen, küçük deniz teknesi. 2. Kokulu ve sert odunlu bir ağaç, sandalağacı. 3. Yalnız taban kısmı bulunan, kordon ve kayışla bağlanan açık ayakkabı.

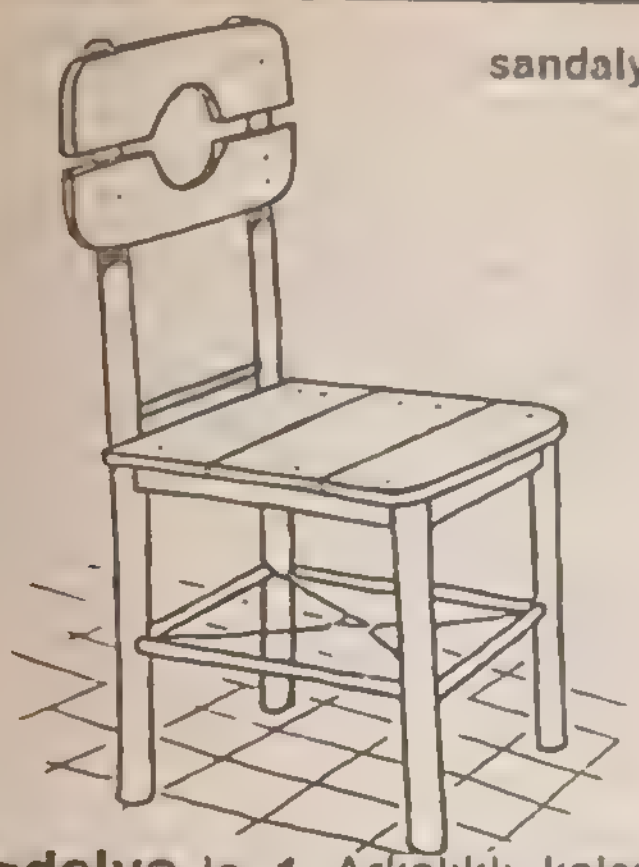
sandalye

sandalye is. 1. Arkalıklı, kolsuz oturacak. 2. **Mec.** Mevki, makam.
sandık is. (Ar.) İçine çeşitli şeyler konulan kapaklı eşya. 2. Bir kurumda çalışanların kurduğu yardımlaşma yeri. • **Sandık düzmek;** çeyiz hazırlamak. • **Sandık sepet;** ortada ne varsa.
sanduka is. (Ar.) Mezarın üstüne yerleştirilmiş, tabut büyüklüğünde tahta ya da mermerden sandık.
sandviç is. (İng.) İki ince ekmek diliminin arasına peynir, sucuk gibi şeyler konularak hazırlanan yiyecek.
sanı s. Sanmak eylemi ya da bu eylemin sonucu, zan.
sanık s. ve is. Suçlu olduğu sanılan kimse.
saniye is. (Ar.) 1. Bir dakika ya da bir derecenin altmışta biri. 2. Fizik ve mekanikte zaman birimi.
sanki zf. 1. İlgiyi belirtilen konuya çekmek ya da uyarıda bulunmak için soru cümlelerinde kullanılır. 2. Söz konusu düşüncenin gerçekte var olmayıp öyle sanıldığını gösterir, sözümona.
sanrı is. Bir kişinin uyanıkken gerçekte olmayan bir şeyi varmış gibi algılaması.
sansar is. Sansargillerden, postu değerli hayvan.
sansür is. (Fr.) Basın-yayın, çevrilmiş ve çevrilecek filmler ve mektuplar üzerinde devletçe uygulanan denetleme işi.
santigram is. (Fr.) Bir gramın yüzde biri.
santigrat is. (Fr.) Suyun donma noktasını sıfır, buharlaşma noktasını da yüz kabul ederek, arasını derece diye adlandırılan yüz eşit kısma bölme yoluyla bulunan ısı ölçeği.
santilitre is. (Fr., Yun.) Bir litrenin yüzde biri.
santimetre is. (Fr., Yun.) Bir metrenin yüzde biri.
santim is. (Fr.) Herhangi bir birimin yüzde biri.
santra is. (İng.) Futbolda oyunun başlatıldığı nokta; orta, merkez.
santral is. (Fr.) 1. Merkez. 2. Elektrik üreten fabrika. 3. Telefon merkezi. 4. Bu merkezde çalışan görevli.
santrfor is. (İng.) Futbolda alanın ortasında oynayan, gol atmakla görevli oyuncu.
santrfüj s. (Yun., Fr.) 1. Merkezkaç. 2. Merkezkaç kuvvetten yararlanarak bir karışımdaki çökmeye elverişli öğeleri ayırıp çökerten aygıt.
santur is. (İbr.) Tokmaklarla çalınan, kanuna benzer telli bir çalgı.
sapak is. Anayoldan ayrılan, ikinci bir yolun başlangıç noktası.
sapan is. 1. İki ucu ip, orta yeri örme ya da meşin bir taş atma

aracı. 2. Kuş vurmak işine yarayan iki ucuna lastik ve lastiğin ortasına da enli bir meşin parçası tutturulmuş, ağaç dalından çatal.

saparta İs. (İtl.) 1. Geminin bordasında top çıkanlan boşluk ve açıklık. 2. **Mec.** Azar, terslenme. • **Sapartayı yemek;** azarlanmak, terslenmek.

anormal s. 1. Davranışları doğal gereklere uymayan ya da gelenek ve törelerden ayrılan, anormal. 2. Davranışlan delice olan.

saplantı İs. Kişinin belleğinde oluşan, değiştirilemeyen saçma ve asılsız düşünce ya da duygu.

saptamak f. 1. Kıpırdayamaz, değişmez duruma getirmek. 2. **Mec.** Kesin olarak belirgin kılmak.

sara İs. (Ar.) Çırpınma ve bayılma biçiminde görülen sinir hastalığı, tutarak.

saraç İs. (Ar.) Koşum ve eyer takımlan yapan ya da satan kimse.

sarahat İs. (Ar.) Açıklık, aydınlık.

sararmak f. Sarı olmak, rengi sarıya dönmek.

saray İs. (Far.) 1. Eskiden padişahların ve ailesinin oturduğu büyük yapı. 2. Kamu işlerinin ya da kimi sanat etkinliklerinin yürütüldüğü büyük yapı.

sardalye İs. (İtl.) Konserve ve tuzlaması da yapılan; gümüş renginde, küçük ve pullu balık.

sarf İs. (Ar.) Harcama. • **Sarf etmek;** 1. Harcamak. 2. Kullanmak.

sarfiyat ç. İs. (Ar.) Harcamalar, masraflar.

sargı İs. Sarma işinde kullanılan uzunca, dar bez ya da kumaş.

sarhoş İs. ve s. (Far.) Alkollü içki ya da başka bir keyif verici madde kullandığı için beyninde düzensizlik ve bozukluk meydana gelmiş. • **Sarhoş etmek;** sarhoş olmasına yol açmak. • **Sarhoş olmak;** sarhoş duruma gelmek.

sarı s. Altın ya da kükürt rengi. • **Sarı çizmeli Mehmet ağa;** kim olduğu ve nerede oturduğu iyi bilinmeyen kişi. • **Sarı ırk;** Asya'nın soluk sarı renkte ciltleri olan insanlarına verilen ad.

sarısabır İs. 1. Etli yapraklarında acı bir öz bulunan zambakgillerden bitki. 2. Bu bitkinin yapraklarından elde edilen, hekimlik ve boyacılıkta kullanılan kırmızımsı madde.

sarî s. (Ar.) 1. Geçen, geçici. 2. Bulaşıcı, bulaşan.

sarih s. Açık, belli.

sarkaç İs. Sabit bir nokta çevresinde ağırlığının etkisiyle salınan katı cisim.

sarkıt İs. Mağaraların tavanında oluşan ve koni biçimli kireç birikintisi.

sarmal s. Helis biçiminde olan; helezoni, helisel.

sarman s. 1. İri, büyük. 2. Sarı tüylü kedi.

sarmaşmak f. Birbirine sarılmak, kucaklaşmak.

sarmısak İs. Yapraklarında, saplarında ve toprak altındaki soğan biçimli sürgünlerinde kokulu yağ bulunan zambakgillerden bir bitki.

sarnıç İs. (Far.) Yağmur suyu biriktirmeye yarayan su deposu.

sarp s. Dik, geçilmesi ve çıkılması güç. • **Sarpa sarmak;** bir işte güçlükler ortaya çıkmak, çözülmesi çok güç bir duruma gelmek.

sarraf İs. (Ar.) Mesleği daha çok altın alıp satmak, olan kimse.

sarsak s. İhtiyarlık, hastalık ya

da zayıflık nedeniyle güçsüz kalıp vücudu titrer gibi sarsılan.
saten is. (Çince, Fr.) Atlasa benzer parlak, pamuklu kumaş.
sathi is. (Ar.) Derine inmeyen, yüzeyde kalan, yüzeysel.
satış is. Satmak işi, satım. • **Satışa çıkarmak;** satmak istediğini, bir malı ortaya çıkarmak.
satir is. (Fr.) Yergi.
satılcan is. Akciğer zarı yangısı, zatülcenp.
satranç is. (Far.) Altmış dört kareye ayrılmış bir tahta üzerinde iki oyuncunun adları ve görevleri değişik on altışar taşı birbirlerine karşı kullanarak oynadıkları oyun.
Satürn öz. is. Güneş sisteminde altıncı gezegen, Zühal.
sauna is. (Fince) Buhar banyosu, Fin hamamı.
sav is. 1. Söz. 2. Savunulan düşünce, iddia.
savak is. Değirmenin suyunu başka bir yöne akıtmak için yapılan düzenek.
savana is. (Haiti yerlilerinin d.) Ekvator yöresindeki geniş otlaklar.
savaş is. 1. Devletlerin ya da toplumsal grupların ekonomik ve siyasal amaçlarına ulaşabilmek için yaptıkları silahlı mücadele, harp. 2. **Mec.** Bir şeyi ortadan kaldırmak, yoketmek için yapılan mücadele, didişme, kavga. • **Savaş açmak;** savaşı başlatmak, savaşmak.
savaşım is. Herhangi bir amaca erişmek, bir güce karşı koyabilmek amacıyla bir kişi ya da topluluğun sürekli çabası, mücadele.
savcı is. Kamu adına ve yararına dava açma yetkisi olan, kamu haklarını ve adaleti sağlamak amacıyla kovuşturma yapan, mahkemede hazır bulunarak savlarını yargıç huzurunda okuyan kamu görevlisi, müddeiumumi.
savcılık is. Savcının görevi ya da savcının temsil ettiği makam.
savlamak f. İddia etmek.
savmak f. 1. İstemediği birini başından atmak, yanından uzaklaştırmak. 2. Sıkıcı bir durumu atlatmak, geçirmek.
savruk s. 1. İşlerini kendini vermeden yapmaya çalışan. 2. Dağınık, düzensiz.
savsak s. İşlerini gelişigüzel yapan, başka zamanlara erteleyen, ihmalci.
savunmak f. 1. Bir saldırı karşısında kendini ya da herhangi bir şeyi korumak. 2. Birini bir düşünceyi söz ya da yazıyla desteklemek.
savurgan s. Çok ve gereksiz yere para harcayan, müsrif.
saya is. Ayakkabının tabandan yukarı olan yumuşak bölümü.
sayaç is. Havagazı, elektrik, su gibi şeylerin belli bir birim üzerinden ne kadar harcandığını gösteren aygıt, saat.
saydam s. Işığı geçiren ve arkasındaki şeylerin görülmesine engel olmayan, şeffaf. • **Saydam tabaka;** gözün önünde bulunan cam gibi saydam zar.
saye is. (Far.) 1. Gölge. 2. **Mec.** Bir sonuca ulaştıran, neden, yol.
sayfa is. (Ar.) Üzerine yazı yazılan ya da basılan kâğıt vb.dan oluşan kitap, defter, dergi gibi şeylerin bir yaprağının iki yüzünden her biri.
sayfiye is. (Ar.) Yazlık, yazlık ev.
saygın s. Saygı gören, güvenilir, muteber, itibarlı.
saygınlık is Saygın olma durumu, itibar.

Sayıştay öz. Devletçe yapılan harcamaların hesaplarını denetleyen yüksek kurul.
saymaca s. 1. Gerçekte öyle olmadığı halde türlü nedenlerle öyle sayılan, itibari. 2. zf. Sayarak.
sayman is. Hesap tutan kimse, hesap uzmanı, muhasebeci.
sayrı s. Hasta.
sayvan is. (Ar.) Güneşten korunmak ya da süs için bir şeyin üzerine çekilen düz ya da sarkık örtü.
saz (I) is. (Far.) 1. Kamış, ince kamış. 2. Hasır otu. • **Saz benizli**; solgun yüzlü.
saz (II) is. (Far.) 1. Her türlü müzik aracına verilen genel ad. 2. Bağlama, cura, gibi telli halk çalgılarına verilen ad. 3. Çalgı takımı.
sazan is. Göl ve kanalların kirli sularında, durgun akan ırmaklarda yaşayan ve eti yenen bir balık cinsi.

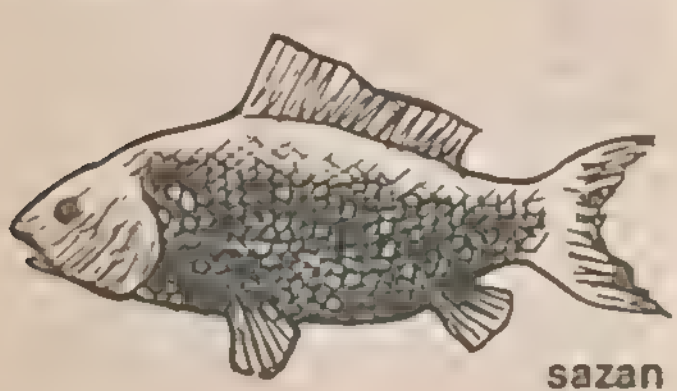

sazan

sazşairi is. Âşık, halk şairi.
seans is. (Fr.) 1. Bir sanat ya da meslek adamının işiyle ilgili olarak bir kimse için harcadığı zaman. 2. Konser, sinema, tiyatro gibi yerlerde izleyicilere toplu olarak sunulan gösterilerin her biri.
sebat is. (Ar.) Sözünde ve kararında direnme, sözünde durma.
sebep is. (Ar.) Neden, vesile, bahane. • **Sebep olmak**; bir şeyin olmasına ya da ortaya çıkmasına yol açmak. • **Sebebiyle**; dolayısıyla, yüzünden.
sebze is. (Far.) Çiğ ya da pişirilerek yenen yeşil bitkiler, bunların taneleri.
seccade is. (Ar.) Üzerinde bir kişi tarafından namaz kılınabilecek ya da oturulabilecek büyüklükte halı, kilim ya da kumaş yaygı, namaz bezi.
secde is. (Ar.) Namazda alnı, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarının üstünü yere değdirerek alınan durum. • **Secde etmek**; 1. Birinin önünde, ona yaranmak amacıyla eğilmek. 2. Namazda secde durumuna gelmek.
secere is. (Ar.) Soyağacı.
seçenek is. Birbirinin yerini tutabilecek değerde iki şey, birbiri ardınca gelen eşit değerli olanak, alternatif.
seçim is. 1. Milletvekili ya da başka temsilcileri seçme işi. 2. Birkaç seçenekten birini tercih etme.
seçkin s. 1. En iyi. 2. Benzerleri arasında iyi yönleri olduğu saptanarak seçilip ayrılmış olan, göze çarpan; mümtaz.
seçmece zf. Seçme koşulu ile, seçerek.
seçmen is. Seçimde oy verme hakkını yasalara uygun olarak elde etmiş olan kimse. • **Seçmen kartı**; genel ve mahalli seçimlerde oy kullanma hakkını yasal olarak elde etmiş kimselere verilen kimlik belgesi. • **Seçmen kütüğü**; seçmenlerin kimliklerine ilişkin bilgilerin yazılı olduğu liste.
seda is. (Ar.) Ses.
sedef is. (Ar.) 1. Bazı deniz hayvanlarının kabuklarında bulunan sert, beyaz ve pırıltılı madde. 2. s. Bu kabuktan yapılmış ya da üzerine sedef kakılmış eşya.

sedimantasyon is. (Fr.) Pıhtılaşması önlenmiş kanda, alyuvarların dibe çökme hızının ölçülmesiyle yapılan kan muayenesi, kan sayımı.
sedir (I) is. (Ar.) Üstü minderli ve yastıklı kerevet.
sedir (II) is. (Lat.) Kozalaklılardan, boyu 40 metreye kadar varabilen ve kerestesinden yapı işlerinde yararlanılan sağlam yapılı bir orman ağacı.

sedye is. (İtl.) Hasta ya da yaralı taşımada kullanılan özel yatak.
sefa is. (Ar.) 1. Rahatlık, gönül rahatlığı, safa. 2. Eğlence. • **Sefa geldin (geldiniz);** hoş geldin (geldiniz). • **Sefasını sürmek;** bir şeyin tadını çıkarmak.
sefahat is. (Ar.) 1. Zevk ve eğlenceye düşkünlük. 2. Har vurup harman savurma.
sefalet is. (Ar.) Yoksul olma, yoksulluk içinde yaşama.
sefaret is. (Ar.) Elçilik.
sefer is. (Ar.) 1. Yolculuk. 2. Savaşa gidiş, savaş. 3. Kez, yol, defa.
seferber s. (Ar., Far.) Savaşa girmiş ya da hazırlanmış askeri birlik ya da devlet. • **Seferber etmek;** bir işi gerçekleştirmek için bütün olanakları ortaya dökmek. • **Seferber olmak;** bir işi gerçekleştirmek için bütün olanaklarıyla uğraşmak.

seferberlik is. 1. Savaş hazırlığı, savaş dönemi. 2. (öz. is.) Birinci Dünya Savaşı.

sefertası is. İçine yemek koyup başka bir yere götürmeye yarayan bir ya da üst üste yerleştirilmiş birkaç tastan oluşan takım.
sefih s. (Ar.) Zevk ve eğlenceye düşkün, uçarı.
sefil is. (Ar.) 1. Yoksul, perişan, zavallı. 2. Alçak, bayağı, ahlâksız.
sefir is. (Ar.) Elçi.
seher is. (Ar.) Tan ağarmasından biraz önceki zaman, sabahın erken saati.
sehpa is. (Far.) 1. Üstüne bir şey konulmaya elverişli ayaklı destek. 2. Küçük masa. 3. Darağacı. • **Sehpaya çekmek;** asarak öldürmek, darağacına çıkmak.
çekmek.
sehven zf. (Ar.) Yanlışlıkla, yanılarak, bilmeden.
Sekendiz öz. is. Satürn, zühal.
seki is. 1. Direk tabanına konulan taş. 2. Oturulacak taş ya da set. 3. Düz ya da biraz yüksek yer parçası, teras. 4. Bazı atların ayağında bileğe ya da dize kadar çıkan beyazlık.
sekiz s. 1. Yediden bir fazla. 2. is. Yediden bir sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam.
sekizgen is. ve s. Sekiz kenarlı çokgen.

sekmek f. 1. Tek ayakla ya da iki ayakla sıçramak, sıçrayarak ilerlemek. 2. Atlaya atlaya gitmek. 3. Aralık vermek.
sekreter is. (Fr.) Yazman, katip.
seks is. (Fr.) Cinsiyet.
seksek is. Çocuklar tarafından

tek ayak üstünde seke seke oynanan bir oyun.

seksen s. 1. Yetmiş dokuzdan bir fazla. 2. is. Yetmiş dokuzdan bir sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam.

seksoloji is. (Fr.) Cinsiyet bilimi.

sekte is. (Ar.) 1. Durma. • **Sektei kalp;** kalp durması. 2. Kesintiye uğrama, kesilme. 3. Engel.

sektör is. (Fr.) Bölüm, kesim.

sel is. (Ar.) Sürekli ya da şiddetli yağmurlardan, erlyen karlardan oluşup hızla akan, aktığı yerlerde ne bulursa götüren, yıkan, taşkın su. • **Sell suyu kalmamış;** suyu kalmamış, suyu çekilmiş, yavan yemek ya da meyve. •**Sel götürmek;** 1. Bir yere çok yağmak. 2. Çok yağmur yüzünden her yanı su kaplamak.

selam is. (Ar.) Bir kimseye rastlama, yanına varma ya da ondan uzaklaşma sırasında kendisine sözle ya da işaretle yapılan nezaket gösterisi, esenleme. • **Selam sabah;** selamlaşıp hal hatır sorma. • **Selam söylemek (yollamak);** birine iyilik ve esenlik dileği göndermek. • **Selam verip borçlu çıkmak;** küçük bir ilgi gösterdiği işin kendisine büyük bir iş yükletilmek.

selamet is. (Ar.) Esenlik. • **Selamete çıkmak;** esenliğe, rahata kavuşmak.

selamlık is. Saray, köşk ve konaklarda erkeklere ayrılmış bölüm.

sele is. 1. Yayvan sepet. 2. Bisikletin oturulacak yeri.

selef is. (Ar.) Bir kişiden, memurdan önce gelen, görevi kendinden sonrakine devreden; öncel.

selektör is. (Fr.) 1. Tahıldaki yabancı maddeleri ayırmak için kullanılan aygıt. 2. Otomobil farlarının uzun ya da kısa süreli yanmasını sağlayan ışık aygıtı.

selenterler ç. is. (Tun. Tr.) Denizanalarını, sifonluları ve mercanları içine alan bitkimsi hayvanlar takımı.

selim s. 1. Doğru, dürüst, kusursuz. 2. Tehlikesiz, zararsız.

selofan is. (Lat., Yun.) İnce, şeffaf, selülozdan yapılmış kâğıt

selüloz is. (Fr.) Bitkilerdeki göze yapısının önemli bir bölümünü oluşturan ve kâğıt, yapay ipek yapımında kullanılan bir karbonhidrat.

sema (I) is. (Ar.) Gök, gökyüzü.

sema (II) is. (Ar.) Mevlevi dervişlerinin toplu halde, dönerek ve müzik eşliğinde yaptıkları ayin.

semaver is. (Rus) Su ısıtmaya ve çay için su kaynatmaya yarayan, içinde kömür yakacak ocağı da bulunan, elektrikle de çalışabilen musluklu kap.

sembol is. (Yun.) Simge.

sembolizm is. (Yun.) Simgecilik.

seme s. Sersem, ahmak, beceriksiz.

semender is. (Far.) Kurbağagillerden, uzun gövdeli, dört bacaklı ve kuyruklu bir hayvan.

semer is. 1. Yük taşıyan hayvanların sırtlarına yerleştirilen iskeleti ağaçtan sırtlık. 2. Hamalların yük taşırken kullandığı deriden arkalık.

semere is. (Ar.) 1. Yemiş, meyve. 2. Verim, sonuç.

seminer is. (Lat.) 1. Üniversite ve yüksek okullarda öğrencilerin özel bir dal ya da konuda yaptıkları grup çalışması. 2. Kurs. 3. Bir konu hakkında bilgi vermek, bu konu üstüne tartışmalar yapmak amacıyla düzenlenen bilimsel toplantı.

semiz s. Bol etli ve yağlı (kasaplık hayvan.)

semizotu is. Semizotugillerden, yarakları etli, yemeklik ve salatalık bir otsu bitki.

sempati is. (Yun.) 1. Cana yakınlık, sıcakkanlılık. 2. Bir kimsenin başka bir kimseye beslediği sıcak ve içten duygu, duygusal yakınlık.

sempatizan is. (Fr.) 1. Üyesi olmamakla birlikte bir partinin görüşlerine ilgi duyan (kimse). 2. Bir görüş, bir akımı, bir öğretim yanlısı (kimse).

sempozyum is. (Fr.) Belli bir konuda düzenlenen ve birçok konuşmacının katıldığı oturum ya da seminer.

semt is. (Ar.) Bir kent içinde yer alan küçük yerleşme bölgesi. • **Semtine uğramamak;** birini hiç arayıp sormamak; bir yere özellikle gitmemek.

sen za. İkinci tekil kişiyi gösteren kişi zamiri.

senarist is. (Fr.) Senaryo yazarı.

senaryo is. (İtl.) Radyo, televizyon, sinema ve tiyatro eserlerindeki sahneleri ve bu sahnelerin akışını gösteren yazı, metin

senato is. (İtl.) 1. Senatörlerin toplandığı yer. 2. Üniversite bünyesinde fakülteler arası yüksek kurul.

senatör i. (Fr.) Senato üyesi.

sendika is. (Yun., İtl.) İşçi ya da işverenlerin iş ve kazanç bakımından çıkarlarını korumak için yasalara uygun olarak kurdukları mesleki birlik.

sendikacı is. 1. Sendika kuran kimse. 2. Sendika görevlisi.

sene is. (Ar.) Yıl.

senet is. (Ar.) Bir kimsenin bir süre sonra yapmak ya da ödemek zorunda olduğu borcunu göstermek için belli kurallar yerine getirilerek imza ettiği değerli kâğıt. • **Senet sepet;** her türlü belge. • **Senet vermek;** 1. Bir iş ya da mal karşılığı olarak birine senet vermek. 2. Herhangi bir işin söz söyleyenin dediği gibi sonuçlanacağını belirten inandırma sözü.

senfoni is. (Yun.) Orkestra için bestelenmiş sonat biçiminde büyük müzik eseri.

senkron s. (Yun.) Aynı zaman, eşzaman.

senkronizm is. (Yun., Fr.) Eşzamanlılık.

senlibenli zf. İleri derecede samimi olarak, teklifsizce. • **Senli benli olmak;** karşılıklı olarak içtenlik içinde bulunmak.

sentaks is. (Yun.) Sözdizimi.

sentetik s. (Yun.) Bireşim yolu ile elde edilen, bireşimli, yapay.

sentez is. (Yun.) 1. Basit cisimleri bir araya getirerek bileşik cisimler elde etme, bireşim. 2. Dağınık bir durumdaki düşünce ve bilgileri belli bir yöntemle ve belli amaç çerçevesinde derleyip toplama, yeni bir sonuca varma.

senyör is. (Fr.) Derebeyi, soylu kişi.

sepet is. (Far.) 1. Saz, kamış ya da ince söğüt dallarından örülen ve yiyecek ve eşya taşımakta kul-

lanılan koyacak. 2. Basketbolda sayı kazanmak için topun atıldığı demir çembere geçirilmiş altı açık ağ.

sepici is. Derileri sepileyen kimse, tabak.

sepilemek f. Deriye sepi yapmak, tabaklamak.

sepili s. Sepi yapılmış, tabaklanmış.

septik is. ve s. (Yun.) Kuşkucu.

septisizm is. (Yun.) Kuşkuculuk.

ser (I) is. (Far.) Baş, başkan.

ser, sera (II) is. (Fr.) 1. Limonluk. 2. Bitkiyi dış etkenlerden koruyarak turfanda sebze yetirtişmek amacıyla hazırlanmış özel yer.

seramik is. (Yun., Fr.) 1. Bir cins topraktan yapılıp pişirilmiş çanak çömlek. 2. s. Pişirilmiş toprak, fayans, porselen yapımıyla ilgili olan.

serap is. (Far.) 1. Çöllerde aşırı susuzluk sonucu ve güneş ışınlarının kırılmasıyla görülen hayal. 2. **Mec.** Gerçekleşmesi olanaksız hayal.

serbest s. (Far.) 1. Bir zorunluk altında olmadığı için istediği gibi davranabilen. 2. Sıkılıp şaşırmadan konuşan ve hareket edebilen.

serbestlemek f. Sıkıcı, bunaltıcı, yorucu bir durum; kalabalık, güçlük ya da ağırlıktan kurtularak rahatlamak.

serçe is. Serçegillerden, kışın göçmeyen küçük bir kuş.

serçe

serçegiller ç. is. Serçe, tarlakuşu, karatavuk gibi türleri içine alan bir kuşlar takımı

serçeparmak b. is. Bir eldeki beş parmağın en küçüğü

serdar is. (Far.) Başkomutan.

serdengeçti b. is. Fedayi

serdümen b. is. 1. Dümen kullanmakla görevli tayfa. 2. Savaş gemilerinde çavuştan yüksek bir aşama.

seremoni is. (Fr.) Tören.

seren is. Uzerine yelken gerilmek için direğe haç gibi takılan ağaç.

serenat is. (Fr., İtl.) 1. Akşamlan ya da geceleri çalınıp, söylenen ses ya da çalgı parçalarına verilen ad. 2. Sokakta sevgilinin penceresi altında geceleyin verilen küçük konser.

serf is. (Lat.) Derebeylik toplum düzeninde toprakla birlikte alınıp satılan köle.

sergen is. 1. Göstermelik, satılık şeylerin konulduğu cam bölme, vitrin, dolap, ya da ray. 2. Köylerde tahıl ve sebze kurutmak için yapılan özel yer.

sergi is. 1. Satılmak üzere, alıcının görüp beğenmesi amacıyla dizilmiş şeylerin tümüne verilen ad. 2. Halkın gezip görmesi, tanıması için uygun bir biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü. 3. Yere serilen şey, yaygı.

serhat is. (Far., Ar.) Sınır boyu.

seri (I) is. (Fr.) Dizi, sıra. • **Seri imalât;** bir atölye ya da fabrikada yapılan standart ve çok sayıda üretim

seri (II) s. (Ar.) Hızlı

serkeş s. (Far.) Kafa tutan, baş kaldıran.

serkeşlik is. Kafa tutma, baş kaldırma, dik kafalılık.

sermaye is. (Far.) Anamal, kapital. • **Sermayeyi kediye yüklemek**; parayı yiyip bitirmek, beş parasız kalmak

sermayedar is. (Far.) **1.** Sermaye sahibi. **2.** Anamal, kapitalist.

serpantin is. (Fr.) Savrulduğunda şerit biçiminde açılan, renkli ve olar kâğıttan tekerlek

serpilmek f. **1.** Serpmek işine konu olmak. **2. Mec.** Gelişip büyümek.

serpinti is. **1.** Dökülen ya da akan bir şeyden sıçrayıp gelen parça. **2.** Az ve damlalıklar durumunda yağan yağmur.

serpme is. **1.** Serpmek eylemi. **2.** Balıkçıların kullandığı kenarlarında ufak ufak kurşunlar bulunan balık ağı.

serpmek f. **1.** Ayrı ayrı yerlere dağılacak biçimde dökmek. **2.** İnce ince ve savrularak yağmak

serpuş is. (Far.) Başlık.

sersem s. (Far.) **1.** Herhangi bir neden yüzünden zihni karışmış olan. **2.** Düşünmeden davranan, yaptığına dikkat etmeyen. • **Sersem sepelek**; sersemliği henüz üzerinde iken.

sersemlemek f. Sersem duruma gelmek.

serseri s. **1.** İşi gücü olmayıp başıboş dolaşan. **2.** Kurşun, mayın gibi atıldığı yere gidemeyip başka yöne giden.

sert s. **1.** Kesilmesi, çizilmesi, kırılması ya da çiğnenmesi güç olan. **2. Mec.** Etkisi çok, sarsıcı olan. **3. Mec.** Dayanılması güç. **4.** Hoşgörüsü olmayan, gönül kırıcı.

sertdoku b. is. Sert bitkilerde diken, kabuk gibi bölümleri oluşturan odunlaşmış bir destekdoku çeşidi.

sertifika is. (Fr.) Üniversite ve yüksekokularda, özel amaçlarla açılan kurslarda derslerin tamamının başarıldığını gösteren belge.

serum is. (Lat.) **1.** Kandan pıhtılaşma sonunda ayrılan sıvı kısım. **2.** Kanında bağışıklık maddeleri oluşturulmuş hayvanlardan özel yöntemlerle elde edilen ve tedavi için damardan hastalara verilen sıvı madde.

serüven is. Baştan geçen heyecanlı olay, macera.

serüvenci s. Serüven yaşamaktan, serüvene atılmaktan hoşlanan, maceracı.

servet is. (Ar.) Zenginlik, varlık, mal.

servi is. (Far.) Kozalaklılardan, yapraklarını dökmeyen ince ve uzun bir ağaç.

servis is. (Fr.) **1.** Sofra hizmeti. **2.** Çalışma hizmeti. **3.** Kimi dairelerde hizmet bölümü, şube.

serzeniş is. (Far.) Başa kakma, sitem etme.

ses is. **1.** Kulağın duyabildiği titreşim. **2** Konuşurken ciğerlerden gelen havanın ses yolunda yaptığı titreşim. **3.** Aralarında uyum bulunan titreşimler. • **Ses çıkarmak**; gürültü etmek, karşı çıkmak. • **Ses çıkarmamak (etmemek)**; herhangi bir söz ya da davranışı hoş görerek birine bu durumdan ötürü söz söylememek. • **Ses çıkmak**; haber gelmek. • **Ses çıkmamak**; haber gelmemek. • **Ses etmemek**;

seslenmek, söz söylemek. • **Sesi çıkmamak;** bir şey söylemeyerek susmak. • **Sesini kesmek;** söylemekte iken susmak; birini söyletmemek.

sesbilgisi b. is. Bir dildeki sözcükleri ses yapısı bakımından inceleyen bilim.

sesbilim is. Dillerin ses bakımından gösterdiği özellikleri inceleyen dilbilim kolu, fonoloji.

sesçil s. Sesleri temel sayan, sesleri olduğu gibi gösteren, fonetik.

sesteş is. ve s. Eşsesli.

set (I) is. (Ar.) 1. Toprak kayması ya da su taşmasını önlemek amacıyla yapılan kalın duvar. 2. Eğimli bir araziye merdiven basamağı gibi yapımış ve üst üste gelen düzlükler.

set (II) is. (İng.) 1. Topla oynanan kimi oyunlarda maçın her bir bölümü. 2. Film çekilmek üzere stüdyoda hazırlanan köşe. • **Set çekmek;** önlemek, engel olmak.

sevap is. (Ar.) Bir iyi davranışa karşı Tanrı tarafından verileceğine inanılan ödül.

sevda is. (Ar.) Güçlü sevgi, aşk, istek. • **Sevda çekmek;** birini delice sevmek, birine âşık olmak. • **Sevdasına düşmek;** bir şeyi yapmak, ele geçirmek için büyük istek duymak. • **Sevdaya düşmek;** âşık olmak.

sevecen s. Acıma ve koruma duygulanıyla sever, şefkatli.

sevi is. Aşırı düzeyde sevgi ve bağlılık duygusu, aşk.

seviye is. (Ar.) Düzey.

seviyeli s. Değeri yüksek olan, kaliteli.

seviyesiz s. Değeri düşük olan, kalitesiz.

sevk is. (Ar.) İleri sürme, gönderme, götürme. • **Sevk etmek;** göndermek, götürmek. • **Sevk ve idare etmek;** yönetmek.

seyahat is. (Ar.) Gezi, yolculuk.

seyahatname is. (Ar., Far.) 1. Gezi yazısı. 2. Gezi yazılarından oluşan kitap.

seyir is. (Ar.) 1. Gidiş. 2. Hoşlanarak bakma. 3. Seyredilmesi eğlendirici, oyalayıcı olan oyun, eğlence.

seyirci is. Bir gösteriyi izleyen kimse. • **Seyirci kalmak;** bir olay, söz ya da davranış karşısında tepki göstermemek.

seyirlik s. Seredilmeye elverişli nitelikte oyun, eğlence. • **Seyirlik oyun;** köylerde oynanan ve gelenekleşmiş belli konu ve kişileri bulunan temsili oyunlara verilen ad.

seyis is. (Ar.) At bakıcısı.

seymen is. Seğmen.

seyran is. (Ar.) Gezme, gezinme

seyrek s. ve zf. 1. Benzerleri ve parçaları arasında fazla aralık bulunan, aralıklı. 2. Ara sıra, çok az.

seyyah is. (Ar.) Gezgin, turist.

seyyar s. (Ar.) 1. Gezici. 2. Kolayca taşınabilen, portatif

sezaryen is. (Fr.) Doğum yapılması sakınca ya da olanaksız olduğundan çocuğu almak için ana karnını yararak yapılan ameliyat

sezgi is. 1. Sezme yeteneği. 2. Gerçeğin doğrudan doğruya aklın yardımı olmaksızın kavranması.

sıçan is. Kemirgenlerden, uzun kuyruklu hayvan, fare. • **Sıçana dönmek;** üstü başı çok fazla ıslanmak.

sıçanotu is. Zehirli bir madde, arsenik.

sıfat is. (Ar.) 1. Görev ya da ödev bakımından bir kimseye verilmiş

olan özellik. 2. Yüz ve kılık. 3. Varlıkları niteleyen ya da belirten sözcük.

sıfır is. (Ar.) 1. Kendi başına değeri olmadığı halde ondalık sistemde sağına geldiği rakamı on kez büyüten işaret. 2. **Mec.** Hiçbir değeri olmayan şey. • **Sıfırı tüketmek;** her yönüyle gücünü; varlığını yitirmek.

sığ s. Çok az derinliği olan (göl, deniz).

sığıntı is. İstenmeyen, varlığı fazla görülüp bulunduğu yerde kendisine değer verilmeyen kimse.

sığır is. Gevişgetirenlerden, inek, öküz, manda gibi boynuzlu, evcil büyükbaş hayvanların genel adı.

sığırcık is. Kısa kuyruklu, gagası uzunca, uzun gövdeli ve tüyleri benekli; serçegillerden ötücü bir kuş.

sığırdili b. is. Hekimlikte de kullanılan bir bitki. Cönk.

sıhhat is. (Ar.) 1. Sağlık, esenlik. 2. Doğruluk. • **Sıhhatler olsun;** banyodan ya da tıraştan sonra söylenen bir iyi dilek sözü.

sıhhatli s. Sağlıklı, doğru.

sıhhî ç. (Ar.) 1. Sağlıkla ilgili. 2. Sağlığa yarar.

sıhhiye is. 1. Genel sağlık işleri. 2. Sağlıkla ilgili, sağlığa ait.

sık s. ve zf. Parça ya da benzerleri arasında çok az aralık bulunan, seyrek karşıtı.

sıkıdüzen b. is. Disiplin.

sıkılgan s. Utangaç, çekingen.

sıkım, sıkımlık is. 1. Kapalı durumdaki elin aldığı miktar. 2. Bir defada sıkılan miktar.

sıkıntı is. 1. Kişiyi inciten şeylerin verdiği rahatsız edici durum, sıklet. 2. Yoksulluk, geçim darlığı 3. Sürekli ve hırpalayıcı yorgunluk. • **Sıkıntı basmak;** üstüne sıkıntı çökmek. • **sıkıntı çekmek;** zorluk, darlık çekmek. • **Sıkıntı vermek;** bunaltmak, rahatsız etmek. • **Sıkıntıya düşmek;** geçim darlığı çekecek duruma gelmek. • **Sıkıntıya gelmemek;** güç ve sıkıcı işlere dayanıklı olamamak.

sıkıntılı s. 1. Sıkıntısı olan. 2. Sıkıntı veren. 3. Sıkılmaya, sıkıntıya katlanamayan.

sıkışık s. Sıkışmış durumda olan.

sıkıştırmak f. 1. Sıkışma işine uğratmak. 2. Zorlamak, baskı yapmak. 3. İki şeyin arasına güçlükle yerleştirmek.

sıkışmak f. 1. Basınç yapacak kadar birbirine yaklaşmak. 2. Güç durumda kalmak. 3. Sıkıntı ve darlığa uğramak. 4. Küçük ya da büyük aptesi gelmek.

sıkıyönetim is. Olağanüstü zamanlarda, yurt güvenliği için ordu yardımıyla sağlanan ve kimi özgürlüklerin geçici olarak sınırlandığı yönetim; örfîidare.

sıkkın s. Çok sıkılmış.

sıklaşmak f. Sık duruma gelmek, sık sık ortaya çıkmak.

sıklet is. (Ar.) 1. Ağırlık, yük. 2. Sıkıntı.

sıkmak f. 1. Çepeçevre basınç altına almak. 2. Suyunu çıkarmak. 3. Basınçlı bir aygıtla sıvı bir maddeyi fışkırtmak. 4. (Mec.) Baskı altına alarak üzmek, sıkıntı vermek. 5. Bir ateşli silahı, tetiğini çekerek boşaltmak.

sık sık zf. Ara vermeden, sürekli olarak.

sıla is. (Ar.) 1. Ulaşma, kavuşma. 2. Gurbette yaşayan biri için doğup büyüdüğü yer.
sımsıkı s. Olabildiği kadar sıkı.
sınamak f. 1. Denemek, tecrübe etmek. 2. Bilgi niteliğini yoklamak, imtihan etmek.
sınav is. Öğrencilerin, bir işe girmek isteyenlerin bilgi düzeyini anlamak için yapılan yoklama, imtihan.
sınıf is. (Ar.) 1. Bir toplumda, türlü koşul ve gelişmelerle ortaya çıkan büyük insan grupları. 2. Doğa bilimlerinde ilk bölüm. 3. Okullarda yıllık öğrenime göre ayrılmış olan bölümlerden her biri. 4. Ders okutulan yer, derslik

sıpa is. Eşek yavrusu.
sır (I). is. (Ar.) 1. Kimseye söylenmemesi, gizli tutulması gereken şey, giz. 2. Aklın ermediği iş. • **Sır küpü**; birçok kişinin sırını bildiği halde hiç birini açığa vurmayan kimse. • **Sırra kadem basmak**; (alay), uzun süre görünmemek, ortalıktan yok olmak.
sır (II). is. 1. Çanak çömleğe, parlaklık vermek ve dış etkilerden korumak için sürülen cilâlı tabaka. 2. Ayna arkasına ve kaplama eşyasının yüzüne sürülen ince madensel tabaka.
sıra is. 1. Yan yana ya da art arda olarak bir çizgi üzerine dizilmiş şeylerin tümü. 2. Bir düzen ve niteliğe göre dizilme. 3. Bir kişi ya da iş için ayrılan, uygun görülen zaman. 4. Birkaç kişinin birden oturmasına elverişli tahtadan oturak. 5. Ders, toplantı salonu gibi yerlerde yapılmış mobilya. 6. Düzen, • **Sıradan**; bayağı, alelade. • **Sırasına getirmek**; uygun zamanı bulmak. • **Sırasına göre**; yerine, zamanına göre. • **Sırasında**; gerekince. • **Sırasını beklemek**; bir işi yapmak için en uygun zamanı beklemek. • **Sıraya koymak**; düzenlemek, sıralamak
Sıraca is. Daha çok boyunda görülen, lenf boğumları iltihabı.
sıracagiller ç. Sıracaotu, bitotu gibi bitkileri içine alan, ikiçeneklilerden bir bitki ailesi.
sırcaotu is. İkiçeneklilerden, kökü hekimlikte kullanılan bir bitki.
sıradağ is. Uzunlamasına ve art arda sıralanmış dağ takımı
sırat is. (Ar.) Yol. • **Sırat köprüsü**; kıyamet gününde üzerinden yalnız günahsızların geçebileceğine inanılan köprü
sırça is. 1. Cam. 2. s. Camdan yapılmış.
sırdaş is. Birinin sırlarını bilen, saklayan; sır ortağı kimse.
sırf zf. (Ar.) 1. Salt, yalnız. 2. Bütünüyle baştan aşağı, büsbütün.
sırık is. Uzun, düz ve ince odun • **Sırık gibi**, zayıf ve uzun boylu
sırım is. İp gibi kesilmiş ince uzun ve esnek deri. • **Sırım gibi**; ince, sağlıklı ve güçlü kimse.
sırıtkan s. Her zaman sırıtmayı huy edinmiş olan
sırma is. Yaldızlı ya da yaldızsız ince gümüş tel.
sırtlan is. Postu benekli, etçil, kurt iriliğinde, leş yiyen vahşi bir hayvan.

sıska s. Çok zayıf, kuru ve cılız.
sıtma is. Anofel adı verilen bir sivrisineğin ısırmasıyla bulaşan, ateş, ter ve titremeyle kendini gösteren bir hastalık, malarya. • **Sıtma görmemiş;** gür ve kalın ses. • **Sıtma tutmak;** 1. Titreme nöbeti geçirmek; 2. Sıtmaya yakalanmak.
sıva is. Herhangi bir yapının yüzeylerini düzgünleştirmek için vurulan harç.
sıvı s. İçinde bulunduğu kabın biçimini alan akıcı madde; mayi.
sıvıyağ is. Normal sıcaklıkta sıvı durumda bulunan her türlü yağ.
sıyrık s. ve is. 1. Sıyrılmış, sıyrılma sonucu açılmış yara. 2. (Mec.) Utanması olmayan, arsız.
sızıntı is. Sızıp akan sıvı.
sibernetik is. (Yun.) Ayrı bilim dalları arasında bağlantı sağlayan, araştırmalara yön verilmesini, araştırma kurallarını inceleyen yeni bir bilim dalı.
sicil is. (Ar.) 1. Resmî belgelerin kaydedildiği kütük. 2. Bir yerde çalışan görevlilerin kişisel durumlarını gösteren dosya. • **Sicil vermek;** yanında çalışan birinin herhangi bir aşamaya yetenekli olup olmadığına karar vermek ve bunu daha üst bir makama bildirmek.
sicim is. Keten, kenevir gibi bitkilerin liflerinden yapılan ince ip. • **Sicim gibi,** damlaları birbiri ardından hiç ara vermeksizin dökülen. (Yağmur, gözyaşı).
sidik is. Böbreklerde, kandan süzülerek sidik borularıyla dışarı atılan sıvı.
sifon is. (Yun.) Farklı uzunlukta iki kolu bulunan ve bir sıvıyı bir kaptan öbürüne aktarmaya yarayan bükülmüş boru
siftah is. (Ar.) 1. Alışverişe başlama. 2. zf. (Mec.) İlk kez.

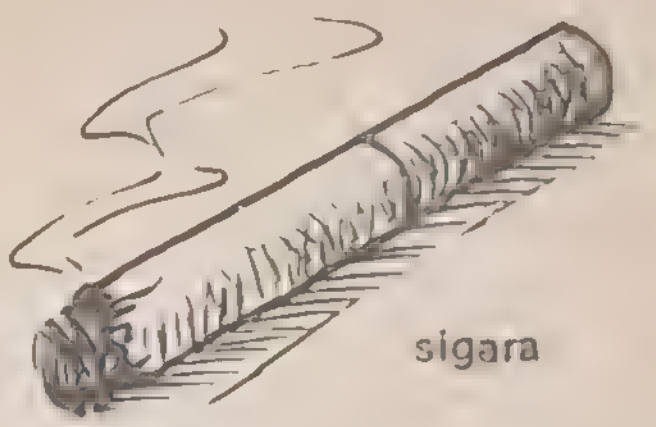
sigara

sigara is. (Amerika yerlileri dilinden). İnce bir kâğıda silindir biçiminde sarılan tütün. • **Sigara kâğıdı gibi;** çok ince.
sigaraböreği is. Yufka arasına peynir ya da kıyma koyduktan sonra kıvrılıp tavada kızartılan börek.
sigorta is. (İtl.) 1. Bir şeyin ya da kimsenin herhangi bir yönden zarar görmesi durumunda, tazminat alabilmek için önceden bir prim karşılığında bu işle uğraşan bir kuruluşla yapılan anlaşma, bu tür anlaşmaları yapan şirket. 2. Bir aygıtın da kazayı, elektrik devresini keserek önleyen düzen. Fazla
sikke is. (Ar.) 1. Madensel para. 2. Mevlevî dervişlerinin giydiği külah.
siklamen is. (Yun.) 1. Tavşankulağı. 2. Kırmızıya çalan eflatun renk.
siklon is. (Yun.) Atmosferde bir alçak basınç alanı çevresinde hızla dönen rüzgârların etkisiyle oluşan şiddetli fırtına.
silahlı s. Silahlı olan, silah taşıyan. • **Silahlı kuvvetler;** bir devletin kara, hava ve denizlerini savunmak, barışta iç düzeni sağlamak amacıyla bulundurduğu silahlı güçler.
silahsızlanma is. Dünya barış ve güvenliğini sağlamak ve savaşları önlemek için, silahları azaltma işi.
silahşör is. (Ar., Far.) Silah kullanan kimse, silahlı adam.

silahsızlanma is. Dünya barış ve güvenliğini sağlamak ve savaşları önlemek için devletlerin karşılıklı olarak silahları azaltma işi.

silgi is. 1. Kalem ya da daktilo ile yazılmış ya da çizilmiş şeyleri silmeye yarayan bir tür kauçuklu araç. 2. Tebeşirle yazılmış yazıları silmeye yarayan keçe bez ya da sünger.

silik s. 1. Yazıları ve çizgileri silinmiş, bozulmuş ya da aşınmış olan. 2. (Mec.) Kendini göstermeyen, dikkati çekmeyen, kişiliksiz.

silindir is. (Yun.) 1. Soba borusu, künk, merdanede olduğu gibi alt ve üst tabanları daire biçiminde ve her noktasından eksenine dikey olarak alınan kesitleri birbirine eşit daireler durumunda olan cisim. 2. Toprağı sıkıştırarak düzlemeye yarayan tekerlekleri silindir biçiminde araç. 3. Motor pistonunun, içinde hareket ettiği parça.

silis is. (Fr.) Kum, çakmaktaşı, kuvars gibi silisyum ve oksijen bileşimlerine verilen ad

silisyum is. (Lat.) Doğada oksijenden sonra en bol bulunan ve sanayide geniş ölçüde kullanılan element.

silo is. (Yun.) Kuru besin maddelerini saklamaya yarayan özel yapı, tahıl ambarı.

silsile is. (Ar.) 1. Art arda gelen şeylerin oluşturduğu bütün, sıra. 2. En uzak dedeye kadar gelmiş geçmiş atalar.

siluet is. (Fr.) Uzakta ya da karanlıkta bulunan bir şeyin yalnız kenar çizgilerini gösteren resim, gölge.

sim is. (Far.) Gümüş; gümüş görünüşünde.

sima is. (Far.) 1. Yüz, çehre. 2. Kimse

simetrik s. (Fr.) Bakışımlı, bakışık.

simge is. Belirli bir anlam verilmesiyle bir varlığı tanıtmak için kullanılmakta olan resim, harf, bitki, hayvan gibi işaret.

simgecilik is. Anlatım aracı olarak simgeleri kullanma, sembolizm.

simit is. (Yun.) 1. Üzerine susam da konulan halka biçiminde çörek. 2. Denizde kullanılan halka biçimindeki cankurtaran.

simsar is. (Ar.) Komisyonucu

simsiyah s. (T., Far.) Her yanı kara, kapkara.

sin is. Mezar, kabir.

sinagog is. (Yun.) Yahudi tapınağı, havra.

sinameki is. (Lat.) Yaprakları iç sürdürücü olarak kullanılan, baklagillerden bir bitki. • **Sinameki gibi;** sevimsiz, mızmız, hiçbir işe yaramayan kimse.

sinarit is. (Yun.) Mercana benzeyen açık pembe renkte pullu ve dişli bir balık.

sincabi s. (Far.) Kahverengi ve kurşuni arasında bir renk.

sincap is. (Far.) Ağaçlarda yaşayan, ince gövdeli, uzun kuyruklu, birçok çeşidi bulunan küçük ve kemirgen hayvan.

sindirim is. Besinlerin kana geçecek bir duruma gelmeleri için ağızdan bağırsaklara gelinceye kadar geçirdikleri fiziksel ve kimyasal değişmelerin tümü, hazım.

sinemacı is. 1. Sinema işleten kimse. 2. Film yapımcısı ya da film yönetmeni.

sinemaskop is. (Fr.) Geniş perde gerektiren sinema tekniği.

sini is. (Ar.) Üzerinde yemek yenilen bakır ya da pirinçten yuvarlak ve büyükçe tepsi.

sinir is. 1. Uyarıları, beyinden organlara ve organlardan beyne ileten beyazımsı kordonlar. 2. Kas kirişi ve zarı. 3. Acayip huy, duyarlık. • **Sinir harbi;** söz ya da davranışlarla birbirini yıpratma. • **Sinirine dokunmak;** hoşlanmamak, sinirlendirmek. • **Sinirleri boşanmak;** aşırı sinirlenerek bağırıp çağırmak, ağlamak. • **Sinirleri kuvvetli;** soğukkanlı, çabuk heyecanlanmayan. • **Sinirleri yatışmak;** sinirliyken sakin ve rahat bir duruma gelmek. • **Sinirleri zayıf;** çabuk heyecanlanan, sinirlenen. • **Sinirlerine hakim olmak;** soğukkanlı olmak, kendini denetleyebilmek. **Sinirlerine hakim olamamak;** soğukkanlı olamamak, kendini denetleyememek.

sinirdoku is. Beyin ve sinirleri oluşturan gözelerle örülmüş doku.

sinonim is. ve s. (Fr.) Eşanlamlı.

sinsi s. Belli etmeden, gizlice kötülük yapan.

sinsin is. Geceleyin büyükce bir ateş çevresinde oynanan eski bir halk oyunu.

sinüs is. (Lat.) Alın ve üst çene kemiğindeki boşluklardan her biri.

sinüzit is. (Fr.) Sinüslerin iltihaplanması sonucu başağrısı, burun tıkanıklığı ve akıntısıyla kendini belli eden rahatsızlık.

sinyal is. (Fr.) Bir şeyi bildirmek için verilen işaret. • **Sinyal vermek;** bir şeyi ışık, ses vb. ile bildirmek.

sipahi is. (Far.) Osmanlılarda bir atlı asker sınıfı.

sipariş is. (Far.) 1. İsteme, ısmarlama. 2. İstenen, ısmarlanan şey.

siper is. (Far.) . Korunulacak, saklanılacak, sığınılacak yer. 2. Yağmur ve güneş gibi doğal güçlere engel olan koruyucu. 3. Şapka, kasket çıkıntısı.

sipsi is. 1. Gemici düdüğü. 2. Kamıştan yapılmış düdük.

sipsivri s. Çok sivri. • **Sipsivri kalmak;** herkes çekildiği için tek başına kalmak.

siren is. (Fr.) Tiz bir ses çıkaran düdük, canavar düdüğü.

sirk is. (Fr.) Cambazların ve hayvanların gösteri yaptıkları geniş ve kapalı yer.

sirke (1). is. (Far.) Ekşimiş üzüm vb. meyvenin suyu.

sirküler is. (Fr.) Kimi kişilere bilgi için çoğaltılarak gönderilen yazı, genelge.

siroz iz. (Yun.) Karaciğerin görevini yapamamasıyla belliren öldürücü bir hastalık.

sis is. Atmosferde oluşan bulutların alçalarak yeryüzüne inmesiyle oluşan duman.

sismograf is. (Yun.) Deprem sırasında yer kabuğundaki hareketin sayısal değerlerini kaydetmeye yarayan aygıt, depremyazar.

sistem is. (Yun.) 1. Bir bütünlük ya da öğreti oluşturabilecek biçimde birbirine bağlı bilimsel ilkeler. 2. Yol, yöntem.

sistit is. (Yun.) Sidiktorbası iltihabı.

sitayiş is. (Far.) Övme, övüş.

site is. (Yun.) İlkçağda şehir devleti. 2. Kent, şehir. 3. Yapı topluluğu.

sitem is. (Far.) Birine hoş olmayan bir söz ya da davranışından ötürü öfkelenmeden çıkışma.

sivil s. (Fr.) 1. Asker olmayan. 2. is. ve s. Özel bir giysisi olmayan, günlük giysiler giyinmiş. 3. (Argo)

Çırçıplak. 4. Resmi giysisiz emniyet görevlisi, sivil polis.
sivilce is. İrinli, küçük deri kabarcığı.
sivri s. 1. Keskin ve batıcı. 2. Ucuna doğru incelen. • **Sivri akıllı;** garip düşünceleri olan, kimseyi beğenmeyen kimse.
siyahlaşmak f. Kararmak.
siyanet is. (Ar.) Koruma.
siyanür is. (Fr.) Çok güçlü bir zehir.
siyasal s. Siyaset ile ilgili, siyasi.
siyaset is. (Ar.) Politika.
siyasi s. (Ar.) 1. Siyasal. 2. (mec.) Kurnaz, işini bilen. 3. is. Politikacı.
siyatik is. (Yun.) Kalça sinirlerinin iltihaplanmasıyla ortaya çıkan hastalık.
siyonist is.(Fr.) Siyonizm yanlısı.
siyonizm is. (Fr.) Filistin'de bağımsız bir Yahudi devleti kurmayı ve yeryüzünde ve özellikle bu bölgede Yahudi egemenliğini güçlendirmeyi amaçlayan siyasal görüş.
siz za. İkinci çoğul kişi zamiri. • **Siz bilirsiniz;** nasıl isterseniz, öyle olsun. • **Sizlere ömür;** birinin öldüğünü belirtmek için kullanılır.
skandal is. (Fr.) Utanç verici, küçük düşürücü, toplumda şaşkınlık uyandıran olay.
skeç is. (İng.) Genellikle radyoyla yayımlanmak için hazırlanmış olan kısa oyun.
slogan is. (İng.) Propaganda sırasında kullanılan kısa ve çarpıcı söz.
smokin is. (İng.) Yarı resmi gece toplantılarında erkekler tarafından giyilen önü açık, siyah ve uzunca ceketli takım elbise.
soba is. (Slav dillerinden). Kömür, odun ya da gaz yakılarak kullanılan bir ısıtma aracı.
sobe ün. Koşmaca, saklambaç gibi çocuk oyunlarında ebenin ya da ebeden önce davranıp kaleye ulaşan oyuncunun söylediği söz.
soda is. (İtl.) 1. Çamaşır, bulaşık gibi temizlik işlerinde kullanılan bir tuz. 2. Karbonik asitli su.
sodyum is. (Lat.) Klorla birleşerek deniz ve kara tuzlarını oluşturan beyaz ve parlak bir element.
sof is. (Ar.) 1. Yün, yapağı. 2. Sert ve ince bir tür yün kumaş.
sofa is. (Ar.) Eski evlerin girişinde oda kapılarının açıldığı geniş yer.
softa is. (Far.) 1. Medrese öğrencisi. 2. **Mec.** Bir görüşe körü körüne bağlanmış olan kimse, bağnaz.
sofu s. (Ar.) Dinin buyruk ve yasaklarına bütünüyle uyan kimse.
sohbet is. (Ar.) Söyleşi.
sokak is. (Ar.) Büyük yerleşme bölgelerinde, caddeden biraz daha dar ya da kısa olabilen yol. • **Sokağa atmak;** 1. Kovmak, kapı dışarı etmek. 2. Değerli bir şeyi yerli yerinde kullanmamak. • **Sokağa atsan;** en düşük değeriyle satsan bile şu kadar para eder.
sokmak f. 1. İçine ya da arasına girmesini sağlamak. 2. Bir yere girmesini sağlamak. 3. Batırmak, saplamak. 4. Zehirli dişini ya da iğnesini batırmak. 5. Belli etmeden kötü bir malı vermek. 6. **Mec.** Acı, dokunaklı ve kırıcı söz söylemek.
sokulgan s. Kısa süre içinde herkesle kaynaşıp dost olabilen, kendini çabucak sevdiren.
sol is. Do majör gam dizisinde fa ile la arasındaki ses ve bu sesi gösteren nota işareti.
solaçık is. Futbolda sol dış yönde oynayan oyuncu.

solak s. Daha çok sol elini kullanan.
solcu is. ve s. Solculuk yanlısı.
solculuk is. Toplumsal, ekonomik ve siyasal açıdan kurulu düzenin işleyişine karşı çıkan sol eğilimli düşünce ve eylemlere verilen genel ad.
solfej is. (Fr.) Bir müzik parçasını nota adlarını ses değerleriyle söyleme.
solgun s. Solmuş.
soliç is. Futbolda solda ve iç yönde oynayan oyuncu.
solist is. (Fr.) Solo okuyan ya da çalan sanatçı.
solo is. (İtl.) Bir kişi tarafından okunan ya da çalınan müzik parçası.
solucan is. Uzun, yuvarlak ya da yassı ve ayaksız küçük vücutlu hayvan. • **Solucan gibi;** benzi soluk sarı renkte ve çok zayıf.

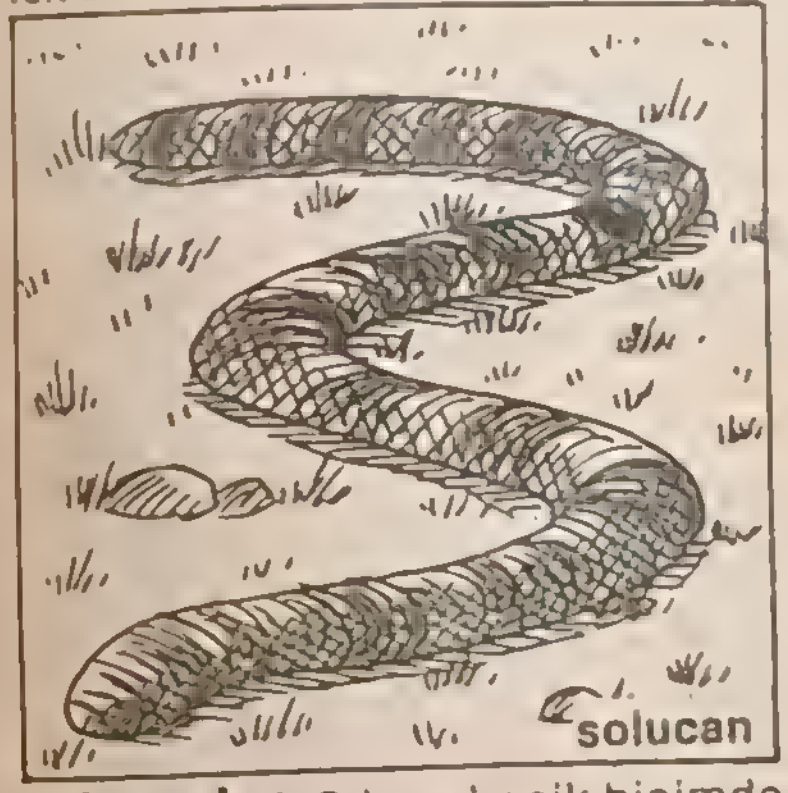
solucan

solumak f. Sık ve kesik biçimde soluk alıp vermek.
solungaç is. Başta balıklar olmak üzere suda yaşayan kimi canlılarda solunum organı.
solunum is. Soluk alıp verme.
som s. Katışıksız; eklemesi, kaplaması olmayan.
somak, sumak is. (Ar.) Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte ve taneleri ekşilik vermek için yemeklerde kullanılan bir ağaç.
somaki is. ve s. (Ar.) Damarlı, sert kızıl ya da yeşil renkte bir mermer çeşidi, bu mermerden yapılmış.
sombalığı is. Denizde ve karada yaşayabilen iri kemikli bir balık.
somun (I) is. Şişkin ve yuvarlak fırın ekmeği. • **Somun pehlivanı;** şişman, hantal.
somun (II) is. Cıvatanın ucuna sağlamlık vermek için geçirilen içi yivli demir başlık.
somurtkan s. Surat asmayı huy edinmiş olan, sürekli somurtan.
somurtmak f. Yüzünü buruşturmak, surat asmak.
somut s. Varlığı duyularla anlaşılan ve doğal olarak belirli bir biçimde var olan, müşahhas.
somya is. (Yun.) Yaylarla kaplı kerevet.
son s. 1. Şimdiki zamana en yakın olan geçmiş. 2. En arkada bulunan. 3. is. Bir şeyin en arkadan gemen bölümü. 4. zf. Olanca. • **Son bulmak;** sona ermek, bitmek, tükenmek. • **Son kozunu oynamak;** elinde bulunan son olanağı kullanmak.
sonat is. (Fr.) Bir ya da iki çalgı için yazılmış üç ya da dört bölümlük beste.
sonbahar b. is. (T., Far.) Güz.
sonda is. (Fr.) 1. Bir boşluğun iç tarafını yoklamaya yarayan demir araç. 2. Sidiktorbasını boşaltmaya yarayan araç.
sondaj is. (Fr.) 1. Sondalama, sonda yaparak yoklama. 2. (mec.) Bir durumu, düşünceyi öğrenmek için yapılan yoklama, araştırma.

sone is. (Fr.) Daha çok lirik konulu ve on dört dizeli bir batı şiir biçimi.
sonra zf. 1. Daha ileri bir zamanda. 2. Yoksa, aksi durumda.
sonradan zf. Konuşulan zamandan sonra gelen zaman içinde. • **Sonradan görme;** önceleri yoksulken sonradan zengin olup gösteriş, övünme, böbürlenme gibi davranışlarda bulunan kimse.
sonsuz s. 1. Sonu olmayan, bitimsiz.
sonsuzluk is. Ebediyet.
sonteşrin is. Eski takvimde kasım ayı.
sonuç is. 1. Bir olay ya da olgudan çıkan başka bir olay, olgu ya da durum. 2. Bir planlı anlatımda temel düşüncenin açıklandığı, olayların açıklığa kavuşturulduğu bitiş bölümü. • **Sonuç almak;** 1. Bir işi olumlu ya da olumsuz sonuçla bitirmek. 2. Bir işten beklenilen verimleri sağlamak. 3. Sonuca ulaştırmak, bitirmek, sonuçlandırmak.
sorgu is. Suç niteliği taşıyan bir sorunla ilgili görülen kişilere sorular sorma işi. • **Sorgu sual;** soruşturma. • **Sorgu yargıcı;** sanıkları sorguya çeken yargıç. • **Sorguya çekmek;** bir suçla ilgili olarak soru sorup yanıt istemek.
sorguç is. (Far.) 1. Bazı kuşların başlarında bulunan uzun tüyler. 2. Eskiden padişah ve vezir başlıklarına takılan tüy ya da püskül biçimindeki süs.
soru is. Bir şeyi öğrenmeyi amaçlayan; yadsıma, buyurma gibi ereklerle de söylenen kim, hangi, ne, niçin,nasıl, nerede vb. sözcüklerle ve mi'li fiillerle kurulan sözlere verilen genel ad, sual.
sorumlu s. Gereğinde üstlendiği ve yapmakla yükümlü olduğu işlerle ilgili olarak kendisine sorular da sorulan, mesul.
sorumsuz s. Sorumluluklarının gereğini yerine getirmeyen, sorumlu olmayan.
soruşturma is. 1. Bilinmeyen bir durumu aydınlatmak, bilgi ve tanıt toplama, tetkik. 2. Resmi makamlarca yapılan ve yönetilen inceleme, tahkikat.
soruşturmak f. Öğrenilmek, aydınlatılmak istenen bir şeyi birçok kişiye sorarak iyiden iyiye araştırmak.
sos is. (Fr.) Domates, baharat gibi şeylerle yapılan ve tat vermek üzere yemeklerin üzerine dökülen terbiye.
sosis is. (Fr.) Kıyılmış çiğ et ve baharatla doldurulmuş ince bağırsaktan oluşan bir tür sucuk.
sosyal s. (Fr.) Toplumla, toplumun çeşitli tabakalarıyla ilgili; toplumsal.
sosyalist is. (Fr.) Toplumculuk yanlısı, toplumcu.
sosyalizm is. (Fr.) Toplumculuk
sosyalizasyon is. (Fr.) Toplumdaki kimi hizmetlerin daha yaygın ve yoğun bir duruma getirilmesi, toplumsallaştırma.
sosyete is. (Fr.) 1. Topluluk. 2. (mec.) Bir toplumun yüksek kazançlı kesimine mensup kimselerin türlü amaçlarla bir araya gelmesi.
sosyolog is. (Fr.) Toplumbilimci.
sosyoloji is. (Fr.) Toplumbilim.
sote is. (Fr.) Çok küçük doğranmış et, ciğer, böbrek gibi şeyler yağda hafifçe kavrulduktan sonra domates, biber, su katılarak yapılan yemek.
soy is. 1. Aynı kanı taşıyan bireyler topluluğu, ırk. 2. Bir atadan gelen kimseler, sülale. 3. s. İyi nitelikleri bulunan bir soydan gelen, seçkin.

soya is. (Mançu dilinden). Daha çok yağı için üretilen bir fasulye çeşidi.
soyaçekim is. Kalıtım, veraset.
soyadı is. Asıl adla birlikte kullanılan, çocuklara babadan, kadınlara kocadan geçen aile adı.
soyağacı is. Aile geçmişini tek tek kişileri ve onların soyundan gelenleri göstererek aydınlatan çizelge, şecere.
soydaş is. ve s. Aynı soydan gelen, türdeş.
soygun is. 1. Yol keserek gelip geçeni soyma. 2. Yasalara aykırı olarak ve emek harcamadan büyük kazanç elde etme.
soylu s. Aslı temiz, tanınmış bir alleden gelen, asil. • **Soylu soplu;** ailesi ve yakınları tanınmış ve kalabalık olan.
soymak f. 1. Herhangi bir şeyin üzerindeki kabuk, zar, deri gibi şeyleri çıkarmak. 2. Bir kimsenin üzerinde bulunan giysileri çıkarmak. 3. Bir kimsede ya da bir yerde bulunan şeyleri zorla ya da sezdirmeden çalarak götürmek. • **Soyup soğana çevirmek;** nesi var nesi yoksa elinden almak.
soysuz s. 1. Aslı, soyu kötü olarak tanınan. 2. Bozuk ahlaklı. 3. Fiziksel ya da ruhsal yönden kendine has özellikleri yitirmiş olan.
soytarı is. 1. Davranış ve sözlerindeki güldürücü etki ile izleyenleri eğlendiren kimse, maskara. 2. (Mec.) Hileci, yaltak insan.
soyut s. Varlığı gözle görülmeyip us yolu ile kabul edilen.
söğüt is. Su kenarlarında yetişen alt yüzleri havlı ve almaşık yapraklı bir ağaç türü.
sökük s. Dikişi sökülmüş, örgüsü çözülmüş durumda olan.
sömestr is. (Fr.) Bir öğretim yılını ikiye ayıran dönemlerden her biri.
sömürge is. Egemenlik hakları herhangi bir dış ülke tarafından ele geçirilmiş ve bu ülkeye ekonomik siyasal yararlar sağlayan ülke, müstemleke.
sömürgen is. ve s. Bir yerin zenginlik kaynaklarını herhangi bir yolla elde ettikten sonra sömüren, sömürücü.
sömürmek f. Bir kimse ya da yerden haksız ve sürekli çıkar sağlamak. 2. Dudaklarını sıkıca yapıştırarak soluğu ile çekip içmek, somurmak. 3. (mec.) Bir yerin zenginlik kaynaklarını kimseye danışmadan kullanarak yarar elde etmek.
sönük s. 1. Sönmüş olan. 2. Parlaklığı ve hızı azalmış olan. 3. Göze çarpmayan, silik.
sövgü is. Sövmek amacıyla söylenen söz, küfür.
söylenti is. Dillerde dolaşan ve doğruluğu saptanamayan haber.
söylev is. Bir dinleyici topluluğu karşısında bir düşünce ya da duyguyu aşılamak için yapılan heyecanlı ve duygulu konuşma; nutuk.
söz is. 1. Ağızdan çıkan ve bir ya da birkaç heceden oluşan anlamlı ses, kelime. 2. Bir düşünceyi anlatmak için peşpeşe söylenen sözcük dizisi, lakırdı, laf. 3. Söylenti, haber. 4. Bir işin yapılacağına ilişkin vaad. • **Söz açmak;** bir şey üzerine konuşmaya başlamak. • **Söz almak;** bir toplantıda konuşmaya başlamak. 2. Bir işin yapılacağına ilişkin vaad almak. • **Söz atmak;** birine dokunacak bir sözü ortaya söylüyormuş gibi yaparak söylemek.
sözcü is. Bir kurul ya da kişi adına konuşma, düşünce ve davranışlarını açıklama ve savunma yetkisi taşıyan kimse.
sözcük is. Kelime.

sözleşme is. İki ya da daha çok kişinin belli konularda karşılıklı yükümlülüklere girerek imzalayıp gerçekleştirdikleri hukuksal işlem.
sözlük is. Bir dilde bulunan tüm sözcükleri alfabe düzeniyle ve çok değişik amaç ve yöntemlerle sıralayan, aynı dilde ya da başka dillerdeki karşılıklarını veren kitap; lugat.
spagetti is. (İtl.) Sert, ince ve uzun bir makarna çeşidi ve bu makarna ile yapılan bir İtalyan yemeği.
spiker is. (İng.) Radyo ve televizyonda bir metni okumakla, kimi yayınları sunmakla görevli kimse.
spor is. (İng.) Avcılık, binicilik, kayak, futbol, basketbol gibi hem vücut hem de akıl yetilerinin eğitimini sağlayan, ilgilenenenleri eğlendirme özelliği de bulunan işler.
sportmen is. (İng.) Herhangi bir sporla uğraşan kimse.
stabilize s. (Fr.) Dengelenip düzeltilmiş. • **Stabilize yol;** asfalt olmayıp kum, çakıl, moloz gibi maddelerin sıkıştırılıp düzeltilmesiyle yapılan toprak yol.
stadyum is. (Yun.) Spor karşılaşmalarının yapılmasına elverişli biçimde düzenlenmiş olan saha.

staj is. (Fr.) Meslek bilgi ve görgüsünü artırmak için bu alanda yetişmiş birinin yönetim ve gözetimi altında yapılan çalışma.

standart s. (İng.) 1. Yasalarla saptanmış ölçü ve kullanımlara uygun. 2. Örnek ya da temel alınabilecek niteliklere sahip olan.
steno is. (Yun.) Stenografi.
stenografi is. (Yun.) Bir başkasının söylediği sözleri, konuşulduğu anda yazmaya elverişli, özel işaretlerden oluşan kısaltılmış yazı sistemi.
step is. (Rus.) Bozkır.
sterilize s. (Fr.) Mikropları öldürülmüş. • **Sterilize etmek;** mikroplarını öldürerek temizlemek.
sterlin is. (İng.) İngiliz lirası.
stok is. (İng.) Depo ve istif edilmiş ticaret eşyası.
stop ün. (İng.) Dur! • **Stop etmek;** durmak, duruvermek.
strateji is. (Fr.) Herhangi bir siyasal, askerî, ekonomik amaca ulaşmak için eylem birliği sağlama ve düzenleme sanatı.
stratejik s. (Fr.) 1. Stratejiyle ilgili. 2. Strateji bakımından önemi olan.
stüdyo is. (İtl.) 1. Her türlü sanatsal çalışmanın yapılabileceği, sanatın özeliklerine göre düzenlenmiş sanatsal çalışmanın yapılabileceği, sanatın özelliklerine göre düzenlenmiş işlik. 2. Radyo ve televizyon yayını yapılan ve bu tür işlerin yapılmasına elverişli olacak biçimde düzenlenmiş oda ya da salon.
suç is. Yasa ve törelere aykırı davranış.
sultan is. (Ar.) Daha çok Selçuklu ve Osmanlı hükümdarlarına ve bunların kızlarına ve gelinlerine verilen san.
sultani is. (Ar.) 1. Cumhuriyetten önce, lise düzeyindeki okullara verilen ad. 2. s. Kaliteli, üstün nitelikli (meyve).
sulusepken zf. (Kar için) Yağmurla karışık.
suni s. (Ar.) Yapay.
sundurma is. Yapılarda yağmur, güneş gibi dış etkilerden korumak için kapı ve pencerelerin üst yanlarına konulan geniş siper.

surat is. (Ar.) Yüz, çehre. • **Surat asmak;** somurtmak. • **Surat etmek;** birine karşı küskün durmak. • **Suratı değişmek;** birine karşı tavrını birdenbire değiştirerek somurtmaya, kızgınlığını belirtmeye başlamak. • **Suratını ekşitmek;** somurtmak.

sure is. (Ar.) Kuran'ın bölünmüş olduğu 114 bölümden her biri.

susam is. (Ar.) Sıcak iklimlerde yetişen ve tohumlarından yağ elde edilen bir bitki.

süet is. (Fr.) **1.** İç kısmı dışa gelecek biçimde kullanılmak üzere özel olarak işlenmiş deri. **2.** s. Böyle bir deriden yapılmış (eldiven, ayakkabı, ceket vb.).

sükunet is. (Ar.) **1.** Durgunluk, hareketsizlik, sessizlik. **2.** Rahat, huzur.

sükut is. (Ar.) Susma, konuşmama.

sülük is. (Far.) Vücuttan kan alma işinde kullanılan, halkalı solucan görünümünde, sularda yaşayan bir hayvan.

sülün is. Tavuksular familyasından çok süslü bir kuş türü.

sümbül is. Zambakgillerden, soğanlı ve otsu bir süs bitkisi.

sümük is. Burun boşluğunda oluşan yapışkan sıvı.

sümüklüböcek is. Geçtiği yerde sümüğe benzer parlak bir izgi bırakan küçük bir hayvan.

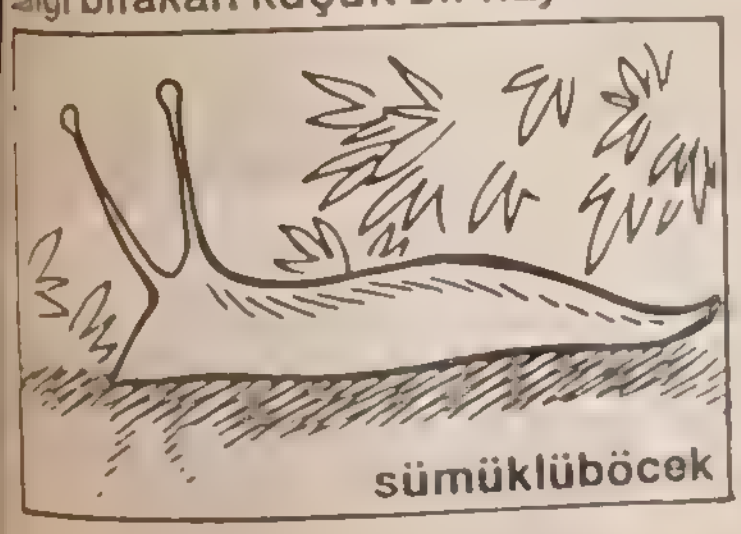

sümüklüböcek

sünger is. (Yun.) Genellikle denizlerde toplu olarak yaşayan ve bulundukları yerden çıkarılarak temizlik işlerinde kullanılan çok hücreli ilkel bir hayvan.

süngü is. Tüfeklerin namlularının ucuna takılarak göğüs göğüse savaşta kullanılan büyük ve keskin bir bıçak görünümünde silah.

sünmek f. Esnekliğini yitirdiği için gevşemek ve bu yüzden kopmadan uzamak.

sünnet is. (Ar.) **1.** Peygamber'in Müslümanlar tarafından uyulması gereken davranış ve sözlerinin tümü. **2.** Erkek çocukların üreme organlarının ucundaki küçük bir deri parçasının çepeçevre kesilmesi ve bu yüzden yapılan düğün töreni.

süpermarket is. (İng.) Daha çok yiyecek ve içecek olmak üzere her türlü malın satıldığı birçok bölümden oluşan büyük dükkan.

süprüntü is. Süpürge ile temizlik yapıldıktan sonra toplanan çöp ve tozların oluşturduğu yığın.

süpürge is. Süpürme işinde kullanılan araç.

süpürge

sürahi is. (Ar.) Su ve içecek konulmada kullanılan dar ağızlı ve uzun boyunlu kap.

sürat is. (Ar.) Hız, çabukluk.

sürçmek f. **1.** Yanlış adım atmak ya da dengesini yitirerek biraz kaymak. **2.** Dalgınlık sonucu yanılmak, yanlışlık yapmak.

süre is. Bir olayın başlangıcı ile sonucu arasındaki belirli zaman, müddet.
sürekli s. Ardı kesilmeden süren, devamlı.
süreksiz s. Çok az süren.
süreölçer is. Çok küçük süre dilimlerini bile yanılmadan gösteren özel saat, kronometre.
sürgü is. 1. Kapı, pencere gibi şeylerin kapanması için sürülerek kullanılan araç. 2. Toprağı bastırmak ya da düzleştirme işinde kullanılan tanm aracı.
sürgün is. 1. Bir kimsenin oturduğu yerden uzaklaşıp başka bir yerde oturmasını zorunlu kılan ceza ve böyle bir cezaya çarptırılmış kimse. 2. Bir bitkinin köklerinden ve dallarından yeni çıkan körpe dal. 3. İshal, amel.
sürmek f. 1. Yönetmek, yürütmek. 2. Dokunmak, değmek. 3. Birini herhangi bir suç yüzünden oturduğu yerden başka bir yerde oturmaya mahkûm etmek. 4. Bir maddeyi başka bir madde üzerine ince bir tabaka halinde sürmek. 5. Devam etmek.
sürtmek f. Bir şeyi başka bir şey üzerinde bastırarak gezdirmek.
sürü is. 1. Bir arada bakılıp beslenen evcil hayvanlar topluluğu. 2. Birlikte yaşayan yaban hayvanları topluluğu.
sürüm is. Bir malın ya da paranın piyasada alınır satılır ya da geçer olması.
sürünceme is. Bir işin sonuçlanıncaya değin gereksiz olarak uğradığı gecikmelerin tümü.• **Sürüncemede kalmak;** (bir iş) sonuçlanıncaya değin boş yere gecikmek.
sürüngen s. 1. Yere yatay olarak uzanan (bitki kök ya da sap). 2. Karnının üstünde sürünerek ilerleyen (hayvan).
süs is. Bir şeyi daha güzel göstermeye yarayan, süsleyen şey.
süt is. 1. Dişi memeli hayvanlarda meme bezleri tarafından salgılanan beyaz ve besleyici sıvı. 2. Kimi bitkilerde kabuk altında bulunan beyaz renkli sıvı.
süttozu is. Toz durumuna getirilmiş süt.
sütun is. (Far.) 1. Taş ya da başka bir maddeden yapılmış yapı desteği. 2. Gazete, dergi, kitap ve defter sayfalarının yukarıdan aşağıya doğru ayrılmış olan bölümlerinden her biri.
süvari is. (Far.) 1. Atlı. 2. Asker. 3. Gemi kaptanı.
süveter is. (İng.) Baştan geçirilerek giyilen örme ve kolsuz kazak.
süzek is. Bir sıvının içindeki kaba maddeleri ayırmak için kullanılan süzme aracı, süzgeç.

süzgeç

süzgeç is. Süzek.
süzmek f. 1. Bir sıvıyı süzekten geçirerek içindeki kaba maddeleri ayırmak. 2. Birine iyice inceler gibi, gözleriyle dikkatlice bakmak.
süzülmek f. 1. Süzmek işine konu olmak. 2. Akmak. 3. Yüzüne nazlı bir görünüm vererek kurulmak. 4. Zayıflamak.

ş, Ş is. Türk alfabesinin yirmi üçüncü harfi, ünsüz.

şadırvan is. (Far.) Daha çok cami avlularında bulunan, çevresindeki musluklardan ve ortasındaki fıskiyeden sular akan kubbeli çeşme.

şablon is. (Yun.) Üzerinde harfler, belli biçim ve simgeler oyulu olarak bulunan ve istendiğinde bir zemin üzerine harf, biçim ve simgelerin çizilmesine elverişli olarak düzenlenmiş cetvel.

şafak is. (Ar.) Güneş doğmadan az önce ufukta görülen aydınlık. • **Şafak sökmek;** ortalık aydınlanmaya başlamak.

şah (I) is. (Far.) **1.** Padişah, hükümdar; özellikle İran hükümdarı. **2.** Satrançta en önemli taş.

şah (II) is. Atların ön ayaklarını yerden yukarı kaldırarak arka ayakları üzerinde yükselmesi. • **Şaha kalkmak;** (At) ön ayaklarını kaldırarak arka ayakları üzerinde durmak.

şahadet is. (Ar.) **1.** Tanıklık; şahitlik. **2.** Yüce bir değer uğruna ölme, şehit olma.

şahadetname is. (Ar., Far.) Diploma, öğrenim belgesi.

şahbaz is. (Far.) **1.** Bir cins iri ak doğan. **2.** s. **(Mec.)** Yiğit, kahraman.

şahdamar is. (Far., T.) Boynun iki yanında yer alan, yürekten başa giden kalın atardamarlardan her biri.

şaheser is. (Far., Ar.) **1.** Baş yapıt, en önemli yapıt. **2.** s. Üstün nitelikli, benzerlerinden üstün olan.

şahit is. (Ar.) Tanık.

şahlanmak f. **1.** (At.) Şaha kalkmak. **2. (Mec.)** Birdenbire öfke ya da coşku ile ortaya atılmak.

şahmerdan is. (Far.) Toprağa iri kazıklar çakma işinde kullanılan ağır ve büyük tokmak; büyük çekiç.

şahname is. (Far.) Hükümdarların yaşamlarını ve saltanat yıllarında geçen olayları anlatan kitap.

şahniş, şahnişin is. (Far.) Eski ahşap evlerde çevresi kapalı, sokağa ya da bahçeye bakan çıkmalı balkon.

şahsen zf. (Ar.) **1.** Kendi, kendisi. **2.** Birbiriyle tanışmayıp uzaktan görerek.

şahsiyet is. (Ar.) **1.** Kişilik. **2.** Yüksek ve değerli kimse, kişi.

şair is. (Ar.) Ozan.

şaka is. Gülmek, eğlenmek amacıyla karşıdakini kırmadan yapılan davranış, söylenen söz. • **Şaka götürmemek; 1.** (İş için) dikkatsizliğe, önem vermemeye gelmemek. **2.** Şakadan hoşlanmamak. • **Şakaya boğmak (getirmek);** ciddi bir sözü şaka arkasına gizlenerek söylemek, şakaya çevirmek.

şakak is. Yüzde, göz ile kulak

arasında elmacık kemiğinin üstündeki çukurumsu yer.
şakımak f. Ezgili sesler çıkarmak, terennüm etmek.
şaklaban s. 1. Şen, şakacı, güldürücü. 2. Dalkavuk.
şakrak s. 1. Neşeli, sevinçli (ses). 2. Böyle bir sesle konuşan (insan).
şakşakçı s. Herhangi bir şeyi üzerinde iyi mi, kötü mü diye durmadan, öven, alkışlayan kimse.
şal is. (Far.) 1. Daha çok Hindistan'da dokunan bir değerli yün kumaş türü. 2. Kadınların bu kumaştan ya da başka kumaşlardan yapıp omuzlarına örttükleri atkı.
şalgam is. (Far.) Turpa benzeyen, kökleri tatlımsı bir bitki.
şalter is. (Al.) Elektrik akımını açıp kapamaya yarayan anahtar.
şalvar is. (Far.) Paçalarından ağız kısmına doğru gittikçe bollaşan ve bele bir uçkurla bağlanan giysi.
şaman is. Eski Türklerde ve günümüzde Sibirya'da yaşayan kimi Türk boylarında dinsel lider, büyücü,
şamanizm is. (Fr.) Eskiden Sibirya'da yaşayan kimi Türk boylarında günümüzde doğaya, doğa üstü ruhlara tapınmayı temel alan ve şaman adı verilen din adamlarının önderliğinde yürütülen din.
şamandıra is. (Yun.) Su üzerinde durması gereken içi hava dolu madeni ve ağaç fıçı.

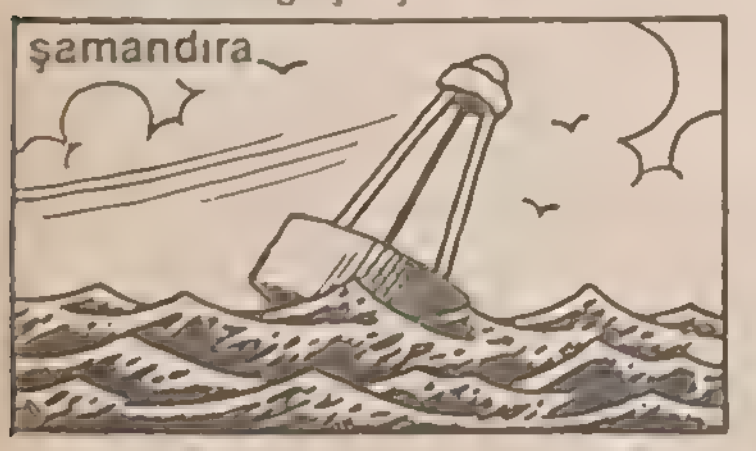

şamar is. Avuç içiyle yüze atılan tokat.
şamata is. (Ar.) Gürültü patırtı, yaygara.
şambaba is. Bir tür hamur tatlısı.
şamdan is. (Ar., Far.) İçine mum yerleştirilerek yakılan araç.
şamfıstığı is. Antepfıstığı da denilen ve ağaçta yetişen bir fıstık türü.
şampanya is. (Fr.) Köpüklü ve tatlımsı bir tür değerli ve gazlı şarap.
şampiyon s. ve is. (Fr.) Ulusal ya da uluslararası bir yarışmada birinci olan (kimse ya da takım).
şampuan is. (İng.) Saç temizlemede kullanılan ilaçlı ve kokulu sıvı sabun.
şan (I) is. (Ar.) 1. Un, san. 2. Gösteriş. • **Şan vermek;** ün kazanmak.
şan (II) is. (Fr.) Batı müziğinde şarkı.
şangırtı is. Bardak, tabak gibi şeylerin düşerken ya da birbirine çarparen çıkardıkları ses.
şanlı s. Şan sahibi, ünlü.
şantaj is. (Fr.) Yasadışı bir çıkar sağlamak amacıyla birini, suçunu ya da utanılacak bir sırrını açığa vurmakla korkutmak.
şantiye is. (Fr.) Henüz tamamlanmamış yapılarda inşaat sahibinin, teknik görevlilerin ve işçilerin kaldığı yapı.
şantör is. (Fr.) Erkek şarkıcı.
şantöz is. (Fr.) Kadın şarkıcı.
şap (I) is. (Ar.) Sıcak suda eriyebilen, tadı buruk asitli bir madde.
şap (II) is. İstekli olarak öperken dudaklardan çıkan sesi anlatır.
şapırdatmak f. Dudaklarla şap diye ses çıkarmak.
şapka is. (Lat.) Sokağa çıkarken takılan baş giyeceği.

şaplak is. Tokat.
şapşal s. Üstünü başını düzeltmeye önem vermeyen, aptal görünüşlü.
şar is. (Far.) Şehir.
şarampol is. (Al.) Karayollarının iki yanında ve yol seviyesinden aşağıda bulunan bölüm.
şarap is. (Ar.) Özel olarak mayalanmış üzüm suyundan ya da başka meyvelerin sularından yapılan alkollü içki.
şarapnel is. (İng.) Havada patlayıp dağılarak etrafa çelik parçalar saçan top mermisi.
şarbon is. (Fr.) Tehlikeli, öldürücü, insanlara da geçebilen bir hayvan hastalığı, karakabarcık.
şarıl şarıl zf. Şarıltı ile, şarlayarak.
şarj is. (Fr.) 1. Doldurma. 2. Bir yerde elektrik yükü biriktirme.
şark is. (Ar.) Doğu.
şarkı is. (Ar.) Doğu müziğine göre bestelenmiş sözlü müzik yapıtı.
şarkıcı is. Şarkı okuyan ya da besteleyen kimse.
şarkiyat is. (Ar.) Doğulu ulusların dil, tarih ve folklorunu karşılaştırmalı olarak inceleyen bilim, doğubilim.
şarlatan is. (İtl.) Konuşmalarında ciddi ve gerçekçi olmayıp yüksekten atıp tutan, bu yolla karşısındakini aldatmaya uğraşan (kimse).
şart is. (Ar.) Başka bir şeyin olması için gerekli olan, temel kural, koşul. • **Şart olmak;** yapılması zorunlu, kaçınılmaz olmak.
şartname is. (Ar., Far.) Bir işle ilgili koşulların yazılı olduğu kâğıt
şaşaa is. (Ar.) Parlaklık, parıltı, görkem.
şaşı s. Gözleri aynı doğrultuda bakmayan
şaşırmak f. 1. Bir işi yaparken türlü nedenlerle doğrusunu görememek, sonuca ulaşamayacak duruma gelmek. 2. Ne yapması gerektiğini bilememek.
şaşkın s. Şaşırmış, doğrusunu düşünemez duruma gelmiş.
şaşmak f. 1. Beklenmedik bir durum karşısında sarsılmak. 2. Yolunu sapıtmak.
şatafat is. Süs ve gösteriş.
şato is. (Fr.) Etrafı kuleler, hendek ve surlarla çevrili, korunaklı derebey konağı.

şato

şavk is. (Ar.) Işık.
şayak is. (Yun.) Kaba dokunmuş, bir çeşit dayanıklı yün kumaş.
şayet e. (Far.) Eğer, ola ki
şebboy is. (Far.) Güzel kokulu, türlü renklerde çiçekleri olabilen bir süs bitkisi.
şebek is. 1. Bir tür maymun. 2. (Mec.) Çirkin ve arsız.
şebeke is. (Ar.) 1. Ağ gibi yayılmış ve gerilmiş hat ve yollar. 2. Kötü amaçlarla kurulmuş gizli topluluk. 3. Öğrenci pasosu.

şef is. (Fr.) Yetki ve sorumluluk sahibi kimse, yönetici.
şeffaf s. (Ar.) Saydam.
şefkat is. (Ar.) 1. Acıma ve koruma duygusu, sevecenlik.
şeftali is. (Far.) Ilıman bölgelerde yetişen bir ağaç ve bunun birçok çeşidi bulunan çekirdekli etli ve sulu meyvesi.
şehir is. (Far.) Kent, büyük kent.
şehircilik is. Kentlerin kuruluş, düzen ve güzelleştirme gibi sorunlarıyla ilgilenen, bunlara bağlı türlü düzenlemelerle uğraşan bilim.
şehirlerarası s. Bir ülkenin kentleriyle ilgili, bu kentler arasında işleyen, çalışan.
şehirleşme is. Kentleşme.
şehla s. (Ar.) Hoşa gidecek ölçüde az şaşı.
şehriye is. (Ar.) Yumurtalı hamurdan türlü biçimlerde yapılan çorbalık.
şehvet is. (Ar.) Cinsel istek.
şehzade is. (Far.) Padişah oğlu ya da padişah ailesinden erkeklerin oğullarından her biri.
şeker is. (Far.) Meyve ve bitki sap ve köklerinden elde edilen tatlı madde.
şekerleme is. 1. Şeker ve şerbeti içinde kaynatılarak donduruluş ve şeker durumana getirilmiş incir, kestane, armut vb. meyve. 2. (Mec.) Yatağa yatmadan uyunan kısa ve hafif uyku.
şekerpancarı is. Köklerinden şeker elde etmek üzere yetiştirilen pancar türü.
şekil is. (Ar.) Biçim.
şema is. (Lat.) Bir şeklin ana çizgilerini gösteren desen.
şempanze is. (Fr.) Çevik ve uzun boylu, taklitçi, eğitilebilen, insanlara çok yakın bir maymun türü.
şemsiye is. (Ar.) Bir sap üzerine gerilmiş su ve ışık geçirmeyen kumaştan yapılan açılır kapanır siperlik.

şemsiye

şen s. Yaşadığı hayattan memnun ve mutlu olan, bunu davranışlarıyla belli eden.
şenlik is. 1. Şen olma durumu. 2. Topluca yapılan eğlence, gösteri 3. Bir yerde yaşayan insanların topu.
şerbet is. (Ar.) 1. Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan tatlı içecek. 2. Kimi maddelerin su içinde eritilmiş durumu.
şeref is. (Ar.) Kişilerin birbirlerine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur.
şerit is. (Ar.) 1. Herhangi bir maddeden alınan dar, düz ve ince parça. 2. Birbirine kenetlenmiş boğumlardan oluşan ve uzunluğu bazen metreleri bulan bağırsak asalağı.
şevk is. (Ar.) Şiddetli arzu, istek.
şey is. (Ar.) 1. Nesne, varlık. 2. Konuşma sırasında anımsanamayan sözcüğün adı yerine kullanılan.

şeyh is. (Ar.) 1. Tekke ve tarikat yöneticisi. 2. Arap kabile, aşiret ve devlet ileri geleni.
şeyhülislam is. (Ar.) Osmanlılarda din işlerine bakmakla ödevli en yüksek devlet görevlisi
şeytan is. (Ar.) 1. İslâm ve Musevi inançlarına göre Âdem Peygamber'i tanımadığı için Cennet'ten kovulan ve bu yüzden insanlara sürekli kötülük yapan melek. 2. (Mec.) Kurnaz ve kötü kimse.
şık s. (Al.) 1. Modaya uygun ve ince giysi. 2. Güzel giyinmiş.
şıkırdamak f. Madenden yapılmış küçük eşyaların çıkardığı sese benzer ses çıkarmak.
şımarık s. Şımarmış, şımartılmış.
şımarmak f. Gördüğü sevgi ve saygıdan yüz bularak yersiz ve aşırı davranışlarda bulunmak.
şıra is. (Far.) Mayalanmış üzüm suyu.
şırınga is. (Yun.) Deri altına, adaleye ya da damara ilaç göndermede kullanılan ucu iğneli küçük tulumba.
Şia ö. is. (Ar.) Şiilik.
şiddet is. (Ar.) 1. Sertlik, yeğinlik. 2. Hız. 3. Yasalara karşı olarak kullanılan kaba kuvvet.
şiddetlenmek f. Şiddeti ve etkisi giderek artmak, hızlanmak.
şiddetli s. 1. Sert, zorlu, kızışık, ağır. 2. Hızlı.
şifa is. (Ar.) Hastalıktan kurtulma, sağlığa kavuşma. • **Şifayı bulmak (kapmak);** hastalanmak, hastalığı iyice artmak.
şifahi s. (Ar.) Sözlü, ağızdan.
şifalı s. Sağlığa yararlı ve yardımcı.
şifre is. (Fr.) Başkalarının anlayamayacağı biçimde düzenlenmiş, gizli haberleşmeye yarayan özel anlamlı işaretler.
Şiilik ö. is. Hz. Muhammed'in amcası oğlu ve damadı Ali'yi ve onun soyundan gelenleri öteki İslâm büyüklerinden üstün tutan ayrı ve siyasal kökenli bir mezhep kuran Müslüman topluluğu.
şiir is. (Ar.) Ölçü, uyak ve ses uyumu gibi duygulandırıcı öğelerle ve güzel imgelerle kurulmuş söz; koşuk, deyiş.
şikayet is. (Ar.) Yakınma, sızlanma.
şike is. (Fr.) Spor karşılaşmalarında taraflardan birinin kazanması yönünde önceden kimi çıkarlar karşılığı yapılan yasadışı anlaşma, danışıklı dövüş.
şimdi zf. 1. Bulunduğumuz zaman içinde. 2. ed. Bu duruma göre. • **Şimdi şimdi;** ancak, yeni yeni. • **Şimdiden tezi yok;** hiç vakit yitirmeden, hemen.
şimendifer is. (Fr.) 1. Demiryolu. 2. Tren.
şimşek is. Buluttan buluta ya da yere elektrik boşanırken ansızın görünen yaygın ve geçici ince parıltı. • **Şimşek gibi;** çok hızlı. • **Şimşekleri üstüne çekmek;** sert eleştirilere hedef olmak.
şimşir is. Sürekli yeşil kalan, bazı türleri süs bitkisi olarak da kullanılan sert tahtalı ağaç.
şipşak zf. (argo) Birden, hemencecik.
şipşakçı is. Çektiği resmi kısa bir süre içinde hazır edip veren sokak fotoğrafçısı.
şirden is. (Far.) Geviş getiren hayvanlarda midenin dördüncü bölmesi.
şirin s. (Far.) 1. Tatlı. 2. Cana yakın, sevimli.

şirret s. (Ar.) Geçimsiz, huysuz, yaygaracı.
şiş (I) s. 1. Şişmiş, şişkin, kabarık. 2. is. Şişmiş yer, şişlik.
şiş (II) is. 1. Ucu sivri demir çubuk. 2. s. Şişe geçirilerek ateşte pişirilmiş köfte ya da et.
şişe i. İçine sıvı konulmak üzere özel olarak yapılmış ağzı dar camdan kap.
şişirmek f. 1. Bir şeyi hava ya da başka şeylerle şişkin duruma getirmek. 2. (**Mec.**) Bir işi acele ile ve fazla emek harcamadan sonuçlandırmak.
şişkin s. 1. Şişirilmiş, kabarmış. 2. (**Mec.**) Şımarık, şımartılmış.
şişko s. Şişman.
şişman s. Vücudunda fazla et ya da yağ toplandığı için her yanı şişkin görünen.
şişmek f. 1. İçine başka bir maddenin katılmasıyla hacmi büyümek, kabarmak. 2. Yorulup koşamaz duruma gelmek. 3. (**Mec.**) Şımarmak, bu yüzden aşırı davranışlar yapmak. 4. (argo) Utanmak, mahçup olmak.
şive is. (Ar.) 1. Söyleyiş, ağız. 2. Naz, eda.
şizofreni is. (Yun.) Erken bunama hastalığı.
şofben is. (Fr.) Gazla ya da elektrikle çalışan ve anında sıcak su verebilen aygıt.
şoför is. (Fr.) Otomobil kullanan kimse.
şok is. (İng.) Ansızın ortaya çıkan şiddetli bir olay karşısında organizmanın gösterdiği tepkinin başlangıcında belirgen olayların tümü.
şort is. (İng.) Bazı sporlarda ve sıcak ülkelerde giyilen kısa pantolon.
şov is. (İng.) Danslı gösteri.
şoven s. (Fr.) Milliyetçiliği, kendi ulusuna bağlılığı bağnazlık ölçüsüne vardıran.
şöhret is. (Ar.) Ün, unvan
şölen is. (Far.) Toplu olarak birçok kişi onuruna yapılan içkili, eğlenceli yemek, ziyafet.
şövalye is. (Fr.) Ortaçağ Avrupasında, yoksul ve güçsüzleri korumak amacında olan atlı ve gezgin savaşçı.
şöyle zf. Şunun gibi, şu türlü. • **Şöyle bir bakmak; 1.** Kısaca bakmak. **2.** Süzerek, anlamlı anlamlı bakmak. • **Şöyle böyle; 1.** Orta derecede. **2.** Aşağı yukarı.
şu I. s. 1. Yer, zaman ya da söz zincirinde biraz uzakta olanı gösteren işaret sıfatı. 2. za. Yer ya da söz zincirinde biraz uzakta olanın yerine geçen işaret zamiri.
şua is. (Ar.) Işın.
şubat is. (Süryani dilinden) Yılın ikinci ayı.
şube is. (Ar.) 1. Bir kurum ya da kuruluşun ikinci düzeydeki iş yerlerinden her biri, dal, kol. 2. Bölüm, kısım.
şuh s. (Far.) Neşeli ve serbest hareket eden (kadın).
şule is. (Ar.) Alev.
şura za. Şu yer.
şura is. (Ar.) Meclis, danışma meclisi.
şurup is. (Ar.) 1. Kaynatılarak biraz koyulaştırılmış şerbet. 2. Sıvı ve şekerli ilaç.
şut is. (İng.) Futbolda topu karşı takımın kalesine doğru, ayakla sıkıca vurarak gönderme.
şuur is. (Ar.) 1. Us akıl. 2. Bilinç.
şükran is. (Ar.) İyilik bilme, gönül borcu.

şükretmek f. (Ar., T.) Tanrı'ya, memnunluk duygularıyla övgü sunmak.
şükür is. (Ar.) Tanrı'ya memnunluk duygularıyla sunulan övgü.
şümul is. (Ar.) İçine alma, kapsama
şümullü s. (Ar., T.) Etki ve çevresi geniş kapsamlı.
şüphe is. (Ar.) 1. Herhangi bir şey için olumlu ya da olumsuz tavır alamama durumu. 2. Kuşku.
şüpheli s. (Ar., T.) 1. Gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen. 2. Kötülük yapacağı sanılan, kuşku duyulan. 3. İnanmayan, kötülük sezilen, kuşkulu.
şüphesiz s. (Ar., T.) 1. Hakkında kuşku duyulmayan, kesinlikle bilinen. 2. zf. Kesin olarak, kuşkusuz.
şürekâ is. (Ar.) Ortaklar.

T

t, T is. Türk alfabesinin yirmi dördüncü harfi, ünsüz.
taahhüt is. (Ar.) Bir işi yapmayı üstüne alma.
taahhütlü s. Alıcısının eline geçtiğine tam olarak emin olmak için daha fazla para ödenerek postaya verilen (mektup, paket vb.).
taahhütname is. (Ar. ve Far.) Bir kimsenin bir işi yapmayı üstlendiğini belirten yazılı kâğıt.
taarruz is. (Ar.) Saldırı, saldırma; hücum.
taassup is. (Ar.) Bağnaz olma durumu, bağnazca davranış.
tabak is. (Ar.) İçine çeşitli yiyeceklerin konulduğu yayvan kap.
tabak is. (Ar.) Sepici.
tabaka is. (Ar.) Kat, katman.
tabakhane is. (Ar. ve Far.) Çeşitli hayvan (koyun, sığır vb.) derilerinin işlenip, meşin, kösele yapılan yer.
tabaklık is. Mutfatlarda tabakların yerleştirildiği raflı bölme.
taban is. 1. Ayağın alt bölümü. 2. Ayakkabının alt bölümü. 3. Yapılarda, üzerinde yürünülen kısım. 4. Kaide. 5. Herhangi bir şeyin alt bölümü.
tabanca is. (Ar.) 1. Cepte ya da belde taşınan, mermi atan öldürücü silah. 2. Boya püskürtme işlerinde kullanılan tabanca biçimli araç.
tabela is. (İtl.) İşyerlerinin genellikle kapılarının üstüne asılan ve üzerinde hangi işin yapıldığını, sahibinin kim olduğunu gösteren levha.
tabiat is. (Ar.) Doğa.
tabiî s. (Ar.) Doğal.
tabiiyet is. (Ar.) 1. Bağımlılık. 2. Uyrukluk.
tabip is. (Ar.) Hekim, tıp doktoru.
tabir is. (Ar.) 1. Deyim. 2. Görülen düşün yorumu.

tabla is. (Lat.) 1. Üzerine çeşitli şeylerin konulduğu, yuvarlak ya da dikdörtgen biçimli tepsi. 2. Sigara kolo silkelenen kap, küllük, sigara tablası.

tabldot is. (Fr.) Lokanta, otel ya da işyerlerinde belirli bir para karşılığı çıkan, müşterinin ya da çalışanların seçim yapmasının söz konusu olmadığı birkaç kaptan oluşan yemek.

tablet is. (Fr.) 1. Yassı ve yuvarlak biçimli nesne.2.Kazılarda ortaya çıkanlan, eski uygarlıklardan kalma, üzeri yazılı, pişmiş topraktan yapılmış belge.

tablo is. (Fr.) 1. Yağlıboya ya da suluboya tekniğiyle yapılmış resim. 2. Çizelge.

tabur is. Dört bölükten oluşan ve bir binbaşının komutanlık ettiği askeri birlik.

taburcu s. Hastaneden çıkması kararlaştırılmış kimse. • **Taburcu etmek**; iyileşen bir hastanın hastaneden çıkmasına izin vermek.

tabure is. (Fr.) Arkalığı ve kolları dayama yeri olmayan sandalye.

tabure

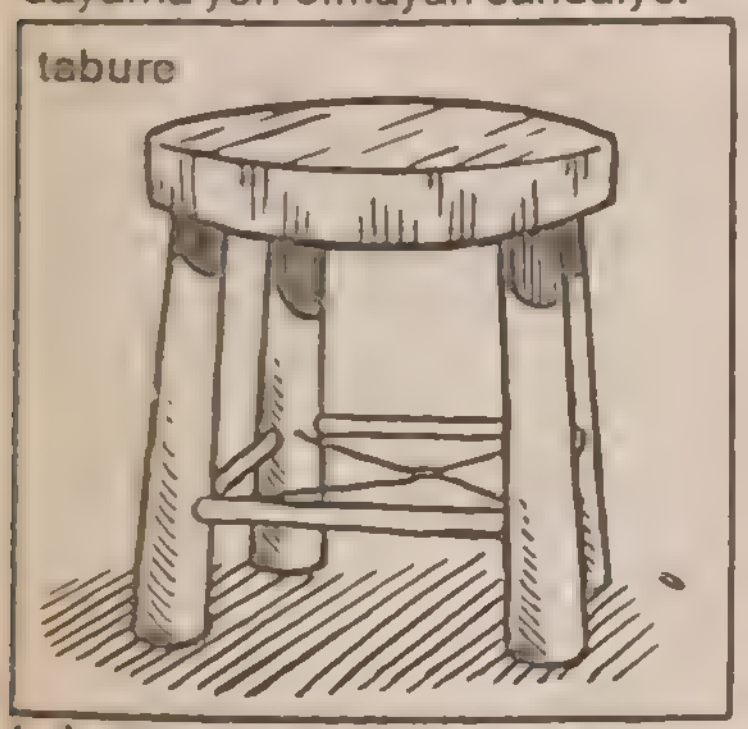

tabut is. (Ar.) Ölünün gömülmeden önce içine konduğu sandık.

tacir is. (Ar.) Ticaretle uğraşan kimse; tüccar.

taç is. (Far.) 1. Monarşik yönetimlerde hükümdarların başlarına taktıkları, değerli maden ve taşlardan yapılmış başlık. 2. Çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların tümü.

tadım is. Ağıza herhangi bir şey alındığında tatlılık, acılık gibi niteliklerden duygulanma yeteneği.

tadımlık s. Sadece tadını anlayacak kadar olan nicelik.

tafra is. (Ar.) Yüksekten atma, böbürlenme.

tafsilat is. (Ar.) Ayrıntılar.

tahakküm is. (Ar.) Birine baskı yapma, istediği gibi hükmetme.

tahammül is. (Ar.) Herhangi bir şeye ya da kimseye dayanma, katlanma gücü.

taharet is. (Ar.) Temizlenme, temizlik.

tahayyül is. (Ar.) Hayale getirme, hayal kurma; imgeleme.

tahdit is. (Ar.) Sınırlama, çevresini belli etme, kısıtlama.

tahıl is. Buğday, arpa, mısır gibi taneli tarım ürünlerinin genel adı.

tahin is. (Ar.) Koyu sıvı durumunda öğütülmüş susam.

tahkik is. (Ar.) Soruşturma, araştırma, inceleme.

tahkim is. (Ar.) Sağlamlaştırma, pekiştirme.

tahkimat is. (Ar.) Bir yeri düşman saldırısına karşı korumak üzere hazırlanan şeylerin tümü.

tahkir is. (Ar.) Aşağılama, küçümseme, onurunu kırma, küçük düşürme.

tahlil is. (Ar.) Çözümleme, ögelerine ayırma.

tahliye is. (Ar.) 1. Boşaltma 2. Serbest bırakma.

tahmin is. (Ar.) Kestirme, oranlama.
tahminen zf. (Ar.) Aşağı yukarı, yaklaşık olarak.
tahribat is. (Ar.) Yıkmalar, yıkıp bozmalar.
tahrif is. (Ar.) Bozma, değiştirme, başka biçime sokma.
tahrik is. (Ar.) Kışkırtma, kımıldatma, harekete geçirme.
tahrip is. (Ar.) Yakıp yıkma, kırıp dökme, harap etme.
tahriş is. (Ar.) Tırmalama, azdırma.
tahsil is. (Ar.) 1. Öğrenim. 2. Para toplama.
tahsilat is. (Ar.) Ödenmesi gereken parayı alma, toplama.
tahsildar is. (Ar. ve Far.) Para, vergi gibi şeyleri toplayan kişi.
tahsis is. (Ar.) 1. Ayırma. 2. Belli bir miktar para bağlama.
tahsisat is. (Ar.) Ödenek.
taht is. (Far.) Monarşik yönetimlerde hükümdarın koltuğu ya da hükümdarlık makamı.
tahta is. (Far.) Düz, biraz genişçe, uzun ve az kalın kesilmiş ağaç.
tahtakurusu b. is. Duvar kaplamalarında, mobilyaların ek yerlerinde yaşayan, insan ya da hayvanların kanını emerek beslenen zararlı böcek.
tahteravalli is. (Far.) Ortası bir yere dayalı, iki ucu serbest kalan ve uçlara oturularak bir tarafı inince öteki tarafı kalkan ve böylece eğlenmeyi sağlayan tahtadan yapılmış kalas.
tahvil is. (Ar.) 1. Değiştirme, döndürme. 2. Devletin ya da özel kuruluşların ödünç para almak için üzerinde belirtilen süreye göre faiz getiren basılı senet.

tak is. (Ar.) Özellikle ulusal bayram günlerinde, geçit töreni yapılacak büyük caddelere kurulan, üzeri yazılar ve çiçeklerle süslenen kemer.
taka is. İki ya da üç kişiyle yönetilen küçük yelkenli.
takas is. (Ar.) Değişme, bir şey verip karşılığında eşdeğerli başka bir şey alma.
takat is. (Ar.) Dayanma gücü, dermanı.
takdim is. (Ar.) Sunma, tanıtma.
takdir is. (Ar.) 1. Beğenme, değer verme. 2. Değer biçme. 3. Tanrı'nın isteği, Tanrı'nın yazdığı.
takı is. Bir kimseye, özellikle evlenme dolayısıyla gelinlere armağan edilen mücevher.
takılmak f. 1. Bir kimseye şaka yapmak. 2. Bir konu ya da şey üzerinde ilgi duyarak durmak.
takım is. 1. Birbirine uygun nesneler ya da insan gruplarının bütünü. 2. Bir yerde ya da evde kullanılan eşya ve araçların hepsi.
takınmak f. 1. Kendine bir şey takmak. 2. **Mec.** Bir durum, bir olay karşısında tavır almak.
takıntı is. 1. Bir şeye ilişik bulunan nesne. 2. Borç. 3. Bütünlemeye kalınan ders.
takışmak f. Kavgaya tutuşmak.
takip is. (Ar.) 1. Kovalama. 2. İzleme.
takke is. (Ar.) Yarım küre biçiminde, başa geçirilen genellikle ince kumaştan yapılan başlık.
taklit is. (Ar.) 1. Bir şeyin sahtesi. 2. Birinin davranışlarını yineleme ya da giyim kuşamını örnek alma.
takmak f. 1. Bir şeyi bir başka şeye, ya da yere yerleştirmek. 2. Değerli bir şey armağan etmek.

takoz is. (Yun.) Çivi çakmak için duvara yerleştirilen ağaç parçası.
taksi is. (Fr.) Para karşılığı yolcu taşıyan, genellikle 5 kişilik otomobil.
taksim is. (Ar.) Bölüştürme. • **Taksim etmek;** paylaştırmak; bölüştürmek.
taksimetre is. (Fr.) Taksilerde, katedilen yol karşılığında ödenecek parayı gösteren araç.
taksit is. (Ar.) Satın alınan bir maldan doğan borcun, belli aralarla ödenmesi gereken her bir bölümü.
taktik is. (Yun.) 1. Savaşta başarıya ulaşmak için savaş araçlarını en uygun biçimde yönetme. 2. Bir amaca varmak için izlenen yol.
takvim is. (Ar.) Bir yılın aylarını, günlerini gösteren çizelge.

takvim

takviye is. (Ar.) Güçlendirme; pekiştirme.
talan is. (Far.) Yağmalama, çalıp çırpma.
talaş is. Tahta ya da metal cinsi nesnelerin kimi araçlarla (rende, törpü, testere vb.) kesilmesi sırasında dökülen ince kırıntılar.
talep is. (Ar.) İsteme, istem. • **Talep etmek;** istemek.
talih is. (Ar.) Olayları iyi ya da kötü yönettiğine inanılan doğaüstü güç.
talim is. (Ar.) 1. Alıştırma. 2. Eğitim, öğretim.
talimat is. (Ar.) Yönerge.
talimatname is. (Ar. ve Far.) Yönetmelik.
talip s. (Ar.) İsteyen, istekli.
taltif is. (Ar.) Ödüllendirme.
tam s. (Ar.) 1. Eksiksiz. 2. Fiillerin ya da zaman zarflarının yanında anlamı güçlendirir.
tamah is. (Ar.) Açgözlülük.
tamam s. (Ar.) Tam, bütün, eksiksiz.
tamamen zf. (Ar.) Tümüyle; büsbütün.
tamamiyle zf. Tam olarak, bütünüyle.
tamamlamak f. 1. Bütünlemek. 2. Bitirmek.
tambur is. (Ar.) Mızrap ya da yayla çalınan, uzun saplı, telli çalgı aleti.
tamim is. (Ar.) Genelge.
tamir is. (Ar.) Onarma.
tamirat is. (Ar.) Onarım.
tamirci is. Bir şeyi onaran kişi ya da küçük çapta onarım işlerini yapan kimse.
tamirhane bl. is. (Ar., Far.) Onarım yapılan yer.
tamlama is. 1. Bir adın anlamının tam olarak belirtilebilmesi için başka bir adla, zamirle ya da sıfatla tamamlanması. 2. Bu amaçla kurulan sözcük dizisi.
tamlanan is. Bir tamlamada anlamı belirtilen, açıklanan.
tamlayan is. Bir tamlamada adı (tamlananı) açıklayan, belirten başka bir ad, sıfat ya da zamir.
tampon is. (Fr.) 1. Kanamayı durdurmak için yaranın içine so-

kulan küçük gazlı bez ya da pamuk topağı. 2. Taşıt araçlarının ön ve arka kısımlarına takılan, koruyucu donanım.

tan is. Sabahın güneş doğmadan önceki saati.

tandır is. (Ar.) Yere çukur kazılarak hazırlanan küçük fırın.

tane is. (Far.) 1. Tahılları oluşturan tohumların her biri. 2. Sayı birimi, adet.

tanı is. Bir hastalığı belirtilerinden tanıma işi, teşhis.

tanıdık s. ve is. Ahbaplık edilen, konuşulan (kimse).

tanık is. Gördüğü olayları gerekli olduğunda söyleyen kimse, şahit.

tanım is. Bir kavramın, nesnenin temel özelliklerini belirten anlatım, tarif.

tanımak f. 1. Bir önceden görülen bir şeyi ya da kimseyi tekrar görüldüğünde o olduğunu anlamak. 2. Varlığını kabul etmek. 3. Boyun eğmek, saymak.

tanımlamak f. Bir şeyi niteliklerıyle anlatmak, tarif etmek.

tanış is. Tanıdık kimse.

tanıştırmak f. Birinin bir başkasıyla tanışmasını sağlamak.

tanıt is. Bir şeyin gerçekliğini anlatmaya yarayan şey.

tanıtmacı is. Tanıtma işiyle görevli kimse; takdimci.

tanıtmak f. Bir şeyi ya da kimseyi nitelikleri aracılığıyla anlatmak.

tank is. (İng.) 1. Zırhlı ve silahlı hemen hemen her coğrafî bölgede hareket edebilme yeteneğine sahip savaş aracı. 2. İçine sıvı maddeler konulan büyük demir kap.

tanker is. (İng.) Petrol ve petrol ürünlerini taşıyan gemi ya da kamyon.

tanksavar is. Tankları tahrip eden ateşli silah.

Tanrı öz. is. Evrende var olan her şeyin yaratıcısı olarak kabul edilen güç, yüce varlık, Allah.

tanrıça is. Çok tanrılı dinlerde, kadın tanrı.

tanrısal s. Tanrıyla ilgili, tanrıya özgü, ilahi.

tansiyon is. (Fr.) 1. Kanın damarlara içerden yaptığı basınç. 2. **Mec.** Gerginlik.

tanyeli is. Sabahleyin çıkan hafif rüzgâr.

tanyeri is. Güneşin doğmak üzere olduğu yer.

Tanzimat öz. is. 1839'da ilan edilen ve batı uygarlığını Osmanlı İmparatorluğu'na sokmak amacıyla Sadrazam Mustafa Reşit Paşa tarafından okunan ferman. Gülhane Hattı Hümayunu diye de anılır.

tapa is. (İtl.) Bir deliği, boşluğu tıkama işinde kullanılan, tahta, demir, plastik vb. madde.

tapınak is. Tapınılan yer.

tapınma is. Tapınmak eylemi; ibadet.

tapınmak f. 1. Tanrı'ya ya da kutsal olduğuna inanılan herhangi bir şeye karşı saygılı davranışta bulunmak. 2. **Mec.** Çok sevmek.

tapma is. 1. Tapmak eylemi. 2. **Mec.** Sevme.

tapmak f. 1. Kulluk etmek, Tanrı'ya ya da kutsal olduğuna inanılan şeye saygılı davranmak. 2. **Mec.** Çok sevmek.

tapu is. Bir taşınmaz malın (ev, arsa vb.) kime ait olduğunu gösteren resmi belge.

tapulamak f. Bir taşınmaz malı tapuya geçirmek.
taraça is. (İtl.) Binaların üst katında bulunan, genellikle üstü açık geniş, düz yer, teras.
taraf is. (Ar.) 1. Yön. 2. **Mec.** Karşıt düşünceler taşıyan iki kişi ya da iki topluluktan her biri.
taraflı s. 1. Şu ya da bu tarafı tutan. 2. Şu ya da bu şehirden olan.
tarafsız s. Hiç kimseden; hiçbir düşünceden yana olmayan.
taraftar s. (Ar. ve Far.) Yandaş.
tarak is. 1. Saç taramaya yarayan araç. 2. Parmakların bağlı bulunduğu el ve ayak bölümü iskeleti.

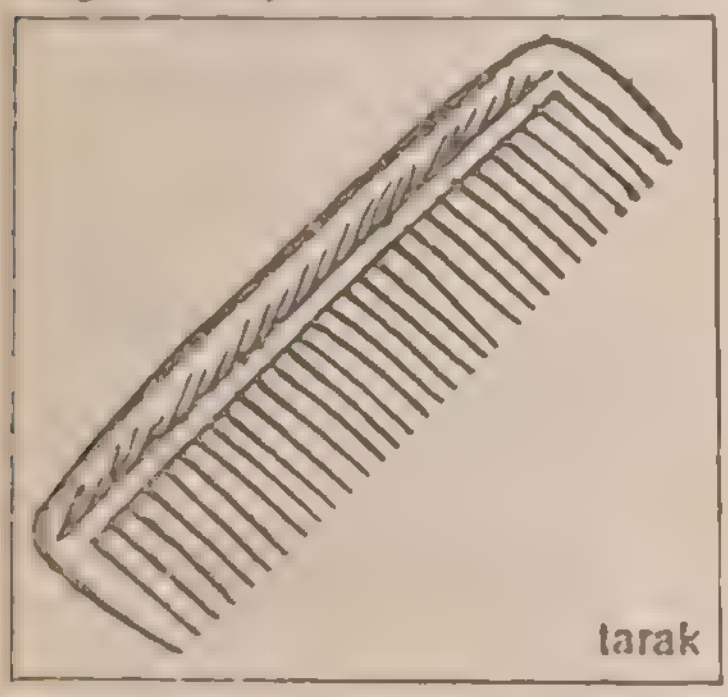
tarak

taramak f. 1. Saçları taramakla düzeltmek. 2. Bir yeri, bir bölgeyi iyice aramak. 3. Öldürücü bir silahla durmadan ateş etmek. 4. Araştırma yapmak için çıkan yazınları iyice araştırmak.
tarçın is. (Far.) Defnegillerden, kabuğu özel bir koku veren ve baharat olarak kullanılan ağaç.
tarhana is. (Far.) Çorba yapmaya yarayan un, yoğurt, domates vb. maddelerden hazırlanarak kurutulup küçük parçalara ayrılmış yiyecek maddesi.
tarım is. Toprağı ürün almak amacıyla ekip biçme; ziraat.
tarımcı is. Tarım işleriyle uğraşan kimse, ziraatçi.
tarif is. (Ar.) Tanım, tanımlama
tarife is. (Ar.) 1. Bir şeyin nasıl kullanılacağını anlatan kâğıt. 2. Bir şeyin fiyatını ya da taşıtların ne zaman gidip geldiğini gösteren çizelge.
tarih is. (Ar.) 1. Bir olayın, bir şeyin zamanını gösteren gün. 2. Ulusların geçmişteki siyasal, ekonomik durumlarını birbirleriyle ilişkilerini, uygarlıklarını yer, zaman göstererek ve belgelere dayanarak inceleyen bilim.
tarihçi is. Tarih incelemeleri yapan, tarih yazan ya da okutan kişi.
tarikat is. (Ar.) Aynı dinin içinde, tasavvufa dayanan ve Tanrı'ya ulaşma konusunda birbirinden farklı görüşler taşıyan öğreti, kuruluş vb.
tarla is. Ekilen toprak alanı.
tartaklamak f. Hırpalamak; ilip kakmak.
tartı is. 1. Tartmak işi. 2. Ağırlık.
tartışma is. 1. Birbirine karşıt düşünceler ortaya atma ve bunlar karşılıklı savunma, münakaşa. 2. Ağız kavgası.
tartışmak f. Bir konu üzerinde, birbirine ters düşen düşünceleri ileriye sürüp, bunları savunmak, münakaşa etmek.
tartışmalı s. Henüz kesinleşmemiş, tartışma konusu olan.
tartmak f. 1. Bir şeyin ağırlığını terazi vb. gibi araçlarla ölçmek. 2. **Mec.** Denemek için yoklamak.
tarz is. (Ar.) 1. Değişik biçim. 2. Güzel sanatlarda üslup.
tas is. (Ar.) Çeşitli maddelerden yapılan, özellikle içine sıvı şeyler konulan çukur yayvan kap.
tasa is. (Far.) Güç bir durum yarattığı duygu, üzüntü, keder

tasalanmak f. Bir şeyi kendine dert edinmek.
tasan is. Tasarlanan bir durum; plan, proje.
tasarlamak f. Zihinde hazırlamak, plan yapmak.
tasarruf is. (Ar.) 1. Bir şeyi istediği gibi kullanma yetkisi. 2. Para biriktirme.
tasavvuf is. (Ar.) Tanrı'nın varlığını, insanın, evrenin yaradılış nedenini vb'yi açıklama işiyle uğraşan dinsel ve felsefi akım.
tasavvur is. (Ar.) Göz önüne getirme.
tasdik is. (Ar.) Doğrulama, onaylama.
tasdikname is. (Ar. ve Far.) Okulu bitirmeden ayrılanlara verilen ve öğrenim durumunu gösterir belge.
tasfiye is. (Ar.) 1. Arıtma. 2. Ayıklama.
taslak is. Bir şeyin henüz kesin biçim almamış durumu.
taslamak f. Kendinde olmayan bir tavrı, bir durumu varmış gibi göstermek.
tasma is. Hayvanların boynuna takılan kayış, kemer biçimindeki bağ.
tasnif is. (Ar.) Bölümleme, sınıflama.
tasvip is. (Ar.) Onaylama, uygun olduğu kanısına varma.
tasvir is. (Ar.) Betim.
taş is. Toprağın en sert ve katı biçimi.
taşçılık is. Taşları özel biçimde kesme sanatı.
taşımacılık is. Bir şeyi bir yerden ötekine araçla götürme işi, nakliyecilik.
taşımak f. 1. Üstünde bulundurmak. 2. Bir şeyi bir yerden başka bir yere bedensel güçle ya da bir araç yardımıyla götürmek.
taşınır s. ve is. Bir yerden bir yere götürülebilen (eşya) menkul.
taşınmak f. 1. Taşımak işine konu olmak. 2. Bir başka kimsenin yanında bir yere götürülmek. 3. Ev değiştirmek, bir evden ötekine geçmek.
taşınmaz is. ve s. Ev, tarla, arsa gibi taşınması olanaksız olan, mal, mülk, gayrimenkul.
taşıt is. Taşıma aracı.
taşkın s. 1. Taşmış durumda olmak. 2. Mec. Aşırı.
taşlama is. 1. Taşlamak işi. 2. Bir kimsenin düşüncelerini, kusurlu yanlarını alaylı bir biçimde anlatan yazı; hiciv, yergi.
taşlamak f. 1. Taş atmak. 2. Mec. Söz dokundurmak.
taşlanmak f. Taşa tutulmak.
taşlaşmak f. 1. Taş gibi olmak, taş kesilmek. 2. Katı olmak, katılaşmak.
taşlık is. Taşla döşenmiş evlerin giriş kısmında bulunan bölüm.
taşmak f. 1. Sıvı maddeler, içinde bulunduğu kaba artık sığmayarak etrafa dökülmek. 2. Nehir, deniz gibi coğrafi bölgelerin sularının kara parçalarını kaplayacak kadar çoğalması. 3. Mec. Sabrı azalmak.
taşra is. 1. Merkezin dışındaki herhangi bir bölge. 2. Özellikle İstanbul dışındaki yerleşim alanları.
taşyürekli bl. s. Mec. Çok katı, acımasız kimse.
tat is. Özellikle yiyecek maddelerinin tat alma organı üzerinde bıraktıkları izlenim.
tatarcık is. İnsanlarda asalak olarak yaşayan ve çeşitli hastalıklar taşıyan böcek.

tatbik is. (Ar.) Uygulama.
tatbikat is. (Ar.) 1. Uygulama. 2. Askeri manevra.
tatil is. (Ar.) 1. Bayram, hafta sonu gibi özel günlerde çalışmaya ara verme. 2. Günün belli saatlerinde çalışmayı durdurma.
tatlı is. 1. Şeker katılmış, şekerle yapılmış. 2. s. Şeker tadında olan. 3. **Mec.** Hoş, sevimli olan.
tatmak f. Bir yiyeceğin ne olduğunu anlamak için ağıza almak; tadına bakmak.
tatmin is. (Ar.) Doyurma, doygunluk.
tatsız s. 1. Tadı iyi olmayan, şekeri az olan. 2. **Mec.** Hoşa gitmeyen, sevimsiz, can sıkıcı.
tattırmak f. Tadına bakmak.
tav is. (Far.) 1. İşlenecek bir maddenin ısı, nem durumunun uygun olması. 2. **Mec.** Uygun, elverişli durum.
tava is. (Far.) İçinde yiyecekleri kızartmaya yarayan geniş ve derince, tek uzun ya da çift iki yuvarlak saplı kap.

tava

tavan is. 1. Kapalı bir yerin üst kısmını oluşturan yüzey. 2. Bir şeyin en üst bölümü.
tavır is. (Ar.) Hal, durum.
taviz is. (Ar.) Ödün.
tavla is. (Ar.) At ahırı.
tavla is. (İtl.) Üzeri bölümlere ayrılmış, iki kişinin iki ayrı renkte hazırlanmış 30 pul ve iki zarla oynadığı oyun ve bu oyunun üzerinde oynandığı tahta kutu.
tavsamak f. Hızını, şiddetini, kuvvetini yitirmek.
tavsiye is. (Ar.) Öğütleme, salık verme, öğüt.

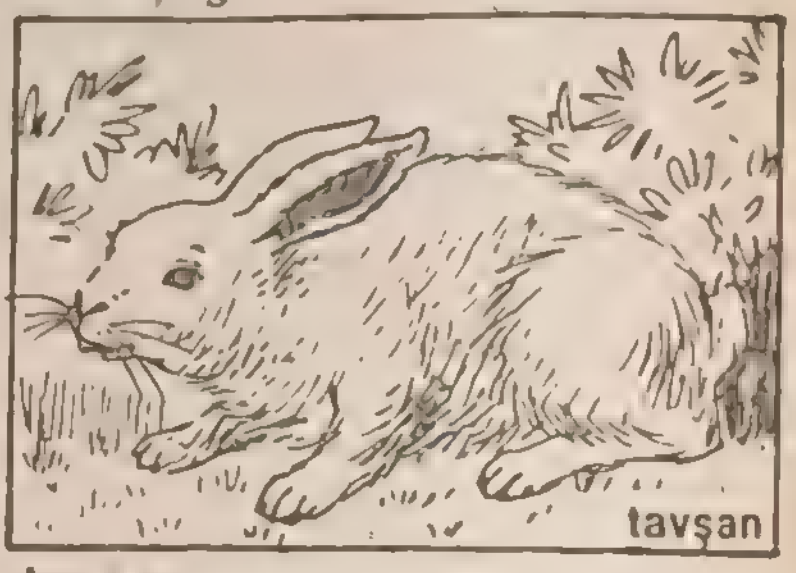
tavşan

tavşan is. Tavşangillerden, uzun kulaklı, çok hızlı koşan, eti lezzetli olan, kemirgen memeli hayvan.
tavuk is. Tavukgillerden, eti ve yumurtası için beslenen kümes hayvanı.
tavus is. (Ar.) Sülüngillerden, ince narin gövdeli, parlak tüylü büyük bir kuş, erkeğinin uzun süslü kuyruk telekleri vardır.
tay is. Üç yaşına kadar at yavrusu.
tayfa is. (Ar.) Bir gemide bulunan işçiler.
tayfun is. (İng.) Büyük Okyanus'ta ve Çin Denizi'nde görülen tropikal siklon.
tayin is. (Ar.) 1. Gösterme, belirtme. 2. Görev gereği bir yerden başka bir yere gitme.
tayyör is. (Fr.) Ceket ve etekten oluşan kadın giysisi.
taze s. (Far.) 1. Henüz bozulmamış, yeni. 2. Dinç, yorulmamış. 3. Zamanı geçmemiş. 4. a. Genç kız ya da kadın.

tazelemek f. 1. Yenilemek. 2. Mec. Bir duyguyu, bir anıyı yeniden canlandırmak.
tazı is. (Far.) Genellikle tavşan avında kullanılan, uzun bacaklı, ince gövdeli, çok hızlı koşan bir tür av köpeği.
taziye is. (Ar.) Başsağlığı dileme.
tazminat is. (Ar.) Verilen zarar karşısında ödenen para.
tazyik is. (Ar.) 1. Basınç. 2. Baskı.
te is. T harfinin adı.
teati is. (Ar.) Alıp verme.
tebaa is. (Ar.) Uyruk.
teberru is. (Ar.) Bağış, bağışlama.
tebessüm is. (Ar.) Gülümseme.
tebeşir is. (Far.) Özellikle kara tahtaya yazı yazmada kullanılan, kısa çubuk biçiminde, beyaz renkli kireç karbonatı.
tebliğ is. (Ar.) 1. Bildiri. 2. Bildirme
tebrik is. (Ar.) Kutlama.
tecavüz is. (Ar.) 1. Geçme, aşma. 2. Saldırma, sarkıntılık etme, saldırı.
tecessüs is. (Ar.) Gizlice bakma, gözetleme.
tecil is. (Ar.) Erteleme, ileriye bırakma.
tecrit is. (Ar.) Ayırma.
tecrübe is. (Ar.) 1. Deneme, sınama. 2. Görgü.
teçhiz is. (Ar.) Donatma, donatım.
tedavi is. (Ar.) İyileştirme.
tedbir is. (Ar.) Herhangi bir şeyi sağlamak ya da olacak bir şeyi önceden önlemek için bulunan yol, önlem.
tedhiş is. (Ar.) Korku salma, yıldırma, terör.
tedirgin is. (Ar.) Rahatı kaçmış olan
teessüf is. (Ar.) Acınma, yerinme.
teessür is. (Ar.) Üzülme, üzüntü.
tef is. (Ar.) Tahtadan bir kasnağa deri geçirerek yapılan ve parmak vuruşlarıyla çalınan müzik aleti.
tefeci is. Gizlice, yüksek faizle para veren kimse.
teferruat is. (Ar.) Ayrıntılar.
tefrika is. (Ar.) Gazetelerde, dergilerde bölüm bölüm yayımlanan roman, hikâye gibi edebî yazıların her bir parçası.
tefsir is. (Ar.) 1. Yorumlama. 2. Kur'an-ı yorumlama işiyle uğraşan bilim dalı.
teftiş is. (Ar.) Yapılan işin doğru olup olmadığını anlamak için yapılan denetleme.
teğmen is. Rütbesi asteğmen ile üsteğmen arasında olan subay.
tehdit is. (Ar.) Birinin gözünü korkutma, gözdağı verme.
tehir is. (Ar.) 1. Sonraya bırakma, erteleme. 2. Geciktirme.
tehlike is. (Ar.) Büyük bir zarara ya da ölüme neden olan durum.
tekamül is. (Ar.) Evrim, gelişme, ilerleme.
tekbir is. (Ar.) Tanrı'nın ululuğunu, yüceliğini anlatmak için söylenen "Allahuekber" sözü.
tekdir is. (Ar.) Azarlama.
teke is. Keçinin erkeğine verilen ad.
tekel is. 1. Bir malın tek elden satılması. 2. Bir durumun, bir şeyin yalnız bir kişiye ait olması.
teker is. 1. Tekerlek. 2. s. Tekerlek biçiminde olan.
tekerleme is. Pek fazla anlamı olmasa da anlatılana ilgiyi çekmek için söylenen sözler.
tekerlek is. Merkezi etrafında

döncbilen, bir aracın çalışmasına, hareket etmesine yarayan yuvarlak biçimli araç.
tekerlemek f. Yuvarlamak.
tekil s. Bir şeyin tek olduğunu, birden çok olmadığını gösteren.
tekin s. 1. Boş, ıssız, tenha. 2. Uğurlu.
tekir is. 1. Postunda siyah çizgiler ve benekler olan, kül renkli kedi. 2. Barbunyaya benzer balık.
tekke is. (Ar.) Tarikat ehlinin ayin yaptığı yer.
teklif is. (Ar.) Öneri.
tekme i. Ayak vuruşu.
tekmil s. (Ar.) Tüm, bütün.
tekne is. 1. Genellikle ağaçtan yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan derin, geniş kap. 2. Deniz taşıtı, sandal. 3. Geminin omurga, kaburga ve kaplamadan oluşan ana bölümü.
teknik is. (Yun.) 1. Matematik, fizik gibi teorik bilimleri iş alanında uygulama işi. 2. Bir işi yaparken izlenen yol, yöntem.
teknoloji is. (Fr.) Bir sanayi koluyla ilgili yapım yöntemlerinin, aygıtların incelenmesi.
tekrar zf. (Ar.) 1. Yine, bir daha. 2. is. Yineleme.
tekrarlamak f. Yinelemek, yeni baştan yapmak.
teksir is. (Ar.) Çoğaltma.
tekstil is. (Fr.) Dokuma; dokumacılık.
tekzip is. (Ar.) Yalanlama.
tel is. 1. Çeşitli maddelerden yapılan ince ve uzun nesne. 2. s. Bu nesnelerle yapılmış. 3. Bu biçimde yapılmış.
tel is. Telgraf sözcüğünün kısaltması.
telaffuz is. (Ar.) Söyleyiş.
telaş is. (Ar.) Tasa, heyecanlı durum.
telef is. (Ar.) Bozulma. • **Telef olmak (etmek)**; yok olmak (etmek).
teleferik is. (Yun.) İki yüksek yer arasındaki ulaşımı sağlamak amacıyla gerilen kalın teller üzerinde kayarak hareket eden taşıt.
telefon is. (Yun.) Kablolar aracılığıyla iki uzak yer arasındaki konuşmayı sağlayan aygıt.
telek is. Kuşların kanat ve kuyruk tüyü.
teleks is. (İng.) Uzaktan telsizle yazı makinesine haber yazdırma işini yapan sistem.
televizyon is. (Yun. ve Fr.) 1. Bir görüntüyü elektrik dalgaları aracılığıyla uzağa iletme. 2. Elektrik dalgalarıyla iletilen görüntüyü alıp yansıtan aygıt.
telgraf is. (Yun.) 1. İki uzaklık arasında, belirli işaretlere göre elektrik akımı aracılığıyla haberleşme. 2. Bu haberleşmeyi sağlayan aygıt. 3. Bu aygıtla gelen haber.
tel'in is. (Ar.) Lanet okuma.
telkin is. (Ar.) Bir düşünceyi sık sık tekrar ederek karşısındakine aşılama.
tellak is. (Ar.) Erkek hamamlarında müşteriyi yıkayan erkek.
tellal is. (Ar.) 1. Herhangi bir durumu bir kalabalığa bildirmek için geniş bir alanda bağıran kimse. 2. Alışverişlerde aracılık eden kişi.
tellemek is. Tel geçirmek, tel takmak.
tem, tema is. (Yun.) 1. Bir sanat eserinde işlenen konu. 2. Bir besteyi oluşturan temel motif.
temas is. (Ar.) 1. Değme, dokunma. 2. Görüşme.
tembel is. ve s. (Far.) Çalışmayı sevmeyen (kimse).

tembih is (Ar.) 1. Uyarma. 2. Bir işin mutlaka yapılmasını sağlamak için hatırlatma.

temel is. (Yun.) 1. Yapıların üzerine oturduğu toprağa gömülü sağlam duvarlardan oluşan kısım. 2. Bir işin gelişimi için gereken ana ögeler.

temenni is. (Ar.) Dilek.

temin is. (Ar.) Sağlama.

teminat is. (Ar.) Güvence, garanti.

temiz s. (Ar.) 1. Lekeli, pis olmayan. 2. **Mec.** Ahlâk yönünden sağlam olan.

temizlemek f. Temiz duruma getirmek.

temkin is. (Ar.) İleriyi düşünerek, görerek tedbirli davranma.

temkinli is. ve s. Davranışları ölçülü olan (kimse).

temmuz is. (Ar.) Yılın otuz bir gün süren yedinci ayı.

tempo is. (İtl.) 1. Bir müzik parçasındaki bölümlerin hızlarını belirtmek için kullanılan sözcük. 2. **Mec.** Gidiş.

temsil is. (Ar.) 1. Bir kimsenin ya da bir topluluğun adına davranışta bulunma. 2. Tiyatro oyunu.

temsilci is. Birinin ya da bir topluluğun adına davranışta bulunan iş gören kimse.

ten is. (Far.) İnsan vücudunun dış yüzü, cilt.

tencere is. (Far.) Yemek pişirmede kullanılan kapalı, çukur, kayvan kap.

teneffüs is. (Ar.) 1. Solunum. 2. (Okullarda) Ders araları.

teneke is. 1. Bir tür ince demir kap. 2. Bu madenden yapılıp içine çeşitli nesnelerin yerleştirildiği kap.

teneşir is. (Far.) Üzerinde ölü yıkanan kerevet.

tenezzül is. (Ar.) Alçalma.

tenha s. (Far.) Kalabalık olmayan (yer).

tenis is. (İng.) Kort adı verilen alanda, raket ve topla oynanan oyun.

tenkit is. (Ar.) Eleştirme, eleştiri.

tenor is. (İtl.) En ince erkek sesi, bu sese sahip erkek sanatçı.

tente is. (İtl.) Gölge yapmaya yarayan perde.

tentürdiyot is. (Fr.) Yaralara, mikrop kapmaması için sürülen iyotlu tentür.

tenzilât çi. is. (Ar.) Fiyat indirimi.

teokrasi is. (Yun.) Yönetimde din kurallarını öngören devlet biçimi.

teori is. (Yun.) Kuram.

tepe is. 1. Bir şeyin en üst bölümü. 2. Küçük dağ.

tepelemek f. 1. İyice hırpalamak, dövmek. 2. Öldürmek.

tepki is. Bir olayın ya da etkinin uyandırdığı karşı olay ya da etki, bir olayın etkisine karşılık verme.

tepkimek f. Etkisi altında kalınan bir şeye, karşı etkide bulunmak.

tepmek f. 1. Ayağıyla vurmak. 2. Geri çevirmek.

tepsi 1. Çeşitli mutfak eşyalarını taşımaya ya da börek v.b. yiyecekleri pişirmeye yarayan geniş, düz ya da az derin kap.

ter is. Sıcağın ya da heyecan verici bir durumun etkisiyle bedenden çıkan sıvı ve zehirli maddeler, toksin.

terakki is. (Ar.) İlerleme, gelişme, yükselme.

teras is. (Fr.) Taraça.

teravi is. (Ar.) Ramazanda yatsı namazından sonra toplu halde kılınan yirmi rekâtlık namaz.
terazi is. (Far.) İki kefe ve bunların asıldığı bölümlerden oluşan, ağırlık ölçmeye yarayan araç.
terbiye is. (Ar.) 1. Eğitim. 2. Görgü.
tercih is. (Ar.) Bir şeyi ya da kimseyi diğerine göre üstün tutma, yeğleme.
tercüman is. (Ar.) Çevirmen.
tercüme is. (Ar.) Çeviri.
tere is. (Far.) Turpgillerden, yaprakları salata olarak kullanılan baharlı bitkilere verilen ad.
tereddüt is. (Ar.) Duraksama.
tereyağı is. Sütten çıkarılan taze yağ.
terfi is. (Ar.) Yükselme.
terhis is. (Ar.) Askerlik görevini bitirenleri serbest bırakma.
terim is. Bilim, sanat v.d. konularla ilgili belirli bir kavramı anlatan sözcük, ıstılah.
terk is. (Ar.) Bırakma, ayrılma.
terleme is. 1. Terleme eylemi. 2. Bitkilerde su yitimi olayı.
terlemek f. 1. Ter dökmek. 2. Bıyıkları çıkmaya başlamak. 3. **Mec.** Yorulmak.
terlik is. Evde ayağa giyilen,mevsime göre açık ya da kapalı olan hafif ayakkabı.

terlik

termik is. (Fr.) Isıyla ilgili. • **Termik santral**; yakıtla elde edilen ısıdan elektrik üreten santral.
terminal is. (Fr.) Otobüs, uçak gibi taşıtların kalkış ya da varış durağı.
termometre is. (Yun.) Sıcaklığı ölçen araç.
termos is. (Yun.) İçine konan maddenin ısısını koruyan kap.
termosifon is. (Yun.) Banyolarda sıcak su elde etmeye yarayan, gazyağı, bütangaz ya da elektrikle çalışan aygıt.
terör is. (Fr.) Yıldırma, korkutma, tedhiş.
ters s. 1. Herkesçe kabul edilmiş durumun karşıtı. 2. Elverişsiz. 3. **Mec.** Hırçın, sert karakterli (kimse).
tersane is. (Ar.) Ticaret ya da savaş gemilerinin yapıldığı, onarıldığı işletme.
terslemek f. Bir kimseyi azarlamak; isteklerini geri çevirmek.
tertip is. (Ar.) 1. Sıra, düzen. 2. Hazırlama. 3. Dizgi. 4. **Mec.** Hile.
tertiplemek f. Sıraya, düzene koymak, düzenlemek.
terzi is. (Far.) 1. Elbise diken kimse. 2. Elbise dikilen yer.
tesadüf is. (Ar.) Rastlantı; rastlama.
tesadüfen zf. (Ar.) Rastlantı sonucu.
teselli is. (Ar.) Avunma, avuntu.
tesir is. (Ar.) Etki; etkide bulunma.
tesisat is. (Ar.) 1. Döşeme, döşenen araçların tümü. 2. Bir akışkanı ya da elektriği, dağıtım merkezinden kullanma yerlerine kadar ileten şebeke.
teskin is. (Ar.) Yatıştırma, sakinleştirme.

teslim is. (Ar.) 1. Alınan bir şeyi sahibine ya da gerekli olan yere verme. 2. Bırakma, terk etme.
tespih is. (Ar.) Çeşitli maddelerden boncuk biçiminde yapılan, otuz üç ya da doksan dokuz taneden oluşan, genellikle dinsel amaç için kullanılan araç.
tespit is. (Ar.) Saptama.
test is. (İng.) Bilgi ya da yetenek ölçmek için yapılan ve genellikle birden çok kişiye aynı zamanda uygulanan yazılı sınav.
testere is. (Far.) Tahta ve benzeri maddeleri kesmeye yarayan çelikten yapılan, bir kenarı girintili çıkıntılı araç.

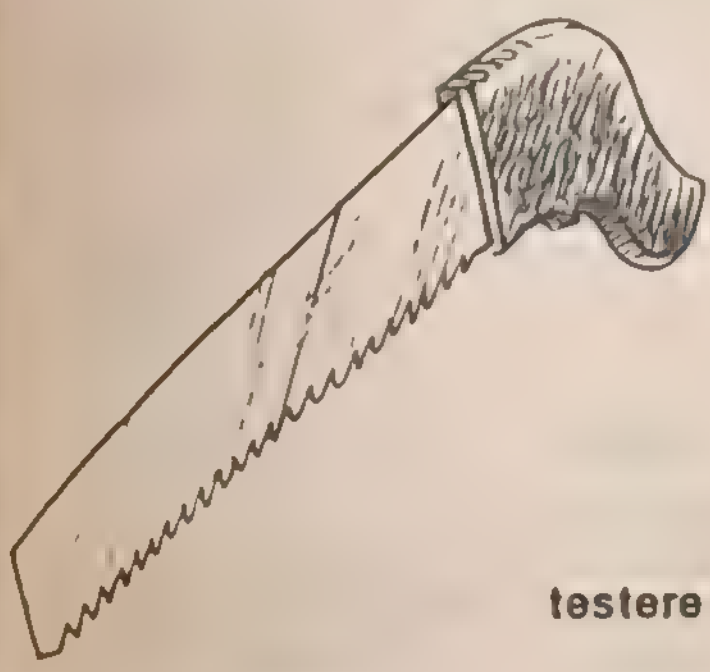

testere

testi is. (Far.) Su, ayran gibi sıvı içecekleri taşımaya yarayan ağız kısmı uzun ve dar, alt kısmı geniş ve saplı, toprak kap.
tesviye is. (Ar.) Düzleme, düzeltme
teşbih is. (Ar.) Benzetme, bir şeyin niteliğini anlatmak için, o niteliği taşıyan bir şeyi örnek olarak göstermek.
teşebbüs is. (Ar.) Bir işe girişme; bir şey yapmaya yönelme.
teşekkül is. (Ar.) 1. Oluşma, meydana gelme. 2. Örgüt, kuruluş.
teşekkür is. (Ar.) Yapılan bir iş karşısında duyulan sevinci, memnuniyeti ifade etmek için kullanılır; "sağol", "varol" gibi.
teşhir is. (Ar.) Gösterme, sergileme.
teşhis is. (Ar.) 1. Tanıma. 2. Hastalığın belirtilerini değerlendirerek ne olduğunu ortaya çıkarma.
teşkilat is. (Ar.) Örgüt.
teşvik is. (Ar.) 1. İsteklendirme, özendirme. 2. **Mec.** Kışkırtma.
tetanos is. (Yun.) Vücutta kasların sürekli, ağrılı kasınmasıyla kendini gösteren ateşli ve tehlikeli bir hastalık.
tetik is. 1. Ateşli silahların ateşlemede çekilerek kullanılan bölümü. 2. s. Çebuk davranan.
tetkik is. (Ar.) İnceleme.
tevazu is. (Ar.) 1. Alçakgönüllülük. 2. Gösterişsizlik.
tevekkül is. (Ar.) Her şeyi Tanrı'ya bırakma.
teyemmüm is. (Ar.) Su bulunmayan yerde, toprak v.b. şeylerle aptes alma.
teyp is. (İng.) Ses alma aygıtı.
teyze is. Annenin kızkardeşi.
tez zf. (Far.) 1. Çabuk. 2. s. Çabuk olan.
tez is. (Yun.) 1. Sav. 2. Bir yüksek okulu bitirirken üzerinde çalışılan konuyla ilgili olarak yapılan bilimsel çalışma.
tezek is. Kurutularak genellikle yakıt olarak kullanılan büyük baş hayvan pisliği.
tezgâh is. (Far.) 1. Üzerinde iş görülen masa. 2. Elle ya da makine güçüyle çalışan yapım aygıtı.
tezgahlamak f. Bir işe başlamak için gereken hazırlıkları yapmak.

tezgâhtar is. (Far.) Dükkân v.b. alışveriş işlerinde çalışan, müşterilere hizmet eden kimse.
tezkere is. (Ar.) 1. Pusula. 2. İzin belgesi. • **Tezkere almak**; askerliği bitirmek.
tıbbiye is. (Ar.) Hekim yetiştiren yüksek okul, tıp fakültesi
tığ is. Dantel ya da yün örmeye yarayan, bir ucu ince ve kıvrık, diğer ucu kalın ve düz şiş.
tıkaç is. Herhangi bir şeyin ağzını tıkamaya yarayan nesne.
tıkamak f. Bir şeyin ağzını kapamak.
tıkınmak f. Bulduğu her şeyi yemek.
tıkırdamak f. Tık diye bir ses çıkarmak.
tıkız s. Katı; yoğun.
tıkmak f. 1. Bir şeyi bir yere iterek, zorla sokmak. 2. Kapamak.
tıknaz s. Şişman, kısa boylu kimse.
tılsım is. (Ar.) Doğaüstü güç taşıdığına inanılan şey.
tımar is. (Far.) 1. Hayvan temizleme. 2. Osmanlı İmparatorluğu'nda, beslediği belli sayıda sipahilerle savaşa giden beylere, öşrünü almak için ayrılan arazi.
tımarhane is. (Far.) Akıl hastanesi.
tınaz is. Ekin yığını.
tını is. Çeşitli müzik aletlerinin verdiği sesleri birbirinden ayırt etmeyi sağlayan ses özelliği.
tınmak f. 1. Ses çıkarmak. 2. Aldırış etmek, önem vermek.
tınmamak f. 1. Ses çıkarmamak. 2. Hiç oralı olmamak, aldırış etmemek.
tıp is. (Ar.) Hekimlik.
tıpırdamak f. Yürürken çok hafif bir ses çıkarmak.
tıraş is. (Far.) 1. Bedendeki gereksiz kılları kesici bir araçla alma işl. 2. Düz olmayan pürtüklü yerleri yontma
tıraşçı s. Durmadan gerçek dışı şeyler söyleyen, palavracı.
tırıs is. Binek hayvanının(özellikle atın) hızlı yürüyüşü.
tırmalamak f. Tırnaklarıyla çizmek ya da hırpalamak.
tırmanmak f. Bir yüksekliği ya da yokuşu çıkmak.
tırmık is. Kabartılmış topraktan yabancı maddeleri ayıklamak için kullanılan araç.

tırmık

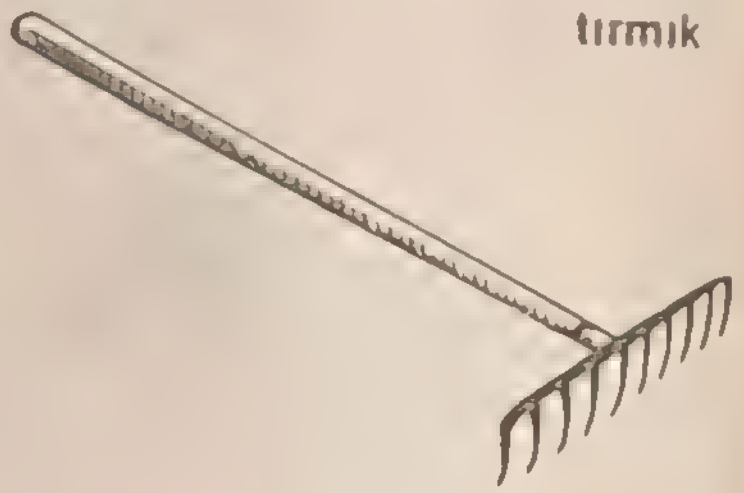

tırnak is. İnsan ve hayvanların parmaklarının ucundaki sert bölüm.
tırnaklamak f. Tırmalamak.
tırpan is. (Yun.) Ekinleri biçmede kullanılan araç.
tırpanlamak f. 1. Tırpanla biçmek. 2. **Mec.** Ortadan kaldırmak.
tırtıklamak f. Çalmak.
tırtıl is Pulkanatlıların (kelebek) kurtçuğunun ilk biçimi.
ticani s. (Ar.) Yobaz, gerici.
ticaret is. (Ar.) Alışveriş.
ticarethane is. (Ar. ve Far) Alışveriş yapılan yer, ticaret yapmak amacıyla kurulan işletme
tifo is. (Yun.) Bulaşıcı, ateşli bağırsak hastalığı.
tiftik is. (Ar.) Tiftik keçisinin ince, yumuşak ve parlak yünü.

tifüs is. (Yun.) Taşıyıcısı bit olan bulaşıcı, ateşli hastalık.
tik is. (Fr.) Sürekli tekrarlanan, hiçbir amacı olmayan, irade dışı yapılan yüz ya da beden hareketi.
tiksinmek f. Herhangi bir şeyden iğrenmek; nefret etmek.
tilki is. 1. Köpekgillerden, sivri burunlu, uzun kuyruklu, etle beslenen bir hayvan. 2. **Mec.** Kurnaz (kimse).
tilkilik is. Kurnazlık.
timsah is. (Ar.) Sürüngenlerden, sıcak iklimlerin akarsularında yaşayan kalın derili, uzun kuyruklu büyük bir hayvan.
tip is. (Yun.) 1. İdeal örnek. 2. **Mec.** Davranışları, sözleri, giyimi ilgi çeken tuhaf karşılanan kimse.
tipi is. Kar fırtınası.
tiran is. (Fr.) Her türlü yetkiyi elinde bulunduran, astığı astık, kestiği kestik hükümdar.
tire is. (Fr.) Küçük çizgi.
tirit is. (Ar.) 1. Kızarmış ekmek ve etsuyuyla yapılan bir tür yemek. • **Tirit gibi**; çok ihtiyar olan. • **Tiriti çıkmak**; çok ihtiyarlamış olmak.
tiryaki s. (Ar., Far.) Çay, sigara, kahve v.b. maddeleri kullanma alışkanlığı olan (kimse).
tiz is. ve s. Her şeyi en ince noktasına kadar düşünen (kimse).
titremek f. 1. Sürekli hareket halinde olmak. 2. **Mec.** Herhangi bir kimseden ya da şeyden çok korkmak. 3. Üşümek.
titreşim is. Küçük ve hızlı salınım.
titretmek f. 1. Titremesini sağlamak. 2. **Mec.** Çok korkutmak.
tiyatro is. (Yun.) 1. Komedya, dram, tragedya gibi sahne oyunlarının genel adı. 2. Bu oyunların oynandığı yer.
tiz s. (Far.) İnce ve keskin (ses).
tohum is. (Far.) 1. Sperma. 2. Bitkilerin üremesini sağlayan tane.
tok s. 1. Doymuş. 2. (Ses için) Kalın ve gür.
toka is. 1. Saça ya da kemer gibi şeylerin iki ucunu tutturmaya yarayan nesne. 2. El sıkışma.
tokaç is. Çamaşır yıkamada kullanılan tokmak.
tokat is. El ayası ile vurma. • **Tokat aşk etmek**; birdenbire birinin yüzüne tokat atmak.
tokgözlü is. ve s. Mala ve paraya pek fazla değer vermeyen (kimse).
tokmak is. Kapılara takılıp kapıyı vurmaya yarayan genellikle madenden yapılan araç.
tokmaklamak f. Tokmakla vurmak, kapıyı çalmak.
toksin is. (Fr.) Vücutta mikropların salgıladığı zehir.
tokuşmak f. Kafa kafaya vuruşmak.
tolga is. Başa giyilen, demirden savaşçı başlığı.
tomar is. (Far.) Yumak biçiminde kâğıt.
tombala is. (İtl.) 1. Üzerinde çeşitli sayıların bulunduğu kartlarla, bu sayıları kapatmak için kullanılan pullardan oluşan ve bu pulların bir torbadan çekilmesi yoluyla oynanan şans oyunu. 2. Tombala kartındaki sayıların çekilen pullarla tamamlanması sonucu kazanılan ödül.
tombul is. Şişman.
tomruk is. Silindir biçiminde kesilmiş kalın ağaç.
tomurcuk is. Bitkilerde çiçeğin açmadan önceki durumu.

ton is. (Lat.) Bin kilogramlık ağırlık ölçüsü.
ton is. (Yun.) Sesin sert ya da yumuşak durumu.
top is. 1. Küre biçiminde genellikle kauçuk ya da plastikten yapılan oyun aracı. 2. Güle ya da şarapnel atan büyük ateşli silah.
topaç is. Hemen hemen koni biçiminde olan, sicim sararak çevrilen bir oyuncak.
topal s. Herhangi bir nedenden ötürü yürürken aksayan kişi.
toparlak s. Her yanı yuvarlak, küre biçiminde olan.
toparlamak f. Toplayıp bir araya getirmek.
topatan is. Bir tür güzel kokulu, sarı renkli, uzunca biçimli kavun.
toplama is. 1. Toprak eylemi. 2. Matematikte sayıları ardarda ekleme işlemi.
toplamak f. 1. Bir araya getirmek. 2. Düzene koymak. 3. Şişmanlamaya başlamak.
toplanmak f. 1. Bir araya gelmek. 2. Toplantı yapmak.
toplantı Bir konuyu görüşmek için ya da herhangi bir olay nedeniyle bir araya gelme.
toplardamar is. Kanın vücudun her yanından kalbe gitmesini sağlayan damar.
toplu s. 1. Bir arada; düzene konmuş. 2. Şişmanca.
topluca s. 1. Şişman gibi, dolgun. 2. zf. Bir arada; düzenli olarak.
topluluk is. 1. Aralarında ortak noktalar bulunan varlıkların oluşturduğu bütün. 2. Toplum.
toplum is. Birbirlerine karşı birtakım hak ve ödevleri olan, bir arada yaşayan insanların meydana getirdiği bütün, cemiyet.
toplumbilim is. Toplumların yaşayışını, toplumsal kurumları inceleyen bilim dalı, sosyoloji.
toprak is. 1. Birçok bitkinin üzerinde yetiştiği alan. 2. Kara parçası. 3. Arazi. 4. s. Topraktan yapılmış olan.
toptan zf. 1. Topluca; hep birden. 2. Büyük ölçüde
toptancı is. Elindeki malı parça parça değil çok miktarda satan kimse.
topuk is. Ayağın toparlak arka kısmı.
topuz is. 1. Ucu top biçiminde yapılan, elle kullanılan ateşsiz bir silah. 2. Saçın top haline getirilmiş biçimi.
toraman is. ve s. İri yapılı (bebek ya da çocuk).
torba is. Kıl, iplik, deri, ya da naylondan yapılan, bir tarafı açık içine çeşitli şeyler konulabilen büyük kese.
torbalamak f. Torba içine yerleştirmek.
torik is. Palamudun irisi.
torna is. (İtl.) Tahta, demir gibi sert maddelere istenen biçimi vermede kullanılan takım tezgâh.
tornavida is. (İtl.) Vidaları bir yere takmaya ya da çıkarmaya yarayan araç.
torpido is. (İsp.) Küçük tonajlı, süratli, ana silahı torpil olan savaş gemisi.
torpil is. (İtl.) 1. Savaş gemilerince atılan, tahrip gücü yüksek su altı bombası. 2. **Mec.** Kayırıcı, arka çıkan kimse.
tortu is. İçinde çeşitli maddeler olan sıvıların dibe çöken kısmı.
torun is. Bir kimsenin çocuğunun çocuğu.
tos is. Kafanın alın kısmıyla ya da boynuzla vurma.

toslamak f. 1. Tos vurmak. 2. Argo. (Para) Vermek. 3. Sınıfta kalmak.
tost is. (İng.) Arasına peynir, sucuk konulup tost makinesinde kızartılan iki dilimli ekmek.
tosuncuk is. Çok iri doğmuş çocuk.
totem is. (Amerika yerlilerinin dilinden) İlkel topluluklarda kutsal sayılan varlık (hayvan vb.)
toz is. 1. Herhangi bir şeyin son derece ince ufalanmış hali. 2. İlaç. 3. s. Bu biçimde hazırlanmış herhangi bir şey.
tozutmak f. 1. Toz kaldırmak. 2. Argo. Aklını yitirmek.
töre is. Toplum bireylerince uyulan davranış biçimleri.
tören is. Herhangi bir nedenden ötürü bir araya gelerek birtakım özel davranışların uygulandığı toplantı türü, merasim
törpü is. Dişleri ve çıkıntıları ile genellikle yumuşak maddelerin kabasını almaya yarayan iğne.

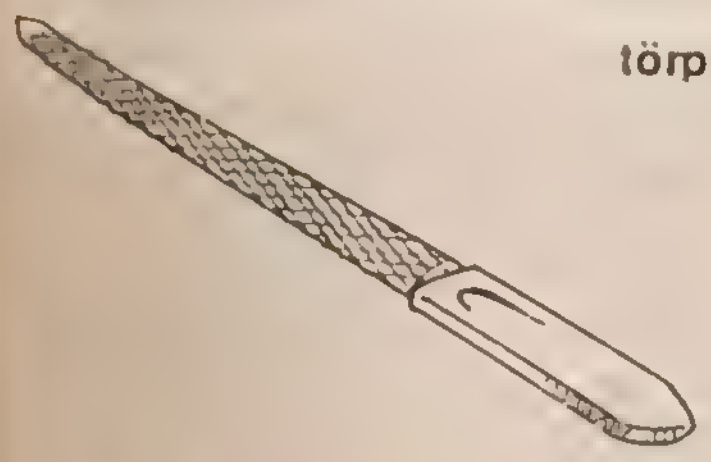

törpü

törpülemek f. Bir şeyi törpü ile eğelemek.
tövbe is. (Ar.) Kötü bir eylemi bir daha yapmama için söz verme.
trafik is. (Fr.) Yayaların ya da taşıt araçlarının yoldaki gidiş-gelişleri.
trahom is. (Yun.) Gözde oluşan ve sonu körlüğe kadar varabilen bulaşıcı hastalık.
trajedi is. (Yun.) İçinde çoğunlukla üzüntü verici olayların yer aldığı sahne oyunu türü.
traktör is. (Fr.) Tarımda, tarla sürmeye yarayan motorlu araç.
trampet is. (Fr.) İki sopayla çalınan küçük davul.
tramplen is. (Fr.) Jimnastikte, yüzme sporunda kullanılan, esnek sıçrama tahtası.
tramvay is. (İng.) Raylar üzerinde işleyen bir çeşit taşıt aracı.
transatlantik is. (Fr.) Büyük denizlerde, özellikle okyanuslarda ulaşım amacıyla kullanılan büyük gemi.
transfer is. (Fr.) 1. Aktarma. 2. Bir sporcunun ücret karşılığı bir takımdan başka bir takıma geçmesi.
transformatör is. (Fr.) Elektrik akımını istenilen volta indirmek ya da çıkarmakta kullanılan araç.
transit is. (Fr.) Bir yerden başka bir yere giden bir kimsenin ya da ulaşım aracının ara duraklarda uzun süre kalmadan geçmesi.
trapez is. (Yun.) 1. Tek tarafı bir yere bağlı diğer tarafı serbest bırakılmış ipler üzerinde yapılan jimnastik. 2. Bir ucu yüksek bir yere bağlanmış, alt uçlarına tahta ya da maden çubuk yerleştirilmiş jimnastik aracı.
tren is. (Fr.) Demiryolunda ulaşımı sağlayan araç.
tribün is. (Fr.) Gösteri yapılan yerlerde seyircilerin oyunları seyretmesi için yapılan oturma yerleri.
triko is. (Fr.) Örülerek yapılan bir tür elbiselik kumaş.
trilyon is. (Fr.) Bin milyar.
trişin is. (Fr.) İnsanda asalak olarak yaşayan, hastalık yapan iplik-si solucan.

triyo is (İtl.) Üçlü.
troleybüs is. (İng.) Hava hattına bağlı olarak elektrikle işleyen bir tür otobüs.
trompet is. (İtl.) Bir ağızlık ve kendi üstüne kıvrılmış silindir biçimli bir borudan oluşan nefesli çalgı.
tropika is. (Yun.) Dönence.
tropikal s. (Yun.) Dönenceler arasında yer alan.
trotuvar is. (Fr.) Yayaların yürüdüğü kaldırım.
tufan is. (Ar.) 1. Nuh Peygamber döneminde kötülüğe sapan insanları cezalandırmak için Tanrı tarafından yağdırılan ve bütün dünyayı su baskınına uğratan yağmur. 2. **Mec.** Kuvvetli yağmur ve sel.
tugay is. Askerlikte alayla tümen arasında yer alan birlik.
tuğ is. Eskiden padişahların ve vezirlerin kavuklarına taktıkları tüy, ya da püskül biçimindeki süs.
tuğamiral bl. is. Deniz kuvvetlerinde en küçük rütbeli amiral.
tuğgeneral bl. is. Kara ve hava ordusunda en küçük rütbeli general, paşa.
tuğla is. (Lat.) Duvar örmede kullanılan özel biçimli pişmiş toprak.
tuğra is. Osmanlı padişahlarının imza yerine kullandıkları özel biçimli simge.
tuhaf s. (Ar.) 1. Alışılmamış, değişik. 2. Gülünç, güldürücü.
tuhafiye ç. is. (Ar.) İplik, iğne vb. şeyler.
tulum is. 1. İşçi giysisi. 2. İçine sıvı maddeler konmak üzere hayvan derisinden yapılan kullanma eşyası.
tulumba is. (İtl.) Su çekmeye yarayan araç.
tulumbacı is. Eskiden yangın söndürme işinde çalışan kimse.
tunç is. Bronz.
tur is. (Fr.) Dolaşma. • **Tur atmak**; şöyle bir dolaşmak, gezmek.
tura is. Madeni paraların resimli yüzü.
turfanda s. (Far.) Mevsim başında yetişen (sebze ve meyve).
turist is. (Fr.) Kendi ülkesini ya da yabancı bir ülkeyi görmek, tanımak ya da dinlenmek amacıyla geziye çıkan kimse.
turizm is. Bir ülkenin doğal ve tarihsel güzelliklerini görmek amacıyla yapılan gezi.
turp is. (Far.) Turpgillerden, toprak altındaki yumrusundan salata yapılan otsu bitki.
turşu is. (Far.) Çeşitli sebzelerden belli bir süre tuzlu ya da sirkeli suda bırakılarak hazırlanan bir tür yiyecek.
turta is. (İtl.) Çeşitli meyvelerden hazırlanan bir tür pasta.
turunç is. (Far.) Turunçgillerden, portakala benzeyene bir ağaç ve bu ağacın meyvesi.
tuş is. (Fr.) 1. Kimi müzik araçlarında ya da büro araçlarında (yazı, hesap makinesi gibi) parmakların basıldığı bölüm. 2. Güreşte sırtın yere gelmesi.
tutanak is. Meclis, mahkeme, şirket vb. yerlerde yapılan konuşmaların yazıya geçirilmiş biçimi, zabıt.
tutarlı s. Birbirine uygun, davranışları arasında çelişme olmayan.
tutkal is. Çeşitli şeyleri yapıştırmaya yarayan hayvansal maddelerden hazırlanan bir tür yapışkan.

tutku is. Bir şeye karşı duyulan aşırı istek, ihtiras.
tutmak f. 1. Ele almak. 2. Ele geçirmek, yakalamak, avlamak. 3. Yanında bulundurmak.
tutsak is. Savaşta ele geçirilen düşman, esir.
tutturmak f. 1. İki şeyi birbirine bağlamak. 2. Bir işi yapmayı sürdürmek. 3. Herhangi bir konuda inatçı olmak, direnmek.
tutucu is. ve s. Düşüncelerini, davranışlarını değiştirmeyen (kimse), muhafazakâr.
tutukevi bl. is Tutukluların kapatıldığı yer, cezaevi.
tutuklamak f. Bir kimseyi işlediği bir suçtan ötürü özgürlüklerini elinden alarak bir yere kapatmak.
tutuklu is. ve s. İşlediği suçtan ötürü özgürlüğü elinden alınaak bir yere kapatılan (kimse).
tutum is. 1. Davranış. 2. Parayı iyi idare etme.
tutunmak f. 1. Bir şeyi tutmak ya da bir kimseye sarılmak. 2. Mec. Girdiği bir toplulukta yer edinmek ya da giriştiği bir işte başarılı olmak.
tutuşmak f. 1. Yanmaya başlamak. 2. Birbirinin elini tutmak. 3. Mec. Kavgaya girişmek, güreşe başlamak.
tuval is. (Fr.) Üzerinde resim yapılmak üzere özel olarak hazırlanmış bez.
tuvalet is. (Fr.) 1. Ayakyolu, helâ. 2. Kadınların genellikle geceleyin toplantı ve eğlence yerlerinde giydikleri süslü elbise. 3. Temizlenme, süslenme.
tuz is. 1. Yemeklere belli bir tat vermek üzere kullanılan kimyasal madde

tuzak is. 1. Kimi hayvanları tutmak için hazırlanan düzen. 2. Mec. Herhangi bir kişiyi olumsuz duruma düşürmek için hazırlanan şey.
tuzlamak f. İçine ya da üzerine tuz dökmek.
tuzluk is. İçine tuz konulan, bazılarının tepe kısmı delikli olan kap.
tuzruhu is. Hidroklorik asit.
tüberküloz is. (Fr.) Verem hastalığı.
tüccar is. (Ar.) Ticaretle uğraşan, alım satım işleri yapan kimse
tüfek is. (Far.) Omuzda taşınan ateşli silah.

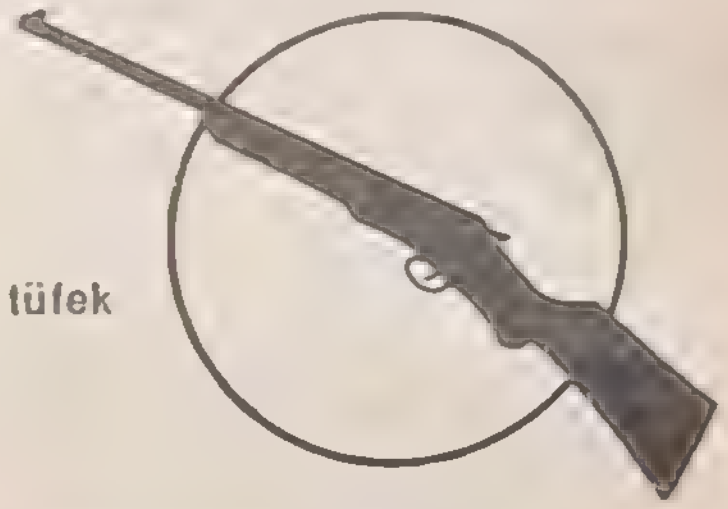
tüfek

tükenmek f. 1. Bitmek. 2. Gücü kalmamak.
tüketici is. ve s. Üretilen maddeleri satın alıp tüketen, kullanan kimse.
tüketim is. Tüketmek, alışveriş yapmak eylemi, üretilen maddeleri kullanma, harcama.
tüketmek f. Bitirmek, harcamak.
tükürmek f. Ağızdaki herhangi bir şeyi dışarı atmak.
tükürük is. Ağızın çıkardığı salgı.
tül is. (Fr.) Çok ince dokunmuş ipek, naylon ya da pamuktan yapılan bir tür kumaş.

tülbent is. (Far.) Pamuktan yapılan oldukça seyrek dokunmuş kumaş.
tümamiral is. Tümgeneralin eşiti olan amiral.
tümce is. Bir duyguyu, düşünceyi, olayı tam olarak anlatan sözcük dizisi, cümle.
tümen is. Alayla kolordu arasındaki askeri birlik.
tümgeneral is. TÜmen komutanı olan general.
tümleç is. Yüklemin anlamını çeşitli yönlerden tamamlayan yardımcı ögeler (sözcük, sözcük öbeği).
tümlemek f. Tamamlamak.
tümör is. (Lat.) Ur.
tümsek is. Yüksekliği pek fazla olmayan tepe.
tünaydın is. Öğleden sonraki selamlaşmalarda kullanılan esenleme sözü.
tünel is. (İng.) 1. Dağları delerek hazırlanan geçiş yolu. 2. Metro.
tünemek f. Kümes hayvanları ya da kuşlar , uyumak için bir dala ya da sınğa konmak.
tüp is. (Lat.) Bir ucu kapalı, ince ve kısa cam boru.

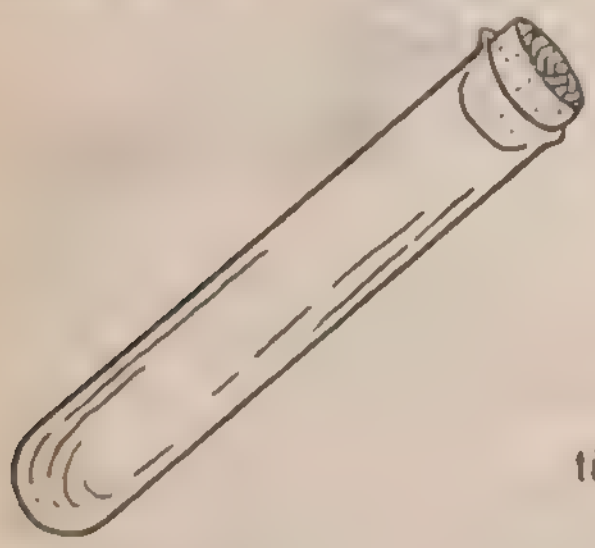

tüp

tür is. 1. Tabiat bilgisinde cinslerin ayrıldığı bölüm. 2. Çeşit.
türbe is. (Ar.) İçinde ünlü kişilerin ya da din büyüklerinin mezarı bulunan yapı
türbedar is. (Ar. ve Far.) Türbede hizmet veren ve sürekli orada yaşayan kimse.
türdeş s. Bağlı oldukları tür aynı olan.
türemek f. Oluşmak, ortaya çıkmak.
Türk öz. is. Anayurdu Orta Asya olan, zengin bir kültüre ve uygarlığa sahip bir ırk ve bu ırktan olan kimse.
Türkçe öz. is. Türkler'in kullandığı dil. • **Türkçesi;** açıkça söylemek.
tükçecilik ö. is. Türkçe'nin zengin bir bilim ve kültür dili olmasına çalışan, Türkçe'deki bütün yabancı dil öğelerinin temizlenmesini amaçlayan dil akımı
türkçeleştirmek f. Yabancı sözcüklerin yerine uygun Türkçe karşılıklarını yerleştirmek.
türkleştirmek f. Türk dil ve kültürünü benimsetmek.
türkü is. Dörtlükler halinde, hece vezniyle yazılan ve özel bir ezgiyle söylenen şiir.
türlü s. 1. Çeşit çeşit. 2. is. İçine çeşitli sebzeler konularak hazırlanmış bir tür yemek.
tütmek f. 1. Duman çıkarmak. 2. Dumanı içeri vermek.
tütsü is. 1. Çeşitli amaçlarla bazı maddeleri yakma işi. 2. Bu amaçla kullanılan kokulu madde
tütün is. Patlıcangillerden, bileşiminde nikotin bulunan, yaprakları kurutularak keyif verici madde olarak kullanılan otsu bitki.
tüy is. İnsan ya da hayvanların derilerini kaplayan kıl tabakası.
tüzük is. Herhangi bir kuruluşun nasıl işleyeceğini, ne gibi kuralları uygulayacağını gösteren kurallar bütünü

U

u, U is. Türk alfabesinin yirmi beşinci harfi, ünlü.
ucube is. (Ar.) Çok çirkin bir varlık.
ucuz s. Değeri, fiyatı az olan.
ucuzlamak f Fiyatı az olmak, değeri azalmak.
ucuzluk is. 1. Ucuz olma durumu. 2. Mevsim sonlarında özellikle giysi fiyatlarının düşmesi.
uç is. Herhangi bir şeyin bitim noktası. • **Ucunda ölüm yok ya;** bu işin gerçekleşmemesine çok fazla üzülmemek gerekir.
uçak is. Yolcu, eşya v.b. şeyler taşıyan ayrıca askerlikte de kullanılan, hava basıncından yararlanılarak havada uçabilecek biçimde yapılan motorlu araç.
uçaksavar is. Düşman uçaklarını düşürmek için kullanılan top.
uçarı s. Aşırı nitelikte kötü alışkanlıkları olan (kimse).
uçkur is. İç çamaşırını bele bağlamaya yarayan ya da torba gibi şeylerin ağzını büzmede kullanılan bağ.
uçmak f. 1. Havada yol almak. 2. Gaz, buhar haline gelip dağılmak. 3. Ortadan kaybolmak, çalınmış olmak. 4. Yüksekten düşmek.
uçtu uçtu is. Bir tür çocuk oyunu aldatmaca yolu ile uçmayacak şeylere de "uçtu" dedirtme amacı güder.
uçuk s. 1. Rengi çok açık ya da soluk olan (insan ya da şey.) 2. is. Genellikle dudakların kenarında ateşli hastalıklardan ya da korkudan dolayı beliren kırmızı kabarcıklar.
uçuklamak f. Vücudunda uçuk meydana gelmek. 2. Çok aşırı biçimde korkmak.
uçurmak f. 1. Herhangi bir şeyi havalandırmak. 2. **Mec.** Elinden kaçırmak.
uçurtma is. Çeşitli biçimde renkli kâğıtlardan hazırlanıp ucuna da püsküllü kuyruk eklenen, sicimle ve rüzgârın yardımıyla bahar aylarında uçurulan bir tür oyuncak.
uçurum is. 1. Dik ve derin bir yamaç. 2. **Mec.** Sonu felâkete giden işler için de kullanılır.
uçuş is. Uçma eylemi.
uçuşmak f. Havada etrafa yayılmak.
ufacık s. Çok fazla ufak olan.
ufak s. 1. Küçük. 2. Önemsiz.
ufaklık is. 1. Küçük olma durumu. 2. Bozuk para.
ufalamak f. Küçük parçalara ayırmak.
ufalmak f. Küçülmeye başlamak.
uflamak f. Acıdan ötürü "uf" diye bağırmak.
ufuk is. (Ar.) Gözün görebildiği alan.
uğramak f. 1. Bir yere uzun bir süre kalmamak üzere gitmek. 2. Başına herhangi bir kötü şey gel-

miş olmak. 3. Din, peri çarpmak.
uğraş is. Yapılan iş.
uğraşmak f. 1. Bir iş yapmak. 2. Birine kötü davranmak.
uğuldamak f. Boğuk bir ses çıkarmak.
uğultu is. Uğuldamadan doğan ses.
uğur is. Kimi insanlarda ya da şeylerde varlığı kabul edilen iyi yön.
uğurböceği is. Üzerinde yedi siyah benek bulunan, kınkanatlı ufak bir böcek.

uğurböceği

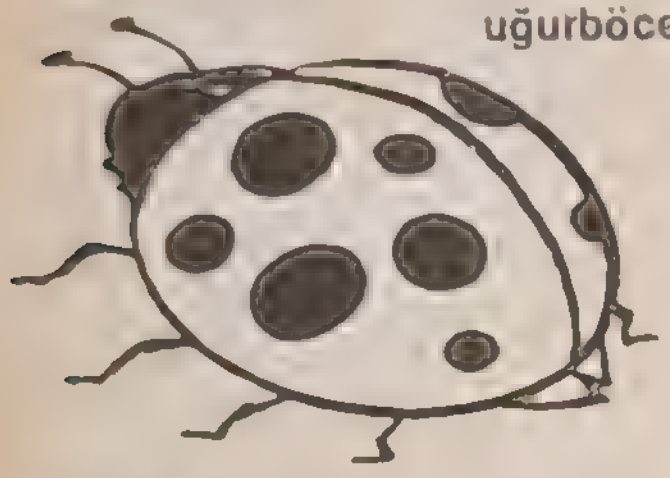

uğurlamak f. Bir yere giden herhangi bir kimseye iyi dilekleri bildirmek.
uğurlu s. Uğuru olan, iyi özellikleri bulunan (kimse ya da şey).
uğursuz s. Kötü niteliklerinden dolayı her şeyi aksatan (kimse ya da şey).
uğursuzluk is. Kimi olaylarda var olduğuna inanılan kötülük işareti.
ukala is. ve s. (Ar.) Her şeyi bildiğini sanan (kimse).
ulan s. Kaba konuşmalarda hitap biçimi olarak geçer.
ulaşım is. 1. Ulaşmak eylemi. 2. Bir yerden başka bir yere gidip gelme.
ulaşmak f. 1. Varmak, gitmek. 2. Erişmek.
ulaştırma is. Kara, hava, deniz yoluyla insan ve eşya taşıma işi.

ulema ç. is. (Ar.) Bilgin kişiler.
ulu s. 1. Yüce. 2. Çok büyük.
ulumak f. 1. (Köpek) Bağırmak. 2. Köpek gibi uzun süre bağırmak, ağlamak.
uluorta zf. Gelişigüzel; yerine zamanına dikkat etmeden.
ulus is. Aralarında tarih, dil, kültür ve ülkü birliği bulunan insan topluluğu; millet.
ulusal s. Ulusa ilişkin, milli.
ulusallaşmak f. Ulusal bir nitelik almak.
ulusçu s. Ulusal niteliklere büyük önem veren kişi, milliyetçi.
ulusçuluk is. Ulusal nitelikleri her şeyin üstünde tutup, bu niteliklerin her zaman ölçü alınmasını isteyen görüş, milliyetçilik.
uluslararası bl. s. Birçok ulusla ilgili olan; milletlerarası; beynelmilel.
umacı is. Çocukları korkutmak için kullanılan, her yanı karalar içinde olduğuna inanılan bir yaratık.
ummak f. Herhangi bir şeyin olacağını sanmak ya da olsun diye beklemek ümit etmek.
umum is. ve s. (Ar.) Tüm, bütün, genel.
umumi s. (Ar.) Genel.
umumiyetle zf. (Ar.) Genellikle.
umursamak f. Önem vermek.
umut is. Olması istenen şey, ümit.
umutlandırmak f. Umut vermek.
umutlanmak f. Bir şeyin olmasını umutla beklemek.
umutlu s. Umut besleyen; olmasını istediği şeyin gerçekleşeceğini sanan.
umutsuz s. İstediğini, gerçek-

leşeğini sanmayan, umudu olmayan kişi.
un is. Çeşitli tahılların çok küçük parçalara ayrılmasıyla meydana gelen yiyecek maddesi.
unsur is. (Ar.) Bir bütünü oluşturan parçalardan her biri, öge.
unutkan s. Unutma huyu olan.
unutmak f. 1. Aklında, hatırında kalmamak. 2. Hoşlanmadığı için artık (bir kimseyi ya da şeyi) düşünmemek.
~~şünmemek~~.
unvan is. (Ar.) San.
ur is. Hücrelerin aşırı ölçüde çoğalmasıyla, dokularda oluşan yumru, tümör.
uranyum is. (Yun.) Nükleer reaktörlerde kullanılan radyoaktif element.
urba is. (İtl.) Giysi, elbise.
urgan is. Kalın ip.
us is. Akıl.
usanç is. Usanmak eylemi. • **Usanç vermek**; bıktırmak.
usanmak f. Bıkmak, artık yapmayı istememek.
uskumru is. (Yun.) Sıcak ve ılık denizlerde yaşayan, eti lezzetli bir balık.
uslu s. Yaramazlık yapmayan.
usta is. (Far.) 1. Bir işi gereği gibi, bilerek yapan kişi. 2. s. Becerikli.
ustalaşmak f. Bir işi iyi yapar duruma gelmek.
ustura is. (Far.) Tıraş yapmada ya da saç kesmede kullanılan bıçak.

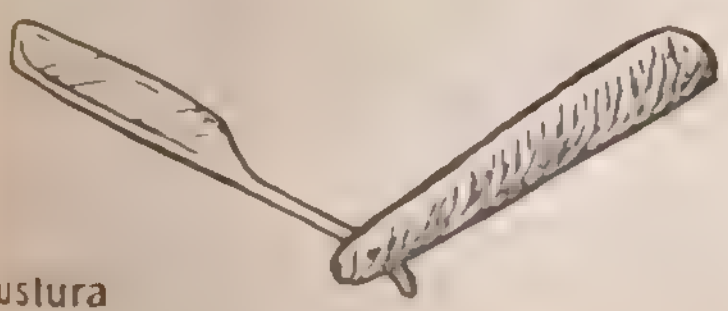

ustura

usturuplu s. Derli toplu, istendiği gibi olan.
usul is. (Ar.) 1. Yol, yöntem. 2. Alaturka musikide tempo.
usulca zf. Yavaşça, ses çıkarmadan.
usulsüz s. Yöntemsiz.
uşak is. 1. Erkek hizmetçi. ... Özellikle Karadeniz yöresinde çocuk anlamında kullanılır.
ut is. (Ar.) Kısa kalın saplı, iri kanlı, altı çift teli bulunan müzik aleti.
utanç is. Utanılacak davranış. • **Utancından yerin dibine geçmek**; içinde bulunduğu utanç verici durumdan ötürü çok üzülmek.
utandırmak f. Utanmasına yol açmak.
utangaç s. Sıkılgan; insanlar arasında pek rahat konuşup hareket edemeyen.
utanmak f. 1. Kötü bir duruma düşmekten dolayı üzüntü duymak. 2. Çekingen davranmak.
utanmaz s. Yaptığı hiçbir kötü şeyden üzüntü duymayan.
utku is. Elde edilen başarı; zafer
uyak is. Kafiye.
uyandırmak f. 1. Uykusunu bölmek, uykudan kaldırmak. 2. **Mec.** Herhangi bir konuda bir kimseyi aydınlatmak.
uyanık s. 1. Uykusu olmayan. 2. **Mec.** Açıkgöz.
uyanmak f. 1. Uyku halinden çıkmak. 2. **Mec.** Gözü açılmak, bilgisizlikten kurtulmak. 3. Bitkiler için canlanıp büyümeye başlamak.
uyarlamak f. Yabancı dilde yapılmış bir sahne yapıtının tüm niteliklerini aktarılan dil ve toplumun özelliklerine göre değiştirerek çevirisini yapmak; adapte etmek.

uyan, uyarma is. Uyarmak eylemi, dikkatini çekme, tembih, ikaz, ihtar.
uyarmak f. 1. Bir kimseye daha iyi davranmasını ya da daha dikkatli olmasını söylemek. 2. **Mec.** Uyandırmak, bilgili kılmak.
uydu is. 1. Gezegene göre daha küçük olan ve onun çevresinde dönüp duran küçük gezegen, peyk. 2. Yerden fırlatılan, belli bir yörüngeye oturtulup dünyanın çevresinde dolanan aygıt, peyk. 3. **Mec.** Her şeyi başkasına göre ayarlayan, davranışlarında özgür olmayan kişi.
uydurma is. 1. Uydurmak eylemi. 2. Yalan (haber).
uydurmak f. 1. Uygun duruma getirmek. 2. Elde etmek. 3. Yalan söylemek.
uyduruk s. Gerçekle ilgili olmayan, yalan.
uygar s. 1. Toplum kurallarına uyan kişiliği güçlü kimse; medeni. 2. Uygarlık düzeyine erişmiş.
uygarlık is. Bir insan topluluğunun yaşama biçiminin tüm özelliklerini içeren yapı; medeniyet.
uygulama is. Bir düşünceyi, işi gerçekleştirme; alıştırma, tatbikat.
uygulamak f. Yerine getirmek, gereğini yapmak, tatbik etmek.
uygun s. Elverişli.
uygunsuz is. Uygun olmayan, yakışık almayan.
uyku is. 1. İnsanlarda ve hayvanlarda bir ihtiyaç olarak beliren, dış dünya ile irade dışı ilgiyi kesme durumu. 2. **Mec.** Yapılanın farkında olamama durumu.
uyluk is. Bacağın kalçadan dize kadar olan bölümü.
uymak f. 1. Birbirine ya da bir duruma uygun gelmek. 2. Başkalarının düşüncelerine ya da davranışlarına göre davranmak.
uyruk is. Bir devletin yurttaşı olan kimse; tebaa.
uyrukluk is. Bir devletin uyruğu, yurttaşı olma durumu, tabiiyet.
uysal s. Yumuşak başlı, denilen herhangi bir şeyi hemen kabul eden, iyi huylu.
uyuklamak f. Hemen oturduğu yerde uykuya dalmak.
uyum is. Bir bütünü oluşturan parçaların birbirine uyması durumu, ahenk.
uyumak f. 1. Uyku durumuna geçmek. 2. **Mec.** Bir işe henüz el sürmemek. 3. çevresinde olup bitenlerin hiç farkına varmamak.
uyuntu s. Uyuşuk, miskin.
uyurgezer is. Uyku sırasında farkına varmadan kalkıp dolaşan kimse.
uyuşmak f. 1. Birbirine uymak, iyi geçinmek. 2. Çok soğuk, verilen herhangi bir ilaç v.b.'den dolayı belli bir süre kendini bilememek.
uyuşturmak f. 1. Aralarındaki geçimsizliği ortadan kaldırmak. 2. Artık duyumsuz hale getirmek.
uyuşturucu is 1. Bir hastalıktan ya da alışkanlıktan ötürü alınan ilaç, uyuşturucu madde. 2. s. Uyuşturma niteliği taşıyan.
uyuşuk s. 1. Hareket etmek istemeyen, çok çekingen, eli ağır (kimse). 2. Uyuşturucu bir maddenin ya da başka bir şeyin etkisiyle hareketsiz kalmış (kimse).
uyutmak f. 1. Uyumasını sağlamak. 2. **Mec.** Kandırmak, doğru olmayan şeylerle avutmak, unuttırmak.
uyuz is. 1. Sarkopt adı verilen küçük bir böceğin deri altına gire-

rek yol açtığı kaşıntı verici deri hastalığı. 2. Bu hastalığa yakalanan kimse. 3. s. **Mec.** Beceriksiz, çıtkırık (kimse).

uz s. Becerikli, usta.

uzak s. 1. Yakın olmayan. 2. Gidilip gelinmesi çok zaman alan. 3. Birbirleyle ilgisi olmayan. 4. Herhangi bir konuyla, sorunla ilgilenmeyen.

uzaklaşmak f. 1. İlgisini kesmek. 2. Uzağa gitmek.

uzaklık is. Uzak olma durumu.

uzamak f. 1. Uzun duruma gelmek. 2. Boy atmak. 3. Yapılması uzun zaman almak.

uzanmak f. 1. Bir yere gitmek. 2. Yatmak. 3. Kısa bir uyku çekmek üzere şöyle bir yatmak.

uzatmak f. 1. Uzamasını sağlamak. 2. Germek. 3. Konuşmayı uzun süre sürdürmek. 4. Vermek.

uzay is. Tüm evrenin içinde yer aldığı boşluk, feza.

uzlaşmak f. Aralarındaki anlaşmazlıkları bir çözüme vardırarak uyuşmak.

uzman is. ve s. Bir konuda çok iyi bilgisi olan (kimse).

uzun s. 1. Arası çok olan. 2. Çok zaman süren, alan.

uzuneşek is. Genellikle çocuklar arasında, eğilerek birbirinin arkasına tutunmuş birkaç kişinin üzerine atlayarak oynanan bir tür oyun.

uzunluk is. Bir şeyin başlangıçtan bitim noktasına kadar süren uzaklığı.

uzuv is. (Ar.) Organ.

Ü ü

ü, Ü is. Türk alfabesinin yirmi altıncı harfi, ünlü.

ücra s. Gidilip gelinmesi zor, ıssız (yer).

ücret is. (Ar.) Yapılan bir iş, verilen bir hizmet karşılığı alınan para.

ücretli s. ve is. 1. Para, ücret karşılığı iş görür (kimse). 2. Para karşılığında yapılan (iş, hizmet).

ücretsiz s. Bir işin ya da hizmetin para alınmadan yapılması, getirilmesi, bedava

üç is. İkiden sonra gelen sayı. • **Üç aşağı beş yukarı;** bir şeyi yaklaşık olarak anlatmak istenildiği zaman kullanılır. • **Üç buçuk atmak;** herhangi bir şeyden çok korkmak.

üçer s. Üçü bir arada olan.

üçgen is. Üç doğru parçasının birleşmiş biçimi.

üçkâğıtçı is. ve s. Yalancı (kimse).

üçlü s. 1. Üç taneden oluşan. 2.

Üç kişiden oluşan müzik topluluğu, triyo.
üçüz s. Üçü birden doğan çocuk.
üflemek f. 1. Yanan bir şeyi nefesiyle söndürmeye çalışmak ve söndürmek. 2. Dudakları büzüp aradan nefesini çıkararak sıcak olan bir şeyi soğutmaya çalışmak ya da küçük toz zerreciklerini ortadan kaldırmak.
üfürükçü is. Hastalıkları, kötü durumları birtakım dualar okuyarak ortadan kaldırdığını ileri süren dolandırıcı.
üleşmek f. Bir bütünü eşit paylara ayırmak, bölüşmek, paylaşmak.
ülke is. Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, memleket.
ülkü is. İnsanın gerçekleştirmek istediği amaç; ideal.
ülser is. (Fr.) Sindirim sisteminde mide ya da on iki parmak bağırsağında oluşan yara.
ültimatom is. (Lat.) Siyasal ilişkilerde bir devletin diğer bir devlete, anlaşmazlığın çözümü ile ilgili verdiği yazılı belge.
ültraviyole is. (Fr.) Morötesi.
ümit is. (Far.) Umut.
ümitlenmek f. Umutlanmak.
ümitli s. Umutlu.
ümitsiz s. Umutsuz.
ümmet is. (Ar.) Bir dinin tüm üyeleri, bir peygambere bağlananların tümü.
ümmi s. ve is. (Ar.) Okuma yazma bilmeyen (kimse).
ün is. 1. Ses. 2. İyi ya da kötü niteliklerden dolayı çevre üzerinde bırakılan izlenim, şan, şöhret tanınmışlık. • **Ün salmak**; tanınmış olmak.
üniforma is. (Fr.) Belli bir görev gereği giyilen özel giysi.
ünite is. (Fr.) 1. Birim. 2. Öğretime yönelik kitap ya da dergilerdeki her bir bölüm.
üniversite is. (Fr.) Çeşitli fakültelerin birleşmesiyle oluşan yüksek öğretim kurumu.
üniversiteli s. ve is. Üniversite öğrencisi.
ünlem is. Çeşitli duyguları anlatmaya yarayan ve genellikle bağırarak söylenen sözcüklerin her biri.
ünlemek f. Seslenmek.
ünlü s. 1. Çevresinde tanınmış, ün salmış, şanlı, şöhretli. 2. is. Ses yolunda bir engele çarpmadan kolayca çıkabilen ses, sesli harf.
ünsüz s. 1. Çevresindeki kişilerce tanınmamış olan. 2. is. Ses yolunda bir engele çarparak çıkan ses; sessiz harf.
üre is. (Yun.) Sidikle dışarı atılan azotlu madde.
üremek f. Çoğalmak; artmak
üremi is. (Yun.) Böbrek yetersizliğinden ileri gelen, kanda üre birikmesinin yol açtığı tehlikeli durum.
üretici is. Emek harcayarak üretim yapan kimse, müstahsil.
üretim is. Doğal güçleri emekle ve çeşitli araçlar yardımıyla işleme; her tür ürün elde etme işi istihsal.
üretmek f. Bir üretimde bulunmak, çoğaltmak, bir iş, bir ürün ortaya çıkarmak.
ürkek s. Korkak, çekingen.
ürkmek f. Herhangi bir şeyden birden bire korkmak, sıçramak.
ürküntü is. Ürkme, korkma duygusu.
ürkütmek f. Korkutmak, rahatını kaçırmak.

ürolog is. (Yun.) Böbrek ve idrar yolları hastalıklarıyla uğraşan hekim

ürperti is. Ürperme durumu; hafif bir korkuya kapılma.

ürümek f. Havlamak.

ürün is. 1. Bir üretim faaliyeti sonunda topraktan ve hayvanlardan elde edilen yararlı şeylerin tümü. 2. Mec. Yapıt.

üs is. (Ar.) Herhangi bir yere varmak için ya da askerlikle ilgili işlemlerin yapılması için seçilen ve özel araçlarla donatılan yer.

üslenmek f. Bir yeri kendine üs olarak seçip oraya yerleşmek.

üslûp is. (Ar.) Herhangi bir şeyi yaparken ya da yazarken uygulanan tarz.

üst is. 1. Herhangi bir şeyin yukarda olan bölümü. 2. Herhangi bir şeyin dış yüzü. 3. Giysi. 4. Daha yüksek mevkide olan kimse. 5. Geriye kalan şey, (özellikle parayla ilgili olarak kullanılır).

üstat is. (Far.) Herhangi bir alanda üstün bilgisi ve yeteneği olan, usta kişi.

üsteğmen bl. is. Rütbesi teğmen ile yüzbaşı arasında olan subay

üstelemek f. 1. Hastalıklarla ilgili olarak yeniden ortaya çıkmak; biraz daha şiddetlenmek. 2. Bir düşünce ya da istek üzerinde fazla durmak, ısrar etmek.

üstelik zf. "Ayrıca da", "bir de", "bunun yanında da" anlamlarını taşır.

üstgeçit is. Araç trafiğinin yoğun olduğu yollarda araçlar ya da yayalar için yapılan yol.

üstün s. Benzerleri arasında daha iyi olan.

üstünkörü zf. ve s. Pek derinine inmeden, gelişigüzel.

üstünlük is. Üstün olma durumu.

üşengeç s. Bir işi yapmaya üşenen, istekli olmayan kişi.

üşenmek f. Herhangi bir eyleme girişmeye istekli olmamak.

üşüşmek f. Bir noktaya toplanmak, kalabalıklaşmak.

üşütmek f. 1. Bir başkasının üşümesine neden olmak. 2. Soğuktan dolayı kendini üşütüp hastalanmak. 3. Argo. Hafif yollu aklını kaçırmak.

ütmek f. 1. Ateşten ya da yüksek bir ısıdan geçirmek. 2. Tüylerini yakmak için alevden geçirmek.

ütmek f. Oyunda yenmek.

ütopya is. (Yun.) Gerçekleştirilmesi olanaksız düşünce.

ütü is. 1. Elektrik ya da başka bir enerji kaynağıyla çalışan, kumaşların buruşukluklarını gidermeye yarayan metal araç. 2. Bu amaçla yapılan iş.

ütülemek f. 1. Ütü yardımıyla kumaşın buruşukluğunu gidermek. 2. Kümes hayvanlarını pişirmeden önce derilerinde kalan ince tüyleri ateşte yakmak.

üvey s. Öz olmayan aile bireyi. • **Üvey ana;** öz olmayan anne. • **Üvey baba;** öz olmayan baba. • **Üvey evlât;** bir ailede kadının ya da erkeğin daha önceki eşinden doğmuş çocuğu.

üveyik is. Güvercingillerden, yabani kumru.

üye is. 1. Herhangi bir topluluğu oluşturan kişilerin her biri. 2. Bedende bulunan her bir organ.

üzengi is. Eyerin iki tarafında bulunan ve hayvanın sırtına binildiğinde ayakların geçirildiği metalden yapılmış bölüm.

üzerine ed. Hakkında, üzerinde ...den dolayı, ...den sonra anlamlarını taşır.

üzerlik is. Sedefotugillerden, çiçekleri beyaz renkli, tohumları acı bir bitki.

üzgün s. Üzülmüş, kederli

üzmek f. Üzüntü vermek.

üzülmek f. Kendini üzmek.

üzüm is. Asma ağacının salkım biçiminde olan meyvesi.

üzüntü is. Kötü ve olumsuz olaylarla karşı karşıya kalındığında ortaya çıkan ruh hali, tasa, keder.

V

v, V is. Türk alfabesinin yirmi yedinci harfi, ünsüz.

vaat is. (Ar.) 1. Verilen söz. 2. Söz verme.

vade is. (Ar.) Bir borcun ödenmesi için gösterilen süre. • **Vadesi gelmek** süresi dolmak; ölmek üzere olmak, ölmek.

vadeli s. Süresi sınırlı olan. • **Vadeli hesap,** belirli bir süre için bankaya yatırılan para ya da açılan hesap.

vadesiz s. Süresi sınırlı olmayan. • **Vadesiz hesap,** süresi belirtilmeden bankaya yatırılan para.

vadi is. (Ar.) İki dağ arasındaki uzun geçit.

vaftiz i. (Yun.) Çocuk doğduğunda Hıristiyanlığa girişi için yapılan suya sokma ya da üzerine su serpme töreni.

vagon is. (İng.) Yük ve yolcu taşıyan demiryolu arabası.

vahim s. (Ar.) Korkulu, tehlikeli.

vahiy is. (Ar.) Tanrı tarafından bir buyruğun, düşüncenin peygambere duyurulması.

vahşi s. (Ar.) Yabani, evcil olmayan.

vaiz is. (Ar.) İbadet yapılan yerlerde verilen dinsel öğüt.

vaiz is. (Ar.) Dinsel öğütleri veren kimse.

vaka is. (Ar.) Olgu.

vakar is. (Ar.) Ağır başlılık

vakfetmek is. (Ar. ve Tr.) 1. Adamak, malını mülkünü birine bağışlamak. 2. bir bütünüyle uğraşmak, tüm zamanını o işe ayırmak.

vakıf is. Toplumsal bir yarar sağlamak amacıyla oluşturulan kurum.

vâkıf s. ve is. (Ar.) Herhangi bir konuda bilgisi olan, bilen (kimse) • **Vâkıf olmak,** bilmek, öğrenmek

vakit is. (Ar.) 1. Bir işin yapılması için verilen zaman. 2. Bir işin yapılması için seçilen uygun zaman.

Vaktini almak, bir işin yapılması, başarılması için uzun bir süre uğraşmak. • **Vaktini öldürmek,** zamanını boşu boşuna geçirmek.

vakitli s. Vaktinde, zamanında olan. • **Vakitli vakitsiz,** gelişigüzel zamanlarda.

vali is. (Ar.) Bir ilin en yüksek mülki âmiri.

valide is. (Ar.) Ana, anne.

valiz is. (İtl.) İçine az bir şey konulabilen el bavulu.

vallahi (Ar.) Yemin türü, "Tanrı'yı tanık tutarım" anlamına gelir.

vana is. (Lat.) Bir akışkanın borudan geçip geçmemesini sağlayan anahtar.

vanilya is. (İsp.) 1. Salepgillerden kokulu bir bitki. 2. Bu bitkinin tatlı, pasta yapımında kullanılan yemişi.

vantilatör is. (Er.) Elektrik enerjisiyle çalışan ve rüzgâr yaparak havayı serinleten araç.

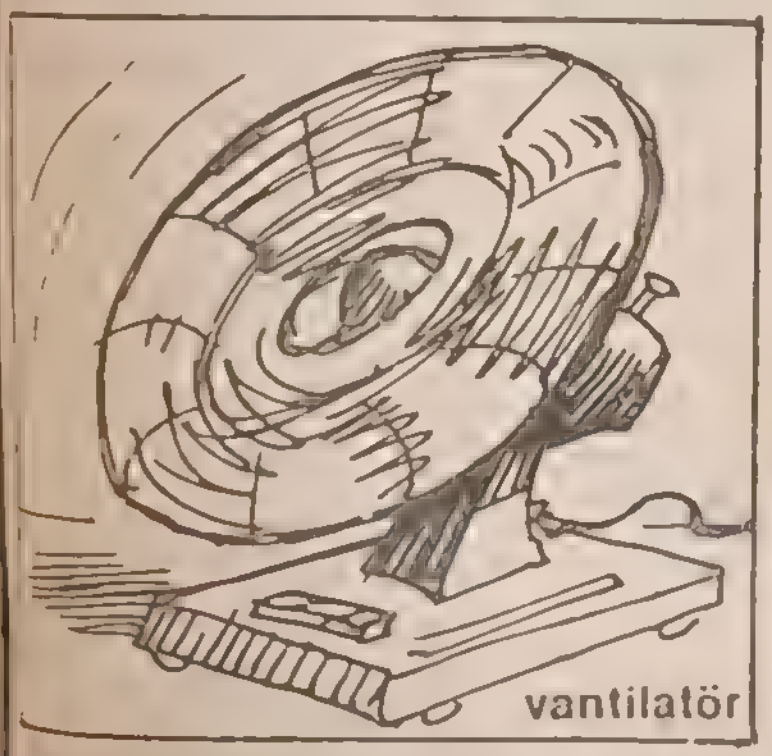

vantilatör

vantrilog is. (Fr.) Ağzını oynatmadan konuşan kimse.

vapur is. (Fr.) Buharla, kömürle, vb. maddelerde çalışan, makinalar yardımıyla hareket eden yolcu gemisi.

var s. 1. "Yok"un karşıtı. 2. İs Elde bulunan, sahip olunan şey. • **Var etmek,** yaratmak. • **Vara yoğa konuşmak,** olur olmaz herşeye karışmak, burnunu sokmak.

varak is. (Ar.) 1. Yaprak. 2. Altın, gümüş vb. maddelerin dövülmesiyle meydana gelen ince yaprak.

vardiya i. (İtl.) Nöbetleşe yapılan işlerde her bir nöbet süresi.

varidat ç.is. (Ar.) Mal, mülk.

varil is. (Fr.) Sıvı maddeleri koymaya yarayan genellikle metalden yapılan silindir biçiminde kap.

varis is. (Fr.) Toplardamarların şişmesi sonucu meydana gelen hastalık.

vâris is. (Ar.) Kendisine miras (mal ya da para) kalan kimse, mirasçı.

varlık is. 1. Var olma durumu. 2. Zenginlik.

varlıklı s. Maddî durumu yerinde olan, zengin kimse.

varmak f. 1. Gitmek istenen yere ulaşmak. 2. Bir şeyi tam olarak anlamak. 3. İstenmeyen bir sonuca ulaşmak, bir duruma geçmek. 4. Hiçbir çekingenlik göstermeden, istenmeyen, olumsuz bir şeyi yapmak.

varoş is. (Mac.) Bir yerleşme bölgesinin kenar mahallelerine verilen ad.

varsaymak f. Olmamış ya da olmayacak bir şeyi sanki olmuş ya da olacak gibi düşünmek, farz etmek.

varyemez b. is. Parasını, maddî varlığını hiç harcamayan, kullanmayan kişi, cimri.

varyos is. (Lat.) Balyoz.
vasat is. (Ar.) Orta.
vasatı s. (Ar.) Ortalama.
vasıf is. (Ar.) Nitelik, özellik.
vasıflandırmak f. Nitelendirmek, çeşitli özeliklerini ortaya koymak.
vasi is. (Ar.) Kendini yönetemeyecek durumda olan çocuğun ya da bedence, ruhça hasta birinin her türlü hukuksal işlerini yönetmek üzere mahkemece belirlenen kişi.
vasi s. (Ar.) Geniş.
vasistas is. (Alm.) Pencere ya da kapıların üst bölümünde bulunan havalandırma için kullanılan küçük pencere.
vasiyet is. (Ar.) Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.
vasiyetname b.is. (Ar.) Bir kimsenin vasiyet ettiği şeylerin yazıldığı kâğıt, belge.
vaşak is. (Far.) Kedigillerden, kürkü için avlanan etçilmemeli hayvan.

vaşak

vatan is. (Ar.) Yurt, memleket.
vatandaş is. Yurttaş.
vatanı s. (Ar.) Yurtla ilgili.
vatanperver is. (Ar. Far.) Yurdunu, memleketini seven ve ona hizmet eden kimse, yurtsever.
vatka is. (İtl.) Manto, ceket, elbise gibi giysilerde omuzları dik göstermek için konulan, özel biçimde hazırlanmış pamuk.
vatman is. (İng.) Tramvay sürücüsü.
vatoz is. (Yun.) Köpekbalıkları takımından, soğuk ve ılık denizlerde yaşayan, uzun kuyruklu, enine yassı, etçil ve yırtıcı balık
va'zetmek f. (Ar. ve Tr.) Tinsel öğütlerde, telkinlerde bulunmak.
vazgeçmek f. (Far. ve Tr.) **1.** Hakkı olan birşeyi artık istememek. **2.** Kararını uygulamamak ya da değiştirmek.
vazife is. (Ar.) Ödev, görev
vazifelendirmek f. Görev vermek, görevlendirmek, yapması için bir iş vermek.
vaziyet is. (Ar.) Durum, hal.
vazo is. (İtl.) İçine çiçek konan, çeşitli maddelerden, çeşitli biçimlerde yapılmış kap.

ve bağ. (Ar.) İki sözcük ya da cümleyi birbirine bağlarken kullanılan bağlaç.

veba is. (Ar.) **1.** Mikrobu fareler tarafından taşınan, bulaşıcı, ateşli öldürücü hastalık. **2.** Kimi hayvan hastalıklarına verilen ad. **(Sığır vebası)** gibi.

vecibe is. (Ar.) Yerine getirilmesi gereken ödev.
vecize is. (Ar.) Özdeyiş.
veda is. (Ar.) Ayrılma

vedalaşmak f. Birbirinden ayrılan insanların, geleneklerine göre birtakım davranış biçimlerinde bulunup iyi dilek sözleri söylemeleri

vefa is (Ar.) Dostluk, sevgi gibi konularda bağlılık.
vefat is. (Ar.) Ölüm.
vekalet is. (Ar.) **1.** Bakanlık. **2.** Birinin bir başkasının işlerini yapması ya da bir başkasına işlerini yaptırması.
vekil is. (Ar.) **1.** Bakan. **2.** Bir kimsenin kendi yokluğunda işlerinin görülmesi için bıraktığı kimse.
vekilharç is. (Ar.) Büyük bir evin alışverişini yapmak üzere görevlendirilen kişi.
velhasıl bağ. (Ar.) Sözün kısası.
veli is. (Ar.) **1.** Bir çocuğun her türlü davranışından sorumlu olan ve ona karışan, uyaran, kimse. **2.** Ermiş kişi, evliya.
veliaht is. (Ar.) Bir hükümdarın ardından taht'a, krallık makamına geçecek olan kimse.
velvele is. (Ar.) Gürültü, patırtı.
veraset is. (Ar.) Kalıtım, soyaçekim
verem is. (Ar.) **1.** Koch basilinin yol açtığı, genellikle akciğerlerde görülen ateşli ve bulaşıcı bir hastalık, tüberküloz. **2.** Bu hastalığa yakalanmış kimse.
veresiye zf. Paraca karşılığı sonra odenmek üzere (alışveriş yapma.)
verev s. Düz olarak değil de, bir köşeden karşı köşeye doğru kesilmiş, katlanmış olan (kâğıt, bez vb.)
vergi **1.** Devletin birtakım harcamaları yapabilmesi için halktan belirli koşullarda, belirli zamanlarda topladığı para. **2.** Bir kimsenin sahip olduğu nitelik.
vergilendirmek f. Bir kimseyi ya da bir işyerini vergiye bağla-

veri is. Bir sonuç elde etmek için elde bulunması gereken ilk bilgilerin tümü.
verim is. Çalışan bir insanın ya da aracın belli bir zamanda yaptığı işin niceliği, miktarı, randıman.
veriştirmek f. Ağzına geleni söylemek, çok konuşmak.
vermek f. **1.** Elinde olanı başkasına geçirmek. **2.** Bağışlamak. **3.** Davet etmek. **4.** Ödemek. **5.** Yetkili kılmak.
vernik is. (Yun.) Fırça ile tahta üzerine sürülen saydam cila.
vesika is. (Ar.) 1. Neden. 2. Bir işi yapmak için gereken elverişli durum.
vestiyer is. (Fr.) Şapka, palto, manto, vb.şeyleri asmaya yarayan yer, bölme.
veteriner is. (Fr.) Baytar.
veto is. (Lat.) Yetkili bir kimsenin alınan kararı kabul etmemesi.
veya bağ. Aynı değerde iki ayn sözcüğü birbirine bağlayan edat.
vezin is.(Ar.) **1.** Tartı. **2.** Ölçü
vezir is. (Ar.) **1.** Osmanlı İmparatorluğu zamanında bakanlık işlerini yürüten yüksek görevli. **2.** Satrançta ikinci derecede önem taşıyan taş.
vezne is. (Ar.) Çeşitli kuruluşlarda, işyerlerinde, bankalarda, vd. para alınıp verilen özel bölme.
veznedar is. (Ar. ve Far.) Vezne-de çalışan, para alıp veren görevli
vıcık vıcık zaf. Gevşemiş, yumuşamış bir biçimde.
vız zf. Uçan ya da hızla atılan bir şeyin çıkardığı sesi anlatmak için kullanılır
vızır vızır zf. Bir yerin çok işlek olduğunu ya da bir insanın çok çevik bir biçimde hareket ettiğini gostermek için kullanılır

vicdan is. (Ar.) Bir insanın, eylemlerini ahlak yönünden iyi ya da kötü olduğunu değerlendiren duygusu.
vida is. (İtl.) Döndüre döndüre tornavida yardımıyla bir yere sokulan, çeşitli boy ve kalınlıkta olan burgulu çivi.
vidalamak f. Vida ile tutturmak.
vilayet is. (Ar.) İl.
villa is. (İtl.) Büyük bahçeli bağımsız ev, köşk.
vinç is. (İng.) Ağır yükleri kaldırmaya yarayan araç.
viraj is. (Fr.) Yolun kıvrıldığı yer.
virane is. (Far.) Yıkık, dökük yapı, harabe.
virgül is. (Fr.) Yazıda gerekli yerlerde sözcüklerin arasına konan başı noktalı ve sonu kıvrık noktalama işareti.
virtüöz is. (İt.) Herhangi bir müzik âletini büyük bir ustalıkla çalan kimse.
virüs is. (Lat.) Hangi mikroptan kaynaklandığı henüz anlaşılmamış hastalıklarla ilgili mikropların ortak adı.
viski is. (İng.) En çok İngiltere'de yapılan ve ana maddesi tahıl olan bir tür alkollü içki.
vişne is. (Far.) Gülgillerden, dalları kırmızımtırak, çiçekleri beyaz renkli bir ağaç ve bunun kiraza benzeyen koyu kırmızı renkli, ekşimsi meyvası.

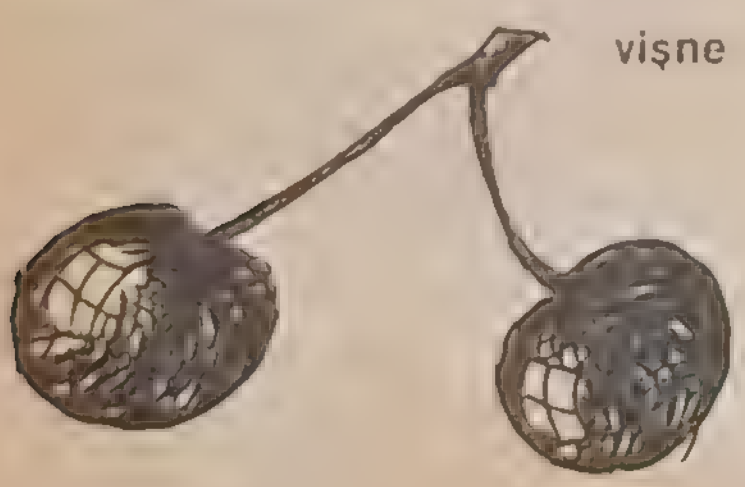
vişne

vitamin is. (Lat.) Vücut için gerekli olan ve et, süt, yumurta, portakal, havuç, domates gibi yiyeceklerde bulunan birtakım yararlı maddelerin genel adı. (A vitamini, D vitamini, E vitamini gibi.)
vites is. (Fr.) Motorlu araçların hızını düzenlemede kullanılan direksiyona bağlı dişliler düzeni.
vitrin is. (Fr.) Evlerde özellikle cam ve porselen eşyaların konduğu eşya, mağazalarda ise satılan eşyaların gösterildiği camlı bölme.
viyola is. (İtl.) Kemana benzeyen, fakat kemandan daha büyük olan çalgı âleti.
viyolonist is. (Fr.) Keman çalan sanatçı.
viyolonsel is. (Fr.) Büyük bir keman görünümünde olup, yere dayanarak çalınan orkestra çalgısı.
vize is. (Fr.) Kimi resmî belgelerle, özellikle pasaportlara basılan ve belli bir izin durumunu gösteren damga.
vizite is. (İtl.) **1.** Hekime verilen para. **2.** Bir hekimin hastaları dolaşıp durumlarını muayene etmesi.
vizon is. (Fr.) Kürkü çok değerli olan bir tür sansar.
vodvil is. (Fr.) Hafif komedi.
voleybol is. (İng.) Gerili bir ağın ayırdığı iki alanda altışar kişilik iki takımın belirli kurallara göre oynadıkları oyun.
volkan is. (Fr.) Yanardağ.
volt is. (Fr.) Elektromotor kuvvet ya da gerilim birimi, simgesi: V.
volta is. (İtl.) Bir yerde aşağı yukarı gidip gelme. • **Volta atmak,** bir aşağı bir yukarı dolaşmak.
voltaj is. (Fr.) Gerilim.

voltmetre is. (Fr.) Bir potansiyel farkını, dolaylı veya dolaysız olarak volt cinsinden ölçmeye yarayan alet

votka is. (Rus.) En çok Rusların içtikleri bir tür içki.

vukuat ç.is. (Ar.) **1.** Olaylar. **2.** Güvenlik görevlilerini ilgilendiren olay.

vurdumduymaz s. ve is. Çevresinde olup bitenlerle ilgilenmeyen, sorumsuz, aldırışsız (kimse.)

vurgu is. Sözcükte hecelerden birinin daha baskılı söylenmesi, aksan.

vurgun s. **1.** Birine âşık olan, aşırı derecede seven (kimse). **2.** is. Kolayca ve çok miktarda kazanılan mal, para. **3.** Dalgıcın suyun içinde çeşitli nedenlerle uğradığı inme ya da ölümle sonuçlanan durum. • **Vurgun yemek,** ölmekle ya da sakat kalmakla sonuçlanan dalgıç hastalığı.

vurguncu is. ve s. Yolsuz kazanç sağlayan (kimse)

vurmak f. **1.** Bir yere hızla elini ya da ayağını indirmek. **2.** Dövmek. **3.** Çarpmak. **4.** Sürmek. **5.** Birini bir yere bağlamak. **6.** Durum gereği herhangi bir şeyi olduğundan başka bir biçimde yorumlamak. **7.** Öldürmek. **8.** Yaralamak.

vurulmak f. **1.** Başkası tarafından vurma eylemine konu olmak. **2. Mec.** Âşık olmak

vuruş is. Vurmak eylemi.

vuruşmak f. Birbirini vurmak, dövüşmek.

vücut is. (Ar.) **1.** Var olma. **2.** Beden, gövde. • **Vücut bulmak,** meydana gelmek. • **Vücuttan düşmek,** zayıflamak, sağlığını yitirmek.

Y

y, Y is. Turk alfabesinin yirmi sekizinci harfi, ünsüz.

yaba is. Tarım işlerinde kullanılan çatal biçiminde kürek.

yaban is. (Far.) **1.** Yabancı kimse, oranın yerlisi olmayan kişi. **2.** Kırlarda, yamaçlarda yetişen bitki. **3.** Evcilleşmemiş hayvan. • **Yabana atmak,** önemsememek.

yabancı s. ve is. **1.** O kentten, o kökeden olmayan (kimse). **2.** Alışkın olmayan.

yabandomuzu is. Çiftparmaklı memelilerden; bağ ve bahçelere zarar veren iri, yabanî domuz türü.

yabanî s. (Far. ve Ar.) **1.** Kırlarda, dağlarda yetişen. **2.** Vahşi, yabanıl. **3. Mec.** Ürkek, çekingen. **4.** Görgüsüz

yad is. Yabancı, başka. • **Yad el** gurbet.

yadırgamak f. Değişik, yabancı birşeyle karşılaşıldığında çekingenlik göstermek.
yadigar is. (Far.) Hatıra.
yadsımak f. 1. Yaptığı, bildiği şeyi, yapmadığını ya da bilmediğini söylemek, inkâr etmek. 2. Tanımamak, kabul etmemek.
yağ is. Çeşitli bitkisel, hayvansal ya da kimyasal madelerden birtakım işlemler yapılarak elde edilen beslenmede ya da çeşitli araçlarda kullanılan madde. • **Yağ bağlamak,** semirmek, şişmanlamak. • **Yağ çekmek,** dalkavukluk etmek.
yağdanlık is. Araçları yağlamak için kullanılan yağ akıtma kabı.
yağdırmak 1. Yağmasına neden olmak. 2. **Mec.** Çok miktarda ortaya koymak.
yağış is. Yağmurun ya da karın yağması.
yağlamak f. 1. Yağ sürmek. 2. **Mec.** Dalkavukça övmek.
yağlı s. 1. Yağı çok olan. 2. **Mec.** Çok kazanç sağlayan.
yağlıboya is. Eşyaya, dış etkenlerden korumak ya da görünüşünü değiştirmek için sürülen çeşitli kimyasal maddelerin karıştırılmasıyla elde edilen boya.
yağma is. (Far.) Aynı mala birçok kişinin birden üşüşmesi ve alıp kaçırması.
yağmak f. 1. Havadan ya da yüksekten yağmur, kar, toz vb. düşmek. 2. **mec.** Herhangi bir şey, çok miktarda gelmek.
yağmur is. 1. Havadaki buharın su damlacıkları halinde yere düşmesi. 2. **Mec.** Herhangi bir şeyin çok gelmesi. • **Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak,** bir tehlikeden kaçmaya çalışırken, daha büyük bir tehlikeyle karşı karşıya kalmak. • **Yağmur olsa tarlasına yağmaz,** iyilik yapmaktan hoşlanmayan, fedakârlıktan her zaman kaçınan kimseler için kullanılır.
yağmurluk is. Yağmurdan korunmak üzere ıslaklığı geçirmeyen kumaş ya da maddelerden hazırlanmış özel giysi.
yahni is. (Far.) Et, bol miktarda sovan ve kimi zaman da diğer sebzelerin katılmasıyla yapılan bir yemek türü.
yahu ün. (Ar.) Dikkati çekmek ya da birşeyin yapılmasını rica etmek gerektiğinde kullanılır.
Yahudi öz.a. 1. İsrailoğulları soyundan gelen kimse. 2. **mec.** Cimri.
yahut bağ. (Far.) İki ya da daha çok ihtimalin söz konusu olduğu durumlarda sözcükleri, cümleleri birbirine bağlamada kulanılır; ya da.
yaka is. 1. elbiselerin boyun kısmına çeşitli biçim ve modellerde yerleştirilen parça. 2. Deniz ya da bir su akıntısının birbirinden ayırdığı her bir kıyı bölgesi. 3. Taraf, kısım. • **Yaka paça,** tutup zorla bir kimseyi ya da bir şeyi bir başka yere götürme. • **Yakası açılmadık (küfür, söz),** kimsenin bilmediği kullanmadığı kötü söz; küfür. • **Yakasına sarılmak,** istediği şeyi almak için bir kimseyi sürekli rahatsız etmek, istediğini alıncaya dek peşini bırakmamak • **Yakasını bırakmamak,** istediği şeyi alıncaya kadar bir insanın peşini bırakmamak. • **Yakasını kaptırmak,** bir kimseye ya da işe, artık ondan kopamayacak kadar sıkı sıkıya bağlanmış olmak. • **Yaka silkmek,** bir kimseden ya da şeyden çok fazla bıkıp uzanmak. •

Yakayı elo vermek, yakalanmak, artık kendini o kimse ya da şeyden kurtaramamak. • **Yakayı kurtarmak (sıyırmak),** bir kimseden ya da işten kurtulmak.

yakacak is. Isınmak üzere kullanılan çeşitli doğal ya da kimyasal maddeler.

yakalamak f. Ele geçirmek.

yakarmak f. Yalvarmak, dua etmek.

yakı is. Vücudun ağrıyan herhangi bir bölgesine yapıştırılan özel bir madde.

yakınlaşmak f. 1. Yer olarak birbirine yakın olmak. **2. Mec.** İlişkiler yönünden biraraya gelmek.

yakınlık is. Yakın olma durumu. • **Yakınlık duymak,** bir kişi ya da yere karşı kendini yabancı hissetmemek. • **Yakınlık göstermek,** dostça ilişkiler içine girmek.

yakınmak f. 1. Sızlanmak, şikâyet etmek. 2. Bedenin herhangi bir yerine bir şey sürmek, uygulamak.

yakışık is. Uygunluk. • **Yakışık almak,** uygun düşmek.

yakışıklı s. Güzel (erkek).

yakışıksız s. Uygunsuz.

yakışmak f. Uygun olmak, yerinde olmak.

yakıt is. Isınmak amacıyla yakılan sıvı, gaz ya da katı madde.

yaklaşık s. Aşağı yukarı; gerçek durumuna şöyle böyle yakın olan.

yaklaşım is. Yaklaşma, bir konuyu ele alma biçimi.

yakmak f. 1. Yanmasına neden olmak. 2. Karartmak. 3. Çok üşütmek. 4. Ciltte ya da dilde yakıcı bir tad bırakmak. 5. Uygulamak. 6. Şiddetli sevgi uyandırmak. 7. Vurmak, öldürmek.

yakut is.(Ar.) Parlak kırmızı renkte değerli bir taş

yakut öz.is. Kuzey Sibirya'da yaşayan bir Türk boyu ve bu boydan olan kimse.

yalabık s. Parlak, ışıltılı.

yalak is. Hayvanların su içtiği yer.

yalamak f. 1. Herhangi bir şeyin üzerinde dilini gezdirmek. 2. Çok yakınından sanki dokunacakmış gibi geçmek.

yalancı s. ve is. Yalan söyleyen kimse. • **Yalanı çıkmak,** farkında olmadan yalan söylemiş duruma düşmek. • **Yalancısı olmak (başkasının),** farkında olmadan başkasının söylediği yalanı yinelemek.

yalancıdolma b.is. Zeytinyağlı dolma.

yalanlamak f. Yalan olduğunu açıklamak.

yalapşap zf. Baştansavma, üstünkörü.

yalçın s. Düz, çıplak, sert.

yaldız is. 1. Çeşitli nesnelere sürülen ya da yapıştırılan parlak görünümlü madde. **2. Mec.** Bir şeyin değersizliğini gösterişli süslerle kapatmaya çalışmak.

yalı is. Deniz, nehir v.b. kıyısında yapılan ev.

yalın s. 1. Tek olan, sade. 2. Çıplak.

yalınayak s. Çıplak ayaklı. • **Yalın ayak başı kabak,** üzerinde doğru düzgün birşey bulumayan, dağınık bir durumda olan.

yalınkat b.s. Tek kat olan, sağlam olmayan.

yalıtkan s. 1. Elektrik akımını iletmeyen (madde, cisim). 2. Dıştan gelen bir etkiyi içeri iletmeyen (madde).

yalıtmak f. Bir iletkenin yüzeyini yalıtkan bir maddeyle kaplamak.

yalnız s. 1. Tek başına olan. 2. zf. Tek başına olarak, sadece. • **Yalnız başına,** tek başına, kendi kendine.

yalpa is. Geminin rüzgâr, dalga etkisiyle bir o yana, bir bu yana yatması. • **yalpa vurmak,** sağa sola sallanmak.

yaltaklanmak f. Herhangi bir kimseye hoş görünmek için onurunu bir yana bırakıp olur olmaz davranışlarda bulunmak.

yalvarmak f. Bir kimseden bir şey isterken kendini çok acındırıp karşısındakine güzel sözler söylemek.

yama is. Kumaş ya da herhangi bir yerde bulunan yırtık, eksik bir yere konulan parça. • **Yama gibi durmak,** bulunduğu yere hiç uygun olmamak.

yamaç is. Dağ, tepe v.b. yüksekliklerin yan tarafı.

yamak is. Aşçı ya da ufak yardımcısı.

yamamak f. 1. Yama koymak, yamalamak. 2. Mec. Olumsuz, kötü nitelikli bir şeyi başkasının üzerine atmak.

yaman s. Hoşa giden, beğenilen.

yampiri s. Yamuk, çarpık.

yamuk s. 1. Doğru düzgün olmayan, eğri, büğrü. 2. is. Yalnız bir kenarı paralel olan dörtgen.

yan is. 1. Taraf, yön. 2. Sağ ve solun ortak adı. 3. Üst. 4. Kat. • **Yan bakmak,** beğenmeyerek bakmak. • **Yan çizmek,** bir işi yapmaktan kaçınmak, • **Yan yan bakmak;** kızarak, haince bakmak, • **Yanına bırakmamak,** yaptığı işin cezasını vermek.

yanak is. Yüzün, gözlerin alt kısmından çeneye kadar olan bölümü.

yanardağ b.is. Zaman zaman tepe kısmından yanıcı gazların ve lavların fışkırdığı dağ, volkan.

yanaşma is. 1. Yanaşmak eylemi. 2. Bir evde çalışan ayak işlerini gören kimse ve o evde sürekli kalan kimse.

yandaş s. ve is. Herhangi bir kimseden ya da düşünceden yana olan (kimse), taraftar.

yangı is. Vücudun herhangi bir yerinde meydana gelen mikroplu yara; iltihap.

yangın is. Herhangi bir yerde ateşin etkisiyle meydana gelen tehlikeli durum. • **Yangına körükle gitmek,** olumsuz bir durumu daha da abartmak, bu duruma ilgili kişileri kışkırtmak. • **Yangından mal kaçırır gibi,** çok telâşlı bir şekilde.

yanılgı is. Yanlış davranış, hata.

yanılmak f. 1. Bilmeyerek, farkında olmadan yanlış bir davranışta bulunmak. 2. Herhangi bir kimse hakkında yanlış bir kanıya, yargıya varmak.

yanısıra zf. Birlikte, yanında

yanıt is. Soruya karşılık olarak söylenen söz, cevap.

yani bağ. (Ar.) Şu demek, demek ki.

yankesici is Hiç sezdirmeden birinin yanına gelip para v.b. şeyler çalan kimse, hırsız.

yanlış is. 1. Yanılma sonucu ortaya çıkan sonuç, hata. 2. s. Bir şeyin yapılırken doğru olmaması, hatalı. • **Yanlış kapı çalmak,** istediğini geri çevirecek bir yere başvurmak. • **Yanlış hesap Bağdat'tan döner,** yapılan ters, hatalı bir iş günün birinde mutlaka ortaya çıkar.

yanmak f. 1. Alev almak, ateş haline gelmek. 2. Belli bir enerji

kaynağıyla alev almak ya da aydınlatıcı bir hale gelmek. 3. Güneş v.b. ısı kaynağının etkisiyle kızarmak ya da yara gibi olmak. 4. Mec. Büyük zarara uğramak. 5. Çok acımak. • **Yanıp tutuşmak,** bir şeyi ya da kimseyi çok sevmek, elde etmek isteği duymak.

yansı is. Birşeyin ışığın etkisiyle bir yerde bıraktığı iz, akis.

yansılamak f. 1. Bir iz bırakmak. 2. Mec. Herhangi birinin davranışlarını, durumunu taklit ederek eğlence haline getirmek.

yansımak f. 1. Işık, ses, bir yere çarpıp geriye dönmek, aksetmek. 2. Mec. Bir haber v.b. belli bir yere kadar uzamak, erişmek, etkilemek.

yansıtmak f. 1. Işığın ya da sesin yansımasını sağlamak. 2. Mec. Olan bitenden haberdar etmek, anlatmak.

yansız s. Hiçbir düşünceden, taraftan yana olmayan, tarafsız.

yapağı is. İlkbaharda kırkılan koyun tüyü.

yapay s. Aslı örnek olarak alınıp yapılan, suni.

yapayalnız s. ve zf. Yanında hiç kimse olmayan, yanında hiç kimse olmaksızın.

yapı is. 1. Barınma ya da başka amaçlarla yapılmış yer, bina, inşaat. 2. Yapılış, 3. Kurum, kuruluş.

yapılı s. İri yarı olan.

yapım is. 1. Yapmak eylemi, inşaat 2. El ya da makine aracılığıyla üretme, imâl.

yapımcı is. 1. Çeşitli nesneler imal eden kimse. 2. Bir filmin çevrilmesi sırasında idarî ve malî konuları üstlenen kimse, prodüktör. 3. Bir gösterinin, dinletinin düzenleyicisi.

yapışkan s. 1. Yapışma özelliği olan. 2. is. Cisimleri birbirine yapıştırmak için özel olarak hazırlanan madde. 3. Mec. Gittiği yerden kalkmak bilmeyen arsız kimse.

yapışmak b. 1. Bir şeyin başka bir şeye iyice tutunması. 2. Bir kimsenin yanından bir türlü ayrılmamak. 3. Sıkıca yakalamak.

yapıştırıcı s. Yapıştırma özelliği olan madde, yapışkan.

yapış yapış zf. Islak, yapışkan bir durumda.

yapıt is. Bir emek harcayarak ortaya konan şey, eser.

yapma is. 1. Yapmak eylemi. 2. s. Doğal durumu örnek alınarak insanlar tarafından yapılmış olan, yapay, suni. 3. s. Samimi içten olmayan, yapmacık.

yapmacık s. Yapma, sahte, suni.

yapmak f. 1. Oluşturmak, meydana getirmek. 2. Neden olmak. 3. Onarmak, yenilemek. 4. Hareket etmek. 5. Olmak. 6. Birşeyin sahibi olmak.

yaprak is. 1. Bitkilerin, çeşitli doku ve görünüşte olan çeşitli biyolojik olayların meydana gelmesini sağlayan genellikle yeşil renkli uzantısı. 2. Kitap, defter v.b. gibi şeylerin iki sayfalık bölümü. • **Yaprak dökümü,** bitkilerin yapraklarını döktükleri mevsim, sonbahar.

yapraklanmak f. Yapraklı duruma gelmek.

yaptırım is. Hukuk ve ahlâk gibi toplumsal kurumların buyruklarının yerine getirilmesini, uygulanmasını sağlayan güç, müeyyide.

yar is. Suların akmasıyla meyilli arazilerde oluşan yank, uçurum.

yâr is. (Far.) Sevgili, dost kimse. • **Yâr olmak,** yardım etmek.

yara is. 1. Bedenin dış ya da iç organlarında oluşan kimi zaman tehlikeli de olabilen sıyrık, bere gibi şeyler. 2. **Mec.** dert, üzüntü, keder. • **Yara açmak,** büyük bir üzüntüye, kedere neden olmak. • **Yaraya tuz biber ekmek,** üzüntüsünü, sıkıntısını bir kat daha çoğaltmak.

yaradan öz.is. Her şeyi yaratan Tanrı, Allah.

yaradılış is. Herhangi bir şeyin doğuştan getirdiği özelliklerinin tümü.

yaralamak f. 1. Yara açmak, silâhla vurmak. 2. Mec. İncitmek, kalbini kırmak.

yaramak f. 1. Bir şey kullanım sonucunda istenilen sonucu vermek. 2. Sağlık bakımından durumuna uygun gelmek.

yaramaz s. 1. İşe yaramayan, uygun olmayan. 2. is. Çok hareketli, herşeyi yapmak isteyen haşarı çocuk.

yarar is. Elde edilen iyi sonuç, fayda.

yararlanmak f. Kendine yarar sağlamak, faydalanmak.

yaratıcı s. Yeni şeyler yapma yeteneği olan.

yaratık is. Yaratılmış varlık.

yarbay is. Orduda rütbesi binbaşı ile albay arasında olan subay.

yardım is. 1. Herhangi birini içine düştüğü zor durumdan kurtarmak için yapılan maddî ya da manevî iyilik. 2. Bir kimsenin işini kolaylaştırma.

yardımcı s. Yardım etme işini üstlenen kişi.

yardımlaşmak f. Birbirine yardım etmek; karşılıklı yardımda bulunmak.

yardımsever b.s. ve is. Yardım yapmaktan, iyilik etmekten hoşlanan (kimse.)

yargı is. 1. Bir şey hakkında ileri sürülen düşünce, hüküm. 2. Yargıcın bir dava sonunda verdiği karar.

yargıç is. Yargılamada bulunan, bu işi yapmak için özel bir eğitimden geçmiş kişi, hâkim.

yargılamak f. Bir yargıyı, sonucu elde etmek üzere birtakım işlemler yapmak.

yargıtay is. Yargılama sonunda verilen kararın yasalara tam anlamıyla uygun olup olmadığını denetlemek üzere oluşturulan ve yargı konusunda çok deneyimi olan yüksek dereceli görevlilerin yer aldığı kurulu.

yarıküre is. Yerkürenin ya da gökkürenin ekvatorla bölünen iki yarısından her biri.

yarılamak f. Bir şeyin, bir işin ortasına varmak.

yarım is. 1. İkiye bölünmüş bir bütünün parçalarından her biri. 2. Yarı ölçüde olan. • **Yarı yolda bırakmak** birlikte başlanılan bir işi tek yanlı olarak bırakmak. • **Yarım yamalak,** üstünkörü, eksik.

yarımada is. Üç yanı suyla çevrili olup yalnız bir yanıyla karaya bağlı olan toprak parçası.

yarın is. 1. Bugünün ertesi günü. 2. Gelecek zaman boyutu.

yarışma is. Bilgi ya da kimi yetenekler konusunda üstünlük ve beceri göstermek için yapılan eylemlerin tümü.

yarışmak f. 1. Bir işin daha iyisini yapmak için çaba harcamak.

2. Üstünlük elde etmeye çalışmak

yarma is. 1. Yarmak eylemi. 2. s Kolay ayrılan.

yarmak f. 1. Bir şeyi boydan boya ayırmak. 2. Yarık açmak.

yas is. Ölen bir kişinin ardından duyulan büyük acı, matem. • **Yas tutmak,** büyükbir acının etkisini belli edecek biçimde davranmak.

yasa is. 1. Bir toplumda işlerin düzenli gitmesi amacıyla devletin bu işle görevli organlarınca hazırlanan kurallar bütünü, kanun. 2. Bu kuralları kapsayan kitap.

yasak is. Bir işin yapılmaması için konulan zorunluluk.

yasaklamak f. Bir işin, bir eylemin yapılmamasını sağlamak.

yasamak f. Yasa yapmak, kanun koymak.

yaslı s. Yas tutan, üzüntülü, kederli.

yastık is. Baş altına ya da dayanmak üzere arkaya konulan pamuk, yün, sünger v.b. maddelerden yapılan ev eşyası.

yaş 1. Doğumla birlikte başlayan, yıl birimi ile ölçülen, yaşanan süre. 2. Çağ.

yaş s. 1. Islak, nemli. 2. İçinde su bulunan. 3. is. Gözden akan sıvı. • **Yaş dökmek,** ağlamak. • **Yaş tahtaya basmak,** bir işte uyanık davranmamak yüzünden aldanmak.

yaşa ün. Memnunluk belirten söz.

yaşam is. Yaşanan süre, hayat.

yaşama is. Yaşamak eylemi.

yaşamak f. 1. Hayatta olmak. 2. Geçinmek. 3. **Mec.** Keyif sürmek, mutlu olmak.

yaşantı is. Yaşanılan her bir an, olay.

yaşarmak f. 1. Islanmak. 2. Gözü yaşla dolmak.

yaşatmak f. Yaşamasına olanak sağlamak.

yaşıt s. Aynı yaşta olan.

yaşlanmak f. Yaşı ilerlemek, ihtiyarlamaya başlamak.

yat is. (İng.) Gezi, yarış v.b. amaçlarla yapılan motorlu (bazıları yelkenli) gemi.

yatak is. 1. Yatmak, uyumak üzere, içine pamuk, yün, sünger v.b. konulan ve bir kılıf içine yerleştirilen, en ve boyca oldukça büyük eşya. 2. Gizli barınma yeri. 3. Herhangi bir şeyin büyük ölçüde bulunduğu yer. • **Yatağa düşmek,** hastalanıp yatmak.

yatakhane i. (Tr. ve Far.) Kalabalık yerlerde çok kişinin yattığı büyük yatak odası.

yataklık is. 1. Üzerine yatak serilen kerevet v.b. 2. Yatak yapmayı koymaya ayrılmış yer. • **Yataklık etmek,** suçlu bir kimseyi evinde gizlemek, barındırmak.

yatalak s. Yerinden kalkıp kendi başına işlerini göremeyen (hasta kişi).

yatay s. Durgun su yüzeyine paralel olan.

yatılı s. 1. Geceleri de barındırma işini üstlenen. 2. Geceleyin de kalan.

yatır is. Kendisinde doğaüstü bir güç bulunduğuna inanılan, mezarı belirli ermiş, evliya.

yatırım is. 1. Yatırmak eylemi. 2. Bir işe yatırılan para. • **Yatırım yapmak,** ilerisi için iyi bir ortam hazırlamak.

yatırmak f. 1. Yatmasını sağlamak. 2. Banka v.b. bir kuruluşa parayı korunmak üzere koymak, para yatırmak.

yatısız s. 1. Geceleri barındırmayan. 2. Geceleri kalmayan, gündüzlü.
yatışmak f. 1. Hızı azalmak. 2. **Mec.** Heyecanı dinmek, kızgınlığı geçmek.
yatkın s. Alıştığı bir işi yapmayı iyi beceren
yatmak f. 1. Uyumak üzere yatağa girmek. 2. **Mec.** Hastalıktan ötürü yatağa uzanmak. 3. Kalmak. 4. Yatay duruma gelmek. 5 Hapsedilmek. 6. Uzanmak. 7. Olumsuz bir durum olmak
yatsı is. Güneşin batmasından bir süre sonraki zaman
yavan s. 1. Yağsız, tatsız. 2. **Mec.** Tatsız, sevimsiz.
yavaş s. 1. Hızı az olan. 2. Yumuşak olan
yavaşça zf. Hafifçe, usulca.
yavaşlamak f. Hızını azaltmak, yavaş hareket etmeye başlamak.
yaver is. (Far.) Yardımcı
yavru is. İnsanın ya da hayvanın yaşça pek küçük olanı.
yavrukurt is. Küçük yaştaki izci çocuk
yavrulamak f. Özellikle hayvanlar için doğurmak
yavuz s. Sert, yaman olan.
yay is. 1. Ok atmaya yarayan eğri ve esnek çubuk. 2. Keman v.b. çalgıları çalmaya yarayan, bir ucundan öbür ucuna kıl gerili olan araç. 3. Çeşitli işlerde kullanılan, özel biçimli esnek maden parçası.
yaya i. ve s. Bir uzaklığı yürüyerek kateden.
yayan zf. Yürüyerek.
yaygara is. Bağırıp çağırma.
yaygın s. Birçok kimsede, yerde görülen, geniş kullanıma sahip olan.

yaygınlaşmak f. Yaygın duruma gelmek.
yayık is. Tereyağı yapmak üzere sütün içinde sürekli çalkalandığı, bölgelere göre değişik biçimlerde olan tahta kap.

yayık

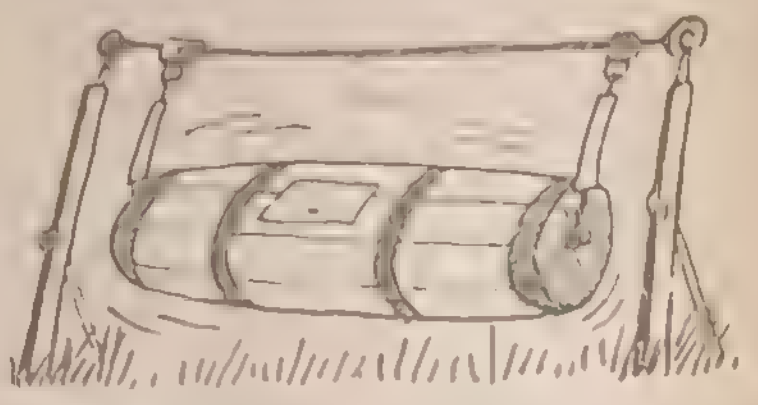

yayılmak f. Yaymak eylemine konu olmak, yaymak işi yapılmak.
yayım is. Okunacak (kitap, dergi v.b) ya da dinlenecek şeylerin (müzik, haber v.b.) yayımlanması işi, neşir.
yayımlamak f. 1. Kitap, gazete, v.b.'yi basıp satışa sunmak. 2. Radyo ve televizyon aracılığıyla haber, müzik, gösteri v.b. programları halka iletmek, neşretmek.
yayın is. Basılan ya da yayımlanan herşey, neşriyat.
yayınevi b.i. Dergi, kitap v.b. şeyleri basıp dağıtan yer.
yayla is. Dağ tepelerindeki düzlük alan.
yaylak is. Hayvanların otlatılmak üzere götürüldüğü otluk alan.
yaylı s. 1. Yayı olan. 2. is. Bir tür binek arabası.
yaylanmak f. 1. Yaylı bir şey üzerinde sallanmak. 2. Altında yay varmış gibi esnemek. 3. **Argo,** basıp gitmek.
yaymak f. 1. Sermek. 2. Duyurmak. 3. Dağıtmak. 4. Otlatmak.
yaz is. Haziran'ın 21. günü başlayıp Eylül'ün 23. günü sona eren yılın en sıcak mevsimi
yazar is. Yazı, kitap, makale v.b.

...rde yazılar yazan kimse.
yazgı is. Alınyazısı, kader.
yazık ün. Acıma, kınama, ayıplama anlatan söz.

yazım is. Bir dilin, belirlenmiş kurallara uygun olarak yazıya geçirilmesi, imlâ.
yazın is. Edebiyat.
yazın zf. Yaz mevsiminde.
yazışmak f. Karşılıklı olarak birbirine yazı yazmak.

yazıt is. Üzerinde yazı bulunan tarihî belge, kitabe.
yazma is. 1. Yazmak eylemi. 2. Elle yazılmış (kitap.) 3. Bayanların kullandığı bir başörtüsü.

yedek s. Gerektiği zaman kullanmak üzere bir yerde saklanan (şey ya da kimse.)

yedi s. ve is. Altıdan sonra gelen sayı (7) ve bu sayının adı. • **Yedi canlı,** birçok zor durumu, hastalığı ölmeden atlatan. • **Yedi mahalle,** pek çok kimseden oluşan kalabalık.

yedirmek f. 1. Yemek yemesini sağlamak. 2. Bir nesneyi, başka bir nesne içine belli olmayacak bir biçimde karıştırmak; birbirine uygun olmayan iki şeyi uygun duruma getirmek. 3. **Mec.** yatıştırmak, yaraştırmak.
yegane s. (Far.) Tek, biricik, özde olan, çok sevilen.

yeğ s. Daha iyi olarak kabul edilen.
yeğen is. Kardeş çocuğu.

yeğlemek f. Bir şeyi bir başka şeyden daha üstün tutmak, tercih etmek.
yeis is. (Ar.) Üzüntü, karamsarlık.
yeknesak b.s. (Far. ve Ar.) Durmadan aynı biçimde sürüp giden, hiç değişmeyen, tekdüzen, monoton.
yekpare s. (Far.) Tek parçadan oluşan.
yekun is. (Ar.) Bir şeyin sayısal toplamı.
yel is. Hava akımı, rüzgâr. • **Yel yeperek yelken kürek,** çok acele ve telâşlı davranan. • **Yele vermek,** parayı savurganca, ilerisini hiç düşünmeden harcamak.
yele is. Arslan, at gibi hayvanların boyun ve ense kısmında bulunan uzun kıllar.
yelek is. Kolsuz, önü açık, genellikle yünden örülen bir tür giysi.
yelken is. Gemi ya da kayıkların direklerine çekilen, aracın rüzgârın etkisiyle yol almasını sağlayan, kalın bezden hazırlanmış kanat. • **Yelken açmak,** denizde yola çıkmak. • **Yekenleri suya indirmek,** inatlaşmayı bir yana bırakıp, istenen şeyi yapmak ya da yapılmasına izin vermek.
yelkenli is. Yelkeni olan gemi.
yelkovan b.i. Saatin dakikaları gösteren ve daha uzun olan ibresi.
yellemek f. Sallamaya elverişli herhangi bir araçla rüzgâr yapmaya çalışmak.
yellenmek f. Kalın barsaktan gaz çıkarmak.
yelpaze is. Rüzgâr yapmak üzere havada sallanan, çeşitli maddelerden (hasır, mukavva, kâğıt) hazırlanmış araç
yeltenmek f. Başaramayacağı bir işe girişmek.
yem is. 1. Hayvan yiyeceği. 2. **Mec.** Aldatılmak istenen insanlara karşı takınılan tavır.
yemek f. 1. Herhangi bir şeyi ağızda çiğneyip yutmak. 2. Kemirmek. 3. Isırmak. 4. Hakkı olmayanı

almak. 5. Para harcamak. 6. Üzmek.

yemekhane is. (Tr. ve Far.) Okul, fabrika, hastane gibi yerlerde yemek yemek üzere ayrılmış büyük oda.

yemeni is. (Ar.) Başa bağlanan, ince pamuklu bez.

yeminli s. ve is. Herhangi bir şeyi yapmamaya kesin kararlı olan (kimse).

yemiş is. 1. Meyva. 2. İncir.

yemlik is. Ahırda ya da kümeste içine hayvan yemi konulan özel bölme.

yen is. Giysinin kol bölümü.

yen is. Japon parası.

yenge is. Kardeş, dayı ya da amca karısı.

yengeç is. Oynaklı kabuklulardan, on ayaklı, birinci ayak çifti kıskaç biçiminde gelişmiş, eti için avlanan, deniz, göl ve akarsularda yaşayan böceklere verilen ad

yengeç öz. is. İkizler burcu ile Arslan burcu arasında yer alan burç.

yenice s. Oldukça yeni. • **Yeni eleğim, seni nerelere asayım,** henüz yeni olan şeylere karşı gösterilen ilgiyi anlatır.

yeniçağ is. 1453—1789 yılları arasında geçen tarihsel olayların yeraldığı zaman kesiti.

yeniçeri is. 1. Osmanlı devletinde 1826'ya kadar görev yapan ücretli piyade sınıfı. 2. Bu sınıftan olan er.

yeniden zf. Yine, tekrar.

yenidünya is. 1. Amerika kıtasının diğer adı. 2. Maltaeriği.

yenilemek f. 1. Eski bir şeyi alıp düzenleyerek yeni bir görünüş vermek. 2. Eskisinin yerine yenisini koymak. 3. Bir daha yapmak.

yenilmek f. 1. Yemek içine konu olmak. 2. Yenilgiye uğramak, mağlûp edilmek.

yenmek f. 1. Yenilmek. 2. Aşınmak.

yer is. 1. Herhangi bir şeyin bulunduğu alan. 2. Ayak altında bulunan alan. 3. Dünya. 4. Toprak. • **Yer demir, gök bakır,** tüm iş yapma olanakları ortadan kalkmış, hangi kapıyı çaldıysa yardım görememiş kimselerin durumunu anlatmak için kullanılır. • **Yerden bitme,** çok kısa boylu kimse, çocuk. • **Yere bakan, yürek yakan,** sessiz sakin görünüp, sinsice herşeyi, her kötülüğü yapan kimse. • **Yer etmek,** yerleşip kalmak; iz bırakmak. • **Yerinden olmak,** işinden atılmak. • **Yerinde saymak,** hiçbir gelişme gösterememek, ilerleyememek. • **Yerinde su mu çıktı?,** bulunulan yerin nesi, ne gibi kötülüğü var anlamında, aslında o yerin iyi olduğunu göstermek için kullanılır. • **Yerin dibine geçmek,** çok utanmak. • **Yerine getirmek,** verdiği sözü tutup gereğini yapmak. • **Yerini doldurmak,** görevini başarıyla yapmak; önceki görevli kadar başarılı olmak. • **Yerini tutmak,** başkasının yaptığı işi geçici ya da sürekli olarak yapabilmek. • **Yeri olmak,** uygun olmak, uygun zamanı, sırası gelmek. • **Yeri yurdu belirsiz,** nereden geldiği, nerede kalıp barınacağı belli olmayan. • **Yerle bir etmek,** ortadan kaldırmak, yıkmak. • **Yer yerinden oynamak,** bir işin çok telâşlı yapılması; bir olay, büyük bir tedirginlik, heyecan yaratmak.

yeraltı is. 1. Dünyanın yüzeyi altındaki bolum 2. Gizli ve zararlı çalışma
yerçekimi is. Yer kütlesinin çekim etkisiyle, bir cismin çeşitli kısımlarına uygulanan kuvvetlerin bileşkesi
yerel s. Belirli bir yer ya da yöreyle ilgili, mahalli.
yerelması is. Bileşikgillerden, toprak altındaki yumrusu besin, yönünden zengin bir bitki.
yerfıstığı is. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen bir bitki ve bunun eğlencelik olarak yenilen tohumları.
yergi is. Herhangi bir kimse ya da düşünceyi yermek üzere yazılan yazı, hicviye, hiciv.
yerinde s. ve zf. 1. Uygun. 2. İyi. 3 Durumunda.
yerküre b. is. Dünya.
yerleşmek f. 1. Bir yere iyice oturmak. 2. İş bulmak. 3. Ev, yurt edinmek. 4. Taşındıktan sonra eşyasını evde gereken yerlere koymak.
yerli s. 1. Sabit, yerinden kalkmaz. 2. O bölgede bulunan, yetişen, rastlanan. 3. Aynı yerde doğup büyümüş ve yaşamış olan. • **Yerli yerinde**, herşeyi uygun olan yerde bulunan.
yermek f. 1. Beğenmemek. 2. Olumsuz eleştirilerde bulunmak.
yersiz s. 1. Kalacak yeri olmayan. 2. **Mec.** hiç ilgisi, ilişkisi olmayan.
yeryüzü is. Dünya, yeryuvarlağın kabuk kısmı.
yeşermek f. 1. Yeşil renge gitmek. 2. Yaprak çıkarmak.
yeşil is. 1. Sarı ile mavinin karışımı sonunda ortaya çıkan renk. 2. Bitki yaprağı rengi. 3. Bu renkte olan. 4. Ham.
yeşillik is. 1. Yeşil olma durumu. 2. İçinde yeşil bitkilerin bulunduğu alan.
yeşim is. Yeşil renkte değerli bir taş.
yetenek is. Herhangi bir iş ya da konuda gösterilen beceri, kabiliyet.
yeter s. Gereksinimi karşılayacak durumda olan.
yeterince zf. Yeter ölçüde.
yeterlik is. Bir işi yapmak üzere gerekli olan bilgi, ehliyet.
yetim is. (Ar.) Babası ölmüş çocuk.
yetimhane is. (Ar. ve Far.) Yakınları olmayan ya da terkedilmiş çocukların barındırıldıkları yer.
yetinmek f. Herhangi bir şeyi ihtiyaçlar için yeterli bulmak, fazlasını istememek.
yetişkin s. 1. Olgunluğa yaklaşmış. 2. Evlenme çağına gelmiş.
yetişmek f. 1. Varmak. 2. Uzanıp dokunabilmek. 3. Saatinde gitmek. 4. Yeterli olmak. 5. Meydana gelmek. 6. Büyümek. 7. Eğitim, öğrenim görmek.
yetiştirmek f. Yetişmesini sağlamak.
yetke is. 1. Bir kimsenin bir konuda, gerek bilgisi, gerekse de bulunduğu yerden dolayı sağladığı güven, otorite. 2. Söz sahibi olunan bir konuda karar verme ve yapma gücü.
yetki is. Bir şeyi yapma gücü, selâhiyet.
yetkili s. ve is. Herhangi bir işte yetkisi olan (kimse).
yetkin s. Olgun, yetişmiş, mükemmel.
yetmek f. Bir işi yapabilecek nitelik ya da nicelikte olmak.
yetmiş is. ve s. Altmış dokuzdan

sonra gelen sayı ve bu sayının adı.
yevmiye is. (Ar.) Gündelik.
yezit is. ve s. (Ar.) **Mec.** Sevilmeyen kimseler için kullanılan söz.
yığılmak f. 1. Yığmak işine konu olmak. 2. Kalabalık yapmak, bir yerde toplanmak. 3. Kendini kaybetmek, dengesini yitirip düşmek.
yığın is. Üstüste konularak meydana gelen şey.
yığınak is. 1. İçine ihtiyaç malzemelerinin konulduğu yer. 2. Çok miktarda biriktirme.
yığmak f. 1. Üstüste koymak. 2. Biriktirmek.
yıkamak f. Su ya da başka bir madde ile temizlemek.
yıkanmak f. Kendi bedenini yıkamak, temizlemek.
yıkılmak f. 1. Yıkmak işine konu olmak. 2. Devrilmek. 3. **Mec.** mahvolmak.
yıkım is. Büyük zarar.
yıkıntı is. Yıkılan bir şeyden arta kalan parçalar, döküntü, enkaz.
yıkmak f. 1. Özellikle bir yapıyı, binayı parçalara ayırmak, parçalamak. 2. Devirmek. 3. Güzel ve iyi olanı ortadan kaldırmak.
yıl is. 1. On iki aylık dönem. 2. Yeryuvarlağının güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen zaman, sene.

yılan

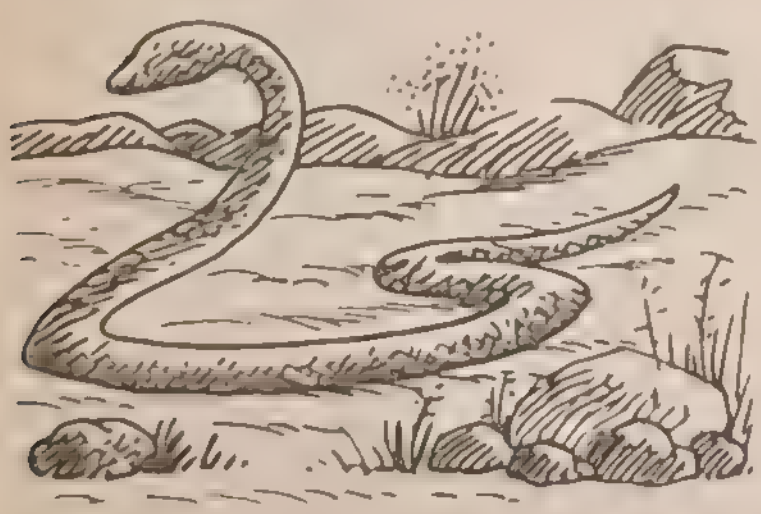

yılan is. 1. Sürüngenlerden, üzeri pulla kaplı, ayaksız, kimileri çok zehirli, uzun bir hayvan. 2. s. **Mec.** Sinsi ve hain (kimse). • **Yılan hikâyesi,** çok uzun süren, bir türlü bitmeyen (olay, iş.) • **Yılancık** is Streptekok adı verilen mikropların yol açtığı, deride şişme meydana getiren hastalık.
yılbaşı b. is. Ocak ayının ilk günü.
yıldırım is. Gök gürültüsü ve şimşekle kendini belli eden bulutan buluta ya da yeryuvarlağına doğru oluşan elektrik akımı. • **Yıldırımları üzerine çekmek,** birçok kimsenin kendisini hedef almasına yol açmak.
yıldız is. 1. Gökyüzünde bulunan ışıklı cisimlerin her biri. 2. Çok ünlü sinema sanatçısı. • **Yıldızı parlamak,** ün kazanmak, talihi açılmak. • **Yıldızı sönmek,** ününü, saygınlığını yitirmek. • **Yıldızları barışık olmak,** birbiriyle iyi anlaşır, iyi geçinir olmak.
yıldönümü b. is. Bir olayın üzerinden geçen her yıl, o olayın olduğu gün.
yılgın is. Gözü korkmuş, korkak.
yılışık s. ve is. Sadece hoşa gitmeyi amaçlayan davranışlarda bulunan (kimse).
yılışmak f. Sahte bir gülümseme ve iyilikle hoşa gitmeye çalışmak.
yıllanmak e. 1. Üzerinden yıllar geçmek. 2. Eskimek.
yıllık s. 1. Üzerinden yıl geçmiş. 2. Yılda bir olan. 3. is. Bir yıl için verilen ücret. 4. Yılda bir yayımlanan ve o yılın olaylarını, olgularını kapsayan, kitap, dergi.
yılmak f. Gözü korkup, vazgeçmek.

yıpranmak f. 1. Artık eskimeye başlamak, aşınmak. 2. Çok üzücü olaylar yaşamış bir insan için çökmek, yaşlanmak.
yırtıcı s. 1. Pençe ve tırnaklarıyla canlıları öldürüp yemeyi amaçlayan (hayvan). 2. **Mec.** Kötü durumlardan zevk alan (kimse).
yırtık s. 1. Yırtılmış olan. 2. **Mec.** Utanması, çekinmesi olmayan, terbiyesiz. • **Yırtık pırtık,** çok eski, parça parça
yırtmaç is. Giysilerin etek kısmında ön, arka ya da yanda bulunan dikilmeden bırakılan yer.
yırtmak f. 1. Katlanabilen şeyleri çekip yarmak. 2. Çok kesilmek
yiğit s. 1. Korkusuz, yürekli. 2. is. Delikanlı.
yine zf. Yeniden, bir kez daha, tekrar.
yinelemek f. Tekrar etmek.
yirmi s. ve is. On dokuzdan sonra gelen ve bu sayının adı
yitik s. Kayıp.
yitim is. Kaybolup gitmek, yokolma, ortadan kalkma.
yitirmek f. Kaybetmek.
yitmek f. Kaybolmak, ortadan gitmek.
yiv is. Bir yüzey üzerine açılmış ince çizik, yarık
yiyici s. Yapması gereken işi ayrıca para isteyerek yapan, rüşvet alan kişi.
yobaz is. ve s. 1. Katı ve değişmez düşünceleri olan (kimse). 2. Dinsel konularda son derece tutucu olan (kimse).
yoğun s. 1. Çok. 2. Yoğunluğu çok olan. 3. Kalın, sık. 4. Dolu.
yoğunlaşmak f. Yoğun duruma gelmek.
yoğunluk a. Yoğun bir maddenin durumu, bir cismin bir birim hacmindeki parçasının kütlesi.
yoğurmak f. Hamur haline getirmeye çalışmak.
yoğurt is. Kaynatılmış süte maya katıp bir süre bekletilerek elde edilen koyu kıvamlı süt ürünü.
yok s. Varlığı olmayan, bulunmayan (şey). • **Yok canım,** "doğru mu?", "öyle mi?" • **Yok devenin başı,** olayların fazla abartılması karşısında kullanılır. • **Yok pahasına,** en az fiyatla. • **Yok yere,** hiçbir gereği yokken.
yoklama is. 1. Yoklamak eylemi. 2. Var olup olmadığını araştırma. 3. Sınav.
yoklamak f. 1. Bir kimsenin ya da bir şeyin durumunu anlamak üzere araştırma yapmak. 2. Halini hatırını sormak.
yokluk is. 1. Yok olma durumu. 2. **Mec.** Fakirlik, yoksulluk.
yoksa bağ. Acaba, aksi takdirde.
yoksul s. Fakir, para sıkıntısı çeken kimse.
yoksullaşmak f. Yoksul duruma düşmek.
yoksulluk is. Yoksul olma durumu.
yoksun s. Herhangi bir şeyi olmayan, eksik olan.
yoksunluk is. Yoksun olma durumu.
yokuş is. Meyilli yol, yükselerek devam eden yol.
yol is. 1. Belli genişliklerde yapılmış, geçişi kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmış yer. 2. Yolculuk. 3. Düzen. 4. Sistem. 5. Amaç. • **Yol almak,** yolda ilerlemek. • **Yola düşmek,** bir yere gitmek üzere yola çıkmak. • **Yoldan çıkmak,** kötü işler yapmaya başlamak. • **Yol**

kesmek, 'soygun' yapmak. • **Yoluna girmek,** işler istenilen biçimde gelişmek. • **Yol vermek,** geçmesine izin vermek; işten çıkarmak.

yolcu is. 1. Bir yere gitmeye hazırlanmış kişi. 2. **Mec.** Doğacak çocuk. 3. Umutsuz, ölmesi kesinleşen (hasta).

yolculuk is. Bir yerden bir başka yere gitme işi.

yoldaş is. Arkadaş.

yollamak f. Herhangi bir şeyi ya da kimseyi bir başka yere göndermek.

yolluk is. 1. Yolculuğa çıkan bir kimseye hazırlanan yiyecek, içecek türünden şeyler. 2. Görevli olarak bir başka yere giden kimseye verilen para. 3. Evlerde, işyerlerinde yere serilen dar uzun halı kilim v.b. örtü.

yolmak f. 1. Tüy, saç v.b. şeyleri yerinden çekerek çıkarmak. 2. **Mec.** Başkasının parasına göz dikerek ikide bir istemek.

yolsuz s. 1. Yolu olmayan. 2. Kuralsız, düzensiz. 3. **Mec.** Ahlâkdışı davranışlarda bulunan (kadın).

yolsuzluk is. 1. Yolsuz olma durumu. 2. Herhangi bir durumu yetkiyi, hakkı kötüye kullanma.

yonca is. Baklagillerden, bir yem bitkisi.

yontma is. 1. Yontmak işi. 2. Yontularak yapılmış.

yontmak f. Taş, mermer v.b. sert maddelerden yapılacak şeye istenen biçimi vermek üzere kesmek.

yontucu is. Heykeltıraş.

yordam is. Yapılan bir şeye karşı yatkınlığı, yeteneği olmak.

yorgan is. Örtünmek üzere özel bir biçimde hazılanan yün ya da pamuktan yapılan örtü. • **Yorgan kaplamak,** yorgana çarşaf geçirmek. • **Yorgan döşek yatmak,** oldukça ağır hastalanmak.

yorgun s. ve is. Yorulmuş (kimse).

yormak f. Çalıştırarak, fazla hareket ettirerek gücünü azaltmak.

yormak f. Açıklamak, neden bulmak, tabir etmek.

yortu is. (Yun.) Hıristiyanların bayram günleri.

yorulmak f. Çalışmaktan ya da fazla hareket etmekten dolayı gücü azalmak.

yorum is. 1. Herhangi bir durum üzerinde düşünme, belli bir düşünceye sahip olma. 2. Belli ilkelere, kurallara uygun olarak açıklama, şerh, tefsir.

yorumlamak f. Herhangi bir duruma, konuya, olaya açıklık kazandırmak, tefsir etmek.

yosma is. 1. Genç ve güzel kadın. 2. Modaya düşkün, süslenmeye meraklı kadın.

yosun is. Suların dibinde ya da yüzünde yetişen çiçeksiz bitki.

yoz s. 1. Bozulmuş, temel niteliklerini yitirmiş. 2. Soysuz.

yozlaşmak f. 1. Bozulmak, iyi niteliklerini yitirmek. 2. Soyu bozulmak.

yön is. Taraf, yan.

yönelmek f. Yüzü belli bir yana doğru çevirmek, bir şeye eğilimi olmak, bir şeyi benimsemeye başlamak.

yöneltmek f. Yönelmesini sağlamak, yön vermek, çevirmek

yönetici is. Bir işi, bir durumu yöneten kişi, idareci.

yönetim is. Yönetme işi, idare • **Yönetim kurulu,** bir iş yerini yö-

netmek üzere görevlendirilmiş kimselerden oluşan topluluk.
yönetmek f. 1. Bir işi çekip çevirmek, idare etmek. 2. Bir işyerinin yasa ve kurallara uygun olarak çalışmasını sağlamak.
yönetmelik is. Bir işin nasıl yönetileceğini göstermek üzere özel olarak hazırlanmış yazı, talimatname.
yönetmen is. 1. Bir işi yöneten kimse, müdür. 2. Bir oyunu sahneye koyan (kimse). 3. Filmin çevrilmesi sırasında, bütün sanatsal çalışmaları yürüten kimse, rejisör.
yönetmenlik is. Yönetmen olma durumu, müdürlük
yöntem is. Bir sonuca ulaşmak üzere önceden belirlenen ve izlenen yolların tümü, metot.
yöre is. Belli bir yerin daha uzak bölgeleri.
yöresel s. Belli bir yere özgü olan, mahalli.
yörünge is. 1. Yürüyen bir noktanın izlediği yol. 2. Bir gökcisminin dolanarak aldığı yol.
yudum is. Yemek ya da içmek üzere ağıza alınan miktar.
yudumlamak f. Yavaş yavaş, yudum yudum içmek.
yufka is. 1. Oklava, merdane gibi araçlar yardımıyla hazırlanan yuvarlak hamur parçası. 2. s. **Mec.** Dayanıksız, çabuk kırılan. 3. Acımasız olmayan; yumuşak huylu.
huylu. • **Yufka yürekli**, acıklı durumlara dayanamayan.
yuh, yuha ün. Sevilmeyen, beğenilmeyen bir durumu, kimseyi ağılamak için söylenir.
yukarı is. 1. Bir şeyin, bir yerin üst kısmı. 2. Üstte bulunan yere. •

Yukandan bakmak, bir kimseye küçümseyerek bakmak.
yumak is. Yuvarlak bir biçimde sarılan ip, pamuk, yün v.b.
yumaklamak f. Yumak haline getirmek
yummak f. Kapamak
yumru is. Yuvarlak şey, şişkinlik kabartı
yumruk is. 1. Elin, parmaklar avuç içine gelecek biçimde kapatılmış durumu. 2. Yumrukla vuruş. 3. **Mec.** Baskı, tahakküm
yumruklamak f. Yumruğuyla vurmak.
yumuk s. Yumulmuş olan.
yumulmak f. 1. Kapanmak. 2. **Mec.** İstekle atılmak, saldırmak.
yumurcak is. Yaramaz çocuk.
yumurta is. 1. Yumurtlayan canlıların üreme hücresi. 2. Tavuk yumurtası. 3. Çorap onarmada kullanılan yumurta biçiminde tahta.

yumurta

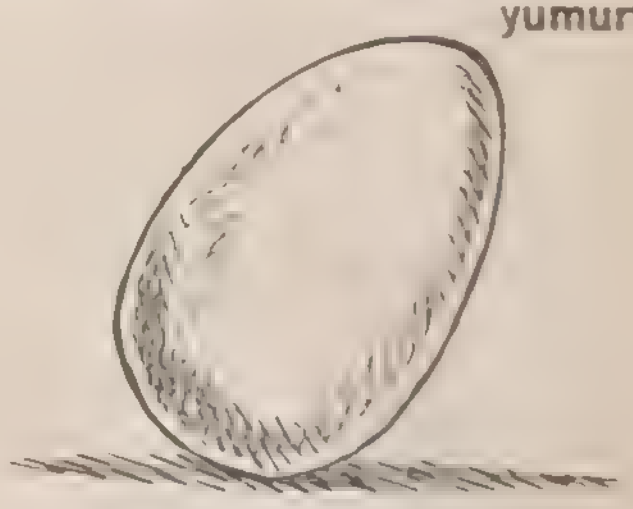

yumurtalık is. 1. Pişmiş yumurtayı içine oturtmaya yarayan kap. 2. Canlılarda dişi üreme hücresini oluşturan organ.
yumurtlamak f. 1. Yumurta yapmak. 2. **Mec.** Gerçekle ilgisi olmayan şeyler söylemek; söylenmemesi gereken şeyleri uluorta söylemek.
yumuşak s. 1. Katı, sert olmayan. 2. **Mec.** Huyu güzel olan, uysal. 3. Okşayıcı, tatlı.

yumuşakça is. Yumuşak vücutlu, omurgasız hayvan.
yumuşamak f. 1. Sertliği, katılığı gitmiş olmak. 2. **Mec.** Öfkesi geçmiş olmak.
yumuşatmak f. Sertliğini gidermek.
yunusbalığı is. Balinagillerden, ılık ve sıcak denizlerde yaşayan etçil, memeli hayvan.
yurdu is. İğne deliği.
yurt is. 1. İnsanın doğup büyüdüğü yer, vatan. 2. Öğrencilerin, işçilerin, güçsüzlerin topluca barındıkları bina. 3. Toplu olarak iş öğretilen yer. 4. Hastaların tedavi edildiği kuruluş. 5. **Mec.** Herhangi bir şeyin çok miktarda bulunduğu yer.
yurtluk is. Bahçe, tarla, orman v.b.'den oluşan geniş arazi, malikâne.
yurttaş is. Yurdu bir olan insanlardan her biri, vatandaş.
yurttaşlık is. Yurttaş olma durumu, vatandaşlık.
yusufçuk is. 1. Orman kumrusu. 2. Kızböceğigillerden, iri kanatlı, uzun karınlı böcek.
yutak is. Sindirim sisteminin ağız ile gırtlak ve yemek borusu arasında bulunan bölgesi.
yutkunmak f. 1. Tükürüğünü yutmak. 2. **Mec.** Söylemesi güç olan bir şeyi söylerken duraksamak.
yutmak f. 1. Ağızdaki herhangi bir şeyi yutaktan geçirerek mideye indirmek. 2. **Mec.** Haksız olarak çok kazanmak. 3. İnanmak, kanmak.
yuva is. 1 Kuşların barınağı. 2. Çocukların bakıldığı yer. 3. Oyuk, delik. 4. **Mec.** Ev. 5. Bir şeyin çok miktarda bulunduğu yer.
yuvalanmak f. Yuva kurmak, yuva yapmak.
yuvarlak s. Köşeli olmayan, daire biçiminde olan
yuvarlanmak f. 1. Tomar haline getirmek. 2. Bir şeyi sürüye sürüye götürmek
yuvarlanmak f. 1. Yuvarlanarak aşağı inmek, düşmek. 2. **Mec.** Ölmek. • **Yuvarlanıp gitmek,** eldeki olanaklarla yaşamını sürdürmek; birdenbire ölmek.
yüce s. Yüksek, ulu, büyük
yücelemek f. Yükselmek
yük is. 1. Taşınan şey. 2. **Mec.** Üstlenilen ağır görev. • **Yük olmak,** sıkıntı veren bir işi başkasına yaptırmak, kendi masrafını başkasına ödetmek • **Yükünü tutmak,** zengin olmak
yüklem is. Cümlenin kuruluşunda temel görevini yapan, kip ve kişi ekleri olarak çekimli duruma getirilen fiil ya da isim, soylu sözcük, sözcük öbeği.
yükleme is. Yüklemek işi
yüklemek f. 1. Herhangi bir şeyi taşıyan bir kimsenin sırtına ya da bir taşıta koymak. 2. **Mec.** Üstüne atmak.
yüklenmek f. 1. Kendi üzerine yüklemek. 2. Görev edinmek 3. **Mec.** Zorlamak.
yüklü s. 1. Yükü olan. 2. İyi çok olan. 3. Gebe
yüklük is. Evlerde yorgan, yatak v.b. eşyaları koymaya yarayan yer
yüksek s. 1. Yukarıda bulunan. 2. Daha üst aşamada bulunan. • **Yüksekten atmak,** yapamayacağı bir işi, yapabilirmiş gibi söylemek. • **Yüksekten uçmak,** elde edilmesi zor olan şeyleri istemek, arzulamak.
yükseklik is. Yüksek olma durumu

yüksekokul b. ve is. Ortaöğretimden sonra belirli mesleklerde öğretim yapan okul.
yükseköğretim b. is. Yüksekokulun verdiği öğretim.
yükselmek f. 1. Yükseğe çıkmak. 2. Artmak, şiddetlenmek. 3. Üst aşamaya çıkmak.
yüksük is. Dikiş dikerken iğne batmaması için parmağa takılan korumalık.
yüksünmek f. Bir şeyi yapmaya üşenmek.
yükümlü s. Bir işi yapmak zorunda olan (kimse), mükellef.
yükümlülük is. Yükümlü olma durumu, mükellefiyet.
yülünmek f. Vücuttaki fazla kılları kesmek.
yün is. 1. Güzün kırkılan koyun tüyü. 2. s. Hayvan tüyünden yapılmış olan.
yünlü s. 1. Yünden yapılmış. 2. is. Yünlü kumaş.
yürek is. 1. Göğüs boşulğunda bulunan, vücuttaki kan dolaşımını sağlayan ana organ, kalp. 2. **Mec.** Yüreklilik. 3. Gönül. 4. Acıma duygusu. • **Yüreği ağzına gelmek,** birdenbire çok korkmak. • **Yüreği hop etmek,** birden büyük bir heyecan duymak. • **Yüreğine inmek,** birden ölmek; ölecekmiş gibi üzülmek. • **Yüreği parçalanmak,** bir kimseye ya da olaya çok üzülmek.
yüreklendirmek f. Birine bir işi yapması için cesaret vermek.
yürekli s. **Mec.** Korkak olmayan, cesur.
yüreklilik is. Yürekli olma durumu, cesaret.
yüreksiz s. korkak, cesaretsiz.
yüreksizlik is. Korkak olma durumu, korkaklık.
yürümek f. 1. Adım atarak gitmek. 2. Herhangi bir araca binmeden bir yere gitmek, gezmek. 3. Üzerine gitmek.
yürütmek f. 1. Yürümek işini yaptırmak. 2. **Mec.** Çalmak.
yürüyüş is. Yürümek işi.
yüz is. 99'dan sonra gelen sayı
yüz is. 1. Başın ön bölümü, sima, çehre, surat. 2. Yüzey. 3. Bir şeyin üst, dış kısmı. 4. **Mec.** Utanma. • **Yüz aklığıyla (yüzünün akıyla) çıkmak,** bir işi başarıyla sonuna dek götürüp bitirmek. • **Yüz bulmak,** birinden ilgi ve yakınlık görmek. • **Yüz bulunca astar istemek,** görülen ilgi ve yakınlığı şımararak daha da artırma yoluna gitmek, istenmeyecek şeyleri de istemeye kalkışmak. • **Yüz çevirmek,** daha önce gösterilen ilgiyi azaltmak, eskisi gibi candan davranmamak. • **Yüze çıkmak,** yüzsüzleşmek, arsızlaşmak. • **Yüze gülmek,** insanların yüzüne karşı hoş ve iyi görünüp, arkalarından kötü davranmak; iç açıcı olmak. • **Yüz geri etmek,** geri dönmek. • **Yüz görümlülüğü,** güveyin, duvağını açarken gelin'e verdiği armağan. • **Yüz göstermek,** ortaya çıkmak, görünmek; birine iyi davranmak. • **Yüz göz olmak,** ilişkilerde saygı sınırını aşmak, senli benli olmak. • **Yüz kızartıcı,** utandırıcı. • **Yüz surat hak getire,** suratını asmış, öfkeli kimseler için kullanılır. Ayrıca yüz temizliğini ihmal etmiş pis insanlar için de kullanılır. • **Yüz suyu dökmek,** birine bir işi yapması için kendini zorlayarak yalvarmak, ricada bulunmak. • **Yüz sürmek,** yaşça

ya da mevkice büyük olan ve saygı gösterilen kişinin önünde eğilmek. • **Yüz tutmak,** olumlu yönde ilerlemek. • **Yüzü ak,** utanılacak hiç bir durumu olmayan kimse. • **Yüzü asık,** somurtkan, öfkeli kimse. • **Yüzü eşek derisi,** arsız, kendine yapılan her türlü hakareti, kötü muameleyi sineye çeken, oralı olmayan kimse. • **Yüzü (.....) görmemek,** birtakım durumlardan (uyku, dert, rahat gibi) uzak olmak. • **Yüzü gözü açılmak,** çevresini tanımaya, insanlarla çeşitli yonlerden ilişkiler kurmaya başlamak; temizlenmiş olmak. • **Yüzü gülmek,** neşelenmek, sevinmek. • **Yüzü kalmamak,** bir kimseden daha önceleri de birçok ricalarda bulunduğu için artık birşey istemeye yüzü tutmamak. • **Yüzü kara,** utanacak bir durumda olan kimse. • **Yüzünden akmak,** içinde bulunduğu durum, yüzünden belli olmak. • **Yüzünden düşen (bin) parça,** suratı asık, canı çok sıkkın (kimse). • **Yüzünden kan damlamak,** çok sağlıklı, sıhhatli olmak. • **Yüzünden okumak,** bir kimsenin ne durumda olduğunu hemen bir bakışta anlamak. • **Yüzüne bağırmak,** birine karşı saygısızca bağırmak, hakaret etmek. • **Yüzüne bakılır,** pek fazla çirkin olmayan insanlar için kullanılır. • **Yüzüne bakamamak,** birine darılmak, küsmek ya da artık hiç ilgi göstermemek. • **Yüzüne bakmaya doyulmaz,** çok güzel kimseler ya da şeyler için kullanılır. • **Yüzüne kan gelmek,** canlılık, sağlıklı bir görünüş kazanmak. • **Yüzüne karşı söylemek,** olanı biteni çekınmeden yüzüne soylemek. anlatmak • **Yüzüne tükürsen yağmur yağıyor sanır,** çok arsız olan, hiç birşeye aldırmayan kimse. • **Yüzüne vurmak,** yaptığı şeyleri kendisine hatırlatmak, söylemek. • **Yüzünü ağartmak,** yaptığı, becerdiği işle kendisi ya da başkaları övünmek. • **Yüzünü ekşitmek,** memnun olmadığını açıkça belirtmek. • **Yüzünü gören cennetlik,** sık sık görünmeyen, arada bir ortaya çıkan kimseler için ilk karşılaşma anında kullanılır. • **Yüzünü kara çıkarmak,** mahcup duruma düşürmek, utandırmak. • **Yüzünü kızartmak,** birinden utandığı halde birşey istemek, birini utanacak duruma düşürmek. • **Yüzünün akıyla çıkmak,** bir işi becermek, başarıyla sonuca ulaştırmak. • **Yüzü olmamak, yüzü kalmamak,** isteyecek durumu olmamak; kusurlu olduğundan ya da daha onceleri birçok şey istediğinden artık birşey isteyecek durumda olmamak. • **Yüzü pek,** söylenmesi güç olan şeyleri bile hiç sıkılmadan soyleyen kimse. • **Yüzü sirke satmak,** hoşnutsuzluğu yüzünden belli olmak. • **Yüzü suyu hürmetine,** birinin yarattığı saygısızlıktan dolayı birtakım şeyler yapma. • **Yüzü tutmamak,** kimsenin yüzüne karşı birşey soyleyememek, çekingen olmak • **Yüzü yerde,** alçak gönüllü. • **Yüzü yok,** karşısındakinden artık birşey istemeye utanan kimse. • **Yüz verince astar istemek,** istekleri yerine getirildikçe daha çoğunu istemek, şımarmak. • **Yüz vermek,** ilgi, yakınlık göstermek, şımartmak, davranışlarını hoş görmek. • **Yüz yüze bakmak,** karşılıklı olarak ilişkileri sürdürmek; konuşur durumda olmak. • **Yüzyüze gelmek,** karşılaşmak.

yüz s. ve is. Doksan dokuz artı bir ve bu sayının adı (100).
yüzbaşı is. Rütbesi teğmenle binbaşı arasında olan subay.
yüzdürmek f. 1. Yüzmek işini yaptırmak. 2. Suda yüzmesini sağlamak.
yüzey is. Birşeyin üst, dış kısmı, satıh.
yüzgeç is. 1. Balıklarda yüzme organı. 2. Suda yüzmesini bilen
yüzlemek f. Birini kusurunu söyleyip utandırmak.
yüzleşmek f. 1. Meydana gelen bir olay hakkında birbirinden farklı şeyler ileri sürenler, biraraya gelip daha önce söylediklerini yeniden soylemek. 2. Yüz yüze gelmek.
yüzleştirmek f. Yüzleşmelerini sağlamak.
yüzlük s. 1. Yüz taneden oluşan. 2 is. Yüz lira.
yüzmek f. 1. Soymak. 2. Suyun üstünde batmadan durmak. 3. Mec. Bir durumun en aşırısında bulunmak. 4. Arg. Çok para istemek.
yüznumara is. Helâ, tuvalet
yüzölçümü is. 1. Bir yerin ya da şeyin yüzeyini ölçme. 2. Bu ölçümün sayısal sonucu.
yüzsüz s. Arsız, utanmaz.
yüzsüzleşmek f. Yüzsüz hale gelmek.
yüzsüzlük is. Yüzsüz olma durumu
yüzücü is. Yüzme sporu yapan kişi
yüzük is. Parmağa takılan çeşitli maddelerden yapılan halka • **Yüzük parmağı**, baştan dördüncü ya da sondan ikinci, genellikle yüzüğün takıldığı parmak.
yüzükoyun zf. Yüzü yere gelecek biçimde.
yüzünden zf. Nedeniyle.
yüzüstü zf. 1. Henüz tamamlanmamış bir biçimde. 2. Gereklı ilgi ve yardımı gostermeden
yüzyıl is. Yüz yıl süren zaman dilimi, asır

Z

z, Z is. Türk alfabesinin yirmidokuzuncu ve son harfi, ünsüz.
zabıt is. (Ar.) Tutanak.
zabıta is. (Ar.) Bir tür güvenlik görevlisi.
zabit is. (Ar.) Subay.
zafer is. (Ar.) Birçok tehlikeyi göze alarak girişilen bir iş sonunda elde edilen başarı, utku
zafiyet is. (Ar.) Güçsüzlük, zayıflık
zahir is. (Ar.) 1. Dış yüz. 2. zf. Elbette; görünüşe göre. 3. s. Açık, belli.
zahiri s. (Ar.) Görünürde olan, görünen.
zahmet is. (Ar.) Sıkıntı. • **Zahmet vermek, zahmete sokmak,** bir

işin yapılması ya da istenmesi durumunda karşısındakini güç duruma sokmak, yormak. • **Zahmet etmek,** herhangi bir şeyi yapmak için yorgunluğa katlanmak. • **Zahmet olmazsa,** birinden bir şeyi yapmasını isterken söylenen nezaket sözü.

zakkum is. (Ar.) Zakkumgillerden, çiçekleri beyaz ya da kırmızı olan, zehirli bir bitki.

zalim s. ve is. (Ar.) Zulmeden, acımasız, gaddar (kimse).

zam is. (Ar.) Fiyatını artırma.

zaman is. (Ar.) **1.** Olayların içerisinde olup bittiği geçmiş, şimdi ve gelecek gibi boyutları olan soyut kavram. **2.** Belli birtakım işlerin yapılması için ayrılan saat. **3.** Mevsim. **4.** Tarihsel olayların içinde geçtiği kesit. **5.** Devir, dönem. **6.** Fiillerin zamanın boyutlarına paralel olarak kazandıkları yapı. **7.** Yerkabuğunun geçirdiği değişikliklere göre ayrıldıkları dönemler. • **Zaman kazanmak,** herhangi bir şeyi yaparken oyalanarak o işe ayrılan zamanı uzatmak; herhangi bir iş yaparken eli çabuk davranıp işi zamanından önce bitirmek. • **Zamana uymak,** içinde bulunulan dönemin, çağın gereklerini yerine getirmek, çevredeki insanların davranışlarına uygun davranmak.

zamane is. (Ar.) Şimdiki zaman (hafif bir küçümseme ve alay etme anlamını da beraberinde taşır).

zambak is. (Ar.) Zambakgillerden bir tür süs bitkisi.

zamir is. (Ar.) Bir ismin yerine kullanılan sözcük, adıl.

zamk is. (Ar.) Çeşitli maddeleri yapıştırmada kullanılan kimyasal madde.

zamklamak f. Zamk sürerek yapıştırmak.

zampara is. (Far.) Gününü kadın peşinde koşmakla geçiren erkek

zanaat is. (Ar.) Belli bir el becerisini gerektiren iş.

zangırdamak f. Titremek, sallanmak, sarsılmak.

zangır zangır zf. Titreme ve sarsılmanın önemini anlatmak için kullanılır.

zannetmek f. (Ar. ve Tr.) Sanmak.

zaptetmek f. (Ar. ve Tr.) **1.** Başkasına ait olan bir şeyi, yeri zorla almak. **2.** Savaş zamanında düşmana ait olan toprakları ele geçirmek. **3.** Elinde tutmak, kendine hâkim olmak. **4.** Yazıya geçirmek, kaydetmek.

zaptiye is. (Ar.) Güvenlik kuvveti; güvenlik görevlisi.

zar

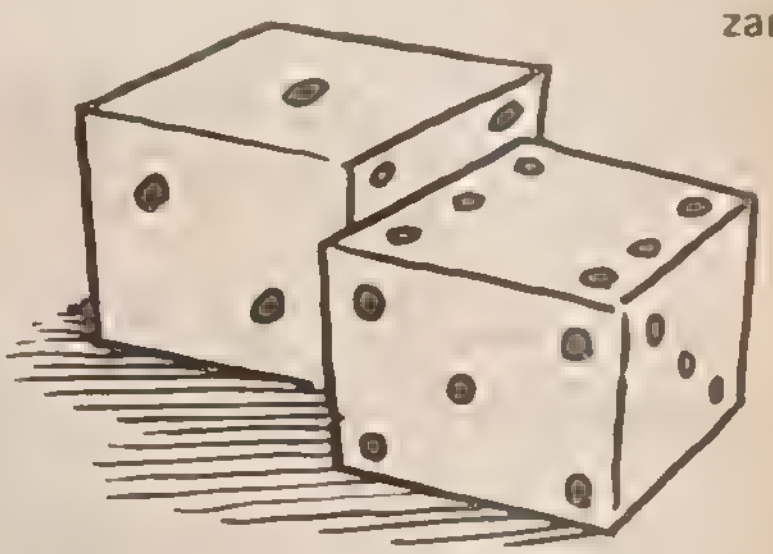

zar is. **1.** İnce deri, örtü v.b. **2.** Tavla v.b. oyunlarda kullanılan altı yüzlü ve her bir yüzünde birden altıya kadar sayı yerine geçen noktalar olan, sert maddeden yapılmış araç. • **Zar tutmak,** oyun sırasında zar atarken istediği sayının gelmesini sağlamak için zara parmaklar arasında belli bir düzen vermek.

zarafet is. (Ar.) Şık olma durumu; zariflik.

zarar is. (Ar.) Herhangi bir durumdan ötürü uğranan kayıp, olumsuz sonuç. • **Zarar etmek,** ticaret ya da alışverişte parasını yitirmek. • **Zararı yok,** yaptığı bir şeyden dolayı özür dileyen kimselere karşılık olarak söylenir.
zararlı s. Zarar veren (şey ya da kimse.)
zararsız s. 1. Zararı dokunmayan (şey, ya da kimse.) 2. Ne çok iyi, ne de çok kötü olan.

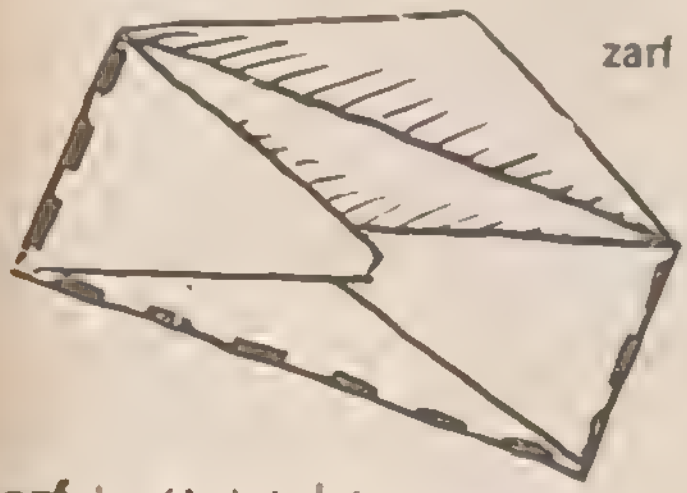
zarf

zarf is. (Ar.) 1. İçine mektup v.b. kâğıt cinsi şeyler konan ve yine kâğıttan hazırlanmış kese. 2. Bardak, fincan gibi nesnelerin konduğu genellikle değerli madenlerden yapılmış kap. 3. Fiilleri; yer, zaman, nicelik ve nitelik gibi açılardan değerlendiren sözcük, belirteç.
zarfında e. Belli bir zaman içerisinde, sırasında.
zarflamak f. Herhangi bir şeyi zarf içine koymak.
zargana is. (Yun.) Turnabalığıgillerden, ince ve uzun gövdeli, sivri ve uzun ağızlı balık.
zarif s. (Ar.) İncelik gösteren (kimse, şey ya da davranış.)
zaruret is. (Ar.) 1. Zorunluluk. 2. Sıkıntı, yoksulluk.
zar zor zf. 1. Herhangi bir işi istemeye istemeye yapma durumunda kullanılır. 2. Kıtı kıtına.

zat is. (Ar.) Kişi. • **Zat işleri,** herhangi bir iş yerinde, işe alma, emekliye ayırma v.b. gibi işlerin tümü
zaten zf. (Ar.) Başından beri, baştan, nasıl olsa.
zatülcenp is. (Ar.) Akciğer zarı iltihabı.
zatürree is. (Ar.) Şiddetli ateş ve öksürükle beliren bir tür akciğer hastalığı.
zavallı s. (Ar.) Acınacak halde bulunan (kimse, ya da durum.)
zayıf s. (Ar.) 1. s. (Ar.) 1. Ağırlığı az olan. 2. **Mec.** Güçsüz.
zayıflamak f. Zayıf düşmek.
zayi s. (Ar.) Yitmiş, kaybolmuş.
zayiat is. (Ar.) Kayıplar, yitikler.
zebani is. (Ar.) 1. Cehennemin kapısında beklediğine inanılan varlık. 2. **Mec.** Kötü nitelikleri olan, korkutucu kimse.
zedelemek f. (Far. ve Tr.) 1. Zarar vermek. 2. Sarsmak.
zehir is. (Far.) Vücutta tahrip edici, öldürücü etki yapan madde, ağı. • **Zehir gibi,** çok acı, çok soğuk. • **Zehir zıkkım olsun,** vaktiyle yapılan bir yardımı, yedirilen bir yemeği helâl etmediğini bildirmek için edilen beddua.
zehirlemek f. 1. Öldürücü madde vermek. 2. **Mec.** Kötü düşünceler aşılamak.
zehretmek f. (Far. ve Tr.) Güzel bir durumu elinde olan yada elinde olmayan nedenlerde tatsızlık çıkararak bozmak.
zehrolmak f. (Far. ve Tr.) Herhangi bir şeyden zevk alacağını umarken, birdenbire üzüntülü ve sıkıntılı bir durum içine düşmek.
zeka is. (Ar.) Yeni durumlara kolay uyum sağlama yeteneği.
zekat is. (Ar.) İslâmiyet gere-

ğince, sahip olunan mal varlığının muhtaç durumda olan kimselere verilen kırkta birlik bölümü.
zeki s. ve is. (Ar.) Zekâsı olan, yeni durumlara hemen uyma yeteneği olan (kimse).
zelzele is. (Ar.) Deprem.
zemberek is. (Far.) Çeşitli araçlara takılan yay.
zembil is. (Ar.) Hasırdan ya da iptenörülmüş saplı torba; file.
zemheri is. (Ar.) Kara kış. • **Zemheri zürafası,** soğuk günlerde ince elbiselerle dolaşan kimselerle alay etmek için kullanılır.
zemin is. (Far.) 1. Yeryüzü, toprak. 2. Herhangi bir şeyin üzerinde yer aldığı taban. 2. **Mec.** Temel, dayanak. • **Zemin katı,** yerkatı. • **Zemin ve zamana uygun,** tam gerektiği sırada.
zemzem is. (Ar.) Müslümanlarca kutsal sayılan, Kabe yakınlarındaki bir kuyudan çıkan su. • **Zemzemle yıkanmış olmak,** diğerine göre daha iyi nitelikte olmak.
zencefil is. (Ar.) Zencefilgillerden, sıcak yörelerde yetişen güzel kabuklu bir bitki.
zenci s. ve is. (Ar.) Siyah ırktan olan (kimse).
zengin s. ve is. (Far.) 1. Parası ve malı çok olan kimse. 2. Gösterişli, verimli.
zenginleşmek f. Zengin duruma gelmek, parası, malı çoğalmak.
zenne is. (Far.) 1. Kadın. 2. Ortaoyununda kadın rolüne çıkan erkek oyuncu.
zerdali is. (Far.) Kayısı ağacının daha küçük meyve veren bir türü.
zerde is. (Far.) Düğünlerde pilavla birlikte yenen, safranla renk verilen bir tür tatlı.
zerre is. (Ar.) İncecik toz tanesi. • **Zerre kadar,** hiç mi hiç
zerzevat is. (Far. ve Ar.) Sebze
zevahir is. (Ar.) Görünüş, dış yüz. • **Zevahiri kurtarmak,** dış görünüşü daha olumlu hale getirecek biçimde davranmak; bir işi gelişigüzel yapıp bitirerek olumsuz eleştirilere meydan vermemek.
zevat is. (Ar.) Kişiler
zevce is. (Ar.) Karı, eş.
zevç is. (Ar.) Koca, eş.
zevk is. (Ar.) 1. Hoşa giden tat. 2. Eğlenme. 3. Beğeni. • **Zevk almak,** herhangi bir şey ya da durumdan hoşlanmak. • **Zevkini okşamak,** hoşlanmak.
zevkli s. Hoş, güzel, zarif, eğlenceli.
zevksiz s. 1. Cansıkıcı, hoş olmayan. 2. Güzel ya da çirkinin farkında olmayan
zevzek s. ve is. Geveze, sır saklamayan, olur olmaz her yerde konuşan (kimse)
zeybek is. Özellikle Batı Anadolu'da efelere verilen ad.
zeytin is. (Ar.) Zeytingillerden, bir ağaç ve bu ağacın yağlı, etli meyvesi. • **Zeytin dalı,** barışın simgesi sayılan yapraklı zeytin dalı

zeytin

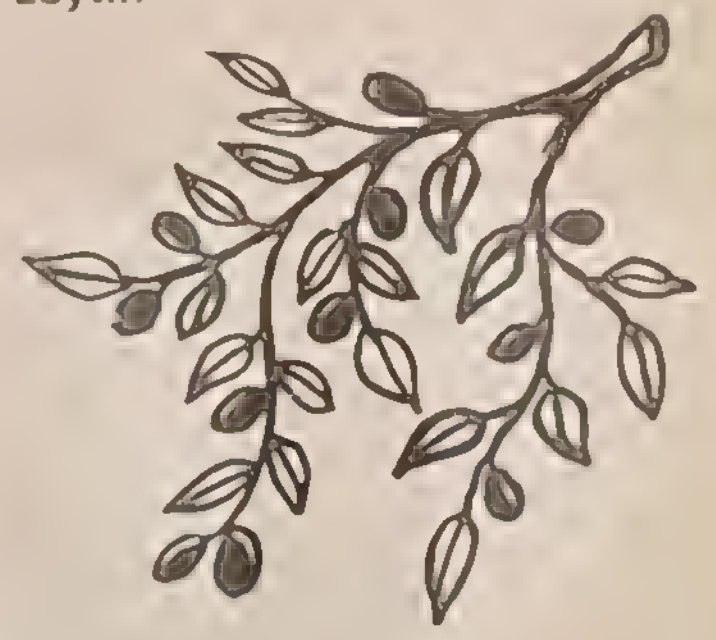

zeytinyağı is. Zeytin tanelerinin işlemlerden geçirilerek ezilmesiyle elde edilen yağ. • **Zeytinyağı gibi üste çıkmak**, en olumsuz bir durumda bile kendini haklı çıkaracak nedenler bulmak, işin içinden sıyrılıvermek.

zeytinyağlı s. Zeytinyağıyla hazırlanmış (yemek).

zeytuni s. (Ar.) Zeytin renginde olan, kahverengiye yakın olan yeşil.

zıbarmak f. 1. Ölmek, gebermek. 2. Uyumak, fazla içmekten dolayı sızmak.

zıbın is. (Ar.) Yeni doğmuş çocuklara giydirilen, genellikle pamuklu kumaşlardan yapılan, kollu ve ön kısmı üstüste getirilerek bağcıklarla tutturulan iç gömleği.

zıkkım is. (Ar.) 1. Zehir. 2. İçki, sigara v.b. için kullanılan kötüleme sözü.

zıkkımlanmak f. Yemek. (Özellikle sevilmeyen kimselerin yemek yeme durumu için ya da yenilen şey uygun görülmediği zamanlarda kullanılır).

zılgıt is. Azarlama. • **Zılgıt yemek** azarlanmak.

zımba is. (Far.) Kâğıt, karton v.b. şeylerden delik açmaya yarayan araç, delgeç.

zımba

zımbalamak f. Bir şeyin üstünde zımba açmak.

zımpara is. (Far.) Çapak temizleme, bileyleme v.b. işlerinde kullanılan sert, tabiî kayaç.

zımparalamak f. Bir şeyin yüzeyini zımpara ile temizlemek, parlatmak.

zındık is. ve s. (Ar.) Tanrı'ya ve ahirete inanmayan (kimse.)

zıpçıktı s. Birdenbire meydana çıkan.

zıpır s. Yerinde duramayan, hareketli, yaramaz.

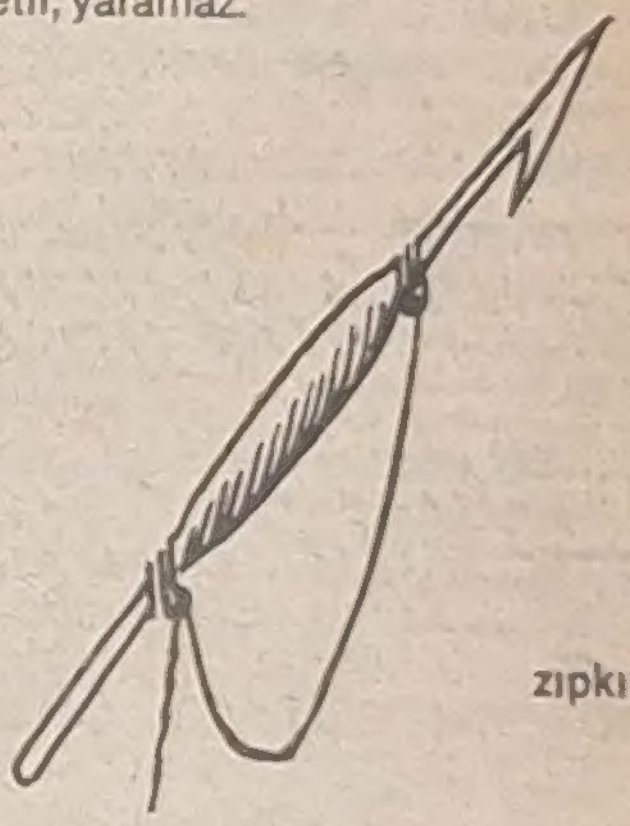

zıpkın

zıpkın is. (Far.) Büyük balıkları avlamada kullanılan, mızrak biçiminde silah.

zıplamak f. Ayaklarını hızla yere vurup birdenbire yukarı doğru yükselmek.

zıpzıp is. Çocukların oynadığı küçük cam bilye ya da içi talaş dolu, lastik bir ipe bağlı hafif bir top.

zıp zıp zf. Zıplayarak (hareket etme.)

zırdeli s. ve is. Aşırı derecede deli, aklı yerinde olmayan (kimse).

zırh is. (Far.) 1. Öldürücü araçlardan korunmak için kullanılan

çelik giysi. 2. Savaş gemilerine kaplanan çelik levha.

zınıdamak f. Ağlayıp sızlanma biçiminde söylenmek.

zınıltı is. 1. Hoşa gitmeyen ses. 2. **Mec.** Geçimsizlik, anlaşmazlık.

zırlamak f. Ağlamak, gereksiz yere, hoşa gitmeyen ses çıkarmak.

zırnık is. (Far.) Sıçanotu, arsenik. • **Zırnık bile koklatmamak,** en kötü bir şeyi vermekten bile kaçınmak.

zırt zırt zf. İkide bir, uygunsuz zamanlarda (gelip gitme, rahatsız etme).

zırva is. ve s. Saçma sapan (söz).

zırvalamak f. Gelişigüzel, ipe sapa gelmez, ciddiye alınamayacak sözler söylemek; saçmalamak.

zır zır zf. Sürekli yapılan bir eylemi anlatır.

zırzop s. ve is. Aşırı hareketli, ele avuca sığmayan (çocuk, kimse.)

zıt is. (Ar). Karşıt. • **Zıt gitmek,** karşısındakinin davranışlarının tersini yapmak. • **Zıddına gitmek,** karşısındakinin davranışlarının tersini yaparak sinirlenmesine yol açmak.

zıtlaşmak f. Karşılıklı olarak birbirini kızdırarak ters davranışlarda bulunmak.

zıvana is. (Far.) 1. İki ucu açık boru. 2. Makaranın ortasına geçirilen içi delik mil. • **Zıvanadan çıkmak,** çok öfkelenmek.

zibidi s. ve is. 1. Çok kısa ve dar elbise giyinmiş olan (kimse). 2. Ağırbaşlı olmayan (kimse.)

zifir is. (Far.) Tütünün bıraktığı koyu duman, kir.

zifiri s. (Far.) Koyu karanlık.

zift is. (Ar.) Katrandan çıkarılan katı, siyah madde. • **Zift yesin,** kendisine kızılan bir kimsenin yemek yediği ya da ne yiyeceği sorulduğunda söylenen kötü söz.

ziftlemek f. Zift sürmek.

ziftlenmek f. 1. Üzerine zift sürülmek. 2. **Mec.** Yemek.

zihin is. (Ar.) 1. Düşünme algılama gibi işlemleri yerine getiren ruhsal yeti. 2. Bellek, hafıza. 3. Anlama, kavrama. • **Zihnini çelmek,** baştan çıkarmak, düşündüğü konuda yanlış kanılara vardırmak. • **Zihnini kurcalamak, zihnini zorlamak,** sürekli o konuda düşünmek. • **Zihnini oynatmak,** çıldırmak, ruhsal dengesini yitirmek.

zihniyet is. (Ar.) Anlayış, düşünce tarzı.

zikir is. (Ar.) . Anma. 2. Sürekli Tanrı'nın adını anarak yapılan bir tür ibadet.

zikretmek f. (Ar. ve Tr.) Anmak, sürekli Tanrı'nın adını anarak ibadet yapmak.

zikzak is. ve s. (Alm.) Birbirine ters yönde olan çizgi. • **Zikzak yapmak,** bir sağa bir sola gitmek.

zil is. (Far.) Ya sallayarak ya da elektrik düzeniyle özel bir ses çıkartmak için kullanılan araç. • **Zil gibi,** aşırı derecede sarhoş.

zilzurna zf. Aşırı derecede sarhoş olanlar için kullanılır.

zimmet is. (Ar.) Ticaretle ilgili bir kuruluşun tüm borcu. • **(Kendi) zimmetine geçirmek,** kendisine emanet edilen parayı sahiplenmek. • **(Başkasının) zimmetine geçirmek,** belli bir hesabı olan kişinin bu hesabına borç katmak.

zina is. (Ar.) Yasal olmayan, evlilik dışı cinsel ilişki.

zincir is. (Far.) **1.** Birbirine geçmiş uzunca ya da yuvarlak halkalardan oluşan bağ. **2.** Hükümlülerin eline ya da ayağına vurulan demir bağ, pranga. **3. Mec.** Arka arkaya sıralanmış şeyler.

zincir

zincirlemek f. Zincirle bağlamak.
zindan is. (Far.) Eskiden hükümlülerin kapatıldığı yer. • **Zindan gibi,** karanlık (yer.)
zinde s. (Far.) Dinç, sağlam, güçlü.
zinhar ün. (Far.) Sakın.
zira bağ. (Far.) Şundan dolayı, çünkü.
ziraat is. (Ar.) Çiftçilik ve tarım işlerinin tümü, tarım.

zirve is. (Ar.) 1. Tepe, doruk. 2. **Mec.** Bir şeyin en üst kısmı, aşaması. • **Zirve toplantısı,** bir konuda en yetkili kişilerin bir araya gelip sorunları çözüme kavuşturmaya çalıştığı toplantı.
ziya is. (Ar.) Işık, aydınlık.
ziyade s. (Ar.) Daha çok. • **Ziyade olsun,** yemek yendiği ya da çay, kahve gibi içeceklerin içildiği sırada oraya gelen kişilerin söylediği söz. Yemek sonunda ev sahibine söylenen, "afiyet olsun"un karşılığı nezaket sözü.
ziyafet is. (Ar.) Büyük yemek daveti, şölen.
ziyan is. (Far.) Zarar. • **Ziyan zebil olmak,** olaylardan, durumlardan çok zarar görmek, harcanmak.
ziyankâr s. ve is. (Far.) Zarar vermeyi huy edinmiş (çocuk, kimse.)
ziyaret is. (Ar.) Bir yeri ya da kimseyi görmek için yapılan gezi.
ziynet is. (Ar.) Süs.

Zodyak is. (Yun.) Gökküresi yüzeyinde, kuşak biçiminde bir alan.
zoka is. (Yun.) Büyük balıkları avlama işinde kullanılan, kurşundan balık biçiminde dökülmüş, ucu iğneli olta.
zonklamak f. Vücudun bir yeri ara ara sancımak, ağrımak.
zonk zonk zf. Zonklamanın, ağrının çok olduğunu anlatmak için kullanılır.
zor is. (Far.) **1.** Sıkıntı, güçlük. **2.** Baskı. **3.** s. Kolay olmayan. • **Zora gelememek,** güçlüklere, sıkıntılara katlanamamak. • **Zoru olmak,** bir sıkıntısı olmak.

zoraki zf. (Far. ve Yun.) Zorla, istemeye istemeye.
zorba s. ve is. (Far.) Bulunduğu mevkinin ya da bedensel üstünlüğünün verdiği güce dayanarak karşısındakilere istediği gibi davranan (kimse).
zorla zf. Zor kullanarak.
zorlama is. **1.** Zorlamak eylemi. **2.** Bedenin herhangi bir organının fazla çalışmasından doğan aksaklık.
zorlamak f. Bir sonuca ulaşmak, bir şey yapmak ya da yaptırmak için güç kullanmak.
zorlaşmak f. Güçleşmek, kolay olmamak.
zorlu s. **1.** Şiddeli. **2.** Güçlü, eline aldığı işi sonuna dek

götürüp başarıya ulaşan.

zuhur is. (Ar.) Baş gösterme, ortaya çıkma.

zulmetmek f. (Ar. ve Tr.) Eziyet etmek, işkence yapmak.

zulüm is. (Ar.) Eziyet, baskı, işkence.

zurna is. (Far.) Genellikle davulla birlikte çalınan nefesli çalgı.

züccaciye is. (Ar.) Porselen, cam gibi kolay kırılan maddelerden yapılan mutfak ve ev aksesuar eşyalarının tümü.

züğürt is. Parası olmayan kimse.

züğürtleşmek f. Parasız kalmak.

zührevî s. (Ar.) Frengi, belsoğukluğu gibi, cinsel birleşme yoluyla geçen (hastalık).

zülüf is. (Far.) Şakaklardan aşağı doğru sarkan saç. • **Zülfü yâre dokunmak,** hatırlı bir kişiyi gücendirmek.

zümre is. (Ar.) Bölük, takım, grup, topluluk.

zümrüt is. (Ar.) Yeşil renkli, saydam bir süs taşı. • **Zümrüt gibi,** tam anlamıyla yeşil olan nesneler için kullanılır.

züppe s. ve is. Gerek giyim kuşamıyla, gerekse de davranış ve konuşmasıyla özenti içinde olan ve aşırılıklara kaçan (kimse).

zürafa is. (Ar.) Gevişgetiren memelilerden, Afrika'da yaşayan, çok uzun boyunlu ve bacaklı, derisi alacalı, otçul büyük bir hayvan.